

NEFES

III

NEFES

III

Derleyen

Neslihan GÜRGAN

1. Baskı

Adres: Maksem Mah. Başçı Sok. No:17

Telefon: 0224 222 03 85

SOHBET KONULARI

29 Aralık 2012

- Allah, kader, insan
- Allah bizi hür bıraktı. Biz kötü olmakla iyi olmanın arasında seçme şansına sahibiz
- Kader sırrını Allah'ın kâmil bir keşifle müşerref kıldığı ancak pek az sayıda insana lütfettiği en yüce bilgilerden biridir.
- Tao katı bir gerçekçilikten yana, Arabî teslimiyetten yana.

5 Ocak 2013

- Allah düşünmeyi veya idraki yaratmış ama bunu bizde hür bırakmıştır.
- Yazgı gerçektir. Bir kimsenin kün lafzından tekrar Allah'a döndürülünceye kadar olan hayat gerçektir. Bu Allah'ın bilgisidir, cebrisi değildir.
- Kulun dilemesinin sınırı vardır. Kul o kendi kudret sınırının içerisinde bir şeyi ister ama kulun fiiliyatı Allah'a aittir. Allah'ın da bunu dilemesi, yaratması lazım.
- Kulun öyle bir manevi hali vardır ki Allah onun üzerinde tecelli etmiştir. Bu tecelli hususi bir tecellidir. Kul o esnada "Ben Oyum." diye bağırır. Sarhoştur, akli yoktur. Düşüncesi yoktur, fikri yoktur
- Arabî bu varlığı Allah'ın zatından ayırmaz ama Allah'ın zatı da demez.

30 Mart 2013

- Hak en mükemmel biçimde insanda tecelli eder, insan-ı kâmilde farklı bir noktada tecelliyat vardır
- Cenâb-ı Hakk insanın kendisine bütün alemleri hizmetçi kılmıştır.
- Cenâb-ı Hakk alemleri komple zatından gayri değil, zatının da aynı değil felsefesi noktasında sonsuz isimleriyle idare eder.
- İnsan varlık aleminin, varlığın en yüce noktasında durur.
- . İnsan perde gerisinde haktır ama Allah değildir. Hakk'ın sıfatlarının tecelli ettiği, Hakk'ın sıfatlarının cem olduğu noktadadır.

25 Mayıs 2013

- Bir yanda dünyayı reddeden zühd diğer yandan dünya ile barışık İslami eğilimler. Karabaş-ı Veli Tekkesi ve Mustafa Özbağ bu sıralamanın neresinde? Bizlere öneriniz nedir?

SOHBET KONULARI

1 Kasım 2014

- Ne zaman insanlar dünyevileşmişler, dünyevileşince de azıp sapmışlar sapıtmışlar.
- Hazreti Hüseyin'i seviyorum diyenler ne kadar Onun yolundalar?
- . "La ilahe" diyebildiğimizde imanımız kemale erecek. O zaman inşaallah biz Yezid'le el ele vermekten uzak duracağız.

31 Ekim 2015

- İslam; Hazreti Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden almış olduğu emaneti geriye doğru götürdü, ileriye doğru götüremedi.
- Biz şimdi Müslümanlar olarak bütün insanlığı mutlu edebilecek bir örnek teşkil etmiyoruz.
- Şura ve infak
- Dünya üzerinde bütün sistemler kendilerinin çarklarının dönebilmesi için kendilerine birer tane köle veyahut da makine yetiştirmektedir. Türkiye'de de aynıdır.
- Müslümanlar ne yazık ki bu global sistemde kendilerini kaybettiler.
- Müslümanlar kendilerinden beklenildiği kadar cömert değiller. Dinin öngördüğü, dinin onlara yüklemiş olduğu infak müessesesini çok iyi çalıştıramıyorlar.

27 Şubat 2016

- Cenâb-ı Hakk'ın mahlukatını yaratma sebebi kendisinin tanınması ve bilinmesi içindir
- Alemin varlığı, yaradılışı, başlangıç noktası ezeli değildir. Başlangıcı vardır.
- Tanrı evreni var olan bir şeyden mi yoksa yoktan mı yarattı?
- Bu varlığın bir kıymeti var ise Onun tanınmaklığı olduğu için kıymetli yoksa bu varlığın bir kıymeti yok.
- Bana deseler ki başlangıcı var olup sonu olmayan bir şey söyle, ben, insan derim.

23 Nisan 2016

- Alem-i sagîr, alem-i kebir
- Cenâb-ı Hakk zuhurat açısından Zahir ism-i şerifiyle bütün sıfatlarının tecelliyatını döker, kendi zatullahını Batın ism-i şerifiyle de saklar, gizler
- Cenâb-ı Hakk, ol dendiye bir şeye o zahirdir, onun batını yoktur.
- Her şeyin, yaratılmış olan her şeyin kendi dairesinde bir makamı vardır.
- Bir kimse bu dünyada yaşarken mümince bir hayat kurarsa kendince kendisinin bilmediği bir makama ait olabilir mi? Evet.

SOHBET KONULARI

- İnsan hem zahir olarak hem düşünce boyutunda, akli düşünce boyutunda, hem kalbi düşünce boyutunda değişken midir? Evet.
- “Mümin müminin aynasıdır.”

30 Nisan 2016

- Arayan bulur, bulan tanır, tanıyan sever, seven âşık olur.
- Sufileri herkes sevmez, herkes kabul edemez.
- Ben Onun hâlketiklerini sevmeydim, her sevdiğimi O diye sevdim
- Ruhani sevgi.
- Siz bir velinin eğer dışına bakarsanız dışında kalırsınız.
- O gelirken bazen sessizce gelir bazen büyük bir debdebeyle gelir,

18 Haziran 2016

- Allah'ın öyle kulları vardır ki onlar için bu dünya ve öbür dünya kavramı yoktur. Bu dünya ve ahiret kavramı avam içindir.
- İbadet ederken Allah'ı görüyormuşçasına ibadet et. Hayatı yaşarken O seni her an görüyor, her an Onun gözetimindesin, bunu bilerekten yaşa.
- Cennete gidenlerin hepsi de hayal ettikleri şey, akılları miktarınca olacak. Hiç kimse aklının üzerinde bir şey hayal etmeyecek. 93
- Dünyada kurun cennetinizi. İşinizi ahirete bırakmayın
- Aynı anda birçok yerde olmak mı? Aynı anda birçok bedende mi? Aynı anda değişik zamanlarda mı?

9 Temmuz 2016

- Cennetlik olanlar cennetlik amel işlerler, cehennemlik olanlar da cehennemlik ameller işlerler.
- Cehennem, ateş bu noktada temizleyici hükmündedir. Ateş bu manada cezalandırıcı hükmünde değildir.
- “Alemler Âdem'in suretinde, Âdem'i de kendi suretimde yarattım.”
- Allah'ın hâlketmesinin başlangıcı yok.
- Yaradılan her şeyi bir sinema perdesi gibi görün. Yaradılan her şey o an içinde yaratıldığında hükmü bitti.
- Manada, bu zahirsel boyutun üstündedir tecelliyat.
- Buradaki mana kesintilidir. Burada dünya devamiyetlidir, mana ara aradır.

SOHBET KONULARI

10 Haziran 2017

- Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri müşrik devlet sistemine karşı silahlanmadı, ayaklanmadı, müşrik devlet sistemini devirmek için siyasi bir mücadele yapmadı.
- İslam dinini kabul etmesi için bir kimseye zorlama yapmanız mümkün değildir.
- Din tebliğdir, din nasihattir.
- Aslında hepimiz bir şekilde akli olarak ve kalbi olarak kendimizde oluşmuş olan Allah inancına tapınıyoruz.

17 Haziran 2017

- Bütün inanç kesimleri kendilerince kendi inançlarını tanrılaştırmışlardır o yüzden herkesin kafasında kendi oluşturduğu tanrıları vardır.
- Bugün dünya üzerindeki bütün devletlerin kendi dinleri var.
- Hazreti Mevlâna'da inanç sistemlerinin birliği vardır.
- Yunus'ta hem Arabî'de hem Yunus'tan öncekilerde hem sonrakilerde vahiy birlikteliği vardır.
- Celaleddin Rumi hazretlerinin Yunus Emre'nin ve diğerlerinin söz konusu ettiği şey budur, iman birlikteliğidir, din birlikteliği değil.
- Sufi anlayışı ibadetlerde tekilliği değil, renkliliği kabul eder.
- Bütün peygamberlere iman ettik, bütün peygamberlerin getirdiklerine de iman ettik.
- İmanla alakalı bir şeyi kabul etmek ile dini kabul etmek farklı bir şeydir.
- Gnostisizm.
- İslamiyet içinde gnostik bir görüş, (inanç) bir mezhep var mıdır? Tasavvuf bunun neresindedir?

28 Ekim 2017

- Tenzih ve teşbihi bir derviş yaşamazsa Allah'ı tanımlamada ve bilmede sıkıntı yaşayacaktır,
- Varlığın sınırı vardır, o yüzden varlık tanrı değildir. O sınırsızdır.
- Varlık, Allah'tan gayri her şeydir.
- Allah'ın öğretmesi hayal ve rüyadır.
- Cenâb-ı Hakk varoluşun üzerinde bizatihi tecelli eden kendisidir ama arada perde vardır.
- Rüya manevidir; aynı zamanda aklımıza ve duygumuza da hitap eder.
- İnsanlar uykudadır, öldüklerinde uyanırlar.
- Ayetleri sadece zahırsel boyutta ele alıp, işin metafiziğinden uzak duranlar var.

SOHBET KONULARI

4 Kasım 2017

- Hayal

- Manada metafizik noktada birbirlerinden ayrı olan şeyleri hayalle birbirlerine birleştirirler ve hayal ile siz bir film şeridi gibi film üretirsiniz.

11 Kasım 2017

- Alem tamamiyetle hayalden ibaret, bütün her şey hayal, biz bir hayalin içindeyiz ve hayaliz.

- Rüyada, halde, soyutlar somuta dönüştürülürken değişik rumuzlara döndürülür.

- Uykudaki hayal. Yani uykudaki rüya.

- Tayy-i mekân etme, başka bir perde de bizatihi bulunma.

- Fena hali olma, o kimsenin kendi cüz'i iradesinden hiçbir şey kalmayıp tamamiyetle mahviyete ve cebriyete girmesi.

25 Kasım 2017

- Aramakla bulunmaz lakin bulanlar arayanlardır.

- İnsan olduğunun farkında olanlar, bu dünyaya ait olmadıklarını görüp kendilerince derinleşme ihtiyacı duyarlar.

- Müminin kalbinde yetmiş bin perde vardır. Zulümat perdesidir, zulüm perdesidir, karanlık perdedir bu ve bu perdeler aralanmadıkça o mümin ehli keşf olmaz.

- Allah'ı ancak Allah bilir.

2 Aralık 2017

- Bir kimsenin üzerinde din eskimez; o kimse eskir.

- Rü'yetullah haktır. Allah rüyada görülür.

- Allah'ın ahlakıyla ahlaklanmanın yolu Muhammed-i Mustafa'ya sallallahu aleyhi ve selleme tabi olmaktır.

9 Aralık 2017

- "TANRI ÖLDÜ!" Nietzsche.

- İslam düşüncesinde hiçbir zaman tanrı ölmeyecek.

- Üstün insan kaostur.

- Batı'nın üstün insan düşüncesi ile İslam'ın insan-ı kâmil düşüncesi birbirine yakındır amma ve lakin bu noktada çok örtüşen yeri yoktur.

ÖNSÖZ

Selamün aleyküm,

Hamd, alemlerin rabbi, merhamet eden, bağışlayan ve ceza gününün sahibi olan Allah'a mahsustur. Ancak Allah'a ibadet eder ve ancak Allah'dan yardım dileriz. Allah'ın hidayete erdirdiğini hiç kimse saptıramaz, O'nun saptırdığı kişiyi de hiç kimse hidayete erdiremez.

“Muhakkak Allah'ın Resulünde, sizin için, Allah'ın rahmetini ve âhiretin nimetlerini arzulayanlar ve Allah'ı çokça zikredenler için güzel örnekler vardır.” Ahzab-21
Buyruğunca habibine uyar yol olarak habibinin yolundan gideriz.

Salât selam Allah resülüne Ashabına ve Tüm iman edenlere olsun.

Bursa'da her Cumartesi Mesnevi Okumaları ve soru-cevap sohbetleri yaparken dükkan komşum Hakan Özserağ kardeşimiz farklı sorularla gelince Cumartesileri farklı sohbetler olmaya başladı.

Bu farklı sohbetleri Neslihan Gürkan hanım yazıya dökmeye başlayınca hiç aklımızda ve planımızda olmayan sohbetleri kitaplaştırma düşüncesi oluştu.

Bir hayli kalın, okumakta sıkıcı bir kitap olmasını istemedik, bu sebeple sohbetleri 1-2-3-4 kitap olarak planladık.

Muhakkak içeriğinde hata ve kusuru çok olması muhtemel bir kitabın hiç bir iddiası olamaz. Sufilik hayatımda en büyük pay sahibi Üstadım Nevşehirli Abdullah Gürbüz Efendi Hazretlerine, yol yürürken Büyük özveri ve fedakarlık örneği gösteren eş ve çocuklarıma, bugüne kadar beraber yol yürüdüğümüz, her türlü sıkıntıyı ve üzüntüyü beraber yaşadığımız tüm kardeşlerime, soruları büyük bir titizlikle hazırlayan Hakan Özserağ beye, sohbetleri yazıya döken Neslihan Gürkan hanıma, emeği geçenlere teşekkür ederim.

Mustafa ÖZBAĞ

Bütün görünür karışıklıklara rağmen alemde mevcut olan bütün nesneler ve vuku bulan bütün olaylar hep realitenin birbirlerine bir nizam içinde bağlı olan doğal bağlantılarına uygun olarak mevcuttur ve vuku bulur. Bu açıdan bakıldığında içinde yaşamakta olduğumuz alem katı bir gerçekliliktir. Tao Te Ching MÖ. I. Yüzyılda söylemiş bunu. Hemen bir parantez açayım. Tao Çin inanişında, Çin felsefesinde çok önemli bir yeri olan, bildiğim kadarıyla Taoizm diye bir akım oluşturan, müthiş bir feylesof.

Bu ifade insanın tabiatının verdiklerini kabul edip onlara karşı bir ceht-ü gayret sarf etmemesi anlamına gelir. Hiçbir şey bu ezelden taayyün etmiş olan olaylar silsilesinin dışında vuku bulmamaktadır. Bu da profesör Izutsu'nun sözü. Profesör Izutsu da bir Japon Arabici bildiğim kadarıyla. Ne Tao'yu okudum ne de Izutsu'yu okudum.

Kader sırrını Allah'ın kâmil bir keşifle müşerref kıldığı ancak pek az sayıda insana lütfettiği en yüce bilgilerden biridir. (Arabî.) Muhyiddin-i Arabî hazretleri de Endülüs doğumlu, Şam ölümlü.

İnsanın kaderin gerçek bilgisine sahip olması nasibinde varsa bu, onu kâmil bir iç huzura fakat aynı zamanda da dayanılmaz bir acıya maruz bırakır. Bu kimsenin sıra dışı iç huzuru alemdeki her şeyin ezelden belirlendiği gibi vuku bulduğu bilincinden ileri gelir. (Füsus sa. 163-132-218)

Olaylar nereye giderse sen de onlarla beraber git ve zihnini de öylece dolaşmaya terk et kendini tamamen. Başka türlü olması mümkün olmayana terk et. Bu, hiç kuşkusuz beşer varlığın en yüce tarzıdır. (Chuang Tzu)

Allah'ın kendileri için takdir etmiş olduğu bir kazanın var olduğunu bilmeleri bu topluluğu Allah'a bir dilekte (cehaletleri dolayısıyla) Allah'tan şunu ya da bunu yapmasını tasarruf ve talep bulunmaktan men eder. Bundan dolayı onların Hakk'tan gelen her şeyi kabul eden bir tavırları vardır. (Füsus sa. 30)

Gerek Tao gerekse İbn Arabî tamamen aynı fikirde. Buna Fatih türbedarı Amiş Efendi'yi de katalım. "İnsan görünüşte muhtar hakikatte mecburdur." demiş.

Şu hâlde acaba insan için hürriyet mutlak surette yok mudur?

Çözüm önerileri:

1- Allah ile şeytan arasında ki fark unutulup, hayat ile ölüm de bir kenara bırakılınca insan artık evrensel transmitasyon ile tamamen bir olur. Artık o hiçbir engelle karşılaşmaksızın istediği yere gider.

2- Tao: *Avam bütün alemleri bizzat bütün alemin içinde saklamak yerine yalnızca küçük şeyleri büyük şeylerin içinde saklamaya çalışmaktadır. Avamın zihninde hürriyete yer yoktur çünkü antolojik açıdan olayların meydana gelişini mutlak ve zorunlu olarak Tao'nun kesin faaliyetiyle tespit edilmiş olup bundan kimse kaçamaz; bunu ancak kutsal insan yani insan-ı kâmil başarabilir.*

3- Arabî: *İnsan kalındığı sürece buna güç yetmez ama eğer insan fena mertebesine erişirse Hakk'ın zatında yok olur ve kendisi de benliğinden ve nefsinden iz kalmayacak kadar Hakk'la bir olursa mümkündür. Tabidir ki böyle bir şey ancak en kâmil istidada sahip kimselere nasip olur.*

4- Malumdur ki kendi mutlak gücü aracılığı ile Allah'ın alemi, eşyayı ve insanları yönettiği ve her şeyi dilediği şeyi yapmaya mecbur ettiği fikri Yahudilikte ve İslam'da doğal olup herhangi bir müşkülata yol açmaz ama bunun tersi yani alemin de Allah'ı "mecbur tutmakta" olduğu fikri sağduyunun idrakinin ötesinde kalır. Bu fikri ancak ve ancak Arabî felsefesini bilen, onun zahiren küfürmüş gibi gözüken bu ifadesiyle gerçekten de ne anlatmak istediğini görebilenler anlar. (Arabî Anahtar Kavramlar)

Alemin Allah'ı mecbur tutması nedir? Yani Allah alemde mecbur mudur?

5- Fatiha suresinde "İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım isteriz. Eğer bir şey bu minval üzerine peşinen takdir edilmiş ise ve eğer peşinen takdir edilmişlerin dışında hiçbir şey vuku bulmuyorsa o zaman insanlar neden Allah'tan bir şey talep eder? Arabî "İnsan Allah'tan bir ihsan talep etmesi de Allah'ın buna lütfetmesi de ezelde takdir olmuştur." (Fûsus sa. 29-60) Buna göre önceden takdir edilmiş olanı talep ediyorsak bu talebi derhal icabet edilmektedir. (Prof. Afifi Fûsus Şerhi)

Fiiliyatın üzerinde iki kuvve vardır: Yaratan Allah'a ait, isteme kula ait. Biz isteriz O da verir. (Mustafa Özbâğ) Sordu bana. Ben de dedim ki, fiiliyatın üzerinde iki kuvve vardır. Birisi Allah'a aittir, yaratmadır. İkincisi kula aittir, istemedir, talep etmedir. Buradan kaderi bağlayacağız çünkü.

Kader hakkında bir şeyler bilmek aslında a'yân-ı sabite hakkında bir şeyler bilmekten başka bir şey değildir. (Arabî)?

En başa geliyoruz şimdi. Bu gece ben bunları ilk defa okuyorum. Ana tema şu: Allah, kader, insan, insanların işledikleri. Allah, kader. Kaderden bir ok çıkartın. Alem, kâinat. Bir ok çıkartın. İnsan. İnsanların üzerinden bir ok çıkarın. İnsanların fiiliyatları. Niçin kaderden bahsediyorum? Çünkü güneşin yaratılması levh-i

mahfuzda yazılı. Bu kader. Bu, bilinmemelik değil. Kaderi anlamak için önce dikkatli dinleyelim. Kaderde iki bölüm var. 1- Mutlak kader. Hiçbir şeyle değişmeyen, hiçbir şeyle zerresi oynamayan, insanın cüz-i iradesinin dışında tecelli eden kâinatın üzerindeki hadiselerin dizaynı. Mutlak kader. Sizin Merih'e söz geçirmeniz mümkün değil, yaratılmaya söz geçirmeniz mümkün değil. Sizin yaratılmanız mutlak kader. Bu, sizin iradenizin dışında. Aslında İslam uleması kaderin üzerinde çok konuşmamış. Kaderin üzerinde konuşmayarak kendisini temiz tutmuş ama bir kaderin varlığına iman etmiş. Fiiliyatı konuşmuş, yaratılmış olan şeyleri konuşmuş. Bu yaratılanların üzerinde fiiliyatların üzerini konuşmuş amma ve lakin kader olgusunun üzerinde çok konuşmamış. Aslında bu meseleyi kısa yoldan çözmenin yolu ne? Kısa yoldan. Bana bu soruları sormadan bir şey sordu bana kaderle alakalı. Ben de dedim ki, fiiliyatın üzerinde iki kuvvet vardır. Benim burada konuşmamın üzerinde iki kuvvet var. Birincisi konuşmayı istemem benim. Bu, bana ait ve benim ne konuşacağım da bana ait. İkincisi yaratma. Allah'a ait, kula ait değil. Ayet-i kerimede "Allah her şeyi yaratandır." der. Her şeyi yaratan Allah'tır, kulun yaratmada bir gücü ve kudreti yoktur ama yaratmayı ister yani yaratılanı ister kul. Bir şeyin olmasını ister, onu talep eder. O talep ettiği şey, talep etmek, istemek kula aittir. Kul talep ettiği şeyi yaratmaz, yaratamaz. Yaratma gücü ve kudreti Allah'a aittir. Şimdi buradan hareket edersek aslında ben çok daha derinlemesine bir şey bekliyordum 15 günden beri. Dedim ki, işin içinden çıkamayacağım, girift bir şey gelecek önüme demiştim. Bunu giriftleştiren, bu meseleye hâkim olamayan insanların konuşmuş oldukları sözler. Bunu girift hale getiren, bu sözleri söyleyen insanlar kendi eksik bilgileriyle söylemişler. Şimdi teker teker, çürüte çürüte gideceğiz.

Bütün görünür karışıklıklara rağmen alemde mevcut olan, bütün nesneler vuku bulan bütün olaylar hep realitenin birbirlerine bir nizam içinde bağlı olan doğal bağlantılarına uygun olarak mevcuttur ve vuku bulur. Bu açıdan bakıldığında içinde yaşamakta olduğumuz alem, katı bir gerçekliktir.

Evet. Bu katı gerçekliliği bir şekilde Allah'ın alemin üzerine koymuş olduğu nizama çomak sokan insandır. İnsan alemin fitri yaradılışının üzerinde duran bir kimlik ve kişilik değildir ve insan yeryüzünde bir nesnesiyle fitne çıkartır. Fitne çıkarıcı bir unsurdur. Hiroşima'ya atılan atom bombası Allah'ın istediği bir şey değildir. Hiroşima'ya atılan atom bombasının yaratılışı, bomba etkisi, yaratılış noktasından Allah'a aittir ama o bombayı yapma talebi kula aittir. O bombayı atma talebi de kula aittir. O bombayı yapanlar ve o bombayı atanlar ilahi mahşerde hesaba çekileceklerdir çünkü Allah insanların haksız bir şekilde katledilmesini istemez. O zaman biz bu alemde tecelli eden bütün olayları Tao'nun dediği gibi katı

bir gerçeklik olarak görürsek burada insanları da o katı gerçekliliğin içerisine koyarız ve insanların yapmış olduğu kötülükler, yanlışlıklar, eksiklikler, çıkartmış olduğu haksız savaşları Allah'ın istemesi olarak görürüz. O zaman biz negatif ve pozitif olarak bakarsak olaylara biz bu negatif fiiliyatların hepsini de kulunun nefesine, pozitif fiiliyatların hepsini de Allah'ın öğretisine yani pozitif ilime bağlarız. Allah her ikisini de yaratandır. O zaman biz bu her iki olayı da perdenin gerisinde katı gerçekçilik olarak görürsek iyilik yapan ve kötülük yapan da Allah'ın katı gerçekçiliğinin perde gerisindeki oyunuyla baş başa kalır. O zaman kötülük yapan Allah'ın yeryüzünde alemleri yaratırken kötü olanı Allah takdir etti, onu kötü yaptı, o kimsenin hiçbir iradesi yok, o kötülüklerle memur kılınmış bir kimse. O zaman onu niçin hesaba çekeriz biz? Bunda zulüm var. Allah seni kötü olarak yaratmış o zaman mahşer anlayışında senin Allah'ın huzuruna çıktığında söyleyecek sözün var. Sen beni kötü yarattın, o yüzden ben de kötü oldum aslında, ben kötü olacak bir kimse değildim. Beni sen kötü yaptın. Beni şimdi hem kötü yapıp hem kötü yaratıp beni şimdi ezaya, cefaya mı maruz bırakıyorsun? Hayır. O zaman katı gerçekçilik dediğimizde bütün her şey alemi ezelde takdir edildi, kötüler kötü olarak takdir edildi, iyiler iyi olarak takdir edildi, insanlar burada tiyatro oynuyorlar. Burada **alem katı bir gerçekliktir** dediğimizde bu alemde biz de makine gibi olduk. İrademiz kalmadı. Başlangıçta konuştuğumuz neydi? Allah, insan, alem. İslam burada Tao'yu yere batırır. Der ki: Benim cüz'i iradem var. Ben cüz'i irademle iyilik veya kötülük yapmaya muktedirim. Bunu istemeye muktedirim. Devam ediyoruz.

Bu ifade insanın tabiatın verdiklerini kabul edip onlara karşı bir cehd-ü gayret sarf etmemesi anlamına gelir. Hiçbir şey bu ezelden taayyün etmiş olan bu olaylar silsilesinin dışında vuku bulmamaktadır.

Yani eğer bunu kabul edersek insanın hiçbir şeye cehd-ü gayret sarf etmemesi gerekir diyor. Burası doğru. İslam bunu cebriyecilik olarak nitelendirmiş. Cebriyecilik ne? Cebriyede bir kimse negatifse negatif, pozitifse pozitif. O kimsenin iradesi yok. O zaman insanı konuşuyoruz burada biz. O zaman bir insanın bu noktada iyinin iyi olması veya kötünün kötü olması Allah'ın ezeli alemde kesinkes takdir ettiği bir şey değil. Bir şeyin, bir kimsenin negatif olmasını, Allah'ın bilmesi, biliyor olması farklıdır. Pozitif olmanı da bilmesi farklıdır. Bir şeyi bilmekle onu takdir etmek farklı bir şeydir. Siz bir trenin 60 km hızla saatte kaç km yol gideceğini hesaplarsınız ve dersiniz ki tren 60 km hızla saatte şu kadar km yol gider. Bu trenin motoru 60 km hızı şu kadar enerjiyle çıkarır. Bunu bilmek ve bunu bildiğini levh-i mahfuza yazmak farklı bir şeydir. Bunu takdir etmek, bunu emretmek, onun öyle olmasını direkt emir altına almak farklı bir şeydir. Ben bilirim, makine mühendisiyim, bir aracın kaç km hıza ne kadar enerjiyle gideceğini hesap ederim. Bunu bilirim ben

ama bunu takdir etmek, bu bilgiyi bilen kimseye ait değildir. O zaman insanın üzerindeki olaylar manzumesini bilmek farklı bir şeydir, onun öyle olmasını emretmek farklı bir şeydir. Burada ayrıldığımız nokta şu: İslam, benim inandığım din ve benim inandığım sufi görüşe göre bu takdir emir vaki olarak Allah bunu emretmedi. Bu konuda bizi hür bıraktı. Biz kötü olmakla iyi olmanın arasında seçme şansına sahibiz. Şunu şöyle düşünmeyin. Biz avam olarak bunu seçme şansına sahibiz ama geride biz takdir edileni seçiyoruz, diye düşünmeyin. O zaman bir kimse ezelden tayin edilmiş olaylar manzumesini yaşamamış olur. Eğer bizi ezelden tayin edilmiş olaylar manzumesini yaşıyorsak içki içenin şöyle bir hakkı doğar: Sen ezelde benim alnıma içki içmeyi yazmışsın, ben de içki içtim. Aslında ezelde benim alnıma içki içmeyi yazdığın için ben senin emrini yerine getirdim, böylece sana ibadet ettim. Öbür tarafta peygamberler gönderdin, dini kitaplar gönderdin. Mademki ezelde iyilik yapan da kötülük yapan da Allah'a ibadet etmiş gibi olacaktı, öyle takdir ettin. Niçin peygamberleri ve kitapları gönderdin? Yok, öyle değil de bizim inandığımız noktada, bize iyiyi ve doğruyu gösteren peygamberler ve kitaplar gönderdiyse ve iyiyi ve doğruyu seçme hürriyeti bize aitse o zaman insanların olan olaylara karşı cehd-ü gayret sarf etmesinin bir anlamı var.

Kader sırrını Allah'ın kâmil bir keşifle müşerref kıldığı ancak pek az sayıda insana lütfettiği en yüce bilgilerden biridir.

Kader. “Sana kaderden sorarlarsa de ki, Rabbim bilir.” Kader. Bugüne kadar hiç kimsenin tarif edemediği, hiç kimsenin doğruyu konuşamadığı bir olgu. Bizim için bir sır, bizim için gayb. Gayb ayırdır, sır ayırdır. Kimileri için gayb, kimileri için sır. Gayb kelimesini kabul etmeyenlerdenim. Kader gayb değildir. Kader vardır. Var olan hiçbir şey gayb değildir. Bilmediğimiz şeyler, bizim için görmediğimiz şey bizim için belki de gaybtır ama kadere iman ettiysek ve imanda şehadet var ise o zaman kader gayb değildir. Kader nedir? Sır. Dost dostuna sırrını verir mi? Verir. O zaman kader olgusu sırdır, dostların arasında bazı sırlar paylaşılır. Dostun sırrını söylemek dünyanın en büyük günah-ı kebarlerinden daha büyüktür. Eğer siz bir dostunuzun sırrını söylüyorsanız siz öylesine aşağılık bir iş yapıyorsunuz ki dünya üzerinde sizden aşağılık bir kimse yok. Eğer bu sır Allah'ın sırrıysa sizin onun üzerinde konuşmaya hakkınız yok. O zaman kader Arabî'nin ***Kader sırrını Allah'ın kâmil bir keşifle müşerref kıldığı ancak pek az sayıda insana lütfettiği en yüce bilgilerden biridir*** Neam, doğru. Bu noktada hiçbir sır, hiçbir problem yok ama kaderin ne olduğunu söyleyecek hiç kimse yoktur. Hiç kimse. Birisi kader şu, diyor ya yalan söylüyor. Yaşadığımız şey kaza, kader değil. Kaderin ne olduğu belli değil. Bir kadın evlilik yapacak, bir erkek evlilik yapacak, ikisi de birbirine baktı, etti, inandı, tanıdı, birbirleriyle evlenmeye karar verdiler, evlenemediler. Söyledikleri söz şu: Kader

böyleymiş. Hayır. Kaderin ne olduğunu bilmiyorsun sen. Kaderin öyle olduğunu nerden biliyorsun? O zaman evlenemedin, kader öyleymiş. İçki içtin, kader öyleymiş, senin suçun yok gene. Birisi gitti, birisini katletti, kader böyleymiş. Yani? Aslında o katletmeyecekti ama kader onda tecelli etti, katletti. O suçsuz o zaman? Suç unsuru kalktı, Palvos inancı. Herkes yaratılmış olduğu şekil üzerine hayatını yaşar. Suç yok. Kimin felsefesi? Pavlos'un. Hayır. O zaman kader, Allah'ın bir sırrıdır. Onun ne olduğunu ancak sırrını ifşa ettiği dostları bilir. O dostlar da o kader sırrından nokta büyüktür, noktanın trilyonda birinin dahi kapağını açıp söylemezler. Daha ileri söyleyeyim, onlar kaderi dahi bilmek istemezler. O büyük bir yükür. Yarın, bilmeyenler için gaybtır, öyle değil mi? Herkes yarını öğrenmek ister, doğru mu? Bilen için dünyanın en ağır yüküdür. Örnekleyeceğim, ağır örnekler: Yarın birisi gelip 20 milyarınızı çarpacak, rüyanızda gördünüz. Var mı teslim olacak olan biri? 20 milyara teslim oldunuz. Yarın gelecek birisi, -hiç kimsenin Allah başına vermesin-oğluna, eşine ve kızına tecavüz edilecek. Bir gün önceden öğrenmek ister misiniz bunu? Eşiniz sizi 20 sene sonra terk edecek. Bugünden öğrenmek isteyen var mı? Depremın olacağını bilseydiniz ne yapardınız? Bunu konuştum, diye söylemiyorum. O büyük depremin olacağı gece evde hanıma söyledim. Depremden önce de kalktım, uyandırdım. Dedim, sakın ol. Çocuklar uyanırsa onları da sakınleştir. Bursa'da önemli bir şey olmayacak, dedim. Ne yapardınız? Demek ki kader olgusu Arabî'nin dediği gibi bir sırdır. O sır Allah'a aittir. Allah bu sırrın içerisinden bazı dostlarına lazım olacağını söyleyebilir. O dostlar için de sırdır. Konuşamazlar, diyemezler hatta kaderin ne olduğunu dahi söyleyemezler. Söyleyenlerin hepsi de kendilerince kendi fikirlerini söylüyorlar, doğru değil.

İnsanın kaderin gerçek bilgisine sahip olması nasibinde varsa bu onun kâmil bir iç huzura fakat aynı zamanda da dayanılmaz bir acıya maruz bırakır. Bu kimsenin sıra dışı iç huzuru alemdeki her şeyin ezelden belirlendiği gibi vuku bulduğu bilincinden ileri gelir.

Demiş Arabî. Katılmıyorum. O hiç huzur, bildiğinden değildir, teslimiyetindendir. Alemde ne olaksa olsun, olacak olan şeyleri bilen teslim olmaz. Teslim olana bildirilir. Bilen teslim olmaz. Teslim olana bildirilir. O kimse teslimdir. Teslim olduğu için ona bildirilir bildirilecek olanlar. Onlar iç huzura kavuştuklarından dolayı onlara bilgi indirilir. Eğer iç huzura kavuşmamış olsalardı onlara bilgi indirilmezdi. Ben Arabî'ye çok şerh düşmek istemem, Arabi benim ekolümdür çünkü. Amma ve lakin Arabî'den ileri konuşmak değil bu. O yüzden normalde bir kimsenin alemde tecelli eden her şeyi ezelde tecelli ettiği için şimdi tecelli ettiğini görüp inanması her şeyi tekrar cebriyete döker. Biz cebriyeci değiliz. Hiroşima'ya atom bombasının atılacağını Allah'ın bilmesi farklı bir olgu; Hiroşima'ya

atom bombasının atılması takdir etmek, onu cebretmek, onu öyle emretmek farklı bir olgu. Allah yer yüzünde bozgunculuk yapanları sevmez. Allah yeryüzünde fitne çıkaranları sevmez. Allah yeryüzünü kirletenleri sevmez. Allah yeryüzünde haksız kan dökenleri sevmez. Allah yeryüzünde zulmedenleri sevmez. O zaman Hiroşima'ya atom bombasının atılmasını bilmek farklı bir duygu, atılmasına cebretmek farklı bir duygu, farklı bir ilim. Eğer cebretti dersek o zaman Allah kullarına zulmetti. Haşa. Devam ediyoruz.

Olaylar nereye giderse sende onlarla beraber git ve zihninde öylece dolaşmaya terk et kendini tamamen. Başka türlü olması mümkün olmayana terk et. Bu hiç kuşkusuz beşer varlığın en yüce tarzıdır.

Demiş. Kim? Chuang Tzu. Hayır. Biz olayların akışına kendimizi terk edecek kadar rüzgârın önünde uçuşan bir yaprak değiliz. Eğer rüzgârın önünde uçuşan yaprak noktasında olursak biz olayların hiç birisiyle mücadele edemeyiz. “Siz bir kötülüğü gördüğünüzde elinizle, mümkün değilse dilinizle, mümkün değilse kalben buğuz ederekten önlemeye çalışınız.” Hadis-i şerif “Siz yeryüzünde bozgunculuğu kaldırınız.” Ayet-i kerime, “Siz yeryüzünde zulmü yok ediniz.” Ayet-i kerime manası bunlar. Bunların hiçbirisinde olayların kendisine, olayların gidişatına kendinizi bırakın. Yok, İslam bunu kabul etmez. O zaman dünya üzerindeki bütün zulümler, bütün haksızlıklar, bütün yanlışlıklar, bütün eksiklikler elini kolunu sallaya sallaya dolaşacak. İslam bu değil. İslam iyiliğin hâkim olması için mücadele eden bir dindir. İslam doğrunun, iyinin, güzelin, hak ve hakikatin hâkim olması için mücadele ile emrolunmuştur. Eğer bu noktada durursak o zaman biz yeryüzünde kan gövdeyi götürse de o kanın içerisinde biz de yüzeceğiz. Din bize o kanı durdurmayı emreder. Din bize insanların içerisinde barışın, huzurun, sükûnetin sağlanmasını emreder. Olayların akışına bırakılmayı emretmez. Devam ediyoruz.

Allah'ın kendileri için takdir etmiş olduğu bir kazanın var olduğunu bilmeleri bu topluluğu Allah'a bir dilekte (cehaletleri dolayısıyla) Allah'tan şunu ya da bunu yapmasını tasarruf ve talep bulunmaktan men eder. Bundan dolayı onların Hakk'tan gelen her şeyi kabul eden bir tavırları vardır.

Bir kimsenin kendi nefsi için Allah'tan bir şey talep etmemesi farklı bir şeydir, Allah'tan talepten kesilmesi farklı bir şeydir. İslam dini bize Allah'tan talep etmeyi kesilmekten yasaklar. Biz dua ederiz Ona. Dua etmek ibadet olduğu için dua ederiz, O istenilmesini sevdiği için Ondandır. Kendi nefsimize istemeyiz yalnız. Sufi burada ayrılır. Kendi nefesine istemez. Kardeşlerine ister, müminlere ister, insanlığın üzerine ister. O zaman hakikat sırtına ermiş olan kimse duadan,

istemekten geri durmuş bir kimse değildir; kendi nefesine istemekten geri durmuştur. Burayı da böyle şerh ederekten geçelim.

Hakk'tan gelen her şeyi kabul eden bir tavırları vardır. Demiş. Evet. Kendi nefislerine Hakk'tan gelen her şeyi kabul ederler ama bir başka kardeşinin üzerine dua ederler.

Gerek Tao gerekse İbn Arabî tamamen aynı fikirde. Buna Fatih türbedarı Amiş Efendi'yi de katalım.

Tao'yla Arabî aynı fikirde değil. Tao katı bir gerçekçilikten yana, Arabî teslimiyetten yana. Tao'da katı bir gerçekçilik var, bütün alem katı bir gerçekçilik içerisinde. Kötü kötüyü yapar, iyi iyiyi yapar. Kötünün kötülüğünde de ilahi takdir vardır, iyinin iyiliğinde de ilahi takdir vardır. Kötü kendi isteğiyle kötülük yapmaz, iyi kendi isteğiyle iyilik yapmaz. Her ikisi de ilahi takdirin neticesinde iyi iyiyi yapar, kötü kötüyü yapar. Arabî böyle demez. Arabî der ki, "Sen teslim ol Allah'a." Teslim olduğunda sana karşı gelen karşıdan geliyor, senden çıkmıyor, bakın. Senden çıkanlardan sorumlusun. Ben bu kalemi Mehmet Kuyucu'nun kafasına attım, bu atmaktan ben sorumluyum. Onun gözünü çıkarttım, onun gözünü çıkartmaktan sorumluyum ama Mehmet Kuyucu şöyle düşünecek: "Bu bana Rabbimden geldi." Hakikat aleminde, kendi iç aleminde böyle tefekkür edecek ama hukuk gelecek diyecek ki, sen bu kalemi adamın gözüne atmakla suçlusun. Senin bir gözünü alacağım, diyecek. Mehmet diyecek ki, "Ben hakkımdan fedakârlık ettim, benim gözümü o aldı ama ben gözüme göz istemiyorum ondan." Ben onun gözünü hibe ettim. Bunu Mehmet diyecek, bunu hukuk demeyecek, bunu atan olarak ben demeyeceğim. Aradaki farkı anladınız mı? Tao gerçekçiliğinde atanın hiçbir suçu yok, ezelde takdir olmuş. Atılanın da hiçbir şeyi yok ezelde takdir olmuş. Atanın suçu var mı burada? Yok. Ama atan suçlu İslam inancında. Eğer Tao inancına göre bakarsak Hiroşima'ya bomba atan Amerikan evangelistleri suçlu değil. Yeryüzünü kapitalist sistemle kana boğan bu sistemin unsurları suçlu değil. Yeryüzünü gözyaşına boğan üç tane büyük diktatörünün, dünyayı bu noktada kendi diktatöryalarının altına alan zalimlerin hiçbir suçu yok. Bunlar ilahi takdirden ezelde tayin edilmiş ve ezelde tayin edilen unsurlar kendi vazifelerini yerine getiriyorlar. O zaman perde gerisinde bombaları atan da Allah, attıran da Allah, yeryüzünü kana da bulayan Allah, bu kanı bu fitneyi çıkartan da Allah. Haşa. Öyle mi? Hayır. Hayır. Peki, bu felsefe neden körükleniyor? Dünya üzerindeki zulmü örtmeye çalışanlar tarafından bu felsefe körükleniyor. O zaman Hazreti Hüseyin'i şehit eden Yezid'in de hiçbir suçu yok. O zaman İsrail'in hiçbir suçu yok daha da bomba atsın. O zaman Rusya'nın hiçbir suçu yok. Çekoslovakya yetmedi, Paris'e kadar tanklarla bütün gençleri ezdi. O zaman Amerika'nın hiçbir suçu yok. Afganistan, Irak kan döktü;

yetmedi. Suriye, Suudi Arabistan, Fas, Tunus, Cezayir, Türkiye, kan döksün. Kimsenin suçu yok, herkesin oğlan çocukları luti olsun, bir çete kurulsun, nasıl olsa ezelde takdir edilmiş, oğlan çocuklarının ırzına geçilip satılsın. Ezelde takdir edilmiş, bütün kızlara tecavüz edilsin. Ezelde takdir edilmiş, bütün kadınlara tecavüz edilsin. Haksızlıklara dur demek dinin emridir. Bakın. O zaman baba Bush “Ben Allah'ın emrini yerine getirdim, Irak'ı yerle bir ettim, bombaladım orayı.” diyebilir çok rahat bir şekilde. E suçsuz da o zaman. **“İnsan görünüşte muhtar, hakikatte mecburdur.”** demiş Fatih türbedarı Amiş Efendi. Görünüşte muhtar: Yani görünüşte sen cüz'i iradeni yerine getiriyormuş gibi görünüyorsun. Hakikatte mecbursun öyle yapmaya. Yani sen hakikatte senin hakikatine içki yazılmış, sen buna mecbursun, içkini içeceksin.

(Soru soruluyor.) “Az önceki örneğe istinaden bir şey söyleyecektim de. Mehmet'e kalemi atan sizsiniz ya Mehmet'in düşünceleri sizde olsaydı yine kalemi atar mıydınız?” Burada Mehmet'in düşüncesinden sorumlu değilim. *“Mehmet Allah'tan geldiğini söylüyor ya.”* Ama o düşünceye ben sahip olmadığım için atıyorum zaten. *“Ama o düşünceye sahip olsaydınız?”* O düşünceye sahip olmuş olsam atmayacağım zaten, bu farklı bir şey ama herkesi o seviyede düşünemezsin ki. Bak, çok ciddi bir mesele konuşuyoruz, o gülebiliyor orda. Bak, herkesin fikri seviyesi aynı değil. Aslında çok önemli konu soruyorsun, o konuya gülebiliyor o kimse. Ben onu küçümsemiyorum, sakın yanlış anlaşılmasın veya onu tahkir etmiyorum. O, çok ciddi bir konuyu hafife alıp gülebiliyor. O zaman biz karşıımızdaki kimsenin kendi yaptıklarından sorumlu. Ben de kendi yaptıklarımın sorumluuyum. Karşıımızdaki kimse hakikate ermiştir, hakikate eren bir kimse kendi başına gelecek olan her şeyi Ondan görür, teslim olur. *“Okuduklarınızda deterministik cümleler bunlar yani neden sonuç ilişkisi var ve bu yüzden “ben” dediğiniz şeyi es geçiyorlar yani “ben” diye bir şey yok, demeye getiriyorlar.”* Bırakmıyor zaten. Cüz'i iradeyi kaldırıyor buradakiler. Ben de inatla cüz'i iradeyi koyuyorum. *“Peki, isteklerimizi sizce biz mi belirliyoruz?”* O istekleri belirlemek bize ait. *“Peki, insan nasıl bilir?”* Bilmesi, öğrenmesiyle alakalıdır. *“Yani beş duyu organına bakarak.”* Öğrenmesi. *“Beş duyu organıyla algılayamadığımız şeyler var. Bunları bilemeyiz.”* Biz algılayamadık. *“Evet ve bilemiyoruz.”* Bilemiyoruz. Biz algılayamadık. Bilemediğimizden ne bilmediğimizi bilmiyoruz ki. *“Ama onların orda olduğunu...”* Yine bilgi. *“Nasıl biliyoruz peki?”* Bir başkası, bilen aktarıyor onu. Diyor ki: Beş duyu organıyla bilemediklerin de var. Biz kendi kendimize diyoruz ki, beş duyu organıyla bilemediklerimiz varmış. *“Var mı peki?”* Var. *“Nerden biliyorsunuz?”* Ben biliyorum, sen bilmiyorsun. Örnek. Örnekliyorum. *“Siz biliyorsunuz ben bilmiyorum?”* Ben var olduğunu söylüyorum; beş duyu organıyla göremediğiniz, beş duyu organıyla

hissedemediğiniz unsurlar var diyorum. Bu benim bilgimle sabit, örnek. Sizin bilginizle sabit değil. **“Ben peki nasıl öğrenebilirim bunu?”** O bilgiye sahip olan diyor ki, bunu öğrenmenin yolu var. Zaten bu var, deyip de yolunu göstermiyorsa o da senin gibi kulaktan duyma biliyor ama var, deyip sana yolunu gösteriyorsa o yoldan yürümüş, o yolu biliyor. Şimdi beş duyu organıyla bilmiyor, ben diyorum ki, Hazreti Peygamber kabir haline vakıf oldu. Hadis-i şerif var mı? Var. Hazreti Peygamber bu öğretisini yanındakilere öğretti mi? Evet. Sonra yanındakiler de kabirdeki kimsenin haline vakıf olmuşlar mı? Evet. Kim var delil? Hazreti Ömer. “Ya felan ya felan. Allah'ın vaadini gördün mü?” cevap “Evet ya Emîr’ül Mü’minin. Hem de fazlasıyla,” O yolu söyleyen yolu öğretmiş ve yolu öğreterekten demiş ki “Bana ve ashabımın yoluna uyun. Benim ve temiz ashabımın yoluna uyun.” Yol öğretisi çıktı, bakın. Yol. Oradaki hadis-i şerifte “Benim ve temiz ashabımın yoluna uyun.” “Ashabım yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız beni bulursunuz.” O zaman bize bir yol çıktı. O ashap da tâbiîne öğretmiş mi? Öğretmiş. Tâbiînden de kabirdeki kimseden haber verenler var mı? Var. Tebeu't tâbiînden var mı? Var. Abdülkadir Geylani bunu bahsetmiş mi, var mı? Var. Abdülkadir Geylani'den sonra olanlar bundan bahsetmiş mi, var mı? Var. Yol var, bakın. O kabir haline de örnekliyorum şimdi: Biz rahmetli Şeyh Efendi'yle Bolu'da bir yere gittik. Orada herkesin içinde olduğu için söylüyorum. Şeyhler orda oturmuşlar. “Mustafa Efendi, gel.” dedi önce. Orda mübarek zatlar var kabirleri “İlk önce oraya gidelim, ziyaret edelim.” dedi. Böyle gayet davudi bir şekilde “Peki efendim.” dedim ben. O önde ben yanında gidiyorum. Oradaki halifeler demişler ki kendi aralarında, muhakkak orda bir şey olacak, koşun, demişler. Beş altı tane arkamızdan takıldılar bizim. Biz kabristanlığın başına gittik, oradaki kabirlere 11 ihlas 1 Fatiha okunur. Sufiler öyle okurlar, adaptır. 11 ihlas 1 Fatiha okuyup ders kağıdındaki makamata bağışlanır. Bağışladık. Şeyh Efendi “La ilahe illallah” meşhur sufilerin çektiği şekilde La'yı 3 elif miktarı uzataraktan 3 tane tevhid okuttu, arkasını getirdik, el Fatiha, dedim ben. Vurdu kolunla “Ağa ne gördün?” dedi. “Şurada yatan efendim, Mehmet Efendi'nin babasıymış. Onun yanındaki Mehmet Efendi'nin babasının şeyhiymiş. Onun yanındaki Mehmet Efendi'nin babasının şeyhinin şeyhiymiş efendim. Şurada yatan -bilmiyorum kimler olduğunu- sizin okuduğunuz tevhide gelmedi efendim. Mezarından kalktı, tevhide katılmadı burada.” dedim. “Naz etti.” dedi. Onun başına gittik, hemen 3 tevhid ona da okuduk, bir daha vurdu kolunla. “Ne oldu?” dedi. “Sarmaştı size, teşekkür etti efendim.” dedim. O Mehmet Efendi'nin halifesi yanımızdaki. Mehmet Efendi'nin babasını sordu Şeyh Efendi. “Bu Mehmet Efendi'nin babası nasıl bir kimse oğlum?” dedi. Efendim şapkası böyle, hırkası böyle, üzerinde böyle palto var, şu renk sarığı var, sakalı böyle, gözleri bu renk, vücudu bu renk. Yanımdaki halifesi titremeye başladı. “Maşallah oğlum.” dedi yürüdü. Halifesi dedi ki, “Bunu ne zaman rüyanda gördün?” Ben de dedim ki, “Şimdi

gördüm.” “Nasıl gördün?” Dedim, “Zikir esnasında gördüm. Buna kabir hali derler.” dedim halifeye. Yol varmış mı? Var gidecek olana, öğrenecek olana. O zaman 5 duyuyla bilmediğimiz bir alem var mı? Var. Var, diyorum, bakın. Şehadet. O yol gitmek isteyeneye var mı? Yol meydanda. *“Peki affınıza sığınarak bir soru daha sorabilir miyim?”* Sor. *“Allah-u Teâlâ ne?”* Zat olarak sır, sıfat olarak görünen. *“Yani bilebiliyor muyuz Onu?”* Evet. O bilinmez değil. *“Bilen var mı?”* Var. Zat olarak değil. Buraya, kadere bir sır koymuştum ya zata da bir sır koyayım. Allah diyor ki, “Ben bilinmekliğı sevdim ve insanları bilsinler, diye yarattım.” O zaman Allah bilinmeyen mi? Hayır. Allah bilinen mi? Evet. Sıfatları noktasında, zat noktasında değil. Zatı sıfatlarından ayrı mı? Hayır. Sıfatları zatının aynı mı? Hayır.

Devam ediyoruz. ***İnsan görünüşte muhtar, hakikatte mecburdur.*** demek İslam değil. Bu İslam felsefesine, inancına aykırı. Çiziyorum altını. O zaman içki içen içki içmekte mecbur, katil katilliğinde mecbur, elinde bir ihtiyarı yok noktasında bu da cebriyeye girer ki biz cebriyeci değiliz. İnce bir perde orda. Eğer cebriye söz konusu olursa biz katili katillikten yargılayamayız. Allah da katili katilliğinden dolayı sorgulayamaz. Sorgulayamayız.

Geçen hafta katı kaderciliği kabul etmeyip cüz'i iradeyi anlattınız. Tao'nun başka türlü olması mümkün olmayan fikri ile Amiş Efendi'nin "İnsan görünüşte muhtar hakikatte mecburdur." sözünü cebriyecilik deyip kabul etmediniz. "Tanrıyı güldürmek istiyorsan Ona planlarından söz et." (Çin atasözü)

Bir fikir daha: Düşüncenin, bilginin, bilimin bir akıl ve bilinç işi olduğunu, doğadan kaynaklandığını, bu alanda ön yargılara akılla bağdaşmayan görüşlere yer olmadığını ileri süren ilk öğreti mutezile adını aldı. "Ayrılan" anlamına gelen bu çığırın öncüsü Vâsıl Bin Atâ'dır. Ona göre yazgı gerçek değildir. İnsan bir istenç varlığıdır, bütün eylemlerinde bağımsızdır, istencin dışında denetleyici bir güç yoktur. Yazgı insanın irade özgürlüğünü ortadan kaldırır.

Cüz'i iradeyi kabul edersek de sanki başka sorunlar çıkıyor. Şöyle ki: Kelamcılar yüce tanrının dilediğini yaptığını söylerler. Bu sözlerden tanrı kafirin küfrünü, zalimin zulmünü diledi anlamı çıkar. Dilediğini yapar demek, küfrün de zulmün de onun dilediğiyle oluştuğunu söylemektir. Ebu el Hüseyin bin Abdullah bin Sina ile onun gibi düşünenler de "Tanrı varlığı kendi özünü gerektirir. Onun varlığı alemin varlığından ayrılır ancak alemde tepkisi bulunur." dediler. Oysa bu iki yargı arasında ateşle su gibi bir ayrılık vardır. İki inançta köksüzdür. Oysaki tanrının isteği, dileği alemin eğilime göredir. Allah bir varlığın eğilimi ne ise onu ister, onun eğilim göstermediğini istemez. Allah'ın eğilimi ile nesnenin eğilimi arasında bir uyum vardır. Allah daha iyi bilir. (Şeyh Bedreddin Varidat)

Yeni Platonculuktan etkilenen İranlı mutasavvıf Beyazıd-i Bestami varlık birliği inancına dayanarak insanın tanrısal bir nitelik taşıdığını, daha da ileri giderek "Bana şükürler olsun." dedi. Hallac "Tanrıdan başka bir varlık olmadığı için yaratılmış nesnelerden söz edilmez." dedi. Şeyh Bedreddin de "İnsan ister, diler. Bunlar da birer görünüştür. İnsandan yansıyan tanrı eylemleridir. Gerçekte isteyen de dileyen de tanrıdır." der.

Vahdet-i vücud, varlığın birliğini var edenle var edilenin bir olduğunu, var edenin varlığı nedeni ile varlıkların varlaştığını savunurken

Vahdet-i mevcud var olanların birliğini, var olan olduğu için bir var edenin bulunduğunu, var olanların varlığının tanrının varlığını kanıtladığını savunur.

Cüzi irade vahdet-i vücudu inkâr edip vahdet-i mevcuda yönelmez mi?

Geçen hafta katı kaderciliği kabul etmeyip cüz'i iradeyi anlattık.

Evet, kabul etmedik, doğru. Şimdi, bir şeyi inkâr ederken veya reddederken bu mesele kaderden açıldı ya, kaderi de biz buraya koyduk. Biz kadere iman ettik. Biz kaderin içini bilmiyoruz. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri “Ümmetimin ahmakları kaderin üzerine tartışırlar.” demiş. Burayı dikkatli dinleyin! Kaderin bizle alakalı olan kısmı şu olabilir: Kün, var olduğumuzdan tekrar var olduğumuz yere dönüşümüze kadar olan hayat akışımızın Allah tarafından bilinmesi olarak görebilirsiniz. Bilinmesi. Allah'ın bunu bilmesi. Çünkü değişik hadiselerde insan hayatının -sonuçta kaderi böyle denecekmiş- bunu halk arasında söylersiniz. Burada önemli olan şey şu: Ben burada sohbeti ederken bu sohbeti Allah daha önceden yaratıp dizayn ettiği şekliyle mi sohbet ediyorum, yoksa ben kendi irademle mi bu sohbeti dizayn ediyorum? Fiiliyat. Bir şeyin oluşması. Benim kol hareketim. Bu, fiiliyat. Bu fiiliyatın üzerinde iki tane kuvvet var, kuvve. Geçen hafta bunu tam açıklayamadık. Allah'a ait yaratma, kula ait isteme. Şeyh Bedreddin diyor ki, ***İnsan ister, diler, bunlar da birer görünüştür.*** İnsanın istemesini, dilemesini bir görünüşe bağlıyor. Yani o insan isterken, dilerken sanki kendisi istiyormuş, diliyormuş gibi görünüyor ama gerçekte o istemiyor. Onun isteği Allah'ın isteği. Yani kul kendisi istiyormuş gibi görünürken gerçekte perdenin gerisinde ondan isteyen Allah. Bedreddin'in ve bir kısım sufilerin düşüncesi budur. Buradaki bu istemenin Allah'a ait olduğunu söyleyenler var. Bu Allah'a ait olduğunu söyleyenler, o kimsenin istemeyi de Allah'a atfederekten insanın üzerinden bütün her şeyi kaldırıyorlar. Bu isteme: idrak. Bir şeyi idrak etmek, bir şeyi tasavvur etmek, bir şeyin üzerinde bir kimsenin idrakiyle onu yönlendirmesi. Bu istemeyi, istenmeden önceki idrakin kime ait olduğunu söyleyemiyorlar. Veya düşünme. İdrak, düşünme. Buraları iyi dinleyin! Düşünme kime ait? Bakın benim söylediğim şeyde istemeyi yaratmak farklı bir olgu, isteme duygusunu yaratmak farklı bir duygu, isteme duygusunu yaratıp hür bırakmak farklı bir anlam. İstemeyi, bir şeyi isteyecek ya. İstemenin önündeki idrak ve düşünceyi yaratmak farklı bir duygu, farklı bir tecelliyat, düşünceyi yaratıp düşünceyi hür bırakmak farklı bir olgu. Benim inanışım şu: Düşünceyi de idraki de biz bir bütünün içerisine alırsak düşünce ve idrak Allah tarafından yaratılmış ama insanın hürriyetine bırakılmış bir olgu. İnsan burada hür. Bir kısım ehli tasavvuf ve mutezile ve cebriye ve kaderiye ve bir kısım eş'ariler, bu idraki ve düşünceyi insana atfetmezler. Bunu siz şimdi evlerinizde varsa Nesefi'den veya İmam Maturidi'den kelamla alakalı bir kitap, bunu Nesefi'den ve Maturidi'den bulamazsınız direkt olarak. Arasanız Nesefi'den ve onun hocası olan Maturidi'den ve onun daha öncesi olan İmam-ı Azam'dan düşünce ve idrak bahislerine girmediklerini görürsünüz. Hatta eş'ariye de gitseniz Maturidi'ye de gitseniz

Batılılara da gitseniz, Doğululara da gitseniz, dünya üzerindeki bütün felsefecilere ve bütün inanç sahiplerine gitseniz bu düşüncenin, bu idrakin ve düşüncenin hürlüğüne savunan hiç kimse yoktur.

Burada yeni bir şey söylemiyorum. İbn Hümam, Maturidi'nin ve Nesefi'den sonra gelen -ırkçılık yapmıyorum- kendisi Türk olan. Biliyorsunuz, Maturidi ve Nesefi'de Türk'tür. İbn Hümam kendi zamanında ve kendi zamanından önceki bütün akaitçilere ve felsefecilere taş çıkartacak şekilde düşüncenin ve idrakin hür olduğunu söyler. Yalnız düşüncenin ve idrakin hür olduğunu söylediğinde ben yerimden zıplamıştım. Çünkü fiiliyatı yaratan Allah. Fiiliyatı isteme de kula ait fakat o isteme düşüncesi ve yaratması yine Allah. Ama biz o isteme düşüncesi Allah istediği için mi düşündük? Çok uç bir şey söyleyeceğim burada: Ben bazen arkadaşlara "Düşünmeyi de düşünün." diye özel derslerde söylemişimdir. Biz düşünürken Allah'ın istediğini mi düşündük? Uç. Yoksa düşünceyi biz mi yarattık kendi içimizde? Eğer düşünceyi yaratma noktasında, Allah yarattı düşünme hürriyeti bana aitse eyvallah ama düşünceyi Allah yarattı da "Şunu düşüneceksin." diyorsa, ben ona hayır, diyorum. İlham ayrı. Bana bir tane sufi, bana bir tane akaitçi, kalamcı, fıkıhçı, bakın; altını çiziyorum. Düşünmeyi yaratan Allah, ne düşündüğümü de ne düşüneceğimi de bana cebrettiyse buna inanmıyorum, diyorum. Buna inandıracak ayet ve hadis getirin. Çünkü ben insanı şöyle tanımlıyorum: Sevmediği bir şeyi yapabilen, sevdiği bir şeyi terk edebilen, iyilikleri ve güzellikleri reddedebilen, kötülüğü ve çirkinliği isteyebilen bir mahluk, yaratık. İyiliği ve kötülüğü reddetme var mı? Benim nazarımda hürriyetim var. Ben iyiliği ve güzelliği reddedebilirim, bu benim kendi felsefem. Çirkinliği ve kötülüğü kendime alabilirim. Bu benim kendi felsefem, kendi inancım. Kendimi makine gibi görmüyorum. İyiliği ve kötülüğü yaratan Allah, iyiliği veya kötülüğü isteyen benim. İyiliği veya kötülüğü tercih eden, isteyen benim. Tabi fiiliyatın üzerinde kula isteme var, yaratma Allah'a ait. Kul Allah'ın vermiş olduğu kudret kadarıyla -bu ortaklık değildir- ben bir şeyin kullanılması için ona kendi hükmümden ona bir hüküm veririm. Bir iş yeri var, işyerinde bir müdür var. Müdüre şunu diyebilirim: Müdür, sen bunlardan sorumlusun, bunları icra et. Benim adıma icra eder. Onun icrası benim adımadır. O zaman bu noktada Allah'ın kudreti bütündür. Kudret. Allah kudretiyle bütün alemi sarmıştır ama bu kudretin içerisinde Cenâb-ı Hakk insanlara da bir kudret noktası vermiştir. Bu kudret Allah'ın kudretinin içindedir. Kul kendisine sınırlı bir şekilde verilmiş olan o kudreti kendince kullanır ve kendince kullandığından kendisi mükellef olur. O zaman fiiliyatın üzerindeki isteme kudreti Allah'ın insana lütfettiği bir şeydir ve bu istemenin arkasındaki düşünme, idrak etme, yaratılış noktasında bir kolu yaratır gibi Allah düşünmeyi veya idraki yaratmış ama bunu bizde hür

bırakmıştır. Bu düşünme ve bu kudret bizde hürdür. Düşünmeyi bize yaratmış, ne düşüneceğimizi. O düşünce dairesindeki aktivitemiz bize aittir.

Buradan birileri bana şunu demesin yalnız. Burada sen ilahlık tasladın, her şeyi yaratan Allah'tır. Burada ilahlık tasladın, deyip ilahlık çıkartmasın. İdraki ve düşünceyi yaratan Allah. Ama o yaratma, o düşünceyi bana hür bir şekilde verdi. Dedi ki: Ey kulum sen bu düşünceyi, bu idraki hür bir şekilde kullan. Ve bu düşünce bu idraki istemeyi çalıştırdı. Eski dilde buna kesp denir. İstemeyi çalıştırdı. Biz neyi isteyeceğimizde bu noktada hürüz. Düşünce hür, isteme de hür. Fiiliyatın üzerinde yaratma Allah'a ait. Düşünce henüz daha aktif hale gelmedi, bakın. Yeni dilde aksiyon halde değil. Ben geçen haftaki katı kaderciliğe karşı çıkışımın, cebriyeciliğe karşı çıkışımın arkasında bu var. Ben cebriyeye karşı çıkarken buna inandığım için karşı çıkıyorum. Siz şimdi günlük hayatınızda bunları düşünmeyebilirsiniz veya bunlara gereksinim duymayabilirsiniz ama psikik psikolojik bir rahatsızlık yaşayan bir kimse veyahut da kendince sufilikte ileri gittiğini düşünen kimse veya kendince değişik fikir ve düşüncelerin etkisinde kalmış olan bir kimse düşünmenin kendi içerisindeki hürriyetini reddedip Allah benim adıma düşündü, diyebilir. Buradaki bu düşünmeyi Allah'a bağlarsak o zaman insan makineleşti. O zaman yalancılıktan bir tiyatro oynuyoruz biz. Allah düşünmeyi yarattı, ne düşüneceğimizi bizim öngördü ama biz saf salak insanlarız. Allah bizim ne düşüneceğimizi ön gördü ama biz perdenin arkasını göremediğimizden onu biz düşündük, zannediyoruz, oyalanıyoruz, birer tiyatrocuyuz biz. Oylandığımıza göre bizim elimize bu gecenin sahnesi tutuşturuldu gerçek manada, bizim elimize bu gecenin sahnesi elimize tutuşturulduğundan biz bir tiyatrocuyu gibi tiyatromuzu oynuyoruz. Kötüler kötü figüranlık yapacaklar, iyiler iyi figüranlık yapacaklar ama her birisi de birer figüran, birer sinema şeridi gibi. Kötü sonuçta, kötülüğünü yaparaktan filmin sonunda kötü adam olacak, iyi figüranlığını iyi yaparaktan filmin sonunda iyi adam olacak. Onu bütün hayat geçmişi, bütün davranış biçimi Allah'ın takdir ettiği noktada gidecek ve kul sonunda iyi de olsa kötü de olsa "Bu Allah'ın takdiridir." diyecek. İyiliğini kendi gayretinden görmeyecek hiç, kötülüğünü de kendi nefisinden görmeyecek. Bunu direkt Allah'a yaslayacak. Bu sufi anlayışta olan, kendilerine sufi diyen insanlar var; bu anlayışta olan Batılılar var, bu anlayışta olan değişik düşünceye sahip olan insanlar var. Benim burada durmak istediğim bu meseleyi gerçekten iyi anlayın ki biz kaderi ve vahdet-i vücudu ondan sonra daha iyi anlayacağız. Bunun üzerinde fiiliyatı, fiiliyatın üzerindeki etkileri, etkilerin çıkış noktasını iyi algıladığımızda kader inancınızın ve bakışınızın farklılaştığını göreceksiniz. Yoksa herkesin dediği gibi veyahut da insanların dediği gibi kaderiyecilerin, cebriyecilerin, mutezilenin hatta bir kısım eş'arilerin hatta bir kısım Batılıların ve Doğuluların dediği gibi -bir kısım

diyorum hepsi değil- buradaki düşünceyi hürleştiremezsek biz, o zaman o katı kaderciliğe ve cebriyeciliğe doğru yol almış olacağız. Bu düşünceyi hürleştirmek benim elimde değil ama bu düşünceyi yasaklayan, bu düşüncenin olmadığını söyleyen bir ayet, hadis de yok benim tespit ettiğim. Bir şey İslam'da yasaklandıysa direkt olarak haramdır, o yasaklanmıştır. Yasaklanmamış bir şeyi yasaklamak dinde küfürdür. Dikkat edin! Yasaklanmamış bir şeyi yasaklamak dinde küfürdür. Şimdi düşünceyi yasaklayan, düşünce hürriyetini Allah'a atfeden bir ayet yok. Yani hiçbir ayet yok ki Cenâb-ı Hakk şunu demiyor. “Siz benim istediğimi düşünüyorsunuz.” Allah kullarını aldatmaz, Allah kullarını kandırmaz. Allah'ın vaadi haktır ve açıktır. Allah'ın gizli mesajı yoktur, mesaj açıktır. Kur'an apaçık meydanda durur. Bakın, yaratmanın bütün hepsi de Allah'a aittir. Bunu bir kafanıza koyun. Burada kul Allah'ın halifesi hükmündedir, kul düşünmede hürdür. Düşüncenin kendi iç işleyişi kula aittir. Düşünceyi bir bardak kahve olarak görün; bunu yaratan Allah ama bunun çalışma sistemi, bunun çalışması, kula ait. Şimdi sakın şöyle düşünmeyin. Geçen hafta burada ders çalıştı, geldi, demeyin ha. Geçen haftaki konuyu bir taraftan aldık fakat bugünkü sorular farklılaştı, sorular farklılaşınca bu konuya girmek zorunda kaldım.

Şimdi burada hareket ederekten **insan görünüşte muhtaç, hakikatte mecburdur** lafzı buradaki noktaya göre çürüdü. Bunun karşılığında ilmi bir açıklama yoktur hiçbir yerde. Biz bunları 12-13 yıl önce tartıştık, konuştuk. Daha açık konuşmak istemiyorum. Şeyh Efendi'nin nakîbü'n-nükabâlarının toplandığı zamanlarda ben kim, ne hal gördü, diye konuşmazdım. Şimdi onlar bu sohbetleri dinliyorlarsa -bir tanesi Allah rahmet eylesin vefat etti- bizim nelerle uğraştığımızı bugün daha iyi anlarlar. On üç on dört yıl önce benim sorduğum soru şuydu, üniversitelilere de sorduğum soru şuydu: Düşünceyi yaratan Allah bize ne düşüneceğimizi mi emretti, yoksa biz düşüncemizde hür müydük? Bundan 10 yıl önce, 12 yıl önce, 14 yıl önce, 15 yıl önce benimle sohbet eden üniversiteliler, kitap okuyanlar, o günün dergâhının içerisinde nakîbü'n-nükabâ olanlar bu sohbeti iyi dinleyip 14 yıl sonra nelerle uğraştığımızı görsünler. Bu noktada nelerle uğraştık, derken bunu uğraşma olarak görmüyorum. İnsanların gelecekleri noktayı görmeyenler asla yollarını yürütemezler, işlerini götüremezler. Bir gün gelecek insanlar düşünce hürriyetinin ne olduğunu daha iyi anlayacaklar. Biz bu dünyadan göçüp gideceğiz. Bakın İbn Hümam göçtü, gitti. Ben bundan yaklaşık 10 yıl önce İbn Hümam'ın böyle düşündüğünü gördüğümde oturduğum yerden fırladım, kalktım. Nerdeyse bir davul zurna getirip, bir zeybek çaldırıp, bacak bacak üstüne çalıp keyfedecektim. Bu kendi düşüncemin, altının bir temelini olduğunu gördüm. Bunu Maturidi'de görememiştim tam anlamıyla, bunu Nesefi'de görememiştim tam

anlamıyla. Açık açık söylüyorum, isterseniz gidin, Maturidi'nin ve Nesefi'nin kitaplarına bakın. Bunu Maturidi'den ve Nesefi'den sonra yaşamış olan İbni Hümmam'ın tespitinde gördüm. İbni Hümmam öylesine radikal bir tespitte bulunmuş ki. demiş ki, "İdrak etme, düşünme, insanın hürriyetidir." Tam benim gibi "yaratma" diyememiş o esnada ama ben yaratma algıladım onu. Evet, düşünceyi yaratan Allah'tır; düşüncenin çalışma sistemi insana aittir. O yüzden **Tanrıyı güldürmek istiyorsan ona planlarından söz et. (Çin atasözü)** onunla ilişkilidir.

Düşüncenin, bilginin, bilimin bir akıl ve bilinç işi olduğunu, doğadan kaynaklandığını, bu alanda ön yargılara, akılla bağdaşmayan görüşlere yer olmadığını ileri süren ilk öğreti mutezile adını aldı. Ayrılan anlamına gelen bu çağırın öncüsü Vâsıl Bin Atâ'dır. Ona göre yazgı gerçek değildir. İnsan bir istenç varlığıdır, bütün eylemlerinde bağımsızdır, istencin dışında denetleyici bir güç yoktur. Yazgı, insanın irade özgürlüğünü ortadan kaldırır.

Bu noktada şimdi kaderle alakalı şu yazgıda insan, yazgı dediğimiz günlük olaylarda, günlük eylemlerinde mutezilenin bu görüşüne yakındır görüşüm. Ben mutezileci değilim ama bunu İbn Hümmam'ı okuduğunuzda da anlayacaksınız. İbni Hümmam çok cesaretli bir şekilde -bugün çok mutluyum. Bu soruyu soran kardeşe de teşekkür ediyorum derinden. Bu dergâhta, bu tekkede İbn Hümmam'ı konuşmak kadar beni mutlu eden bir şey yok şu anda. Bunu açıklıkla, bütün gönül temizliğimle söylüyorum. İbn Hümmam'ı konuşmak gerçekten beni mutlu etti. Yani İbn Hümmam bir tek ilmi çevrelerde belki de tanınmışsa tanınmış, bilinmiş bir kimsedir. Aslında çok tanınmış, bilinmiş bir kimse değildir; insanlar bu fikirlerinden ürkerler biraz. Çok rahat bir şekilde Maturidi'yi eleştirir mesela. Eleştirir. Daha özgür konuşur, hesap etmez, çok rahat bir şekilde Nesefi'yi de eleştirir. Eleştirirken haklı gerekçelerini koyar ve yine eleştirirken katı bir şekilde eleştirmez der ki, onlar kendi yaşadıkları çağda insanları ürkütmek istemediler, deyip onlara da atıfta bulunur ama kendi ilmi gerçekliliğini koyar. İbni Hümmam'ı da geçtik. Şimdi **Yazgı gerçek değildir.** Evet, yazgı gerçektir. Bir kimsenin kün lafzından tekrar Allah'a döndürülünceye kadar olan hayat gerçektir, yazgısı. Fakat bu Allah'ın bilgisidir, cebrisi değildir. Allah bizim nerde, ne yapacağımızı bildiğinden bildiğini yazmıştır. Bu kendi irademizi kullanmaktan sonra devam eder. Biz irademizi ne zaman kullandık? Akıl balığ oluncaya kadar. İnsanoğlunun sorumluluğunun akıl balığ olmasından başlangıcının sebebi idrakinde, düşüncesinde hür olmasıdır. Yoksa eğer öyle olmamış olmasaydı 3 yaşındaki çocuk da sorumlu olacaktı, 5 yaşındaki çocuk da sorumlu olacaktı, 7 yaşındaki çocuk da sorumlu olacaktı, yoksa deli dediğimiz akli dengesini kaybetmiş olan kimse de sorumlu olacaktı. Yoksa birisinin kafasına silah dayandı, zorla o kimseye bir şey yaptırıldı ölüm korkusuyla, o da sorumlu olacaktı. Bakın Hanefiler -

ehli sünnet- bunların üzerinden bütün sorumlulukları kaldırmışlar. Siz uykuda da yaptıklarınızdan, dediklerinizden sorumlu olacaktınız; siz unuttuklarınızdan da sorumlu olacaktınız eğer düşünce hürriyeti olmamış olsaydı. Şimdi katı kadercilere şunu derim: Delilere ne yapacaksınız? Adamı sorumlu tutup namaz kılmadığı için cehenneme mi atacaksınız? Ehli sünnet derki, Hanefiler der ki: Deli sorumlu değildir, direkt cennete gider, çocuk sorumlu değildir, direkt cennete gider hangi ana babadan doğarsa doğsun. Unutan sorumlu değildir, hatırladığında sorumludur. Gece uykuda insan yaşadıklarından, yaptıklarından sorumlu değildir. Bu nerden kaynaklanır? Düşünceden, bu hürriyetten. İdrak ve düşüncesi varsa o kimsenin bunlar vardır. **Yazgı gerçek değildir.** Gerçektir. **İnsan bir istenç varlığıdır.** Evet, insan ister. Talep eder, kesp etmek, kesp eder onu. Bu doğru.

Bütün eylemlerinde bağımsızdır, istencin dışında denetleyici bir güç yoktur.

Bütün fiiliyatları istemede bağımsızdır, fiiliyatları istemede bağımsızdır, denetleyici bir güç yoktur, doğru. Onun istemesinin üzerinde denetleyici bir güç yoktur.

Yazgı insanın idare özgürlüğünü ortadan kaldırır.

Eğer bu dediğim şey, cebri olursa irade özgürlüğünü ortadan kaldırır. Bu cebri olmazsa o zaman o kimsenin irade özgürlüğü ortan kalkmamış olur.

“Bizim düşünce hürriyetimiz var, biz bu hürriyeti kullanarak 3.kata çıktık. 3.kattan aşağı şimdi atlayacağız. Bu hürriyet bizde var ama akıbetinde bu mutlak kader dersek öleceğiz ya da yaşayacağız, bunu da biliyoruz. Yere çarptığımız anki durum mutlak kader mi oluyor?” Yere çarptığın an, o fiiliyatın birbirinin içerisine eklenmiş olan sonucu. *“Ölüm mutlak kader mi orda?”* Hayır, ölüm değil orda; düşmesi bir kimsenin. Yüksek bir yerden atladığı zaman yer çekimi kuvvetiyle o kimse düşecek. Kader. *“Düşün, öldün.”* Ölmek değil, düşme orda yerçekimi fiiliyatı. *“Sonucunda ölüm gelirse?”* Sonuç ölümse ölüm. Ölüm mutlak kader, evet. *“Yaşarsak o da mutlak kader olmuyor mu?”* Bakın, o bütün kaderin içerisinde. Bizim doğmamız mutlak kader, bu dünyadan göçmemiz mutlak kader. Bizim onun üzerinde bir irademiz yoktu.

Cüz’i iradeyi kabul edersek de sanki başka sorunlar çıkıyor. Şöyle ki: Kelamcılar yüce tanrının dilediğini yaptığını söylerler. Bu sözlerden, tanrı kafirin küfrünü, zalimin zulmünü diledi anlamı çıkar. Dilediğini yapar demek, küfrün de zulmün de onun dilediğiyle oluştuğunu söylemektir.

“Allah dilediğini yapar.” ayet-i kerimesinin önüne bakacağız. Yaratma meselesinde de mesela ayetin önüne bakmazlar. Allah külli şeyi yaratır. Daha doğrusu “Allah sizi ve sizin yaptıklarınızı yaratır.” ayeti vardır. O ayetin önünde ise İbrahim aleyhisselamın putlarla olan kıssası vardır. İbrahim putların önüne yemek koyanlara gider, putlara saldırır. Putlara saldırdıktan sonra müşrikler gelir der ki: “Sen nasıl putlarımıza saldırırsın?” O da der ki: “Siz kendi ellerinizle yonttuklarınıza mı tapıyorsunuz? İşte bunlar size hiçbir şey cevap veremiyorlar.” Ondan sonra ayet-i kerimede der ki: “Allah sizi ve yaptıklarınız yaratandır.” Yani onlar put yaptılar, putu yaratma Allah'a aitti. Putu yaratma, yapma işini yaratma. Yapma isteği kime aitti? Yine insana. Yapma isteği insana ait. Buraya bir çizgi çizme isteği insana aittir. Ben buraya bir çizgi çizdim, (tahtaya) işte kalp yaptım. Bu kalp çizgisi çizme isteği bana ait ama bunu yaratan Allah.

“Allah'ın emrettiğinden, yarattığından son noktaya doğru bir yolculuk yapıyoruz geminin içinde. Geminin içerisindeki insanlar kendi içlerinde serbestçe dolaşıp düşünebiliyorlar, serbestçe bunları anlayabiliyorlar, algılayabiliyorlar, istiyorlar ama başladıkları noktaya varacakları nokta da ayet-i kerimeler de sabit yani cebri. Ve bunların düşünebilme kapasiteleri yani düşünce katsayıları bu yapmış oldukları yolculuğun içerisindeki düşünebilme oranları. Buradaki insanların, Allah'ın yarattığı zamandan ve son nokta dışında da (ilerisinde ve gerisinde) düşünebilme yetileri var mı?” Var. Düşüncesi hür. Düşüncesini geliştirebilir, idrakini genişletebilir. Kün noktasından öncesine gidebilir *“Görüp tanımladığı dünyanın da dışına çıkabilir alemin, kâinatın. Düşüncede özgür.”* Evet. Ben düşünceyi bu noktada sınırsız görürüm. Eğer biz bu düşünceyi sınırlandıırırsak cebriyeye gireriz yine. Düşüncede bir tek sınır vardır: Zat. Bakın, enteresan bir şey şimdi. Sorudan başka bir şey çıktı. İslam sufiliğinde, İslam felsefesinde, inancında düşünceye gem vurulan, düşünceye set çekilen bir tek yer var: Allah'ın Zat'ı. Başka bir gem vurulan yer yoktur. Cenâb-ı Hakk hadis-i kudside kendisinin kendi sınırını koymuş. Demiş ki: Allah'ın zatını tefekkür etmek, düşünmek yasaktır. Haramdır. “O insanlar düşündü mü ki?” diye ayet-i kerimelerde sorgu vardır. “Aklettiler mi ki?” sorgu vardır. Eğer düşünme de hür değil de Allah'a ait olmuş olsaydı Allah kendi kendisine soruyor, olmuş olacaktı. Düşünceyi Cenâb-ı z dedi ki, “Siz düşündünüz mü?” *“Peki, bu noktada Hazreti Âdem aleyhisselamdan Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine kadar olan kısımda peygamberlerde düşünce hür müydü?”* Hürdü. *“Kader konusunda sizin dediklerinize tamamıyla katılıyorum da sadece ben dileyemeden siz dileyemezsiniz ayeti var. Ona bir açıklık getirebilir misiniz?”* Kulun dilemesinin sınırı vardır. Kul o kendi kudret sınırının içerisinde bir şeyi ister ama o noktada kulun fiiliyatı Allah'a aittir o manada. Kul belki de bu kalemi sana atmayı ister ama bunu yaratacak olan

Allah'tır. Sen diledin ama atmayı, Allah'ın da bunu dilemesi lazım, yaratması lazım ki kalem sana atılsın. O yüzden Allah bunu yaratmadıkça sen bunu atamazsın, senin istemen yetmez. Düşünüyorsun ama O yaratmadıktan sonra bir anlamı kalmıyor. *"Yunus Emre 'ben sırat köprüsünün üzerine evler kurarım' kelimesi de normal alışılmış düşüncenin üstünde çıkmış oluyor?" normal alışılmışını bırak, çok çok üstündedir. "O zaman isterse insan kıyamet ve kâinat kavramlarını da kendisi değiştirebilir."* Sufi kendi hal aleminde onu yaşar *"Değiştirir de yani."* Değiştirir demeyelim biz ona, yaşar diyelim. *"Kaza, kaderin içinde midir insanlar için?"* Kaza günlük hayatımız bizim. Şurada sohbetimiz kaza bizim. *"Bu, iyi veya kötü olsun."* Bizim istememizle alakalı. Bakın, insan tarif ettim az önce. İnsan tarif ederken altını çizdim, iyi dinleyin, insan tarifini iyi dinleyin. Güzeli, iyiyi reddedebilen; kötüyü, çirkini isteyebilen. Tokken yiyebilen, açken yemeyebilen bir varlık. İnsan tarifi. Tokken yiyebilen. Karnı tok, çok güzel bir Antep tatlısı var karnı tok ama. Çok güzel bir Maraş dondurması var, karnı tok ama. Çok güzel bir Bayındır güveci var, karnı tok ama. Nuri harika bir köfte yapmış ama karnı tok, yiyebiliyor. Karnı aç. Oruçlu. İftar vaktin belli, yeme. Yemiyor. Karnı aç, oruçlu da değil. Yemiyor. Karnın aç, yemek var, yemiyorsun, reddedebiliyorsun. Bunu döndür şimdi, de ki, sana yedirmeme düşüncesini ve yedirmemeyi direkt Allah sana cebretti. Sen bunu düşünmedin. O zaman kafir, kafirliğini düşünmedi, ona Allah düşündürdü. Müminin müminliğini düşünmesi direkt ona Allah düşündürdü, müminin imanı da Allah'tan, kafirin küfrü de Allah'tan. Yaratma değil, isteme. Anladınız mı? Kafirin kafirliğini yaratan da Allah, müminin müminliğini yaratan da Allah ama müminliği veya kafirliği isteyen biziz. İnsan bu olunca o zaman kaderin cebriyesi kalmıyor bu düşüncede olursak. Yani burada *"Dilediğini yapar."* demek, istediğini küfre götürür. Yani Allah bir kimseyi aldı, sen kafirsin, dedi, yazdı oraya. O kimse kafir oldu. Kulun bunda bir sorumluluğu yok, kulun bunda bir idraki yok düşüncesi yok. Allah onu aldı, götürdü, kafirlik denizine attı. Allah öbürkünü de aldı götürdü, müminlik denizine attı. Kafir dedi ki, niçin beni kafirlik denizine attın? O da dedi ki, ben seni kafir olarak yarattım, diledim. Bu İslam düşüncesi değil. Bir kimsenin Müslüman anneden babadan veya Hristiyan anneden babadan doğması kendi iradesinin dışında. Kader. Kendi iradesinin dışında, biz ona kader derken yine farklı bir noktaya getireceğiz. Devam ediyoruz.

Ebu el-Hüseyin bin Abdullah İbni Sina ile onun gibi düşünenler de "Tanrı varlığı kendi özünü gerektirir. Onun varlığı alemin varlığından ayırdır ancak alemde tepkisi bulunur."

Yani bu şu demek: Bunca bu varlık var, bu varlığın dışında Allah var. Burası -semahanenin içerisi- bir varlık Allah'ın varlığı bu varlığın dışında. Yalnız **Alemde tepkisi bulunur**. Yani Allah burayı kudretiyle, kuvvetiyle idare eder.

Oysa bu iki yargı arasında ateşle su gibi bir ayrılık vardır. İki inançta köksüzdür. Oysaki tanrının isteği, dileği alemin eğilime göredir.

Yani buradaki insanlar sema etmeye eğimli Allah'ın da isteği o tarafa döndü.

Allah bir varlığın eğilimi neyse onu ister. Yani Allah'ın istemesi kulun istemesine bağlıdır. **Onun eğilim göstermediğini istemez. Allah'ın eğilimi ile nesnenin eğilimi arasında bir uyum vardır. Allah daha iyi bilir.**

Bu noktada kulun isteği Allah'ın isteğini cezbettiriyor. Kul bir tarafa doğru yöneldiğinde Allah da o tarafa doğru yöneliyor. Kul bir şeyi istiyor, Allah da onun isteğini makul ve malum dairede yaratıyor. Algıladığımız bu ise evet, doğru. Ama yok, burada kul isteklerinde Allah'ın kendisine bahşetmiş olduğu kudret sınırında yine. Düşünce değil, bakın, fiiliyat noktasında. Kul burada isteklerinde Allah'ın onun üzerine bahşettiği kudret sınırında. Düşünce hür, onda bir sınır yok.

Yeni Platonculuktan etkilenen İranlı mutasavvıf Beyazıd-i Bestami varlık birliği inancına dayanarak insanın tanrısal bir nitelik taşıdığını daha da ileri giderek “Bana şükürler olsun.” dedi.

Şimdi bu sözler sufi anlayışı yaşamayan insanların algılayamadığı şeyler. Evet, Beyazıd-i Bestami dedi ki **“Bana şükürler olsun.”** Hallac da **“Allahtan başka bir varlık olmadığı için yaratılmış nesneden söz edilmez.”** dedi. Hallac da Allah'ı, Beyazıd'ı ve alemini de içine alarak dedi ki, **“Allah'tan başka varlık yok.”** Ben Hallac'ın bu sözü söylediğini söylemiş olarak kabul ediyorum, söyleyip söylemediğine bakmıyorum. Eğer bu sözü söylediyse ben de eleştireceğim zaten. **Şeyh Bedreddin de “İnsan ister, diler. Bunlar da birer görünüştür. İnsandan yansıyan tanrı eylemleridir. Gerçekte isteyen de dileyen de tanrıdır.”** der. Bedreddin de bunlara yakın söyler: Dileyen de isteyen de Allah. Kulun istemesi dilemesi yok yani. **Vahdet-i vücud, varlığın birliğini var edenle var edilenin bir olduğunu, var edenin varlığı nedeni ile varlıkların varlaştığını savunurken** yani vahdet-i vücud bütün bu varlık alemini komple bir görür. Vahdet-i vücud varlık alemini direkt zata bağlayarak Allah olarak görmez. Arabî ne Füsusu'nda ne Fütuhat'ında vahdet-i vücud lafzını kullanmamıştır. Vahdet-i vücud lafzını kullananlar Arabicilerdir. Füsüs'ta da Fütuhat'ta da Arabî'nin hiçbir yerde vahdet-i vücuddan bahsettiğini göremezsiniz. İsim olarak da lafız olarak da. Sonradan gelen

vahdet-i vücûdçular bu panteistlikten biraz özenerekten, panteizmden biraz bir şeyler kataraktan bütün varlığı Allah'ın varlığı olarak görmüşler. Bakın bütün bu varlığı Allah'ın varlığı olarak görmüşler. Şimdi burada Beyazıd'a gelecek olursak Beyazıd'ın söylediği bir haldir. Bu halde kim olursa olsun o sözü söylerdi. Bu nedir? "Hiçbir yere sığmadım mümin kulumun kalbine sığdım." Kulun öyle bir manevi hali vardır ki Allah onun üzerinde tecelli etmiştir. Bu tecelli hususi bir tecellidir. Bu, Allah'ın hususi tecellisine mazhar olan kul o esnada "Ben Oyum." diye bağırır. Sarhoştur, akli yoktur. Düşüncesi yoktur, fikri yoktur. Sadece ve sadece bu noktada hal olarak düşünsel noktada bağlı bulunduğu bir kayıt yoktur, Allah sıfatlarıyla onun üzerinde tecelli etmiştir, O hamd sıfatı ile onun üzerinde tecelli ettiğinden Beyazıd o hamd sıfatını kendi üzerinde görünce "Kendi kendime hamd ederim." demiştir. Beyazıd "Ben Allah'ım." dememiştir. Hallac "Ben hakkım." demiştir. Ben hakkım. Hak ne demektir? Doğru demektir. Hak ne demektir? Hakikate ermiş kimse demektir. Doğru ve hakikate erene hak denir. Kul "Ben yaratıcıyım." diyebilir mi? Diyemez, değil mi? Asla söyleyemez, değil mi? Bizde yasaktır değil mi? Bu da bir ders olsun sonra size. Hallac, Hak ism-i şerifi kendi üzerinde tecelli ettiğinde o esnada Hak ism-i şerifinin bütün tecelliyatına gark olduğundan "Ben hakkım." demiştir. 50 trilyonun var ise, zengin misin? Zenginsin öyle değil mi? Araban var, dairen var, evin var, barkın var. Ben zenginim, diyebilir misin? Dersin, öyle değil mi? Ben zenginim. Benim arabam var, evim var, işim var, kendime yetecek kadar param var. Zenginim ben. Var mı itiraz eden? Var mı beni küfürle algılayacak olan? Var mı bana sen Allah'sın diyecek olan? Peki, Ganiyy kimin ismi? Allah'ın ismi. Ne adı? Zengin, öyle değil mi? Ben zenginim, dedim az önce. Küfür mü işledim ki? Cömertlik kimin sıfatı? Allah'ın. Biz dedik ki: X kimse cömert insandır. Ne oldu? O Allah mı oldu? Ne oldu? Allah'ın sıfatıyla sıfatlandı. "Ne alim adammış?" "Bu, alim adamdır." El-Alîm. O kimse de dedi ki, "Ya hasbelkader alimiz." Kafir mi oldu? Hayır.

Şimdi vahdet-i vücûda giriyoruz. Vahdet-i vücûdçuların vücûdu değil, Arabî'deki vahdet-i vücûd. Daha doğrusu Arabî'deki varlık. Arabî bu varlığı Allah'ın zatından ayırmaz ama Allah'ın zatı da demez. Tenzih eder. Varlığı kendi zatının içine koymaz ama kendi zatından da ayırmaz. O yüzden bu varlığa hayal demiş. Ve bu yaratılmış olan bu varlığa hayal alemleri, gölge alemleri demiş. Ama bir kısım vahdet-i vücûdçular bu alemleri Allah'ın zatının içine koyarakten alemdeki her eşyayı ve tecelliyatı Allah'ın zatı hükmünde görmüş. O zaman bu kalem de Allah'ın zatı, bu kibrit de Allah'ın zatı, necis de Allah'ın zatı haşa. Necis sözler de Allah'ın zatı, her şey Zatullah'ın içinde. Düşündüğümüz zaman o zaman farklı bir felsefe çıkacak orta yere. Allah der ki: Allah necisi sevmez, Allah küfrü sevmez, Allah kafileri sevmez, Allah cimrileri sevmez. Biz komple bütün varlığı Allah'ın zatının içine koyduğumuzda

sıkıntı var ama Arabî'yi iyi anlayın, varlığı Allah'ın gölge alemleri gibi görürsek gerçekte yok yani, hayal. Bu alemler hayal alemleri olarak görüp Arabî der ki "İnsanlar uykudadırlar, öldüklerinde uyanırlar." O zaman biz bu varlık alemini uykuda görürsek veya bu varlık alemini rüyadaymış gibi hissederseniz rüyadaysak ve biz burada uyuyorsak bakın, burada Arabî insandaki fikir ve düşünceleri farklı bir boyuta taşır der ki bize, "Siz uyuyorsunuz, uykudasınız." Uykuda uyurken bir rüya gördüğünüzde o hakikattir, der. Bugünkü vahdet-i vücudcuların algılayamadıkları, anlayamadıkları bir şey var: Bu varlık alemleri, varlık, komple Allah'ın zatıysa astrofizikçiler hesapladılar; alem hızla genişliyor ve büyüyor. Allah zat noktasında büyüyor. Allah'ın sıfatları sonradan olgunlaşmaz, kemale ermez, büyümeyiz, küçülmez. Allah'ın sıfatları kamildir. Eğer ki hesaplandı, kitaplandı, bitti. Komple bu alem içinde bulunduğumuz alem, varlık alemleri hızla genişliyor büyüyor. Onların (Beyazî ve Hallac) vahdet-i vücudla alakası yok. Vahdet-i vücudcular onları kendi kendilerine vücudun bir parçası gibi gördüklerinden dolayı zannediyorlar. Böyle bir hal yaşamamışlar. Sufi terbiyesi almamışlar. Sufi eğitimi almamışlar. Sufi itikafa girer, itikâfa girdiğinde başlar la ilahe illallah, la ilahe illallah, la ilahe illallah, la ilahe illallah. "Geliyor." derler. Sufi farkında değildir, ayağa kalkar. "Hazreti Peygamber geliyor." derler. Oranın nuru değişir, o nur önce karşıdan geliyormuş gibi gelir ona, kendisi de o nurla nurlanır ve Hazreti Muhammed-i Mustafa'yla görüşür. O esnada o sufi "Ben Muhammed nurundanım." dese hakkı mıdır? Evet ama o andır o. O esnada Muhammed-i Mustafa'ya benzer mi düşüncesi, hali, ahvali? Benzer. O yüzden demiştir halifelerim diye. Bu sufi terbiyesini, eğitimi, halini yaşamayan vahdet-i vücudcular bunları anlamaktan uzaklar.

Şimdi vücud sınırlı ise Allah'ın zatı sınırlı. Küfür mü? Evet. Vücud büyüyorsa Allah'ın zatı ne oluyor? Büyüyor. Küfür mü? Küfür. Vahdet-i vücud bu değildir. Anladınız mı şimdi? Bu Arabî değildir, vahdet-i vücudcuların sözüdür bu. Arabî şöyle der "Vücud, Allah'ın zatı değildir; Allah'ın zatından ayrı da değil." Gerçekte hayal, hayal. O zaman hayal var mıdır? Vardır. Hayal vardır ama hayaldir. Hazreti Mevlâna "Sen bu alemler hayal üzerine yürür gör." Bu alem hayalin içerisinde yürür gör. Hayal. Arabî'yle Mevlâna arasında ne fark kaldı? Bir çıt daha. Hazreti Mevlâna Arabî'den bir çıt ilerdendir ama Mevlâna Türk'tür, almış olduğu eğitim ve vermek istediğini insanların alması gerekir. Ne der? "Senin ilmin karşıdakilerin anlayacağı kadardır." der. İşte vahdet-i vücudcularla Arabî'nin ve Hazreti Mevlâna'nın ayrıldığı nokta burasıdır. Ben Arabî'yi severim. Arabî'nin fikirlerini kabul ederim, düşüncelerini kabul ederim, Arabî okurum, vahdet-i vücudçu değilim. Hazreti Mevlâna'yı okurum, fikirlerini kabul ederim, vahdet-i vücudçu değilim. Fatih Sultan Mehmed Han hazretleri Arabî'nin görüşleri ile Arabî'ye karşı şerh yazanların görüşlerini bir kitapta

toplatmış. O kitabın çevirisini okudum, kaldım. Hiç vahdet-i vücuddan bahsetmemişler. Arabî'nin felsefesi aleme, insanlara, velilere bakış açısı, Allah'a bakış açısı ve karşı tezlerini koymuşlar ve Fatih kendi tebaasını Arabî felsefesine göre devam etmesini istemiş ve Anadolu'daki İslam algılayışı ve anlayışı fıkıh açısından Hanefî'dir; sufilik açısından Arabî ve "Mesnevi"dir. Arabî ve "Mesnevi"dir. Muhakkak Osmanlı imparatorluğu geniş bir imparatorluk, geniş bir imparatorluk olduğundan her şeyi içinde ağırlamış.

Vahdet-i mevcud: Var olanların birliğini var olan olduğu için bir var edenin bulunduğu, var olanların varlığının tanrının varlığını kanıtladığını savunur.

Demiş, evet. Ben vahdet-i mevcud veya vahdet-i vücud lafzının ikisini de reddedenlerdenim. Ben ne vahdet-i vücutçuyum ne de vahdet-i mevcutçuyum. Ben ikisinin de anlamsız savaşlarına katılanlardan değilim çünkü vahdet-i vücutçuları da beğenmiyorum. Beğenmemek tabiri biraz sert ama reddediyorum onları. Vahdet-i mevcutçular da vahdet-i vücutçulara göre oluşmuşlar. Bir şey kötüyse kötüye karşı da başka bir şey oluşturma'nın bir anlamı yok. Kötüyü reddet gitsin. Bakın, vahdet-i vücutçuları reddedenlerdenim, Arabî'yi değil. Mesela vahdet-i vücutçuların bir kısmı da Hazreti Mevlâna'yı vahdet-i vücutçu görürler, onu da Hazreti Mevlâna'nın sözüne bağlarım. "Bu alemde herkes zannınca bana dost oldu. Benim sırlarımı araştıran benim sırlarıma aşına olan çok az oldu veya olmadı." Vahdet-i vücutçular kendi zanlarıyla Arabî'yi ve Hazreti Mevlâna'yı vahdet-i vücutçu ilan ederler, hiç alakaları yoktur. Hiçbir İslam sufisi vahdet-i vücutçu olmaz. Hiçbir sufi. Muhammedî bir sufi vahdet-i vücud düşüncesinde olmaz ya da bilmiyordur, cahilliğindendir. Ama Muhammedî bir sufi Arabî'yi okur, Arabî'den dersini alır, Hazreti Mevlâna'yı okur, Hazreti Mevlâna'dan dersini alır. Bu noktada Arabî'yi sakın vahdet-i vücutçu görmeyin. Vahdet-i vücutçular ısrarla Arabî'yi vahdet-i vücutçu göstermeye çalışsalar bile. Neden? Çünkü dayanakları yoktur, dayanacakları yer yoktur. Bir klişedir, o bir şirket levhası gibidir vahdet-i vücud, arkası Arabî ile dolu değildir. Arkası hezeyanla, varsayımla doludur. Bu kadar. "Peki insan hürse düşüncede kin, nefret duyguları nereden geliyor?" Hür. Kin, nefret bunları da O yarattı ama diyor ki: Seni düşüncede hür bıraktım, kinlenme. İmtihanın sırrı bu. Kin, nefret de Allah'a ait yaratma noktasında. "İnsanoğlunu hür bırakıyor?" Hür.

Burada son not var: ***Cüzi irade vahdet-i vücudu inkâr edip vahdet-i mevcuda yönelmez mi?*** demiş. Hayır. Bu anlattığım noktada bizim cüzi irademizi kabul etmemiz vahdet-i vücudu zaten bu manada reddettiğimizden bir sıkıntı yok.

“Sohbetinizde dediniz ki: Allah ağacın üzerinden veli sıfatını tecelli etmez. Allah'ın sıfatları noktasında, insanın üzerinden eder, dediniz. Ben de Allah'ın bütün sıfatlarının düşünce olarak, bu sohbetten önce, bütün nesnelerin üzerinden tecelli edebileceği düşünce yapısındaydım yani Allah ağacın üstünden de veli sıfatını tecelli ettirebilir ama biz duyuyor muyuz, o önemli değil mi?” Allah'ın sıfatları bütün varlık alemini kapsamıştır. Her şeyin üzerinden her şeyi tecelli ettirir ama “Bu ağaç benim velimdir. Gidin ona.” demez. “Ama onun üzerinden velayet sıfatı muhakkak açıktır?” Bütün sıfatları bütün her şeyin üzerinde tecelli eder.

İdam edilişinin 1091.yılında Hallac'ı saygı ve rahmetle anarak başlıyoruz.

Hallac-ı Mansur. Aşk şehidi.

İnsanın alem temelindeki insaniyeti onun cem etme özelliğine dayanmaktadır. Alem-i sagîr olarak insan (gerçi siz bunu ters çevirdiniz ama) alemde bulunan bütün sıfatları nefsinde toplar. Bu bakımdan Hak en mükemmel biçimde insanda tecelli eder. Bu tecelli de ancak insanlardan insan-ı kâmilde vuku bulur.

Arabî'nin kevnî insan kavramı Fusûs'ta sayfa 251,253,198,199 şöyle açıklar: Musa doğduğu zaman bir tabut içine konularak deryaya yani Nil'e bırakılmıştır. Arabî burada tabutu Musa'nın nasutu yani bedeni cismanî vücudu, suyu ise onun vücudu aracılığı ile nasibi olan ilmidir." der. Nefsin bu cisimde hasıl olması ve bu bedeni tasarruf ve tedbiriyle memur edilmesiyle Allah da bütün kuvvetleri nefsin kullanacağı aletler kıldı. Kendisine sekinet (İbranice şekine) ilahî huzur bulunan bir tabutun idare edilmesinde nefis Allah'ın kendisinden dilediği şeye ancak onunla yani ilimle erişir. Böyle olunca Allah da Musa'ya bildirdi ki ruh her ne kadar bedenî sultanı olarak onu yönetirse de onu ancak bedenî vasıtaları ile yönetir. Hak Teala'nın alemi idare etmesi de böyledir. Alemi ancak alem ya da onun suretiyle yönetir. Burada alemin sureti Hakk'ın kendisini isimlendirip vasıflandırdığı Esmâ-ül Hüsna ile yüce sıfatlarıdır.

Arabî, alemin Hak tarafından yönetimini ikiye ayırır.

1- Hak aracılığı ile

2- Alemin sureti aracılığı ile

1.de Hak alemdeki eşyayı bir takım zorunlu bağlantılara rabbederekten tabiri caizse alemin kendi kendisini yönetmesine izin vermektedir. 2.si tamamen farklıdır. Burada Hak Teala alemi sürekli değişen kevnî suretlerinin Esmâ-ül Hüsna ve sıfatları yani ezeli ve ebedî olan suretler aracılığı ile batînen yönetmesi ve tanzim etmesi. Bu Hakk'ın alemdeki her şeyi a'yân-ı sabiteler aracılığı ile yönetmekte olduğuna denktir. (Ahmet Yüksel Özemre) Devam edelim,

Kur'an'da "Allah göklerde ve yerde olan şeylerin hepsini sizlere musahhar kıldı." der. Şu hâlde alemde ne varsa hepsi insanın tesiri altındadır ama bu gerçeği ancak alim olan insan-ı kâmil bilir ve bunu bilmeyen kimse de cahil kalmış olan insan-ı hayvandır. Arabî'ye göre insanın kemali ve ona tahsis edilmiş olan yüksek mertebe onun mikro kozmik tabiatından başka bir deyimle onun cem etme yeteneğindendir. Göz bebeği insan için ne ise insan da Allah için odur ve görmek ile eş anlamlı tutulmuştur. Çünkü Arapçada gözbebeğine, gözdeki insan denir. İşte

bunun için insan denilmiştir, zira Hak Teâlâ yarattıklarına onun aracılığı ile bakar ve rahmet eder. (Fusûs 13-49/50)

Arabî'nin şu sözüyle bitirelim: Hakikatte biz kullarız ve Allah Teâlâ da bizim efendimizdir ama bil ki sen ya da ben insan dediğimiz vakit biz Onun ayn'ı oluruz. Yani göreni oluruz manasında.

Soru: Mademki Allah'ın her şeyiyle donatmış olduğu insan Onun mükemmel sureti durumundadır, o halde insan hakkında ne söylenirse en azından belirli bir anlamda Allah için de söylenebilir. Bu da insan Hak'tır hükmüdür. Peki insan-ı kâmil olan insan ile Hak arasındaki temelden bir fark yok mudur? Siz hemen "Olmaz mı?" diyeceksiniz ama "Sizler en yücesiniz ve Allah da sizlerle beraberdir." (47/35 Muhammed Suresi)

Arabî'nin bu tefsiri oldukça orijinal bir tefsirdir. Bilinen bütün tefsirlerden çok farklı bu tefsir için ne düşünürsünüz?

İdam edilişinin 1091.yılında Hallac'ı saygı ve rahmetle anarak başlıyoruz.

Hallac-ı Mansur. Aşk şehidi.

İnsanın alem temelindeki insaniyeti onun cem etme özelliğine dayanmaktadır. Alem-i sagîr olarak insan (gerçi siz bunu ters çevirdiniz ama) evet alemde bulunan bütün sıfatları nefsinde toplar.

Ben onu ters çevirmedim, ben onu düz çevirdim. İnsan alem-i kebirdir, alem-i sagîr değildir, yani büyük alemdir. Her ne kadar Arabî insanı küçük alem diye nitelendirdiye de mademki insan bu alemde halifedir o zaman alem-i kebirdir.

Bu bakımdan Hak en mükemmel biçimde insanda tecelli eder. Bu tecelli de ancak insanlardan insan-ı kâmilde vuku bulur.

Hak en mükemmel biçimde insanda tecelli eder, insan-ı kâmilde farklı bir noktada tecelliyat vardır, yani Allah bütün insanlarda ilme'l yakın noktasında mükemmel tecelli eder ama buraya bir parantez açıp devam edeyim. İnsan-ı kâmillerde hakke'l yakın noktasında tecelli eder. Allah'ın bir ilmi tecelliyatı vardır, bir ayni tecelliyatı vardır, bir de hakki tecelliyatı vardır. Ayni tecelliyatı, ilmi tecelliyatıyla hakki tecelliyatının arasında transformasyon sağlar; o yüzden bu noktada burayı parantez açıp burayı açmak gerekir. Cenâb-ı Hak bir şeye bir ilmen yakın olur. İlmen Allah'ın yakınlığı bu noktada tabiri caizse hususi değildir. Allah her şeye ilmi noktada yakındır. Taşa, toprağa, ağaca, güle, sineğe, sivrisineğe, akan suya, denize, hücrelere, gözünüzün gördüğü görmediği varlığın bütün

derecelerindeki bütün varlığa ilmen yakındır. Bu ilmi tecelliyattır. Bu ilmi tecelliyatta Cenâb-ı Hak bütün varlığın bütün boyutlarındakine, hepsine yakındır; hepsine de tecelli etmiştir sıfatlarıyla. Bu işin orta noktası vardır, ayne'l yakın noktası.

Ayne'l yakın noktasındaki Allah'ın tecelliyatı, ilme'l yakın noktadaki tecelliyatından biraz daha hususidir. Bunun üzerinde bir de hakke'l yakın tecelliyatı vardır ki o insan-ı kâmillerde ve hazreti peygamberlerde hakke'l yakın noktası tecelli eder. O yüzden Allah bütün her şeye bu manada ilmi noktada mükemmel yakındır. İnsan olarak da bütün insanlarda, bütün insanları bu noktada mükemmel noktada yaratmıştır. “Ben insanı eşref-i mahlukat olarak yarattım.” dediğinde ayırmaz. İnsan bu noktada hangi imani noktada, nerde olursun olsun insani noktası da nerde olursa olsun onun üzerinde ilme'l yakın olarak tecelli ettiğinden onu mükemmel yaratmıştır. Eşref-i mahlukattır. İkinci derecedeki ikinci kategorisi ayne'l yakın noktasındadır. Onda hususi manada tecelli eder. Bu hususi mana az önceki hakke'l yakın noktasındaki hususi mana değil. Buradaki kullara veya insanlara tecelliyatı imanla alakalıdır.

Bir daha var, o ne? Hakke'l yakın. Bu imanın kemal noktasıdır. İşte insan-ı kâmillere bu tecelli insan-ı kâmillerde özeldir, hususidir. Bu manada insaniyet olarak onun üzerinde bütün insaniyet dereceleri ve makamları peygamberlerin en önemlisi Hazreti Peygamber, ondan sonra geçmiş peygamberler, ondan sonra velilerin üzerinde tecelli eder.

Arabî'nin Kevni insan Kavramı Fusûs'ta sayfa 251, 253, 198, 199 şöyle açıklar: Musa doğduğu zaman bir tabut içine konularak deryaya yani Nil'e bırakılmıştır. Arabî burada “tabutu Musa'nın nasutu yani bedeni, cismani vücudu; suyu ise onun vücudu aracılığı ile nasibi olan ilmidir.” der. Nefsin bu cisimde hasıl olması ve bu bedeni tasarruf ve tedbiriyle memur edilmesiyle Allah da bütün kuvvetleri nefsin kullanacağı aletler kıldı. Kendisine sekinet (İbranice şekine) ilahi huzur bulunan bir tabutun idare edilmesinde nefis Allah'ın kendisinden dilediği şeye ancak onunla yani ilimle erişir. Böyle olunca Allah da Musa'ya bildirdi ki ruh her ne kadar bedenın sultanı olarak onu yönetirse de onu ancak bedenın vasıtaları ile yönetir. Hak Teala'nın alemi idare etmesi de böyledir. Alemi ancak alem ya da onun suretiyle yönetir. Burada alemin sureti Hakk'ın kendisini isimlendirip vasıflandırdığı Esmâ-ül Hüsna ile yüce sıfatlarıdır.

Arabî alemin Hak tarafından yönetimini ikiye ayırır.

1- Hak aracılığı ile

2- Alemin sureti aracılığı ile

Birincide Hak alemdeki eşyayı bir takım zorunlu bağlantılara rabt ederekten tabiri caizse alemin kendi kendisini yönetmesine izin vermektedir. İkincisi tamamen farklıdır. Burada Hak Teala alemi sürekli değişen kevnî suretlerinin Esmâ-ül Hüsna ve sıfatları yani ezeli ve ebedi olan suretler aracılığı ile batının yönetmesi ve tanzim etmesi. Bu Hakk'ın alemdeki her şeyi a'yân-ı sabiteler aracılığı ile yönetmekte olduğuna denktir. (Ahmet Yüksel Özemre) Devam edelim.

Kur'an'da "Allah göklerde ve yerde olan şeylerin hepsini sizlere musahhar kıldı." der. Şu hâlde alemde ne varsa hepsi insanın tesiri altındadır ama bu gerçeği ancak alim olan insan-ı kâmil bilir ve bunu bilmeyen kimse de cahil kalmış olan insan-ı hayvandır. Arabî'ye göre insanın kemali ve ona tahsis edilmiş olan yüksek mertebe onun mikro kozmik tabiatından başka bir deyimle onun cem etme yeteneğindendir. Göz bebeği insan için ne ise insan da Allah için odur ve görmek ile eş anlamlı tutulmuştur. Çünkü Arapçada gözbebeğine, gözdeki insan denir. İşte bunun için insan denilmiştir zira Hak Teâlâ yarattıklarına onun aracılığı ile bakar ve rahmet eder. (Fusûs 13-49/50)

Arabî'nin şu sözüyle bitirelim: Hakikatte biz kullarız ve Allah Teâlâ da bizim efendimizdir ama bil ki sen ya da ben insan dediğimiz vakit biz Onun aynı oluruz. Yani göreni oluruz manasında.

Soru: Mademki Allah'ın her şeyiyle donatmış olduğu insan Onun mükemmel sureti durumundadır, o halde insan hakkında ne söylenirse en azından belirli bir anlamda Allah için de söylenebilir. Bu da insan Hak'tır hükmüdür. Peki, insan-ı kâmil olan insan ile Hak arasındaki temelden bir fark yok mudur? Siz hemen "Olmaz mı?" diyeceksiniz ama "Sizler en yücesiniz ve Allah da sizlerle beraberdir." (47/35 Muhammed Suresi)

Arabî'nin bu tefsiri oldukça orijinal bir tefsirdir. Bilinen bütün tefsirlerden çok farklı bu tefsir için ne düşünürsünüz?

Buradan biraz geriden gelelim. Musa aleyhisselamın kıssasıyla alakalı Arabî Fusûs'unda peygamberlerin üzerinden kendi tasavvufi yorumlarını ve kendi tasavvufi dairesini açıklar. Peygamberlerin başına gelen hadiselerden, hikayelerden enteresan bir şekilde farklı bir yorum katar. Musa bahsi, Şit bahsi, Âdem bahsinden başlar; sonra peygamberleri sıralamaya başlar ve peygamberlerin başına gelen hadiseleri farklı yorumlar. Tabi bunları yorumlarken mesela Musa aleyhisselamla alakalı herkesin bildiği bir kıssa vardır. Bu kıssa nedir? Musa aleyhisselam doğmuştur, Musa aleyhisselam doğduktan sonra Firavun kendi imparatorluğunu yıkacak olan Musa'yı katletmeye karar verir. Yani şimdi Musa'nın geliş noktasını biz

alalım ki sonucuna düzgün varalım. Kahinlerini toplar, kahinler derler ki: Bu sene rahme düşecek senin sarayını yıkacak olan kimse. Bu sefer ayın hareketleri izlenerekten, ayın hareketleri izlenerekten gün tespit edilir; gün tespit edilince Firavun şehrin ortasına büyük eğlenceler, eğlentiler ve büyük hediyeler koyar. Bütün erkekleri oraya toplar. Bütün erkekler ordadır. Ev ev aranır. Ev ev aranır ve hiçbir yerde erkek bırakılmaz. Erkekler şehrin göbeğinde toplanmış vaziyettedirler ve Firavun kâhinlerini toplayarakten bunu son noktaya kadar izletir. Bunu şimdi bugünkü teknolojiye kameralara çevirebilirsiniz, bugünkü teknolojiye herkese bir çip takıldığını düşünebilirsiniz, bugünkü teknolojiye herkesin bir merkezden beynsel olarak idare edilmesine çevirebilirsiniz. Aslında Firavun öylesine bir şey yaptı ki bütün erkekleri tek merkezde topladı. Düşüncesini, fikriyatını ve fiiliyatını topladı. Düşünce, erkeklerin düşüncesi, hepsi de bir yerde toplandı. Fikirleri bir yerde toplandı, fiiliyatları da bir yerde toplandı ve toplanılan şey hak değildi. Perdenin gerisinde haktı, perdenin önünde hak değildi. Perdenin gerisinde nasıl haktı? Perdenin gerisinde her şey haktır. Perdenin gerisinde hak olmayan hiçbir şey yoktur. Perdenin gerisinde küfür de haktır, cehennem de haktır, isyan da haktır. Bu perdenin gerisindedir. Bu perdenin gerisi bize açık mı? Değil. Açıldığı zaman hak olduğunu görmüşler. Biz onlardan nakilciyiz, başka bir şey değiliz biz. Eyvallah. Kapattık. Ve bütün hepsini de topladı, toplayınca kadınlar evde. Kadınlara da dedi ki: “Asla bu gece erkeklerinizle ilişkiye bir girmeyeceksiniz.” Erkeklerle de dedi: “Bir ilişkiye gitmeyeceksiniz.” Kahinler her an gözetim altında tutuyorlar bütün topluluğu. Musa’nın babası Firavun’un en yakın dostu. Firavun onu da saraya çağırdı, ona da güveni yok. Ama o Musa’nın annesini görünce dayanamadı ve Musa’nın annesiyle, eşi ya, eşiyle bir anda birlikte oldu. Devam ediyorlar kahinler bakmaya ve dediler ki: “Ana rahmine düştü, engelleyemedin.” Firavun çıldırıyor. Bu işin zahir hikayesi. Ardından o sene doğan bütün erkekleri katlettiler. Ne kadar hamile kadın varsa katlettiler Firavun. Hala daha hamile görünüyor. Cenâb-ı Hak Musa’nın annesine öyle bir ilham etti, doğduğunu söyledi kahinler. Doğduğunu söyleyince yakalanacak belli artık. Bir rivayette babası Musa’yı ele verecek, ele verdi, bir rivayette birisi gördü. Burası çok önemli, önemli değil. Ama Cenâb-ı Hak ayet-i kerimede diyor ki: “Biz Musa’nın annesine vahyettik.” Sen bir tahtadan bir şey yap, onun içerisine çocuğu yatır, Nil’e bırak, Allah’a tevekkül et. O da Nil’e yatırdı, Allah’a tevekkül etti. Kur’an bize naklediyor. Firavun’un hanımıyla Firavun birbirleriyle iddiaya giriştiler, Nil’den bir tahta geliyor çünkü. Firavun dedi ki: “Bu gelen bizim olsun.” Hanımı dedi ki: “Canlıysa benim olsun.” O da dedi ki: “Malsa benim olsun.” Para, mal. O gelene, Nil’den gelene baktılar çocuğa. Çocuk bir erkek çocuğu ve Firavun eşine onu verdi. Firavun Musa’yı sevdi. Firavun’un eşi de onu sevdi. Onu aldılar, süt annesi arıyorlar. Hep hamile kadınların çocuklarını

düşürttürüp öldürdüler ya; işte kadınlar, herkes saraya gelip emzirmek istiyorlar. Musa bir türlü emmedi hiçbirisini. En sonunda annesi gelince annesini emdi ve annesi saraya her gün Musa'ya süt annelik yapıp emzirmeye geldi. Musa'nın hikayesi bu. Sonradan Musa büyüdü, serpildi, büyüyüp serpildikten sonra ona peygamberlik ilham edildi. O peygamberliği olunca Firavun'la çatıştı ve Musa Firavun'un sarayının batmasına sebep oldu.

Şimdi Musa hikayesi Kur'an'da ve yeni ahitte ve eski ahitte geçen hikâye bu üç aşağı beş yukarı. Şimdi Musa ile alakalı İbni Arabî Musa'nın o küçük kaygının içerisindeki yolculuğunu tabut olarak görüyor ve Nil'i ilim olarak görüyor. Nil nehrini ilim olarak görüyor ve diyor ki: ***"Musa tabut içine konularak deryaya yani Nil'e bırakılmıştır. "Arabî burada tabutu Musa'nın nasutu yani bedeni cismani vücudu, suyu ise onun vücudu aracılığı ile nasibi olan ilmidir, der. Nefsin bu cisimde hasıl olması ve bu bedeni tasarruf ve tedbiriyle memur edilmesiyle Allah da bütün kuvvetleri nefsin kullanacağı aletler kıldı, der.***

Şimdi Cenâb-ı Hak insanın kendisine bütün alemleri hizmetçi kılmıştır. Şimdi az önce insana yakınlığı üç veçhede almıştık. İnsana bütün alemin yani Musa aleyhisselam buna dahil, insana bütün alemin hizmetçi olması ve insanın aleme musahhar olması yine üç derecededir. Birincisi herkes gibi biz beşer noktasında beşerî olarak ne kadarsa beşerî ilimimiz ve beşerî gücümüz biz o kadar aleme musahhar oluruz. Ama aleme öyle musahhar olmak vardır ki örnek: Hazreti Ali Efendi'mizin bir avuç toprağa üç İhlas bir Fatiha okuyup yedi altın olması gibi. Buradaki aleme ve eşyaya hükmetmek veyahut da ona musahhariyetlik farklı bir noktaya gider. Böyle olunca peygamberlerin aleme musahhar olması farklı bir noktada algılanması gerekir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bir avuç toprak attı, gülle oldu, karşıdaki düşman dağıldı veyahut da Hazreti Peygamber iki rekât namaz kılıp aya eliyle işaret etti, ay ikiye bölündü. Bakın buradaki insanın aleme musahhariyeti, alemleri bu noktada tasarrufiyeti farklılaştı. Hazreti Ali Efendi'miz sabah namazına yetişmek için uğraşırken güneşin doğması durduruldu, aleme olan tecelliyat farklılaştı. Böyle olunca Cenâb-ı Hak seçilmiş kullarına hakke'l yakın noktasında durarak alemleri onlara birinci dereceden hizmetçi eder. Aslında su hizmetçidir Musa'ya, aslında tabut hizmetçidir Musa'ya, aslında Musa'nın annesi gibi görünen zahir noktada anne hizmetçidir Musa'ya, onun eşyadan bir farkı yoktur, Firavun hizmetçidir Musa'ya, Firavun'un annesi hizmetçidir Musa'ya. Bunların hiçbirisinin de bu noktada eşyadan bir farkı kalmaz. Mazhariyeti, onların alemin üzerindeki tecelliyatı farklı bir noktada olur. O zaman Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri hurmayı toprağa diker, hurma anında filizlenir, büyür, hurma verir. Anında yerler. Aleme olan mazhariyeti farklıdır. Ebu Leheb eline

taşı alır, der ki: “Benim elimdekileri söyle”. Elindekileri söylerse Onun kâhin olduğuna hükmedecek çünkü o. Der ki: (Resulullah) “Ey amcam, ben senin elindekileri söylemeyeyim, istersen elindekiler benim kim olduğumu söylesin.” Ebu Leheb çakı bulmuş çocuklar gibi sevinir, der ki: “Yakaladım şimdi Onu.” Utandıracak ya. Der ki: “Ey kardeşim oğlu, sen neyi istediğinin farkında mısın, ne söylediğinin farkında mısın?” O da der ki: “Ey amcam, ben sana işin zor olanını söylüyorum. Elindekiler istersen benim kim olduğumu söylesin.” “Hadi söylesin.” der. Elindeki taşlar “Eşhehü ellâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve rasûluhu” deyince taşları atar Ebu Leheb. Mazhariyeti ve tecelliyatı farklı. Bunu sen eline taşları eline almış olsan taşlar dillenmeyecek senin elinde.

Sana da alem musahhar kılındı, sana da alem emrine verildi amma sen seçilmişlerden değilsin bir, o noktada değilsin iki. İşte Musa’nın bu noktadaki hal ve hareketlerinin hepsi de Musa o esnada bilinci yok, Allah’ın direkt ona hususi manada onu ele almasıyla alakalı. Allah’ın ona olan yakınlığı hakke’l yakın noktasında. Hakke’l yakın noktasında olunca Musa’nın kendinde olup olmaması söz konusu değil ve o tabut veya o suyun bu noktada bir hükmü yok. Orda tabut da su da zahir manada bakanlar için geçerli. Ona sebepler dairesinde bakanlar için lazım tabut da su da. Aslında tabut da Nil nehri de örtü. Neye örtü? Allah hakikatini tabut ve suyla örttü. Hakikatini görünen bir şeyle gizledi. Sen onun arkasına bak. Sen onun arkasına baktığında tabutu görmeyeceksin, ya? Direkt Allah’ın hususi manada, hakke’l yakın noktasında; bir kulunu, bir peygamberini nasıl koruyup muhafaza ettiğini göreceksin. Eğer tabutu görürsen arkadaki hakikatten noksan kalacaksın. Eğer suyu görürsen Nil’i görürsen hakikatten noksan kalacaksın. Nil gayri ihtiyari salına salına sarayın önüne kadar onu kendisi tesadüflerle mi götürdü? Veyahut da Musa’nın annesi tesadüflerle mi Musa’yı bir salın içerisine koyup da gönderdi? Bunun arkasında direkt güç, kudret ve kuvvet Allah’a aittir. Burada Arabî; oradaki insanların bu meseleyi anlaması bu meseleyi yorumlarken okuyucunun seviyesine inmiş, tabutu da suyu da farklı yorumlamış. Biz Arabî’ye küstahlık noktası değil, burada işin hakikatini görelim. Burada işin hakikati, burada işleyen her şey Allah’a aittir. Buradaki bütün tecelliyat Allah’ın direkt zat-ı uluhiyetinden gelmektedir. Yani burada muhakkak ki zat-ı uluhiyeti sıfatları tarafından çalışır amma buradaki o tabutu ve suyu veyahut da bu tip meselelerde hakikate erişeceksek önündeki sebebin arkasına bakmaya çalışmamız lazım.

Hak Teala’nın alemi idare etmesi de böyledir. Alemi ancak alem ya da onun suretiyle yönetir. Burada alemin sureti Hakk’ın kendisini isimlendirip vasıflandırdığı Esmâ-ül Hüsna ile yüce sıfatlarıdır.

Arabî alemin Hak tarafından yönetimini ikiye ayırır.

1- Hak aracılığı ile

2- Alemin sureti aracılığı ile

Bu noktada alemi Cenâb-ı Hak yönetirken sıfatlarının tecelliyatıyla yönetir. Sıfatlarının tecelliyatıyla yönetirken hiçbir şey, hiçbir şey tesadüfi değildir. Yine burada biz eğer ki Cenâb-ı Hak alemi iki şekilde yönetir.

1- Hak vasıtasıyla yani Hak ism-i şerifinin tecelliyatıyla.

2- Alemi kendi içerisinde bırakarak sıfatları tecelliyatıyla.

Bunun arkasından başka bir şey gelir. Şöyle düşünebilirsiniz çok makul bir şekilde: Alemin Hak ile yönetilmesi ile, sıfatları ile yönetilmesinin arasında ne fark var? Bunu diyebilirsiniz. Bunu dediğinizde çok makuldür bu. Sıfatları çalışıyor burada, burada da Hak çalışıyor. Biz alemin idare edilmesinde, herhangi bir meselede biz o tecelliyata bakarken bu Hak tecelliyatıyla mı oldu; Esmâ-ül Hüsna'nın tecelliyatı mı oldu; gibisinden farklı bir düşünceye gideceğiz. Belki de kendi dairemizde o meseleyi anlatırken meselenin anlaşılması için kendimizce bize uygunmuş gibi gelebilir bu. Biz kendimizce şöyle diyebiliriz: Bu meseleyi anlatırken böyle konuştuk veya Arabî bunu böyle konuşurken mesele anlaşılсын diye böyle dedi veya Arabî'den çeviri yapan arabiciler böyle anladı. Malum ya ben Arabî'yle arabicileri ayırıyorum ya. Arabiciler halleri olmadığından dolayı meselenin içerisinden çıkamıyorlar. Hali olmak ne demek biliyor musunuz? Bir meseleyi tefekkür ederken, bir meseleyi kendinle istişare ederken -hal ehli odur- meselenin sahibine danışma, meselenin sahibiyle istişare etme haline erişmesi gerekir. Mesela bir kimse Arabî'nin eserini okuyorsa ve Arabî'yle alakalı, o sözünüle alakalı kendinde bir şey oluştuyorsa Arabî'ye sorabilmeli bunu. Arabî'ye soramıyorsa kendi bilgisi dahilinde, onu kendince tefsir ediyor zahir noktada. Arabî'ye soruyorsa işin hakikatine ulaşıyor. Arabî'nin sözünü Arabî'den daha kuvvetli bir kimseye soruyorsa daha farklı bakın ama bunların hepsi de geçiş süreci. Arabî'nin ilim aldığı merkeze yaslanıp ilmi oradan alıyorsa bir kimse asıl hal sahibi odur. O zaman Arabî'nin nerde eksik olduğunu da o tespit eder. Hiç kimse eksik değildir. Arabî'nin o günkü hal ve tecelliyatı ile bugünkü velilerin, kutupların hal ve tecelliyatı Arabî'den üstündür. Niçin Arabî'den üstündür? Allah dinini tamam edecek, Allah nurunu tamamlayacak. Allah dinini tamam edecekse Allah nurunu tamamlayacaksa Arabî dünde kaldı. Muhakkak ki Arabî'nin koymuş olduğu ölçüleri, koymuş olduğu tasavvufi bilgileri reddetmek değil ama bugün insanlık bugün din içerisinde oturan bugünün velileri, bugünün mürşid-i kâmilleri Arabî'den daha ileridedir. Eğer Arabî'den daha geridelerse din yozlaşmıştır. İslam dini gerici bir din değildir, her gün kendini yeniler. Kur'an her an kendini yenileyen bir kitaptır. Her an kendini yeniler mana itibarı ile

ve Kur'an'ın peşinde giden Allah'ın velileri, dostları da her gün kendilerini yenilerler. Her gün kendilerini yeniliyorlarsa onlar Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ayak izlerine basarak urucları devam eder. O uruc devam ediyorsa Arabî'den daha ileri adım atarlar, Arabî'den daha ileri konuşurlar. Burada alemin idare edilmesinde ya Hak kendisi idare eder veyahut da alemi Esmâ-ül Hüsna'sıyla idare eder dediğimizde meselede ikilik çıkar. Hayır. Yerinde göğünde nuru Allah'tır. Allah bütün sıfatlarıyla bütün her şeyi kavramış vaziyettedir. Allah bütün her şeyiyle ilmen yakındır, kudret ve kuvvetiyle yakındır. O yüzden bütün sıfatlarıyla bütün her şeyi cem etmiştir, sarmıştır ve her şeyin en ince zerresine kadar nüfus etmiştir sıfatlarıyla. Allah'ın sıfatının nüfus etmediği hiçbir şey yoktur. Allah bütün kudretiyle, kuvvetiyle, alimliğiyle, hakkı ile her şeye tecelli etmiştir. O yüzden Cenâb-ı Hakk alemi komple zatından gayrı değil, zatının da aynı değil felsefesi noktasında sonsuz isimleriyle alemi idare eder. Alemin bu noktada idaresi Cenâb-ı Hakk'ın direkt Esmâ-ül Hüsna'sıdır. Burada sakın şu noktaya düşmeyin: Esmâ-ül Hüsna'sıyla alemi idare eden Cenâb-ı Hakk o Esmâ-ül Hüsna'sının içerisinde Hakk ism-i şerifi de vardır ve bütün zerrenin her şeyinde Allah'ın bütün sıfatlarını görmek mümkündür ve öyledir. Hiçbir sıfatın üzerinde, hiçbir zerrenin üzerinde hiçbir sıfat eksik değildir. Siz bir zerrede milyonlarca Esmâ-ül Hüsna görebilirsiniz, siz bir zerrenin üzerinde milyarlarca adı konulmamış Esmâ-ül Hüsna görebilirsiniz ve milyarlarca Esmâ-ül Hüsna'nın tecelliyatını da görebilirsiniz. Daha ileri, alemin üzerinde ne kadar isim varsa hepsi de Onundur. Bu isimleri insanlar koymuş olsa dahi insanların koymuş olduğu isimler dahi Onundur. Bir alem düşünün alemde isimli isimsiz binlerce, yüzbinlerce, milyonlarca, milyarlarca, trilyonlarca hem bedensel hem bedensiz, sayısız sonsuz hücreler ve zerrelere kümesidir alem. Ve her zerresinde Allah'ın sonsuz isimlerini görmeniz ve bulmanız mümkündür ve her zerresinde bir müddet sufi seyr-i sülukunda her zerrede Muhammed-i Mustafa'nın nurunu da görür. Bu da size bir dip not olsun. Öyle bir anınız olur, öyle bir an gelir, her zerrede Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin nurunu görürsünüz. O yüzden Hazreti Ömer gibi kılıcınızı çeker "Kim Ona öldü derse işte bu kılıcım onun hakkını verir." dersiniz amma bu hali aşan Hazreti Ebu Bekir Efendimiz "O da insandı, her nefis ölümü tadacaktır O da tattı. Biz ebedi olan, ölmeyen, her an diri olan, her şeyi elinin altında tutan Allah'a iman ettik." der. O farklı bir noktada durduğunu gösterir.

Şimdi alemin üzerinde bu manada tek tecelliyat vardır. O tecelliyat da Cenâb-ı Hakk'ın Esmâ-ül Hüsna'sıdır ve bütün Esmâ-ül Hüsna zatından ayrı değildir. Devam ediyoruz.

Birincide Hak alemdeki eşyayı bir takım zorunlu bağlantılara rabt edecekken tabiri caizse alemin kendi kendisini yönetmesine izin vermektedir.

Bu Arabî'nin sözü değildir. Hiçbir zerre kendi kendisini yönetemez. İnsanın zerrelere değil, kendince insanı ayırt eden şey budur. İnsanın kendince kendi kendisine verilmiş bir özelliktir bu. Bu nedir? Bu o kimsenin kendi ihtiyarındır. Bu da Allah'ın sıfatlarıyla örülüdür. Fiiliyatı yaratan neydi? Allah. Biz burada alemin kendi kendisine yönetmesine izin vermiştir dediğimizde alem kendi kendisine kendinin yolunu mu çizecek? Dışarıdaki incir ağacı “Ben bu sene incir vermeyeceğim.” mi diyecek kendi kendine? Bunun arkasında dini kabul etmeyen, bu alemin Allah yarattı ve alemin serbest bıraktı ve Allah bu aleme hiç karışmıyor artık diyen felsefe var. Şunu diyebilirsiniz, o felsefeye bakarak buna karşı çıkıyorsunuz. Hayır. Böyle bir felsefe olduğu için bunu reddediyorsunuz. Hayır. Alem kendi kendisini yönetecek noktada değildir. İki üç hafta önce alem Allah'a neydi? Mecburdu. Aynı Arabî başka bir konuda alem kendi kendisini yönetecek diyebilir mi? Üç dört hafta önceki sohbette Arabî ne diyordu? “Alem Allah'a mecbur.” Mademki alem Allah'a mecbur, mademki Allah da aleme mecbur, öyle demişti öyle değil mi? O zaman mecbur olan alem mecburiyetten çıktı da hürriyete mi kavuştu?

İkincisi tamamen farklıdır. Burada Hak Teala alemin sürekli değişen kevnî suretlerinin Esmâ-ül Hüsnâ ve sıfatları yani ezeli ve ebedi olan suretler aracılığı ile batının yönetmesi ve tanzim etmesi. Bu Hakk'ın alemdeki her şeyi a'yân-ı sabiteler aracılığı ile yönetmekte olduğuna denktir.

Evet, Cenâb-ı Hakk bütün her şeyi a'yân-ı sabitesinde ilk önce yaratır ve oradan a'yân-ı sabitede yaratılanlar emir alemine, emir aleminden zahir aleme doğru iner. Ve Cenâb-ı Hakk yarattığı bütün her şeyi sıfatlarının tecelliyatındadır ve her zerrede de sıfatlarıyla hakimdir ve her zerrede Allah'ın sıfatları vardır. Her zerrede. Hiçbir zerre yoktur ki Allah'ın bir sıfatı onda tecelli etmesin. Sufi mantığı, o yüzden varlığın her derecesine edeple yaklaşır. Siz demiri, siz çimentoyu, siz toprağı, taşı, ağacı, suyu, herhangi bir şeyi israf edemezsiniz; ona kötü de davranamazsınız. Kötü davrandığınız her şey sıfatların tecelliyatıdır, sıfata kötü davranırsınız. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinde varlığa kötü davranmak hiç yoktur. Mesela siz hayvanlara eziyet edemezsiniz; kuşlara, böceklere eziyet edemezsiniz. Siz karıncayı çiğneyemezsiniz, siz taşla tekme atamazsınız, siz bir ağacın dalını kıramazsınız, siz bir hayvanı öldüremezsiniz, bir sineği dahi katledemezsiniz, siz bir yılanı çıyanı öldüremezsiniz. Asla. Siz hiçbir şeye hakaret edemezsiniz, siz hiçbir şeye kötü söz kullanamazsınız, siz hiçbir şeyi korkutamazsınız. Sufi edebidir bu. Bir mümini korkutmak, bir insanı korkutmak günah-ı kebairdir. Birisine yüzünüzü asmanız günah-ı kebairdir, birisine yüzünüzü ekşitmeniz günah-ı

kebairdir, birisine çatık kaşla bakmak günah-ı kebairdir, evet. Sufi adabıdır bu. Sufi adabı. Niçin? Sufiler her zerrede Allah'ın sıfatlarını görmek zorundadırlar. Siz varlığın her derecesinde Allah'ın sıfatını görmek zorundasınız. Böyle olunca bu felsefe, bu nokta az önceki alemin kendi kendini yönetmesi noktasından farklıdır. Daha ileri, Arabî'nin Esmâ-ül Hüsna aracılığı ile yönetmesinden de farklıdır. Allah sıfatlarından ayrı değildir ama aynı da değildir ama bütün varlığı bu manada sıfatlarıyla tecelli etmiştir. O zaman bu farklıdır. Devam ediyoruz.

Kur'an'da "Allah göklerde ve yerde olan şeylerin hepsini sizlere musahhar kıldı." der

Evet, Cenâb-ı Hakk yerde ve gökte her ne var ise varlık aleminde varlık olarak ne yaratıldı ise hepsi de insana musahhar kılınmıştır. İnsan varlık aleminin, varlığın en yüce noktasında durur. En yüce noktasında. Bir ilahiyat profesörü televizyonda insanı ahsen-i takvim üzerine yarattım, derken işte uzayda da insanlardan daha üstün varlıkların olabileceğini söyledi, kaldım. Kendinden haberi yok. Uzayın istediğiniz derinliklerine gidin, insandan daha mükemmel bir varlık göremeyeceksiniz. Varlık aleminin içerisinde bedenleşmiş olan ne kadar varlık var ise bütün hepsi de önünüzde tam tek mil geçse hiçbirisinin içerisinde ahsen-i takvim üzerine yaratılmış, bir insan gibi bir varlık göremeyeceksiniz. Ama seyr-i süluktan eksik ve noksan olan, aslında tasavvufi istilahta cahil olan tasavvufi istilahta Hazreti Allah'ın ayet-i kerimede kör olarak nitelendirdiği insanlar bunu görmekten uzaklar. Çünkü sufi eğitim noktaları kapatıldığından sufi eğiticiler ne yazık ki o seyr-i sülukta yetiştiremediler insanları ve köşeleri, kürsüleri seyr-i süluk eğitimi almamış zahir bilginlere kaldı işler. O zahir bilginler de manaları olmadığından seyr-i süluku olmadığından birinci kat gökte, ikinci kat gökte üçüncü kat gökte, 5-6-7 buralarda kimler yaşıyor; bu alemde nasıl varlıklar var; varlığın hangi boyutlarında neler var? Bunlardan habersizler, seyr-i sülukları yok. Rüyalarında bir sefer Hazreti Peygamberi görmemişler, rüyalarında bir sefer Hazreti Piri görmemişler, bir seferlik olsun, bunu eleştirecekler şimdi, lafı oraya bağladın yine diye. Kabir haline dahi vukufiyetten uzak, manadan uzak, mana aleminden de uzak; işin sadece ezber noktasında, okuma noktasında olanlar hal olarak ortaya nüfus etme noktasında olmayanlar. Çünkü nüfus edebilmiş olsa mesela cennetteki varlıkların varlık derecesini bilmiş olsa veyahut da cehennemdeki varlıkların varlık derecesini bilmiş olsa veyahut da beşinci gökteki peygamberlerin ve meleklerin varlık derecelerini bilmiş olsa veyahut da arş-ı âlâdaki, arş-ı âlânın etrafındaki meleklerin varlık derecesini bilmiş olsa veya arş-ı âlânın varlık derecesini bilmiş olsa veya varlık derecelerinin içerisinde seyr-i süluk yapıp o varlık derecelerindeki varlıkların insanla karşılaştıklarında insan-ı kâmile karşılaştıklarında onların insan-ı kâmillere nasıl temenna ettiklerini nasıl

onlara selam durduklarını, Allah'ın varlık aleminde yaratmış olduğu bütün varlıkları insan-ı kâmile musahhar kılıp, insan-ı kâmilî Beytullah'ına götürüp Beytullah'ında bütün o varlık alemini o insan-ı kâmilin gözünün önünden geçirdiğini, o insan-ı kâmile o varlık alemine ve varlıktaki o insanlara, varlıktaki o varlıklara insan-ı kâmilini gösterip, Allah'ın şatahat ettiğini ve bütün varlıkları o insan-ı kâmile bu noktada musahhar kılıp, ona temenna etmelerini emrettiğini görmüş, bilmiş olsalardı uzayın daha başka derinliklerinde şöyle insandan daha üstün varlıklar vardır deme gafletini ve cahilliğini göstermezlerdi. Ama ayet-i kerimedeki gibi kitap yüklü eşekler. Öyle olunca uzayın derinliklerinde, karanlıklarında insandan daha mükemmel bir varlık arıyorlar. Melekleri, cinnileri insandan daha mükemmel varlık diye anlatıyor profesör ilahiyat fakültesinden. Melekler insandan daha mükemmel varlıklarmış. Evet, ***göklerde ve yerde olan şeylerin hepsini sizlere musahhar kıldı.*** Göklerde ve yerlerde. Çoğul. Evet, ayet-i kerime öyle; gökte değil yerde değil. Göklerde ve yerlerde her ne var ise bütün ne var ise size musahhar kıldı. Ayet-i kerime. Bana, sana değil; size, insanlara. Bunun içerisinde tabi insan-ı kâmil noktasına gelen kimselere muhakkak o musahhariyetlik daha geniştir.

Şu hâlde alemde ne varsa hepsi insanın tesiri altındadır. Eyvallah. ***Ama bu gerçeği ancak alim olan insan-ı kâmil bilir.*** Eyvallah. ***Ve bunu bilmeyen kimse de cahil kalmış olan insan-ı hayvandır.*** Eyvallah. Bizim bilgimiz şu anda ilme'l yakın. İlme'l yakın olarak biliyoruz ya, hayvanlıktan kurtuluyoruz.

Arabî'ye göre insanın kemali ve ona tahsis edilmiş olan yüksek mertebe onun mikro kozmik tabiatından başka bir deyimle onun cem etme yeteneğindendir. Fiziki olarak eyvallah. ***Göz bebeği insan için ne ise insan da Allah için odur ve görmek ile eş anlamlı tutulmuştur.*** Yani göz bebeği insan için neyse gözünün bebeği çok kıymetli öyle değil mi? Onunla görüyorsun çünkü. ***İnsan da Allah için odur.*** Allah için de insan o kadar kıymetlidir. İnsanın en kıymetli yeri gözbebeği ise ne kadar kıymetliyse Allah'ın da göz bebeği insan hükmündedir, öyle diyelim. Allah'ın gözbebeği de insandır. ***Çünkü Arapçada gözbebeğine gözdeki insan denir. İşte bunun için insan denilmiştir, zira Hak Teâlâ yarattıklarına onun aracılığı ile bakar ve rahmet eder.*** Hakk Teâlâ yarattıklarına onun aracılığıyla bakmaz. Allah her şeyi görür ve işitir ama Allah insanın gözünden de bakar. Allah insanın gözünden de temaşa eder. O zaman Cenâb-ı Hakk görme noktasında insana muhtaç değildir, insan-ı kâmile de muhtaç değildir. Görme noktasında insan Allah'a muhtaçtır, insan-ı kâmil de Allah'a muhtaçtır ve insan-ı kâmil Allah'la görür. Allah insanla görmez, Allah insanla da görür. Allah insanla görmez. Allah sadece insan-ı kâmile görmez, Allah insan-ı kâmile de görür ama insan-ı kâmil Allah'la görür.

İnsan-ı kâmilin kendi kendine görebilme yeteneği yoktur, Allah gösterirse insan-ı kâmil görür. İnsan-ı kâmil Allah'a mecburdur, Allah hiçbir şeye mecbur değildir.

Arabî'nin şu sözüyle bitirelim: Hakikatte biz kullarız ve Allah Teâlâ da bizim efendimizdir ama bil ki sen ya da ben insan dediğimiz vakit biz Onun ayn'ı oluruz.

Ayn dediği gördüğü, görüntüsü, görünme. Evet, insan bu manada Allah'ın suretinde yarattığı bir surettir, bu manada Allah'ın kendi suretinde yarattığı bir varlık olduğundan Allah kuluyla da görür ama Allah'ın görmesi sadece kuluyla değildir.

Mademki Allah'ın her şeyiyle donatmış olduğu insan Onun mükemmel sureti durumundadır, o halde insan hakkında ne söylenirse en azından belirli bir anlamda Allah içinde söylenebilir.

Eyvallah, belli anlamda. ***Bu da insan Hak'tır hükmüdür.*** İnsan perde gerisinde haktır ama Allah değildir. İnsan perde gerisinde haktır. Yani Hakk'ın sıfatlarının tecelli ettiği, Hakk'ın sıfatlarının cem olduğu noktadadır. Bu manada haktır. Biz insanın üzerine baktığımızda Hakk'ın sıfatlarının hepsinin de tecelliyatını görebiliriz. Bu manada insan haktır, bunda bir sıkıntı yok. O yüzden insanın hiçbir şeyi alınamaz, satılamaz hiçbir şeyinden menfaat güdülemez. O yüzden sufiler insanlara menfaat gözüyle, mantığıyla bakmazlar. O yüzden sufi anlayışı eşinden cinsel ilişki olarak menfaatlenmek olarak görmez, onu bayağılık ve aşağılık olarak görür. O yüzden insan sufilik manasında eve ekmek getiren varlık değildir, eve su getiren varlık değildir, insan bu manada evde bulaşık yıkayan varlık değildir. İnsan bu manada çocuklar doğuracak, doğurma makinesi manasında değildir sufi mantalitesi açısından. İnsan bu noktada sufi mantalitesi açısından Hakk'ın sıfatlarıyla tam teşekküllü tecelli etmiş halidir. Hak sıfatlarıyla onun üzerinde tecelli ettiyse ve siz her an bu manada etrafınıza bakıyorsanız insan-ı kâmil olmuşsunuzdur. Bir çıt ilerisi, insan bu alemdeki bütün varlıklarda Allah'ı sıfatlarının tecelliyatı olduğunu bildiğinden her şeye hürmetli ve merhametli davranır. Sufi mantalitesi açısından alemdeki bütün her şeye merhametli ve hürmetli davranmanın sebebi budur. Siz affedersiniz insansınız. Sizin def-i hacetiniz dahi kıymetlidir, onu ulu orta yapıp bırakamazsınız, onu toprakla gömmek zorundasınız. Siz küçük abdestinizi bozarken dahi insansınız ve küçük abdestinizi bozarken haya ve edeple bozup onu saklar ve örtersiniz. Çünkü sizin def-i hacetiniz dahi kıymetlidir. Cinni taifesi sizin def-i hacetinizi yemek ister. Siz bunu bilmezsiniz. Def-i hacetiniz dahi kıymetlidir. Hazreti Peygamber tırnağını dahi gömmüştür, Hazreti Peygamber saçının bir telini dahi gömmüştür, sakalının bir telini dahi gömmüştür, onun

üzerinde cinni taifesinin kıyametleri kopmuştur. Bir tek sakalından birisinin, sakalı çıkmayan bir kimsenin yanağını çizer; yatırır içerisine. Sahabenin sakalı çıkar. Bu kadar kıymetlidir. Saçının küçücük bir telinden saçı çıkmayan bir sahabeyi yatırır, keser, oraya bir tane saç koyar, saç çıkar sahabenin başından. Kıymetlidir. Sünnettir bunlar. Bunlar sufilikte edep ve adaptir. O Hazreti Peygamberin bir yudum içtiği sudan bütün herkes içmek ister. Neden? Onun artığı dahi kıymetlidir. O çünkü varlığın efendisidir, O varlığın peygamberidir. Şimdi çıkacak televizyona yine birisi, onu oradan duyduğum için böyle cevap veriyorum, diyor ki: “Hazreti Peygamberin suyunda ne varmış?” Evet o, varlığın en yüce noktasında durduğunun farkında değil çünkü.

Peki insan-ı kâmil olan insan ile Hak arasındaki temelden bir fark yok mudur?

Aslında insan-ı kâmil sonuçta insandır yine. Onu varlığın yüce boyutuna çıkaran Allah'tır ve o sonuçta mahluktur, Allah Hâlıktır. İnsan-ı kâmil olan insan ile Hak arasında o yüzden muhakkak fark vardır.

Siz hemen “Olmaz mı?” diyeceksiniz ama “Sizler en yücesiniz ve Allah da sizlerle beraberdir.”

Evet bu noktada insan, insan-ı kâmil noktasında en yücedir amma ve lakin Allah da o en yücelerle beraberdir. Bakın, beraberdir. Allah'ın beraberliğinin en yüce noktasıdır. Hakke'l yakın noktasında beraber, yakın olmak. Beraberiz, aynı değiliz. Yakınız, aynı değiliz. Bir mürid bir mürşide ne kadar yakın olursa olsun aynı değildir. Bu, müridlik öğretisidir. Bir mürid isterse üstadının ciğerinin içini bilsin, aynı değildir. Mürid edebini muhafaza eder, korur. Üstadının manadaki sırrına ermiş olsa dahi o aynı değildir. Üstadı orda oturduğu müddetçe edebini korumak zorundadır. Hiçbir şey hiçbir şeyin aynı değildir, bunu unutmayın. Hiçbir şey hiçbir şeyin aynı değildir. Allah yakınlığını, Allah beraberliğini kendi yardımıyla arttırdıkça arttırır ve kul mana noktasında Hakk'a yakın olmak için koştukça koşar, koştukça koşar bu sonsuz bir koşudur ama bu koşuda bilir ki, o hiçbir zaman Hakk'ın aynı olmayacaktır, Hak olmayacaktır yani. Haktır ama o bu manada Allah olmayacaktır. Allah olmayacaktır. Şiblî güzel bir örnekleme yapar, eski sufilerden alıntı yapalım. Bu örneklemeyi Arabî'de de görürsünüz, aynı örneklemeyi başka sufilerin eserlerinde de okuyabilirsiniz. Şöyle derler: Demir ateşe girer yanar, yanar, yanar, yanar, yanar ateşin rengini alır, ateşin halini de alır, değdiği yeri yakar ve demir o esnada haykırsa “Ben ateşim.” dese hakkıdır ama o demir ateşten çıkınca “Ben ateşim.” dese hakkı değildir. Çünkü ateşten çıktığında soğur, demir hüviyetini alır yine. O kimse yakın, yakın, yakın, yakın olsa yakınlığın vermiş olduğu sarhoşlukla

“Ene’l Hak” der. O sarhoşluğu geçerse ve birisi ona dese ki “Ene’l Hak dedin.” “Tövbe estağfurullah öyle şey söylenir mi?” der. Ama o sarhoşluğu müddetince ene’l Hak demesi onun hakkıdır. O sarhoştur çünkü ayılmamıştır. Ayılmadığından dolayı onu söyler. Buradan da Hallac-ı Mansur’a inşaallah atıfta bulunalım.

Arabî'nin bu tefsiri oldukça orijinal bir tefsirdir. Bilinen bütün tefsirlerden çok farklı bu tefsir için ne düşünürsünüz?

Arabî'nin farklılığını kabul ederiz, Arabî'nin bu noktasını da kabul ederiz biz de bu son pasaja katılanlardanız. El-Fatiha maassalavat.

İslam'ın ilk iki yüzyılı boyunca dindarlığın gelişiminde çok önemli bir çatışma "Dünyayı kabul eden ve reddedenler arasında savaştı." (Max Weber)

İslam dinin kaynakları Kur'an ve Hazreti Muhammed'in örneği sünnet hem bu dünyalık hem de öte dünyalık yorumlara uygun düşüyor. Kur'an Müslümanlara bu dünyayı bırakıp bakışlarını öte dünyaya çevirmeye çağıran zühtten yana pek çok ayet veriyor. Bir o kadar da inanları dünyalık işler bataklığına atan ayetler de mevcut. Dünyayı benimseyen eğilimlerin yakın doğuda bir İslam imparatorluğu kurtulmasıyla hız kazandığı açıktır. İmparatorluğun temeli olan fetihlerin yer yüzünde İslam'ın üstünlüğünü sağlamak (cihad) dini görevini çoğu Müslüman bu tür askeri eylemleri yer yüzündeki meşru kurtulma etkinliği olarak görüyorlardı. (Emile Tyan)

Topluluğun birliği ve dünyadaki üstünlüğü için duyulan kaygı siyasi alanında dünyacı fikirlerin egemenliğini sağlıyordu. Benzer süreç iktisadi alanda da etkindi. Adım adım ve büyük bir karşıtlıkla birlikte dünyacı bir iktisadi ahlak kural koyucu oldu. (Muhammed İbrahim- Kapital and İslam)

Toplumda dışa-zahir, içe-batın üstün kılınmıştı. Tüm bunlara tepki olarak dünyayı ret, zühd eğilimleri ortaya çıktı. Zühd, tanrı ile özel bir ilişki kurmak için tekil Müslümanın çabasını öne çıkaran dini bir tutumdur.

Dünyayı benimseyenlerle reddedenler arasındaki çatışma doruğa çıktı. Dünyacılar topluluğa hukuk kurallarının son ayrıntılarını koyarken retçiler (zühd ehli) olanlar Allah'a tam güven, tevekkül öğretisiyle zahidliği doruğa taşıyordu. Kindberg dünya malını reddetmenin İslam'da her zaman ana akım olduğunu, mal ve servet kayıran hadislerin ancak burjuvazinin yükselen iktisadi gücüne bir ödül olarak çıktığını söyler. Sevgili Peygamberimizin bir hadisinin tam zamanı, belki bazılarına ders olur: "Kim bize memur olursa kendisine bir zevce edinsin, bir yardımcı edinsin, meskeni yoksa devlet imkanlarını kullanarak bir mesken edinsin. Kim bunun dışında bir şey edinirse bu kimse haindir, hırsızdır." (Ebu Davud)

Tasavvuf, bireycil dünya, dışlayıcı dindarlık ile topluma yönelik dindarlık arasındaki uçurumu birleştiren bir dindarlık biçimi olarak bu bunalımlı ortamda çıktı. Bu düşüncenin kurumsal ilişkisi birkaç yüzyıl sürmüş doğruya ancak İbnu'l Arabî'nin düşüncesi ile ulaşmıştır. Dünyeviliğin olumlu değerlendirilmesi zahitliğe, tevekküle ağır bir darbe indirdi. Çoğunlukla kazançlı işlerde çalışan sufiler iktisadi etkinlik reddini genellikle onamıyordu.

Bir net: Tasavvufun izleyicilerine İslam dininde hiçbir zaman sufi denmez, bir tür nezaketsizlik sayılır bu. Çünkü sufi hedefe varmış ve yüce özdeşlik

durumunu kazanmış kişidir. Sufi yolun izleyicilerine fakir veya mutasavvıf ya da derviş denir. (Seyyid Hüseyin Nasr)

Tasavvuf zühdü özümseyerek etkin olan zahitlik hareketini evcilleştirdi. Sufi dindarlığı evcil olan bireyciliğin çekici gücü yüzünden gittikçe yüksek sayıda ehli cemaatin özellikle din bilginlerinin hoşuna gidiyordu. Sufizmin toplumsal görevi, toplumsal yaşamın bütün düzeylerine sufi düşünce ve adetlerini aşlamaktı. Bu görev de tarikatın orta çıkışını sağladı. Tarikatın gibi medresenin yükselişinin de ulema arasında bu dünyalığa tepki veren kişilikler de vardı. İbn Teymiye ve Mehmed Birgivî gibi. O halde tasavvufun temelindeki bu İslami zühd hareketinin daha başlangıçta siyasal otoriteye karşı dolaylı bir tavır alış olduğunu söyleyebiliriz. Siyasal otoritelerle temastan alabildiğince kaçınan zahidler bunun en iyi göstergesidir. Siyasal otorite sufi çevrelerle bağlantı kurarken daha çok onların toplum içindeki nüfuslarından yararlanmayı onlar aracılığıyla kendine meşruiyet sağlamayı gözetmişlerdir. Nitekim pek çok sultan, vezir veya siyasetçinin sadece bir tek şeyhe değil; birden fazla şeyhe intisap etmesi bunun kanıtı değil midir?

Sonuç olarak bir yanda dünyayı reddeden zühd diğer yandan dünya ile barışık İslami eğilimler.

Soru: Karabaş-ı Veli Tekkesi ve Mustafa Özbağ bu sıralamanın neresinde? Bizlere öneriniz nedir? Sizce hangisi doğru? Yoksa Ahmed Karamustafa'nın dediği gibi dinler tarihinde hiçbir şey uç değil mi?

Bu, tarih boyunca sadece İslam dininin problemi olmamış yani Muhammedî noktada problem olmamış. Tarih boyunca dindarların arasında, inananların arasında farklı algılar oluşmuş. Bu farklı algılara bakarken o algının temelinde bir haklılık payı çıkmış. 12 havariyyun -yakın tarih- İsevi dünyada farklı algılar orta yere koymuşlar. Ona yine yakın tarih Musevilikte yine 12 tane tarikat olmuş, o 12 tarikattan farklı algılar çıkmış. Yakın tarihten İsevilerde farklı fikhî kaideler çıkan algılar olmuş, onlar o yakın tarihte o algılardan kendi dini inanışlarını ve yaşantılarını organize etmişler. Bu zühd ehli ile dünya ehli arasında veya sufi ehli ile ulema ehli arasında Âdem'den beri din algısı noktasında zaman zaman çatışmalar, zaman zaman buluşmalar, birleşmeler, zaman zaman yine yol ayrılıkları hatta bu yol ayrılıklarından kan dökülmelere varıncaya kadar gelmiş. Bunlarda dini algı kadar siyasi otoriteye yakın olma, siyasi otoriteyle beraber hareket etme veya siyasi otoriteyle zıtlaşma, çatışma söz konusu olmuş.

İnsanları etkileyen en önemli argüman tarih boyunca din olmuş. İnsanları etkileyen en önemli argüman din olunca, herkes bilerek bilmeyerek, bilinçli veya gayri bilinçli dini ve dolayısıyla dindarları kendi hakimiyetinin altına almaya çalışmışlar. Ya dini hakimiyet almışlar; dini hakimiyet altına alarak, dinin özünü saptırdıktan dindarların üzerinde hâkimiyet kesp etmişler ya da dindarları hakimiyet altına alarak dinin üzerinde oynamışlar veya dindarların üzerinde oynamışlar. Bunun içerisinde kendisini ayırabilecek, kendisini yorumlayabilecek, kendisini her türlü baskıdan ve her türlü yönetmeden ve yönetilmeden ve etkileşimden ayıranlar da çıkmış. Bu ayrışmayı gerçekleştirebilenler genel manada sufiler olmuş.

Tabi burada bir noktaya işaret etmek istiyorum, işaret etmek istediğim şey Nasr'ın sözü. Seyyid Hüseyin Nasr aslen İranlıdır, Şia'dır kendisi. Amerika'da yaşamaktadır ve fikirleri ve düşünceleri sufi dünyaya yakın olmakla beraber farklı bir cenahta farklı bir fikir, farklı bir renk olarak algılanabilir. İmam Humeyni, Seyyid Hüseyin Nasr bir kişi daha vardır İranlı yine; ismi aklıma gelmedi şimdi. Bir ekoldür bunlar. Seyyid Hüseyin Nasr ile İmam Humeyni çok samimidirler, enteresan bir ikililerdir. Bir tane daha var onlarla alakalı şimdi ismi aklıma gelmedi. O üçü enteresan bir dünyada, enteresan bir noktadadırlar. Hatta bunların yanına Fransız eski Şazeli şeyhlerinden René Guénon'u da koyabiliriz. Bunu neden koyabiliriz oraya? Seyid Hüseyin Nasr ile *René Guénon enteresan bir gelenekçilerdir. Oysa İmam Humeyni bu manada, tasavvufi manada gelenekçi olmayıp farklı bir dünyada gelenekçidir.*

"Sufi yolun izleyicilerine fakir veya mutasavvıf ya da derviş denir."
dendiğinde kelimelere takılmak istemiyorum şimdi, hiçbir zaman sufi yolun yolcusuna mutasavvıf denmez. Mutasavvıf, yolu yaşamayan ama yolu bilgi olarak bilen kimsedir. Mesela Hazreti Mevlâna mutasavvıf değildir, Yunus mutasavvıf değildir, Hacı Bayram-ı Veli mutasavvıf değildir, Hacı Bektaş-ı Veli mutasavvıf değildir. Mutasavvıf kimdir? Bir şeyhi olmayıp, bir üstadı olmayıp ama sufi kitaplarını okuyarak sufi bilgisine sahip kimsedir. Bu kimdir? Seyid Hüseyin Nasr'dır. Seyid Hüseyin Nasr'ın şeyhi yoktur. Şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır kimin sözüdür? Abdülkadir Geylani hazretlerinin. O zaman Seyid Hüseyin Nasr gibileri mutasavvıftır. Burada sufi yolun yolcuları ben sufiyim demez zaten, biz sufi yolundayız, işaret odur hani Yunus'un dediği gibi "Ben derviş olamadım." der ama dervişlik yolundadır. Biz sufi olamadık ama sufi yolundayız. Yolunuz ne? Sufi yolu.

Şimdi bu hengamenin içerisinde yolunu aydınlatan, yolunu sağlamlaştıran, yolunu kirlilikten ve etkilerden temiz tutan hep sufiler olmuş hep tarih boyunca.

Tabi onlar o temiz yolda giderlerken önlerine çıkan mecazlarla savaşılmaması gerekiyorsa savaşmışlar, mücadele edilmesi gerekiyorsa mücadele etmişler. Kendilerine dostluk elini uzatanlara sen bize dost değilsin, deyip ellerini reddetmemişler. Tekkelerine, sohbetlerine, cemaatlerine gelenleri ayırtmamışlar; ötekileştirmemişler. Padişahlar gelmiş, vezirler gelmiş, sultanlar gelmiş, ulemalar gelmiş, onların bu gelişlerini reddetmemişler amma onların yanlışlıklarının peşine de takılamamışlar.

Zühd ehli olmak zaman içerisinde fikrini ve tavrını geliştirmiş ve derinleştirmiş. Zühd ehli olmak an gelmiş bütün dünya malını reddetmek olarak algılayanlar olmuşlar ve dünya malını reddetmişler, hiç dünya malları olmamış. An gelmiş, dünya malını yığmışlar ve dünya malını yığarak kendilerini yine zühd ehli etmişler. Enteresan bir hadis-i şerif var. Şimdi burada son kısımda diyor ki: ***Karabaş-i Veli Tekkesi ve Mustafa Özbağ bu sıralamanın neresinde?*** Asıl işin püf noktası burası. ***Bizlere öneriniz nedir?*** Demiş. Bir zühd ehli olanlar var, dünyayı kesinlikle reddedip ne ev ne bark ne elbise sahibi olmuşlar, bir tarafta dünyayı makul ve malum görüp kapitalist imparatorluklar kurmuşlar. Bu kapitalist imparatorlukları kurarken de kendilerine ilmi ve siyasi otoriteden destek almışlar. Şimdi yine tarih boyunca sergilenen, tarih boyunca yaşanan, bu sancılı dönem İslam dünyasının içerisinde yeniden baş göstermeye başladı. Bu yeniden baş gösteren şey şu: Siyasi otorite ile kol kola girip, dünyayı kendisine toplayıp dini kapitalist derecede yaşayanlar, bir tarafta da kendince kendi sufi hayatının ve düşüncesinin içerisinde zühd ehli olmaya çalışan sufi akımlar. Tabi dünyayı ve dünyacıları ve siyasileri ve siyasetçileri yanına alan bir takım cemaatsel hareketler var dünya üzerinde. Bunlar siyaset dünyasıyla fikirlerine uyuşup uyuşmaması önemli değil; kol kola girip, kendi cemaatlerini ve topluluklarının selametini düşünerekten orda hayatına devam edenler var. Şimdi isim olarak bunları zikretmem İslam dünyasının içerisinde bir fitne oluşturur ama bu görüş ve düşüncede olanlar mevcut siyasi akımla yani partilerle Türkiye’de ve dünya üzerinde ve o partilerin idare ettiği devlet sistemiyle ortaklaşa hareket edip, onlarla özdeşleşip dünyasını büyütenler var. Bir de o sufi hareketin içerisinde kalıp yine kendisine bu noktada siyaset ve devletle alakalı bir ilişki oluştuğunda bunu kendisine rant, menfaat sağlamadan bunu yolda hizmette kullanan sufiler mevcut.

Şimdi tabi bir tekke, bir cemaat başındaki -genelde sufi hareketlerde- başındaki üstadın algılayışıyla renklenir ve yol bulur. Bu reddedilmez bir şeydir. Siz bir sufi hareketin içerisinde şeyhe muhalif bir noktada durup şeyhe rağmen çok fazla bir şey yapamazsınız. Bu kaçınılmaz bir şeydir. Tabi Mustafa Özbağ ve düşüncesi hangi noktada, burası önemli. Bir hadis-i şerif vardır. Hadis-i şerifte Peygamber

sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bir Müslümanın dünyayı eğer ki inancına ve imanına hizmet ettirirse bunun reddedilmeyeceğini söyler. Yani zühd düşüncesini Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri öyle bir noktaya koyar ki bu koymuş olduğu noktada dünyaya reddiye yoktur. Bu koymuş olduğu noktada yalnız dünyayı taç edip başa çıkartmak değil, dünyanın başına basıp menzile gitmek vardır. Oysa sufi olmayan İslami bakış açısında Hazreti Osman Efendimizin yanındaki -bugünkü manada- danışmanlarından veya müşavirlerinden birisi, zekât verildiği müddetçe evinin duvarlarının altından tuğlalarla dahi yapmanın bir sakıncası olmadığını söyler. Yol ayrımı bakın ama öbür tarafta Ebu Zer el-Gifârî'nin kerpiçten bir evi yoktur. Ebu Zer el-Gifârî Medine'nin dışında bir hurma dallarından yapılmış -tabiri caizse- çardağın altında ölür ama bir tarafta Medine'de ve Şam'da Müslümanlar -bir kısmı- paranın ve zevk-ü sefanın içindedir. Bu yol ayrımı, bu yol ayrışması devam eder.

Şimdi burada Mustafa Özbağ orta yolcu değildir. Ben orta yolcu değilimdir. Ben dünyayı bir kimsenin birinci derecede eşini ve çocuklarını bir başkasına muhtaç etmeyecek kadar gerekli olduğunu -en azı- ve dünya o kimseye teveccüh ettiyse onun o dünyayı o Kur'an ve sünnet dairesindeki hayatına ve çalışmasına hizmet ettirmesi gerektiğine inananlardanım. Yani sen hiç kimseye el açma, hiç kimseden isteme. Hiç kimseden. Kendi nefsin için hiç kimseden hiçbir şey istememektir düsturumuz. Ben aç kaldım, dememektir düsturumuz. Benim şuna ihtiyacım var, dememektir düsturumuz. "Bana hiç kimseden hiçbir şey istemeyeceğine söz ver, ben de sana cenneti söz vereyim." Nefsiniz için hiç kimseden hiçbir şey istemeyin. Nefsiniz için dininizi kullanmayın. Bir yere varma, bir yere ulaşmak için dini hayatını ransuman etme ve böylece dini özgürlüğünü eline al. Benim sufi hayatı yaşarken kendimi ve arkadaşları hür bırakmamın bir noktası da budur. Ben derim ki, herkes hür, bu dergâhı istediği an terk edip gidebilir. Herkes hür, Mustafa Özbağ'ı istediği an bırakıp terk edebilir. Ona niçin terk ettin, diye Mustafa Özbağ'dan aşağılayıcı, tahkir edici, tenkit edici bir söz duymayacaksınız. Hiçbir kimse hiçbir kimsenin tasallutu altında değil. Hiçbir kimse hiçbir kimsenin tasarrufu altında da değil. Hür. Benim sufi anlayışımın birinci noktası budur. Kadir bana mecbur değil, ben de Kadir'e mecbur değilim. Kadir'in beni sevmeme hakkı var, benim de Kadir'i sevmeme hakkım var. Kadir'in bana sevmeme hakkı var, benim kadiri ölümüne sevme hakkım var. Benim Kadir'i sevmeme hakkım var, Kadir'in beni ölümüne sevme hakkı var. Hür. Bunu niçin altını çizerekten söyledim? Tarih boyunca insanların hürriyetleri satın alınmış din adına, tarikat adına, şeyh adına, cemaat adına. Din adına satın alınmış. Haham başları satın almış insanların hürriyetlerini, papazlar satın almışlar insanların hürriyetlerini. Dikkat edin. Şeyhim diye geçinenler

satın almışlar insanların hürriyetlerini. Hadi git sen gidebileceksen, demiş, satın almışlar. Şu anda Türkiye’de bilerek veya bilmeyerek bilinçli veya gayri bilinçli cemaat ve topluluklar var hürriyetleri satın alınmış ve o cemaat ve toplulukların üzerinden siyasetçilerden bir şeyler koparmaya çalışan zavallı beyinliler var. O da ondan bir şey kopararak kendi ve cemaatinin hürriyetini satıyor. “Sizi destekleriz ama bizden kaç kişi işçi alacaksınız?” Hürriyet pazarlığı. “Sizi destekleriz ama bizden kaç milletvekili alacaksınız?” Hürriyet pazarlığı. “Size belediye seçimlerinde oy veririz ama bize meclisten kaç kişi alacaksınız?” Gürsu Belediye başkanlığı seçimlerinde biz hiçbir şey istemiyoruz, dedim meclis olarak. İsmail burada, İsmail adına da karar verdim. Dedim ki hayır, İsmail de istemeyecek. Biz seni daha önce bizim sohbetlerimize geldiğin için ve seni sevdiğimiz için destekleyeceğiz, dedim. Siyasi bir rant istediğimiz için değil. Bakın, hürriyet. Sufi hürdür, oradan şuraya geleceğim. Sufi düşünce inanç dünyasının içerisinde en hür düşüncedir. Sufi hürriyetini gasp ettirmez, kendisi verir verirse. Kendisinin vereceği tek bir yer vardır, kimdir? Üstadıdır. Hangi dairede verir? Kur'an ve sünnet dairesinde. İmama itaat Kur'an ve sünnet dairesindedir, hadislerle sabittir. O zaman Mustafa Özbağ sufi algılama noktasında dünyayı reddedip sıfır dünya noktasında duranlardan değildir. Dünyadan ihtiyacı kadar alan, hiç kimseye muhtaç olmayacak kadar dünyayla irtibat kuran, kendisinin ve çocuklarının hiç kimseye el açmayacak kadar makul dairede kendi ihtiyaçlarını görebilecek kadar dünyaya elini uzatandır. Ama hiçbir sufi dünyanın içindeki bir kimse hürriyet düşüncesinden dolayı kendi algısını ve hayatını bir başkasına dikte edemez. Benim sufi algım öyle değildir. Benim size kendi dünya düşüncemi ve algımı dikte etme lüksüm yok. Ben kendi algımı söylüyorum. Mustafa Özbağ hiç kimseye muhtaç olmayacak şekilde sen dünya işlerini terk etme, eşin ve çocuklarının ihtiyaçlarını kendin görmek gerekir. Eşinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını kendin gör, hiç kimsenin zulmünün altında kalacak tavır ve davranışlardan uzak dur. Hiçbir kimseye hiçbir borcum yok bildiğim, alacağı olan varsa gelsin alsın. İspatlasın, alacağım var, desin, gelsin alsın. O hürriyeti Cenâb-ı Hakk bana tattırdığı için Allah'a hamd ediyorum. Bugün öldüm, bugün hiç kimseye hiçbir borcum yok. Bildiğim yok. Varsa birisi bunu -gerçek anlamda söylüyorum- alacağı olduğunu iddia eden kimse varsa tutun kolundan getirin benim yanıma, ispat etsin, ispatının neticesinde borcum varsa ödeyeyim ona. İçinde bulunduğunuz tekkenin de dergâhın da borcu yok. Yok. Dışarı yok. Lokma da dağıtılıyorsa lokmanın borcu yok, çay da dağıtılıyorsa çayın borcu yok, buranın da giderleri var o giderleri de ödeniyor, ödenmiyor, hazırlanıyor, bitiyor. Hiç kimseden bir şey istediğimiz yok. Sufi hürriyeti. Dünyayla olan iştigalini, ihtiyacını kendi çabanla gör. Bu noktada sufi ahlakımız, ihtiyaçlarımızı karşılamak için çalışmaktan geçer. Zühd ehli olmak benim algımda dünyayı sevmemektir, dünyayı reddetmek değildir. Çünkü nice zühd ehli olduğunu söyleyen

insanlar olmuş, şey'en lillah demişler, bunu da sufilik görmüşler. Ben yeni sufi olduğumda, sufi yoluna girdiğimde o tip sufilerle tanışmıştım. Camilerin önlerinde beklerler, karşılaşanlar olmuştur. O hadis-i şerifleri iyi bilirler: "Bir şey isteyeceksen temiz yüzlülerden iste." İsteyecek ya "Hacı efendi bir dakika, hoca efendi bir dakika, kardeşim bir dakika." Siz caminin bahçesinde bakarsınız. "Buyrun?" Hadis-i şerifte Allah Resulü buyurmuş ya, "İsteyeceksen temiz yüzlülerden iste. Ben baktım, baktım, bir temiz yüzlü seni gördüm." Bana böyle dedi birisi. Yanlış görmüşsün, dedim. Niçin, dedi. Ben çok kirliyim, dedim. Yok, estağfurullah tevazu etme, dedi. Tevazu etmiyorum, ben gerçekten çok kirliyim, dedim. Nasıl yani? Benim meyhane hayatım var, bar hayatım var, pavyon hayatım var, hovardalık hayatım var, kumar hayatım var, uyuşturucu hayatım var, rezilin tekiyim ben. Böyle baktı şimdi. Bunları gerçek söylüyorum, dedim. Allah beni affetti mi, affetmedi mi, elimde bir delilim yok ki, dedim. O yüzden ben temiz yüzlü değilim. Sana daha temiz yüzlü bir kimseyi söyleyeyim mi, dedim ben. Söyle, dedi. Allah, dedim. Kaldı bu şimdi. En temiz yüzlü olan O, dedim. Ben bakıyorum, bakıyorum, bakıyorum. Her baktığım yerde herhalde kendi yüzümü görüyorum, o yüzden bir türlü bir yüzde bir temiz yüz göremiyorum. Muhakkak ki bu benim kirli yüzüm, dedim. O yüzden ey rabbim ben senin yüzünü görmedim ama iman ediyorum, inanıyorum, sen temiz yüzlülerin en temizisin, senden dileniyorum, senden isteniyorum, diyorum, sana bir temiz yüzlü orası var, dedim. O dilenecek ya. Bizim şeyhimiz mübarek bizi seyahate çıkardı da, dedi. Oh ne kadar güzel, bizim de üstadımızı şeyhi seyahate çıkartmış, demiş ki ona: "Evladım hiç kimseden hiçbir şey isteme. Yedirirlerse ye, içirirlerse iç, bindirirlerse bin, yatırılırsa yat." demiş, dedim ben. Kaldı. Senin şeyhin nerde, dedim ben. Samsun'da, dedi. Samsun'a döndürdüm yüzünü. Omuzlarından tuttum, Samsun'a doğru döndürdüm. Dedim, Samsun'a doğru döndün mü şimdi? Evet. Seni seyahate çıkarandan iste şimdi. Ben açım, de, dedim.

Bunu böyle söylüyorum. Yedirirlerse yiyin, içirirlerse için, eski usuldür bu. Şimdi bunu tavsiye etmiyorum size. Yedirirlerse temkinli davranın, bugünün insanı değişti, yedirdiğini ertesi gün isteyebilir senden. Her yedirenin yedirdiğini yemeyin. Birisi gelip bana zehir zıkkım etmişti çünkü. Yedirdiğim zehir zıkkım olsun sana, dedi. Hesapladım, bunca yıl içerisinde dört sefer yemek yedim ben orda veya beş sefer olsun. Onar liradan 50 lira yapar, hadi yirmişer lira olsun, 100 lira yapar, dedim. Cafer'e verdim, Cafer götür, o parayı ver, zehir zıkkım etmiş, dedim. Ondan sonra Cafer'in olduğu bir anda dükkâna geldi. Ben öyle demek istememiştim, dedi. Parayı attı. Dedim, senin ağzından çıkmış, sen zehir zıkkım etmişsin, inkâr da etmiyorsun. Şu parayı al, dedim. Ben almayacağım parayı, dedi, attı masanın üzerine. Cafer'e verdim, Cafer bu parayı git, bunun adına bir yere tasadduk et, dedim. Eski insanlar

yedirince yedirdim, demezmiş, bundan mutluluk duyarmış. İçirince içirdim, demezmiş, bundan mutluluk duyarmış. Yatırınca yatırdım, demezmiş, bundan mutluluk duyarlarmış. Kardeşlerim, şimdi öyle değil. Yediren yedirmedim mi, diyor. Şimdi içiren içirmedim mi, diyor. Şimdi bindiren bindirmedim mi, diyor. Şimdi yardım eden ben sana yardım etmedim mi, diyor veyahut da hibe ettiğini üç gün sonra gelip istiyor. Verirlerse yemeyin. Dikkat edin. İçirirlerse içmeyin, dikkat edin. Bindirirlerse binmeyin, bunu ciddi ve samimi söylüyorum, bindirirlerse binmeyin. Allah rahmet eylesin, şeyhim vefat ettikten sonra kardeşlere bir şey söylemiştim: Bir gün gelir sizden kendi nefsim için bir şey istersem dilimi kopartın, demiştim. Bir şey verir de almazsam kolumu koparın, demiştim. Hatırladınız mı? Vazgeçtim dostlar... Ne için istersem isteyeyim, ölüyor olsam dahi bir şey istersem vermeyin. Kendiliğinizden coşmuşsunuz, getirmeyin bana. Hiç evlerinize davet etmeyin, hiç elimden tutmayın, hiç bana yardımcı olmaya çalışmayın, hiç bana destek olmaya çalışmayın hiç. Korkuyorum çünkü yarın, öbür gün böyle bir şeyle karşılaşmaktan. Kendi adıma değil, kardeşlerim adına korkuyorum. Yedirdiydim, der, diye korkuyorum. Ben korku nedir, bilmezdim. Ben hayatımı korkuların üzerine kurmazdım, kurmadım hiç. Ama yaşadıklarım ve gördüklerim, tecrübelerim beni oraya oturtturdu. Mustafa Özbağ yeme! Bir gün gelir, zehir zıkkım eder sana. Mustafa Özbağ içme! Bir gün gelir sana içirdiği suyun hesabını sorar. Sadece Yunus'un Molla Kasım'ı yok, nice Molla Kasımlar var. Ya? O zaman temkinli ve tedbirli ol. Mümkün ise hiç kimseden hiçbir şey kabul etme, mümkün ise hiç kimsenin uzattığı eli tutma. Zor bir yol. Size tavsiye edeceğim bir yol değil. Size tavsiye edeceğim yol, yolun başındaki yol. İsterseniz diliniz kopsun, verirler de almazsanız kolunuz kopsun. Bu, yolun başındaydı. Kendime de bunu biçmiştim yolun başındayken. Bu, benim hayatımın yolunun başıydı. Ben ilk darbeyi babam öldüğünde dedemden yemiştim. "Bu bakkal dükkanından veresiye bir şey alacağınızı düşünmeyin." diyerekten. Ben ondan sonra hiç kimseden hiçbir şey istememeye gayret ettim. Sayılı insanlar vardı çok emin olduğum kimseler. Onlardan yardım talep ederdim. Bu dervişliğe başlangıcında da aynıydı. Sonradan dervişler bozdular beni. Onu yaşayacakmışım. Adam kapının arasından parayı attı. İstemiyorum, dedi. Ben böyle kabul edemem, bunu borç kabul ettim ben, dedim. Ben bunu borç olarak vermedim, diyen adam senden alacağım var, dedi. Ben de reddetmiyorum, dedim. Sen böyle dememiş miydin, dedim. O zaman demiştim, dedi. Hadis-i şerif, dedim. "Kim bir şeyi hediye eder, bir şeyi nezir eder, bir şeyi almayacağım, der, verir de isterse köpeğin kendi kusmuğunu yalaması gibi olur." dedim. Masamın karşısından kalkamadı. Ben para ödemekten korkmuyorum, senin bu hale düşmene üzülmüyorum şimdi, dedim. Sen bu değildin. Kalkamadı masamın karşısından. Şimdi kalk, dedim. Bu parayı ödeyeceğim, Allah bu parayı sana

ödetecek. Ödetti Cenâb-ı Hakk. Bunları yaşayarak geldim ben. Adam mesaj çekti “Yedirip içirmedim mi?” diye. Ben de mesaj çektim. Evine geldiğimi hatırlamıyorum, beraber bir sofrada oturduğumuzu hatırlamıyorum, nerde yedirdin içirdin acaba, dedim. Cevap gelmedi. Tekrar dedim, cevap gelmedi, ben hatırlamıyorum, senin evini bile bilmiyorum. Nerde yedirdin? Bunları yaşayarak geldi Mustafa Özbağ. 50 kuruş alacağı olan siyasi şubeye gitmiş, ifade vermiş, benim Mustafa Özbağ’dan alacağım var, elimde de senetler var, diye. Senetlerimin fotokopisini gördüm siyasi şubede. Mustafa Özbağ oralardan geldi.

Evet, şimdi ne öneririm size? Din adına hiç kimseden hiçbir şey istemeyin. Kendi nefsiniz adına hiç kimseden hiçbir şey istemeyin. Bu cemaatin okulları olmayabilir, bu cemaatin medresesi olmayabilir. Bu cemaatin zikirhânesi mezbelelik, harabe bir yer olabilir. Bu cemaatin -bizim topluluğumuzun- bir hastanesi olmayabilir. Bizim herhangi bir böyle toplanıp orda zikrullah yapacağımız veyahut da böyle sohbetler edeceğimiz bir yerimiz olmayabilir. Hep kardeşler, arkadaşlar etraftan bu tekliflerle bana geldiler hep. Para toplayalım, yer alalım, para toplayalım, kurs açalım, para toplayalım, Kur'an kursu açalım, para toplayalım, okul açalım, hastane açalım. Ben hep onlara şunu dedim: Kimin üzerine yapacaksınız burayı? Ne amaçla yapacaksınız burayı? Ben bunun için dilenebilecek bir kimse değilim. Benim dilim dönmüyor bir şey istemeye. Ben böyle diyemiyorum: Kardeşler, arkadaşlar şurada şöyle bir işimiz var; böyle bir ihtiyacımız var; şuna bir el atalım. Allah beni affetsin, diyemiyorum ben. Ben diyemeden de göçüp gideceğim. Alışmışım ben; dehlizlerde, bodrumlarda, sıkışık tepişik yerlerde zikir yapmaya; zikir yaptırmaya alışmışım ben. Horlanılmaya, itilmeye, gecenin yarısında dergâhın eşyalarının kapının önüne bırakılmasına alışmışım ben. Oradan yoldan geçen birisinin telefon açıp dergâhın malzemeleri kapının önünde gelin, toplayın, denilmesine... Haydi bir sürgün de oradan yemişim ben. Taşınmışım, taşına taşına. Eski arkadaşlar var, İsmail var, öbür İsmail var, Cevdet var, Ahmet var, Hacı Erkan var. Biz taşınıyoruz. Yüksünmüyorum hiç. Ömrümün sonuna kadar taşınacağım, ömrümün sonuna kadar. Bir gün nefes bende de bitecek, kalacağım bir yerde. Kaldığımda dünyadan mutlu ayrılmak istiyorum. Hiç kimse bu adam yüzünden paramızı kaybettik, ne yedirdim adama ya, nerden harcadım adama ya, demesin arkamdan hiç kimse. En fazla bizi hor hakir görürler, zaten hor hakir görüyorlar. Daha bundan hor hakir görecektir değil ya, isterlerse görsünler. Arkamızdan bir ton laf küf söylüyorlar. Daha bundan kötüsünü söylerlerse varsınlar, söylesinler. Vicdan huzuru istiyorum. Gelin kardeşler tekke yapıyoruz, deyip kendime oraya bir ev yaptırmak benim işim değil. Gelin kardeşler zekatlarınızı bana getirin, fakire fukaraya dağıtacağım, deyip cebime cebellez etmek benim işim değil. İki gün önce

bir kardeş geldi, birisi için dedi ki, ya bu kadar zekât toplamış, dedi. Kaldım böyle. Oturduğum oda kafamın üstünde döndü. Şimdi resim tamamlandı, dedim. Beynimin üstü değişti. Yapamadım ben. Yapamayacağım da. Benim sufi algım ve anlayışım hiç kimseden bir şey beklemek değil, hiç kimseden herhangi bir yardım almak değil. Dostlar arasında, kardeşler arasında, arkadaşlar arasında muhakkak ki güzel yardımlaşmalar, güzel şeyler yaşanır; yaşanması lazım. Kardeşlik, dostluk, arkadaşlık böyle olmalı; sevmek böyle olmalı ama gel gör ki benim hayatım öyle değil. Adamın bana bir kuruşu geçti mi, bin bir kuruş oluyor. O yüzden istemiyorum. Hiç kimsenin de teklif etmesini de istemiyorum. Beni yemeğe bile davet etmesini istemiyorum kimsenin. Beni sevsinler, diye beklemiyorum. Bunu ciddi söylüyorum. Hiç beni sevmek için uğraşmayın. Samimiyetimle söylüyorum. Sufi algımı Allah ve Resul'ünün üzerine kuruyorum. Allah'ı sevin, Resul'ünü sevin. Müminleri, insanları sevin gerçekten, Mustafa Özbağ'ı değil. Mustafa Özbağ'ı değil. Şuradaki kardeşler birbirlerini sevsinler, o kadar çok istiyorum ki. Beni ayrı tutun. Deyin ki, bu adam sevicek bir adam değil. Ciddiyim. Ciddiyim bunda. Allah'ı sevin, O her şeyin sahibi. Ondandır isteyin. O her şeyin maliki.

O yüzden sufi algı noktasında size tavsiyem bu. Din olarak kendinize Kur'an ve Sünnet-i Resulullah'ı ölçü tutun. Bol bol hadis okuyun. Dini hadis-i şerifler üzerinden öğrenin. Tefsir okuyabilenler tefsir okusunlar, okuyamayanlar meal okusunlar. Gidin Atatürk'ün yazdırmış olduğu Elmalı Hamdi Yazır'ın tefsirini okuyun. Bunda ciddiyim. Ciddi olmamın sebebi şu: Elmalı Hamdi Yazır o tefsiri yazarken kalp krizlerinin içerisinde yazmıştır. Ölümle her gün yüzleşmektedir. Her gün. Her gün ölümle yüzleşen bir kimsenin verilecek hesabı yoktur. O, dünya korkularını bitirmiştir. O, bir tek Allah'ı ve ahireti düşünür. O nerde kalbinin tıkkak duracağını bilmediğinden her an durabilir düşüncesiyle hak ve hakikatte kalır. Bu öyle bir çizgidir ki bu öylesine bir yaman kılıç üstüdür ki bu öylesine insan psikolojisini dünyadan alıp ahirete rapteden bir psikolojidir. O kimse her an burnunun ucundadır ölüm. Aslında ölüm herkesin burnunun ucundadır ama o kalp krizleri yaşarken ölüm onun burnunun ucundadır. O hiçbir cemaatsel, hiçbir tarikatsal, hiçbir siyasal baskı altında kalmadan hak ve hakikati anlatır. Tefsir mi okuyacaksınız? Son dönem tefsir olan Elmalı Hamdi Yazır'ın tefsirini okuyabilirsiniz veya ilk dönem zahidlerinden Taberi'nin tefsirini okuyabilirsiniz. Hemen hemen İslam dünyasının ilk tefsirlerinden birisidir Tefsir-i Taberi. Hadislerin ışığındadır Tefsir-i Taberi. Ondandır atom parçacıkları şöyle oldu, böyle büyüdü, şöyle eksildi, onu göremezsiniz. Ondandır yalın sünnet tarzını görürsünüz. Ondandır yalın ilk sufilerin, ilk imamların, o selefin yolunu görürsünüz. Mustafa Özbağ tefsirden faydalanacaksa Tefsir-i Taberi'den faydalıyor. Diyeceksiniz yok mu? "Hadislerle Kur'an Tefsiri" var, "Tefsir-i Taberi"

var, “Ayetlerin Nüzul Sebeplerine Göre Tefsir” var, aklınıza gelebilecek olan. Kurtubi’nin tefsiri var ama kendime bir dinse Tefsir-i Taberi’den okuyorum. Sufiliğin temelini “Sülemi Risalesi”nden okuyorum. Açık, bakın okuduğum kitaplar. Aşağıda Gazıcılarda “Sülemi Risalesi”nden ders yapıyorum. Burada “Mesnevi” okuyorum. Kendi ekmeğimi yemeye çalışıyorum. 52 yaşındayım dükkân komşum orda. Her gün orda karşılaşıyoruz, selamlaşıyoruz. Kendi işimi yapmaya çalışıyorum. Çalışmayı önemseydiğim için çalışıyorum, işe de ihtiyacım yok. Kötü örnek olmamak için çalışıyorum. Demesinler, ne işi var adamın ya, diye. Ama dünya imparatorluğu kurmak istemiyorum. Merak etmeyin, plazalar yapmayacağım, merak etmeyin, ben öldükten sonra çil altınlarım kalmayacak sizlere, ben öldükten sonra bilmem hangi bankalarından bilmem hangi hesaplar çıkmayacak. Çocuklarıma da vasiyet ettim, sakın arkamdan para pul aramayın, param pulum yok, dedim. Etrafımdaki birinci derecedeki kardeşlere vasiyet ettim, sakın etrafımdan para pul aramayın, yok, dedim. Dükkanımda bir defterim var, defterimde borcum ve alacağım yazılıydı. Borçlarım kalmadı, bitti geçen hafta itibarı ile, Allah'a hamd ediyorum. Bir iki borcum vardı. Orada alacaklarım var. İster alsınlar, ister almasınlar. İsteyen ödesin, istemeyen ödemesin. Silecek olduklarımı sildim zaten. Onlar farklı. Diyeceksiniz ki, sana yol sordular, sen ne anlattın? Anlattım ki yolum belli olsun.

Ben tüketici toplumdan rahatsız olan bir insanım. Ben emperyalizmden rahatsız olan bir insanım; ben sömürüden -bunu böyle solcu dili gibi görebilirsiniz- ben sömürüden rahatsız olan bir insanım. İnsanların gidip o lüks alışveriş merkezlerinde öyle bir hayat sergilemelerinden rahatsız bir insanım. Ben sadece ana yolların üzerinde önlerinden geçiyorum o kadar. Korupark dediğiniz yerin önünden geçtim ben. İzmir yolu mecburi istikamet oraya koymuşlar, oradan geçerken Korupark, diye gördüm, bu kadar. İki sefer mi ne, bir Hacı Remzi’yle girdim As Merkez’e, bir de Hacı Erkan’la girdim As Merkez’e. Mecburiyetten girdim. Hacı Erkan’la da girdim, düşeceğim sanki, üstüme üstüme geliyor o koca yer. Erkana tutundum yanımda. Kendimi alıştırmaya çalıştım, alıştırmaya çalıştım, Mustafa Özbağ alış, dedim, ne var bunda, dedim, teskin etmeye çalıştım kendi içimden, yok. Hacı Erkan beni iyi tut, dedim. Üzerime üzerime geliyor her şey. Ben Müslümanların orda boy göstermelerinden rahatsızım. Ben o devasa alışveriş merkezlerinde, devasa otellerde kalınmaya karşıyım kendi içimde. Ben 52 yaşındayım, tatil nedir bilmiyorum. Benim hiç tatilim olmadı. Ben bir haftalığına bir yere gidip, ayaklarımı uzatıp yattığımı hatırlamıyorum. Bir haftayı dolu dolu evde geçirdiğimi hatırlamıyorum ben. Bir haftada 7 gece var, 7 gece evde dolu dolu yaşadığımı hatırlamıyorum sufi hayata geçtiğimden beri. Ondan öncesinde de hatırlamıyorum. Ben haftada 4 gecesi, bu haftanın fazlasıdır çünkü, 3 gece olursa haftanın azı olur 4

gece olursa haftanın fazlası olur. Haftanın 4 gecesi zikre gitmeyen, derse gitmeyen bir kimseyi, ben gitmezsem kendimce günah-ı kebair işlemiş gibi görüyorum. Ben son 10 yıldır oruçsuz bir hafta geçirdiğimi hatırlamıyorum. Oruç beni terk etti. Beni terk etti. Ya ben ona layık olamadım, çekti gitti benden, öyle görüyorum. Diyorum, gitti. Ben ona da layık olamadım. O yüzden hiç yüzüm aydınlanmadı benim. Nasıl bir hafta insanın oruçsuz geçer, bilmiyordum. Şimdi iki üç haftadan beri geçiyor benim de... Demek ki böyle bir duyguymuş... Nasıl geçiyor bilmiyorum ama geçiyor... Bilmiyorum daha ilerde 4'ten 3'e mi inerim, 3'ten 2'ye mi inerim? Şimdi altı yedi şehir gezerken bilmiyorum ki kaç şehre inerim. Korku nedir bilmiyordum ben ya. Şimdi korkuyla yüzleşiyorum herhalde korkuysa bu. İnsanlar göreceklərini görüyorlar. Sufi algı. Sufi algımı onun üzerine koymuşum: ibadet. İbadetsiz bir sevgi, ibadetsiz bir İslam tanımlayamıyorum. İbadetsiz bir Allah sevgisini tanımlayamıyorum. İbadet bu noktada olmazsa olmaz.

Sufi algı ve şanlı şöretli, rahat bir hayattan uzak durma. Sufi algı. Eğer hayatınızı çok rahat yaşıyorsanız din ve diyanet içindeyken hayatınız rahat bir şekilde gidiyorsa dininizi, diyanetinizi, imanınızı sorgulayın. Ben bazen diyorum ki eski dönemde bundan 5 yıl önce, 10 yıl önce, karakolla yüzleşmeyen bir kimsenin imanı kemale ermez, diyordum. Bugün bir kardeşiniz bana mesaj çekmiş ben buraya gelirken. Birisi ona soru sormuş. demiş ki "Üstadınızın üstadı arkaya bir halife bırakmadan, bir kimseyi görevlendirmeden göçtü gitti. Sizin üstadımız, dediğiniz kimse neye göre üstadlık yapıyor?" demiş. O kardeş de arkasına soru sormuş, istersen bu gece tekkede sor veyahut da bir sohbetinde sor diye. Bana mesaj çekti. Gelirken üstünkörü hemen şurada yakın bir yerde okudum, güldüm kendi kendime. Şimdi buradan ona da cevap olmuş olsun, herkese cevap olmuş olsun: Ben üstadım demekten Allah'a sığırım. Ben şeyhim demekten Allah'a sığırım. Allah'a sığırım. Ben sufi olmaya çalışan, derviş olmaya çalışan birisiyim ama şeyhimi Nevşehir'de 28 Şubat'ta sorguya aldıklarında "Dergâhın şeyhi kim?" dediğinde, O da "Dergâhın şeyhi Bursa'da Musta Efendi, ben de Nevşehir'in zakiriyim." demiş. Bunu Nevşehir'e gidip o sorgu tutanaklarından çıkartmak lazım, eğer sorguyu kayda aldılarsa çünkü bana kendisi söyledi. "Musta Efendi oğlum Nevşehir'de beni sorguya aldıklarında -bir ben biliyorum sorguya alındığını- böyle böyle, dedim, hakkını helal et. Şimdi seni biraz sıkırlar, sigaya çekerler oğlum, haberin olsun." dedi "Şimdi de Bursa'ya geldiğimde -Bursa'ya geliyoruz Akhisar'da söylüyor bunu- oradakilere de diyeceğim" dedi "Musta Efendi şeyhlik yapıyor, diyeceğim. Nevşehir'de söylediğimi teyit etsin, diye. İnsanlar seni biraz tiftiklerele, didiklerler, bu aramızda kalsın." dedi. Vefat etti, gitti, ben ondan sonra söyledim bunu. Vefat edinceye kadar aramızda sır olarak kaldı. Ondandır gelip Bursa'da da öyle demişti. Dediği

insanlar da bana karşı böyle muhabbeti olmayan, beni dedikodumu yapan insanlardı. Ben kendim şeyhim, diye orta yere çıkmadım, şeyhim böyle bir icazet vermiş bana. Bizim icazetimiz sorgu odalarında, bizim icazetimiz savcılıklarda, 28 Şubat duvarlarında icazetimiz. Eğer icazet soruluyorsa ben şeyhlik ve üstadlık iddiasında değilim. Bu iddiaları doğru görenlerden de değilim. Bu iddiaların peşine düşenlerden de değilim. Birisinin şeyhliği, halifeligi, sufiliği birilerinin dudaklarının arasında değildir. O dudak aranacaksa Hazreti Allah ve Hazreti Resulullah'tır sallallahu aleyhi ve sellem. Benim şeyhliğim, üstadlığım, dervişliğim, sufiliğim üstadımın dudaklarının arasında da değil. Ona da söyletecek olan Allah celle celaluhu. O yüzden Ramona kardeş böyle bir şey yazmış bana mesaj olarak, ben de dedim derste kendimce onun mesajına cevap vereyim.

Sufi algısı. Sakın ha ağızımdan duymayacaksınız, bu sizin halifenizdir, diye. Yazılı bir icazet benden almayacak hiç kimse. Şu an için söylüyorum bunu. Yarın emir demiri keser, o ayrı meseledir. Emir demiri kesmesi ne demektir? Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri "Burdan ağaca çık." derse ağaca çıkarım ben. Bana dese ki şimdi "Her şeyi Bursa'da bırak, yürü git." Her şeyi bırakır Bursa'da, yürür giderim. Dese diye gözünün içine bakıyorum zaten. Gözünün içine bakıyorum. Yürü, dese diye. Ama bu dünyadan ama Bursa'dan ama Türkiye'den ama nerden olursa olsun. Hiçbir şeyim yok bu dünyada. Zannetmeyin ki bir şeyim var. Sufi algısı. Hiçbir şey benim değil. Sufi algısı. Hiçbir şey ve hiç kimse benim değil. Sufi algısı. Hiçbir şey. Bu dünyada dikili bir ağacım yok. Hiçbir şeyim yok. Bayındır'daki babamdan, annemden kalan mallardan da zaten bir kısmı miras; kendime ait bir şey yok. Olanların üzerinde de vergi dairesinin haczi var zaten. O da yok. Olmadığına da üzülüyorum ha, öyle de düşünmeyin, ona seviniyorum. Böyle de söylemek istemiyorum, herkes arkamdan gıybet ediyor ya, dedikodu ediyor, iftira atıyor ya, ondan kurtulsunlar da hiç olmazsa sevdaları bana gelmesin, diye söylüyorum. Ne dediği, altınımın kilosunu bilmiyormuşum(!) Matematiğim yok ya benim. Olsa ölçemeyeceğim sanki. Hesabımı bilmiyormuşum ya, hesabımı tutanlar var ya. Allah bizi affetsin. Sufi algısı. Sufi algısı bu ama insanları bizim gibi insanların üzerinde böyle müdanasız bir insan istemezler. Herkesin kafasında şöyle bir şeyh portresi vardır: Dervişlerine müdana eden, ondan, bundan isteyen, dilenen, gizli kapaklı kenarda, orda, burada insanlardan bir şey alan bir şeyh portresi vardır insanların kafasında. Böyle açık açık konuşuyorum ki o portre onların kafasından silinsin, öyle yaşamayanlar da var. Hadin kuzucuklarımız dergâh yaptırıyoruz, deyip kendime 5 yıldızlı villa yaptırmadım. Ovanın ortasında lüks saraylar yaptırmadım ben, dağın tepesinde lüks saraylarım yok benim, deniz kenarında villalarım yok. Hadin dervişler şeyh efendinin tarlası biçilecek, tarlam yok. Hadin dervişler şeyh

efendinin üzümü toplanacak, üzüm bağlarım yok, zeytini toplanacak zeytin tarlalarım yok. Yok. Yanımda çalışanlar bir gün İstanbul'a kar yağdı, İstanbul'da hiç kimse evden dışarı çıkmadı, maaşlar bir gün gecikti, İstanbul'daki muhasebeci telefonda tiril tiril titredi. Dedim ki, bir tane Caterpillar tutamadın mı, dedim. Caterpillar'la gideydin, dedim, bankaya, yatırıydın maaşları, Bir gün geciktirmeseydin. Telefonda kaldı çocuk. Daha doğrusu böyle, demişim. Sonra bana dedi ki: "Hacı abi anlayamadım, Caterpillar'ı tutup bankaya mı gidecektim?" dedi. Evet, dedim ben. Ya da diyecektin ki bana, ben maaşları bugün kar yağdığından dolayı yatıramıyorum. Ne yapayım, diyecektin. Ben elden verirdim herkesin maaşını. Bir gün geciktirmeyecektin, dedim. Üç yıldan beri bir gün gecikti. Sufi algısı. Yemeyiveririm ben, içmeyiveririm, giymeyiveririm. Sufi algısı. Selamun aleyküm.

İslam'ın tümünden bir devlet dini haline geleceğini, bundan sonrada da askeri ve siyasal güce dönüşeceğini seziyor Hüseyin radiyallahu anh.

Yapayalnızdır ama bu ideolojide yalnızlar da sorumludur çünkü sorumluluk güç ve imkândan değil, bilinç ve imandan doğar. Peki, o dönem nasıldı?

Cahiliye aristokrasisinin yeniden canlandığı, zorbalığın güzel takva hukuksallık kılıfına büründüğü, hak kitabının yalancı süngülerin ucunda yukarı kaldırıldığı, Sâmîrî'nin altın buzağısının tevhid sözünü haykırdığı, celladın eline cihad kılıcını aldığı, mücahidlerin çektiği, sıkıntıların boşa gittiği, münafıklar için zahmetsiz hazine sağlandığı, ulusların yeniden eski tutsaklıklara döndürüldüğü, özgürlüklerin kısıtlandığı, kitlelerin itaate zorlandığı, tilkilerin rahat, kurtların tok olduğu, dillerin altın karşılığında satıldığı, susmayan dillerin kesildiği, ashabın cihadla kazandığı değerleri ucuza sattığı ve devrimle edindiği itibarı valiliğe değiştiği, sorumluluktan kaçtığı toplumdan uzaklaşıp bir köşeye çekildiği, zulme sessiz kalıp küfre rıza gösterme karşılığında selamet ve afiyet satın alındığı, aksi halde Rebeze veya Arza'da katledildiği kara bir dönemdi.

Peki, Müslümanlar niye isyan etmiyor; niye bu kokuşmuş düzene sessiz kalıyordu? Onlara empoze edilen şuydu: Sen kendin iyilerden olabildin mi ki kalkmış toplumu iyileştireceğim, diyorsun. Üstelik cennetin sekiz kapısı var. Kesinlikle cihad kapısından girmek gerekmez, dua vird ve zikir cennetin anahtarlarını kazasız belasız başın ağrımadan eline uzatır. Daha da önemlisi takvalı dindar rabbani bir Müslüman için siyasete karışmak bir tür sapma olup dünya karşılığında dini satmaktır deniyordu. Oysa Peygamber cihaddan dönerken sallallahu aleyhi ve sellem küçük cihaddan büyük cihada döndük dememiş miydi? Bilinçli ve özgür insan mutlak güçsüzlük durumlarında bile zulme karşı savaşmakla yükümlüdür çünkü bilinç ve irade özgürlüğü dağların, yerin, göğün meleklerin dahi üstlenemediği yalnızca insanın üstlendiği Allah'ın emanetidir.

Kültürümüzde şehadet, mücahede düşman tarafından yüklenen bir ölüm değildir. Şehadet, mücahidin kendi duygu ve düşüncesiyle bilinçli ve mantıklı olarak seçtiği gönüllü bir ölümdür.

Zamanımızda Ortadoğu'ya bakarak, hatta ülkemize bakarak, yaşadığımız, uyguladığımız ritüellere bakarak bizler Hüseyin için ağlama, Hüseyin'i sevmeye görüntüsü altında Yezid'le el ele vermiş; aynı yaşam öyküsünü mü paylaşmaktayız?

Hüseyin’le birlikte ölümü seçenler mi yoksa Hüseyin’i bırakıp Yezid karşısında susmayı tercih edenler mi yaşıyor? Hala diri olan hangisi?

Bu yazı birçok alıntı içerir.

Müslümanların dünyevileşmesi, iman edenlerin dünyevileşmesi veya insanların kendi inançları dairesinde Âdem’den itibaren dünyevileşmesi hep sorgulanagelmış ve ne zaman insanlar dünyevileşmişler, dünyevileşince de azıp sapmışlar sapıtmışlar. Cenâb-ı Hakk yeni bir peygamber göndermiş, o peygamberle dinini yenilemiş, tazelemiş. O peygamber de dinini yeniledikten sonra vazifesini bitirip, göçünce arkadan gelenler bir müddet sonra yine azmışlar; sapmışlar; dünyevileşmişler. Bu Hazreti Musa’ya kadar devam etmiş.

Musa aleyhisselamdan sonrada insanlar kendilerince yeniden dünyevileşmişler, dünyevileştikten sonra sapkınlıklara ve azgınlıklara dalmışlar. Cenâb-ı Hakk İsa aleyhisselamı göndermiş.

İsa aleyhisselam sapkın Yahudileri tam olarak düzeltememiş. Bunda tam anlamıyla bir başarı söz konusu olmamış ve İsa aleyhisselam da vazifesini tamamlayamadan bu dünyadan çekilmiş ve ardından Cenâb-ı Hakk Muhammed-i Mustafa’yı göndermiş sallallahu aleyhi ve sellem. Ve Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin üzerinden adalete, hakkaniyete dayalı bir din oluşturulmuş. Allah, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin üzerinden dinini tamam etmiş. Ve Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri ve Ona inanan ashab, dinin tam manasıyla oturması için -tabiri caizse- kendi zamanlarının delilleri olmuş ve onlar Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleriyle beraber yirmi üç yıl gibi çok kısa zamanda dinin olması gereken bütün şartlarını yerine getirmişler.

Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin deyimiyle İslam benden önce yüzde ellisi yaşandı, benim zamanımda da yüzde yirmi beşi yaşandı, diyerekten yüzde yirmi beşlik kısmını da ahir zamanda yaşanacak, diyerekten göçmüş bu dünyadan. Ve Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri kendisinden sonra hızla sapılacağını, kendisinden sonra Müslümanların bu yolda bozulacaklarını ve bunları bozacak olan en önemli şeyin dünyevileşme -bugünkü tabirle sekülerleşme- olacağını, Müslümanların kendisinden sonra rahata tapacaklarını, kendisinden sonra güce tapacaklarını, kendisinden sonra şirke ve küfre düşeceklerini Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri anlatmış. Ve gerçekten de Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem

hazretlerinin tespit ettiği dünyevileşme Hazreti Osman Efendimizin zamanında hızlanmış.

Hazreti Osman radiyallahu anh hazretlerinin zamanında Müslümanlar daha da zenginleşmişler, zenginleşince her zenginleşen vali kolonileşmeye başlamış. Bunun en tipik örneği Muaviye'dir. Tabi Mısır valisi, Yemen valisi bunlar böyle bölgeler vardır. Bölgelerde valiler vardır, bu valiler ilk zamanlarda ehliyeteye göre atanır Hazreti Ebu Bekir, Ömer zamanında. Hazreti Ebu Bekir Efendimiz bütün her şeyiyle direkt Kur'an ve sünnete sınıksız bağlı, Kur'an ve sünnetin dışında zerrece hareket etmeyen, bu konuda iltimas geçmeyen, bu konuda asla taviz vermeyen bir şahsiyettir. Kısa sürer halifeliliği, ardından Hazreti Ömer Efendimiz gelir, çok serttir, keskindir her şeyi. Düşünebiliyor musunuz, halk Halid bin Velid'in bulunduğu savaşta Müslümanlar muhakkak galip gelir düşüncesinin altında şirk var, deyip Halid bin Velid'i savaş esnasında görevden alır. Bu kadar keskin, bu kadar şirkten korkan bir zattır ama Hazreti Osman radiyallahu anh hazretleri hilm sahibidir, tevazudur, edebin zirvesindedir, toprak incinecek diye yere basmaya korkar. O yüzden Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sırayla müşriklerin boşayıp, müşriklerin Hazreti Peygamber Efendimizi zorlamak için. Önce büyük kızını boşarlar, boşayınca Hazreti Osman Efendimiz alır onu, üzülsün Hazreti Peygamber diye. Çünkü Hazreti Osman Efendimiz müşfiktir, gözünün üstünde kaşın var, demez. Hazreti Ömer Efendimiz öyle değildir. Bir gün gelir, bu kadınları dövmeyi bize yasakladın ya Resulullah, bunlar bizim başımıza çıkacaklar, bizi dinlemez hale geldiler, serkeş hale geldiler. Müsaade et de biz bunları dövelim, der. Hazreti Ömer Efendimiz böyle bir noktadadır, dikkat edin! Hazreti Peygamber Efendimiz dama çıktığında eşlerinden dolayı Hazreti Esmâ annemizi dövmeye kalkıştı. Hazreti Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri durdurur. "Dur ya Ömer, der, dur!" Aynı şekilde Hazreti Ebu Bekir Efendimiz de Hazreti Aişe annemizi dövmeye kalkar. Bir problem olur. Hazreti Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri der ki, "Dur ya Ebu Bekir! Biz bunun için seninle konuşmuyoruz ki" yani sen Hazreti Aişe'yi dövme. Dövdürmez onları.

Onlar keskin kılıçtır. Hazreti Osman Efendimiz burada müşfiktir, hilm sahibidir, çok edeplidir hatta bir kısmı Onun halife olması gerekir miydi, gerekmez miydi, tartışmasını dahi yaparlar. Çünkü devlet idare etmek bir taraftan sertlik gerektirir. Bu zaman içerisinde Muaviye ve ekolü, etrafı devlete çöreklenir. Devlete çöreklenir ve Hazreti Ali radiyallahu anh hazretleri seçilir. Hazreti Ali radiyallahu anh hazretleri de bu noktada ilmin kapısıdır, devletin içerisinde çöreklenen Muaviye örgütüyle mücadele etmeye çalışır. Bu Muaviye örgütüyle mücadele etme noktasında yalnız kalır çünkü o eski Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem

hazretlerinin öğretisini ve eğitimini alan sahabeler azalmışlardır artık. Hatta bir kısmı meşhur bir soru soracaktır. “Hazreti Ebu Bekir Efendimizin zamanında bu kadar fitne yoktu, bu kadar kargaşa yoktu, Hazreti Ömer’de yoktu, Hazreti Osman zamanında biraz oldu, senin zamanında kargaşa var, fitne var.” deyince meşhur cevabını verir. Der ki, “Hazreti Ebu Bekir Efendimiz halife iken istişare ettiği kimseler Ömer’di, Osman’dı, Ali’ydi, Halid bin Velid’di, Zübeyr bin Avvam’dı, Ubeydullah bin Cerrah’tı, cennetle müjdelenen sahabeler oysa -der- benim yanımda, etrafımda sizler varsınız.” der. Beni etrafımda sizler varsınız.

İşte devletin kendi örgütünün dışında dışarıdan bir örgütlenme ile İslam'ın yüz yüze kaldığı zaman bu zamandır. Hazreti Ali radiyallahu anh hazretleri bunları kırmak bu noktada buradan kurtarmak için mücadele eder amma ve lakin yalnız kalır, bu mücadele tamamlanamadan ruhunu teslim eder. Yerine hemen Kûfe halkı Hazreti Hasan Efendimize biat eder. Hazreti Hasan Efendimizle savaşmaya Muaviye kalkınca Hazreti Hasan Efendimiz Müslümanlar birbirlerini kırmassınlar, birbirlerinin kanında boğulmassınlar diye Muaviye’ye karşı halifelikten geri çekilir. Muaviye’ye karşı halifelikten geri çekilince Yezid babasından kalan örgütün başına geçer.

Ona örgüt diyorum ben. Bu sözümü ilk defa duyacaksınız belki de çünkü bu örgütlüdür. Sünni cenah şöyle bunu tarif eder, kitaplardan böyle okuyacaksınız: Muaviye devletçi bir kimseydi, devletini büyüttü, valiliğini büyüttü, kuvvetini büyüttü, böyle yaptı. Hayır. Muaviye örgütçü bir kimseydi, orda bir devlet başkanı var iken devletin içerisinde örgüt kurdu, örgütlendi, devleti ele geçirmek için. Ve Hazreti Hüseyin Efendimiz burada bir ibare var da ***İslam'ın tümünden bir devlet dini haline geleceğini bundan sonrada da askeri ve siyasal güce dönüşeceğini seziyor Hüseyin*** diye bir ibare var bir alıntı var. Buna katılmıyorum. Kûfeliler Hazreti Ali radiyallahu anh hazretlerinden sonra kendilerince Hazreti Hasan Efendimiz de halifelikten feragat edip Medine’ye yerleşince feragat eder, Medine’ye gider Kûfe’den. Kûfe’den Medine-i Münevvere’ye gelir, orada yaşamaya başlar Hazreti Hasan radiyallahu anh hazretleri. Bu arada Muaviye’nin hediye olarak gönderdiği cariyeye Hazreti Hasan Efendimizi zehirler. Bu arada olaylar da var, bu aradaki en önemli olay Muaviye Hazreti Hasan Efendimize hediye olarak bir cariyeye gönderir. Hediye olarak gönderilen cariyeye Hazreti Hasan Efendimizi zehirler.

Artık tüm İslam devleti bu örgütün, bu çetenin eline geçer. Şehirlerde bu örgütün bu çetenin valileri, askerleri, komutanları, kumandanları her yerde böyledir. Kûfeliler bir mektup yazarlar Hazreti Hüseyin Efendimize, gel biz sana biat edeceğiz. Olayın başlangıcı bu Kerbela’nın. Bu zalimlere, bu zorbalara karşı biz seninle beraber mücadele edip savaşağız; bunu haber alır bu çete. Bu mektup Hazreti Hüseyin Efendimize, Medine-i Münevvere’ye ulaşır. Hazreti Hüseyin

Efendimiz bu mektubu aldıktan sonra der ki “Bize durmak yaraşmaz.” Medine’deki bütün âkil kimseler Hüseyin Efendimizi yoldan çevirmek isterler, yapma gitme. Bir kısım eski sahabeler vardır, onlar daha önce de savaşmayanlardandır, onlar Hazreti Hüseyin Efendimizle alakalı hadisleri bildiklerinden onları da söylerler. Hazreti Hüseyin Efendimiz durmaz, kendisine inananlarla beraber yola çıkar. Mekke’ye uğrar, Mekke’de Beytullah’ı tavaf eder. Oradakiler de söyler. “Gitme, Kûfelilere inanma, onlar senin babanın arkasında durmadılar, -tabiri caizse- babanı sattılar, onlar Hazreti Hasan’ı da sattılar, onun da arkasında durmadılar, onlar seni de satarlar, gitme.” dediler. Hazreti Hüseyin Efendimiz yola çıktı ve malum Kerbela’da şehid oldu Onu şehid edenler mübarek başını kesip Şam’a getirdiler. Bunlar bu kadar zordadır, bu işin yarın anlatılacak kısmı. Yarın konu Hazreti Hüseyin Efendimizin şühedallığı. Allah izin verirse Allah’tan bir şey gelmezse ve ta derinlemesine hadisler ışığında tarihi bir seyir Allah izin verirse. Şimdi geliyorum sorulara böyle giriş yaptıktan sonra.

Hüseyin için ağlama, Hüseyin’i sevmeye görüntüsü altında Yezid’le el ele vermiş aynı yaşam öyküsünü mü paylaşıyoruz?

Evet. Bunu tespit edenler dahi Hüseyin’in yolunda değil. Hazreti Hüseyin Efendimizin yolu direkt Kur’an ve sünnettir. Hazreti Hüseyin Efendimizin yolu dedesinin yoludur, Hazreti Hüseyin Efendimizin yolu babasının yoludur.

Bana söyler misiniz, -Allah aşkına söylüyorum bunu- Hazreti Hüseyin’i seviyorum diyenler ne kadar Onun yolundalar? Onu seviyorum diyenler karşlarına Yezidi olarak aldıkları kitlenin Onu seviyorum diyenler karşlarına Muaviyeci bunlar dedikleri kitleden farklı ne yapıyorlar acaba?

Evet, İslam tarihinde cihadı terk etmek en büyük hastalık ama cihaddan bahsetmeyenler de kendileri. Bir buçuk milyar İslam dünyası gerçek manada cihadı terk ettiği için günün çetelerinin, günün emperyalistlerinin altında inim inim inlemekte. Kim hesabını verir; İngilizlerin, Amerikalıların, İsraililerin, Almanların, Fransızların, gayri Müslimlerin Ortadoğu’yu yakıp yıkmasına söyler misiniz bana? Kim müsaade ediyor bunlara? Hüseyiniyiz diyen Şia’nın imamı İngiltere’de ne işi vardı? Sistani. Hüseyiniyiz diyen Şia İsrail’le ortak ne operasyonlar yapıyor Ortadoğu’da? Hüseyiniyiz diyenler namazınız nerde, orucunuz nerde, Hüseyiniyiz diyenler la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyenlerle mi cihad edeceksiniz, cephenizde kim var? Hazreti Resulullah’ı seviyorum diyenler sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini cephenizde kim var? La ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyenler cephenizde kim var, kime eleştiriyorsunuz gün içerisinde, gün yirmi saat kime küfrediyorsunuz, gün on beş saat kiminle ceddelleşiyorsunuz? La ilahe illallah

Muhammeden Resulullah diyenler Hüseyinlik yeni bir din mi? Hazreti Hüseyin Efendimiz yeni bir Kur'an'mı getirdi, yeni bir din mi getirdi? Hadi gelin, topyekûn Kur'an ve sünnetin dışında ne varsa yıkalım. Hadi gelin, topyekûn Kur'an ve sünnetin dışında ne varsa hepsine de savaş açalım. Yapabilir misiniz? Yapamazsınız! En başta kendilerine sünniyim diyenler yataklarınızı terk edemezsiniz, güzel evlerinizi terk edemezsiniz, akşam sefanızı terk edemezsiniz, sabah sefasını terk edemezsiniz, gece hanımınızın koynunu terk edemezsiniz, çocuklarınızın kokusunu terk edemezsiniz. Kasanızı, masanızı terk edemezsiniz; makamınızı, mevkiinizi terk edemezsiniz.

Evet, İslam dünyasının en büyük handikabıdır cihadı bırakması. İslam dünyasının en büyük handikabıdır tarikatların tekkelere tıklılması ehli tasavvufun tarikatlara tıklılması, ilmin medreselere tıklılması. Evet, İslam'ın camilere tıklılması; evet, İslam'ın devletin elinde oyuncak olması. Kabul ediyorum. Kim mücadele edecek? İslam dünyası, Anadolu Müslümanları 28 Şubat'ta neredeydiniz, şimdi neredesiniz, neredesiniz? Harıl harıl paralarınız alınırken neredeydiniz, imam hatip okulları kapanırken neredeydiniz, sizin camilerinizdeki tek merkezden vaaz edilecek dediğinde neredeydiniz? Ey imamlar aklınıza, imanınıza, fikrinize, kalbinize hakaret edildiğini gördüğünüz halde nasıl sustunuz; hangi imanla sustunuz? Hutbeye çıkıp iki kelimeyi bir araya getiremeyecek imamları bizim önümüze koyduklarında ey cemaat neden sustunuz? Hüseyiniler camilerde neden değilsiniz? Gelin, hep beraber düzeltelim. Boş Don Kişotluk yapmayalım. Var mı gecesini gündüz edecek olan? Var mı her gece saat üçte evine girip sekizde çıkacak olan? Var mı cebinden parasını kendine, yoluna harcayacak olan? Hadi evlerinizi açın saray yavrusu evlerinizi; her gece beş tane, üç tane fakir götürün. Yedinir, içirin, dini anlatın. Hadi. Kaç taneniz?

Sabaha karşı bir rüya gördüm. Rüyamda kafirler saldırıya geçiyormuş ülkeme, canhıraş ayağa kalktım, bağıryorum geliyorlar diye. Bugün acılı günüm benim. Etrafımda bir tane adam yok. Sesime bir kadın geldi, benim elimde kocaman bir mavzer. Ben habire mermiyi mavzere sürüp kendimce mücadele edeceğim. Siyah örtülere ve mantolara bürünmüş birisi. Dedim ki kurşun yetiştiremiyorum, bana dedim, kasaturamı ver. Bakıyorum, etrafımda bir tane kimse yok. Dedim ki Mustafa yapayalnızsın. İşte dedim, bir tane yarım bir kadın var. Yarım demedim de hani Hacı Bayram-ı Veli'nin sözüyle. Ona da bir zaman demiştim çünkü yalnız kalacaksın, yalnız yürüyeceksin diye. Nerde Hüseyiniler? Nerde memleket sevdalıları?

Evet. Bizim Hüseyin için ağlamamız da sahte. Ben kendi nefsim için söyleyeyim, başkası için değil. Biz Hüseyin'i sevemeyiz. Sevemeyiz. Korkarız. Biz Allah'ı sevemeyiz, korkarız. Biz Muhammed-i Mustafa'yı sevemeyiz, korkarız. Seversek Onun haliyle hallenmemiz lazım, yapamayız. Biz dünyevileşmekten

geçemeyiz. Biz canı feda edemeyiz, biz malı feda edemeyiz, biz hatunu feda edemeyiz, ayrı kalamayız. Biz çocuk kokusundan, torun kokusundan geçemeyiz; yapamayız. Anamız kızar, babamız kızar, karımız kızar. İflas etmekten korkarız, paramızı kaybetmekten korkarız. Aşka geliriz, bu benden olsun deriz, iki yıl sonra ti yansın yanlış yapmışız, benden olsun dediğim şeyi de isteriz. Yapamayız. Biz yol yürürken yanımızdaki kardeşin eksik noksan bir şey konuştuğunda terk ederiz, bırakırız onu. Biz Allah için yola düşmüş bir insanın arkasından namusuna varıncaya kadar konuşmaktır yaptığımız, biz Allah için kendisini feda edenlerden uzak durmaktır yaptığımız. Hazreti Hüseyin şanslıydı, Allah Onu sevmiştii, O da Allah'ı sevmiştii. Cenâb-ı Hakk Onu kendi düşmanlarının kılıcıyla yanına aldı çünkü O bir az daha bu dünyanın çirkefliliğini ve cifesini çekebilecek noktada değildi. Biz Onun kadar da şanslı değiliz, Onun yanında 72 kişi vardı, -bu belki de benim hayatım- benim yanımda 72 kişi değil, 7 kişi bile yok bu manada. Bu zamanın garipliği de bu. Bu zamanın garipliği de bu. O yüzden bizim Hüseyin için ağlamalarımız da sahte, Onu sevdiğimiz de sahte.

Bu görüntünün *altında Yazid'le el ele vermiş aynı yaşam öyküsünü mü paylaşılmaktadır?*

Evet. Bu ülkenin sokaklarında kahrolsun şeriat diye yürünürken neredeydi Hüseyinler? Hadi şimdi deseler ki salt, salt hiç tevil yapmaksızın bütün okullarda Kur'an-ı Kerim seçmeli ders olacak; la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyen mecbur okutacak desek ne olur? Hüseyini yetiştireceğiz ya(!) Demokrasiye aykırı olur öyle değil mi? Hüseyiniliğe de aykırıdır değil mi? Yapamayız. Hadi çocuklarınızı birer Hüseyini yetiştirin. Nerde yetiştireceksiniz? Yetiştireceğiniz bir yer var mı? Yok. Nerde camilerde mi? Mümkün değil. Nerde imam hatipte mi? Mümkün değil. Nerde, ilahiyat fakültelerinde mi? Mümkün değil, mümkün değil. Açık konuşuyorum. Mümkün değil. Mümkün değil. Nerde yetiştireceksiniz, sorarım. Burada mı? Mümkün değil. Mümkün değil. Siz yetiştirmeye kalktığınız anda global güçler kafanızı ezecek zaten. Mümkün değil. Öyle nefesine gem vuracak bir kimse mümkün değil. Kaç tanenizin eşi gece saat 3'te kaç gece müsaade eder eve dönmenize? Bitti. Kaç taneniz eşini gece saat 12'de, 1'de sohbetten eve gelmesine müsaade eder kaç gece? Çok basit şeyler, bakın. Çok basit şeyler. Biz neyiz? Müslümanız elhamdülillah(!) Evet. Bu kadar bakın. Bazen bana Mehdi'yle alakalı soru soruyorlar ya işte. Mehdi çıkacak mı, çıkmayacak mı? Çıksa ne yapacaksın, diyorum ben. Çıktı. Çıktı, haydin, dedi. Var mı gidecek olan? Çok basit.

Bakın, bu ülkenin 130 140 bin hac kontenjanı var sekiz yıllık. 120 de, 140 de sekiz yıllık. Sekiz yıllık hac kontenjanı dolu. Yüzerden 800 bin, yirmişer koy. İki kere sekiz on altı. Ne yaptı? 960 bin. Öyle değil mi? Bir milyon kişi hac kontenjanında

bekliyor mu? Bekliyor. Nereye gidecek? Hacca gidecek. Kim izin vermiyor? Devlet. Kim? Diyanet İşleri Başkanlığı. Sıraya koymuş, Diyanet İşleri Başkanlığı yan tarafa bir tane vakıf kurmuş, sen gidiyorsun, vakfa yazılıyorsun. Senin hacla alakalı organizasyonunu Diyanet İşleri Başkanlığının vakfı yapıyor. Bu vakfın yaklaşık bir milyar doları Türkiye Finans'ta battı. Kim hesap sordu, kim hesap sordu? Kim hesap soruyor Diyanet İşleri Vakfına? Bir milyon insan yola çıkarsa bir dahaki hac döneminde biz yola çıkıyoruz kardeşim. Ne oldu? Hacca gidiyoruz. Ya sıran çıkmadı. Olsun, yoldan dönerim. Haydi Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sünnetini yerine getirin. Çıkın yola, kurbanlıklarınızı alın. Harika arabalarınız var hepinizin de. Arabası olan herkese hac farz. Çıkın yola. Çık yola kardeş, al eline pasaportu, git Suuda. Vize vermiyor, vermiyor. De ki vize vermesen de gidiyorum, benim orası! Beytullah Müslümanların mülkü, Allah vadetmiş ya. Her la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyenin mülkü, gelecek olan Müslümanların da mülkü. 10 yıl, 20 yıl, 50 yıl, 100 yıl, 200 yıl sonra gelecek olan Müslümanların da mülkü Beytullah. Hadi çıkın yola, bırakın başka bir şeyi. Gidemez, gidemez. Yapamaz Türkiye'deki Müslümanlar, yapamazlar. Bir parti çağırınca gider, toplanır millet, doğru mu? Doğru. Hangi parti olursa olsun. Örnekliyorum, İstanbul'da Ak Parti o kocaman yerde miting yaptı değil mi? Ne onun adı? Kazlıçeşme. Kaç kişi var, diyorlar 1 milyon insan mı, son mitingde 2 milyon insan mı? Harika. Haydi bu 2 milyon hacca yürüsün. Yürüyemez.

Ey Türkiye'deki la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyen Müslümanlar Mescid-i Aksa -Müslümanların üçüncü mescidi olan Mescidi Aksa da- İsraililer kapattı, ibadet yok, camiye kapattı, yasakladı. Zaten bölüm, bölüm, bölüm, bölüm yasaklanmıştı; komple yasaklandı. Yasak, yasak! Bir buçuk milyar İslam dünyası, İslam alemi Mescid-i Aksa'da yeniden ibadetin olması için cihad etmesi, savaşması farz-ı ayn. Hadi Diyanet İşleri Başkanlığı bunu söylesin, ilan etsin. Siz Vatikan Kilisesi'ni ibadete kapatabilir misiniz? Hadi gidin, Anglikan Kilisesi'ni ibadete kapatın. Yapamazsınız. Biz bin tane la ilahe illallah çekince uçtuk. Biz pazartesi, perşembe oruç tutmakla bitirdik her şeyi. Biz bir Yasin okumakla çözdük bütün meseleleri. Çok basit, bugün kaç sefer aklınıza geldi Mescid-i Aksa'nın ibadete kapatılması? Bir sefer, iki sefer, üç sefer var mı? Biz duyarlı bir cemaatiz, diyelim. Hadi bizim günlük bir sefer, iki sefer geldi aklımıza; bitti. Ne kadar normal karşılıyoruz, değil mi? Ya bir parti için iki milyar toplananlar yürüyün. Öyle değil mi? İki milyon toplananlar, üç milyon toplananlar. Hangi parti olursa olsun. Bak, HDP'in sokaklara, dedi. 40 ölü, 50 ölü var. Ne için? Kobani'ye Türk askeri neden gitmiyor, diye. Öyle değil mi? Bak, bugün 1 Kasım'dı, bir genelge daha yayınladı, inin yeniden sokaklara, diye. Var mı Mescid-i Aksa için sokaklara inin diyen? Yok. Yok. E

fazla uzağa gitmemize gerek yok, doğru yanlış tartışılır. Ayasofya. Hadi gidin, açın. Gidin, Beytullah'ın etrafında global emperyalistlerin otelleri yükselmiş, oturma eylemi yapsanıza. Yapamazsınız. Namaza bir saat varken Suud Beytullah'ın kapılarını kapatıyor, içeri almıyor. Hadi ben içeri gireceğim, deyin, yürüyün. Yürüyemezsiniz.

Velhasıl kardeşler uzun lafın kısası bizim yeniden iman etmemiz lazım. Biz dolabı açacağız, bakacağız, diyeceğiz ki “la ilahe”, elbise dolabını açacağız diyeceğiz ki “la ilahe”, arabanın kapısını açacağız “la ilahe”, kasanın kapısını açacağız “la ilahe”. Biz hatuna bakacağız “la ilahe”, çocuğa bakacağız “la ilahe”. Ya bu sene tatili nerde geçirelim, Antalya'nın hangi oteli olsun? “La ilahe.” Ya şu pazar günü de gideyim şu alışveriş merkezine, bir şeyler alayım. “La ilahe” diyebildiğimizde imanımız kemale erecek. Sakın buradan çıkarak eşini sevme, çocuğunu sevme noktasına da getirmeyin. Herkesin eşi var, çocuğu var. Sevecek, muhabbet besleyecek ama ilahlaştırmayacak. Nereye kadar yaptığımıza bakalım. O zaman inşaallah biz Yezid'le el ele vermekten uzak duracağız.

Hüseyin'le birlikte ölümü seçenler mi, yoksa Hüseyin'i bırakıp Yezid karşısında susmayı tercih edenler mi yaşıyor?

Muhakkak ki Hüseyinler yaşaması gerekir. Kaç tane? Kaç tane?

Hala diri olan hangisi?

Muhakkak ki Hüseyini olanlar diri. Allah bizi onlardan eylesin.

Biz emaneti göklere, yere ve dağlara arz ettik fakat onlar bunu kabul etmekten kaçındılar ve korktular. Onu insan üstlendi. (Ahzap ayet 72)

Neydi bu emanet yerlerin göklerin, dağların kabul etmediği? Mevlâna'nın ve birçoklarının söylediği gibi insandaki seçim gücü, özgürlük ve irade. Ütopycılar ve idealistler yönetimde başarısız oldular. Thomas More, Eflatun ve Marx öncesi birçok hayalperest sosyalist öğreti getirdi.

Peygamber de bir öğreti getirdi. Peygamberin öğrettiği ideoloji toplumun maddi ve sosyal ihtiyaçlarını göz önünde bulundururken ütopycıların maddi şartlar ve imkanlarla hiçbir alakaları yoktu. Düşüncelerinde özgürlük, eşitlik, adalet ve barış ve mutluluktan yararlandığı aldatıcı en güzel şehirleri kurmuş olmalarına rağmen bunların dünyada gerçekleşme imkânı yoktu. Oysa İslam cahiliye dönemindeki bazı örf ve adetleri de alıyor. Örneğin, Yiğitler Antlaşması gibi.

Demokrasi bir eğitim işidir. Eğitimsiz kitlelerle demokrasiye geçilirse oligarşi olur, devam ederse demagoglar türer, demagoglardan da diktatör çıkar. (Platon)

Ütopycı kendi döneminin sosyal ve ekonomik şartlarını ve gerçeklerini, adet ve gelenekleri dikkate almamakta ve boşlukta düşünmektedir.

Realist ise düşüncesini mevcut gerçekler seviyesinde tutar. Mevcut durumu yani statükoyu açıklayarak işe koyulur ve muhafazakâr davranır. Fakat İslam insanların ifrat ve tefrit arasında gidip gelen fikri hareketlerinin ortasını bulur ve Kur'an'ın deyişiyle kendi toplumunu vasat, dengeli ümmet yapmak ister.

Böylece biz sizin insanlara tanık olmanız, elçinin de size tanık olması için sizi orta bir ümmet kıldık. (Bakara ayet 143)

Onlar işlerini aralarında bir şura ile yaparlar ve kendilerine rızık olarak verilenlerden infak ederler. (Şura ayet 38)

"Kur'an, gayri şahsi egemenlik" der. Kişilerin, ailelerin ya da bir sınıfın egemenliğini reddeder.

O servet ve nimetler yalnızca zenginlerin arasında dönüp dolaşan bir devlet olmasın. (Haşr ayet7)

Yine Kur'an servetin iktidar ve otoritenin elinde olmamasını emrediyor.

Allah'ın kitabı, şura ve infak, diyor. Toplanın, ortak karar verin ve dağıtın. Yani toplumsal eşitlik. Ütopycılar başaramadı, realistler başaramadı, sizce İslam başardı mı?

Cumhuriyet şuradır. Egemenliği şahıs ve hâkim sınıfın elinden alınıp halka dağıtılmasıdır. Günümüzde şöyle bir bakıyoruz, bu da şüpheli. Öneriniz?

Bize şura ve infakı anlatır mısınız?

Ütopycılar başaramadı, evet. Ütopycıların başarması mümkün değildi. Tespit edilmiş zaten yazının başlangıcından itibaren. Çünkü ütopycılar reel hayat yaşayan insanların hayatlarını görmediler. Bu ütopik düşünce sufilere de bulaşmıştır. Bir kısım sufi yapılanmaları kendi dairelerinde ütopiktir. Bu ütopik sufi yapılanması Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin İslam'ın kendi içerisindeki ritüellerini, öğelerini, anlayışını, düşüncesini serdedince o güne kadar gelmiş olan o ütopik sufi anlayışının en büyük kırılma noktası oldu. Bu kırılma noktasından sonra bir müddet yani 400'lerde, 500'lerde yine İslam'ın sufi kanadının içerisinde yine ütopik düşünce ve davranışlar kendi içerisinde yer bulmaya çalıştı. Ne kadar yer buldular bulmadılar bu farklı bir şey ama hala daha İslam'ın içerisinde ütopik düşünen bir kısım akıllar, bunun yanında özellikle sufilere içerisinde ütopik düşünenler hala daha var.

Realistler başaramadılar. Realistler başaramamalarının temel -bence- hatalarından birisi insan sadece görünürden ibaret değil. İnsanın mana tarafını unuttular, görmemezliğe geldiler, bütün her şeye madde bağlamında bakarak onlar da beceremediler, başaramadılar ama İslam başardı mı? En önemli nokta bu.

Eğer ütopiklere ve realistlere bakarak değerlendirecek olursak başardı ama bu fakire göre başaramadı. Niçin başaramadı? Bunu Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin dönemi için söylemiyorum. İslam; Hazreti Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden almış olduğu emaneti geriye doğru götürdü, ileriye doğru götüremedi. Oysa Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri müthiş bir tespit etmişti. Demişti ki "Benden önce dinin yüzde ellisi yaşandı, benim zamanımda yüzde yirmi beşi yaşandı, benden sonra kalan diğer yüzde yirmi beşi yaşanacak." demişti ve böylece din yaşantı olarak tamam olacaktı. Din kural ve kaideler noktasında tamam, yaşantı noktasında din tamam olmadı. Din tamam olmayınca da İslam yani Müslümanlar bu dünyaya mutluluk, bu noktada dünya üzerinde refahın, paylaşmanın kendince dinin olmazsa olmaz öğelerinin dünyaya hâkim olmasında bunu Müslümanlar ne yazık ki başaramadılar. Biz kendi kendimize düşündüğümüzde kendi kendimize egomuzu yükseltebiliriz. Bu hakkımız bizim, istediğiniz kadar yükseltin ama bu gerçeği ne yazık ki örtmemize yetmeyecek.

Bugün biz kendi ülkemize baktığımızda kendi ülkemiz İslam anlayışı fikri düşüncesi noktasında istenilen yerde değil. İslam dünyası zaten meydanda, saklanacak bir şey yok. Suriye, Irak, İran, Ortadoğu, Yemen, daha ileri Pakistan, Bangladeş, Orta Asya'ya doğru gittiğimizde ve Afrika da bunun içerisinde dahil; İslam'ın olduğu yerlerde ne yazık ki huzur yok. Bu acı bir şey. Bunun içsel sebepleri var Müslümanlara ait. Dışsal sebepleri var emperyalistlere, deccalistlere bakarak yani dışsal sebepleri de emperyalizmin, kapitalizmin ben onu komple iki kardeş çocuk olarak görüyorum. Deccaliyet diyorum ona, İslam da deccal diyor zaten, o deccaliyetin İslam dünyasındaki etkilerinin de bunda payı çok ama gönül arzu eder ki İslam dünyası bunu başarabilsin. Çünkü şu anda dünya üzerinde elle tutulacak, insanları mutlu edecek, maddi manevi insanları doyuma götürecek, maddi manevi huzura götürecek; elde bir tek, ayakta bir tek, inanış deyin, felsefe deyin, hayat standardı deyin, hayatın rengi deyin, hayatın amacı deyin, maksadı deyin, ne dersiniz deyin, İslam kaldı. Çünkü dünya üzerinde tespit edildiği gibi faşizm mutluluk veremedi, komünizm mutluluk veremedi, sosyalizm mutluluk veremedi, kapitalizm mutluluk veremedi. Bunların hepsi de çok uzun yaşamadan kendi kendini kendi dairesinde bitirdiler. Hiç birisi de insan fıtratına uygun bir felsefe ve yapılanma değildi. O yüzden bitmeye mahkumdular, bittiler ama İslam kendi kendisini yenileyebilen bir din. Her ne kadar hadisleri reddeden, ulemaymış gibi din bilginiymiş gibi görünen insanlar olsa da o hadisler bizi yeniliğe götüren bir sürü içinde unsurlar taşıyorlar. Bunlardan birisi: Her yüz senede müceddit gelir. Bu mücedditler dinin yenilenmesine sebep olurlar. Din bu noktada yaşanabilir, algılanabilir, düşünülebilir bir noktada her daim kendisini yenileme noktasındaydı; yenileme dairesindeydi ama bu yenilenme, bu yenileme inkıtaya uğradığından dolayı ne yazık ki biz şimdi Müslümanlar olarak bütün insanlığı mutlu edebilecek bir örnek teşkil etmiyoruz. Baksa bir Avrupalı Müslümanlara bakmış olsa bir Amerikalı Müslümanlara bakmış olsa bir Rus Müslümanlara bakmış olsa İslam dünyasına bakmış olsa yaşanan hayatın kalitesine baksa insanların kalitelerine bakmış olsa Müslüman olmaktan çekinir. Bu da bütün İslam ülkelerinin yani İslam'ı yaşayan Müslümanların bu noktada dinlerini yaşayamadıklarını, yaşamadıklarını gösterir. Bizde bir yerleri suçlamak, suçu onların üzerine yüklemek basit bir şeydir ama nefsimizle mücadele edemeyen bizizdir. Temiz düşünmeyen bizizdir, temiz yaşamayan bizizdir, etrafımızla kavga eden bizizdir, mutsuz eden etrafını bizizdir, evrensel kurallara uymayan yine bizizdir. Böyle olunca da ne yazık ki o dinin insanı mutlu eden tarafı hiçbir zaman hayata geçmemiş oluyor. Bireysel çabalar var, o bireysel çabalar bizim önümüzde bir prototip gibi duruyor ama biz o prototipleri çoğaltmıyoruz, çoğaltmadığımızdan dolayı da bunun altından kalkamıyoruz. Kendimizce dini sadece ibadet noktasına hapsettiğimizde dinin sosyal hayatına, dini

bu noktada ekonomik hayata, dini insanın kendi bireyinden çıkıp aile aileden akrabalar içerisine, akrabaların içerisinde topluma yaşantı olarak ve ahlak olarak bir örnek teşkil edemediğimizden dolayı ne yazık ki biz bu noktada doğru prototipler olmadık. Olamayınca da bu tespit edilen işleri ve hareketleri yerine getiremedik. Kendimizce kendimize ait dini saplantılarımız oldu, kendimizce kendimize ait dini öngörülerimiz oldu, kendimizce dindenmiş gibi gördüğümüz sapıklıklarımız oldu ve biz böylece Müslümanlar olarak bu meselede battık. Hepimiz diyebiliriz ki ben otururum başlarım, İngiltere böyle yaptı, Amerika böyle yaptı, İsrail böyle yaptı, o yüzden biz bu hale geldik, derim. Hiçbirimiz suçu kendi üzerimize almayız, böylece onlara küfrederekten bu meselenin içinden çıkacağımızı zannederiz. Hiç demeyiz ki biz kendi evimizde dahi istişare etmedik. Şimdi şura ve infaka geliyorum.

İslam bir meselede ehliyetli olanların toplanıp karar almasını ve bu toplanıp karar aldıktan sonra o karara uyulmasını emreder. Dinin bu noktadaki hükmü budur. Hani başka bir ayet-i kerimede de “İstişare et ve istişare ettikten sonrada o karardan asla geri dönme.” der. Din bize istişareyi emreder. Bu kendi mesleğinde, kendi sanatında, kendi konusunda insanların bu meselede onlardan istişare edip öyle hareket etmesini emreder. Eğer ki bir kimse savaş sanatlarını hiç okumadıysa yani askeri bir bilgiye ve donanımına sahip değil ise siz onunla askeri bir meselede istişare edemezsiniz. Bu dinin özüne aykırıdır. Hiç ticaret yapmamış bir kimseyle siz ticaret istişaresi yaparsanız batarsınız. Hiç siyaset yapmamış bir kimseyle siz siyaset istişaresi yaparsanız yine batarsınız. Ekonomiden haberi olmayan bir kimsenin ekonomiden ahkam kesmesi ne kadar doğru ise bir askerin de ekonomiden ahkam kesmesi o kadar doğru olur. İslam; bize kendi sanatlarında ve mesleklerinde zirveye oturmuş insanlarla, o konuda başarılı olmuş, o konuda söz sahibi olmuş insanlarla o meselelerde istişare etmemizi emreder. Çünkü varlığa baktığımızda, varlığın içerisinde en kıymetli olan insana baktığımızda insanı ilgilendiren temel problemler vardır: Birincisi o insanın akıl emniyetidir, o insanın can emniyetidir, o insanın mal emniyetidir, o insanın namus emniyetidir, o insanın nesep emniyetidir. Bunlar temeldir. Siz bir kimsenin can emniyetini düşünecekseniz can emniyetini sağlayacak olan hukuk mekanizması ve ceza mekanizması gereklidir. Bunu sizin hukukçularla oturup bu meselede istişare etmeniz gerekir. Bir kimsenin mal emniyeti hem ekonomik hukukun oturması hem de emniyet hukukunun oturmasıyla mümkündür. Bir kimsenin akıl emniyeti bütün hukukların oturmasıyla mümkündür.

O zaman hepsi de birbirine bağlantılı, ilintili hepsi de birbirine girmiş vaziyettedir. Söz konusu olan insandır. Siz o insanın bu olmazsa olmaz emniyetlerini sağlamakla mükellefsinizdir. Bunu yapabilmeniz için sizin insanı ilgilendiren bütün bilim dallarında zirve yapmış kimselerle şura oluşturup, herkesin fikir ve görüşünü

alıp ortak bir yönetim kurmak zorundasınız. Eğer bu ortak yönetimi kuramaz, eğer bu ortak problem çözme sanatını harekete geçiremezseniz siz o toplumu huzur içerisinde idare edemezsiniz. Bunun oluşabilmesi için ayriyeten o insanların kaliteli bir eğitim alıp kaliteli bir eğitimden sonra bu hale gelmeleri gerekir ama dünya toplumu kaliteli bir eğitim alamamaktadır. Bugün Almanya'da da Fransa'da da Amerika'da da tam istenilen kaliteli bir eğitim yoktur. Bütün mevcut sistemler kendi sistemlerine uyacak birer makine yetiştirmektedirler. Almanya kendi siyasetine, ekonomisine, kendi çarkına kendisi bir köle yetiştirmede; makine yetiştirmede. Amerika ona keza. İngiltere'si, Fransa'sı, İtalya'sı, Portekiz'i, Rusya'sı, Türkiye'si, Çin'i, Hindistan'ı aynı. Dünya üzerinde bütün sistemler kendilerinin çarklarının dönebilmesi için kendilerine birer tane köle veyahut da makine yetiştirmektedir. Türkiye'de de aynıdır bu mesele; Suriye'de, Irak'ta, İran'da, Pakistan'da Hindistan'da Japonya'da da aynıdır. Dünya üzerindeki bütün sistemler kendi tebaalarını, kendini insanlarını; birer köle, birer makine gibi yetiştirmede ve o insanlar yetiştirilmelerinden kaynaklanan bir körlükle kendi köleliklerine kendileri koşturmaktadır. Birisinin okumama var mı dünyada? Yok. Neden bir taneniz çıplak değilsiniz? Çıplak olanlar yoksulluktan çıplak öyle değil mi? Hiç çıplak dolaşmayı düşündünüz mü? Erkekler olarak söylüyorum bunu, anadan üryan olarak değil, üstleri olarak. Bir Alman gencinin çalışmamayı düşünmesini düşünebiliyor musunuz? Sakın çalışmaya karşı olduğumu düşünmeyin. Bir Alman genci Mercedes'in bir parçasıdır, bir Amerikan genci Amerikan rüyasının bir parçası hükmündedir. Bir Türk kendince kendi sisteminin parçası hükmündedir. Bu sistemde dünya global sistem dedikleri bu. Hani global ekonomi diyorlar ya anlamıyoruz bakıyoruz ya bu global ekonomi ne? Anlıyor muyuz? Hayır. Birisi kalkıp televizyondan bize global ekonomiyi anlatıyor mu? Hayır ama biz global ekonomi yönetimiyle yönetiliyoruz öyle değil mi? Bunun içinden çıkabiliyor musunuz? Hayır. Ekonominiz global, eğitiminiz global, dininiz global, aklınız global, namusunuz global. Bütün dünyayı aynı namus anlayışına sokmak istemiyorlar mı? Televizyonlarda bağırıyorlar öyle değil mi, bekaret önemli değil. Ya nerden çıkartıyorsunuz bu bekaretin önemli olduğunu? Bekaret önemsiz bir şey. Avrupa'da önemsiz, burada da neden önemli olsun? Burada da önemsiz olsun. Global. Fuhuş global. Bakın global. Böylece ahlakınız global. Sizin yüksek ahlaklı, kendi ahlak standartlarınızda yaşamanız mümkün değil. Askeriyeniz de global. Nereye bağlısınız? NATO'ya. Ne diyor NATO? PKK'yle olan mücadelede bizim verdiğimiz silahları kullanmayın. Doğru mu? Doğru. Askeriyenizi de ne yapmışlar? Globalleştirmişler. Siz Afganistan'a birlik gönderiyorsunuz, NATO emrediyor, sizin askeriniz NATO'nun emrinde yanı şekilde. Ya NATO'dan çıkalım. E Rusya da aynı, Çin de aynı, global. İslam bu global deccaliyetin altında kardelen çiçeği gibi kaldı.

Müslümanlar ne yazık ki bu global sistemde kendilerini kaybettiler. Müslümanlar da globalleşti. Ne yapıyoruz şimdi? Alışveriş merkezlerine gidiyoruz, global dünyanın ibadethaneleri. Global dünyanın ekonomisine katkıda bulunuyoruz. Global bir sömürünün içindeyiz. Maaşlarımız nereye yatıyor? Bankalara. Bankalar bize birer tane plastik veriyor, siz plastikte oynuyorsunuz. Parayı reel olarak sizin elinize vermiyor, siz kaybedersiniz, kalkar biriktirirsiniz, kalkar birisine infak edersiniz. Şimdi infaka geçeceğim. Edemezsiniz. Neden? Üzerinizde beş yüz bin lira para yoktur. İnfak edemezsiniz, neden? Üzerinizde bin lira para yoktur. İnfak edemezsiniz, neden? Sizin günlük beş lira, on lira vardır cebinizde; geri kalan bankadadır. Siz düşürsünüz, olur olmaz yerlere harcarsınız. Siz o parayı ancak kredi kartı kullanan bir yerden alışveriş ederekten harcarsınız. Böylece global bankacılık sistemine üyesinizdir. Global bankacılık sisteminin öngördüğü şekilde paranızı harcarsınız, sizin aklınız yoktur çünkü özgürlüğünüz de yoktur. Siz bankadan gidip maaşın hepsini bir seferde çekmezsiniz. Zaten kredi kartlarını size de vermişlerdir, siz hep borçlusunuzdur. Her ay borcunuz vardır ve her ay siz yatırılması gerekeni anca yatırır, borcu devredersiniz ve her ay o global sistem sizden faizi tıkr tıkr alır ama sakalınız benden uzundur. Ayağınızda şalvar, başınızda takke koşturursunuz. Nereye? Namaza. Namaz insanı kötülüklerden alıkor, faizden alıkoymaz sizi. Ödersiniz faizi. Ödersiniz. Daha da çok inat edersiniz, size kaytan bıyıklı gelir, “Hacı abi kâr payı veriyoruz, biz katılım bankasıyız, biz diğerleri gibi değiliz, onlar gibi değiliz.” Aa olur mu, faiz zaten o haram. “Biz haram işlemiyoruz.” Nasıl yani? “Biz kâr payı veriyoruz, faiz dağıtmıyoruz.” Sen Türkiye Cumhuriyeti Devleti anayasasına bağlı bir kurum değil misin? “Evet.” Ticaret ve iflas hukukuna bağlı değil misin? “Evet.” Ben senden kredi alırsam batarsam benim evimi satacak mısın? “E yani satacağım.” Hanefi’ye göre satılması caiz değil, satamazsın. Nasıl yani? Bas baya. Hanefi’ye göre sen benim dükkanımı satamazsın; ne kadar alacaklı olursan ol Hanefi’ye göre sen benim dükkanımdaki sanat aletlerimi, çekicimi, testeremi, hızırımı, neyse marangozsa marangoz makinalarımı. Adamın işte presleri var makine sanayinde. Satamazsın. Böyle bakıyor bana şimdi. Sen de icra iflas hukukuna bağlısın, değişmedi bir şey. Senin adını değiştirmişler sadece, sen kuru fasulyesin, içine salça koymuşlar, pilaki olmuşsun, başka bir şey değilsin. Global. İşte o globalleşen dünyada kölelik de global bir şekilde. Almanya’nın kölesi Türkiye’nin kölesinden daha standardı yüksek. Bu neye benziyor biliyor musunuz? Önceden böyle ağalar varmış patronlar, onlar kölelerine daha iyi bakıyormuş, herkes ona bakarmış beni de yanına alsa diye. Bakın kölelikten kurtulmayı düşünmemiş, beni o ağa alsa yanına. Neden? Oranın ekmeği iki dilim fazla. Alman kölesi sizden iki dilim fazla eklemek yiyor. Global bir kölelik yaşıyoruz. Rus kölesi; sizden bir dilim fazla eklemek yiyor, değişen bir şey yok. Çin’dekiler sizin kadar

yemiyorlar, onlar bir avuç pirinç talim ediyorlar. Bizim Hacı Ahmet anlattı: “Çin’de öyle fabrikalar var, öğle yemeğine çalışıyorlar.” dedi. Çalışan işçiler öğlen yemeğine çalışıyorlar. Sabahleyin geliyorlar, çalışıyorlar, ardından öğlen yemek yiyorlar, öğlenden sonra da çalışıp gidiyorlar. Bir kısmı ise öyle de değil. Sekiz saat çalışıyor, giderken yemeğini alıp gidiyor. Böyle kaldım ben. “Hacı Ahmet böyle mi çalışıyorlar?” dedim. “Valla baba böyle çalışan yerler var, hem de yemek ne biliyor musun?” “Ne?” dedim ben. “Bir avuç pirinç.” dedi. Pilav yani, bir avuç pilav. Mao’nun ülkesi sosyalist dediğiniz yer. Kızacak yine solcular bana gene de. Onların köleliği bizimkinden daha aşağı. Japonya’nın köleliği herkesten yukarıda ama onlar da köle.

Şimdi bu noktada bizi ilgilendiren nokta, Müslümanlar kendi aralarında şurayı kaybettiler. İslam dünyası bu şura ayeti ve hadislerini işler hale getirmedi. İşler hale getirirler bir nebze kendi dairelerinde, kendi ölçülerinde, kendi coğrafyalarında belki de bir silkelenmeyi oluşturabileceklerdi. Ama zaten -sizi ümitsizliğe sevk etmek istemiyorum- siz böyle kendi kendinize bunları oluşturmaya başladığınızda sizin başınıza bir sürü mazarratlar açılacaktır zaten. Ama kendi içinizden yani kendi ülkenizden ama dışarıdan bir sürü mazarrat açılacaktır çünkü o global sistem kendi işleyişini bozmak istemeyecektir. Hazreti Mevlâna “Ey oğul hür ol, ne zaman kadar altına gümüşe bağlı kalacaksınız?” der. İnsanları bu noktada bağlı kalmayı, bağlı durmayı ve hürriyetlerini kaybetmemelerini ister. Der ki: “Hür ol, hürriyetini kaybetme.” Ama siz hürriyetinizi yeniden tesis etmeye kalktığınız anda bilin ki kargaşa, bilin ki bombalar sizin kafanızda patlayacaktır. Buna rağmen hala daha hürriyet dersiniz o zaman kurtuluşa ereceksiniz. Önce kendi ülkenizde. Sizi hürriyete kavuşturacak olan dinin özüdür, kabuğu değil. Kabuk lazım mıdır? Evet ama sizi özgürleştirecek olan dinin özüdür. Dinin özü, iman ettiğin dini yaşama mücadelesidir. Gücünün yettiğinde iman ettiğin dini tam anlamıyla yaşamaya başlarsın. Bugün ülkemizde din namaz, oruç, hac üçgeninde kalıyor; ibadet noktasında duruyor yani. O ibadetin de bir kısmı. Biz iman ettiğimiz dini felsefi boyutta yaşayabilenlerden değiliz; iman ettiğimiz dini tam anlamıyla yaşamaya çalışan, öğrenmeye çalışanlardan da değiliz. Bizim üzerimizde o kadar çok pranga var ki. Bizde bir de o prangaları böyle kendimizce kutsallaştırmak da var. Sanki dini yaşamaya çalıştık da devlet başımıza bir tane polis koydu. Zaten siz dini tam anlamıyla yaşamaya çalışsanız polis sizin kapınızdan eksik olmaz. Eğer kapınızda polis yok ise bilin ki din tam anlamıyla yaşamıyorsunuz. Evet. Zaten dini tam anlamıyla yaşamaya ve anlatmaya başladığınızda hemen anayasanın kanun maddesi sizi demoklesin kılıcı gibi altına alacak. Dini teokratik bir sisteme dönüştürmekten küldürtek içeri gideceksiniz. Ne teokratik sistem? Dini. Ne dini var

Türkiye’de? 1) Kalabalıklık açısından gidersek Müslümanlar var, ondan sonra Hristiyanlar var, ondan sonra Yahudiler var. Müslümanlardan sonra kendilerini “Biz İslam değiliz.” Bir kısmı “İslam’ız, biz aleviyiz.” dedikleri. Aleviyseniz Şia mısınız? Şia da değiliz. Sünni misiniz? Sünni de değiliz. E nesiniz? Aleviyiz. Sizin kitabınız var mı? Yok. Ne var kitabınız? İşte şu var, bu var. Ya getirin, okuyalım? Yok. Gelin ortak bir noktada buluşalım. Kur'an mı sizin kitabınız? Bir kısım alevi: Kur'an. Ya Kur'an'a göre içki haram. Bizim dedelerimiz içiyor. Bir de bu var. Türkiye’de mevcutta ayrıyeten küçük küçük gruplar var, herhangi bir inanişaya sahip olup olmayan ateistler var, önemli değil. Sonuçta ateizm de bir din. O da bir din ama siz bu noktada biraz ileri giderseniz Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni teokratik sisteme dönüştürmekten savcılığın önünde bulursunuz kendinizi. Diyanet İşleri Başkanlığı da bu manada gerçek dini anlatamaz kürsülerinde.

O zaman orta yerde bir kandırmaca var, bu kandırmaca global bir kandırmaca. Sizin dini yaşamınız da global sistemin müsaade ettiği kadardır, sizin inancınız da global sistemin müsaade ettiği kadardır. Bu noktada sizin hangi ülkede yaşadığınız önemli değildir. Fransa’daki de Türkiye’deki de global sistemin müsaade ettiği kadar dini yaşayacak ve inanacaktır. Böyle olunca da siz şura oluşturmakta güçlük çekersiniz. Şurayı oluşturmazsınız ve bunun içerisine cehaleti de kattığımızda zaten ortalık dağılır. Şurayı oluşturmadığımız gibi biz infakı da oluşturmamız. Infak, zekât farz kılınıncaya kadar Kur'an ve sünnetlerde sadaka olarak geçerdi. Namaz farz kılınıncaya kadar Müslümanlar namaz kılarlardı, oruç farz kılınıncaya kadar Müslümanlar oruç tutarlardı. Muharrem orucu bu oruçlardan birisi, oruç farz olunmazdan önce tutarlardı. Namaz da aynı. Teheccüd kıları Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri namaz farz kılınmazdan önce.

Zekât farz kılınmazdan önce de Müslümanlar sadaka dağıtırlardı, infak ederlerdi. Buradaki infak ölçüleri Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri değerlendirdi ilk zamanlar ve bu infak ölçülerinin farklı zamanlarda farklı tecelliyatları vardı. Mesela Hazreti Ebu Bekir radiyallahu anh hazretleri malının tamamını infak etmiştir savaşla alakalı bir meselede. Medine’nin savunmasıyla alakalı bir savaşta Hazreti Ebu Bekir radiyallahu anh hazretleri İslam’ın başlangıcında, Müslümanların ilk zamanlarında çok zayıflar; malının tamamını infak etti. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Onun malının tamamını infak etmesine bir söz söylemedi. İslam’ın, Müslümanların o gün için ona ihtiyacı vardı. O malının tamamını infak ettiğinde Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretleri, Hazreti Ebu Bekir radiyallahu anh hazretlerini geçmeyi kendi kendisine niyet etmişti. O da malının yarısını infak etmişti ve Hazreti Resulullah sallallahu

aleyhi ve sellem hazretleri Onun malının yarısını infak etmesinde de bir söz söylememiştir. Bunun gibi savaş zamanlarında infak meselesi zirveye çıkardı. Müslümanlar asker donatmakta, askeri tesisat donatmakta. Herkes kendi gücünce infak eder, yiyecek verir, asker donatır, silah verir, at verir, binek verir, bununla alakalı hadis-i şeriflerde vardır. Teşvik edilirdi. Ama Müslümanlar kuvvetlenince, bu kuvvetlenmede belirli bir noktaya gelince malının tamamını infak etmek isteyen bir sahabeden Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri malının tamamını ondan almadı. O yarısını vermek istedi, yarısını da almadı ondan. Son noktada onun dörtte bir malını infak etmesini istedi ve dedi ki ona: “Arkandan sana dua edecek çocuklarına mal bırakmak istemez misin?” Çocukların sana dua etsin ve böylece sadaka infak etmek zekâtın oturması ve emredilmesiyle düzene girdi. Artık herkes malının kırkta birini, ticaret mallarının kırkta birini zekât vermekle mükellef oldu. Böylece nasıl ramazan orucu farz kılınıncı diğer nafileleri dileyen yapsın, dilemeyen yapmasın denildiği gibi şimdi de zekatla alakalı mesele bir hukuka bağlanınca artık sadakayla olan kısım infak etmek yani sadaka vermek insanların dilemelerine kaldı. Şimdi Türkiye de diyor ya “Sana neyi vermeyi soruyorlar?” “De ki ihtiyacınızdan fazlasını.” Harika. İyi, geçmiş ümmetlere oruç farz kılındığı gibi sizde de farz kılındı. Hadi bütün yılını oruç tut. Ayet-i kerimede hac bir sefer demiyor, ayet-i kerimede hac bir sefer değil. Size hac emredildi. Hadi her sene gidin? Hatta hadi devamlı gidin. Ömründe bir seferi nerden çıkarttık biz? Hadis-i şeriften. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bu ayet-i kerimeyi okudu, sahabeden biri sordu: “Her sene mi ya Resulullah?” Sustu. Durdu tekrar sordu. “Her sene mi ya Resulullah?” Yine sustu. Üçüncüde tekrar sordu. “Her sene mi ya Resulullah?” Canı sıkıldı, yüzü kızardı. “Geçmiş ümmetler dedi, çok soru sormaktan helak oldular size her sene desem buna güç yetiremeyeceğinizi düşünüyorum.” Ha bak her sene diyebilirim. Her sene gitmeniz benim hoşuma gidecek ama size her sene dersem buna güç yetiremeyeceğinizi düşünüyorum. O yüzden ömrünüzde bir sefer gitmeniz size yeter, dedi. Haydi, her sene gidin? İslam, itidal, orta dinidir, her şeyin ortasını ister bizden. Der ki: Kazancının kırkta birini infak edeceksiniz. Nisap miktarı olan. Der ki: 30 ramazan oruç tutacaksınız. Der ki: 5 vakit namazınızı kılacaksınız. Der ki: Ömrünüzde en az bir sefer hac farzasını yerine getireceksiniz. Ama şu bir gerçek, Müslümanlar kendilerinden beklenildiği kadar cömert değiller. Dinin öngördüğü, dinin onlara yüklemiş olduğu infak müessesesini çok iyi çalıştıramıyorlar. Burada bir sıkıntı var, burada bir problem var. Bu problemi yok görmek, bu problemi es geçmek, bu noktada her şey güllük gülistanlık demek gibi bir şey. Öyle değil.

Gönül arzu eder ki Müslümanlar infak noktasında biraz daha hassas davransınlar. Etraflarına görüp gözetme, ihtiyaçlarını görme, onlara destek çıkma noktasında biraz daha hassas davransınlar ama Müslümanların biraz da bu kendi içlerinde bu meseleyi kendi nefislerine kullanan, kendi nefislerine bu meseleyi devşiren; cemaatler, gruplar, kişiler, şahıslar çıkınca Müslümanlar olması gerektiği noktada değiller. İnfakla alakalı ben Türkiye'deki Müslümanlarla alakalı söyleyeyim, problemliyiz. Bu konuda biz infak müessesemizi düzgün bir şekilde çalıştıramıyoruz, biz bu noktada şura müessesini de çalıştıramayız. Allah bizi bu noktada derleyip toparlananlardan eylesin inşallah.

Keşf ehlinin uluhiyet konusunda, bütün dinler, bütün mezhep ve mektepler, bütün kültürler ve hatta bu konuda söylenmiş bütün sözler hakkında umumi bir fikirleri vardır. Çünkü bu konuda onlardan bir şey saklı kalmaz. EL-FÜTUHAT III/198 M. İBN ARABİ

GAZALİ Mİ – İBN RÜŞD MÜ?

ALEM EZELİ Mİ? DEĞİL Mİ?

İnsanın evrene ve kendine dair sorduğu soruların temel amacı kendini anlamak ve kendisinin evren içindeki gerçek yerini bulmaya çalışmaktır. Karl Jaspers (Felsefe Nedir?)

Yaratılış gizemi ile ilgili tasvir ve izahlara en ilkel toplumlardan en gelişmiş toplumlara kadar hemen her millette rastlanır. Paul Davies insanlığın bu arayışını “Hiçbir şey varoluş bilmecesinden daha şaşırtıcı ya da daha derin değildir” diye ifade eder.

Geleneksel teizm evrenin tanrı tarafından yaratıldığı fikrinden taviz vermez. Tanrının sıfatlarından en önemlilerinden birisi YARATMA sıfatıdır. Fakat yaratmanın nasıl olduğu konusunda tam bir görüş birliği yoktur.

Değişik yorumları şu 3 başlıkta toplayabiliriz.

1- Tanrının yaratma fiili, tabîî varlıkların fiillerine mi yoksa iradeli varlıkların fiillerine mi benzetilmekte? (Yaratma İbn Sina ile Thomas’ın karşılaştırması)

2- Alem hep var olmuş mudur (ezeli) yoksa alemin bir başlangıcı var mıdır yani alem sonradan mı meydana gelmiştir (E. Erdem Yaratma Sorunu Dr. Tezi)

3- Tanrı evreni var olan bir şeyden mi yoksa yoktan mı yarattı? Eğer yoktan yarattı ise bu yokluk nedir? Bir şeyden yarattı ise o ilk madde nedir?

İslam düşüncesinde Allah-alem ilişkisi genelde yaratıcı-yaratılan olarak ele alınır. Panteist ve deist geleneği meşşai felsefede ve GAZALİ’nin sisteminde kendisine yer bulamamıştır. Bu filozoflarla Gazali’nin ortak noktası alemin Allah tarafından yaratıldığıdır.

Fakat bu yaratılışın ne zaman ve nasıl olduğu konusu farklılıklar içerir. Farabi ve İbn SİNA yaratılış SUDÜR teorisini çağrıştıran karmaşık bir yapı içinde anlatır. Bu sistem “Birden ancak bir çıkar” ve “Madde eksikliği temsil eder” şeklinde iki temele dayanır.

Gazali bunu kabul etmez çünkü bu teoriler kabul edildiğinde Allah'ın iradesi hiçe sayılacak, yaratma Allah için zorunlu görülmüş olacaktı. Bu durumda fail-i muhtar olan Allah inancı ortadan kalkacaktı.

Craig'e göre felsefeyle uğraşan birçok kişi İslam felsefesi ile ilgili bilgi almak için Copleston'un "Felsefe Tarihi" gibi ikincil eserlere başvurmaktadır. Bu yüzden de onlar Müslüman filozofları doğu ve batılı gibi iki gruba ayırır. Doğulu filozofları İbn Sina, Batılı İbn RÜŞD temsil eder.

İslam coğrafyasında teizmin geleneksel delillerini Ehl-i sünnet çerçevesinde Mütezille, diğerlerine karşı savunma görevini Eş'ariler yüklenmiştir.

Kelamcılar (Eş'ariler) Aristo'nun dünyanın ezeliliği iddiasını reddeder. İslam filozoflarından bazıları kelamcıların görüşlerinin bir kısmını kabul ettiler büyük çoğunluk ezeli alem fikrini sürdürürken bir kısmı da alemin ezeli olarak Allah'tan südur ettiğini iddia ettiler.

Yunan ve İslam filozoflarının öğretisini bilen GAZALİ onları red konusunda Yahya en-Nahvi'nin (MS 490) Platon (MÖ 427) ve Aristo'ya (MÖ 384) dair yazdığı reddiyesini öğrenmişti. Yahya en-Nahvi alemin ezeliliği fikrine karşı çıkmış ve "Sonluluklar delili" ile "Sonsuzca art arda gelişin imkansızlığı"nı ortaya koymuştur.

Akıl-Vahiy karşılaştırmasının ortaya çıkardığı tartışmalarını eleştirel çalışma yapan GAZALİ'dir. Gazali'ye göre Allah evreni, özgür iradesi ile yoktan ve sonradan yaratmıştır. Dolayısıyla alem hadis ve mümkün varlıktır. Hadis: sonradan yaratılma, demek.

Gelelim İBN RÜŞD'e;

İbn Rüşd sadece Aristo'yu değil Farabi (MS 870) İbn Sina (MS 980) gibi İslam filozoflarının görüşlerini de incelemiş ve kendi fikirlerini ortaya koymuştur.

Rüşd'ün Gazali ile tartıştığı temel eseri TUTARSIZLIĞIN TUTARSIZLIĞI adlı eseridir. Rüşd'ün temel hareket noktası Aristo çizgisidir. Bir yandan Aristo'yu yanlış anlayıp yanlış aktardığı için Farabi ve İbn Sina'yı eleştirirken diğer yandan Kur'an'ı yanlış yorumlayıp İslam görüşünü savunduklarını zanneden kelamcıları ve GAZALİ'yi eleştirir.

Ancak "Biden bir çıkar" ilkesinin doğru olmadığı noktasında Gazali ile aynı görüştedir.

"Birden bir çıkar"?

Rüşd'e göre fail iki sınıftan oluşur

1- Fiilin iliştigi eserin fiilin var oluşu anında kendisinden çıktığı fail sınıfıdır. Bu bir yapının var olmasıyla artık yapı ustasına gereke kalmaması gibi.

2- Kendisinden esere ilişik olan yalnızca bir fiilin çıktığı ve bu eserinde ancak fiilin kendisine ilişmesiyle var olduğu fail sınıfıdır. Yani fiil yok olunca eserde yok olur, fiil var olunca eserde var olur. Böylece o Allah'ın aleme müdahalesinin sürekli olduğuna inanır.

İbn Rüşd, ikisi birbirinin tam karşıtı ve üçüncüsü ise bu ikisi arasında kalan üç varlık çeşidinden bahseder. Birincisi öncesinde zaman olan hadis varlıklardır. İkincisi zamanın öncelemediği ezeli varlıktır ki bu Allah'tır ve tüm varlıkların nedenidir. Üçüncüsü bir şey aracılığı ile meydana gelmemiş kendinden önce zaman geçmemiş olan fakat bir şey sonucu meydana gelmiş varlıktır bu da ALEM'dir, der.

Benim kanımca İbn Rüşd şu görüşü mükemmel. Der ki "Yaratma tamamen metafiziksel bir konudur"

1- Halk içinde tartışılmamalıdır.

2- Metafizik konulardaki yorumların kesin telakki edilmeyerek ancak herhangi bir yorumun diğerlerinden daha tutarlı ve başarılı olduğu söylenmelidir. H. SARIOĞLU (İbn Rüşd Felsefesi)

"İnançlar doğru olduğunda ve açıkça kanıtlandığında bilgiyi oluşturur" Richard Swinburg (Tanrı Var mı?)

Galiba bütün tartışmalar bu cümle yüzünden

Alemin kökeniyle ilgili şu felsefi ve kelami tutumların ortaya çıktığını görürüz.

1- Alem maddesiyle, suretiyle, zamanı ve unsurlarıyla ezeldir ve onu idare eden bir ilah yaratıcı yoktur. Bu, materyalizmin görüşüdür.

2- Alem ile birlikte onu yaratan manevi bir varlık vardır. Bu varlık, alem onunla birlikte ezeli bile olsa alemin idarecisidir.

Bu ikinci görüşü açalım:

*** Tanrı eşyanın suretlerini ve unsurlarını ezeli bir maddeden meydana getirmiştir. Bu görüşü PLATON savunur.**

*** Tanrı ezeldir. Alemde maddesiyle, suretiyle ve zamanıyla ezeldir. Ama aleme hareket vermesi yönüyle tanrı alemin illet-i Gaisidir. Bu görüş Aristo ve İbn Rüşd'ündür.**

** Allah alemi herhangi bir ezeli maddeden meydana getirmemiş, tersine südür yoluyla var etmiştir. Bu südür ezelidir. Alemde zaman yönünden ezeli, zat yönünden mümkündür. Bu görüş PLOTİN, FARABİ, İbn Sina gibi filozoflarındır.*

** Allah alemi bir şey olmayan (Yok) dan yaratmış bunu südür yoluyla ve ezelde değil, iradesi gereği başlangıcı olan bir zamanda yaratmıştır. Bu da kelamcıların ve GAZALİ görüşüdür. Ş. ALİ DÜZGÜN (Nesefi ve İslam filozoflarına göre Allah-alem ilişkisi)*

Hiçten hiçbir şeyin meydana gelmeyeceğini ifade eden filozoflardan Thales (MÖ 615) ana maddenin su olduğunu iddia eder.

İlk madde hava diyen var, ateş diyen var, toprak diyen var. Empedokles (MÖ 492) ilke olarak su-hava ateş ve toprak kabul eder. Bu düşünce daha sonra İslam düşüncelerinden ANASIR-I ERBÂ-A (dört unsur) fikrinin kaynağı olacaktır.

Platon'un adını koymadığı ezeli madde onun öğrencisi olan Aristo tarafından belirlenmiştir. Bu madde HYLE'dir yani HEYULA

HEYULA?

KİNDİ: Şekilsiz ilk madde, çeşitli şekilleri kabul eden pasif güç (KİNDİ FELSEFELERİ)

İBN SİNA: Heyula birleşiktir. Çünkü heyula kendinde heyuladır. Bilfiil cevherdir ve aynı zamanda istidattır. Heyula ancak dışarıdan bir hakikat gelir ve bu sayede o bilfiil hale gelir. İşte bu hakikat suretin ta kendisidir. (Kitâbu's-ŞİFA)

İBN RÜŞD: Her cisim oluşup bozulan ilk madde heyula ve suretten meydana gelir (Rüşd Tutarsızlığın Tutarsızlığı)

HEYULA?

Sayfalar çoğaldı bitecek gibide değil. Daha YARATMADAKİ TARTIŞMALARA giremedik bile. Tüm dostlardan vakitlerini aldığım için belki de sıkıldığım için özür dilerim. Belki de büyük sözü dinlemeliyim "Kamışlıktan uzaklaşınca ney mesut oldu. Musukî zindandan kurtuldu"

"Rumi'yi takip ediniz O nereye giderse sizde gidiniz ve BİR MÜDDET BAŞKALARINI TERK EDİNİZ" Muhammed İKBAL (CAVİDNAME)

Keşf ehlinin uluhiyet konusunda, bütün dinler, bütün mezhep ve mektepler, bütün kültürler ve hatta bu konuda söylenmiş bütün sözler hakkında umumi bir fikirleri vardır. Çünkü bu konuda onlardan bir şey saklı kalmaz. EL-FÜTUHAT III/198 M. İBN ARABİ

Allah'ı bilmenin 3 yolu vardır. Cenâb-ı Hakk insanları kendisi bilinsin diye yarattı. Ayet-i kerime de de Allah cinni ve insanları kendisini tanıyıp bilinsin diye yarattı, buyurur. Sizin okuduğunuz meallerde: Kendisine kulluk yapılınsın, diye yazar ama onu tefsir eden Hazreti Abbas'ın oğlu Abdullah, bu ayet-i kerimeyi tefsir ederken buradaki kulluktan kastın Allah'ın tanınmak, bilinmekliğiyle alakalı olduğunu söyler. O yüzden “Ben bilinmez bir hazine idim bilinmekliği istedim ve mahlukatı yarattım” hadis-i kudsisini bir kısım ehli hadisçiler onun sahih olmadığını söylese de bu ayet-i kerimeye ve tefsirine bakarak Aliyyu'l-Kârî dahi bunun uygun olduğunu, bu mananın kendince lafız olarak sahih olmasa dahi mananın sahih olduğunu söyleyerekten bunu kabul eder. O zaman Cenâb-ı Hakk'ın mahlukatını yaratma sebebi kendisinin tanınması ve bilinmesi içindir. Allah'ı bilmenin üç yolu vardır Müslümanlar için. 1- Kur'an ile. Biz Allah'ı Cenâb-ı Hakk'ın peygamberinin üzerinden indirmiş olduğu Kur'an'la tanırız. 2- Biz Allah'ı Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin mübarek hadisleri ile tanırız. Hadis-i şeriflere baktığımızda, 1- Fikri-lafzi hadisler vardır. 2- Fiili hadisler vardır. 3- Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin kendince hali ile kendi hal olan ve bu halini yakın dairesindekiler bize aktarır ve biz o hali de hadis olarak kabul ederiz. 3. Allah'ı bilme yolu keşf yoludur. Keşf. Keşf: bir kimsenin kalbine gelen ilham olarak nitelendirir sufiler bunu. Bu ilham ayet ve hadis süzgecinden geçer ise o keşf yolu sahihtir. Eğer o keşf bu manada ayet ve hadis süzgecinden geçmez ise o meseleye farklı açıdan bakılır. Bu manada İbn Arabî keşf ehlinin yeryüzünde eksik olmadığını, bütün inanışların içerisinde keşf ehlinin sözleri ve davranışları olacağını ve bütün bu sözler ve fikirlerin keşf ile alakalı birbirlerinden saklı kalınmayacağına dair bu noktada Arabî'nin değişik görüşleri de vardır. Arabî keşf ilmini Kur'an ve sünnetin dışındaki bütün ilimlerden üstün tutar.

GAZALİ Mİ – İBN RÜŞD MÜ?

Gazali.

ALEM EZELİ Mİ? DEĞİL Mİ?

Ben tabi burada “Alemden kasıt ne?” dersem farklı bir noktaya gider.

İnsanın evrene ve kendine dair sorduğu soruların temel amacı kendini anlamak ve kendisinin evren içindeki gerçek yerini bulmaya çalışmaktır. Karl Jaspers (Felsefe Nedir?)

Yaradılış gizemi ile ilgili tasvir ve izahlara en ilkel toplumlardan en gelişmiş toplumlara kadar hemen her millette rastlanır. Paul Davies insanlığın bu

arayışını “Hiçbir şey varoluş bilmecesinden daha şaşırtıcı ya da daha derin değildir” diye ifade eder.

Geleneksel teizm evrenin tanrı tarafından yaratıldığı fikrinden taviz vermez. Tanrının sıfatlarından en önemlilerinden birisi YARATMA sıfatıdır. Fakat yaratmanın nasıl olduğu konusunda tam bir görüş birliği yoktur.

Değişik yorumları şu 3 başlıkta toplayabiliriz.

1- Tanrının yaratma fiili, tabîî varlıkların fiillerine mi yoksa iradeli varlıkların fiillerine mi benzetilmekte? (Yaratma İbn Sina ile Thomas’ın karşılaştırması)

2- Alem hep var olmuş mudur (ezeli) yoksa alemin bir başlangıcı var mıdır yani alem sonradan mı meydana gelmiştir (E. Erdem Yaratma Sorunu Dr. Tezi)

3- Tanrı evreni var olan bir şeyden mi yoksa yoktan mı yarattı? Eğer yoktan yarattı ise bu yokluk nedir? Bir şeyden yarattı ise o ilk madde nedir?

İslam düşüncesinde Allah-alem ilişkisi genelde yaratıcı-yaratan olarak ele alınır. Panteist ve deist geleneği meşşai felsefese ve GAZALÎ’nin sisteminde kendisine yer bulamamıştır. Bu filozoflarla Gazalî’nin ortak noktası alemin Allah tarafından yaratıldığıdır.

Evet normalde panteistler geçen yine bu kardeşimizin getirmiş olduğu soru manzumesiyle ders yapmıştık. Bu manada panteistler alemin komple Allah tarafından yaratıldığını ama aynı zamanda da alem Allah’tı.

Burada en önemli nokta deistler hatta deisizim ülkemizde çok önemli bir yer tutar. Yer tutmasının sebebi şudur, biz onları Müslüman görürüz ama onlar deisttirler. Deistler bütün kâinatı Allah’ın yarattığını, kitabın Allah tarafından gönderildiğine inanmazlar. Peygamberlerin peygamberliklerine inanırlar, peygamberi de deist olarak görürler ve peygamberden sonra deistliğin Hazreti Ebu Bekir’e, Ömer’e, Osman’a, Ali’ye geçtiğini ondan sonra deistliğin gizlendiğini sonra zamanın pirlerinin birer deist olduğu hatta Türkiye’deki meşhur deistler Hacı Bektaş-ı Veli, Hacı Bayram-ı Veli, Hazreti Mevlâna’yı birer deist olarak görürler ve derler ki “Onlar da birer deistti.” Peygamberin vazifesini yaparaktan onlar birer deistti derler ve aynı zamanda da o deistler de kendilerini bir peygamber yerine koyarlar. Tabi deistlerin en büyük bölümü Atatürk’ü de deist olarak söylerler ve derler ki, Atatürk’ta deisttir. O yüzden bir kısım Atatürkçüler: Araplar, sizim Mustafa’nız size bizim Mustafa’mız bize, derler. Yani Atatürk’ü o deistler kendilerince bir peygamberle hatta Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleriyle eş görürler, eş görerekten Atatürk’ü de deist hükmüne varırlar. Tabi

Atatürk'ün ağzından deistim sözünü duydular mı duymadılar mı onu bilemem ama Atatürk'te kendince şeriat getirdi Atatürk'te kendince bir ilim bir kitap getirdi diye Nutku bu noktada kutsal kitap gibi görürler. O yüzden GAZALİ'nin **sisteminde kendisine yer bulamamıştır**. Evet Gazali deistlerle de diğer yaratıcıyı kabul eden feylesoflarla aynı noktada birleşir. Müslümanlarda aynı noktada birleşirler, bu kâinatı Allah yaratmıştır.

Fakat bu yaratılışın ne zaman ve nasıl olduğu konusu farklılıklar içerir. Farabi ve İbn SİNA yaratılışı SUDÜR teorisini çağrıştıran karmaşık bir yapı içinde anlatır. Bu sistem "Birden ancak bir çıkar" ve "Madde eksikliği temsil eder" şeklinde iki temele dayanır.

Gazali bunu kabul etmez çünkü bu teoriler kabul edildiğinde Allah'ın iradesi hiçe sayılacak, yaratma Allah için zorunlu görülmüş olacaktı. Bu durumda fail-i muhtar olan Allah inancı ortadan kalkacaktı.

Craig'e göre felsefeyle uğraşan birçok kişi İslam felsefesi ile ilgili bilgi almak için Copleston'un "Felsefe Tarihi" gibi ikincil eserlere başvurmaktadır. Bu yüzden de onlar Müslüman filozofları doğu ve batılı gibi iki gruba ayırır. Doğulu filozofları İbn Sina, Batılı İbn RÜŞD temsil eder.

İslam coğrafyasında teizmin geleneksel delillerini Ehl-i sünnet çerçevesinde Mütezille, diğerlerine karşı savunma görevini Eş'ariler yüklenmiştir.

Kelamcılar (Eş'ariler) Aristo'nun dünyanın ezeliliği iddiasını reddeder. İslam filozoflarından bazıları kelamcıların görüşlerinin bir kısmını kabul ettiler büyük çoğunluk ezeli alem fikrini sürdürürken bir kısmı da alemin ezeli olarak Allah'tan südur ettiği iddia ettiler.

Yunan ve İslam filozoflarının öğretisini bilen GAZALİ onları red konusunda Yahya en-Nahvi'nin (MS 490) Platon (MÖ 427) ve Aristo'ya (MÖ 384) dair yazdığı reddiyesini öğrenmişti. Yahya en-Nahvi alemin ezeliliği fikrine karşı çıkmış ve "Sonluluklar delili" ile "Sonsuzca art arda gelişin imkansızlığı"nı ortaya koymuştur.

Akıl-Vahiy karşılaştırmasının ortaya çıkardığı tartışmalarını eleştirel çalışma yapan GAZALİ'dir. Gazali'ye göre Allah evreni, özgür iradesi ile yoktan ve sonradan yaratmıştır. Dolayısıyla alem hadis ve mümkün varlıktır. Hadis: sonradan yaratılma, demek.

Gelelim İBN RÜŞD'e;

İbn Rüşd sadece Aristo'yu değil Farabi (MS 870) İbn Sina (MS 980) gibi İslam filozoflarının görüşlerini de incelemiş ve kendi fikirlerini ortaya koymuştur.

Rüşd'ün Gazali ile tartıştığı temel eseri TUTARSIZLIĞIN TUTARSIZLIĞI adlı eseridir. Rüşd'ün temel hareket noktası Aristo çizgisidir. Bir yandan Aristo'yu yanlış anlayıp yanlış aktardığı için Farabi ve İbn Sina'yı eleştirirken diğer yandan Kur'an'ı yanlış yorumlayıp İslam görüşünü savunduklarını zanneden kalamcıları ve GAZALİ'yi eleştirir.

Ancak "Biden bir çıkar" ilkesinin doğru olmadığı noktasında Gazali ile aynı görüştedir.

"Birden bir çıkar"?

Rüşd'e göre fail iki sınıftan oluşur

1- Fiilin iliştiği eserin fiilin var oluşu anında kendisinden çıktığı fail sınıfıdır. Bu bir yapının var olmasıyla artık yapı ustasına gereke kalmaması gibi.

2- Kendisinden esere ilişik olan yalnızca bir fiilin çıktığı ve bu eserinde ancak fiilin kendisine ilişmesiyle var olduğu fail sınıfıdır. Yani fiil yok olunca eserde yok olur, fiil var olunca eserde var olur. Böylece o Allah'ın aleme müdahalesinin sürekli olduğuna inanır.

İbn Rüşd, ikisi birbirinin tam karşıtı ve üçüncüsü ise bu ikisi arasında kalan üç varlık çeşidinden bahseder. Birincisi öncesinde zaman olan hadis varlıklardır. İkincisi zamanın öncelemediği ezeli varlıktır ki bu Allah'tır ve tüm varlıkların nedenidir. Üçüncüsü bir şey aracılığı ile meydana gelmemiş kendinden önce zaman geçmemiş olan fakat bir şey sonucu meydana gelmiş varlıktır bu da ALEM'dir, der.

Benim kanımca İbn Rüşd şu görüşü mükemmel. Der ki "Yaratma tamamen metafiziksel bir konudur"

1- Halk içinde tartışılmamalıdır.

2- Metafizik konulardaki yorumların kesin telakki edilmeyerek ancak herhangi bir yorumun diğerlerinden daha tutarlı ve başarılı olduğu söylenmelidir.
H. SARIOĞLU (İbn Rüşd Felsefesi)

"İnançlar doğru olduğunda ve açıkça kanıtlandığında bilgiyi oluşturur"
Richard Swinburg (Tanrı Var mı?)

Galiba bütün tartışmalar bu cümle yüzünden

Alemin kökeniyle ilgili şu felsefi ve kelami tutumların ortaya çıktığını görürüz.

1- Alem maddesiyle, suretiyle, zamanı ve unsurlarıyla ezeldir ve onu idare eden bir ilah yaratıcı yoktur. Bu, materyalizmin görüşüdür.

2- Alem ile birlikte onu yaratan manevi bir varlık vardır. Bu varlık, alem onunla birlikte ezeli bile olsa alemin idarecisidir.

Bu ikinci görüşü açalım:

*** Tanrı eşyanın suretlerini ve unsurlarını ezeli bir maddeden meydana getirmiştir. Bu görüşü PLATON savunur.**

*** Tanrı ezeldir. Alemde maddesiyle, suretiyle ve zamanıyla ezeldir. Ama aleme hareket vermesi yönüyle tanrı alemin illet-i Gaisidir. Bu görüş Aristo ve İbn Rüşd'ündür.**

*** Allah alemi herhangi bir ezeli maddeden meydana getirmemiş, tersine südur yoluyla var etmiştir. Bu südur ezeldir. Alemde zaman yönünden ezeli, zat yönünden mümkündür. Bu görüş PLOTİN, FARABİ, İbn Sina gibi filozoflarıdır.**

*** Allah alemi bir şey olmayan (Yok) dan yaratmış bunu südur yoluyla ve ezelde değil, iradesi gereği başlangıcı olan bir zamanda yaratmıştır. Bu da kelamcıların ve GAZALİ görüşüdür. Ş. ALİ DÜZGÜN (Nesefi ve İslam filozoflarına göre Allah-alem ilişkisi)**

Hiçten hiçbir şeyin meydana gelmeyeceğini ifade eden filozoflardan Thales (MÖ 615) ana maddenin su olduğunu iddia eder.

İlk madde hava diyen var, ateş diyen var, toprak diyen var. Empedokles (MÖ 492) ilke olarak su-hava ateş ve toprak kabul eder. Bu düşünce daha sonra İslam düşüncelerinden ANASIR-I ERBÂ-A (dört unsur) fikrinin kaynağı olacaktır.

Platon'un adını koymadığı ezeli madde onun öğrencisi olan Aristo tarafından belirlenmiştir. Bu madde HYLE'dir yani HEYULA

HEYULA?

KİNDİ: Şekilsiz ilk madde, çeşitli şekilleri kabul eden pasif güç (KİNDİ FELSEFELERİ)

İBN SİNA: Heyula birleşiktir. Çünkü heyula kendinde heyuladır. Bilfiil cevherdir ve aynı zamanda istidattır. Heyula ancak dışarıdan bir hakikat gelir ve bu sayede o bilfiil hale gelir. İşte bu hakikat suretin ta kendisidir. (Kitâbu's-ŞİFA)

İBN RÜŞD: Her cisim oluşup bozulan ilk madde heyula ve suretten meydana gelir (Rüşd Tutarsızlığın Tutarsızlığı)

HEYULA?

Sayfalar çoğaldı bitecek gibide değil. Daha YARATMADAKİ TARTIŞMALARA giremedik bile. Tüm dostlardan vakitlerini aldığım için belki de sıkıttığım için özür dilerim. Belki de büyük sözü dinlemeliyim “Kamışlıktan uzaklaşınca ney mesut oldu. Musukî zindandan kurtuldu”

“Rumi’yi takip ediniz O nereye giderse sizde gidiniz ve BİR MÜDDET BAŞKALARINI TERK EDİNİZ” Muhammed İKBAL (CAVİDNAME)

Adım adım gidecektik. Aslında soruyu soran kardeşin adeti idi arada bir soru sıkıştırırdı. Arada bir soru sıkıştırarak biz bir nefes alır onun üzerinden adım adım giderdik.

Burada şimdi biraz da yürüdüm, yürümemin sebebi bir bütünü okudum, bütünü olduktan sonra kendimce soru baktım arada soru gelmeyince ben soruya kadar devam edeyim dedim ama soru gelmedi. Şimdi döneceğiz yaratmaya.

Ben sizin kafanızı çok karıştırıp allak bullak etmek istemiyorum. Kur'an Fatiha ile başlar. Fatiha'nın 1. ayet-i kerimesi Elhamdulillâhi rabbil'alemin... Alemlerin Rabbi. Bunun tefsiri: alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd ederiz. Biz şimdi ilk önce bu alemler lafzına bakacağız. Alemler lafzına bakmamız gerekiyor ki biz buradaki alemin ezeliyeti ile ebediliğini konuşmamız lazım. Alem ezeli midir? Bu bizim dini inanışımıza göre alem ezeli değildir yani bir başlangıcı vardır. Eğer alemi ezeli görür isek bu alemin başlangıcı ile Allah da başlangıç yapmış olur. O zaman Allah'a da bir başlangıç biçmemiz gerekir ama Allah ezelidir, başlangıcı yoktur. Bunu ister fıkıhçılara ister kelamcılara ister hadisçilere, nereye bakarsanız bakın Allah ezelidir. Ezeli olunca başlangıcı yoktur. Allah başlangıcı yoktur ama bir şey yaratmıştır. O zaman yaratmış olduğu şeyin başlangıcı vardır. Bu manada alem veya alemler ezeli değildir. Bir kısım feylesoflar, filozoflar alemin kendi içlerinde ezeli olduklarını söylerler.

Değişik yorumlar

1- Tanrının yaratma fiili, tabii varlıkların fiillerine mi yoksa iradeli varlıkların fiillerine mi benzetilmekte?

Burada Allah'ın yaratması bütün fiillerin üstündedir. Cenâb-ı Hakk ne kadar, alemin üzerinde, bir fiiliyat var ise hepsini de yaratan Allah'tır. İster idraki mümkün olan isterse idraki mümkün olmayan varlıkların üzerinde fiiliyatı yaratan Allah'tır.

İdraki varlıkların fiiliyatlarında bir tesir daha vardır. O tesir o idrak varlıklarının fiiliyatın üzerinde kesp, istemedir. Onu arzu etme, ona karşı çekici olma, onu istemesidir. Ben elimi açıp yummayı istedim. Açıp yummayı istediğim için benim yaradılış fitratıma uygun bir hareket olduğu için Allah bunu yarattı. Benim yaradılış fitratıma uygun bu. Ben bir yıldızı tutmak için elimi uzattığımda bu benim yaradılış fitratıma uygun değil ancak Cenâb-ı Hakk benim üzerimden, benim üzerimden harikulade bir fiiliyat yaratmak istiyorsa bunu benim üzerimden yaratabilir mi? Evet. Ama bunu da yaratan kimdir? Allah'tır. O zaman Cenâb-ı Hakk'ın yaratmadaki güç, kudret, kuvvet, ilim, alemlüğünün önüne geçecek bir şey var mıdır? Yoktur. Allah isterse bir deveyi bir iğne deliğinden geçirir mi? Evet. Yaratma noktasında bunu yaratabilir mi? Evet. Bu darbimesel bir şeydir ya, Allah'a bir deveyi bir iğne deliğinden geçirebilir mi? Evet. Bu, darbimeseldir yani Allah istediği anda istediği yaratmayı yapabilir ama Cenâb-ı Hakk'ın yaratmada uyguladığı iki yöntem vardır: 1- Allah hiçbir şey yokken bir şey yaratır. 2- Bir şeyden çok şey yaratır. Biz bunu geriye doğru gidersek, çok şeyden de bir şey yaratır. Bu mümkün müdür? Evet.

2- Alem hep var olmuş mudur (ezeli) yoksa alemin bir başlangıcı var mıdır yani alem sonradan mı meydana gelmiştir

Alemin varlığı, yaradılışı, başlangıç noktası ezeli değildir. Başlangıcı vardır. Alem hep var olmuş değildir. Bugün astrofizikçiler yaşamış olduğumuz bu alemin kendince tarihini hesaplamaya çalışıyorlar. Yaklaşık diyorlar ki, bu dünyanın ve insanların yaşamış olduğu bu alem boyutunda 14 milyar yıl ışık yılı yaklaşık zaman biçiyorlar. Bu tabi insan ömrü açısından bakıldığında insanın ömrü alemin yaradılışından itibaren geçen zamanla alakalı bir göz açıp kapatması kadar oluyor. Başlangıçtan bugüne kadar hesaplarsak bizim dünya hayatımız göz açıp kapatıncaya kadar. Çünkü bir mesafe koysanız bir başlangıç koysanız ve bugüne kadar 14 milyar yıllık bir zaman zarfı koysanız içerisindeki 14 milyar yıl ışık yılı bir zaman düzlemi bir metre koysanız, içinde insanın ömrü göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir zaman olmuş oluyor. Bunu böyle hayal ediyorum ben. Yani bir zaman dilimi, buradan tekkenin başından başladı, tekkenin kapısına kadar. Bu ikisinin arası 14 milyar yıl olmuş olsa bunun içerisinde ikisinin arası 14 milyar yıl olunca bizim 100 senelik ömrümüz kâğıdın kalınlığı kadar oluyor. Kâğıdın kalınlığı bile fazla oluyor. Kâğıt kalınlığı fazla oluyor. O zaman eğer alem hep var olmuşumdur, sorusunu cevabı: Hayır. Sebep? Çünkü bizim inancımıza göre, Allah bilinmez idi, bilinmekliği istedi, bir şey yarattı. Bu alemin başlangıcı bir şey yaratması, varlığın başlangıcı. Varlığın başlangıcı. Biz son dönem, ben 14 milyar yıllık bu alemin son dönem alemin olarak görüyorum veyahut da alemlerin içerisinde bir alem olarak görüyorum ve bu alemin

ilk olmadığına inanıyorum. Bu alemin ilk olmadığına, bizden önce de kim bilir sayısız alemler yaratıldığını. Cenâb-ı Hakk ezel, bu manada yaratması da ezel.

Rahat düşünün, Cenâb-ı Hakk'ın sıfatları sonradan olgunlaşmaz, Cenâb-ı Hakk'ın sıfatları yok da olmaz. Cenâb-ı Hakk'ın sıfatları ezelidir, başlangıcı yoktur. Eğer sizde yaratma gücü varsa ve siz ilahsanız sizin yaratmanızın önünde duracak hiçbir şey yoktur. Eğer biz sadece kendi içimizde yaşadığımız bugünkü alemi konuşacaksak bugünkü alemin bir başlangıcı vardır. Bugüne kadar gelen bütün filozoflar, feylesoflar bunun üzerinde konuşanlar, yazarlar, çizenler, mevcut yaşadıkları aleme göre baktılar. Onları ayıplamak, onları eksik görmek değil derdim. Benim inancım bu. Benim inancım o dur ki, bu alemin bir başlangıcı vardır ama ezeli ve ebedi bir ilahın Allah'ın önünde bu alemin 14 milyar yıllık olması çok af edersiniz fasa fisodan başka bir şey değildir. Dudakta kürdan bile kalındır. 14 milyar yıllık ışık yıllık bir alem ezel ve ebed duygusunun, ezel ve ebed ilminin içerisinde bir saç tanesi kadar bir zaman birimidir. Saç uzunluk değil kalınlık açısından. O, alemlerin Rabbidir. O alemlerin Rabbi ise o zaman sadece bu alemi konuşmak, Onun yaratmasına sınır koymaktır. Allah'ın var olduğu düşünülemez. Allah'ın var olduğu derken, bir varlıktan var olduğu düşünülemez. Sonsuzdur. Sonsuz ise bu alemden dışarı çıkıp ezele doğru koşan bir kimse için hep alemden aleme, alemden aleme, alemden aleme, alemden aleme, alemden aleme, alemden aleme, sonsuz bir şekilde geriye yönelik, yani normalde biz bu alemin başlangıcını bir yere koyarsak, bu alemin devam ettiğini düşünürsek, biz bu alemin sonlarına doğru yaratıldık, alemin başlangıcından itibaren. Biz öylesine Allah'ın nuruyla yürüdük ki Allah'ın nuruyla, Allah'ın keşfiyle, Allah'ın göstermesiyle, Allah'ın duyurmasıyla, Allah'ın ayağıyla, haşa, haşa sözüm meclisten dışarı Onun kalbi yoktur ama Onun kalbiyle. Geriye doğru yani başlangıca doğru gittiğimizde yeni bir Allahu alem sonla karışılacağız. Buradaki bizim için başlangıç başka bir alemin sonu olarak göreceğiz ve belki de bu alemler bir tane de değil.

Mademki benim inanışım Elhamdülillâhi rabbil'alemin dediğimizde bu bizim alemimiz, yaşadığımız alem, tek. "Alemin", alemlerin Rabbi, o zaman bir tane alem yok. Alemin Rabbi deseydik, alemlerin demeyecektik, bir alem var onun Rabbi diyecektik ama alemlerin Rabbi, bir tane değil. Bir tane değil ise birçok alem var. Ne kadar alem var? Sayısız. Sayabilir miyiz? Hayır. Bu alemin dışında mı? Evet. Bu yaşadığımız alemin başlangıcı var. Bununla oynayan feylesoflar eski feylesoflar. Eski feylesoflar bununla oynadılar haklılardı, yaşadıkları dünya ve yaşadıkları alem olarak sadece bunu görüyorlardı. Eski sufiler, haklılardı, onlara o kadar verilmişti. Onlara o kadar verildiği için keşfen bu alem içinde kalıyorlardı çünkü Elhamdülillâhi rabbil'alemin dediklerinde alemlerin Rabbi olan Allah'ı bu alemle kayıtlı

tutuyorlardı. Bu alemle kayıtlı tutup alemlerin dediğinde bu alemlerin içerisinde 18 bin alem var, bu alemin içerisinde, hayvanlar alemi, insanlar alemi, böcekler alemi, bitkisel alemi, bu alemin içerisinde ruhlar var şunlar var bunlar var, diye, haklılardı. Sadece alemin içerisindeki alemlerle uğraşıyorlardı. Yok hayır. Bu benim inancım, ben böyle inanmıyorum. Alemlerin Rabbi dediğimizde ezeli olarak Allah'ın yaratması kudreti, kuvveti, ilmi, alimliği, bir şey çekip çevirmesi, bunun bu alem olarak başlangıcı var, alemlerin Rabbi dediğimizde bu alemden önce sayısız alemler, sayısız boyuttaki sayısız alemler var. O zaman bu alemden sonra da alemler var mı? Evet. O, yaratmaya devam ediyor. O her an bir yaratma üzerinde, O her an bir şan üzerinde. Onun için 14 milyar yıl ışık yılı bir alem cıvata, fasa fiso, o böyle bir saç tanesi gibi değil Onun nazarında. Bizim nazarımızda çok büyük, bizim nazarımızda çok girift. O, yaratmaya devam ediyor. O, şan üzerine devam ediyor. O, şen üzerine devam ediyor. O, perdeden perdeye binlerce alem, perdeden perdeye sayısız alemde ve her aleme kudretiyle, kuvvetiyle tecelli etmekte. O yüzden alem bir değil. Bu alem bir. Hatta diyebiliriz ki bu aleme ait ruhlar alemi, bu aleme ait melekut alemi, bu aleme ait arş-ı âlâ, bu aleme ait kürsi, bu aleme ait cennet, bu aleme ait cehennem, bu aleme ait mahşer, hepsi de var mı? Hepsi de var bu alemin içinde ve bizim derviş kardeşler keşfi açık olanlar burunlarının ucunu göremiyorlar daha. Arş-ı âlâyı görmek onlara tat veriyor, yürü arş-ı âlâdan ileri doğru. O senin zannın. Keşfinizi açmanız lazım. Bu neyle mümkün? Bu Allah'a sımsıkı yapışmakla mümkün, Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin izinden gitmekle mümkün o zaman kalp açılacak, o zaman kalbe ilham gelecek, o zaman kalbe keşf gelecek. Kabir halini görmek başlangıç orda kalmayın. Orda kalıyor dervişler. Yürüyün bu 14 milyar yıllık, ışık hızı olarak 14 milyar yıllık, Allah'ın ilminin önünde çer çöpten başka bir şey değil. Bunun sonunda ne bulacaklarını da size bu fakir söylüyor, diyorum ki: Sonunda hayal görecekler, hayalden başka bir şey görmeyecekler. Varlığın başlangıcı bir hayalden ibaret. Gördüğünüz bunca varlık aslında, aslında sizin gözünüzde varlık.

O zaman alem ezeli mi? Hayır. Alem ezeli mi? Hayır. Başlangıcı var mı? Bu alemin başlangıcı var. Soru: Ezeli olan bir Allah alemle mi görünmek istedi? Daha önce ne yapıyordu? Bazen böyle latifeli söylüyorum, bu varlığı yaratmazdan önce bacak bacak üstüne atıp “Ben ne yapayım?” mı diyordu?

3- Tanrı evreni var olan bir şeyden mi yoksa yoktan mı yarattı? Eğer yoktan yarattı ise bu yokluk nedir? Bir şeyden yarattı ise o ilk madde nedir?

Evet Cenâb-ı Hakk'ın iki yaratma şekli vardı, 1.si neydi? Yoktan yaratma. Yok nedir? Yok: varlıktır. Bir şeyin adı varsa kendisi de vardır. Bir şeyin adı yoksa kendisi de yoktur. Hiçbir şey yok iken O var idi. Burada yok olan: hiçbir şeydir. O zaman

hiçbir şey, başlangıç olarak bir şeydir, o zaman bir şey yok iken O vardı. Allah bir şey yarattı. Bir şeyi yaratırken Cenâb-ı Hakk yaratma hadis-i kudsilerinde “Ruhundan ve nurundan” der. O zaman “yoktan” değildir. “Ruhundan ve nurundan bir şey yarattı” Ruh ne manaya gelir bilemedik, çözemedik daha. Nuru ne manaya gelir bilemedik, çözemedik daha. Bilemeyişimiz, çözemeyişimiz Onun gerçekten ilahlığının ispatıdır. Onun ruhunun ve nurunun ne manaya geldiği Onun ilahlığının ispatıdır. Çözemedik çünkü. Ha demek ki Allah bir şeyi kendi ruhundan ve nurundan üfleyerekten yaratmış ama o bir şey ne, onu bilmiyoruz. Yaratmış olduğu o bir şey, buna cevher diyenler var, buna filozoflar, feylesoflar, kelamcılar, tefsirciler herkes bir şey söylemiş buna bu ilk yaratılan şeye. Ama en güzel isim, benim çok hoşuma gitti, İmam-ı Azam’ın koymuş olduğu isim: Bir şey. Buna Arabî, cevher diyor, işte bazıları, geçti burada, heyula diyorlar bu yaratılan şeye. O zaman Allah yokluktan değil, bizce, adını bildiğimiz ama kendisinin tecelliyatını bilemediğimiz, Cenâb-ı Hakk kendi ruhundan ve nurundan bir şey yarattı. Âdem’e de kendi ruhundan üfledi ya. Âdem’e de kendi ruhundan üfledi. O zaman Cenâb-ı Hakk bu alemin bu noktada kendi ruhundan ve nurundan bir şey yarattı. Bu yarattığı şey alemin başlangıcı olma ihtimali de var ama böyle bir zamansal boyutsal olarak yakalanması mümkün olmayan, biz bunun evvelin de evveli vardır, evvelin de evveli vardır, evvelin de evveli vardır diyerekten ta bu işin sonsuz bir şekilde evvelin de evveli vardır diyerekten gidebiliriz. Bu bizi yorar anlamsız bir şekilde götürür ama Cenâb-ı Hakk’ın yaratmaya başlangıcı, yaratmanın başlangıcı, kendi ruhundan ve nurundan bir şey yarattı. Bakın bu benim kendi inanışım, bunun ispatı yok, bu varlığın başlangıcında, bizim yaşadığımız bu alemin başlangıcından önce alemlerin var olduğu gibi aynı anda da başka alemlerin var olduğuna da inananlardanım. Öyle paralel evren falan meselesi değil öyle düşünmeyin. O kuantumcular böyle bir paralel evren meselesi çıkarttılar ya. Bu alemin içerisinde paralel evren, hiç kafamı yormadığım bir şey. Soruyorlar bana, var mıdır, vardır diyorum ben ama benim dediğim öyle bir şey değil. Nasıl milyarlarca insan var ise milyarlarca alem de vardır. Bizden önce nasıl milyarlarca insan geçtiyse bizden önce de milyarlarca alem geçmiştir. Bu alem 14 milyar yıl ise bundan önceki alemler de bilmem kaç milyar yıldır hatta o alemler var mıdır? Vardır. Var mıdır? Vardır. Devam ediyoruz.

Gazali’ye göre Allah evreni, özgür iradesi ile yoktan ve sonradan yaratmıştır. Dolayısıyla alem hadis ve mümkün varlıktır.

Evet. Gazali’ye göre Allah’ın evreni özgür iradesiyle, bu yoktan dediği şey, burasını “yoktan” demesinin sebebi: cisim olarak, madde olarak bir şeyden değil. Cisimsel, maddesel olarak, cevhersel olarak Allah bir şeyden yaratmadı. Ya? Burada tekrar söyleyeceğim: Mahiyetini bilemediğimiz ruhundan ve nurundan yarattı.

Mahiyetini bilemediğimiz, ne manaya tecelli ettiğini bilemediğimiz, bu Allah'ın ilminde saklı, Allah'ın ilminde gizli olan ruhaniyetinin yani ruhundan ve aynı zamanda da nurundan dediğimizde mahiyetini bilemediğimiz ruhu ve nurunun ne manaya geldiğini bilemediğimiz her ikisinden yarattı. Biz o manada deriz ki, alemin ruhu vardır. O manada deriz ki, ayet-i kerime de vardır, yerin de göğün de nuru Allah'tır. Yerin de göğün de nuru Allah'tır dediğimizde mahiyetini bilemediğimiz bu alemin Allah'ın nurunun içerisinde yüzdüğünü düşünürüm ben ve bu aleminde bu noktada ruhunun var olduğuna inanırım. Bu konuda da ayet-i kerimeler var.

Rüşd'ün temel hareket noktası Aristo çizgisidir. Bir yandan Aristo'yu yanlış anlayıp yanlış aktardığı için Farabi ve İbn Sina'yı eleştirirken diğer yandan Kur'an'ı yanlış yorumlayıp İslam görüşünü savunduklarını zanneden kelimacıları ve GAZALİ'yi eleştirir.

Ancak "Birden bir çıkar" ilkesinin doğru olmadığı noktasında Gazali ile aynı görüştedir.

"Birden bir çıkar"?

Rüşd'e göre fail iki sınıftan oluşur

1- Fiilin iliştiği eserin fiilin var oluşu anında kendisinden çıktığı fail sınıfıdır. Bu bir yapının var olmasıyla artık yapı ustasına gereke kalmaması gibi.

Yani siz bir program dahilinde bir şeyin nokta olarak başlangıcını vuruyorsunuz ve o başlangıcını vurduğunuz anda o kendi kendisinin programını kuruyor. Meseleyi anladınız değil mi? Yani bir bilgisayar programı gibi düşünün, siz başlangıç düğmesine basıyorsunuz, başlangıç düğmesine basınca program kendi kendisini kuruyor ayrıyeten sizin müdahale etmenize gerek kalmıyor. Diyor ki: Fiilin bir bu kısmı vardır. O zaman bu kısmıysa bir yapının var olması, artık var olduğu zaman bir yapı ustasına ihtiyaç yoktur yani Allah bu alemin var etti programını yükledi, alemin var ettikten sonra bir daha Allah'a gerek yok. Bunu böyle anlayın.

2- Kendisinden esere ilişik olan yalnızca bir fiilin çıktığı ve bu eserinde ancak fiilin kendisine ilişmesiyle var olduğu fail sınıfıdır. Yani fiil yok olunca eserde yok olur,

Yani Allah'ın herhangi bir fiili yok olunca eser de yok olacak. Allah'ın herhangi bir fiilinin yok olması mümkün olmadığına göre? Allah kudret sıfatını o eşyanın üzerinden alınca o eşyanın yok olması gerekir ama eşya yok olmuyor, dönüşüyor, şekil değiştiriyor. Yaratma devam ediyor. Anladınız mı?

Böylece o Allah'ın aleme müdahalesinin sürekli olduğuna inanır.

Evet bende ona inanırım Cenâb-ı Hakk'ın bütün var olan varlığın üzerine Cenâb-ı Hakk'ın müdahalesi devam eder.

İbn Rüşd, ikisi birbirinin tam karşıtı ve üçüncüsü ise bu ikisi arasında kalan üç varlık çeşidinden bahseder. Birincisi öncesinde zaman olan hadis varlıklardır. Yani öncesinde bir mesafesi olan yaratılmış olanlar. İkincisi zamanın öncelemediği ezeli varlıktır ki bu Allah'tır. Bu Öncesiz olan Allah. Cenâb-ı Hakk ruhları yarattı ama henüz daha dünyaya tecelli etmedi, önünde zaman var veyahut da Allah bir şeyi yaratacak onun kendince yazılımı hazır henüz daha yaratmaya girmedir.

Üçüncüsü bir şey aracılığı ile meydana gelmemiş kendinden önce zaman geçmemiş olan fakat bir şey sonucu meydana gelmiş varlıktır bu da ALEM'dir, der.

Kendinden önce zamanı yok yani kendinden önce varlığı yok o yüzden zamanı yok.

Benim kanımca İbn Rüşd şu görüşü mükemmel. Der ki "Yaratma tamamen metafiziksel bir konudur"

Evet buna katılıyorum. Bu İbn Rüşd'ün yaratma tamamen metafiziksel bir konudur, dediğine yerden göğe kadar katılıyorum. Yaratma gerçekten metafiziksel yani manevi bir şeydir. Metafizik dediği şey: fizikin üstünde, fizikle alakası yok, hesabı kitabı bu noktada maddi fizikle alakalı olmayan metafizik dediğimiz görünmeyen, gayb alemi ile alakalıdır.

1- Halk içinde tartışılmamalıdır. Evet böyle söylemişler, yaratmayı halk içinde tartışmayı uygun görmemişler. İlk sufilerde bunların konuşulmasını uygun görmemiş ama benim sufi hayata adım attığımdan itibaren ben bunu cemaatin içerisinde konuşmayayım, ben bunu anlatmayayım, ben bunu burada söylemeyeyim, diye böyle bir kendime şerh düşüşüm olmadı. Paldır küldür inanışım ne ise ben bunu anlattım. Bu konuda hata yaptıysam Allah beni affetsin. Ben halk içinde tartışıyorum. Halk içinde derken, tartışmakta değil. Ben kendi inanışımı, kendimce kendi bilgimi derviş kardeşlerle paylaşıyorum. Bunu tartışmak için değil ve bu meselelerle alakalı hiç kimseyle tartışmam birisi bir şey söylerse senin inanışın senin tespitin bu, der çekilirim kenara. Bunlar müteşabih meseleler bunlar tartışma götürecek şeyler değil. Herkesin kendi keşfince. Ben bütün insanların kendilerince keşiflerinin olduğunu kendilerince bir keşif pencerelerinin, keşif perdelerinin olduğuna inanırım. Sizin en ilimsiz, cahil olarak gördüğünüz kimsenin dahi bir keşf penceresi vardır kendince o yüzden o keşf penceresi ne kadar berraktır ne kadar geniştir ne kadar uzağı görür ne kadar yakını görür kendisine aittir ama bu noktada kendince bir keşf penceresi var mıdır? Vardır. Ona inandığımdan dolayı bu görüş ve

düşüncelerimi kardeşlerin arkadaşların arasında paylaşmaktan korkmuyorum, çekinmiyorum. Bu konuda eleştiriliyor muyum? Evet. Taşlanıyor muyum? Evet. Namusuma kadar laf söyleniyor mu -bunu şikâyet için söylemiyorum-? Evet. Onların cahilliklerinden.

Biz Allah'ı tanımak ve bilmek için yaratıldık. Hata yapabiliriz, eksikliğimiz noksanlığımız olabilir ama asıl yaratılış gayemiz bu. Onu tanımanın, Onu bilmenin yolu, varlığın üzerinde fikir yürütmekle mümkün. Çünkü Cenâb-ı Hakk zat olarak, zat olarak, görünmesi mümkün değil hatta: Allah neredeydi? Âmâdaydı. Âmâdan önce bilinmez idi. Bi-lin-mez idi. Bilinmekliği istedi bir şey yarattı. Bilinmekliği istediği için bir şey yarattı. Demek ki o bir şey, bizi Onu tanımaya götürecektir. Yarattığı bir şey Onu bilmeye götürecektir. İbadetler, bizim doğru yolda olmamızı gösterir Onu tanımada Onu bilmede birer vesiledir. Çünkü Ona ne kadar yaklaşırsak onu O kadar fazla tanıır biliriz. Ona yaklaşma ise vesilelerledir. O yüzden namaz, oruç, zikir Onu tanımamıza Onu bilmemize bir yoldur bir vesiledir. Namazsız bir kimse Onu tanıyabilir mi? Evet tanıyabilir ama tam manasıyla tanımaz. Onun razı olduğu bir tanıma olmaz. O yüzden Onun haram kıldıklarından uzak durarak helal kıldıklarının içerisinde durarak Onun emrettiği ibadetleri yaparaktan varlığın üzerinden çünkü varlıkta Onun bütün sıfatlarının tecelliyatları var. Varlığı tanımlayabilirsek o zaman Onun sıfatlarını tanımlama o zaman Onu bilme noktasında yürüyebiliriz. Varlık bu yüzden bizim için önemli Onu tanıyabilmek için önemli. Bu varlığın bir kıymeti var ise Onun tanınmaklığı olduğu için kıymetli yoksa bu varlığın bir kıymeti yok. Onun indinde de bu varlık kıymetliyse kıymetli olmasının sebebi Onun tanınmasına vesile olmasından dolayıdır. Onu tanıtacak her şey bu manada kıymetlidir. Onu tanıtacak her şey. O zaman varlığı bu manda Onun sıfatlarının tamamının sonsuz tecelliyatlarının olduğunu düşünürsek varlık bize kitap gibidir Onu tanıma kitabı gibidir, Onu bilme kitabı gibidir. Bu kitabın anası, bu kitabın ön sözü, Fatiha'sı Kur'an-ı Kerim'dir. Bu varlık kitabının ön sözü hükmünde, Fatiha'sı hükmündedir Kur'an-ı Kerim. Varlıkla alakalı çözümlenemez meseleleri Kur'an'a bakarak çözmeye çalışırız o yüzden Allah'ı bilmenin birinci yolu Kur'an'dır. Kur'an'sız Allah'ı bilmek bizi sapıklığa götürür ve Cenâb-ı Hakk mahlukatı, insi ve cinsi, cinniye, kendisi tanınsın diye yarattı. Bize bu manada o zaman yaratma, Cenâb-ı Hakk bütün fiiliyatı, her ne var ise hepsinin de kendisinin yarattığını söylüyor Kur'an. Halk içinde konuşulur mu? Kur'an halk içinde indirildiyse ve Kur'an bu insanların kitabıysa bu kitap Allah'ın yaratmasından bahsediyor bize, varlığın yaratılışından bahsediyor. Varlığın yaratılışından bahsediyorsa halk içinde konuşulması gerekir. Din belli bir elit sınıfının dini değildir, din siz anlamazsınız biz anlarız, sınıflarının dini değildir eğer öyle olursa bu Hristiyanlığa, bu Museviliğe doğru kaçır. Onlar söylüyorlardı bunu,

siz anlamazsınız, siz bilmezsiniz, dini ruhban sınıfı olarak biz biliriz, diyorlardı. Aynı ruhban sınıfı ne yazık ki İslam'ın içerisinde de gelişmeye başladı. Müslüman dünyada da belli bir sınıf oluşup, siz bilmezsiniz biz biliriz ve biz bildiklerimizi de sizlerin önünde tartışmayız siz avamsınız biz hasız. Bu ehli tasavvufun içerisinde de var, bu ehli hadisçilerin içerisinde de var, bu ehli fıkıhçıların içerisinde de var, bu ehli tefsircilerin içerisinde de var, bu diyanetçilerin içerisinde de var, bu ilahiyatçıların içerisinde de var. Hayır! Allah'ın ilmini saklayanlar, Allah'ın ilmini söylemeyenler, Allah'ın ilmini yaymayanlardan daha zalim daha kör daha firavun daha nemrut hiçbir kimse yoktur. Bilene bildiğini söylemek farzdır. Bilene bildiğini. Biliyorsa bir kimse, onun bildiğini paylaşması farzdır. Çünkü bu bilgi Allah'ın bilgisidir o kimsenin kendisinin değil. İlim Çin'de de olsa gidip alınız. O, Müslümanın yitik malıdır. Bunu saklayanlar zalimlerdir. Metafizik, metafizik. Anlatırız. Bir daha anlatırız, Bir daha anlatırız, Bir daha anlatırız, bildiğimiz her ne var ise anlatırız, saklamayız. Ben saklamam. Hiç bugüne kadar da saklamadım. Allah bizi affetsin.

2- Metafizik konulardaki yorumların kesin telakki edilmeyerek ancak herhangi bir yorumun diğerlerinden daha tutarlı ve başarılı olduğu söylenmelidir.

Buna yürekten katılıyorum. Çok hoşuma gitti bu. Bu çok hoşuma gitti bu tespit. Kardeşimizden de Allah razı olsun çok hoşuma gitti.

Evet, bu tip hale dayalı, keşfe dayalı, hale ve keşfe dayalı metafizik olgular, metafizik bilgilerin bu noktada iddia meselesi olması mümkün değildir. Kesinliği de o kimseye, göreni bağlar, görene aittir. Diğerleri inanmak zorunda değildir bunun tartışmasının da yapılması uygun değildir. O yüzden az öncede dedim ya, tartışmam. O böylede olabilir mi, olabilir, derim, böyle oluyor, öyledir, derim, senin için öyledir. Tartışmak yok ama içkinin haramlığını tartışırım. Haram belli. Ona derim: Haram kardeşim, bana, ona göre, buna göre yok. Öylemiydi – böylemiydi, yok. O muhkem. O tartışma götürmez. Bu meseleler, bunlar tartışma götürür. Bir başkası başka bir hal görür, eyvallah. Görmüştür de gerçekten. Senin halin sahih değil, demem.

"İnançlar doğru olduğunda ve açıkça kanıtlandığında bilgiyi oluşturur"

Richard Swinburg söylemiş evet inançlar kendince kendi inancında doğrudur ve bilgi oluşturur ama o bilgi doğru değildir. Bu manada o bilgi doğru değildir. Sebep? Bu varlıkla alakalı bu noktada keşifle alakalı meselelerde illaki o doğru değildir ama inançlar doğru olduğunda dediğimizde bütün herkesin inancı kendince doğrudur çünkü. Siz bir Budist'e senin inancın doğru değil diyebilir misiniz? O da zaten sizin inancınızı doğru görmediğinden kendi inancını doğru görüyor. O sizin inancınızı doğru görse gelecek sizin inancınıza takılacak ama o kendi inancında duruyor kendi inancının dışındaki inançların belki de hiç birisini de doğru görmüyor. Arabî

muhteşemdir burada. Arabî der ki: Bütün inananlar gerçekte Allah'a inanırlar. Nesnel olarak önlerinde bir şeyler vardır ama bu noktada, inanış noktasında hepsi de Allah'a inanırlar bilerek veya bilmeyerek, der.

Alemin kökeniyle ilgili şu felsefi ve kelami tutumların ortaya çıktığını görürüz.

1- Alem maddesiyle, suretiyle, zamanı ve unsurlarıyla ezeldir ve onu idare eden bir ilah yaratıcı yoktur. Bu, materyalizmin görüşüdür.

Evet buna katılmıyoruz Müslümanlar olarak. Alem bu noktada kendince ezeli değildir. Hadistir yani sonradan yaratılmıştır ve bir yaratıcıya ihtiyacı vardır.

2- Alem ile birlikte onu yaratan manevi bir varlık vardır. Bu varlık, alem onunla birlikte ezeli bile olsa alemin idarecisidir. Burada buna şerh düşmem gerekiyor. Şerh düşmem gereken şu: **Alem ile birlikte onu yaratan bir manevi varlık vardır. Bu varlık, alem onunla birlikte ezeli bile olsa alemin idarecisidir** der buradaki alemin ezeliğine katılmadığımdan dolayı şerh düşünüyorum. Bu noktada biz Müslümanlarca, bence daha doğrusu ki buna bütün İslam ulemasının alimlerin ve felsefeci demeyeyim, sufilerin ortak inanışdır bu, alem ezeli değildir. Alemin başlangıcı vardır.

Bu ikinci görüşü açalım:

*** tanrı eşyanın suretlerini ve unsurlarını ezeli bir maddeden meydana getirmiştir. Bu görüşü PLATON savunur.** Biz bunu kabul etmiyoruz. **Tanrı eşyanın suretlerini ve unsurlarını ezeli bir maddeden meydana getirmiştir diyor,** hayır. Burada madde dediğimizde iş materyalizme giriyor yine. Cenâb-ı Hakk bu alemi bir maddeden yaratmadı. Bu alemi bir şeyden de yaratmadı. Kendi ruhundan ve nurundan bir şey yarattı. Bu noktada bir şey yarattıktan sonra eşyanın suretleri ve şekilleri şemalleri yaratılmaya başlandı. O eşyaların sureleri ve şekilleri de yaratma noktasında ezeli değildi. Yaratma başlandı bu alem başlangıcında onlar da yaratıldı. Bu alemin başlangıç noktasını biz bir şey, kün dersek, başlangıç noktası da bu aleme ait, bu aleme ait her ne lazımsa hepsini de Cenâb-ı Hakk var etti. Hepsini de Cenâb-ı Hakk var etti. Bu aleme ait. Biz içinde yaşadığımız bu alemi konuşuyoruz şimdi. Bu aleme ait melekler, bu aleme ait cenneti cehennemi, levh-i mahfuzu, kürsüsü, kitabı, peygamberleri, müminleri, inananları, inanmayanları, hepsi de bu aleme ait.

*** tanrı ezeldir. Alemde maddesiyle, suretiyle ve zamanıyla ezeldir. Ama aleme hareket vermesi yönüyle tanrı alemin illet-i Gaisidir. Bu görüş Aristo ve İbn Rüşd'ündür.**

Evet Allah ezelidir, **alemde maddesiyle, suretiyle ve zamanıyla ezelidir.**

Alemi de ezeli görüyor. O yüzden biz alemi ezeli görenlerden değiliz, bunu kabul etmiyoruz. Ben alemi ezeli görmelerinden dolayı kendimce İbn Rüşd'ü küfür ehli olarak görenlerden değilim. Bir kimse bir meselede ictihad eder isabet ettirirse 10 sevap, isabet ettiremezse 1 sevap alır öyle bu müteşabih meselelerin üzerinde görüş beyan eden kimselerin görüşlerine katılmayabilirsiniz, görüşlerine katılmadığınız Müslüman kimseleri küfürle itham ederseniz eksiklik ve yanlışlık yapmış olursunuz. O zaman yolu kapatmış olursunuz. İslam dünyasında ictihad kapısının açık olması gerekir ama metafizik olgularda ama fıkıhla ama hadisle ama kelamla ama Kur'an ve sünnet çerçevesinde İslam'ın içerisindeki diğer ilimlerle alakalı ictihad kapısının açık durması gerekir. Ne zamanki ictihad eden kimselerin ictihadlarından dolayı onların küfürlerine fetva verirse ictihad kapsını kapamış, ictihad kapısını yaralamış ve İslam dünyasının içinde kendince düşünen, akleden, fikreden o konuda zaman, o konuda dirsek çürüten, zamanını ayıran, göz yaşı döken kimselerin haklarına girmiş oluruz. Allah muhafaza eylesin.

*** Allah alemi herhangi bir ezeli maddeden meydana getirmemiş, tersine südür yoluyla var etmiştir. Bu südür ezelidir. Alemde zaman yönünden ezeli, zat yönünden mümkündür. Bu görüş PLOTİN, FARABİ, İbn Sina gibi filozoflarındır.**

Buna da katılmam mümkün değildir. O yüzden yine alemi zaman yönünden ezeli olarak gördükleri müddetçe, alemi ezeli gördükleri müddetçe bu görüşlere katılmayacağım hiçbir zaman çünkü alem ezeli değildir. Bu içinde yaşadığımız alemle alakalı söylüyorum. Şunu diyebilirim, alemler, ezeli ve ebedidir evet. Bu benim kendi inanışım. Alemler, alem değil, alemler ezeli ve ebedidir. Allah alemlerin Rabbidir. Bu alemin bir başlangıcı vardır ama biz ilk alemi bulamayız buna matematiğimiz yetmez. Var olduğuna inanıyor muyum? Evet. Bu alemden sonra veya bu alemle beraber başka alemler var mıdır? Evet. Buna inanıyor muyum? Evet. Tekrar söylüyorum bu alemle beraber başka alemler var mıdır? Evet. Bu alemden sonra alemler var olacak mıdır? Evet. Buna inanıyor muyum? Evet ama bu alemin ezeli olduğuna inanmıyorum. Bu alemin bir başlangıcı var. Başlangıcı var olanın sonu da vardır. Alemde ebedi duracak olan insandır. İnsan ezeli midir? Hayır. İnsan ezeli midir? Hayır. İnsanın başlangıcı var mıdır? Evet. İnsan ama bu manada sonsuz mudur? Evet. Bana deseler ki başlangıcı var olup sonu olmayan bir şey söyle, ben, insan derim. Bu yüzden de çok mutluyum, sonsuzluk muhteşem bir duygu. Bunu düşününce ayaklarım yerden kesiliyor. Bunu düşününce "Hakkıyla sana kulluk edemedim Ya Mabud" diyen Peygamberimizi biraz daha anlamaya çalışıyorum. İnanıyorum ki O benim gibi fukaranın fukaranın fukarası bir kimsenin çok çok çok üstünde vahiy ve keşif bilgisine sahipti ve bir insan düşünün ebedi olarak var olacak.

Ebedi. Bir ebedi hayat düşünün, bir ebedi hayat düşünün, sonsuz bir hayat düşünün. Sonsuz. Sonsuz bir hayatı geçirecek olan insanın bu dünyadaki Allah'ı tanıma ve bilme noktasında yaptıklarının zerre tutmaz. O yüzden Cenâb-ı Resulullah dedi ki "Hakkıyla sana kulluk edemiyorum Ya Mabud." Bunu söylerken peygamberliğinin son demleriydi artık. O 23 yıllık peygamberliğinin son demlerinde Allah'ı tanıyacak, Allah'ı tanıyacak olan, bu varlığın içerisinde Allah'ı tanıyacak olan en zirve şahsiyet olan, Allah'ı tanımada, Allah'ı bilmede eşine enderine rastlanmayacak olan bir şahsiyet sana hakkıyla kulluk edemedim diye bangır bangır bağırıp inim inim inliyordu. Sebebi? Ebedi şerbetten içmenin getirmiş olduğu mesuliyetti.

Bize O ebediyet şerbeti içirdi. En iyi Onu biz tanırız diye, Onu en iyi biz biliriz diye, Onu en iyi biz anlayacağız diye, Onu en iyi biz tanıyacağız diye, Onunla en iyi biz sohbet edeceğiz diye, Onu ancak biz anlardık, Onu ancak biz anlarız, Onu ancak biz dinleriz. O dinlediğimize yorum katan ancak biziz. O da bizsiz dildaşından ayrıdır. Bizde dildaşımızdan ayrıyızdır. O yüzden Hazreti Muhammed-i Mustafa ebedi olarak dildaşlık edeceği, ebedi olarak yoldaşlık edeceği, ebedi olarak dostluk edeceği Hazreti Allah'a "Hakkıyla sana kulluk edemedim Ya Mabud" diye inim inim inliyordu. Allah'ı tanımadan ve bilmeden uzak olanlar ise Allah'la ebedi bir dostluk şerbeti içtiğinin farkında olmayanlar bundan uzak bir hayat yaşadılar ve onlar Muhammed-i Mustafa'nın bu deyişini anlamadılar. Anlamadıkları için de bu meselede dini sadece namaz kılmak, oruç tutmak, örtünmek, sakal bırakmak, cübbe giymek olarak algıladılar. Bu da işin başka bir handikabı oldu. Namazın, sakalın, orucun, ibadetlerin Allah'a yakın olmada birer vesile olduğunu, o vesilelikten çıkartıp onu amaca, maksada dönüştürdüler. Oysa amaç Onun bilinmesiydi, amaç insanların Ona yakınlık peyda etmeleriydi. Yakınlıktan amaç; O her şeye yakındı, O her şeyini biliyor senin, O her şeyini anlıyor, O her şeyini tam manasıyla biliyor. Yakınlıktan kasıt hususi bir yakınlıktı. Gönle dokunmak. Yakınlıktan kasıt Onun bu manada hücrelerine dokunmaktı. Bu manada yakınlıktan kasıt Onu bilmektir, Onu tanımaktır, Onu sevmektir, Ona âşık olmaktır, Onunla dildaş olmaktır. Dildaş olmak. Yoksa sizin hiçbir şeyinize muhtaç değil. Hiçbir şeyinize. Sizin veya ben kendi nefsim için söyleyeyim, benim paçavra gibi namazıma mı muhtaç? Benim paçavra gibi orucuma mı muhtaç? Benim paçavra gibi kimliğime, şahsiyetime mi muhtaç? Haşa. O, bilinmek istedi. Muhteşem bir şey. Bilinmek istedi. Yaradılışın amacı oydu. O yüzden buna da katılamayacağız. Ezeli maddeden yaratmaya da katılamayacağız.

**** Allah alemi bir şey olmayan (Yok) dan yaratmış bunu südür yoluyla ve ezelde değil, iradesi gereği başlangıcı olan bir zamanda yaratmıştır. Bu da kelamcıların ve GAZALİ'nin görüşüdür.***

Ki, biz buna katılıyoruz. Evet. Cenâb-ı Hakk, hiçbir şey yok iken O var idi ve hiçbir şey yok iken bir şey yarattı. O yarattığı şeyi ben ruhundan ve nurundan olarak görüyorum ve o bir şeyden her şeyi yarattı ve bu noktada da bu yaratmanın başlangıcı vardı. Bu yaratmanın başlangıcı var ise bu varlığın, bu kâinatın da bir sonu olacak. O yüzden o görüşe katılanlardanım inşaallah. Bu Heyula olarak adlandırılan şeyi, bunun karşılığı hayaldi herhalde bilmiyorum.

KİNDİ: Şekilsiz ilk madde, çeşitli şekilleri kabul eden pasif güç demiş

İBN SİNA: Heyula birleşiktir. Çünkü heyula kendinde heyuladır. Bilfiil cevherdir ve aynı zamanda istidattır. Heyula ancak dışarıdan bir hakikat gelir ve bu sayede o bilfiil hale gelir. İşte bu hakikat suretin ta kendisidir. Demiş

İBN RÜŞD: Her cisim oluşup bozulan ilk madde heyula ve suretten meydana gelir. Demiş.

Şimdi İbn Sina'da İbn Rüşd'de hem diyorlar ki alem ezelidir, işin bir de bu noktası var, burada da diyorlar ki **bir cisim oluşup bozulan ilk madde heyula ve suretten meydana gelir** diyorlar. Hani ezelden vardı? Nerden bir cisim oluştu şimdi? Bunların hiçbirisine de katılmıyorum çünkü Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri diyor ki "Allah ilk akıllı yarattı ona gel dedi geldi git dedi gitti ve dedi ki: Allah nezdinde senden daha hayırlı bir şey yaratmadım" O ruhundan ve nurundan diye nitelendirdiğim şey, ben Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ruhaniyeti olarak görüyorum. Cenâb-ı Hakk, tekrar bu alem için söylüyorum bunu: bir şey yarattı. Burası biraz işin farklı perdesi. Sahabeler soruyorlar ya "Ya Resulullah hiçbir şey yok iken Allah neredeydi?" cevap söylüyor ya "Âmâdaydı" Ben Âmâyı bir veçhesiyle Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyeti olarak görüyorum. Burası tehlikeli bir nokta, susuyorum. Ayet-i kerime vardı ya, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri için diyor ki "Ben seni alemlere rahmet olarak yarattım"

"Şuandaki bir alemde bahsediyoruz, şu an ki alemde, daha önce de bu alemler, sonsuz alemler var dediniz, şu an da başka bir alem de var dediniz ve bu alem de son değil diyorsunuz. Reenkarnasyona inanıyor musunuz?" Hayır. *"Peki bu hayal içinde hayal mi?"* Eyvallah. *"Biraz açar mısınız bunu?"* Reenkarnasyon bir kimsenin ruhunun başka bir zaman içerisinde başka bir şeyin üzerinde tecelli etmesi. Bu manadaki bir reenkarnasyona inanmıyorum. Çok basit bir şey bu... Bu manadaki bir reenkarnasyona asla inanmıyorum yani bir kimsenin ruhunun öldükten sonra at veya eşek, kedi olarak geleceği veya daha mükemmel bir insan olarak geleceğine, buna inanmıyorum. Asla. Ben insanı biraz fazla önemsiyorum ama o insanın ruhaniyetinin veya o insanın başka bir alemde, başka bir boyutta, başka bir

şekilde tecelli edeceğine inanıyorum *“Hayal içinde hayali açıklar mısınız?”* Bu sufilerde görünen bir haldir. Bunu şimdi ilk önce ben en alt noktasından başlayayım, sufiler rüya görürler, rüyasında rüyasını şeyhine anlatır. Bunu yaşayan kardeşler şimdi beni daha iyi anladılar. Bu kardeşler çünkü rüyalarında bir rüya gördüler, rüyasında rüyasını tevil ettirdi, bir başkasına anlattı. Abdülhalim anlat bakayım rüyanı. *“Babacım rüyamda tam hatırlamıyorum ama rüya gördüğümde rüyamı gelmiştim size anlatmıştım tekrardan rüyamı rüya içerisinde ama rüyamı tam olarak hatırlamıyorum”* Sadece rüyanı rüyanda bana anlattığını gördün? *“Evet babacığım. Sizin de bana cevap verdiğinizizi biliyorum babacığım”* Ama ne olduğunu bilmiyorsun? *“Bilmiyorum”* Evet. Bu hayal içerisinde hayal dediğimiz şey, rüya içerisinde rüya, hal içerisinde hal. Bunun bir çıt farklı bir anını söyleyeyim, zikrullah esnasında. O kimse zikrullah halakasında zikrullah ediyor mu? Evet. Bakın, o zikrullah etmesi bir hal mi? Evet. O esnada zikrullahta hal gördü mü? Evet. O halin içerisinde, o halin içerisinde kendisi farklı bir hali gördü mü? Evet. Bu, rüya içerisinde rüyanın hale dönmüşü. Bunu hayalin bir veçhesi vardır, insanların kendilerince kurguladıkları hayaldir. İnsanların kendilerince kurguladıkları hayal Bilgileri nispetindedir. Hayal kurar, bilmediği bir yerin hayalini kurabilir mi? Hayır. Bilmediği bir şeyin hayalini kurabilir mi? Hayır. Bu, hayalin bir veçhesi. Hayalin bir veçhesi daha vardır. Bu, keşftir. Bu keşftir. Bir şeyde yoğunlaşır, yoğunlaştığı şeyle alakalı bilmediği bir şey gelir ona. Bu yoğunlaşarak ulaştığı bir bilgidir hayal olarak gelir. Bir veçhe daha söyleyeyim size, hiçbir şeyle uğraşmaz, Onunla uğraşır ve O tepeden ona bir hayal indirir. Bu da keşfin ortasının üstünde bir şeydir. Şimdi hayal içerisinde hayal: Buna en aşağı noktadan bakarsak, bu varlık komple hayaldir, o hayalin içerisinde bir hayalde bizizdir. Bu varlık komple bir hayal midir? Kendi inanışım, evet. O hayalin içerisinde bir hayal de biz miyizdir? Evet. O hayal içerisinde hayalinde hayali var mıdır? Evet. O hayal içerisindeki hayalin hayaline tepeden müdahale hayal var mıdır? Muhteşemdir. İşte bu da keşfin zirve noktasıdır. Benim anladığım. *“Tao’nun bir meşhur şeyi var. diyor ki: rüyamda ben kelebektim dağ tepe dolaştım gezdim sonra uyandım. Acaba ben kelebek mi uyandım Tao’yu gördüm yoksa Tao muyum kelebeği gördüm? Yani diğer alemde de biz yaşıyor olabilir miyiz?”* Onu az önce söyledim, dedim ki: bir kimsenin ruhunun at, eşek olarak bu aleme geleceğine inanmıyorum dedim. Evet bu gördüğü rüya o kimsenin kendince hak mıdır? Evet. Başka bir boyutta, bu alemde değil, var olan bu alemde yaşadığı bu alemde değil, başka bir alemde, başka bir boyutta kelebek olarak uçmuş olabilir mi? Evet. Ama rüyanın manası bu mu? Hayır. Bak o rüyayı böyle tevil etmiş olabilir mi? Evet ama rüyanın bizce si, tevili öylemi? hayır. Bizce tevili farklı o yüzden hayır dedim.

“Mikrokozmos gibi makrokozmos da Allah'ın suretidir. Bir yandan Allah, Zâhir ismi gereği kendini zâhir ederken öte yandan Bâtın ismi gereği kendini gizler. Allah'ın sonsuzluğundan dolayı tecelliler tekrarlanmaz. Her bir şeyin sureti her an içinde diğer sıfatları hariç tutarak vücudun belli bir sıfatını görünür kılar ve bu sıfat an be an değişir.

Zâhir boyutunda makrokozmos sonsuz derecede çeşitli olurken mikrokozmos da bâtın boyutunda sonsuz derecede çeşitlilik gösterir.

Her şey bir bütünün parçasıdır. Bu yüzden her bir şeyin “bilinen bir makamı” vardır. Aksine insanların kendileri birer bütündür ve ölüm anına kadar kesin olarak belli bir sığata indirgenemezler. Bu dünyada iken insanlar bilinmeyen makamlarda bulunurlar ve mükemmelliğe ulaşırlarsa ahiretteki makamları da bilinmez olur (?) Prof. William Chittick

Allah makrokosmoz ve mikrokozmozun sonsuz çeşitliliğinde zahir ismi gereği kendini sergiler ve Allah'ın tecellileri gerek zaman içinde gerekse mekânda asla tekrarlanmaz. Ama Bâtın ismi gereği Hakk sabit ve değişmezdir. Allah'ın zâtı değişmez ama onun sıfatlarının hükümleri, âlemi her an yaratan tecellilerinin sonsuz çeşitliliğinde ve yenilenmesinde kendilerini gösterirler.

İnsanlar dış suretlerinde nispeten sabit ve değişmezlerdir ama düşünceleri ve uyanıklıkları düzeyinde an be an sonsuz bir değişme çeşitliliğine maruz kalırlar. “Arabi” bunu şöyle açıklar:

Hazreti Peygamber “Allah âlemi kendi suretinde yarattı.” demiştir. İnsan bâtın boyutunda değişime maruz kalırken zâhir boyutunda sabittir. Bu nedenle insan hem değişime hem de sabitliğe sahiptir. Ne var ki Hakk, zâhir ve bâtın olarak tanıtılmıştır. Zâhir değişme, bâtın sabitliğe sahiptir. Bu yüzden bâtın olan Hakk insanın zâhir boyutuyla, zâhir olan Hakk insanın bâtın boyutuyla aynıdır. Buna göre insan bir ayna gibidir. Aynaya bakarken sağ elini kaldırırsan aynadaki suretin sol elini kaldırır. Bu nedenle senin sağ elin aynadaki suretin sol eli, senin sol elin de bu suretin sağ eli olur. Ey yaratılmış şey senin zâhir boyutun Hakk'ın Bâtın isminin suretidir. Ve senin bâtın boyutun O'nun zâhir ilminin suretidir. (Fütihat IV 135)

İnsanlar bu dünyada Hakk'ın aynadaki görüntüleridir ama bu görüntüler ölümden sonraki ahirette ters döndürüleceklerdir.

Berzah: İçin dış, dışın da iç olduğu bir alemdir. (Prof. Chittick Faith and Pratices Of İslam s:99)

Şeyh şöyle açıklar: Bu dünyada Hakk'ın kalplere tecellisi asla durmaz. Bu sebeple insanın fikirleri ilahi tecelliden dolayı değişime maruz kalır ve Allah ehli olanlardan başka hiç kimse bunun nasıl gerçekleştiğinin farkında değildir.

Bu dünyadaki yaratılışın bâtın boyutunda düşüncelerin çok çabuk değişmesi gibi ahiret aleminde bu kadar çabuk ve hızlı değişir. İnsanların ahiretteki yaradılışı buradakinin tersine çevrilecektir. (Fütuhât III 223/3)

Ben sevgilinin sevgilisiyim, ah bir bilseniz!

Sevgi de bizim sevgilimiz, ah bir anlasanız!

Eğer benim niyetimi anlarsanız

Yüce Allah'a hamd ediniz.

Biliniz! Niçin çevremdekiler sözlerimden yüz çevirdiler?

Çünkü benim sözlerimi anlamaktan çok uzakta onlar.

Niçin açık seçik gösterdiğim şeylere gözlerini kapadılar?

Ve varlığımdeki sevgilimi görmediler.

Sevmedim ben O'nun halkından hiç kimseyi.

Anlayınız, hayır hayır! Varlığımdan başka kimseyi

İlahi niteliklere büründüğümünden beri, O'nun zuhur yerine döndüm.

Evet, tam öyle oldum, öyleyse bana bağlanınız.

Ben Allah'ın ipiyim yaratılışınızda, bunu iyi biliniz.

Öyleyse kul olarak hizmete koyulunuz, kapıma geliniz.

Zeynep'i, Nizam'ı ya da İnan'ı

Seviyorum dersem o zaman iyi anlayınız ki

Bu bir simgedir eşsiz ve sonsuz güzel.

Ki ardında çok değerli ve yaldızlı bir giysi var.

İşte ben, onu giyenin üzerindeki giysiyim.

O giysiyi giyen kimdir bilinmez.

O giysinin içinde vaktiyle HALLAC'ın dediği var.

Öyleyse geliniz, neşeleniniz, sevininiz.

Aşk hayatına yemin olsun ki

Ne zaman O'nu müşahade etsem

O gelir önümde belirir sizi müşahade edeyim diye.

Göz göremez Allah'ı olduğu gibi.

Her an her durumdadır, fakat yok gibidir sanki. (M. İbn ARABİ Kitabü'l-Fenai fi'l Müşâhede)

Devam edelim **

Şeyh, cennet ehline “Burada canlarınızın çektiği şeyler sizedir ve burada size umduğunuz şeyler vardır.” (Fussilet/31) şeklinde hitap edildiği Kur'an ayetini sık sık zikreder. Bunun yanında Allah'ın cennet ehline göndereceği mektubu anlatan Hazreti Peygamber'in bir hadisine işaret eder. Mektupta şu yazılıdır:

Diri ve ebedi olan, asla ölmeyecek olan; diri ve ebedi ve asla ölmeyecek olana, bir şeye ol derim ve o şey hemen olur. Size de bir şeye ol, demenizi ve o şeyin oluvmesini bağlıyorum. (Fütuhat 295/16)

Bu dünyada iken Allah, düşüncelerimize ve hayallerimize suret verdiği gibi ahiretteki düşüncelerimize ve hayallerimize de suret verir.

Bir başka yerde şeyh şöyle der:

Bu dünyada Hakk senin var ettiğin şeylerin yeridir. Çünkü senin maruz kaldığın değişimlere göre O da değişimlere uğrar. Ama ahirette O'nun değişimlerine göre sen değişime maruz kalırsın. Bu nedenle bu dünyada O senin suretine bürünürken ahirette sen O'nun suretine bürünürsün. (Fütuhat III 502/24)

Ahirette takip edilecek bir şeriat olmadığına göre ahiretin bu dünyanın tersine çevrilmiş şekli olduğu gerçeği şeriatın bu dünyadaki fonksiyonunu açıklamada yardımcı olur. “Allah insanı tersine çevrilen bir yaratılıştta yaratmıştır.”

Cennete ulaşan insanlar, kendi isteklerine göre durumlarını belirlerler. Neyi hayal ederlerse o gerçek olur. Allah'ın kelimeleri O'nun kelimeleri olur. “Bir şeyin olmasını istediğimiz zaman ona sözümüz sadece ol demektir ve hemen olur.” (NAHL/40)

Böylece insanlar kendi cennetlerini kurarlar. Kendi suretlerimiz bir değişime uğramadan cennet suretlerinden istediğimiz surete gireriz. Ailemizden veya tanıdıklarımızdan herkes bu halimizde de bizi tanımaya devam eder. Ama eski suretimiz olduğu gibi kalırken yeni bir kevne büründüğümüzü de biliriz!

Şeyh devam eder. Bence en şaşırtıcı pasaj bu!

Her ikisi de isimlerle veya insan suretinde bir araya gelse de ahiretteki insan durumunu bu dünyadakine benzemez. Ahiretin düzenlenişi içinde ruhani hakikat cismani-hissi hakikate hâkim olur. Dünyanın yoğunluğuna rağmen biz bunu tattık. Buna göre bir kimse aynı anda birçok yerde olabilir, âvam ise bunu sadece rüyalarda tadabilir. (Fütuhat I 318/26)

Aynı anda birçok yerde olmak,

Aynı anda birçok bedende mi?

Aynı anda değişik zamanlarda mı?

Seyid Nesîmî'nin bir dizesi geldi aklıma.

"Kâh çıkarım gökyüzüne, seyrederim alemi.

Kâh inerim yeryüzüne, seyreder alem beni."

Devam edelim.

İnsanlar sadece kendi cennetlerini kurmazlar, kendi cehennemlerini de kurarlar.

"Cehennem dediğinde bir dal odun yoktur.

Herkes ateşini buradan götürür." (Pir Sultan Abdal)

Cehennem sadece maddi ve manevi yönden ilahi suretleri zahir olmamış insanları arar. (Fütuhat III 387/10)

Bu, şeyhin cehennem ateşinin bile Allah'ın rahmetinden kaynaklandığını ve cehennemın amacının insanları temizlemek olduğunu ısrarla söyler. İnsanların temizlenmesi demek, fitratlarına uymayan her şeyin yanıp gitmesi demektir.

Allah halkı boşuna yaratmamıştır. Kendisine benzerler getirmek için yaratmıştır. Allah'ı tesbih ederiz. Yücelerin yücesi aziz olan O'dur. Buna göre O, halkı kendi suretinde var etmiştir. Hakk'ın maksudından dolayı yaratılmışlar sonsuz sayıdadır. Ne var ki bir mekâna sahip olmalarından dolayı değersizdirler. Açıklar mısınız?

SON SÖZ ŞEYH'TEN:

Bir bilen ve bilinen olması gerekir. Bu nedenle bir halk bir de Hakk olmalıdır. Vücut kendi mükemmelliğine her ikisi olmadan ulaşmaz. Vücutun mükemmelliği bu alemde zâhir olur. Daha sonra da bu durum en tam ve en mükemmel kuşatıcılığı içinde zâhir olan ahirete aktarılır. Bu dünyada bâtın yönünden tecellinin her şeyi kuşatması gibi, ahirette de bu kuşatıcılık hem zâhir hem de bâtın boyutta olur. Bu nedenle ahiret bedenlerin yeniden dirilişini ve zuhurunu gerektirir ve var olan şeylerin özellikleri bu sayede kendini gösterir. Bu alemdeyken herkes bir şeyin olması için ol der, bu şey zihinlerinde ve hayallerinde olur. Çünkü bu alemde ayan-ı sabiteler kevnî olarak zuhura gelmeyebilir. Ne var ki ahirette diledikleri şeye "ol" demeleri yeterli olacaktır. Ol demeleri ile birlikte zahiri alemde kendi özleriyle var olurlar. Bu ilahi "ol" emrinin alemde dilediği şeyi ikinci sebeplerle var etmesine benzer. Buna göre ahiret mükemmellik yönünden

bu dünyaya göre daha heybetlidir. Çünkü “ol” kelimesi hem hayal hem de his alemini kapsar. (Fütuhât IV 252/2)

“Bu yazı alıntıdır.”

Mikrokozmos gibi makrokozmos da Allah'ın suretidir.

Mikrokozmos küçük alem, makrokozmos da büyük alem. Makrokozmos, Mikrokozmos diye genelde bunu İzutsu böyle kullanıyor. Bunu sufiler kendi dillerinde küçük alem, büyük alem; alem-i sagîr, alem-i kebir olarak hatta biraz daha eski kitaplara bakarsanız bunu okurken alem-i sagîr, alem-i kebir... Alem-i sagîr küçük alem, alem-i kebir büyük alem. Alem-i sagîr insanı küçük alem, İnsan-ı kamili küçük alem, normal komple yaratılmış olan alemleri de alem-i kebir büyük alem olarak sufiler nitelendirirler. Bu, bende tersinedir, ben insan-ı kamili alem-i kebir büyük alem, normal alemi de alem-i sagîr küçük alem olarak nitelendiriyorum. Bu da benim nitelendirmem. Çünkü benim bunu da nitelendirmemin sebebi şu: “Hiçbir yere sığmadım, mümin kululumun kabine sığdım.” der. O zaman gerçek kemale ermiş bir insan bu manada alem-i kebirdir yani büyük alemdir. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarıyla tam teşekküllü tecelli ettiği yine insandır. Kim? Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem. O zaman O da insandı, böyle olunca ben insanı bu manada alem-i kebir olarak görüyorum.

Evet, her iki alem de Allah'ın suretidir. Allah'ın sureti: 1) Allah, bu manada bir şeye benzemez ama sıfatsal olarak tecelli ettiğinden dolayı her şeyi bu manada Allah'ın sureti olarak algılayabilir miyiz? Evet ama Allah mı? Hayır.

Bir yandan, Allah Zahir ismi gereği kendini zahir ederken öte yandan Bâtın ismi gereği kendini gizler.

Cenâb-ı Hakk zuhurat açısından Zahir ism-i şerifiyle bütün sıfatlarının tecelliyatını döker ve bütün sıfatlarının tecelliyatını dökerken bu Zahir ism-i şerifidir. Bir yandan da Bâtın ism-i şerifi vardır ki bu direkt Cenâb-ı Hakk'ın zatıyla alakalıdır. Allah kendi zatullahını Bâtın ism-i şerifiyle de ne yapar? Saklar, gizler. Kendi zatullahıyla alakalıdır bu. Bu sıfatlarıyla alakalı değildir. Bütün sıfatları zuhurat noktasında, tecelliyat noktasında zuhur eder; tecelli eder ve bütün alem-i sagîrde de alem-i kebirde de sıfatsal boyutta tecelli eden bütün hepsi de Cenâb-ı Hakk'tır ama Allah kendi zatullahını Bâtın ism-i şerifiyle saklamıştır.

Allah'ın sonsuzluğundan dolayı tecelliler tekrarlanmaz.

Benim de inanışım odur. Allah hiçbir zaman sıfatsal boyutta hiçbir şekilde aynı şekilde tecelli etmez. Allah her sıfatsal tecelliyatı yenidir, cediddir. O hiçbir zaman bir önceki gibi tecelli etmez, aynı şekilde tecelli etmez. Biz onu aynıymış gibi görürüz, bu tembelliktendir. Bizim tembelliğimizdendir, bizim bu meseleye aşına olamadığımızdandır. O her an, her an bir şan üzerinedir. Ayet-i kerimede Cenâb-ı Hakk “Allah her an bir şan üzerinedir.” der. O yüzden Cenâb-ı Hakk zahirsel boyutta bütün sıfatlarını tecelli ettirirken hiçbir zaman eskisini tecelli ettirmez.

Her bir şeyin sureti her an içinde diğer sıfatları hariç tutarak vücudun belli bir sıfatını görünür kılar ve bu sıfat an be an değişir.

Bütün mükavanatın üzerinde, bütün mükavanatın üzerinde sıfattan sıfatta geçişler, sıfattan sıfata değişimler, sıfattan sıfata tecelliyatlar vardır. Bir kez örneğin bir ism-i şerifi tecelli ettiğinde ardından başka bir ism-i şerifi tecelli eder. Ardından başka bir şey, ardından başka, ardından başka veya tamamıyla tecelli ederken her an, her an tecelli eden onun sıfatıdır ve yenidir. Ben şimdi konuşuyorum, konuşurken el-Kelam ism-i şerifi tecelli ediyor örneğin. Aynı zamanda da bakıyorum, bakınca da el-Basir ismi şerifi tecelli ediyor. Aynı zamanda duyuyorum, duyarken de el-Semi ism-i şerifi tecelli etmekte ama her an yeni tecelli olmakta, her an yeni bir ses gelmekte, her an ben yeni bir sesi görmekteyim ve her an da sizi görmekteyim, alemi görmekteyim ve görürken de her an hepinizin de değiştiğinin ama farkındayım ama değilim. Eğer farkında isem bu büyük bir hayret. Hayretten hayrete, hayretten hayrete, hayretten hayrete geçiş bu. Perdeden perdeye, perdeden perdeye, perdeden perdeye geçiş dediğim bu. Hiçbir perde hiçbir zaman bu yaşadığımız zaman biriminin en küçük zaman birimi kadar kalmaz tecelliyatta ve her an değişim ve dönüşüm vardır.

Zahir boyutunda makrokozmos sonsuz derecede çeşitli olurken mikrokozmos da batın boyutunda sonsuz derecede çeşitlilik gösterir.

Bunu ben batın boyutu olarak görmüyorum. Yaradılan her şey, yaradılan her şey aslında zahir boyutundadır. Bir şeye kün dediyse kün dediği her şey zahir boyutundadır ama bu zahir boyutunu biz görememiş olabiliriz. Mesela ehli sufi örneğin rüyayı batın olarak anlamlandırır, ruhları batın olarak anlamlandırır veyahut da levh-i mahfuzu batın olarak anlamlandırır. Bu fakir bunları batın olarak anlamlandıranlardan değil. Bütün kün dediyse ol dediği her şey zahir boyutundadır. Ol dediği her şey. Ol dediği her şey. Ama biz onu idrak edememiş olabiliriz, biz onu tanımlayamamış olabiliriz, biz onu görememiş olabiliriz, biz onu yok hükmünde görebiliriz. Bizim için batın olabilir o ama hakikatte batın değildir. Hakikatte batın olan bir tek Cenâb-ı Hakk'ın zatullahıdır, o da tefekkür edilmesi yasaklanmıştır.

Varlığa düşen her ne var ise hiç birisi de batın değildir. Hiç birisi de. O yüzden buradaki **Zahir boyutunda makrokozmos sonsuz derecede çeşitli olurken mikrokozmos da batın boyutunda sonsuz derecede çeşitlilik gösterir** sözünün ikinci kıtasına katılanlardan değilim. Makrokozmos dediği yani küçük alemden kastedilen şeyde her ne yaşıyorsa o da zahir noktadadır, o yüzden onun batın noktası yoktur. Bireylerin, insanların kendince batınları vardır ama o batın değildir. Neye göre batını vardır? Kendisine göre. Eş değer olarak diğer karşıdaki kimseye göre kendince batını vardır ama batın değildir. Neden? Onun üzerinde batın olarak tecelli eden şey yaratılmıştır. Bir kimse gece rüya görür, gece rüyası kendince batınıdır, hiç kimse o rüyayı bilmiyor diye görür o. Hayır. Allah el-Habir'dir, haber verendir. Onun gördüğü rüyayı Cenâb-ı Hakk başka bir veli kuluna gösterebilir ve ona batın olan şey ona zahir olur. Bir sufi Allah'ı zikrederken hal görebilir, bu sufice batındır. Sufiyi dışarıdan izleyen başka bir derviş kardeş için de batındır ama o sufinin görmüş olduğu hali bir başkası görür. Bir başkasının batın bildiği şeyi bir başkası için zahirdir. O yüzden mikrokozmos denilen insanın batınlığının insana göre, diğer insanlara göre veya kendisine göre batınlığını olduğunu düşünüyorum. Öbür türlü bir kimseyi batın olarak kabul etmemiz mümkün değil. O yüzden bir kimsenin kalbine gelen ilham diğer insanlar açısından batın olabilir ama o kalbe gelen ilhamı Cenâb-ı Hakk bir başkasına aşikâr edebilir; bir başkasına aşikâr edince o kimsenin batınına o kimse bu noktada, tecelli noktasında aşına olabilir. O yüzden buradaki **mikrokozmosda batın boyutunda sonsuz derecede çeşitlilik gösterir** derken ben bunun batınlığını şerh etmek istiyorum. Buradaki şerh etmek istediğim şey bu. Mikrokozmostaki yani küçük alemdeki batınlık, küçük aleminin denklemlerine göredir ama o küçük aleminin içerisinde bir insan-ı kâmil var ise o kimsenin batınlığı kalmaz. O insan-ı kamile ayan olabilir ki ayan olur. Bu ama peygamberlerde Cebrail aleyhisselamın bildirmesiyle ayan olur, buna biz vahiy deriz. 2'ncisi peygamberlerin kalbine Cenâb-ı Hakk bizatihi sıfatlarıyla tecelli edebilir. Biz buna peygamberlerin üzerinde hadis-i kudsi diyoruz. Ayriyeten rüya olarak peygamberlerin üzerinde tecelli eder, bu malumdur zaten. "Rüya peygamberliğin kırk altı cüzünden bir cüzdür." hadis-i şerifiyle bu sabitlenmiştir ve ezan-ı şerif herkese batın iken Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretlerine batın değildi. Bir gün önce ezanın nasıl okunduğunu görmüştü örneğin. Ona batın değildi. O zaman bir başkasına batındı ama Ona batın değildi, O rüyasında görmüştü. Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretleri henüz daha ayet inzal edilmez, vahiy gelmezden önce gelecek olan ayetlerin bir kısmını bildiğine dair rivayetler var. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine gidip "Ya Resulullah bununla alakalı vahiy gelir, ümid ediyorum." diye sözleri var. Demek ki bir kısım şeyler bir başkasına batın iken bazı kimselere batın değil. Zaten sufilik de bu. Sufiliğin genel manası da bu.

Bazen buradan örnekliyorum ya, buradaki kabristanlara baktığımızda bir başkası için batın ama ehli kabre vakıf olan için batın değil. Şimdi doktorlar gene bana diyecekler ki şizofrenik tecelliyat var. Bizim doktor öyle diyor ya -Çanakkaleli- “Götürsem hastaneye direkt ilaçlıksın, direkt seni tedaviye alırlar.” diyor. Şimdi desem ki oradaki kabristandaki kimselerle de konuşulur, iş büyüyecek. Bir başkası için batın mı? Evet ama konuşan için batın mı? Değil. Bir başkası için batın mı? Evet. Onu gören için batın mı? Değil. Benim bu noktadaki kendimce inanışım şu: Kün dendi yani ol dedi Cenâb-ı Hakk, ol dendiye bir şeye ve olmaması gibi bir şey söz konusu değil, o zahirdir, onun batını yoktur.

Her şey bir bütünün parçasıdır.

Varlık olarak bunu kabul edebiliriz. Bütün varlığı bir bütünün parçası olarak görebiliriz ama sakın bütün varlığı Ondandır bir parçaymış gibi görmeyelim. Baştan daha şerhi düşeyim. O zaman bütün varlık ilah deriz. Panteizm bu. Hani bir ara burada güzel bir sohbet yapmıştık, panteizmle sufiliğin arasındaki farklardı.

Bu yüzden her bir şeyin “bilinen bir makamı” vardır.

Evet, her şeyin, yaratılmış olan her şeyin kendi dairesinde bir makamı vardır. Yaratılan her şeyin. Peki bu makamı nerden tespit edilecek, kim tespit ediyor? Burası da ayrı bir tartışma konusu. Her şeyin bir makamı var, bu makamı tespit eden şey ne? Kim istemez ki arş-ı âlâda bir zerre olsaydı, değil mi? Veyahut da bir ağaç cennette yaşamak istemez mi? Mesela hurma kütüğü. Ne dedi Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri? Dedi ki “Cennette beraber olmak ister misin, yoksa burada mı beraberliğe devam ettirmek istersin?” Kütüğün dillenmesi bir başkasına batındı ama ona değildi. Kütük dedi ki, kütük dersin sen. Kütük demeye dilim varmıyor ona da. Hurma kütüğü değil mi, biz kütük deriz. Kütük demeğe dilim varmıyor. O dedi ki “Cennette beraber olmak isterim.” Cennete gidecek olan bir kütük var dünyadan, hurma kütüğü. Bizim için batın ama, zahir. Hani Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin yanında Hazreti Ebu Bekir Efendimiz de var, sahabeler var. Hızla kabristanlardan geçerken hemen bir kabrin başında durdu. Dedi ki “Duyuyor musunuz?” “Hayır ya Resulullah.” Onlar dediler ki “Hayır duymuyoruz.” “Kim bana yeşil dal parçası getirecek?” Hızla koştu birisi, yeşil bir hurma dal parçası getirdi. 3 tane kabir-i şerifin başına parçaladı onu, 3 tane yeşil hurma dalı zipledi yani oraya dikti, batırdı. “Kardeşleriniz” dedi “Kabir azabı çekiyorlar ve bunların kabir azabı bir dillerine sahip olamadıklarından, birisi de ayakta bevl ettiğinden dolayı.” Biri diline sahip değil, giybet ediyor, dedikodu ediyor, ona, buna çemkiliyor, eleştiriyor. Birisi de ayakta bevl ediyor, üzerine bevl sıçırıyor necaset var üzerinde, hep necasetle dolaşıyor. Öbürkölere batın ama Hazreti

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine zahir. O yüzden her şeyin bir makamı var.

Aksine insanların kendileri birer bütündür ve ölüm anına kadar kesin olarak belli bir sığata indirgenemezler.

İnsanlar bir bütündür birey olarak ve insanlar bütün olunca Cenâb-ı Hakk onu ilme'l yakın noktasında bir insana lazım olan bütün sıfatlar onda tecelli eder ve belli bir sığata da indirgenmez, insan insandır.

Bu dünyada iken insanlar bilinmeyen makamlarda bulunurlar ve mükemmelliğe ulaşırlarsa ahiretteki makamları da bilinmez olur.

Bir kimse evet bu dünyada yaşarken mümince bir hayat kurarsa kendince kendisinin bilmediği bir makama ait olabilir mi? Evet. Allah'ın öyle velileri vardır ki onların veli olduklarını ne kendileri bilir kendilerini ne de halk bilir. O kimse velidir ama ve o kimse herkes gibi yaşar orda ama onun makamı yücedir. Rical-i gayb dedikleri bunlardır. Kendilerinin veli olduklarını bilmezler, halk da bunların veli olduğunu bilmez ama bunlar velilik noktasında öyle çok yüksek derecede değildir. En yüksek derecedeki veli hem kendisinin bildiği hem halkın bildiği velidir. O kimse de kendisinin veli olduğunu bilir. Halk da onun veli olduğunu bilir. Halk nasıl bilir? Rüyaıyla bilir. Rüyasında görür onu veya onun üzerinden bir keramet zuhur eder. Halk onu görür, bakar ki Kur'an ve sünnete sımsıkı yapışmış, dinini yaşıyor. Halk onun zahiren Kur'an ve sünnete yapışık olduğunu bilir, rüyasında da onu görürse onun veli olduğunu bilir halk. Herkes bilir mi? Hayır. Ama halkın bir kısmı onun veli olduğunu bilir mi? Evet. Bu en kıymetli velidir. Bir kısmı da halk onun veli olduğunu bilir, kerametini görür, o yine kendi veliliğinden habersizdir. Onun en altı da hem kendisi habersiz hem halk habersiz. Bunların makamları kendilerinin tespit ettiği, kendilerinin tahmin ettiğinin üstünde midir? Evet, ama bir de bunun tersi vardır, bu nedir? Herkes dünyadayken iyi bir makamda zannedebilir bir kimseyi ama o kimse riyadan, gösteriştten, şundan, bundan yapıyordur. Mahşerde alaşağı olur, cehenneme gider mi? Evet.

Hani birisi vefat etmişti, birisi vefat edince Cüneyd-i Bağdâdî hızla onun peşine düştü, cenaze gidiyor, talebeleri de hızla onun peşine gittiler. Kimse yok o cenazeyi defnedecek, mezarlığa götürecek. Cüneyd-i Bağdâdî böyle büyük bir itina ile büyük bir heyecan ile büyük bir dikkat ile o cenazeyi defnediyor. Tabi geliyorlar şehre, ardından birisi daha vefat etmiş. Cenazesi şatafatlı mı şatafatlı, tantanalı mı tantanalı, herkes siyah kocaman gözlüklerini takmış, herkes siyah giyinmiş, Zincirlikuyu mezarlığına defnedilecek, cenaze namazı nerde? Şişli Teşvikiye'de. Teşvikiye'de namaz, Zincirlikuyu'da defin. Herkes kocaman siyah gözlükler. Siyah

gözlükler ne kadar kocaman olursa o kadar acı büyük. Bunun gibi. “Nasıl bilirdiniz?” “İyi bilirdik!” Herkes. Ya dün akşam daha adam meyhanedeydi? Adam inanmıyor yıllardan beri, inanmadığını söylemiş. İnanmıyor adam. İnanmadığını yıllardır söylemiş. İnanmıyor ya hakkı değil mi? Evet. Ne zulmediyorsunuz adama Teşvikiye Camisine getiriyorsunuz? İnanmıyor adam. Kimisi de beyan ediyor, benim cenazemi camiye götürmeyin. Yok biz inat ediyoruz, illaki götüreceğiz. Adam canlansa o esnada “Nereye götürüyorsunuz beni?” “Teşvikiye’ye.” “Kardeşim ben size beni götürmeyin demedim mi?” Biz götürüyoruz ama inatla. Biz götürüyoruz. Adamın inanmama hakkı var mı? Var. İnanmama hakkı var ama yok biz götürüyoruz. Allah iyi etsin. Bunun gibi. Birisi vefat etmiş, bütün halk peşinden gidiyor, Cüneyd-i Bağdâdî gitmiyor peşinden. Talebeler diyorlar ki “Efendim filanca vefat etmiş.” Filanca. Susuyor mübarek. Biraz daha tabi herkes gidiyor. Sonradan diyor ki “Niceleri vardır ki dünyada padişah gibidirler ama ahirette zelil olurlar. Niceleri, böyle hiçbir şeye benzetmediğimiz dünyada kimseler vardır ki onlar da ahirette padişah gibidir.” Bir de işin bu tarafı var.

O yüzden bu dünyada iken insanlar bilinmeyen makamlarda bulunabilir. Bu, öldükten sonraydı anlattığımız. Bir de ne var? Yaşarken var. Normalde bu dünyada, bizim gibi yiyor, içiyor, biz de bizden zannediyoruz onu ama o insanların bilmedikleri makamdan yiyip, içip bilmedikleri bir makamda yaşayabilirler mi? Evet. Zahiren görünürler mi sizin yanınızda? Evet, ama mana olarak onlar bu dünyaya aitler midir? Hayır. Onlar farklı makamlarda yaşayıp oralarda durabilirler mi? Evet. Böyle yaşayanlar her daim var mıdır? Evet. Cenâb-ı Hakk’ın böyle yaşattıkları var mıdır? Evet. Böyle yaşattıkları yaşadıklarından farkında mıdır? Aynen bu üç tane veliyi sıraladığım gibi. Bir kısmı bilir, farkındadır. Bir kısmı bilmez. O bilmeyenler nerde yaşadıklarının da farkında değildirler. Onlar kendilerince dünyayı dünya olarak da görmezler. Onlar o makamları da kendilerince çok tasnif edemezler.

Allah makrokozmos ve mikrokozmozun sonsuz çeşitliliğinde Zahir ismi gereği kendini sergiler. Eyvallah. Şimdi geçen paragraftakinden daha farklı bu. **Ve Allah'ın tecellileri gerek zaman içinde gerekse mekânda asla tekrarlanmaz.** Evet katılıyorum. **Ama Bâtın ismi gereği Hakk sabit ve değişmezdir.** Buradaki Hakk’tan kasıt, Hakk sabit ve değişmez dediği, Cenâb-ı Hakk’ın kendi zatullahıdır. Cenâb-ı Hakk’ın kendi zatullahının en önemli isimlerinden birisi de Hakk ism-i şerifidir. Allah'ın zatullahı bu noktada sıfatsal mahiyetlerde, tecelliyatlarda değişken; zatullah noktasında değişken değildir. **Allah'ın zatı değişmez** -evet o da gelmiş o noktaya- **ama onun sıfatlarının hükümleri, alemi her an yaratan tecellilerinin sonsuz çeşitliliğinde ve yenilenmesinde kendilerini gösterirler.** Evet.

İnsanlar dış suretlerinde nispeten sabit ve değişmezlerdir ama düşünceleri ve uyanıklıkları düzeyinde an be an sonsuz bir değişme çeşitliliğine maruz kalırlar.

Buna yine bir şerh düşmek istiyorum, insanların suretleri de an ve an değişir. İnsanların suretlerinin an ve an değişmesi bir zahir noktadadır; ikincisi de batın, makamsal noktadadır. Diğer insanlar onların o suret değişikliklerini göremeyebilirler. Mesela bir kimse zikrullahı başlamazdan önceki manevi sureti ile zikrullahın ortasındaki manevi suretiyle zikrullahın sonundaki manevi sureti değişir o kimsenin. Bir kimsenin zahiri sureti de zikrullahın başı ile ortası ile sonu arasında değişir. Bir kimsenin zahiri sureti an ve an değişir. Bu değişiklik bir önceki andakine benzediğinden dolayı biz onu aynısı zannederiz. Eğer değişmeseydi 50 yıl sonra o kimsenin sureti 50 yıl önceki sureti değildi. Demek ki değişti sureti. An ve an ona yeni elbise giydirildi. An ve an. Kilo aldı, elbise değişiyor hep onun, kilo veriyor, elbise değişiyor, güneşe çıkıyor, elbise değişiyor, gölgeye gidiyor, elbise değişiyor. Bu, işin zahir tarafı. Süt içmeye devam ediyor, süt içerse elbise değişiyor, rengi açılıyor, esmerse daha tatlı esmere dönüyor örneğin. Zeytinyağlı yerse cildi parlamaya başlıyor. Zeytinyağlı yemezse cildi soluyor, cilt pörsüyor. Zeytinyağlı yerse bütün yemekleri yüzü pırıl pırıl, cildi pırıl pırıl oluyor. Zeytinyağlı sabunla yıkıyor, yüzü ve cildi pırıl pırıl oluyor. Yok o şampuandı, yok bilmem neydi böyle kimyasal maddelerden karışmış kuruşmuş bir sürü ne idüğü belirsiz bir şeylerle yıkıyor, cildi pörsüyor onun, yaşılanıyor. Bir de cildinde tuhaf kokular oluyor. O kimyasal maddeler kalıyor onda. Bir kimsede zeytinyağı kalsa vücudunda hiçbir şey olmaz ama kimyasal madde kalıyor üzerinde. Kadınlar bunlardan uzak dursunlar. Erkekler de uzak dursunlar. Kadınlar kimyasal maddelerle yıkandıklarından dolayı erkekler bir müddet sonra kadın istemez hale geliyorlar. O kimyasal maddelerin tecelliyatı. Veya erkeler o kimyasal maddelerle yıkayıp temizlendiklerinden dolayı bir müddet sonra kadın da onu istemiyor. Çünkü vahşi kapitalist global dünyaya göre onun çok hızlı çalışması lazım. Sabah işe erken gitmesi lazım. Bütün işini, eforunu sarf edip akşama yorgun dönmesi lazım. Her ikisinin de birbirini görmemesi lazım fazla. Fazla birbirlerini görürlerse o zaman kapitalist dünyanın işine gelmez. Çocuk yapmaya da fırsat olmaması lazım. Çok çalışmaları lazım. Çok. Bir sürü deodorant, bir sürü parfüm, bir sürü böyle koku moku her tarafına sıkması lazım herkesin. Bize o böyle aa ilgi çekiciymiş gibi geliyor o esnada, sonra vücuda zarar geliyor ve o kimsenin fiziki değişiyor mu? Evet. Kadınlar habire saçlarını boyuyor ya. Habire boyuyor, boyadan boyaya geçiyor, boyadan boyaya geçiyor, boyadan boyaya geçiyor. Kadının saçının ne renk olduğunu adam da unutuyor. Adam düşünüyor artık, evlenirken- ben bu kadını aldığımda- siyah saçlıydı, şimdi bembeyaz veya sapsarı. Geçen gün gördüm, birisi parlament mavisi boyatmış.

Enteresan, rengarenk. Bildiğiniz parlament mavisi. Bir tarafı parlament mavisi yapmış, bir tarafı böyle vişne çürüğü rengine yapmış. Enteresan. Ülkemiz rengarenk. Bunların hepsi de ne yapıyor, onun fizikini değiştiriyor mu? Evet. O yüzden katılmadım buraya çünkü o kimsenin zahir görüntüsü de sabit değil. Mana? O zaten düşünce, hiç sabit değil. Bir kimsenin düşüncesini sabitleyemezsiniz. Sabitleyeceğiniz bir tek yer vardır, orası da Kur'an sünnettir. Sabitleyebilirsiniz. Bir de kalbi düşünce vardır, orayı da sabitleyemezsiniz. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri ne buyurdu? “Ya Rabbi, benim kalbimi dininde sabit eyle.” Dikkat edin, duaya dikkat edin! Duaya dikkat edin, bize çok büyük bir işaret. Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri diyor ki “Ya Rabbi, benim kalbimi senin dininde sabit eyle.” Dikkat edin son kelimeye! “Senin dininde sabit eyle.” Allah'ın dininde. Diyeceksiniz ki bu Allah'ın dininin kitabı ne? Kur'an-ı Kerim. Ama Kuran-ı Kerim'in gerçek manası Allah'ta. Sünnet-i Resulullah'ın gerçek, hakikat manası Allah'ta. Biz zahir bize indirilmiş olan, verilmiş olan Kur'an ve sünnete baktık. Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin duasında enteresan bir ince perde var. Bu, bencesi. Diyor ki “Benim kalbimi senin dininde sabit eyle.” Kur'an onun dinine gidilecek bir kapıdır, vesiledir. Sünnet-i Resulullah, Allah'ın dinine gidilecek bir kapı, bir vesiledir. Kur'an ve sünnet bizi Allah'ın dinine götürür. Tekrar ediyorum. Kur'an ve sünnet bizi Allah'ın dinine götürür. O zaman hep beraber dua etmeliyiz. Yarabbi bizim kalplerimizi kendi dininde sabit eyle. Âmin. Burası çok önemli.

O zaman bir kimsenin kalbi de değişken midir? Evet. Akli değişken midir? Evet. Kalbi de değişken midir? Evet. Başka hadis-i şerif: “İnsanların kalpleri Allah'ın iki parmağının arasındadır.” O zaman bu, insanların da kalplerinin değiştiğine işaret mi? Evet. O zaman insan hem zahir olarak hem düşünce boyutunda, akli düşünce boyutunda, hem kalbi düşünce boyutunda değişken midir? Evet. Son nefeste imandan küfre düşebilir mi? Evet, değişken çünkü. Son nefeste küfürden imana dönebilir mi? Evet, değişken çünkü sabitlenmiş değil. Bir kimsenin fiziki de sabitlenmiş değil bu manada, değişkenliğe ait ama kadın erkek olacak, erkek kadın olacak değil, bu fitrata aykırı bir şey. Değişkenlik o kimsenin trafik kazasında kolunun koparılması gibi. Trafik kazasında bir gözünün kör olması gibi. Değişken mi? Evet. İhtiyarlamak değişkenlik mi? Evet. Çocuğun büyümesi değişkenlik mi? Evet.

ARABÎ bunu şöyle açıklar:

Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem **“Allah alemi kendi suretinde yarattı.” demiştir.**

Buraya da şerh düşmem lazım. Buradaki alıntı benim okuduğum gibi değil. Cenâb-ı Hakk alemi Âdem'in suretinde, Âdem'i de kendi suretinde yarattı. Hadis-i kudsi bu. Arabî'nin Füsüs'unda da Fütuhât'ında da geçer bu. Arabî bunu Fütuhât'ında kendisi de bunu böyle alır, böyle söyler. Burada çeviri yapan kimse bunu nerden aldıysa burada bir sıkıntı var. Şimdi burada Allah alemi kendi suretinde yarattı, dolaylı bir şekilde evet ama hadis-i kudsinin metni şu: "Allah alemi Âdem'in suretinde, Âdem'i de kendi suretinde yarattı." Âdem'i kendi suretinde yarattı. O yüzden ben insanı büyük alem olarak görürüm.

İnsan batın boyutunda değişime maruz kalırken zahir boyutunda sabittir.

Yok kabul etmiyorum. Zahir boyutu da sabit değildir. ***Bu nedenle insan hem değişime hem de sabitliğe sahiptir.*** Bir veçheyle. An ve an hem değişime hem sabitliğe sabit midir? Evet, ama bu katıldığım şey çünkü bir an üzerinde sabittir, bir an üzerinde değişime tabidir.

Ne var ki Hakk, zahir ve batın olarak tanıtılmıştır. Evet. ***Zahir değişime, batın sabitliğe sahiptir. Bu yüzden batın olan Hakk insanın zahir boyutuyla, zahir olan Hakk insanın batın boyutuyla aynıdır.***

Bu, denklem olarak evet ama insanın hem zahiri hem batını değişime muhtaçtır, değişir. Cenâb-ı Hakk zahir noktasında değişime, batın yani Cenâb-ı Hakk'ın zatullah noktasında değişimi yoktur.

Buna göre insan bir ayna gibidir.

Eyvallah. İnsan bir ayna gibidir, değil, aynadır. Gibi değildir, aynadır insan. Buradaki kastım mümin olanlar için geçerli. çünkü hadis-i şerifte Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri kati söyledi: "Mümin müminin aynasıdır." gibidir, demedi. Hazreti Muhammed-i Mustafa hazretleri gibidir demediğinden dolayı kati diyorum, mümin müminin aynasıdır. Mümin Allah'ın ism-i şerifidir. "Mümin müminin aynasıdır." deyince, mümin Allah'a baktığında kendisini görür. Cenâb-ı Hakk'ın da Mümin ism-i şerifi bir kulun üzerinde zuhur ettiğinde, tecelli ettiğinde de Allah da kendi ismini kulunun üzerinde tecelliyatını seyrederek. O zaman bir kimse Cenâb-ı Hakk'ın Mümin ism-i şerifinin tam tecelliyatıysa diğer müminlere de ayna olur ama her mümin mümine ayna vazifesi görür. O yüzden sufiler derler ki, karşıda gördüğün eksikliklerin hepsi de sende var. Derviş kardeşinin üzerinde ne eksiklik gördüysen sende var. Etrafınızda ne eksiklik gördüyseniz hepsi de sende var. Kimi eksik gördüysen o eksiklik sende var. Mümin böylece kendisini kemale erdirir. Sufiler şeyhlerine bakarlar eksikliklerini görürler kendi eksikliklerini. Şeyhin üzerinde bir eksiklik görüyorsa yine o eksiklik kendisindedir. Mesela rüyasında

görür işte şeyh efendiyi sigara içerken gördüm, ya bunu nasıl anlatayım şimdi. Hani şeyh efendinin eksikliği gördü o rüyasında. Gelir der. Efendim hakkınızı helal edin ama sizi sigara içerken gördüm, mesela. İşte şeyhler de bakarlar karşıdaki dervişin duruma, hodul bir kimseyse “Allah bizi affetsin.” der. Ne yaptı, günah işlediğini kendi üzerine aldı. Yok, karşıdaki derviş hodul değilse kemale erecek bir noktadaysa yavrum tövbe et, bu eksiklik sana ait, der. Eğer o hodulsa döner der ki kendi eksikliğini benim üzerime attı gene. O da hodulluğundandır. Ha olmayacak o. Bu ümitsizlik değil ama zor olacak yani zaman alacak. Bunun gibi. O yüzden “Mümin müminin aynasıdır.” hadis-i şerifi mucibince o yüzden ayna gibidir değil, aynadır.

Aynaya bakarken sağ elini kaldırırsan, aynadaki suretin sol elini kaldırır.

Bu, aynaya bağlıdır. Her ayna doğruyu göstermez. Ancak mümin aynası doğrudur. Neden? Ben size binlerce ayna getirebilirim ve o aynaya baktığınızda binlerce Mustafa Özbağ görebilirsiniz. Milyon ayna getiririm buraya, milyon aynaya bakan kendisine bakarken milyon adette görür ve milyon değişik görür. Milyon değişik görür. Bazen örneklerim: Biz 7 8 yaşlarındayken dedemiz bizi İzmir fuarına götürürdü, Allah rahmet eylesin. Bakkal dükkânı var hem aynı zamanda fuar zamanı gidildiğinde İzmir’den kuru bakliyat alınıyor. Bütün yıl boyunca satacağı nohut, kuru fasulye, pirinç, şeker, makarna... O zamanlar yeni yeni çıkıyor daha hazır makarnalar: Vita. O zaman margarin var Vita yağı, gençler bilmez şimdi, millet tereyağı yerine Vita alıyor. Bir de diyorlar ki çok sağlıklı. Bizi, Amerika’nın margarinleriyle büyüttüler o nesli. Sana, Tama bunlar margarin hepsi de. Millete tereyağı yemeyin damar sertliği yapıyor, zeytinyağı yemeyin şu yapıyor. Bir de türkü “Zeytinyağlı yiyemem aman da aman.” Amerika’nın ne kadar çiçek yağı varsa margarini varsa Amerikan kredisi olarak geliyor bize. Amerika 10 milyon dolar size kredi açıyor, diyor ki, 8 milyon dolarını size çiçek yağı, margarin, Vita, Tama, Sana, uydur kaydır gönderirim. Fransa diyor ki, size 10 milyon dolar kredi veririm, eee, 5 milyon dolarını parfüm olarak gönderirim. Ya gözün kör olmasın, bizimkiler tarlada çalışıyor sabahtan akşama kadar parfümü ne yapacak? Yok. Geliyor 5 milyon dolarlık parfüm İstanbul’da, Ankara’da, lüks mağazalarda lüks insanlara satılıyor. Neyle? Krediyile alıyor devlet bunu. Yani bize İsviçre bize kredi açıyor. İsviçre kredi açıyor ama “Bu kadar saat alırsan” diyor. Bizim şehirlerin ortasında kocaman bir saat var. Oraya bakıyoruz; saati, vakti görüyoruz ama yok herkesin kolunda bir tane switch saat olacak, böyle kredi açılıyor. O zamanlar biz de işte İzmir’e gidiyoruz, gündüzden dedem mal alıyor orda, mal aldıktan sonra öğlenden sonra işimiz bitiyor, fuara gidiyoruz. Dedem bizi fuara götürüyor, İzmir fuarına meşhur. İzmir fuarında geziliyor işte, stantlar var ama en önemli yer ne? Ayna. Giriyorsunuz oraya, parayla giriliyor. Ayna sizi şişman gösteriyor, kocaman. Herkes birbirine gülüyor içerde.

Birini uzun gösteriyor, birini şişman gösteriyor, birini katlıyor böyle sanki göbek dışarıda gövde gerideymiş gibi.

Velhasıl bir sürü ayna var içerde, her aynaya baktığında kendini farklı surette görüyorsun. Yaşım 7 8. Lazımmış bana sonradan. O yüzden ayna düzgün ve parlak olursa seni tam olarak gösterir. Kolun eksikse kolsuz, gözün eksikse gözsüz gösterir seni. Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretleri Mesnevi’de der ya: “Senin aynan neden yalan söylüyor bilir misin ki?” Dikkat edin. “Senin aynan neden yalan söylüyor bilir misin ki?” Tozlu ve paslıdır o yüzden. Buradaki aynadan kasıt ne? O kimsenin kalbi. Hazreti Pir daha ileri gitti, kalbi ayna haline getirdi ve diyor senin aynan neden haber vermiyor biliyor musun? Neden düzgün haber vermiyor, neden yalan söylüyor, neden ilhamın ilham olarak değil, vesvese olarak? Neden kalbinde ilham yok? Neden Cenâb-ı Hakk senin kalbine ilham etmiyor? Neden Allah’ın kalbindeki ilhamını duymuyorsun. İlham etmiyor demeyeyim. Tövbe ettim, geri döndüm. Neden Allah’ın kalbindeki ilhamı duymaktan uzaksın? O her daim senin kalbinde ilham ederken senin kulağın neden tıkalı? Senin gözün nenden kör, bilir misin? Bu muhteşem bir şey! “Tozludur, kirlidir, o yüzden.” diyor. Bu ne demek biliyor musunuz kardeşler? Cenâb-ı Hakk her daim sizin kalbinizde ilham ederken, her daim sizin kalbinizde nur akıtırken, her daim sizin kalbinizde sizi irşad ederken siz bundan habersizsiniz. Ben kendi nefsim için söylüyorum bunu. Sebep? Tozlu da ondan, diyor. Kirli de ondan. Ayet-i kerime: “Kalpler ancak zikrullah ile mutmain olabilir.” Hadis-i şerif: “Kalbin cilası Allah’ı zikirdir. Zikrin en efdali la ilahe illahtır.” Kalbin cilası neymiş? Zikir. Zikrin en efdali, hadis-i şerif devam ediyor: “La ilahe illallah’tır.” Ayna değişti. Mümin müminin aynasıdır, bir tecelliyat bu. İnsan insanın da aynasıdır. Bir tecelliyat da bu ama asıl tecelliyat kalbinizde.

Aynaya bakarken sağ elini kaldırırsan, aynadaki suretin sol elini kaldırır.

Bizde hiç öyle olmuyor. Bizdeki ayna sağ elini kaldırıncı o da sağ elini kaldırıyor. Tersini göstermiyor yani. Bazı aynalar tersini gösterebilir mi? Evet. Bazı aynalar zıddını gösterir mi? Evet. Aynasına bağlı.

Bu nedenle senin sağ elin aynadaki suretin sol eli, senin sol elinde bu suretin sağ eli olur. Her aynada böyle olmaz. ***Ey yaratılmış şey, senin zahir boyutun Hakk’ın Batın isminin suretidir. Ve senin batın boyutun nun Zahir isminin suretidir.*** Kısmen. Cenâb-ı Hakk’ın Batın ism-i şerifi direkt kendi zatullahına aittir. İnsanların üzerinde Batın ism-i şerifinin, Batın ism-i şerifinin tecelliyatı insanların kendi aralarına göredir, Hakk’a nispetle değildir. Bir kimsenin bir kimsenin üzerinde batınilîği olabilir, bize batın gelen olabilir ama o gerçek batın değildir. Buradan devam edeceğiz inşaallah.

İnsanlar bu dünyada Hakk'ın aynadaki görüntüleridir ama bu görüntüler ölümden sonraki ahirette ters döndürüleceklerdir.

Berzah: İçin dış, dışın da iç olduğu bir alemdir. (Prof. Chittick Faith and Praticice Of İslam s:99)

Şeyh şöyle açıklar: Bu dünyada Hakk'ın kalplere tecellisi asla durmaz. Bu sebeple insanın fikirleri ilahi tecelliden dolayı değişime maruz kalır ve Allah ehli olanlardan başka hiç kimse bunun nasıl gerçekleştiğinin farkında değildir.

Bu dünyadaki yaratılışın batın boyutunda düşüncelerin çok çabuk değişmesi gibi ahiret aleminde bu kadar çabuk ve hızlı değişir. İnsanların ahiretteki yaradılışı buradakinin tersine çevrilecektir. (Fütuhât III 223/3)

Arabî olunca rahat oturmak lazım, biraz böyle bir derin nefes almak lazım, böyle bir kendini toparlayıp dikkat etmek lazım, odaklanmak lazım. Öyle normal değildir Arabî sohbetleri. Bak kafadan çarpıyor böyle, insanı alıp götürüyor bir taraftan bir tarafa

Ben sevgilinin sevgilisiyim, ah bir bilseniz!

Sevgi de bizim sevgilimiz, ah bir anlasanız!

Eğer benim niyetimi anlarsanız

Yüce Allah'a hamd ediniz.

Biliniz! Niçin çevremdekiler sözlerimden yüz çevirdiler?

Çünkü benim sözlerimi anlamaktan çok uzakta onlar.

Niçin açık seçik gösterdiğim şeylere gözlerini kapadılar?

Ve varlığimdaki sevgilimi görmediler.

Sevmedim ben nun halkından hiç kimseyi.

Anlayınız, hayır hayır! Varlığımdan başka kimseyi

İlahi niteliklere büründüğümünden beri, O'nun zuhur yerine döndüm.

Evet, tam öyle oldum, öyleyse bana bağlanınız.

Ben Allah'ın ipiyim yaratılışınızda, bunu iyi biliniz.

Öyleyse kul olarak hizmete koyulunuz, kapıma geliniz.

Zeynep'i, Nizam'ı ya da İnan'ı

Seviyorum dersem o zaman iyi anlayınız ki

Bu bir simgedir, eşsiz ve sonsuz güzel

Ki ardında çok değerli ve yaldızlı bir giysi var.

İşte ben, onu giyenin üzerindeki giysiyim.

O giysiği giyen kimdir bilinmez.

O giysinin içinde vaktiyle HALLAC'ın dediği var.

Öyleyse geliniz, neşeleniniz, sevininiz.

Aşk hayatına yemin olsun ki

Ne zaman O'nu müşahede etsem

O gelir önümde belirir sizi müşahede edeyim diye.

Göz göremez Allah'ı olduğu gibi

Her an her durumdadır, fakat yok gibidir sanki. (M. İbn ARABİ Kitabü'l-Fenai fi'l Müşâhede)

Arabi'yi okunmaya çalışanlar genelde Mesnevi'den faydalanırlar ve Mesnevi'den bu manada açılım aralar bulurlar. Buna hemen Mesnevi'den bir dem vuracağım:

“Ben her toplulukta ağladım, inledim. İyi hallilerle de eş oldum, kötü hallilerle de. Herkes kendi zannınca dost oldu bana, içimdeki sırlarımıysa kimse aramadı. Benim sırrım feryadımdan uzak değil fakat kimseye canı görmeye izin yok.”

Aslında **ben sevgilinin sevgilisiyim**. Sevgili: Allah. Ben Allah'ın sevgili kuluyum, Allah'ın sevdiğiyim. Ben Ona aşığım, O da bana aşık. Arayan bulur, bulan tanır, tanıyan sever, seven âşık olur. Allah cevap veriyor: “Ben de ona âşık olurum.” Allah'a kim âşık olursa Allah da ona âşık olur. Kim ona yüz adım gelirse o, ona bin adım gelir. Kim ona bin adım gelirse o, ona koşar. **Ben sevgilinin sevgilisiyim**. Allah da onu seviyor. “Allah'ın sizi ne kadar sevdiğini merak ediyorsanız -hadis-i kudsi-sizin Allah'ı ne kadar sevdiğinizize bakın.” Eğer siz Allah'ı öylesine çok seviyorsanız öylesine çok seviyorsanız bilin ki O sizin sevdiğinizden çok, çok, çok fazla misliyle sizi seviyor. O çünkü Rahman'dır, o aynı zamanda Rahim'dir. Onun rahmeti gadabını sarmıştır, rahmetinin sarmadığı hiçbir şey yoktur. O zaman kulun bir damlasına karşılık o sayısız damla verir, senin gece yarısı akıttığın bir damla gözyaşının karşılığında sayısız lütuflar verir. Hani, “Kim beni bir cemaat içerisinde zikrederse onu daha hayırlı bir cemaat içinde zikrederim, kim beni nefsinde zikrederse ben de onu kendi zatımda kendi nefsimde zikrederim, kim beni zikrederse bende onu zikrederim.” O zaman kim Ona sevgili gibi yaklaşırsa O da ona sevgili gibi yaklaşır, hem de misliyle yaklaşır. Hatta misliyle yaklaştığından dolayı kim Ona bir adım attığında Onun aşk girdabına girer. Kim Onun aşk girdabına girerse zaten kendi aşkını unuttur, kendi muhabbetini unuttur, kendisini unuttur artık, her yerde Onun aşkının tecelliyatını yaşar. Onun aşkının tecelliyatını yaşadığından dolayı onun kendisi kalmaz. Sadece ve sadece Onun aşkının ve sıfatlarının tecelliyatı kalır. O yüzden **Sevgi de bizim sevgilimiz, ah bir anlansanız!** Buradaki sevgi, duygudur. Bu

duygunun temel olarak sahibi Allah'tır. Sevgi de bizim sevgilimizdir. Allah'ın sevmesi de bizim sevgilimizdir. Bizim sevmemiz de bizim sevgilimizdir. Biz sevmeyi severiz. Sufiler topluluğu sevmeyi severler. Eğer bir sufinin içerisinde, kalbinde bir nefret var ise o henüz daha sufi olmamıştır. Eğer sufinin kalbinde sevgiden başka bir şey kalmaz ve sufiden nefret çıkmaz. O yüzden derim, küfretmek sufinin işi değildir. Kalbi kararan kimselerin işidir. Hakaret etmek kalbi kararan insanların işidir, sevgisizlik kalbi kararan insanların işidir. Sevgisizlik sufinin işi değildir. Allah'ı sevenlerin işi değildir. Allah'ı sevme iddiasında bulunanların üzerinden sevgisizlik akmaması gerekir. Eğer üzerinden sevgisizlik akıyorsa gaflettedir, şeytaniyettir, nefsaniyettir, hızla tövbe etmesi gerekir. Allah muhafaza eylesin.

Eğer benim niyetimi anlarsanız

Yüce Allah'a hamd ediniz.

Eğer bu noktada bir velinin Allah sevgisini anlarsanız Allah'a hamd edin. Bir velinin Allah'a olan aşıklığını anlarsanız Allah'a hamd edin. Bu çünkü büyük bir nimettir. Bir velinin sevgisini ve aşıklığını anlamak binlerce cilt kitaba bedeldir. Çünkü onu anlamak Allah'ın sevgisini anlamak, Allah'ın merhametini, rahmetini, lütfunu, ikramını anlamaktır. Çünkü velinin üzerinden tecelli eden sevgi, Allah'ın sevgisidir. Bunu anlayan kimse Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarına mazhar olmuş, sıfatlarının tecelliyatını seyreden, hayretten hayrete geçen kimse demektir.

Biliniz! Niçin çevremdekiler sözlerimden yüz çevirdiler?

Aşıkların sözleri bu manada âşık olamayanlara ters gelir. Sevgiden konuşan, muhabbetullahtan konuşan Cenâb-ı Hakk'ın ilm-i hakikatinden konuşanları ancak ilm-i hakikate ram olanlar anlarlar; o yüzden sufileri seven çok yoktur. Sufileri herkes sevmez, herkes sevmeyebilir. Sufileri herkes kabul edemez, herkes kabullenmez, herkes sıraya geçer küfür fetvası vermek için, herkes sıraya geçer onların bir eksikliğini göstermek için, herkes sıraya geçer onları nasıl kosayla biçelim diye, herkes sıraya geçer sözlerinden alalım da bir tane küfür fetvası çıkaralım, alnına çakalım diye. O yüzden sufiler çok sevilmezler. Eğer bir sufiyi çok seviyorlarsa o gerçek sufi değildir, o hakikati konuşmuyordur. Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretleri vefat ettikten sonra anlaşılmış ve sevilmiştir. Sağında herkes -çok af edersiniz, çok özür dilerim- lutiliğine varıncaya kadar fetva vermişlerdir ve Hazreti Şems'i öldürmek için Hazreti Şems'i kovmak için bütün dervişler ayağa kalkmıştır, Hazreti Şems'i kovmak için Konya'dakiler ayağa kalkmışlardır, bizim Mevlâna'mızı elimizden aldı diye. Yine aynı şekilde Hazreti Mevlâna kendi zamanında değeri anlaşılmamış, kendi zamanında sevilmemiştir. Buna Abdülkadir Geylani hazretleri de dahildir, sürgüne gönderilmiştir Mısır'a. Bu, Ahmed er-Rufai hazretleri için de

geçerlidir; bu, Hacı Bayram için de geçerlidir. Hacı Bayram-ı Veli hazretleri için siyasetçilere, günün padişahına olur olmadık bir sürü sözler söylenmiş ve koca Beyazıt Hacı Bayram-ı Veli hazretlerinin tekkesini tabiri caizse basmıştır. O der ki “Bana karşı mürid toplarmışsın?” Toplar bütün müridleri, hiç cevap vermez. “Kim bana tabi olacak?” der “Bu kılıcımın altına kim yatacak, kim candan geçti?” der. Herkes durur. “Şeyh Efendi kafayı yedi herhalde, ya belliydi böyle olacağı zaten, hayalliyordu kendi kendine bir şeyler söylüyordu.” Bir tane erkek derviş çıkar. “Efendim ben Allah için size bağlandım, bu canı vermeye razıyım.” Katar çadırın içerisine onu, elinde kılıç kan damlaya damlaya gene çıkar. “Yok mu başka?” der. Bir kadın çıkar. “Ben üstadım.” Götürür onu, içeri katar, yine kan damlayan kılıçla çıkar. “Yok mu başka bana canıyla teslim olan?” Bir buçuk kişi. Döner. “Haşmetlim biz iki buçuk dervişiz.” der. Biz iki buçuk dervişiz sözü oradan kalır. Şeyh değil, iki buçuk dervişiz, der. Sonradan anlaşılır ki içerde koyun boğazlamıştır. Hep zamanın siyasileri, çok enderdir, çok enderdir, onlar erdemli insanlardır, gidip bir velinin elini öpüp dizinin dibinde durur. Çok erdemlidir onlar. Onlar da aslında evliyadandır, siyasetçi de değildir o. Bir velinin terbiyesine girip elini öpmek siyasetçi değildir. O yüzden sufilerin sözleri nefislere acı gelir. Sufilerin hakikati nefislere tatlı gelmez. Nefse acı gelir ve kendince ters gelir onlara, bırakıp giderler, nefslerine ağır gelir çünkü. O yüzden bizim Oktay’ın dediği gibi: “En iyi şeyh ölü şeyhtir.” Neden? Nefsine ters gelecek bir şey söylemez. Sen kendi kafandan o şeyhi konuşturursun, kendi kafandan o şeyhi konuşturup kendi heva ve hevesine tabi olursun. Ondan sonra da oturursun dersin ki biz rüyamızda görüyoruz, bize şöyle diyor, böyle diyor, kılıcı şöyle keskin, kılıcı böyle keskin. Harika. O zaman kılıcı Abdülkadir Geylani hazretlerinden daha keskin değil ya, o zaman Hazreti Ali radiyallahu anh hazretlerinden daha keskin değil ya. Ne yapmaya silsileyi takip ettin ki? Evet. Çünkü insanlar o velilerin sözlerini ve hallerini anlamaktan uzaktırlar, perdelidirler. Dünyaya karşı muhabbetleri olduğundan bir türlü o perdeyi açamazlar, aşamazlar ve aslında sıfatsal olarak zahir olan bütün her şeyi görmekten uzaktırlar. Çünkü bir velinin üzerinde tecelli eden Cenâb-ı Hakk’ın sıfatlarıdır ama o kimse o sıfatları görmemek için iddia eder, inkâr eder, sırtını döner. Alemde zuhur eden, alemde tecelli eden Cenâb-ı Hakk’ın sıfatlarıdır ama insanoğlu bunu görmek istemez; bunu görmekten uzaktır. Avamdır çünkü. ***Ve varlığımdaki sevgilimi göremediler.*** Hani onunla konuşur, onunla yürür, onunla bakar, onunla düşünür ya. Ama bu velinin üzerindeki Cenâb-ı Hakk’ın sıfatsal tecelliyatını görmek istemediler, görmediler. Hani Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin üzerinde tecelli ediyordur ya, aynı müşrikler ne diyorlardı? “O da bizim gibi bir insan, o da bizim gibi yiyip içiyor. Madem Allah bir peygamber gönderecekti, neden bir melek göndermedi?” Çünkü bizim gibi yiyen, içen bir kimsenin biz peygamberliğini ve

veliliğini kabul etmek istemeyiz. Hazreti Mevlâna Celaledin-i Rumi hazretleri Mesnevi de der ki “Sen onu kendin gibi görürsün. Sakın ha! Edepsiz olma onun gibi kendin gibi görme.” Hatta başka bir yerde der ki “O seninle hoş sohbet edip senin seviyende konuşuyor, sakın ha onu kendin gibi görme. O Allah'ın velilerini, o Allah'ın dostlarını kendin gibi görme edepte, saygıda kusur etme; yanlış davranma.” der. Aynı şey Hazreti Muhyiddin-i Arabî hazretleri diyor ki “Benim varlığımdaki yani benim üzerimde tecelli eden Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarını görmek istemediler.”

Sevmedim ben O'nun halkından hiç kimseyi.

Anlayınız, hayır hayır! Varlığımdan başka kimseyi

Onun halkından dediği hâlk ettikleri. Ben Onun hâlk ettiklerini sevmedim, ben Onun hâlk ettiklerine âşık olmadım, ben Onun hâlk ettiklerine karşı kendimi onlara vermedim. Ya? Ben Onu gördüm her yerde. Onun her tarafta sıfatlarının tecelliyatlarını izledim ve her sevdiğimi O diye sevdim ve her sevdiğimi, her gördüğümü O diye gördüm ve Onun sıfatları olarak gördüm. Onun hâlk ettiği bir şeyi, hâlk edilmiş bir şeyi karşıdaki bir şey olarak ona değer verip ben onu sevmedim. Ya? Her tecelli eden her fiiliyatta Onun fiiliyatını Onun sıfatını gördüm. Gerçekte Onu sevdim. Bir arkadaşı severken gerçekte Onu sevdim, bir dostu severken gerçekte Onu sevdim, bir kadını severken gerçekte Onu sevdim, bir çocuğu severken gerçekte Onu sevdim, bir ağacı, bir çiçeği severken gerçekte Onu sevdim, bir güzel kokuyu koklarken gerçekte Onu kokladım. Duyduğum, işittiğim, söylediğim, tattığım, bu duyu organlarıyla ve kalbimle her ne yaşadıysam her ne gördüysem her nereye baktıysam onun sıfatlarının tecelliyatını gördüm. Ben hayvanlar gibi olmadım, ben eşekler gibi olmadım. Hayvanlar gibi şehvete düşmedim. Ben kadını severken dahi onun Cemal sıfatının tecelliyatını gördüm, ben kadınla konuşurken dahi onun Kelam sıfatının tecelliyatını gördüm, ben dostumla konuşurken onun Veli ism-i şerifinin tecelliyatını gördüm, ben bir müminle konuşurken onun Mümin ism-i şerifinin tecelliyatını gördüm. O yüzden hiç kimsenin yüzüne hakaret edemedim, bütün yüzleri Cemalullah olarak gördüm, o yüzden hiç kimsenin yüzüne tüküremedim çünkü bütün yüzleri Cemalullah olarak gördüm, Cemalullah'ın bir tecelliyatı olarak gördüm. O yüzden Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri yasakladı. “Hümeze ve lümeze” dedi. “Sakın mimiklerinle bir başkasını terbiye etmeyin, sakın mimiklerinle bir başkasını korkutmayın, sakın mimiklerinle bir kimseyi alaya almayın.” dedi çünkü bütün yüzlerde Cenâb-ı Allah'ın Cemal sıfatı tecelli ediyordu. İşte sufi ahlakı bu olması gerekirken sufiler bu ahlaktan uzaklaştıkça, insanlıktan uzaklaştıkça, insanların içerisinde vahşet, delalet, insanların içerisinde korku, zulüm hâkim oldu. Ve düşünebiliyor musunuz; bir sufi, bir sufi asla ve asla mimikleriyle hiçbir yüzü alaya almaması gerekirken hepsi de

ahlaksızlık çukuruna döküldü gitti ve dünya ne yazık ki acımasız bir hale geldi ve bu ahlak noktasında olan kimseler asla velileri ve sufileri sevmediler. Asla. Gerçek manada sevemediler, nefislerine acı geldi, nefislerini hoplattı, zıplattı, nefislerine zor geldi. Uzaktan sevmek aşkların en güzeli dedi, herkes uzaktan sevmeye çalıştı. Yakında olmak ince bir edep istiyordu, yakında olmak ince bir ahlak istiyordu, yakında olmak farklı bir hal istiyordu. Her daim uyanık olmak, her daim istim üzerinde durmak, her daim ona karşı kendisini her daim belirli bir çizgide tutması gerekiyordu. Buna güç yetiremeyenler uzaklaşıp gittiler. **Anlayınız, hayır hayır! Varlığımdan başka kimseyi.** Çünkü kendi varlığına baktığında Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarının tecelliyatını görüyordu hem zahiri hem batını. O sıfatsal tecelliyatın mükemmelliğini yaşadığından dolayı diyordu ki, ben bu manada kendi varlığıma baktığımda sıfatlarının tecelliyatını gördüğümünden gerçekte onu sevmiş oluyordu.

İlahi niteliklere büründüğümünden beri, O'nun zuhur yerine döndüm. Ben ilahi sıfatların tecelliyatı olduğumdan beri Onun zuhur yeri, o her daim zuhur eder. Ben her daim Onun zuhurullahı oldum, zuhurulgâhı oldum, tecelligâhı oldum. Neden? Ben Onun sıfatlarıyla sıfatlandım. Burada ilahi nitelikler diye çeviren çevirmiş, buradaki bu Onun ilahi sıfatlarına büründüğümünden beri. İlahi sıfatlar. Onun sıfatıyla sıfatlanmak. O cömerttir, cömertleri sever, cömert olmak. Bunun gibi. O cud ehlidir, cud ehli olmak. Cud ehli olmak ne demek? İstemeden vermek. Cömert ne demek? İsteyene vermek demek. Cömert, isteyene verendir; cud ehli, bir yerdeki sıkıntıyı görüp istemeden verendir. Bu, Allah'ın ahlakıdır; sırrıdır. Bunun gibi. Allah'ın ahlakıyla ahlaklanmak, Allah'ın sıfatlarının üzerinde tecelli etmesini görmek. Af sahibi olmak, merhamet sahibi olmak, rahmet sahibi olmak, yakın dairene daha fazla rahmet sahibi olmak, er-Rahim. Muin olmak, yakın olmak her şeye, latif olmak, insanların içinde bu noktada lütufiyeti üzerinde bulundurmak. Allah gerçekte kendi sıfatlarını sever. Allah'ın seni sevmesi, Onun sıfatıyla sıfatlanmandandır. Ne kadar Onun sıfatıyla sıfatlanırsan o kadar seni sever. Çünkü sen Onu seviyorsan Onun sevdiği hale gelmek istersin. Sevginin ruhanileşmesi sevenin sevdiğini memnun etmek için onun isteklerini yerine getirmesidir. Bu ruhani sevgidir. Tabii sevgi nedir? Annenin çocuğunu sevmesi gibidir. Tabii sevgidir; ağacı, böceği, çiçeği sever insan. Tabii sevgidir, adam karısını sever, kadın da kocasını sever. Tabii sevgidir bu. Bu herkes her şeyi sevdiği gibi herkes her şeyi sever. Bu tabii sevgidir, buradan çıkıp ruhani sevgiye yükselmeye başlayınca seven sevdiğini memnun etmek için uğraşır. Seven sevdiğini memnun etmek, razı etmek için uğraşır. O zaman sevdiğinin halleriyle hallenir, sevdiğinin istediği gibi olur. Sevilen sevene oradan kalk buraya otur, deyince kendi kendine düşünmez, neden beni buraya oturtup oradan kaldırdı? Ruhani sevgide sevilenin razıyetliğini aramak vardır. Müminler Allah'ı ruhani bir

sevgiyle sevmeye başlayınca Onun razılığını ararlar. Sen neyi seviyorsan onu seveyim, sen neden razı oluyorsan ben de ondan razı olayım, senin razı olduğun hal ile hâlleneyim. Ben o yüzden karı koca arasında veyahut da seven sevilen arasındaki insanlar ilişkilerinde bunun tam olarak gerçekleştiğini görmem, gülerim içimden. Bir kadın kocasına aşiktir sözde ama der ki: Aşkım ben seni çok seviyorum, buraya gelir misin? Aşkım seni çok seviyorum diyen kimse sevdiğinin kapısının önünden ayrılmaz. Ne demek buraya geliyor musun? Bir kimse sevme iddiasındaysa kendisi yoktur, sadece sevdiği vardır. Bu kendisi yoktur ne demek? Onun kendi isteği, arzusu, üzerindeki tecelli eden sıfatları, nefes alıp vermesini dahi o, sevdiğine bağlar. Der ki, şimdi nasıl nefes alıyor acaba, bende onun gibi nefes alayım. Onun kalbi ne zaman atıyorsa benim de o zaman atsın. Rabita eder, bekler, elini kalbinin üzerine koyar, kalbini sıkıştırır, ritmini bozar. Sadece onunla aynı ritimde atması için. Eğer ritmini ona bağlayamazsa o sevgide kemale ermemiştir. Nefesini sevdiğine bağlar, o nefes alıp verirken o da nefes alıp vermek ister. Bekler yanında, nefesini tutar, o ne zaman nefes alıp veriyorsa o da o zaman nefes alıp vermeye başlar. O ne zaman ağzına lokma götürürse o da o zaman götürür. O ne zaman çorbadan bir kaşık alıyorsa o da o zaman bir kaşık alır. O ne zaman bir lokma yediyse o da o zaman bir lokma yer. O hangi adımını attıysa o da o adımını atar. O ne düşünüyorsa onun düşüncesine rabita eder, onun düşüncesini yakalar, onun kalbindekini yakalar. Der ki, ben onun kalbine girmeliyim, onun kalbinde ne hissettiğini görmeliyim, onun kalbinde ne duyduğunu görmeliyim. Onun kalbindeki isteği arzuyu, onun kalbindeki hissi, onun kalbindeki ilmi, onun kalbindeki aşkı, onun kalbindeki muhabbetullahı yakalamalıyım. Onun kalbinde olmalıyım çünkü onun kalbi Allah'ın zatının sıfatlarının tecelligâhıysa ve ben de o kalpte duruyorsam Musa gibi, Musa'nın Tur-i Sina'da beklediği gibi beklemeliyim. Çünkü onun kalbinin dehlizlerinde, onun kalbinin derinliklerinde O tecelli edecektir ve O "Bak şu dağa." dediğinde, dağa baktığında sen de bayılacaksın onun içerisinde. Musa'nın yanında duranlar nasıl Tur-i Sina'ya tecelli ettiğinde bayılıp kaldıysa sende sevdiğinin kalbinde dur, sen o sevdiğinin kalbinde dururken O sıfatsal olarak tecelli ettiğinde sen de bayıl, kalbin bir daha hiç ayılmasın. Öylesinedir bu sevmek. Öylesine sevemiyorsan hiç olmazsa seviyormuş gibi yap.

İşte bu ruhani sevginin perdeleridir. O ruhani sevgiye dalan kimseler ancak sevdiklerini düşünürler, ancak sevdiklerinin razılığını düşünürler, o yüzden onu razı edeceğim diye onu razı etmek için gayret gösterirler. O yüzden Ona sevdaya düşerler, farzlarıyla Ona yakın olmak isterler. O yüzden nafilelerle yaklaştıkça yaklaşmak, yaklaştıkça yaklaşmak, yaklaştıkça yaklaşmak, yaklaştıkça yaklaşmak ve Onun bütün sıfatlarının üzerinde tecelli ettiğini görüp hayretten hayrete, hayretten

hayrete, hayretten hayrete, geçmek isterler. İşte o yüzden Hazreti Pir diyor ki, “Allah’ın ilahi sıfatları benim üzerimde tecelli edip Onun nazargâhı, Onun tecelligâhı olduğum yere döndüm ben.” Çünkü bende kendime ait hiçbir şey kalmadı. Benim düşüncem kalmadı, benim fikrim kalmadı, benim olan hiçbir şey kalmadı, çünkü öylesine yaklaştım, öylesine yaklaştım, öylesine yaklaştım, O beni sevdi, O beni sevince içine alıverdi. Bütün her şeyimi ne yaptı, kendi üzerine aldı. Ne dedi Hazreti Muhammed-i Mustafa’ya? “Sen atmadın, ben attım. Siz öldürmediniz, ben öldürdüm.” dedi. Bütün her şeyini kendi üzerine aldı. Her şeyini kendi üzerine aldı. Çünkü Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin kendinden hiçbir şeyi yoktu, ayet-i kerimeyle de çıktı dedi ki “O heva ve hevesinden konuşmaz, benim sözümü söyler.” Sonradan gelen, 1400 yıldan sonra gelen, nice ahmaklar kalktılar, Hazreti Muhammed-i Mustafa’nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin tertemiz hadislerini ve sünnetlerini reddettiler. Ahmak ki ahmaklar hepsi de! Hazreti Muhammed-i Mustafa’nın maneviyatını tanımaktan uzaklar. Onsuz karanlıktır bütün yollar. Karanlıkta kalan kimse karanlığa aşina olursa aydınlığı bilemez.

Evet tam öyle oldum, öyleyse bana bağlanınız. Evet, ben sıfatlarının üzerimde tecelli ettiği bir tecelligâh oldum. Bana bağlanmanız gerçekte Ona bağlanmaktır. Hudeybiye anlaşması. “Ey Habibim, o ağacın altında senin elinden tutanlar var ya gerçekte Allah’ın elini tutmuşlardır.” Bir veliye tabi olmak “Allah’a itaat edin, Resulüne itaat edin, sizden olan emir sahiplerine itaat edin.” ayet-i kerimesidir. O yüzden Hazreti Pir der ki, bana bağlanınız. Sen onu kalkıp da, Allah muhafaza eylesin, alelade bir insan gibi görme. O, sıfatların tecelligâhı olmuş.

Ben Allah’ın ipiyim yaratılışınızda, bunu iyi biliniz. Hani Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri “Bugün rüya göreniniz var mı?” dedi ashabına. Ashap sustu. Dedi ki, “Ben bir rüya gördüm.” Herkes pür dikkat. Dedi ki, “Gökten bir ip indirilmiş, ip sarkıtılmış. Bir urgan. Önce urgana ben tutundum; benden sonra Ebu Bekir, ondan sonra Ömer, ondan sonra Osman, ondan sonra Ali, ondan sonra ip koptu.” diyor. Ashap bunu dinleyince öyle herkes “Bunu ben yorayım mı?” böyle diyemez. Her şeyin bir edebi, adabı, erkanı var. Ashabın en faziletlisi, ashabın en faziletlisi, Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin mağara dostu, aynı zamanda Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin kayınpederi, aynı zamanda erkeklerden ilk Müslüman olan. Kim? Hazreti Ebu Bekir radiyallahu anh. Malını, mülkünü, her şeyini feda etmiş. Her şeyini. Tevazu ile sessizce “Ben tevil edebilir miyim ya Resulullah?” “Neam, evet, tevil et.” “Ey Allah’ın Resulü, gökten inen ip Allah’ın ipi Kur’an. Önce sen tuttun. Senden sonra benim tutacağımı, benden sonra Ömer’in tutacağına,

Ömer'den sonra Ali'nin tutacağına, ondan da bu ipin kopacağına ve fitnenin hâkim olacağına işaret." Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri suskun. Hazreti Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bir şeye sustuysa kabul etti manasıdır. Hoşnutsuz değil. Hani Yemen'e vali gönderiyor ya "Neyle hükmedeceksin?" "Kur'an'la ya Resulullah." "Bulamazsan?" "Senin sünnetinle ya Resulullah." "Bulamazsan?" "Kıyas ederim ya Resulullah, ictihad ederim." Tebessüm ediyor. Kabul ettiğine işaret. Bunun gibi. İşte Hazreti Pir diyor ki, ben Allah'ın ipiyim yaratılıştan yani ben Kur'an ve sünnete sımsıkı yapıştım. Yaratılışınızda, diyor. Bu ne demek? Ruhlar aleminde birbirlerini sevenler bu dünyada da birbirlerini severler, hadis-i kudsi. Yaratılıştan.

Öyleyse kul olarak hizmete koyulunuz, kapıma geliniz. Burada Allah'a kulluk olarak nitelendirin bunu, o şahsa değil. Yani ben size Kur'an ve sünneti anlatacağım, ben size Kur'an ve sünneti anlattığımda buna tabi olun. Ben size Allah'ın hakikatlerini anlatacağım. Bu hakikatlere tabi olun.

Zeyneb'i, Nizam'ı ya da İnan'ı

Seviyorum dersem o zaman iyi anlayınız ki

Bu bir simgedir, eşsiz ve sonsuz güzel.

Ben birilerini sevdiğimi söylediğimde bilin ki onlar birer simgeden ibarettir, onların üzerinde tecelli eden Allah'ın sıfatlarıdır. Allah'ın sıfatlarıdır. Simgesel olarak onların isimlerini söyleyebilirim ama siz isme değil; müsemmaya, tecelliyata bakın. Onların üzerinde tecelli eden sıfattır. Birisinin cömertliğini söylerim, asıl cömert olan Allah'tır. Birisinin ilmini söylerim, asıl ilim sahibi olan Allah'tır. Birisinin hükümranlığını söylerim, asıl hükümrân olan Allah'tır. Birisinin hidayete sebep olduğunu söylerim, asıl hidayet sahibi kimdir? Allah'tır.

İşte ben, onu giyenin üzerindeki giysiyim.

O giysiyi giyen kimdir bilinmez.

O giysinin içinde vaktiyle HALLAC'ın dediği var.

Ben suretten başka bir şey değilim. Ben suretim sadece. Beni görenler insan gibi görüyorlar ama ben hakikatte Allah'ın sıfatlarının tecelliyatıyım. Dışarıdan bana bakarsanız siz de kendiniz gibi beni insan görürsünüz. Hazreti Muhammed-i Mustafa'ya dışarıdan bakarsanız Onun kıyafetini görürsünüz yani Onun zahirini görürsünüz ama siz Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın içine girin, Onun hakikatlerini anlamaya çalışın. Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretlerinin dediği gibi: "Benim sırrımı araştıran olmadı." Sırrı araştırın. Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin zahirine bakarsanız sadece zahirinde kalırsınız. Siz

Onun batınına girin, siz Onun derinliklerine girin, siz Onun sırrına girin. Siz bir velinin eğer dışına bakarsanız dışında kalırsınız. Dışında kaldıkları için o üstadları vefat ettikten sora başka bir üstada gidemezler, çünkü onların içlerindeki velilik nurunu tanıyamamışlardır. Velilik nurunu tanıyamadıklarından dolayı o velilik ve mürşidlik nurunun kimde tecelli ettiğini göremezler hiçbir zaman. Onlar isterlerse 20 yıl, 30 yıl, 50 yıl dervişlik yapsınlar; kör dervişlerdir. Kör. Nasıl ki Hazreti Musa'dan sonra İsa aleyhisselamın peygamberliğini tanıyamadıysa nasıl İsa'dan sonra Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin peygamberlik nurunu göremedilerse nasıl Yakup'tan Yusuf'a geçtiğini göremedilerse nasıl İbrahim'den İsmail'e peygamberlik nurunun geçtiğini göremedilerse nasıl peygamberlik nurunun Âdem'den itibaren bütün peygamberlerin üzerinden zuhur edip sırası gelenin üzerinde, sırası gelenin üzerinde tecelli ettiğini o günün müminleri, o günün müminleri göremedilerse ve göremediklerinden dolayı inkara ve küfre düştülerse işte velinin de nurunu göremeyenler ne yazık ki bu nurdan mahzun ve mahcur kalacaklar; göremeyecekler; velilerin sadece ve sadece dış görünüşlerine bakacaklar, pantolonuna bakacaklar, gömleğine bakacaklar, sarığına bakacaklar, sakalına bakacaklar ama içlerindeki sırlarını araştırmayacaklar. Onların kalp aynasında nelerin tecelli ettiğini göremeyecekler, çünkü Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretlerinin deyimiyle "Senin aynan neden haber vermez bilir misin? Çünkü senin aynan paslıdır, senin aynan tozludur, senin aynan kirlidir." Sen o aynayı parlatmak için, cilalamak için namazını dosdoğru kılmaz, ahlakını dosdoğru düzeltmez, kalbinde zikrullahı yerleştirmez, kalbinde Allah'a sonsuz muhabbetullahı yerleştirmezsin. O yüzden senin kalbin paslıdır, haber vermez maneviyattan, o yüzden senin kalbin tozludur, sen bir velinin kalbine giremezsin, velinin kalbindeki tecelli eden ilahi nurlardan uzaksındır, anlayamazsın. Ve anlayamadığının da farkında değilsin, yine onu da anlayamazsın. O yüzden onların elbisesinin içerisinde Hakk'ın sonsuz tecelliyatları yatar. Onların elbisesine baktığınızda o Hakk'ın sonsuz tecelliyatlarını göremezsiniz. Kabukta kalırsınız. Taklit ehli. Tahkik ehli değil. Taklit ehli hep dinin kabuğunda kalır. Taklit ehli dinin kabuğuyla uğraşır, lazım mıdır? Evet. Ama kalma orada, yeter artık. Parmaklarının arasını hilallemeyi düşündüğün kadar kalbini neden hilallemezsin? Yüzüğünü oynatmayı düşündüğün kadar kalbindeki bağ olan yüzüğü neden oynatmazsın? Oynatmayız. Oynatsak onun kalbindeki Hakk'ın tecelliyatını göreceğiz. Korkarız ki. Korkarız. O tecelliyatı görmekten de korkarız. Biliriz, o tecelliyattan koku alırız, o koku ürkütür bizi, çünkü heva ve hevesten vazgeçmek lazım. Zor gelir. Zor gelir Allah'ı her daim zikretmek. Biz isteriz ki nimetleri toplayalım, çok güzel rüyalar görelim, haller görelim ama biz heva ve hevesten vazgeçemeyiz. Heva ve hevesten vazgeçemeyeceğimizi bildiğimiz için o koku dahi korkutur bizi. O koku dahi korkutur bizi. O koku korkuttuğundan bakarız

biz böyle, yakın olmayalım canım, ayağımız kayar. Uzak olalım, hep baktık, yakın olanların ayakları kaydı, o yüzden biz uzaktan sevelim. Çok severiz kendisini, ne kadar çok severiz. Ben şeyhim için söylüyorum bunu. Ne kadar çok severlerdi ama uzaktan sevmek en iyisi. “Efendim derslere gelemiyoruz biz ama sizi çok seviyoruz.” “Maşallah oğlum, Allah razı olsun, Allah sevginizi daim eylesin.” O sevgi dahi önemli ama yakına girersen çölün ortasında güneşte kalmış çömlek gibi kaynatırlar seni. Aşağıdan ayrı vurur hararet, yukarıdan ayrı vurur. Ne nemin kalır senin, ne suyun kalır, çatlar kalbinin dudakları çatır çatır, çatlar yüreğin çatır çatır. Dayanamaz insan. Kımıldayacak yanı kalmaz, dönecek tarafı kalmaz. Ne tarafa dönse -bizim Ege’de, yalaz vurdu derler- sıcaklık vurur ya insana, gölgede bile yakar insanı. Bizim orda çok olur bu, ağustosta gölgede 50 derecedir, kendini gölgeye atsan dahi bir sıcak rüzgâr vurur, yakar senin yüzünü. Sen gölgede olmana rağmen o esintinin sıcaklığından kavrulursun. Ona yakın olmak böyle bir şeydir, kavurur insanı, pişirir, sonra bırakmaz öyle, ateş olur, köz olur, ardından kurutur seni, ardından zerrelere ayırır, aleme salıverir, bir bütünün olmaz.

Öyleyse geliniz, neşeleniniz, sevininiz.

Aşk hayatına yemin olsun ki

Ne zaman O’nu müşahede etsem

O gelir önümde belirir sizi müşahade edeyim diye.

Ne zaman onun sıfatları üzerimde tecelli etse ne zaman ben her yerde onun sıfatlarını seyretmeye başladığımda O gelir. O gelirken bazen sessizce gelir, O gelirken bazen büyük bir debdebeyle gelir, O gelirken bazen sanki bütün okyanusları ayağa kaldırarak gelir, O gelirken bazı sanki gök kubbe yarılırcasına gelir ve meleklerde bir çığırış bir velvele kopar, bir cinni taifesinde velvele kopar, bir insanlık taifesinde velvele kopar, o veliler taifesinde bir velvele kopar. Her yerde bir velveleler vardır, her yerde davullar çalınır, her yerde borazanlar öter, her yer süslenir, her yer güzelleşir, her yerin kokusu değişir, her yerin rengi değişir, sen ne tarafa baksan her tarafta bir velveledir kopmuştur, bir hayrettir kopup gelen ve O ötelere sesini vere vere gelir, nefesini vere vere gelir, kendinden haber vere vere gelir, bütün melaiikeler etrafında feveran ede ede gelir. Çünkü O geliyordur ve bir kez sen bunu gördüysen her an bunu beklersin. Bir kez bunu yaşadıysan hep onu yaşamak istersin. Ama bazen hiç kendisini belli etmez. Oturmuşundur, garip kalmışsındır, kimsesiz kalmışsındır, kendi kendine konuştuğunu zannedersin. Sessizce gelir, oturuverir kalbinin köşesine, der ki, “Ben ne zaman seni yapayalnız bıraktım?” Der ki, “Ben seni ne zaman kimsesiz bıraktım?” Der ki, “Ben seni ne zaman kurda kuşa yem ettim?” Bir bakarsın ki kalbinin köşesinde bir el seni okşamakta, bir bakarsın ki kalbinin köşesinde biri fısıldaşmakta seninle. O gelirken

hep geldiğini haber verir. Belki de sen Onun haber verişini duymamış olabilirsin ve o, aynadaki müşahedeyi bakar, seyrederek. Hani Hazreti Mevlâna'dan biz bunu şerh edelim: Çinlilerle Türkler saraya ressam alınacakmış ya bir yarışa girerler ya. Çinliler derler ya, biz daha mahiriz. Olur der, bir perde çekerler odanın ortasından. Çinliler her sabah gelip hazineden- padişahın hazinesinden- bin bir türlü renk, bin bir türlü boya, bin bir türlü fırça, bin bir türlü palet, bin bir türlü malzeme alırlar. Her gün günlerce hazineden onlara rengârenk sonsuz boyalar, rengârenk sonsuz renkler, rengârenk sonsuz fırçalar. Habire alırlar. O padişah da her gün hazinesini açmıştır onlara, habire verir ama Türkler bir zımpara bir de cila alırlar. Onlar habire şeyhimin tabiriyle zımpara, cila, zımpara, cila. Şeyhim öyle anlatmıştı, ben de onun anlatışını anlatayım, ruhu şad olsun. O böyle hızlı söylerdi. "Türkler zımpara, cila, zımpara, cila, zımpara, cila." derdi. Hızlı. Yani bu ne demek? Bunu sonradan anladım. Sakın ha, kalbinde bir boşluk bırakma! Sakın ha, gaflete düşme! Bunu anlatırken dahi gaflete düşmeden anlatıyor. "Zımpara cila, zımpara cila, zımpara cila". Gaflete düşme. Anlatırken dahi gaflet vermiyor, bir eslik vermiyor. Anlatırken. Türkler zımpara cila, zımpara cila. Gün gelir, devran döner. Vakit gelir, padişah gelir önce, Çinliler sokarlar kendi yanlarına, padişahın çok hoşuna gider. Ne kadar rengârenk şeyler, ne kadar güzeller, ne kadar tatlılar. E Hazreti Pir'i de ben boş geçmeyeyim. Allah buldursun, şimdi buradan onun bu hikayesini bulayım.

"Çinliler, padişahın yüz çeşit renkte boya istediler. O Yüce padişah da hazineyi açtı. Her sabah Çinlilere hazineden boyalar bağışlamadaydı. Burada Rumlar almış, bunu Türkler olarak şeyhim söyledi, ben o yüzden Türkler olarak devam ettireceğim. Türkler "Ne resim işe yarar ne boya pası gidermek gerek ancak." dediler. Kapıyı kilitlediler, duvarı cilâlamaya koyuldular. Gök gibi berrak, aparı bir hale getirdiler. Yüzlerce renkten renksizliğe ancak bir yol vardır. Yüzlerce renkten renksizliğe ancak bir yol vardır. Renk buluta benzer. Renksizlik ise aydır. Bulutta bir ışık bir parlaklık görürsen bil ki o yıldızdandır, aydandır, güneştedir. Çinliler resimlerini yapıp bitirince neşelerinden davul çalmaya koyuldular. Padişah gelince odada akıllı, fikri kapatacak kadar güzellikte resimler gördü. Ondan sonra Türklerin yanına geldi. Onlar aradaki perdeyi kaldırdılar. Çinlilerin yaptıkları resimler, nakışlar odadaki cilâlanmış duvara vurdu. Padişah orada ne görmüşse burada daha iyi göründü. Orada ne görmüşse burada daha iyi göründü. Orada ne görmüşse burada daha iyi göründü. Orada ne görmüşse burada daha iyi göründü. Orayı anla, burayı anla. A babam Türkler o sufilerdir ki boyuna tekrarlanacak dersleri, kitapları, hünelerleri yoktur. O sufilerin devamlı tekrarlanacak, okunacak dersleri yoktur. Ama gönülleri cilalamışlar; hırstan, tamahtan, nekeslikten, kirlerden arıtmışlardır. Aynanın arılığı gönlün vafıdır; sonsuz şekiller, suretler oraya vurur; orada görünür.

Gizliliğin sınıra sığmaz, surete bürünmez sureti gönül aynasında parladı da yeninden, yakasından ısıdı, parladı Musa'ya. O suret göğsü de sığmaz, o suret arşa da sığmaz, o suret varlığın herhangi bir yerine de sığmaz, o suret var olan hiçbir yere sığmaz, o suret ancak mümin kulun kalbine sığar. O suret göğsü de sığmaz Arş'a da ferşe de. Denize de sığmaz balığa da. Çünkü bunlar sınırlıdır, sayıya sığar şeylerdir. Gönül aynaninsa bil ki sınırı yoktur. Burada akıl ya susar ya yol azıtır, yiter gider. Çünkü gönül ya odur yahut da odur gönül. Gönül hem sayıya sığar hem sayısızdır; onun nakışından başka hiçbir nakış ebedi olarak kalmaz. Ebede dek yeniden yeniye nakışlar vurur gönüle, onda perdesiz olarak görünür. Gönülleri cilalayanlar korkudan da kurtulmuşlardır. Hani velilerin, anlattı ya: "Onlara dünyada da ahirette de mahzun olmazlar, korkuları da yoktur." dedi ya ayet-i kerime. Renkten de korkudan da onlar kurtulmuşlardır. Her solukta durmadan, dinlenmeden bir güzellik seyrederek. Bilginin şeklini, kabuğunu bırakmamışlardır da gözle görüp inanma bayrağını yüceltmişlerdir. Düşünce gitmiştir de aydınlığa kavuşmuşlardır, varlıklarını boğazlamışlardır da irfan denizi kesilmişlerdir. Herkesin ürktüğü, kaçtığı ölüme bile acı acı gülümserler. Kimsecikler onların gönüllerine bir zarar veremez, sedefe zarar gelir, inciye zarar gelmez. Asıl kafanızın uçacağı, hop oturup hop kalkacağınız asıl beyite geliyorum. Küfrüme fetvaya dayasınlar şimdi. Nahvi fıkhı bırakmışlardır ama yok olmayı seçip almışlardır. Nahvi, nahiv ne? İlim. Fıkıh ne? İlim. Onları bırakmışlardır ama yok olmayı seçip almışlardır. Sekiz cennetin nakışları parladıkça onların gönül levhlerine vurur, orada görünür. Allah'ın gerçeklik durağında oturup orayı yurt edinenlerin yerleri arştan da yücedir kürsüden de boşluktan da.

Göz göremez Allah'ı olduğu gibi.

Her an her durumdadır, fakat yok gibidir sanki. Arabî

Son dem. Demek ki Allah'ı tam anlamıyla gözler göremez. Bunu da Arabî son noktada ne yaptı? Şerh düştü. Ne kadar sana ne tecelli ederse etsin ne yapar, hiçbir göz tam anlamıyla Allah'ı göremez. **Devam edelim** den devam edeceğiz.

Devam edelim **

Şeyh (Arabî), cennet ehline, Burada canlarınızın çektiği şeyler sizedir ve burada size umduğunuz şeyler vardır. (Fussilet/31)

Şeklinde hitap edildiği Kur'an ayetini sık sık zikreder.

Ahiretle alakalı. Cennete gidenlerle alakalı. **Burada canlarınızın çektiği şeyler sizedir ve burada size umduğunuz şeyler vardır.** Demek ki cennet hayatında cennet hayatıyla alakalı.

Şeklinde hitap edildiği Kur'an ayetini sık sık zikreder.

Bunun yanında Allah'ın cennet ehline göndereceği mektubu anlatan Hazreti Peygamber'in bir hadisine işaret eder. Mektupta şu yazılıdır:

Diri ve ebedi olan, asla ölmeyecek olan; diri ve ebedi ve asla ölmeyecek olana, bir şeye ol derim ve o şey hemen olur. Size de bir şeye ol demenizi ve o şeyin oluvmesini başlıyorum. (Fütuhat 295/16)

Bu dünyada iken Allah, düşüncelerimize ve hayallerimize suret verdiği gibi ahiretteki düşüncelerimize ve hayallerimize de suret verir.

Bir başka yerde şeyh şöyle der:

Bu dünyada Hakk senin var ettiğin şeylerin yeridir. Çünkü senin maruz kaldığın değişimlere göre O da değişimlere uğrar. Ama ahirette O'nun değişimlerine göre sen değişime maruz kalırsın. Bu nedenle bu dünyada O senin suretine bürünürken ahirette sen O'nun suretine bürünürsün. Fütuhat (III 502/24)

Ahirette takip edilecek bir şeriat olmadığına göre ahiretin bu dünyanın tersine çevrilmiş şekli olduğu gerçeği şeriatın bu dünyadaki fonksiyonunu açıklamada yardımcı olur. "Allah insanı tersine çevrilen bir yaratılıştta yaratmıştır."

Evet burada İbn Arabî'ye karşı gelmek değil, İbn Arabî'nin söylediğine itiraz etmek değil derdim ama Allah'ın öyle kulları vardır ki onlar için bu dünya ve öbür dünya kavramı yoktur. Bu dünya ve öte dünya. Bu dünya ve ahiret kavramı avam içindir. Avam için dünya ve ahiret kavramı, mahşer kavramı, cennet-cehennem kavramı geçerlidir. O yüzden biz şimdi kendi kendimize kendi kafamızda, kendi algımızda biz anlatılana göre uyduğumuzdan bizde bu dünya kavramı var. Biz yani anında ahireti yaşayabileceğimize dair önümüzde bir kavram yok. Veyahut da bizim ahiret alemi dediğimiz alem, ahiret dediğimiz kavram ötelelerde bir yerde. Biz oraya ölünce ulaşacağız, biz oraya öldükten sonra yürüyeceğiz. Bizim şu anda öteye yürümemiz, orayla alakalı bir şey konuşmamız mümkün değil. **Bu nedenle bu**

dünyada O senin suretine büründü. Bu dünyada O senin suretine büründü. Âdem'i kendi suretinde yarattı ya, Âdem'i kendi suretinde yarattı, bu dünyada O senin suretine büründü. Öbür dünyada da sen Onun suretine bürünürsün, diyor. Öbür dünyada da sen Onun suretine bürünürsün. Aslında ne bu dünyada da ne o dünyada da suret değişikliği yoktur. Tabi Arabî bunu bütün bunu okuyanlar anlasın noktasında anlatmıştır böyle. Hem öte dünyada hem bu dünyada da Cenâb-ı Hakk insanın üzerinde bütün sıfatlarını tecelli ettirmiştir ve insanın üzerinde görülen fiiliyatların hepsi de bir tamamı pozitif noktada Hakk'ın fiiliyatlarıdır. Öyle olunca suret zaten Hakk'ındır. "Allah'ın öyle kulları vardır ki onlara bakıldığında Allah hatıra gelir." Neden? Çünkü onlar Allah'ın ilmiyle ilimlendiklerinden, Allah'ın haliyle hallendiklerinden dolayı insanın aklına Allah hatıra gelir. Çünkü onların üzerindeki iyilikler ve haller Cenâb-ı Hakk'ın tecelli ettirdiği iyilikler ve hallerdir ve "Allah'ın yer yüzünde öyle kulları vardır ki onlar bir şeye 'ol' deseler olur." Bu Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretlerinin naklettiği bir hadis-i şeriftir. O zaman o kulun üzerinde tecelli eden şey Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarının tecelliyatıdır. Ötede bir şeyin ol denilmesine ahirette hani bir şey hayal edecek, isteyecek, hayal ettiği istediği şeyi hemen Cenâb-ı Hakk ona bahşedecek ya, öteye gitmeye gerek yoktur, bu dünyada da Allah'ın öyle kulları vardır ki o kullar bir şeyi hayal etseler Cenâb-ı Hakk o hayali onlara bahşeder. Hani Hazreti Ali radiyallahu anh hazretlerinin üzerinde duası vardır ya: "Ya Rabbi Ali'nin döndüğü tarafa hakkı döndür." Muhteşem bir şeydir bu. Yani Hazreti Ali radiyallahu anh hazretleri bir meselede bir şeye şerh düşecek, hükmedecek, hükmettiği şey Hakk'ın hükmü olacak. Yani Hakk olacak. Yani Hakk olacak. O zaman Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretlerinin o hadis-i şerifinde devam eder. Hatta sufiliğe karşı olan İbn Teymiye'nin talebesi olan Aliyy'ül Kârî dahi Hadislerle Kur'an Tefsiri'nde bunu garip dese de almak zorunda kalmıştır. Hazreti Ömer hadisi muhteşemdir çünkü: "Allah'ın öyle kulları vardır ki onlar yağmura yağ deseler yağmur yağar." Yağmura yağ deseler yağmur yağar.

Demek ki Cenâb-ı Hakk'ın öyle kulları vardır ki onlar yağmurun yağmasını dilerlerse Allah yağmur yağdırır. Bu hemen o ayet-i kerimeye bağlarlar: "Sen atmadın ben attım. Sen öldürmedin ben öldürdüm." Bu ayet-i kerimeye bağlarlar. O zaman burada İbn Arabî'nin dediği gibi bunun için sadece ahireti beklemek sadece bunların ahirette tecelli edeceğine inanmak bu meselenin eksik tarafıdır ve müminler bu noktada ne yazık ki bu algıya kurban olmuşlardır. Müminlerin kurban olduğu algı şudur: İyilikler, güzellikler, tatlılıklar, bütün her şey ahirette tecelli edecek. Ya? Bu dünyada böyle bir şey yaşanmayacak. Hayır. Bu dünyada da bunu yaşamanız mümkün. Bunu bu dünyada da yaşamanız mümkün. Sufilerin kendi içerisinde söyledikleri bu dünyada da bunun yaşanabileceğini yaşayacağına

inanması lazım artık müminlerin. Buna tabi karşı geliyorlar, bu tip metafizik meselelere şizofrenik vakaymış gibi bakıyor İslam dünyasının bir kısım insanları. Bunları bilmiyorlar. Bunun içerisinde Diyanet'in meşhur hocaları da var, işte ilahiyatçılar da var, bütün hepsi de var. Metafizik olguları, bu alemin dışındaki alem algısını ortadan kaldırmaya çalışıyorlar. Kabir halini veyahut da bir kimsenin kalben birbirini dinlemesini, konuşmasını, birbirini rabıtaıyla bu noktada anlamasını ne yazık ki kabullenmek istemiyorlar. Oysa bunların hepsi de var. Sufiler, dervişler kabirde vefat etmiş bir kimseyle konuşabiliyorlar veyahut da sufiler ölmemiş olsa dahi başka bir yerde olan bir kimseyle konuşabiliyorlar. Sufiler oturdukları yerde başka bir mekânı, başka bir mekânı tamamiyetle seyredebiliyorlar gönül dünyalarında. Biz bunu öte alem olarak algısı alıyoruz. Öte alem, bu alem hepsi de bu alemin içerisinde; bu varlığın içerisinde. Sen bu varlığın içerisinde perdeden perdeye geçebilir, perdeler arasında dolaşabilirsen bunu yaşamam mümkün. Arabî zaten bunu kendisi de bunu beyan ediyor veyahut da Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri de beyan ediyor. Vefat eden bir kimsenin başına gidip Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri onların kabir azabı çektiğini ve kabir azabının nelerden olduğunu kendisi söylüyor. Miracla alakalı meselelerde peygamberlerle görüşmelerini kendisi söylüyor veya hadis-i kudsilerde geçmiş ümmetlerle alakalı meseleleri aktarıyor Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem. Geçmiş ümmetlerle alakalı. Geçmiş ümmetlerle alakalı meseleleri anlatırken bu bilgi, bu ilim onda nerden geldi ki? Bir kitabı eğitim olmadığına göre O ilm-i ledünün sultanı.

O zaman Âdem'den itibaren bütün peygamberlerin ve ümmetlerin başına gelen her şeyi Hazreti Muhammed-i Mustafa biiznillah onları gördü ve yaşadı, onlardan bize nakiller yapıyor. O zaman bir şey için öte dünyaya gitmeye gerek yok. Tabi hadis inkarcıları böyle çok rahat bir şekilde konuşurlarsa bu hadislerin üzerindeki insanların inançları kayboluyor. Tabi, yine bu hadis inkarcıları bunları kabul etmeyecek. Cennette bir kimsenin canı hurma istediğinde, ben hurma istiyorum dediğinde Cenâb-ı Hakk ona hurmayı verecek mi? Evet. Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri ağzındaki hurma çekirdeğini toprağa dikti, biiznillah Cenâb-ı Hakk'ın izniyle hurma ağacı anında tohum yeşerdi, küçücük bir ağaç oldu anında, hurma verdi ve anında o hurmayı yediler. Anında o hurmayı yediler. Demek ki öte aleme gitmene gerek yok, sen Allah'a öyle bir yakınlık peyda et ki ağzından çıkan hurmayı toprağa dik, Cenâb-ı Hakk senin o hurmana binlerce başak versin. Öte aleme gitmeye gerek yok. Bu alemde de bunları yaşamam mümkün mü? Evet. Sufiler bunları tam olarak olmasa dahi yaşayabilirler mi? Evet, ama ne yazık ki bizim sufi kardeşlerimiz bu noktada

yeteri kadar gayretli değiller. Biz bunları geçmiş ümmetlerde yaşanacak şeylermiş gibi görüyoruz veyahut da bize şöyle diyorlar: Bunları siz ahirette yaşayacaksınız. Bunlar deli saçması ya, bunlar böyle şeylere inanmışlar. Biz bu algıyla biz bu baskının altında doğru bildiklerimizi dahi söyleyemez hale geldik. Ben kendim için söylemiyorum bunu, sufiler için söylüyorum. Genel algı. Sufiler kendi inandıklarını, kendi yaşadıklarını, kendi gördüklerini anlatamaz hale geldiler. Sebep? Onların üzerine çullanan hadis inkarcıları, onların üzerine çullanan materyalistler, akılperestler, onların üzerine çullanan din akıl işidir bunlar akılsız deyip böyle zıvalayan kimseler.

Bana söyler misiniz; Süleyman aleyhisselamın yanındaki avnesinden bir kimse Belkıs'ı koltuğuyla beraber nasıl getirdi Süleyman'ın yanına? Akıl işiyse aklınızla hadi çözün bunu. Hadi çözün. Hadi hiçbir hadise dayanmadan hiçbir hadis-i şerife dayanmadan Kur'an'ın direkt bir lafsından çözün bunu. Kendi kendinize akıl yürüteceksiniz hep. Hep akıl yürüteceksiniz. Yürüttüğünüz aklın içerisinde boğulacaksınız hep. Yürüttüğünüz aklın içinde boğulacaksınız. Hadi Süleyman cinnilere emretti, şeytana da emretti, hepsi de Süleyman'ın emrindeydi. Hadi bunu aklınızla söyleyin. Cinnileri reddetmeye kalkıyorlar. Sebep? Çünkü akılları onları almıyor. Böyle bir metafizik varlığın olabileceğini düşünmüyorlar. Akılları ermediğinden dolayı buna akli ermedi, reddetti. Bu sefer Cin suresini de reddedeceksin. Reddederler yarın öbür gün zaten. Neden? Bu aklımıza uygun değil. Hadis-i şerifleri reddediyorlar ya, aklımıza uygun değil diye. Cenâb-ı Hakk Süleyman aleyhisselama verdi, cinnileri onun emrine verdi şeytanı da onun emrine verdi. Cinnileri, insanları çalıştırır gibi çalıştırdı Süleyman aleyhisselam. Şeytanı, insanları çalıştırtır gibi çalıştırdı. Süleyman'da bu vardı, ayetle sabit, Kur'an'la sabit. Hadi akılperestler toplanın, hadi hadis inkârcıları toplanın, Süleyman'a cinnilerle alakalı bu mesele verildi, ne diyeceksiniz? Hiçbir hadis-i şerife bakmadan haydi buna hükmedin. Demek ki hepsi de bu varlık aleminin içerisinde. Ahiret de bu varlık aleminin içerisinde. Bu varlık aleminin içinde. Bu varlığın içerisinde o. Siz kabir dediğiniz şey de bu varlığın içerisinde. Kabir hayatı da bu varlığın içerisinde, cennet de cehennem de bu varlık aleminin içinde.

Kardeşler uyanalım gafletten, ölmeyi beklemeyin cenneti görmek için. Cehennemi görmek için ölmeyi beklemeyin. Biz şuna inanıyoruz biz kendimizce, geldik, son nefesi verdik gittik. Aa son nefeste, son anda, ayetle de sabit ya, o esnada cenneti de cehennemi de göreceksin. Ya kardeş, ölmeden önce ölünüz. Ölmeden gör orayı. Gör de topla kendini. Bir cehennemden bir enstantane gör, gör de topla kendini. Oradaki o bağırıştan, çığırıştan kulağınıza rüyanızda dahi az bir şey, tam olarak dehşetli, tam dehşetiyle, rüyanızda tam dehşetiyle, tam dehşetiyle her sufi

göremez onu. Allah korur, muhafaza eder. Aklını kaybeder o kimse. Günlerce yemek yiyemez; günlerce eşinin yüzüne, çocuklarının yüzüne bakamaz. Günlerce kendine gelemmez o kimse. Öyle göremediğinden dolayı herkes dünyaya haris. Eline geleni yiyor, diline geleni diyor. Bedava, beyhude, hovarda bir hayat yaşıyor. Görmediğinden yaşıyor. Görmediğinden yaşıyor. Eğer bir nebze cehennemden bir şey görse, yemin ediyorum, kapıdan dışarı çıkarken bin bir desturla çıkar. Eğer cennetten bir nebze bir şey görse, yemin ediyorum, dünyadan hiçbir lezzet almaz. E söylüyorum ben, diyorum ki 5.esmayı cennette alırsınız. 5.esmayı. Bunları açık açık söylüyorum, açık açık. Saklamıyorum, gizlemiyorum. 5.esmayı cennette alırsınız. Cennete girdiğinizi rüyanızda, halinizde görürsünüz; 5.esmayı orda size esma verilir. Bakın, açıkça söylüyorum. Hakikati budur. Bütün vücudunuzla Hak, Hak, Hak, Hak, Hak esmasını cennete girip de alırsınız. Şimdi bu sohbetimi dinleyenler gene diyecekler ki, uçtu. Bir de utanmadan böyle yazıyorlar, biz bilmiyoruz bu alemi demiyorlar da... Evet. O zaman öte dünya, ahiret, cennet, cehennem, var mı? Evet. Ama avam için bunlar sonradan görülecek.

Siz sufi topluluksunuz; bırakın cenneti, cehennemi, ne dedi Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem: “Allah’ı görüyormuşçasına... İbadet ederken Allah’ı görüyormuşçasına ibadet et.” Hayatı yaşarken O seni her an görüyor, her an Onun gözetimindesin, bunu bilerekten yaşa. Hadi O beni görüyor diye düşündüğünüzde yalan söyleyin, yemin edin, gıybet edin, dedikodu edin, hadi zina edin. Hadi O beni görüyor dediğinizde gidin fuhuş yapın hadi. Hadi O beni görüyor dediğinizde sevgilinize buluşun. Onlar tabi ona da bir romantik hava bulur. “Ah aşkı, güzelim bak. Bizi Allah da görüyor, Allah da şahidimiz olsun. Allah şahit, ben seni nikahladım.” Güldür güldür yürü. Biz onu bu noktaya getirdik. Filmlerden öğrendik, yıldızlar şahidimiz olsun. Şarkılar da güzel ya. Harika. Adama kimse demedi ki bir bulutun önünde sen bir meleğin suretini gördün mü? Kiramen Kâtibin meleklerini göreniniz var mı her an omuzlarınızda böyle üstünüzde dolaştığını? Ama bunları bize öyle öğretiyorlar: “Görünmez bunlar.” Görünüyor kardeşim, görünüyor. Kiramen Kâtibin meleğini görüyorsun. Tevhide başlayınca La ilahe illallah, la ilahe illallah, la ilahe illallah diye yolda yürürken her tevhid okumanda on tane muhafaza meleğinin geldiğini etrafına görüyorsun. Evet. Görünmüyor diyenler yalan söylüyor, görmediklerinden öyle söylüyorlar. Asıl inanılmaması gerekenler onlar. Görmüyorlar, körler. Bildiğiniz kör. Amâya kör denmez. Melekleri görmeyenler körlerdir. Cenneti, cehennemi görmeyen kördür; mahşeri, sıratı görmeyen kördür. Orda hesabı, kitabı görmeyen kördür. Mahşerde nurdan minberleri görmeyen kördür, mahşerde nurdan elbiseleri görmeyen kördür, başına nurdan taç konulanları görmeyen kördür. Zikrullah halakasında “Af olmuş olarak kalkınız.”

hitabını duymayan sağırdır. Asıl sağırılar onlardır. Bir zikrullah halakasında bir kimse Allah'ı zikir için halakayı oturup da kalktığında “Af olmuş olarak buradan dağılınız.” diyen meleklerin sevinç içerisinde, sevinç içerisinde o zikrullahı yapan kimsenin etrafında pervane dönerekten bunu böyle bütün semaya haykırırdan söylediğini duymayan sağırdır. Asıl sağır odur. Asıl kör o melekleri görmeyendir. Asıl kör zikrullah halakası kurulduğunda üzerinde halaka halaka meleklerin ta arş-ı âlâya kadar halaka kurup orda zikrullah yapan cemaatle beraber la ilahe illallah deyişlerini, onlarla beraber Hu, Hay, Hak diye Allah'ı zikredişlerini duymayanlar sağır oğlu, sağır oğlu sağırırlar. Bunları görmeyenler ködür; kör, kör, kör, ködür. Ne ahireti? Ha bekleyeceksin de öleceksin de o zaman göreceksin. O kadar vaktim yok.

Sufi vaktin çocuğudur. Sufi vaktin çocuğudur. Ahiret konuşulurken ahireti görür, kabir konuşulurken kabri görür, cennet konuşulurken cenneti görür, cehennem konuşulurken cehennemi görür, arş-ı âlâ konuşulurken arş-ı âlâyı görür. Hazreti Muhammed-i Mustafa'dan bir kesit, bir enstantane anlatılıyorsa vallahi de billahi de tillahi de o enstantaneyi aynen görür sufi. Uhud'sa Uhud'u görür, Hendek'se Hendek'i görür, sanki kendi savaşıyormuş gibi Hendek'i canlı yaşar sufi. Hendek'i o zaman anlar. Öbür türlü oku, oku, oku, yaz, oku, çiz, oku, oku, oku, oku, dön, oku, yan, oku. Yaşa! O yok. O yok. Öylesine Allah de, önünde perde kalmasin. Kalmasin. Ne dedi -hep edebiyat- Süleyman Çelebi “Bir kez Allah dese insan, dökülür cümle günahlar misli hazan.” Öylesine Allah de, görüyormuşçasına ibadet et, diyor. Görüyormuşçasına. Zikrettiğini gör. Zikrettiğini gör. Görüyormuşçasına namaz kıl. Namazı gör. Bak, namazın nereye gidiyor. Namazını gör. Oruç tuttuk, Allah kabul etsin. İftarda orucumuz nereye gitti, gördük mü? Sofranızda orucunuzun oturduğunu gördünüz mü? İftar vakti bekliyorsunuz ne güzel, sofrada beklemek iftar vakti sünnet. Sofrada beklemek sünnet. Hatta elinde hurmayla Allahu Ekber, daha ilk elif çıktığı anda, okunduğu anda elinde hurmayla bekleyip iftar etmek sünnet. Mübarek, dedi ki: “Oruçlunun ağız kokusu bana misk-i amber gibidir.” Geldi ağzının kokusunu senin ağızından daha çıkarken çektiğini gördün mü? İftarda kimdi misafiriniz? Ahmet'in, Mehmet'in haricinde? İftara bir misafir aldıysanız onunla beraber on tane de melek gelmiştir en az. İftara bir misafir alanın yanına on tane melek gelir misafirin yanında. Nereye gitti misafir, örneğin Savaş'a gitti. Habire on tane melek dua eder. Gördünüz mü hiç? Ahireti beklemeyin. Üzülürüm sufi kardeşler adına.

Ahirette takip edilecek bir şeriat olmadığına göre ahiretin bu dünyanın tersine çevrilmiş şekli olduğu gerçeği şeriatın bu dünyadaki fonksiyonunu açıklamada yardımcı olur.

Bize fonksiyon açıklaması yok, biz zahiren şeriatı uyarız, bizim iç dünyamızda da bizim için bir hukuk yoktur. Buradaki şeriatın kastım dinin hukuku, hükümleri değil; bir şeyin hukuku. Kahvenin hukuku, sen dersin ki, bu fincan kendiliğinden gelmez. Ben derim ki, gelir. Sen normal dünya hukuku içerisinde bunun başka bir yere gitmeyeceğini düşünürsün. Ben düşünürüm, gider. Bu dünyanın hukuku, bir şeriatı vardır; zahirendir. O şeriatının içinde de kendi içine dair bir hukuk var mıdır? Evet. Ahirette ters yüz etmeye gerek yok. Normalde yağmur yağmayacak belli, ortalık güneşlik. Birisi Yağmur yağsın, deyince, yağmur yağınca dünyanın normal hukukunun dışında mı bu? Dışında. Neyle açıklayacağız?

“Allah insanı tersine çevrilen bir yaratılıştan yaratmıştır.” Eyvallah.

Cennete ulaşan insanlar kendi isteklerine göre durumlarını belirlerler. Neyi hayal ederlerse o gerçek olur. Allah'ın kelimeleri O'nun kelimeleri olur.

Evet, cennet hayatı için böyle bir şey var. Bir kimse cennete gidince böyle kendi kendine bir şeyi hayal edecek hayal ettiği şeyi Cenâb-ı Hakk bahşedecek. Cennete gidenlerin hepsi de hayal ettikleri şey, akları miktarınca olacak. Hiç kimse aklının üzerinde bir şey hayal etmeyecek. Geçin bunu. Bazen böyle hicvediyorum ya. Adam orangutan neslinden, cennette illaki muz yiyecek, bu dünyada muz yiyememiş ya fazla. Adam cennete gidince harikulade kadınlarla evlenecek. Kadın cennete gidince istediği adamı alacak, adamdan nefret etmiş çünkü kendi adamından. Cennet algısı değil mi bunların hepsi de? Evet. Doğru mu? Hepsi de doğru. Hepsi doğru. Sufiler, siz? Doğru bak burada yazıyor: Neyi hayal ederse o gerçek olacak. ***“Bir şeyin olmasını istediğimiz zaman ona sözümüz sadece ol demektir ve hemen oluverir.”*** NAHL ayet 40 Doğru. Bu sadece cennet için mi geçerli? Bu dünyada da isteyin. Neden öteye bırakıyorsunuz ki? Veyahut da cennete gittiğinizde hep aklınızın üzerinde oynayacaksınız. Eğer kalbiniz çalışırsa aklınızın bugüne kadar hiç algılamadığı, anlamadığı, görmediği bir şeyi isteyebilirsiniz. Amma heyecan verici bir şey değil mi? E bunu neden dünyada denemiyorsunuz? Cenneti beklemeyin. Kafanızda bir kadın varsa, harikulade bir kadın, dünyada yaşayın bunu. Kafanızda bir erkek varsa, harikulade bir erkek, dünyada yaşayın. Ne varsa hayalinizde koşun hayalinizin peşine. Verir O. Tabi bizde öyle bir şey de var, dünyayı gerçek olarak görüyoruz ya, rüya bizim için rüya, o gerçek değil veya manevi bir hal bizim için gerçek değil. Yani gözünüzü yumsanız örneğin Beytullah'a gitseniz orda tavaf etseniz sizin o hayal gerçek değil o. Ne fark var? Burada da bir yaşam perdesi var, orda da bir yaşam perdesi var. Ne fark var? Veya bir tane böyle çok düzlemli bir kristal küre düşünün, her kürede resminiz olsa ve her küredeki resminiz farklı bir iş yapamaz mı yani? Ol, deyince oluyor. Hani böyle küreler olur ya ama üzerinde dikkörtgen veya kare kare üzerinde camlar olur, öyle değil mi? Ortasında da bir tane

ışık var. Daha önce bu tarifi yapmıştım size, öyle değil mi? Farklı farklı renkler olsa camlarda orta yerde bir tane ışık olsa ışığa her taraf farklı renkte görünür mü? Evet. Işık aslında renksiz mi? Evet. O camların üzerinde farklı renklerde tezahür eder mi? Evet. Düşünsenize, o ışık yerine siz olsanız orda ve bütün kürenin her karesinde sizin resminiz olsa sizin suretiniz olsa ve hepsi de başka bir işle iştigal etse. Bir tanesi örneğin kabirde yaşasa bir tanesi mahşerde yaşasa bir tanesi cennette yaşasa bir tanesi arş-ı âlâda yaşasa bir tanesi meleklerle beraber dostluk yapsa bir tanesi Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin önünde iki dizinin üzerine çökmüş ilim öğrense. Hayal mi? Gerçek mi? O zaman neden mahşeri bekleyelim ki ya, şimdi yaşayın. Kabre girseniz, kabre sorgu melekleri gelse sorsa. Yaşayamaz mısınız şimdi? Rüyasında öldüğünü gören elini kaldırsın. Harika. Rüyanızda öldüğünüz mü doğru, burada yaşadığınız mı doğru? Abdülhalim nasıl gördün? *“Babacım, rüyamda ölmeden hemen önce öleceğimi anlamıştım rüyamca, tabi o an için öldüm rüyamda. Film şeridi gibi geçmiş hayatım gözümün önünden geçiyordu. Sonra mahşer yerinde bir alana doğru ben gidiyordum; o yol üzerinde, gökyüzünde birkaç çeşit varlıklar vardı babacım. Onlar da mahşere doğru gidiyordu. Yol üzerinde bir tane şadırvan gördük babacım. Acaba dedim, zemzem suyu mu akıyor bundan, diye oraya doğru yöneldim, abdestimi aldım babacım. Rüyamı bu kadar hatırlıyorum babacım.”* Zemzem suyuyla abdesti aldın? *“Evet babacım, öyle bir düşüncem vardı ama yapıp yapmadığımı hatırlamıyorum.”* Abdest alıp almadığını bilmiyorsun. *“Bilmiyorum.”*

Savaş, nasıl gördün? *“Bayağı oldu görelî ama iki tane melek diye hissettiğim birisi, normal bir tabut değil ama bir düzlemin üzerinde bir yere götürürken gördüm. Başka bir melek daha yukarıdan gelip onlara eşlik ettiğini o şekilde gördüm.”*

Ali sen anlat bakayım. *“Efendim rüyamda parçalandım, toz duman olduğumu gördüm. Öldüğümde o anda hissettim. Sonra sema ederekten boşluk içine yükselmeye başladım. Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna çıkmışım. Bir suret gördüm Efendim orada, Cenâb-ı Hakk imiş. Karşısında durarak beni huzuruna kabul et, diye buyurdum. Hissettim, kabul olundun, diye hissettim efendim. Sevinçle sonra tekrar dünyada abimin yanına gelmişim ama abim de beni görüyor. Umduğuna kavuştun mu, diyor. Kavuştum, diyorum.”* Maşallah. Haydi çıkın işin içinden. Oktay çok önceden öldüğünü gördü. Her gün ölüp diriliyor o.

Böylece insanlar kendi cennetlerini kurarlar.

Dünyada kurun cennetinizi. İşinizi ahirete bırakmayın. Burada cennetinizi kurun, bir güzel tamam edin, gönül huzuruyla gidin. Böyle ara sıra bunaldığınızda, canınız sıkıldığında, Selamun aleyküm, deyin gidin evinize. Yoksa bu dünya

yaşanmaz ya. İnsan daraldığında başını sokacak bir evi olmalı. Canı sıkıldığında gidip böyle cuş-u huruş içerisinde yaşayacağı bir yer olmalı. E cennetiniz yoksa yok ya yaşanmaz bu dünyada. Biraz latifeli söyledığıme bakmayın, inanarak söyleyiyorum. Nasıl benim ev? *“Cennette saray efendim.”* Öyle boş durmayın.

Kendi suretlerimiz bir değişime uğramadan cennet suretlerinden istediğimiz surete gireriz. Ailemizden veya tanıdıklarımızdan herkes bu halimizde de bizi tanımaya devam eder. Ama eski suretimiz olduğu gibi kalırken yeni bir kevne büründüğümüzü de biliriz!

Herkes birbirini tanıyor orda. Yani gelen giden herkesi tanıyorsun değil mi Nuri? Yani orada tanımadığın bir kimse yok değil mi hiç? Herkes birbirini tanıyor orda. Bu dünyada tanımanız şart değil. Tanımasanız dahi tanıyorsunuz. Ol dediğinde oluyor ya. Tabi kim “ol” diyor orası da ayrı bir tartışma da. Sonuçta insan dese ki, böyle bir şey olmasını istiyorum, o da oldurunca... Cenneti beklemeyin. Şimdiden cennet komşularınızı belirleyin, ev komşularınızı belirleyin. Kimlerle beraber olmak istiyorsunuz, kimlerle yaşamak istiyorsunuz, belirleyin. Boş durmayın. Boş duranı Allah sevmez. Ciddiyim bu konuda.

Şeyh devam eder. Bence en şaşırtıcı pasaj bu!

Her ikisi de isimlerle veya insan suretinde bir araya gelse de ahiretteki insan durumunu bu dünyadakine benzemez. Ahiretin düzenlenişi içinde ruhani hakikat cismani-hissi hakikate hâkim olur. Dünyanın yoğunluğuna rağmen biz bunu tattık. Buna göre bir kimse aynı anda birçok yerde olabilir, avam ise bunu sadece rüyalarda tadabilir.

Az önce dedik ya. Sanki önceden okumuşum gibi oldu, değil mi? Dosya indirilsin, dedik de bu kadar da demedik. Bak, hem ağzımızdan çıkartıyor hem de kendi kendimizi hayrette bıraktıyor sonra. Ağzımızdan çıkanı da önümüze getiriyor.

Aynı anda birçok yerde olmak?

Muhteşem bir şey. Böyle Maraş dondurması gibi hiç tadını unutamazsınız. Antep baklavası gibi, Urfa kebabı gibi, Diyarbakır tavası gibi, Karadeniz hamsisi gibi, Rize fasulyesi gibi... Unutulmaz, muhteşem bir şey. O yüzden durduğunuz yerde duramazsınız o zaman. Bunu bir kimsenin kendisinin hissetmesi vardır, bir de kendisinin hissetmemesi vardır. Kendisinin hissetmemesi şudur: Biri der ki: “Ali abi ya geçen gün seni filanca zikirde görmüşler.” Ali kendi kendisine der: “Ya ben filanca yerde zikirdeydim, orda nasıl görmüşler?” O, sufiliği bilmiyorsa atlar. “Yok, ben orada değildim.” der. Sufiliği biliyorsa “Allah kabul etsin kardeşim.” der, hiç açık

vermez. Kendi içinden zevk eder, der ki: “Ya Cenâb-ı Hakk’a hamdolsun, beni o zikrullahta da bulundurmuş. Görmüş millet.” Ara sıra evlilerin başı derde girer bu konuda, kadının birisi der: “Senin bey Tekirdağ’dıydı.” Kadın durur. “Bana Bursa’ya derse gideceğim, dediği bu Tekirdağ’dıymış. Tekirdağ’da ne var?” Bekler, adam gelir. Selamun aleyküm, aleyküm selam. “Anlat bakalım, Tekirdağ’da ne vardı?” “Ne Tekirdağ’ı?” “Tekirdağ’dıymışsın.” “Ben gitmedim.” “Dervişler yalan mı söylüyor, söylediler ordıymışsın.” “Ya ben gitmedim.” Hadi bakalım, ayıkla pirincin taşını. Gece saat 3, arıyor sonra hanımı beni. Selamun aleyküm, aleyküm selam. “Efendim benim adam beni aldatıyor.” “Ne yaptı kız?” “Bu aynı zamanda ben Bursa’ya derse gittim, dedi filanca yerdeki kardeşler beyin burada, dedi, beni aradı.” “Kızım normal.” “Nasıl yani?” “O 3 4 yerde de zikrullah gider, görünür o.” “Ben böyle bir adamla mı evleyim?” “He böyledir, görünürler onlar.” dedim ben. “Ben şimdi onun yanına nasıl yatacağım?” dedi. Allah’ım Yarabbi, ne tarafa dönsen sıkıntı! Dedim “Daha iyi ya çok nurani, ruhani bir adamla yatıyorsun.” “Ben gideyim, dokunayım mı, gerçek mi şimdi?” dedi. Dedim “Git dokun.” Gitmiş, dokunmuş adama, yan odada beni arıyor. “Dokundum normal.” diyor. Aynı anda birçok yerde bulunulur mu? Evet. Genelde sufiler bunu zikrullah esnasında ulaşırlar. Zikrullah derim ya, zikrullah halakasında bulunacaksınız diye. Derim ya gece oturduğunuzda zikriniz olacak diye. Bunlar öyle üstadsız, zikirsiz, halakasız, böyle meşakkatsiz, koşuşturmasız olacak diye kimse, kimse ama beklemesin böyle bir şey. Yok. Bir üstadın olacak, ona teslim olacaksın, ona tabi olacaksın, orada yürüyeceksin, zikrullah oturtacaksın. İşte ter kokuyormuş, ter kokacaksın, ter akıtıyormuş, ter akıtacaksın. Yok öle 3 kuruşa 5 köfte.

Aynı anda birçok bedende mi?

Aynı anda aynı beden. Bir başkasının bedene girmek değil, bir başkasının bedenine giremezsiniz. Bir başkasının kalbinden geçenleri hissedebilirsiniz, bir başkasının aklından geçenleri hissedebilirsiniz, bir başkasının kalbindeki ilmi alabilirsiniz, bir başkasının aklındaki ilmi alabilirsiniz, bir başkasının dilini alabilirsiniz, bir başkasının kalbinden ne geçiyorsa hepsini de rabitanıza alıp hepsini de kalbinize düşürebilirsiniz, bir başkasının gördüğü rüyaya aşına olabilirsiniz. Bir başkasının gördüğü hale aşına olabilirsiniz; bir başkasının yaşadığı ana, hale aşına olabilirsiniz. Cenâb-ı Hakk’ın izni ilahisiyle, onun izniyle. Aynı anda 3 yerde, 5 yerde bulunabilirsiniz; on yerde, elli yerde, yüz yerde bulunabilirsiniz. Aynı anda bir suretiniz Medine-i Münevvere’de Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin kabri şerifinin başında dua ederken bir suretiniz Beytullah’ta sema ede ede tavaf edebilir. Bir suretiniz arş-ı alada oturup Allah’ı zikredebilir, bir suretiniz normal zikrullah halakasında oturup Allah’ı zikredebilir, bir suretiniz başka bir

zikrullah halakasında oradaki zikrullahta bulunabilir. Hatta o zikrullahı aynen görebilirsiniz ama bunların hepsi de tek surettedir yani sizsinizdir o ama oradaki kıyafetleriniz farklı olabilir; oradaki suretiniz, şekliniz farklı olabilir. Bunlar olabilir. Bu farklılıkların da hepsini de görebilirsiniz. Evet. Bir suretiniz hac yapıyordur, oradaki hactakiler görebilir. Hactakiler onun hac yaptığını görür, ümred ekiler onun ümre yaptığını görür, ümre yaptığını görür, tavaf edenler onun tavaf ettiğini görür. Bunlar mümkün hepsi de.

Aynı anda değişik zamanlarda mı?

Aynı anda değişik zamanlarda. Zikrullah halakasında oturduğunuz anda, Âdem aleyhisselamın yaşadığı bir zamanda Âdem aleyhisselamın hayatına vakıf olabilirsiniz. Âdem aleyhisselamla görüşebilirsiniz, Âdem'in çocuklarıyla konuşabilirsiniz. Aynı anda Âdem aleyhisselamla konuşurken aynı anda, aynı perdede Şit aleyhisselamla da Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleriyle de konuşursunuz. Bunların hepsi de seyr-i sülukta olması mümkün olan şeyler. Seyr-i süluku olmayan bir mürşidin mürşidliği sorgulanır bu sebeple. Böyle bir soru geldiğinde de -çok af edersiniz- apışır kalır o zaman böyle bir hali yaşamadıysa. Aynı anda aynı enstantaneleri yaşayabilir mi bir kimse? Evet. Zaten yaşamış olsa onları aynı anda görmüş olsa onun halet-i ruhiyesi de farklı olur. O çünkü görüyormuşçasına, karşısında görüyormuşçasına yaşar onu. Sanki kendisi de yaşıyormuş gibi yaşar. O yüzden onun şehadeti, imanı kemale erer. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin elinden suların aktığını aynı anda kendisi de içer onun. İçtiği anda Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin o mucizesine iman eder, onun kafasında acabaymış diye bir şey kalmaz. Der ki, hakikat. Onu daha da sıkıştırırsan "İçtim." der, çıkar. Neden? İçmiştir çünkü. İçmiştir. Aynı anda bunu yaşar mı? Evet. Uhud'u yaşar aynı anda. Yaşar. Ama bize bunların hepsini de söyletmiyorlar sufilere. Sebep? 1'inci: Bir kısım şeyhler buna erişebilmiş değil, bilmiyorlar, seyr-i sülukları yok. Bir kısmı bu erişemeyip de söylemeyenler var, ilim olarak biliyorlar, söylemiyorlar. Söylememelerinin sebebi şu: Onlar da diyorlar ki yaşamadığını anlatma, yalancı olma. O yüzden susuyorlar. Bir kısmı da ilim olarak biliyorlar ama onlara laf söyleyecekler, kötülenecekler, onlara bu noktada laf atacaklar diye kınanmaktan korkuyorlar. Oysa bir kimse bir şeyi yaşıyorsa o haks ayet-i kerime tecelli edecek: "Allah'ın dostları kınanmaktan korkmazlar." Kınanmaktan korkmayandır Allah'ın aşıkları. Kınanmaktan korkma. Deli diyecekler, diyecekler, kendilerince uçuk bir adam diyecekler, diyecekler, böyle şeyler olmaz diyecekler, diyecekler, herkes diyecek onu. Diyen diyecek ama bu hak mı? Evet. Doğru mu? Evet. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri cinnileri gördü mü? Evet. İmana davet etti mi? Evet. Ayet-i kerime var: "İnsanlara

ve cinnilere peygamber olarak gönderildi.” diye. Şimdi bunu inkâr edeceğiz diye uğraşıyorlar. O yüzden aynı anda değişik zamanlarda mı? Evet.

Seyid Nesîmî'nin bir dizesi geldi aklıma.

“Kâh çıkarım gökyüzüne seyrederim alemi,

Kâh inerim yeryüzüne seyreder alem beni.”

İnsanlar sadece kendi cennetlerini kurmazlar, kendi cehennemlerini de kurarlar.

Evet, insanlar sadece kendi cennetlerini kurmazlar.

Kâh çıkarım gökyüzüne seyrederim alemi, diyor Kâh inerim yeryüzüne seyreder alem beni.

Hoş olayım olmayayım, o yar benim kime ne! Kınasalar da sevseler de sövseler de o yar benim kime ne! O tat da benim, o lezzet de benim, kime ne! Çıkın gökyüzüne seyredin alemi, inin yer yüzüne, alem sizi seyretsin.

“Cehennem dediğinde bir dal odun yoktur,

Herkes ateşini buradan götürür.” Pir Sultan Abdal

Cehennem sadece maddi ve manevi yönden ilahi suretleri zahir olmamış insanları arar. Fütuhât (III 387/10)

Cennet de aynıdır. Cennet de bu noktada maddi ve manevi ilahi olarak ilahi suretleri zahir olmamış kendi ehlini arar. Cennet de cehennem de yaratıldığında kendi lisanları ile Cenâb-ı Hakk’a münacat ederler, bizi kimler için yarattın manasında. Cenâb-ı Hakk onlara da der ki, her ikinizi de dolduracak insanlar da yarattım. Bu manada hadis-i şerif zuhur edince Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine sahabeler derler ki, o zaman cennetlikler ve cehennemlikler belli, biz niçin ibadet ediyoruz, manasında bugünkü gibi de soru sorarlar. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri der ki: “Cennetlik olanlar cennetlik amel işlerler, cehennemlik olanlar da cehennemlik ameller işlerler.” O zaman kendine bak, kendi yaptığın amellerine bak, eğer cehennemlik ameller işliyorsan cehenneme doğru yol gideceğin ve cehennemlik ameller işlediğin ve cehenneme doğru da yol gideceğin, senin ayak izlerinin, senin yolunun cehennem olduğunu kendini bil. Bir başkasının sen cehennemliksin, cehenneme gideceksin, bir başkasının sana demesine gerek yok. Eğer cennetlik ameller işliyorsan o zaman senin kendi kendine tereddüt etmenin de bir anlamı yok, bir başkasına da kendini teyit ettirmenin de bir anlamı yok. Hani hepinizin kalbinde bir müftü var ya fetva veren, o kalbinizdeki müftü size doğruyu söyleyecektir.

Bu, şeyhin cehennem ateşinin bile Allah'ın rahmetinden kaynaklandığını ve cehennemın amacının insanları temizlemek olduğunu ısrarla söyler. İnsanların temizlenmesi demek fitratlarına uymayan her şeyin yanıp gitmesi demektir.

Cehennem bu manada -tabiri caizse- bu dünyada kendini kirlilikten muhafaza etmeyen, bu manada kendisini cennetlik yola ram etmeyen... Hazreti Pir değişik yerlerde ateşin temizleyici olduğunu, nasıl bir pas tutmuş demiri ateşe tuttuğunuzda üzerindeki pasları temizlediğini ve böylece demiri taptaze hale getirdiği hatta ona bir de su verilirse çelik haline getirdiğine dair Fütuhât'ında, değişik yerlerde örnekler verir ve ateş bu noktada temizleyici hükmündedir. Ateş bu manada cezalandırıcı hükmünde değildir. Genel itibariyle bütün insanlık bir algıyla ateşi cezalandırıcı hükmünde görür. Buysa “Rahmetim gadabımı sarmıştır.” bazıları onu “Aşmıştır.” olarak çeviriyorlar. Değil. Rahmetim gadabımı sarmıştır, örtmüştür. Yani bir gadap var, o gadabın üzerinde rahmet örtmüş, rahmet onu sarmış, rahmet onu çepeçevre çevrelemiş. Sufiler bunun doğru noktada kullanılmasını isterler. Rahmet gadaptan aşmış değildir, sarmıştır. Sarmış demek onu çepeçevre

çevrelemiş, onu bu noktada zapturapt altına almıştır. Sufiler bu cihetten hareket ederler ve ateşin aslında bir rahmet olduğunu söylerler. Oysa bütün insanlar cehennem ateşini bir terbiye edici, cezalandırıcı olarak görürler. Oysa sufiler cehennemdeki ateşi onu terbiye edici, cezalandırıcı değil; onu temizleyici olarak görür. Mesela halı yıkayan kadınlar örneğin halının üzerine... Şimdi gençler bilmezler bunu, şimdi halılar halı yıkamaya gidiyor. Önceden böyle dere kenarında, mahallelerde çeşmeler, köylerde belli yerler vardı veyahut da bir dere kenarına gider kadınlar, mahalle olarak toplanır, orda halıları yıkarlardı. Halıları yıkarlarken büyük bir tokmak vardı. O tokmakla vururlardı üzerlerine. Aslında dışarıdan bakıldığında tokmakla haliya vurulurken halı temizleniyor veyahut da bizim orda keşkeklik buğday döverler. Keşkeklik buğday dövmek buğdayı hafiften ısıtırılar, nemlendirirler, tokmak vardır, dibek taşı vardır, vururlar onunla, buğdayın üzerindeki kabuk gider ve altındaki saf bembeyaz buğday kalır. O saf bembeyaz buğdayla keşkeği yaparlar. Dışarıdan baktığınızda buğdayın tepesinde kilolarca ağırlıkla tokmak gelmektedir ama tokmak onu -tabiri caizse- posasından ayırır, kabuğundan ayırır, böylece pırıl pırıl ne kalır? Buğday kalır. Dışarıdan bakan kimse buğdayı neden dövüyorsun demez, buğdayın kafasına neden tokmak vuruyorsun demez, o buğdayı temizliyor çünkü.

Bu manada cehennem ateşi bir temizleyici noktasındadır sufilerce. O ateş o kendi kirlerinden arınmayan, tövbe edip doğru yolda buluşmayan, doğru yolda yürümeyenler için temizleyici bir şeydir ve o kimse ateşle temizlenir. Temizlendikten sonra hani hadis-i şerif vardır, Müslümanlar orda o temizliği yaşadıkten sonra Cenâb-ı Hakk'ın bir rahmet ırmağı vardır, rahmet ırmağına bandırılırlar ve tekrar onlar iman ederler, cennete sokulurlar ve böylece onlar sanki cehennemde hiç temizlenmemiş gibi cennete girerler ama iman etmeyenler vardır. İman etmeyenler de bu manada sufiler cehennemdeki ateşin, cehennemdeki terbiye edici unsurların ebedi olduğuna inanmazlar. Cehennem ebedidir ama cehennemdeki ateş, cehennemdeki terbiye edici unsurlar ebedi değildir. Ama cehennem ebedidir. Bununla alakalı Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretlerinin naklettiği hadis vardır. Bunu böyle reddederler, reddedenler hadis-i şerifi reddediyorlar. Sufiler bu görüşlerine, bu düşüncelerine delil olarak Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretlerinin naklettiği hadis-i şerife dayanırlar. Hadis-i şerifte buyrulmuştur ki: Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bir avuç kuru toprağı alır, böyle savurur der ki: "Bir gün cehennem böyle olur." Yani kupkuru toprak haline gelir. Başka bir rivayette de hafif rutubetli çamurumsu bir toprağı elindeki hurma dalıyla karıştırarakten der ki: "Cehennem bir gün bu hale gelir." Buradan hareket ederekten sufiler derler ki: Allah'ın rahmeti gadabını sarmıştır.

Cehennemde terbiye edici unsurlar terbiye vazifelerini yerine getirdikten sonra cehennem ehli için terbiye edici unsurlar biter. Cehennem hayatı devam eder.

Tekrar söylüyorum bunu. Bunu cehennem hayatı bir gün sona erer, cehennem sona erer, olarak lafı taşıyorlar buradan. Bunu tekrar altını çizerekten söylüyorum. Cennet de cehennem de ebedidir ama cehennemdeki terbiye edici unsurlar veyahut da avamın diliyle cehennemdeki cezalandırıcı unsurlar, avamın diliyle cehennemdeki ateş, cehennemdeki ıstırap, çile -avamın diliyle- bir gün son bulur. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın Rahmet, Rahim, Muin, Latif, Kerim gibi bilinen, bilinmeyen esma sıfatlarının hilafına bir şey değildir bu. Çünkü bir kimse 80 yıllık bir ömür için ebediyen ceza altında durması Rahmet olan Allah'a uygun bir şey değildir. Evet. O kimse 80 yıllık bir ömür yaşamış, 100 yıllık bir ömür yaşamış, 50 yıllık bir ömür yaşamış, imansız yaşamış, bunun için ebediyen cehennemde ceza çekecek dememiz Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine uygun düşmez. Cehennem hayatı devam eder, cehennem de devam eder. Cehennemlik ebedi, cehennemde yaşayacak olanlar ebediyen cehennemde yaşarlar ama ebediyen ceza çeker hükmü vermemiz mümkün değil. Sufiler bu manada cehennemdeki ıstırapın, sancının, cezanın bir gün biteceğine inanırlar bu iki tane hadis-i şerif mucibince.

O yüzden sufilerce cehennem ateşi veya cehennemdeki değişik cezalar o kimseleri temizlemek içindir. O kimseler böylece cehennemde temizlenirler. Temizlenenler iman ehli iseler onlar tekrar bir rahmet ırmağına daldırılıp cennete sokulurlar. Yok, temizlenenler hiç iman ehli değiller ise ömürlerince küfür ve şirk üzerine yaşadılarsa onlar yine de cehennemde yaşamaya devam ederler. O yüzden bu manada buradaki Arabî'nin ateşe bakış açısı, cehenneme bakış açısı temizlikle alakalı.

Allah halkı boşuna yaratmamıştır. Kendisine benzerler getirmek için yaratmıştır.

Kafanız karışmasın. "Benzer". Hemen dikiliyorsunuz. Ne dedi yaratırken? "Alemler Âdem'in suretinde, Âdem'i de kendi suretimde yarattım." Alemler Âdem'in suretinde, Âdem'i de Rahman'ın suretinde yarattı. Bir hadis-i kudside "Kendi suretimde" diyor ama çoğunluk "Rahman'ın suretinde." Sufiler bu manada Rahman ism-i şerifini... Allah ism-i şerifi bütün isimlerin en büyüğüdür. İsm-i kebir diyelim ve bütün isimler Allah ism-i şerifinde cem olur, toplanır. Bunun bir alt -anlaşılsın diye söylüyorum- kategorisi, versiyonu Rahman ism-i şerifidir. Cenâb-ı Hakk'ın bütün sıfatlarının, tekrar söylüyorum, bütün sıfatlarının cem olduğu sıfat Rahman ism-i şerifidir. Bütün sıfatları Rahman ism-i şerifinin altında toplar. Rahman ism-i şerifi de Allah Celle Celaluhu ism-i şerifinin altındadır, o yüzden ayet-i kerimede Cenâb-ı

Hakk “Allah’ı zikrederken ister Allah deyin, ister Rahman diye çağırın.” der. İster Allah diye çağırın, ister Rahman diye çağırın. Bir kimse Cenâb-ı Hakk’ın Rahman ism-i şerifiyle söylerse bütün sıfatsal boyutlarının cem olduğu ism-i şerifi söyler. O yüzden Bismillahirrahmanirrahim. Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla. Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla. Ve Rahman ism-i şerifi Allah ism-i şerifinin -bunu böyle alt üst olarak nitelendirmek istemiyorum ama mesele anlaşılсын diye söylüyorum- bir alt toplanma yeridir. O yüzden hadis-i kudsilerdeki “Allah alemleri Âdem’in suretinde, Âdem’i de Rahman’ın suretinde yarattı.” manası budur.

Rahman suretinde dediğinde Cenâb-ı Hakk zat noktasında kendisini beri eder burada. Dikkat edin, zat noktasında kendisini beri eder. Sıfatsal boyutlarının hepsini de insanın üzerinde toplandığını gösterir, zat noktasında değil. Bir kısım ehli sufinin ayağının kaydığı yer burasıdır, insanı Allah’a benzetirler oysa Cenâb-ı Hakk Rahman ism-i şerifinin üzerinde insanın üzerine tecelli ettirmiştir. Rahman ism-i şerifi dediğimizde Cenâb-ı Hakk’ın bütün sıfatsal boyutlarıdır, Cenâb-ı Hakk’ın zat boyutu yoktur bunda. Allah’ın kendi üzerinde, Allah ism-i şerifinde Cenâb-ı Hakk’ın zat boyutu da vardır. O yüzden bir kimsenin üzerinde zat boyutunun tecelli etmesi mümkün değildir. O hiçbir şeye benzemez. O hiçbir şeye benzemez olunca bu, zat noktasıdır. Bizim görmemiz Allah’ın görmesi gibi değildir ama biz de görürüz. Bakın bu sıfattır. Bu Basir ism-i şerifinin tecelliyatıdır. Bizim duymamız Allah’ın duyması gibi değildir ama biz de duyarız, bu nedir? Bu Semi ism-i şerifinin tecelliyatıdır. Bizim kelimamız Allah’ın kelamına benzemez ama biz de konuşuruz kelam ederiz. Bu nedir? Cenâb-ı Hakk’ın konuşması, Kelam ism-i şerifinin tecelliyatıdır. Bu manada Allah hikmet sahibidir, insanlarda da hikmet ehli olanlar vardır.

Bakın Cenâb-ı Hakk kendi hikmet sıfatını insanların üzerinde tecelli ettirir. Bunların hepsi de sıfatsal tecelliyatlardır, bunlar zat-i tecelliyatlar değildir. Bir kulun üzerinde Cenâb-ı Hakk zat olarak tecelli etmez. Örneğin Musa aleyhisselam dedi ki, “Seni görebilir miyim, seninle konuşuyorum, seni görebilir miyim?” Sen olabilir miyim, demedi. Ben sen olmak istiyorum, demedi. Dikkatinizi çekirim burada. Oysa konuşuyordu ve konuşma esnasında hani seven sevdiğiyle konuşur ama görmek ister ya, görmek istiyor bakın. Bu farklı bir sıfatsal boyuttur. Ama Cenâb-ı Hakk ona görme sıfatsal boyutunda tecelli ettirmedi. Bakın, görmek istedi, duymak istedi. Rûyetullah haktır, rüyada Allah görülür mü? Evet. Sıfatsal noktada mesela hadis-i şerifte Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri yine ayırt eder burayı. “Bana Rahman göründü.” der. Bana Allah göründü, demez. “Bana Rahman genç delikanlı bir erkek suretinde göründü.” der. Bakın, Rahman bana genç erkek suretinde göründü, der. Rahman der ama Allah demez. Onu bir kısım sufiler çevirirlerken onu Allah olarak çevirirler. Cenâb-ı Hakk Allah olarak onu

çevirdiğinizde onun zatullahı da girer işin içerisine, orda sıkıntı var ama Rahman dediğinizde sıfatsal boyuttur onda sıkıntı yoktur.

Mesela Hallacı Mansur ene'l hak dedi, ene'l Allah demedi. Ene Allah deseydi ben Allah'ım olacaktı ama ben Allah'ım demedi, ne dedi? Ene hak, ben hakkım, dedi. Doğru söyledi. Bakın, doğru söyledi ama ene Allah demedi. Veyahut da Beyazıt-ı Bestami hazretleri "Cübbemin altında sizin taptığınız vardır." dedi. Cübbenin altında. "Var mı bugün şanı benden daha yüce olan?" dedi. "Benden daha azizi var mı?" dedi. Sıfatsal boyutları söyledi. Çünkü o sıfat onun üzerinde öylesine tecelli etti, öylesinde tecelli etti ki kendi üzerindeki tecelliyata baktığında o sıfattan başka bir şey görmeyip onun sarhoşluğuyla o sıfatsal boyutu ilan etti. Dedi ki, "Ben Semî'yim." Bu ne demek? Öylesine Cenâb-ı Hakk ona yakınlık, öylesine yakınlık verdi. Hani dedi ya hadis-i kudside: "Gören gözü olurum." O, gören gözü olurum dediği anda sarhoşlukla "Ene Semî." dedi. "Ben Semî'yim, gören benim." dedi. Hatta öylesine yaşadılar. "O benden görür." dediler. Kâh O benden görür, seyreyler alemi, kâh ben Ondan görürüm, seyreylerim alemi. Kâh O benden duyar, dinler bütün alemi, kâh ben Ondan duyurum, dinlerim bütün alemi. O benden duyarsa alemi ben keyf ederim, ben Ondan duyarsam alemi ben keyif ederim. Keyif eden sonuçta ha O olur bazen, ha ben olurum. Ha benden duyduğunda ben keyif ederim, ha benden duyduğunda O keyif eder. Sonuçta burada söz konusu olan bir sıfatın bir velinin üzerinde tecelli edip o velinin sarhoşlukla o sıfatı özümsemesi ve o sıfatın içerisinde yok olması, kaybolması, kendinden geçmesi, kendinden geçtiğinde de komple o sıfat haline gelmesidir. Bu, kâh kendinden geçtiğinde o sıfat haline gelir, kâh kendine geldiğinde sıfat onun üzerinden zuhur eder. Kâh o sıfatın üzerinden zuhur eder, kâh sıfat onun üzerinden zuhur eder. Bunun ortasında, arasında incecik bir ince perde vardır. Bu noktada o veli bu hale geldiğinde kendi üzerinde o sıfatsal boyutun tecelli ettiğini ve bu noktada kendisi fena haline gelirse işte o esnada onun bu manada zahiri noktadaki aklı şaşar kalır, donar kalır. Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretlerinin tabiriyle apışır kalır. Başka bir tabiriyle çamura saplanmış eşek gibi olur ve bu esnada o zatın üzerinden tecelli eden hiçbir şey kendisine ait değildir. Bu Şibli'nin eserinde bahsettiği: Bir demir bir ocağın içine ateşin içerisinde gider, yanar, yanar, yanar, yanar, öyle bir hale gelir ki demir o kırgınlıkla "Ben ateşim." dese hakkıdır, der Şibli. Çünkü o, ateşin bütün özelliklerini üzerinde taşımıştır. Ateş değildir ama ateşin bütün vazifelerini ve özelliklerini taşır. Gerçeği demirdir ama gelir ki o, ben ateşim, diye haykırsa özelliklerini taşımasından dolayı haktır ama hiçbir zaman ateş değildir o. Bu da haktır. Bu nedir? Ateşin özelliklerini kendi üzerinde taşımasıdır. O yüzden kendisine benzerler yani Allah alemi, alemi kendisine benzer bir şekilde yaratmıştır. Nasıl Âdem Rahman'a benziyorsa alem de

Âdem'e benziyorsa sonuçta tespih tanesi gibi sıralarsak alem de neye benzer? Rahman'a benzer.

Allah'ı tesbih ederiz.

Çünkü yaradılış sebeplerimizden birisi Onu tespih etmektir. Onu tespih ederiz yani zikrederiz. Zikretmek sadece oturup la ilahe illallah, la ilahe illallah, la ilahe illallah, la ilahe illallah demek değil. Bu, en önemli ana hattı ama Cenâb-ı Hakk'ın bir sıfatsal boyutunun tecelliyatını seyretmek, onu dinlemek veya buradaki bu sohbeti dinlemek veya yolda giderken Cenâb-ı Hakk'ın şahane eserlerini tefekkür etmek de zikretmenin içerisinde.

Yücelerin yücesi aziz olan O'dur.

Yarattıklarından müstağni olan, her şeyin yücesinde bulunan ve aziz olan Allah'tır. İnsanlar da aziz olabilir mi? Evet ama Allah'ın aziz olması gibi değildir.

Buna göre O, halkı kendi suretinde var etmiştir.

Evet, halk dediğimizde: 1) İnsanlar. 2) Hayvanlar, bitkiler, nebavatlar, varlık tamamiyetle. Bunların hepsi de hâlk edilmiştir ve hâlk edilen her şey Allah'ın halkıdır, hâlk ettiği şeylerdir ve varlık suretine varlığa döndürdüğü, varlığa dönüştürdüğü şeylerdir. Ve bunların hepsini de Cenâb-ı Hakk Rahman'ın suretine yaratmıştır.

Hakk'ın maksadından dolayı yaratılmışlar sonsuz sayıdadır.

Evet, yaratılmışlara bir sayı vermek, bu kadar yaratılmıştır demek mümkün değildir. Bunu saymak da mümkün değildir. O yüzden yaratma işlemi sonsuzdur. Hâlk etme sonsuzdur. Biz hâlk etmenin sonunu bulmamız mümkün değildir. Hâlk edilenin sonunu buluruz, hâlk etmenin sonunu bulamayız. Hâlk edilen bir şeyin sonunu bulmak mümkündür ama hâlk etmenin- Allah hâlıktır, hâlk edendir- onun sonunu bulmak mümkün değildir, başını da bulmak mümkün değildir. O yüzden ben derim ki hangi alemdeyiz? Kaçınıcı alemdeyiz? Neredeyiz? Bizden önce hangi alemleri yarattı? Hala daha hangi alemleri yaratmada? Bu alemleri saymak, bu alemlerin içerisinde dolaşmak ne kadar ne kadar dolaşmıştır bir kimse? Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın hangi nimetlerini sayabilirsiniz? Sayamazsınız. Cenâb-ı Hakk ne zamandan beri yaratmada, bilmiyoruz. Allah evvel, o zaman sıfatları da evvel, o zaman hâlk etmesi de evvel. Düşünebiliyor musunuz, hâlk etmesi de evvel ve Cenâb-ı Hakk'ın hâlk etme başlangıcı yok. İçinde yaşadığımız evrenin bir başlangıcı vardır ama Allah'ın hâlk etmesinin başlangıcı yok. Tekrar söylüyorum, Allah'ın hâlk etmesinin başlangıcı yok. Bu bir kimseyi felsefik olarak çökerten bir şeydir. Bir kimseyi felsefi olarak uçuran bir şeydir. Eğer negatif noktada bakarsan çökertir

insanı. Düşünebiliyor musunuz, Cenâb-ı Hakk'ın bütün sıfatları ezeli ve ebedidir, sonradan bir sıfat var olmuş veya yok olmuş değildir veyahut da sonradan bir sıfat olgunlaşmış, kemale ermiş değildir. Bütün sıfatları evvelden de kemale ermişti ve son olarak ahir olarak da, sonsuz ya, kemale ermiştir. Zaman içerisinde kemalâtından eksiklik ve noksanlık yoktur. Zaman içerisinde kemalâtı arttırmak da yoktur. O yüzden Hanefiler derler ki: İman artmaz ve eksilmez iman bir bütündür. Bu manada o zaman Cenâb-ı Hakk'ın sıfatsal boyutunda hâlk etmesinin başlangıcı yok. Öyle kendi kendinizi bin yıllık, beş bin yıllık, on bin yıllık, elli bin yıllık, yüz bin yıllık, bir milyar yıllık, bir trilyon, bir katrilyon yıllık veya bir kentilyon yıllık bir şey çocuk, çocuk. Çocuk bile değil. Çocuk bile değil. Bu bizim bing bang deyip de yere göre sığdıramadığımız veyahut da işte şu kadar muhteşem bir şey oldu. Ya çocuk oyuncağı o. Cilli oynar gibi. Biz çözemiyoruz. Evveli olmayan bir Allah'tan bahsediyoruz. Evveli olmayan bir Allah'tan. Başlangıcı olmayan bir Allah'tan bahsediyoruz. Hani bazen böyle karikatürize ediyorum ya, karikatür gibi yani Allah bacak bacak üstüne attı, bir zaman geldi, bir şeyler yaratayım ya, dedi. Böyle değil. Onun hâlk etmesi evveli. Kaçınıcı Âdem'i yarattı, bilmiyoruz. Dünya kaç sefer var oldu, yok oldu, başka paralel evrenlerde dünya oldu gitti, bilmiyoruz veya biliyoruz. Dünya hayatı dediğiniz nedir ki, diyor. Bu göz açıp kapayıncaya kadardır. Dünya hayatı göz açıp kapayıncaya kadarsa bu göz açıp kapama noktası bitti. Kimin göz açıp kapama noktası kadar acaba? Bizim göz açıp kapama noktamız kadarsa uzun. Belki de tarif etmek için böyle bir şey kullanılmıştır. **Hakk'ın maksadından dolayı yaratılmışlar sonsuz sayıdadır.** Evet yaratılmışların başlangıcı da yoktur, sonu da yoktur. Yaratılmışlık, yaratma sonsuzdur.

Ne var ki bir mekâna sahip olmalarından dolayı değersizdirler. Açıklar mısınız?

Evet, bütün yaratılanlar bu manada bir perdede, bir mekânda yaratılırlar. Bir perdede. Buna mekân demiş burada Hazreti Pir, dünya bir mekandır ya, bir mekân. Bu mekânda işi biter, geçer. Bunu ben biraz daha değiştireyim sizin önünüzde, bir perde diyeyim. Yaratılan her şeyi bir sinema perdesi gibi görün. Bir sinema perdesi gibi ve yaratılan her şey o an içinde yaratıldığında hükmü bitti. Yani burada bir sinema perdesi düşünün, habire buradan görüntüler geçtiğini düşünün. Her geçen görüntünün hükmü bitti. Düşünebiliyor musunuz, bir anda ne perdeler geçiyor, bir tefekkür edin. Yani sayısız bir varlık düşünün ve sayısız varlık her an var olmada. Beyin alacak gibi değil. O yüzden o varlığa düşen her şey bir perdede düştü ve bir perdede düştükten sonra değeri kalmadı. Yenisi geldi çünkü. Yenisi gelince eskisi ne oldu? Hükümsüz oldu. Bir para tedavüle çıkıyor, öyle değil mi? Yeni para tedavüle geçince eski para tedavülde kalıyor mu? Kalmıyor, ne oluyor? Hükümsüz.

SON SÖZ ŞEYH'TEN

Bir bilen ve bilinen olması gerekir.

Bir bilen, bir de bilinen olması gerekir. Cenâb-ı Hakk mademki bilinmek için yarattı, bir bilen bir de bilinen olması gerekir.

Bu nedenle bir halk bir de Hakk olmalıdır. Vücut kendi mükemmelliğine her ikisi olmadan ulaşmaz.

Yani bir bilen, bir de bilinen olmazsa ve her ikisi de tecelli etmezse bu sefer mükemmelliğe ulaşmaz.

Vücudun mükemmelliği bu alemde zahir olur.

Buradaki vücuttan kasıt Cenâb-ı Hakk'ın kendisiyle alakalı. Tabi bunu böyle Arabî bilmiyorum, kendi Fütuhât'tan alınma Fütuhât'ında vücut mu, dedi? Bunu Arabî'yi çeviren çeviriciler bunu vücut olarak çevirdiği yerler de var. Çünkü Arabî kendi Füsüs'unda kendi Fütuhât'ında vücut, vahdet-i vücut lafızlarını kullandığı çok nadirdir. 1 2 yerinde geçer, bu soruyu yazanın da burada kusuru yok, çevirenler bunu çevirirken öyle çeviriyorlar. ***Vücudun mükemmelliği bu alemde zahir olur.*** Çünkü bunu Cenâb-ı Hakk'ın kendi vücudu olarak algılırsak bu alemin, bu alemin başlangıcı vardır; bu alemin de sonu vardır. Bu alemin başlangıcı ve sonu olunca o zaman Cenâb-ı Hakk'ın da vücudunun başlangıcı ve sonu olması gerekir düşüncesi çıkar. Ama derse ki bu aleme Cenâb-ı Hakk sıfatlarıyla tecelli etmiştir, bu farklı bir şeydir. Tecelli etmek, aynısı değildir. Bir şeye tecelli etmek aynısı değildir. O olmuş olmaz.

Daha sonra da bu durum en tam ve en mükemmel kuşatıcılığı içinde zahir olan ahirete aktarılır.

Evet, bu mükemmellik bu varlığın üzerindeki Cenâb-ı Hakk'ın sıfatsal mükemmelliği... Hatta denilebilir ki burada ***en mükemmel kuşatıcılığı içinde zahir olan ahirete aktarılır***, der. Bu zahire tecelli eden, varlığa tecelli eden sıfatsal boyutlarının fevkinde, üstünde ahirette tecelliyat vardır. Yani manada, metafizikte bu zahirsel boyutun üstündedir oradaki tecelliyat. Çünkü Cenâb-ı Hakk cennet ehline, cennet ehline tecelli eder. Cennet ehline tecelli etmesi ile varlığın içerisinde bu görünen perdede Cenâb-ı Hakk'ın bazı kullarının üzerinde tecelli etmesi aynı derecede değildir. O yüzden Allah'ın dostları, Allah'ın velileri bir an önce mana alemine tamamiyetle geçmek isterler. Mana alemine tamamiyetle geçmek istemelerinin, iştiaklarının, hazlarının, lezzetlerinin, oraya karşı aşırı derece hırslı ve haris olmalarının sebebi oradaki tecelliyatların bu manada geçici olmaması, anlık olmaması, devamiyet ve mükemmelliyetliğinin en üstünde olmasından dolayıdır.

Hani Musa aleyhisselam Tur-i Sina'da "Seni görebilir miyim?" dediğinde O, "Şu dağa bak, oraya tecelli edeceğim, ona dayanırsan ancak görürsün." manasındaki şey mana aleminde öyle tecelli etmez. Mana aleminde Cemalullah'ın kendi içsel boyutundan boyutuna, dalgadan dalgaya, perdeden perdeye her devamlı daha da mükemmeliyete doğru geçiş olduğundan Allah'ın dostları velileri ve peygamberler bir an önce o tarafa doğru kulaç atmak isterler. Çünkü oradaki mükemmelliyetlik buradaki mükemmelliyetliğin üstündedir. Bunu fark eden, bunu gören, bunu da manada metafizik olarak görür Allah'ın dostları, velileri, sufiler, dervişler. Rüya bunlardan birisine bir ölçüdür. Mesela o kimse rüya görür, rüyasında Cenâb-ı Hakk ona hitap eder. Rüya görür; rüyasında Cenâb-ı Hakk'ın sıfatsal olarak bir zuhuratına, bir tecelliyatına aşına olur ve o kimse o rüyadan uyanmak istemez, o halden geçmek istemez, o halden uyandırılmak istemez. Hani Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri de buyurmuştur ya: "Uyuyanı uyandırma." O esnada o, bu noktada manevi hal içinde olabilir. Sen onu kalkıp da şş kalk, deme veyahut da ne yapıyorsun burada, deme. Bırak kendi aleminde onu. Bırak kendi aleminde. Veyahut da o kimse dünyaya karşı uykuda. Bırak, onun kulağına gidip de ya şurada şöyle bir iş var, böyle bir iş yaparsan böyle kazanırsın, gel bu işi terk et, bu işi yap. Bırak ya adamı. Adam bir yol tutturmuş kendine, bırak uyandırma adamı, elleme. Kimisinin dünyaya karşı uykuda olması uyanık olmasından hayırlıdır. Zaten ahireti uyanık olunca ona söylenecek bir söz olmaz. Bunun gibi. Normalde buradaki mana, direkt ahirete aktarılır.

Bu dünyada batın yönünden tecellinin her şeyi kuşatması gibi, ahirette de bu kuşatıcılık hem zahir hem de batın boyutta olur.

Bu dünyada bir kimse zaman zaman metafizik olarak batın boyutuna geçer. Zaman zaman işte az önce bahsettiğimiz gibi sufilerce hal veya rüya dediğimiz veya yakaza hali dediğimiz haller olur. Bunlar zaman zamandır. O kimse ne yazık ki gözünü açtığı anda veya kendine geldiğine yine bu zahir boyutta gözünü açar. Yine çocukları eteğinden tartar, bu lazım, yine eşi der ki bu lazım, yine der ki arkadaşları bu lazım veya şu yapılması lazım, bu yapılması lazım. Dünyanın ahval-i şeriatı o kimsenin üzerinde tecelli eder ve o kimse o mana halinden zahir aleme düşer yine ve zaman içerisinde o mana halini hep yaşamak ister ama mana hali normalde devamiyet kesp etmez yani bir kimse aşk haline her daim sahip olmaz, olamaz çünkü. Bu neye benzer? O kimsenin demir dövüleceği zaman ateşin içerisine sokup yumuşatılıp dövüldükten sonra cosstak soğuk suyun içerisine katılmasına benzer. Siz uçarsınız manadan manaya, perdeden perdeye geçersiniz ama sabah olur, sabah olduğunda siz cosstak dünyayla karşı karşıya kalırsınız. İşte ödenecek faturalar vardır, ödenecek işçilikler vardır, ödenecek vergiler vardır, yapılacak işler vardır,

edilecek işler vardır, siz cosstak dünyaya dönersiniz. Dünyaya döndüğünüzde de bir cozturcu çıkar. Siz sohbete gelirsiniz, ne güzel semalar olur, sohbetler olur, zikirler olur kendinizden geçersiniz, dışarı çıkarsınız, bir telefon elektriğin kesildi, cosstak dünyayla karşı karşıya kalırsınız. Çünkü buradaki mana kesintilidir. Burada dünya devamiyetlidir, mana ara aradır. Bunu ne kadar çok çoğaltmak isterseniz isteyin, bir an gelir sizin bu mananız ne olur? Bir makas atılır ve siz cosstak anında dünyaya dönersiniz. Bu sefer de şoka uğrarsınız. Hani bir şeyler karşı karşıya kaldığınızda bir an böyle tabiri caizse şaşkınlırsınız ya, aynı şeydir. Dünyanın içinde de yaşarken siz hızla işte x yere yetişmeye çalışıyorsunuzdur ama köşeden şeyhinizi görüverirsiniz bir anda. Cosstak kalırsınız, ne olduğunuz bilemezsiniz, gideceğiniz yeri unutursunuz, yapacağınız işi unutursunuz, gerçek miydi, değil miydi diye düşünürsünüz, o oradan tebessüm eder size. Kalırsınız, ne yapacağınızı bilemezsiniz. Veyahut da evden hanım size demiştir, iki kilo pirinç al, iki kilo şeker al. Siz iki kilo pirinç, iki kilo şeker almak için marketin kapısına gidersiniz. Marketin kapısında bir bakarsınız ki tam ineceksiniz, Hazreti Pir orada. Ne alacağınızı, ne almayacağınızı karıştırırsınız, ne yapacağınızı da karıştırırsınız, ne yaptığınızı bilemezsiniz, nereye gittiğinizi de bilemezsiniz. Sonradan zaman geçer, devran döner, bir bakarsınız siz, arabayı nereye bırakmıştım, dersiniz. Ondan sonra arabayı bıraktığınız yeri hatırlamaya çalışırsınız. Hatırlarsınız arabayı bıraktığınız yeri, bir koşarsınız, bir bakarsınız ki arabayla aranızda beş kilometre olmuş. Yürümüşsünüz haberiniz yok veya yürütölmüşsünüz veya başka bir perdeden başka bir perdeye geçmişsiniz, başka bir yere gitmişsiniz, başka bir yerdesiniz. Nerede olduğunuzu bilemezsiniz, cosstak kalırsınız orda. Kimseye de anlatamazsınız bunu, kimseye de söyleyemezsiniz, kimseye de paylaşamazsınız. Bizim doktora söylerseniz, bizim doktor şizofrenik teşhis koyar, der ki şizofrenik bu mesele, der. Neden? Aldığı eğitim bu. Böyle bir şey olmaz mümkün değil, der. Bu şizofreni teşhisi, der, dayar size uyuşturucuları. Bu, nasıl bir insanı cosstak ortada bırakıyorsa dünya hayatı böyle bir şeydir. Mana geçiş esnasında siz böyle cosstak manada geçişte de kalırsınız.

Beytullah'ı tavaf ederken herkes tavaf ediyordu, bir bakarsınız ki bir suret var orda. Der ki "Ben Muhammed-i Mustafa'yım." Cosstak kalırsınız orda. Beytullah sizi mi tavaf ediyor, siz mi Beytullah'ı tavaf ediyorsunuz, farkına varmazsınız. Geçersiniz kendinizden, kaçınıcı şaftmış, bilmezsiniz. Millet ne okuyormuş, duymazsınız. Millet ne söylüyormuş, anlamazsınız ama ordasınızdır, orda görünüyorsunuzdur, tavaf ediyorsunuzdur, herkes tavaf ettiğinizi görür sizin hatta cemaatle tavaf ediyorsunuzdur ama siz kendinizi bir noktada sabit kalmış, öyle bekliyor görürsünüz. Ve bir bakarsınız ki aniden etrafınızdaki insanlar değişmiş, aynı insanlar. Cosstak kalırsınız ve oradan geri döndüğünüze pişman olursunuz, onun

devam etmesini istersiniz. Dersiniz ki ya devam etmeliydi, bir daha ararsınız, bir daha ararsınız, daha uzununu istersiniz, daha derinini istersiniz, daha yüksekini istersiniz. Yok mu daha, dersiniz, yok mu daha, yok mu daha? Hep onun en mükemmelinin manada olduğunu düşünürsünüz ve bir anda bakarsınız o dünya size Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin dediği gibi cife gelir. Hani buyurdu ya: “Dünya bir cifedir.” dedi. Dünya bir cifedir, dediği anı anlayan mümkün değil. Ucundan birazcık anlıyorsan o mana denizine baktın. O öte denilen o mana denizine baktı, o mana denizinden ayrılmak istemedi ve mana denizinde hep durmak istedi –Allah u alem- ve mana denizine bakınca, o manaya dalınca dünya ona cife geldi; dedi ki: “Dünya cifeden ibarettir. Dünya bir cifedir.” Bu neye karşı dünyaya cife dedi? O manaya karşı dünyayı cife gördü ve o ötelere bakınca, o mana boyutunda sevgilinin kokusunu alınca, o mana boyutunda sevgiliyle hoş sohbet edince, bir an önce cosstak bu tarafa döndüğünde dedi ki: “Dünya cifedir.” Dünya Ona cife göründü. Bu neden? O, manada mükemmelin mükemmeli, fevkaladenin fevkinde, yükseklerin yüksekinde bir alem. Orası akla hayale gelecek bir şekilde değil. Dünyada bilinenlerin hepsini bir yere toplayın; bütün bilgileri, bütün bilinenleri, bütün ilmi, bütün fenni, dünyada ne kadar varsa bir yere toplayın; mananın noktası dahi olmaz. Ama manaya bu dünyadaki bilinen bilgilerle gidilir ama oraya ulaşan bir kimse için de dünya bir hiç olur. Çünkü mana bu dünyadaki mükemmelliğin, mükemmelliğinin, mükemmelliğinin, mükemmelliğinin, mükemmelliğinin üstündedir. Bu öyle bir şeydir. Orda kesintisizdir. Kesintisiz. O yüzden Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri buyurdu ki: “Az ama devamlı olan ibadet Allah katında makbuldür.” Neden? Kesintisiz. Allah kesintisiz tecelli eder. Cenâb-ı Hakk’ın sıfatlarının hepsi de kesintisiz tecelliyattadır. Her daim kesintisizdedir. O yüzden Allah kullarının üzerinde de aynı şeyi görmek ister. Kesintisiz. Neden? Zikran kesira. Devamlı, çokça zikir, devamlı zikir, devamlı namaz, 5 vakit. Devamlı namaz derken bütün gün namaz değil. Sufiler vaktin çocuklarıdır. Bizim için bütün gün namaz kılmak yoktur. Hayır. Bizim sufilik anlayışımızda Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ayak izlerini takip etmek vardır, haddi aşmak yoktur. 5 vakit farz namazını cemaatle mescitte kılar, nafilelerini evde kılar. Namazlar bellidir, sabahdan akşama kadar namaz yok. Yıl 365 gün oruç tutmak yok, hiç uykusuz geçirmek yok. Sünneti Resulullah belli, az ama devamlı. O, kesintisiz oluyor, tesbih tanesi gibi. Sabah namazını bugün kıldın, yarın da kılacaksın, öğlen namazını bugün kıldın, yarın da kılacaksın, ikindi namazını bugün kıldın, yarın da kılacaksın, akşam namazını kıldın, yarın da kılacaksın, yatsı namazını kıldın, yarın da kılacaksın. Kesintisiz. Nefsini zorlama, 5 vakit namaza devam et. Ya işte insanlar şöyle. Kardeş, sen 5 vakit namazını kıl. Sen bırak milletin şöyle namaz kılıyorlarmış demesini. Sen Sünnet-i Resulullah’a tabi ol bakayım bi. Sünnet-i Resulullah’a tabi ol.

O, ayakları şişinceye kadar namaz kılıyormuş, eyvallah. O ayakları şişinceye kadar namaz kılardı. Biz peygamber değiliz. Onunla yarışmıyoruz, öyle bir şey yok. Biz bize tavsiye ettiğini, emrettiğini yerine getirelim.

Bu nedenle ahiret bedenlerin yeniden dirilişini ve zuhurunu gerektirir ve var olan şeylerin özellikleri bu sayede kendini gösterir.

Evet, ahirete yönelişte de işte bu zahirden mükemmelliğe gidiş var. Mesela cennet halkı 33 yaşında olacak öyle değil mi? Cennet halkı sakalsız olacak, pırlıl olacak, çok güzel olacak, çok yakışıklı olacak, çok güzel, tertemiz. Manadaki suretlerinizi görseniz buna benzer ama bundan çok güzel. Buna benzer ama çok güzel. Çok albenili. O mesela bazen zahirsel olarak -Allah affetsin- bazı insanlar beğenmezler ya birilerinin böyle tiplerini, şekillerini, şemallerini falan. Onun manasına baksa görse manasının farklı olduğunu görecek. Kimisi manada, -Allah affetsin- amel noktasında sıkıntılı olanlar çirkinler ama ameli salih olanların manaları mükemmel, tertemiz, çok güzel. Buradan öteye izdüşümü mükemmel ve o bedenler yeniden yaratılırken mükemmel bir şekilde yaratılıyor, harika bir şekilde yaratılıyor. Yani bazen derviş kardeşler rüyalarında cenneti görürler, cennetteki kimseleri görürler, çok cezbediciydi, çok harikaydı, derler ya. Yani hiç zahiriyle sanki bağlantısı yokmuş gibi. Evet. Cennet hayatı veya manevi noktada o kimse öyledir. Veyahut da bazen bir üstadı, bir şeyhi zahiren görmeyen bir kimse rüyasında onu görünce muhteşem güzellikte görür. Şeyhin yanına gelir, bir bakar, ya rüyamdaki kadar muhteşem değildi, der. Doğru. Sebep? Manaya fevkaladenin fevkinde tecelli eder her şey.

Bu alemdeyken herkes bir şeyin olması için ol der, bu şey zihinlerinde ve hayallerinde olur. Çünkü bu alemde ayan-ı sabiteler kevni olarak zuhura gelmeyebilir.

Yani normalde bir kimseyi hayalinizde yaşatabilirsiniz. Hayalinizde o şey olur mu? Evet. Ama zahire tecelli eder mi? Hayır. Ama hayalinizde oldu, düşünüzde oldu, fikrinizde oldu. Uçağa bindiniz, Beytullah'a gittiniz hayalen. Mümkün mü? Evet. Ama zahiren tecelli etmedi. Bakın, bu zahiren tecelli etmedi veya rüyanızda bunu gördünüz ama zahiren tecelli etmedi veyahut da kendi kendinize -ben hayallemek derim ya- bir şeyi hayallediniz, kurguladınız, iki günlüğüne Bosna'ya gittiniz. Gezdimiz, dolaştınız, yediniz, içtiniz, bi kafanızı dinlendirdiniz, geldiniz. Hayalen. Bu mümkün, bunu yaşamış da olabilirsiniz. Yaşarsınız da. Deseniz ki, bunu yaşadım, yine bizim doktor burada olsaydı, şizofrenik diyecekti. Bunu yaşadım, deseniz hakkınız sizin. Çünkü bu alemde bu mümkün. Zahiren tecelli olmadı ama. Ama ahirette öyle değil.

Ne var ki ahirette diledikleri şeye “ol” demeleri yeterli olacaktır. Ol demeleri ile birlikte zahiri alemde kendi özleriyle var olurlar.

Öteye geçince bu tarafta da ol, dediğinde oluyor. Buradan öteye olduramıyorsun ama oradan bu tarafa olduruyorsun Allah'ın izninle. Anladınız mı? Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri diyor ki: “Ya Rabbi şu kuluna şunu bahşeyle.” diyor, şak oluyor bu alemde. Bak öteden geldi dua. Anladınız mı? Öteden üstadı ol, dedi bir şeye, şak oluyor zahiren ama siz zahirde kurduğunuz hayalleriniz ötede olduramıyorsunuz veya burada.

Bu ilahi “ol” emrinin alemde dilediği şeyi ikinci sebeplerle var etmesine benzer. Buna göre ahiret mükemmellik yönünden bu dünyaya göre daha heybetlidir. Eyvallah. Çünkü “ol” kelimesi hem hayal hem de his alemini kapsar.

Evet, ötelere bir “ol” kelimesi bu dünyayı da bu dünyanın içindekileri de kapsar. Ötelere bir “ol” denilmesi.

“SİZİ RAHATSIZ ETMEYE GELDİM”

ALİ ŞERİATİ

“Çoğu kimseler ŞEYH’in açıklamış olduğu hakikat ve marifetlerinden ürküp onları inkâr ederler. Ve birtakım kimseler ise anladıklarını zannedip, kulluğun gereği olan taatten uzaklaşarak delaletе düşerler. Bu hakikat ve marifetler, Kıldan ince kılıçtan keskin bir sırat-ı müstâkimdir. İlâhî Tevfîk rehber olmadıkça “aklın ayağının kayma korkusu vardır” SADREDDİN KONEVİ

Bu yüzden ARABÎYE biraz ara verelim.

DE Kİ RABBİM İLMİMİ ARTTIR (Tâ-hâ 114)

Peygamber ashabına şöyle dedi;

“Dini niçin insanlara zorla empoze etmek istiyorsunuz? Halbuki din Allah tarafından hediye edilmelidir.” (Kitabı Pîşrefti Serî İslam sa. 23)

“O, Necran Hristiyanlarına mabetlerinin korunacağına dair bizzat güvence vermiştir” (sa. 24)

Dinde zorlama yoktur; hak ile batıl birbirinden ayrılmıştır (Bakara 256)

Her ümmet için yerine getirecekleri ibadetler belirledik (Hac suresi 67)

Aslında bu konu hiç aklımda yoktu fakat birkaç gün önce alevi bir ailenin oruç sebebiyle dövülmesi bu soruyu hazırlamama sebepti.

“Allah, dininizden dolayı sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı engellemez. Çünkü Allah adil davrananları sever. (Mümtehhine 8)

İslam, Müslümanlara kendi dinlerini tebliğ etme görevini yüklediği halde hiçbir azınlığı kendi din ve düşüncesini yaymaktan vazgeçmeye zorlamamıştır. Azınlık haklarına her zaman saygı göstermiştir. Bunda İbni Hişam’ın siret’indeki bir kıssayı hatırlayalım

“Bir grup Hristiyan Peygamberi ziyarete geldiklerinde, O abasını yaydı ve onları üzerine oturttu” İslam nedir? Ali Şeriatî (sa. 68)

“Ve rabbın kendisinden başkasına tapmamanızı karar kılmıştır (17/23) mealindeki Kur’an ayetini normal olarak “Allah başka herhangi bir şeye tapmamanızı...” değil de daha çok “Neye taparsanız tapınız bu suretle (aslında bilfiil) Allah’tan başka bir şeye tapıyor değilsiniz. KEŞANİ, Fusûs şerhi (sa. 39)

“Putperestlere putlara tapmaktan vazgeçip de yalnızca Allah'a tapmayı söylemek, halen Allah'a tapmakta olanlara Allah'a tapmaktan vazgeçip de Allah'a tapmayı tercih etmeyi söylemekle aynı şeydir” KEŞANİ (Anahtar kavramlar Prof. IZUTSU)

Dinler konusunda en hoşgörülü olanlardan YUNUS'u unutmayalım

(BİZİM İÇİN HER DİN MAKBULDÜR) YUNUS EMRE

Celâleddin Rumi'de dinlerin birliğine sık sık değinir ve tüm vahiylerin biçimsel düzenlemelerinin ötesinde aynı iç muhtevaya sahip olduklarını göstermek için Fihi mâ fih ve Mesnevi'de çeşitli hikayeler anlatır.

Yunus'a göre sufi hangi ibadeti isterse edebilir çünkü gerçek mümin bu ibadet aracılığı ile yaradan nezdinde geçerli tek ibadete her zaman ulaşır. Derviş şekillere ve zahiri kanaatlere önem vermez.

“Gökyüzünde İsa ile Tur dağında Musa ile

Elindeki asa ile çağırayım Mevlam seni

Derdi öküş Eyyüb ile gözü yaşlı Yakub ile

Ol Muhammed Mahbub ile çağırayım Mevlam seni

Kaynak ŞEYH BEDREDDİN Michel BALIVET

Arabî bu konuda biraz ikili oynar

Siyasi ve ekonomik durumlarda gayri Müslimlerle ilişki kurulmamasından uzak durulmasını isterken,

“Bütün suretleri kabul edecek bir hale geldi kalbim

Ceylanların otağına döndü

Keşişlerin manastırına

Puthaneye döndü

Tavaf edenlerin Kabesine

Tevrat levhalarına

Kur'an sayfalarına

Ben AŞK dinin müntesibiyim

Aşk bineği hangi yöne götürürse benim dinim, imanım orada

İbn ARABÎ

Aslında böyle inanır!

Buraya kadar dinlerin çeşitliliği, dinler arası hoşgörü saygı vs. fakat soru bu değil!

Geçtiğimiz günlerde okuduğum bir makale sorunun kaynağı

“Kendine gel Gayb sırlarını bilmezsin sen ümidi kesme, elemleme

Perde arkasında gizli oyunlar var!”

Hafız ŞİRAZÎ (Hafız Divanı)

Sorumuz şu GNOSTİSİZM? (sırr-ı hakikat)

Gnostisizm geniş bir öğretilerdir ve özü itibariyle bir inançtır. Bu inanca göre bütün dinler bir kabuktur ama aynı özü taşırlar

Gayrıdır her millettten

Şu bizim milletimiz

Hiçbir dinde bulunmaz

Din ve diyanetimiz

Yunus

Gnostik inanç eski Yunan dinine girip ORFİZM

Eski Mısır dinine göre HERMETİZM

Eski Zerdüş dinine göre MAZDEKÇİLİK ve Yahudiliğin içine girip Mesih beklentisi hareketle İsa hikayesini yaratmış ve HRİSTİYANLIĞI kurmuştur. Bir bölüm alevide bu inanca sahiptir.

Bu inanç yapısı gereği karşılaştığı diğer inancın içinde hareket eder. Karşılaştığı inancın öğretilerinin aslında bu inancın zahir kısmı olduğunu, özü olmadığını batın olan özü kendilerinin bilip öğrettiğini iddia eder.

Fırat Bayram

Biraz önce yunustan ir şey paylaştık “BİZİM İÇİN HER DİN MAKBULDÜR” ile BİZİM İÇİN HİÇBİRİ MAKBUL DEĞİLDİR (alıntı) aynı anlamda mıdır?

İslamiyet içinde gnostik bir görüş (inanç) bir mezhep var mıdır? Tasavvuf bunun neresindedir?

Koyun beni Hak aşkına yanayım

Dönen dönsün ben dönmezem yolumdan

Yolumdan dönüp mahrum mu kalayım?

Dönen dönsün ben dönmezem yolumdan.

Pir Sultan Abdal

(Bu yazıdaki her şey alıntıdır)

“Çoğu kimseler ŞEYHİN açıklamış olduğu hakikat ve marifetlerinden ürküp onları inkâr ederler. Ve birtakım kimseler ise anladıklarını zannedip, kulluğun gereği olan taatten uzaklaşarak delalete düşerler. Bu hakikat ve marifetler, kıldan ince kılıçtan keskin bir sırat-ı müstâkimdir. İlahi tevfik rehber olmadıkça aklın ayağının kayma korkusu vardır.” SADREDDİN KONEVİ Bunu söyleyen.

Burada **kulluğun gereği olan taatten uzaklaşmak**: Allah'ın emrettiği ibadetleri, yasakladığı fiiliyatlardan ve emrettiği fiiliyatları yapmamak, yasaklarından kaçınmamak, taatten uzaklaşmak. Onlar **delalete düşerler**, yani sapıklığa düşerler.

Peygamber ashabına şöyle dedi:

“Dini niçin insanlara zorla empoze etmek istiyorsunuz? Halbuki din Allah tarafından hediye edilmelidir.” (Kitabı Pişrefti Serû İslam sa. 23)

Böyle bir hadisle hiç karşılaşmadım, bunun altını çizmekte fayda var. Dinde zorlama yoktur. bu hem ayetle hem hadislerle bu manada bu minval üzerine vardır evet. Bu söz üzerine hem ayet vardır hem hadis vardır ama **“Dini niçin insanlara zorla empoze etmek istiyorsunuz? Halbuki din Allah tarafından hediye edilmelidir.”** Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin böyle bir sözünü okumadım yalnız.

“O, Necran Hristiyanlarına mabetlerinin korunacağına dair bizzat güvence vermiştir.” (sa. 24)

Necran Hristiyanlarına sahabe sığındı. Dikkat edin! Bu Necran Hristiyanlarına, mabetlerine zarar vermemek için böyle bir taahhüt gönderilmedi. Burada da bir eksik ya da benim okuduklarımda, benim bildiklerimde eksiklik de olabilir ama bütün bu meseleyi biraz daha açabilirim arzu ederseniz.

Şimdi bu son dönem İslam anlayışı dediğimiz selefi vahhabi anlayışına da bir cevaptır bu. Müslümanlar Mekke'de devlete sahip değillerdi ve Mekke'de Müslümanlara zulmediliyordu. Burayı iyi dinleyin! Müslümanlara zulmedilmesine rağmen hem ekonomik ambargo vardı hem sosyal ambargo vardı hem siyasi ambargo vardı. Bakın, ekonomik ambargo vardı. Müslümanların hiçbir mallarını almıyordu Mekkeli müşrikler ve onlara mal satmıyorlardı. Dikkat edin! Müslümanlardan ne mal alıyorlardı ne de Müslümanlara mal satıyorlardı. Tekrar altını çiziyorum. Bu müşriklerin stratejisidir, müşrikler Müslümanlara mal alıp satmazlar. Bakın, bugün Katar'a uygulanan da müşrik stratejisidir. Müşrik stratejisi. Senin dindaşın olmayabilir, seninle alakalı aynı düşünmeyebilir, sen onun malını alıp satmama gibi ona ambargo uygulayamazsın. Ticari ambargo uygulamak İslam'da yok, benim bildiğimde yok. Bakın; o gün için Mekkeli müşrikler Müslümanlara ticari, ekonomik ambargo uyguluyorlardı bir.

İkincisi siyasi ambargo uygulanıyordu. Müslümanları siyaseten destekleyecek, siyaseten onları ayakta tutacak, siyaseten onların sıkıntılarını problemlerini anlatacak hiçbir şey yaptırmıyorlardı.

Üç, sosyal ambargo dediğim: Kız almıyorlardı, kız vermiyorlardı, onları sokaklarda rahat dolaştırmıyorlardı, Beytullah'ta rahat ibadet ettirmiyorlardı, böyle bir baskı altındaydı. Oradaki Müslümanların can emniyeti yoktu, mal emniyeti yoktu, namus emniyeti yoktu akıl, emniyeti yoktu ve hiçbir din emniyetleri de yoktu, hiçbir emniyetleri yoktu. Böyle olan bir zamanda Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Hristiyanların adil hükümdarı olan Necran Hristiyanlarına Müslümanları hicrete gönderdi. Nereye gönderdi? Bir Hristiyan olan bir devlete gönderdi ve Hristiyan devletin başkanına gittiler, konuştular, kendi dinlerini ona söylediler, biz böyleyiz, dediler, biz böyle ibadet ederiz, biz Müslümanız, dediler ve Necran devletinin başındaki padişah onları kabul etti. Böylece Müslümanlar müşrik bir ülke yönetiminden İsevi bir ülke yönetimine gittiler, adil bir İsevi ülke yönetimine.

Şimdi İslam'ı veyahut da Müslümanları bugün için belirli yerlerde belirli, menfezlerde belirli noktalara, dairelere götürmeye çalışıyorlar. Bunlar sizin, bizim elimizde örnektir. Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri o müşrik devlet sistemine karşı silahlanmadı, ayaklanmadı, müşrik devlet

sistemini devirmek için siyasi bir mücadele yapmadı, askeri bir mücadele yapmadı, dikkat edin! Orada bir topluluk -o Müslüman topluluk- ne siyasi ne askeri herhangi bir mücadele yapmadı hatta Müslümanların canlarına kastettiler, şehid ettiler. Yine Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri oradaki Müslümanları silahlandırmadı. Şimdi İslam adına küçük örgütler kurup ellerine silah koyanlar ve bu silahlanıp mevcut yönetimleriyle, mevcut devletleriyle silahlı mücadele etmek İslam'ın kendi içerisindeki öğretisi değildir. İslam hiçbir zaman anarşiyi öngörmez ve İslam dünyasında eline silah almış örgütler var ise bu örgütler dolaylı veya direkt olarak dünya üzerindeki deccal sisteminin uşaklarıdır. Deccal sisteminin uşakları. Hangi dini fraksiyon adı altında toplanırlarsa toplansınlar bunların hepsi de ya dünya üzerinde Amerika'nın, CIA'nın, MOSSAD'ın, KGB'nin, MI-6'nın elindedir; başka bir şey yoktur. Bakın, başka bir şey yoktur. İslami mücadele sistemi çünkü Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden örnek alınacak. Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın hadislerini inkâr edenler, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sünnetlerini inkâr edenler, (Dikkat edin!) bunlar, Müslümanları terörize etmek isteyenler, bunlar ilim adına değil. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini kendi kafalarına göre yorup, Müslümanları silahlandırıp birbirine düşürmeye çalışmanın oyunları bunlar. Bunun temelini atıyorlar. Çünkü Peygamber ne yaptı dediğimizde bu meseleyle alakalı önümüzde bambaşka bir tablo çıkıyor. Peygamber ne yaptının peşinde değiller, onlar kendilerince bir tablo koymak istiyorlar orta yere. Peygamber ne yaptı kardeşim? Hristiyan Necran devletine karşı savaş mı açtı oradaki Müslümanlar, Necran'a hicret eden Müslümanlar Necran devletini yıkıp yeniden orda bir devlet mi kurmaya çalıştılar? Ölçü size. Mekke'de müşrik bir sistemin altında yaşayan Müslümanlar Mekke müşrik devletinin önünde bomba patlatıp, anarşi yapıp orda devleti yıkmaya mı çalıştılar? Şimdi ne yazık ki bu tip fraksiyonlar çıkıyor. Adam diyor ki devlet kafir, o yüzden yıkılması lazım. Altında sen de kalacaksın ahmak! İşte Suriye, işte Irak. Yapmak istedikleri bu ve bunu bir de din adına yaptırma çalışıyorlar. Allah muhafaza eylesin.

Evet, -Necran Hristiyanların- bu sadece mabetlerin harap edilmemesi Necran Hristiyanlarıyla alakalı değildir. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hiçbir emri yoktur ve fiiliyatta hiçbir fiiliyatı yoktur ki mabetlere saldırılmış olsun. Mabetlere sığınanlar İslam'da kutsaldır, mübarektir, dokunulmazlığı vardır. Hangi mabede sığınır sağınsın, bir kimse silahsızsa onun dokunulmazlığı vardır. Mabetlere saldıranlar cahil insanlardır. İsevi olabilir, Musevi olabilir, saldıramazsınız, mabetlere saldıramazsınız, mabetleri yıkamazsınız, ibadethaneleri yıkamazsınız. Bu İslam hukukunda kesindir. Allah muhafaza eylesin. Bir şey daha söyleyeyim, geçenlerde bir sohbette kısacık değindim: Hazreti

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin Medine'ye hicret ettikten sonra -Medine Antlaşmasını iyi okuyun- bakın orda antlaşmanın başında İsevileri de Musevileri de ümmetin içinde alır, ümmetin içinde olarak görür, İsevileri de Musevileri de ümmet kapsamının içine alır. Medine Antlaşması iyi okuyun onu.

Dinde zorlama yoktur, hak ile batıl birbirinden ayrılmıştır. (Bakara 256)

Evet, burası çok önemli bir mesele. Bir kimsenin bir kimseye dinin kabul edilmesi için, İslam dinini kabul etmesi için bir kimseye zorlama yapmanız mümkün değildir. Ben bir adım daha ileri gideceğim. Siz insanlara Allah'ın emrettiği ibadetleri tebliğ etmekle yükümlüsünüz; bir kimseye zorla ibadet ettirme, zorla ibadet yaptıрма yükümlülüğünüz yok. Tebliğ edersiniz, anlatırsınız, sevdirmeye çalışırsınız, sevdirmeye çalışırsınız, zorlayamazsınız. Bir kısım kardeşler gelirler, eşlerinin başları açık olduğundan dolayı boşamaya kalkarlar. Ben derim ki onu böyle mi aldın? Evet, zorlayamazsın onu boşanması gerektiğine dair. Türkiye'de fetva veren kimseler var, yanlış yapıyorsunuz, yanlış yapıyorsunuz, din sevilerekten yaşanır, nefret edilerekten değil. Kim eşlerine, çocuklarına, akrabalarına zorla dini ibadetleri yaptırmaya kalkıyorsa o iyilik yapmıyor. O dinin emrini yerine getirmiyor, o cehaletini gösteriyor. Sonra onun üzerinden insanlar kendilerince din böyle mi, diyor. Lütfen kıymetli arkadaşlarım, kıymetli dostlarım okuyunuz; hadis-i şerifleri okuyunuz. Bu hadisleri inkâr edenler bizim dinimize dinamit koyuyorlar, hadisleri okumuş olsalar böyle olmadığını görecekler. Hazreti Muhammed-i Mustafa bir kabileye gitti, dini tebliğ etti onlara, namazı söyledi onlara, orucu söyledi, -dikkat edin- onlara hacı söyledi, kelime-i tevhidi söyledi, onlara zekâtı söylemedi. Meşhurdur bu. Sahabeler dediler ki "Ya Resulullah onlara zekâtı tebliğ etmedin." Onlara verdiği cevap çok enteresan. "Onlar bunları yapınca, dinlerini de öğrenince kendiliklerinden yaparlar." Kendiliğinden yapar. Çünkü sevmeyle muhabbet etmeyle, ona doğru yürümeyle, koşmayla alakalı bu. Kıymetli dostlarım sakın ha bu konuda -ibadetler konusunda- kimseyi zorlamayın, sevdiren, namazı anlatın, orucu anlatın, dinin emir ve buyruklarını anlatın, haramların kötülüklerini anlatın ama bizim bir kimseye zorla dindar etme gibi bir mükellefiyetimiz yok, bizim birisini zorla ibadet ettirme gibi bir mükellefiyetimiz yok, bizim mükellefiyetimizde değil bu. Allah muhafaza eylesin.

Her ümmet için yerine getirecekleri ibadetler belirledik. (Hac suresi 67)

Geçmiş ümmetlere oruç farz kılındığı gibi size de kılındı, geçmiş ümmetlere namaz farz kılındığı gibi size de kılındı amma ve lakin geçmiş ümmetlerin namaz rekâtı ile sizin namaz rekâtınız aynı değil, geçmiş ümmetlerin oruç hukuku ile sizin oruç hukukunuz aynı değil, geçmiş ümmetlerin zekât hukuku ile sizinki aynı değil.

Aynı değil. Geçmiş ümmetlerin hukuku ile sizin hukukunuz aynı değil, Cenâb-ı Hakk insanlığın gelişimine binaen her ümmete ayrı bir hukuk oluşturmuş. Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretleri Mesnevi'sinde diyor ya: "O (diyor) terzidir, kendisi bir terzi elbiseyi yırtar, yırtan terzi yeniden bir elbise yapar." Terzi çünkü, terzi olan Allah bize bir elbise biçer o elbise sonra yırtar, yeniden yapar o Allah'ın, biz terzi değiliz, biz din koyucu değiliz, hiçbir insan din koyucu değil. Din Allah'a ait, Hazreti Muhammed-i Mustafa'ya da ait değil, Allah'a ait, tekrar altını çiziyorum, din Hazreti Allah'a ait, hiçbir peygambere ait değil. Peygamberlerinin üzerinden bize tebliğ ediyor, önce peygamberine yaşıyor onu, önce peygamberine yaşıyor namazı. Müşriklerin hiç birisi de bu manada namaz kılmazlardı, müşrikler namaz kılmazlardı, kadim bir ibadet ama Hazreti Muhammed-i Mustafa manasında namaz kılmazlardı. Bizler zannediyoruz ki namaz hemen Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemle kılındı. Hayır, o günkü müşrikler de namaz kılmazlardı, o günkü müşrikler de oruç tutarlardı, o günkü müşrikler de hac farızasını yerine getirirlerdi kendilerince. İbrahimî bir din vardı çünkü. Allah bizi affetsin.

Aslında bu konu hiç aklımda yoktu fakat birkaç gün önce Alevi bir ailenin oruç sebebiyle dövülmesi bu soruyu hazırlamama sebepti.

Evet, hiç kimsenin bir kimse oruç tutmuyor diye dövmeye, sövmeye, hor hakir görmeye hakkı yok. Yok, yani şu ülkenin bunlardan kurtulması lazım artık. Bu ülkenin bunlardan kurtulması lazım artık. Oruç tutmuyor diye birisini hor hakir görmek namaz kılmıyor diye birisini hor hakir görmeye hakkımız yok. Buna hakkımız yok. Kadının birisi geldi, Allah Resulüne dedi ki sallallahu aleyhi ve sellem "Beni temizle ya Resulullah." Ne yaptın, dedi. Ben zina ettim, dedi. Kiminle, dedi. Filancayla, dedi. Çağırın, gelin onu, dediler. Çağırdılar, geldiler adamı. Adam dedi ki "Yalan söylüyor, ben bununla zina etmedim, şahit yok, hiçbir şey yok." Adam yalan söylüyor, ben böyle bir şey yapmadım deyince kadına dedi ki git bak işine. Seni bu konuda cezalandıramam, bir şey yapamam, kadın geldi, dedi ki: "Ey Muhammed beni temizle, ben bu adamla zina ettim inkâr etse de." dedi. Bundan hamileyim. Doğur gel, dedi. Doğurdu, geldi. Çocuğunu emzir, dedi. Çocuğunu emzirdi, emzikten ayırdı. Gene geldi kadın, beni temizle. Kadının kabilesini araştıttırdı. Bu kabilede akli dengesi bozuk olan var mı, bunların akrabalarında olmayan bir şeyi olmuş gibi varsayımlarla hareket eden var mı, şu var mı, bu var mı? Bunları araştırdı, kadın gene geldi. Böyle bir şey yok, hastalık yok. Yani vardır böyle ailelerde; öyle adamlar, öyle erkekler, kadınlar vardır; olmayan bir şeyi varmış gibi kabul ederler; varsayım üzerine hareket ederler; vesvese üzerine hareket ederler. Ailede varsa bu hastalık tedavisi mümkünse tedavi, mümkün değilse boşayacak. Ömür boyu hastalıkla bir kimse yaşayamaz, adamın psikolojisi bozulur. Psikolojik, psişik bir rahatsızlık bu.

Yine yok, böyle bir rahatsızlık da yok. En sonunda recmedildi kadın. Dikkat edin, sahabeden bir kimse ona böyle kerih gözle baktı, sen nasıl böyle bir şey yaparsın gibisinden Hazreti Peygamber hışımla döndü, (sallallahu aleyhi ve sellem) hazretleri dedi ki: O Allah ve Resulünü sever, cennetlik birini görmek istiyorsanız buna bakın ve namazını kendisi kıldırdı, cennetlik birini görmek istiyorsanız buna bakın. Bir kimse işlemiş olduğu suçtan dolayı kınanmaz İslam'da. Hani meşhurdur ya, bir sahabe de ikide birde -çok özür dilerim ama- içki içerdi, her içki içtiğinde de sopa tazir cezası. Sahabeden bir kimse mendebur adam gene mi içtin diyecek, Allah Resülü sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri döndü ona. Dedi, dur, o dedi, Allah ve Resulünü sever. O Allah ve Resulünü sever ve bu sahabe bir rivayette Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretlerinin zamanına kadar içki içmeye devam etti. Çok bahadır bir sahabeydi, çok savaşçı bir kimseydi. Hatta yine içki içtiği için İran seferinde bağlandı, hapsedildi, İran seferinde bağlanınca, hapsedilince İran seferinde Müslümanlar biraz zora düşer gibi oldu. O zaman İran seferindeki komutanın hanımına yalvardı, savaş ortada gibi. Dedi ki "Ne olursun beni bırak, beni serbest bırak, ben savaş bittiğinde vallaha da billaha da tillaha da geleceğim, kendimi buraya hapsedeceğim." O kadın onu bıraktırdı, -o komutanın hanımı- o elini yüzünü gözünü sardı, o savaş meydanına öyle bir giriş yaptı ki savaşın komutanı yukardan izlerken hepsini de eğer kendi ellerimle ben bunu kilitlememiş olsaydım, vallahi de billahi de bu derdim ama kendi elimle kilitledim, girdiği yeri darmantas ediyordu, bir toz bulutu haline getirdi ve o gün savaşın kazanılmasına en fazla faydalı olan sahabe oydu. Akşam oldu gün kararmaya başlayınca döndü, dosdoğru hapishaneye kendini hapsettirdi. Sarhoş denilen, beğenilmeyen kimse akşam oldu; toplandılar komutan geldi; ilk önce baktı; o hapiste. Hanımına dedi ki "Vallahi kendim kilitlememiş olsaydım, bu bugün savaştı." diyecektim deyince hanımı dedi ki: (Dayanamadı.) Vallahi ben serbest bıraktım onu, ne oldu, dedi bana. Yalvardı, yakardı, söz verdi, bak Müslümanlar bu noktada zayıflayacaklar, sıkıntı yaşayacaklar, beni bırak, ben tekrar geleceğim, deyince bunu öğrendi komutan, dedi o muydu, oydu, geldi, ona dedi ki seni affettim, sen böyle böyle yapmışsın, o da ona söz verdi, vallahi dedi, bundan sonra ben de içmeyeceğim, söz veriyorum, bırakacağım bu içkiyi. Bir kimse haram işledi, diye onu taciz etmeyin, onu tahkir etmeyin, yapmayın, oruç tutmuyormuş, midesi rahatsızdır, keyfinden tutmuyordur ya inanmıyordur veyahut da keyfinden tutmuyordur. Sizin ona bir baskı yapmaya hakkınız yok, samimiyetiniz varsa tebliğ edin, nasihat edin. Allah bizi affetsin.

"Allah, dininizden dolayı sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı engellemez. Çünkü Allah adil davrananları sever. (Mümteherine ayet 8)

Evet, bu Necran Hristiyanlarına güzel bir örnek. Bir kimse sizinle savaşıyorsa sizi yurdunuzdan atmaya kalkmıyorsa size adil davranıyorsa sizin yapacağınız çok fazla bir şey kalmaz orda. Buradan adam Avrupa'ya çalışmaya gidecek, orda Alman devletini yıkmaya çalışacak. Ne hakla ya. Bunu din adına yapamazsın, ne hakla. Sen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin vatandaşıysın sen, din adına burada devleti yıkmaya çalışamazsın. Ne hakla ya ne hakla? Sen din adına bir yerlerde bomba patlatamazsın, ne hakla patlattın ya? Bunu böyle söylediğimde "Bizim imamlarımız fetva veriyor." Nerde bu imam? Kardeşim bu imam nerde? Sen benim ülkemi din adına karıştırmaya kalkıyorsun ya, masum canları katlediyorsun, masum insanları öldürüyorsun, din adına yapıyorsun bunu ya, bir de İslam dini adına yapıyorsun. Hangi hakla yapıyorsun bunu? Nerden çıkardın bu fetvayı ya, getir, ayetle hadis getir, ikna edin. Tebliğ, tebliğ, tebliğ. Nasihat, nasihat, nasihat. Evet. Bunları söyleyenler yirmi yıl önce esamesi yoktu, ortalıkta yirmi beş yıl önce esameleri yoktu. Bunların şimdi ortam rahatladıkça oyunlar oynanıyor. Önceden evde dört kişi toplandığında, polis alıp götürüyordu bizi. O zaman ortalıkta ne şeyh vardı ne derviş vardı ne hoca vardı ne hacı vardı. Hiç kimse korkudan evinden dışarı çıkmıyordu. Bir yerde sohbet var dediğimizde bin bir taklayla adamı götürmeye çalışıyorduk. Her perşembe İzmir'in Bayındır kazasında kapı kapı dolaşıyordum, bu akşam zikrullah var, gelin diye. Her perşembe. Zor. Basılma korkusu var sıkıntı var. Ödemiş'te camide zikrullah yaparken basıldık. Ödemiş'te her cumartesi millete tebliğ edeceğim, diye uğraşıyordum, dolaşıyordum teker teker. Şimdi böyle söyleyenler, bu çileleri çekmeyen insanlar rahat şimdi atatabildiğin kadar. Ne yapıyorsunuz ya? Bir kimse oruç tutmadı, diye döv sen onu. Ben dinle tanıştığım da benim yaşadığım kazada benim yaşımda olan bir kimse namaz kılan koca kazada beş kişi yoktuk. Ne yapıyorsunuz ya? Bu insanlar nereye gidiyor? Şimdi oruç tutmayan bir kimseyi biz döveceğiz, söveceğiz, bunu ne için yapacağız, din adına yapacağız öyle mi? Allah muhafaza eylesin. Din tebliğdir, din nasihattir. Mus'ab bin Umeyr Medine'ye gittiğinde Medine'de oruç tutmuyorsunuz sizler veya ibadet etmiyorsunuz, inanmıyorsunuz, diye Mus'ab bin Umeyr orda savaş mı ilan etti Medine'de? Tebliğ etti, nasihat etti. Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Medine'ye hicret ettiğinde Medinelilerle savaş mı yaptı? Kılıç mı çekti Medinelilere? Ok mu attı Medinelilere? Medine'nin içinde Musevi'si de vardı İsevi'si de vardı müşriği de vardı. Ne yaptı, Medinelilerle savaştı mı? Kılıç çekip ben burada devlet mi kuracağım, dedi Medine-i Münevvere'de? Allah muhafaza eylesin.

Dikkat edelim, nasihat edelim, sevdirelim, tebliğ edelim, zorla bir şey yaptırmayalım hayır. Ben imtina ederim kendi çocuklarıma dahi kalk namaz kıl demeye ya. Yok böyle bir şey. Anlat namazı, o çocuk namaz kılmıyorsa sen düzgün

anlatamamışsın. Sen düzgün anlatamamışsın, düzgün anlatsaydın, o çocuk namaz kılardı. Allah muhafaza eylesin.

İslam, Müslümanlara kendi dinlerini tebliğ etme görevini yüklediği halde hiçbir azınlığı kendi din ve düşüncesini yaymaktan vazgeçmeye zorlamamıştır. Azınlık haklarına her zaman saygı göstermiştir. Bunda İbni Hişam'ın Siret'indeki bir kıssayı hatırlayalım.

“Bir grup Hristiyan Peygamberi ziyarete geldiklerinde O abasını yaydı ve onları üzerine oturttu.” İslam nedir? Ali Şeriatî (sa. 68)

Evet, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Mekke müşrikleri geldiğinde onlara kendi hırkasını aldı, altına yaydı. Onlara din tebliğ ediyordu hatta ayet-i kerime de indi ya sonra Ümmü Mektum da geldi yakasından tuttu. “Bana dinimi anlat.” dedi. O Mekke müşrikleri de yüzlerini ekşittiler, bu fakir bu âma ne yapmaya geldi, biz onunla özel görüşecektik şimdi. Biz Onunla özel görüşecektik. O zengin müşriklerin canı sıkıldı, bu âma geldi, fakir fukaranın teki. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin -tabiri caizse- yakasından tuttu. “Bana dinimi anlat ey Muhammed.” dedi. Tabi onların yüzleri ekşidi, ona cevap vermeden o müşrikler Müslüman olsunlar, İslam olsunlar, diye can hıraş gene onlara anlatmaya başlayınca Cenâb-ı Hakk dedi ki: O dinini öğrenmek isteyen var ya onunla beraber ol, sabah akşam Allah'ı zikreden onlarla beraber ol ama Hazreti Muhammed-i Mustafa hiçbir müşriğe sen müşriksin, dememiştir, sen kafirsin, dememiştir birisinin yüzüne. Adam şimdi la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyen, namaz kılan, oruç tutan, adamın küfrüne fetva veriyor. Kafirsin sen, diyor. Ya Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri kimseye dememiş, sen nasıl diyorsun, diyorum ben, diyor. Oy atanların hepsi de kafir diyor. Daha yeni bir muhabbet bu. Oy atanların hepsi de kafir. Dedim, ya bunca Müslümanı kafir mi ettin? “Nerde o bunca Müslüman?” dedi bana. Dedim, kardeş seninle konuşulmaz, işin gücün rast gelsin senin. “Kaçıyorsun tartışmaktan.” dedi. Evet, ben dini tartışmam, kaçıyorum, din tartışılmak için değil, yaşamak içindir. Özür dilerim yok. Siz cahilleri gördüğünüzde, merhaba deyip geçiniz. Selam deyip geçiniz. Bir ayet-i kerimede de yüzünüzü çeviriniz, diyor, hiç selam dahi verme diyor. Cahilin öylesi vardır, yüzünü çevireceksin ondan. Allah muhafaza eylesin.

“Ve rabbın kendisinden başkasına tapmamanızı karar kılmıştır. (17/23) Mealindeki Kur'an ayetini normal olarak Allah başka herhangi bir şeye tapmamanızı değil de daha çok neye taparsanız tapınız bu suretle (aslında bilfiil) Allah'tan başka bir şeye tapıyor değilsiniz. (KEŞANİ, Fusûs Şerhi, sa. 39)

Buradan da kafayı kırıyorlar işte. Bu Arabî'nin kendince koymuş olduğu tespittir. Bir kimse puta da tapsa ata da tapsa ota da tapsa gerçekte Allah'a tapıyordur. Bunu anlamayanlar bununla beraber her şeyi inkâr eder. Aslında bir kimse bir şeye tapınırken Allah diye tapınıyor ona. Bunu biraz açalım, ondan sonra burada bırakalım inşaallah.

“Putperestlere putlara tapmaktan vazgeçip de yalnızca Allah'a tapmayı söylemek, halen Allah'a tapmakta olanlara Allah'a tapmaktan vazgeçip de Allah'a tapmayı tercih etmeyi söylemekle aynı şeydir.” KEŞANİ (Anahtar Kavramlar Prof. İZUTSU)

Şimdi bir kimse var, bir put oluşturmuş zahiri. Zahiri olarak oluşturmuş olduğu puta Allah diye ibadet edip ona tapınıyor. Görüntüde, zahirde bir put var. Biz kendimizce diyoruz ki bu Allah'tan başkasına tapındı oysa o tapınmış olduğu şeye Allah inancıyla tapındı. Aslında kendi kafasında, kendi beyinde, kendi gönlünde tapınılması gereken bir Allah oluşturdu ve o kendi aklındaki, kendi beyindeki Allah inancına tapındı. Onun görüntüde bir put var ama aslında hepimiz bir şekilde akli olarak ve kalbi olarak kendimizde oluşmuş olan Allah inancına tapınırız. Hepimiz de hem akli olarak hem kalbi olarak kendimizde oluşturduğumuz Allah inancına tapınırız. Tekrar ediyorum bu sözümü. Hepimiz de hem aklımızda hem kalbimizde oluşturmuş olduğumuz Allah inancına tapınırız. Hiç kimsenin kendi Allah inancı hiçbir şekilde kemale ermemiştir ve hepimiz Allah inancımızı kemale erdirmeye çalışırız ama hepimizin de beyinde, aklında, kalbinde kendine göre bir Allah oluşmuştur. Bu zahiri bilgi, bu manevi bilgi. Eğer bir kimsede hem zahiri bilgi hem manevi bilgi varsa zahir ve manevi bilginin oluşumu neticesindeki Allah inancına tapınır o kimse. O yüzden mahşerde Allah kendisini gösterdiğinde mahşer halkının büyük bir çoğunluğu der ki: “Bu bizim rabbimiz değil.” Sebep? Çünkü onun aklında ve kalbinde kendince Allah inancı vardır ve kendince oluşturmuş olduğu Allah'ı arar. Burada arifler -gerçek arifler- Allah inancının üzerinde şekilden ve şemaliden ve öğretilerinden uzak durup sırf Allah'tan Allah inancını beklerler ama o kapıya gidinceye kadar Kur'an ve sünnetin zahir hükmü Kur'an ve sünnetin anlattığı Allah inancına inanırlar ki doğrudur. Ama bir müddet sonra Kur'an ve sünnetin anlattığı, öğrettiği Allah inancının içerisinde Allah'tan gelen Allah inancına tabi olurlar. O yüzden Allah'tan gelen Allah inancı normal inananların içerisinde ters teper, kabullenmezler. Buradaki bu cemaatin dahi kafasında kendine göre bir Allah inancı vardır. Buradaki bu cemaat dahi seviye olarak belirli bir seviyenin üstünde olan bu sohbetleri dinlerken dahi kendi kafasında kendince bilgilerince bir Allah inancına sahip olur. Kendisine aittir, kendi rengidir, kendi cinsidir, kendisinindir, o asla o inanç Allah değildir amma Allah'tır.

Ne yazık ki Müslümanlar bunun farkında değildir. “Ey iman edenler iman ediniz.” ayet-i kerimesini hiç düşünmezler. İman etmiş neye iman edecek? Evet, o iman edecek. Neden? Onun imanı zahire kaldı, Kur'an ve sünnetin içerisinden aldı, kendi kafasından bir Allah inancı oluşturdu. Onun kafasındaki Allah inancı Rezzak sadece rızık veriyor. Onun kafasındaki Allah inancı ona güzel kadınlar veriyor, onun kafasında Allah inancı ona güzel yakışıklı erkekler veriyor. Onun kafasında Allah inancı cennete gidecek, maymunlar gibi habire muz yiyecek, meyve yiyecek, cennete gidince sırf meyve yiyecek. Hali senin önüne koyayım ben, komple hali indireyim önüne. Habire burada ye sen istediğin meyveyi. Cennete gidecek, yakışıklı adamlarla olacak. Neden? Bu dünyada yakışıklı adamlarla olamadı, onun Allah inancına göre cennette yakışıklı adamlarla beraber olacak. Onun Allah inancına göre orda güzel huriler alacak. Allah inancı onun onu getiriyor, cennete gidecek, rahat edecek, bir köşk 118 tane de huri adam ortalıkta dolaşacak. Allah inancı bu onun. Buradaki Allah inancı o kimsenin -tekrar söylüyorum- akli ve kalbi bilgisi kadar, ona inanıyor. Doğru mu, bak bunu reddedenler var, ben reddedenlerden değilim, doğru. Benim nazarımda herkesin Allah inancı kendine göre, o kimseye göre doğrudur. Senin Allah inancın böyle kardeşim doğru. Ben senin onu yıkmaya çalışmam, ben onu yıkmaya çalışırsam sen Allahsız kalırsın, şaşırtırsın yolunu, ben yıkmadan değiştirmeye çalışırım. Bakın, yıkmadan değiştirmeye çalışırım. Yıktın, o adam Allahsız kaldı, kim olursa olsun. Hayır, yıkmak değil. Adam kendince diyor, ben böyle inanıyorum. Kardeş maşallah ya bu kadarına inanıyorsun ya diyorum ben, onu reddedersem kaybedeceğim onu. Gel, bakalım. Ne bu? İbadetlerle alakalı, ya bak böyle bir ibadet de var, sen yapmayabilirsin ama bu bizim dinimizde var, ibadet farz, önce reddetmekten kurtul. Bu zahirle alakalıysa ama şunu unutmayın, -tekrar söylüyorum- ben de dahilim buna, hepimiz aklımızın ve kalbimizin hükmettiği bir Allah'a inanıyoruz. Allah o kadar değil, Allah o değil, tahayyül ettiklerimizin hepsini de ne yapacağız? Nehyedeceğiz, nehyedeceğiz. Neyi tahayyül ettiyse onu nehyedeceğiz. Allah bizi muhafaza eylesin inşaallah. Son söz:

Dinler konusunda en hoşgörülü olanlardan YUNUS'U unutmayalım.

(BİZİM İÇİN HER DİN MAKBULDÜR) YUNUS EMRE Söylemiş bunu demek.

Putperestlere putlara tapmaktan vazgeçip de yalnızca Allah'a tapmayı söylemek, halen Allah'a tapmakta olanlara Allah'a tapmaktan vazgeçip de Allah'a tapmayı tercih etmeyi söylemekle aynı şeydir.” KEŞANİ (Anahtar Kavramlar Prof. İZUTSU)

İnsanlar inançlarına sımsıkı bağlıdırlar. İnanca sımsıkı bağlı kalmak iki yönlüdür. Bunu Muhammedîler taklidi imanla, tahkiki iman derler. İnsanların büyük bir çoğunluğu kendi imanlarında taklidi bir imandır. Neye inandığı önemli değildir ama taklidi bir imandır. Annesi, babası Müslüman olduğundan çocuk Müslüman'dır. Annesi, babası Hristiyan olduğundan çocuk Hristiyan'dır. Annesi, babası Musevi olduğundan çocuk Musevi'dir. Biz de zaman zaman da hamd ederiz ya kendi kendimize iyi ki Müslüman bir anne babadan doğmuşuz diye. Buna ne kadar hamdedilir, ne kadar hamd edilmez, buraya ben biraz şüpheli yaklaşıyorum. Çünkü anne babadan Müslüman doğan bir çocuk anne babanın Müslüman dini üzerinde oluyor. Ne kadar İslam, ne kadar Müslüman anne baba, o çocuk da o kadar Müslüman, o kadar dindar oluyor. Çocuğun o dini taklidi olmuş oluyor, tahkiki olmamış oluyor. Mesela bu son dönem 100 yılın, 150 yılın veya daha önceki dönemlerde sonradan İslam olanlar önceden İslam olanlardan farklı oluyor. Halbuki onlar sonradan İslam olmuşlar ama önceden İslam onlardan farklı oluyor. Mesela aynı şey kendi kendimize analiz edecek olursak bizim arkadaş çevresi için de geçerli. Bizim arkadaş çevresi böyle mektepten, medreseden yetişme değil ya. Öyle olmayınca bizim arkadaş çevresinin de duruşu farklı oluyor. Bu bütün dinler için geçerli, bütün inançlar için geçerli, bütün inananlar bir şekilde ya taklidi bir imandır ya da tahkiki bir imandır ama inananların büyük bir çoğunluğu taklidi bir imandır hep. Taklidi iman sahibi bir kimseyi başka inanca götürmek -o çünkü- biraz tabiri caizse körü körüne bağlıdır, o taklitten hiç çıkmaz, ezberlemiştir çünkü. Onun ezberini bozmak çok zordur veya anne babasından öyle görmüştür, onun ezberini bozmak çok zordur. Sufilerin içerisinde velayet yolunda giden sufiler de aynıdır. Biz şeyhimizden böyle gördük derler, onları o taklitten çıkartmak çok zordur ve taklit ede ede gelirler. Taklit lazım mıdır, bir noktada lazımdır, bir noktada lazımdır. İbadetlerin zahiriyle alakalı lazımdır, taklidi komple reddetmek değil derdimiz ama felsefi anlamda o kimse de taklitte kalıyorsa orda da sıkıntı vardır. O yüzden bütün inanç kesimleri kendilerince kendi inançlarını tanımlamışlardır bütün inanç kesimleri. Neye inandığı önemli değildir, o kendi inancını tanımlamıştır. Kendi inancını tanımladıktan sonra onun o tanımlanmış olan inancını yıkmak onu değiştirmek mümkün değildir. Bu bütün her şeyde vardır, o yüzden herkesin kafasında kendi oluşturduğu tanrıları vardır kendi oluşturduğu. Mesela bu tanrıları illaki inanç noktasında değildir, insanın kedisıyla alakalı yaşam felsefesini de oluşturur, iş felsefesini de oluşturur, sosyal ilişkilerinin felsefesini de oluşturur.

O kendince bir sürü tanrıçık üretir ve kendince bir sürü tanrıçık üreterekten o tanrıçıklarının kendi heva ve hevesinden buyruklarını dinler. Onun kendince keskin köşeleri vardır, vazgeçilmezleri vardır, değişmezleri vardır, vardır da vardır onun. Aslında onlarla uğraşmaktan yorar kendisini ama gerçekte, hakikatte Allah öyle değildir. O yüzden sufilerin Allah inanç felsefesi ile sufi olmayanların Allah inanç felsefesinin arasında hep çatışma vardır. Çünkü sufilerin Allah inanç felsefesi enteresan bir noktadadır. O hiçbir şeye benzemez, atarlar kenara. Biraz basitmiş gibi görünür ama hiçbir şekilde hiçbir tabusu yoktur. O yüzden sufi inanç kesimleri başkaları tarafından inançsız olarak nitelendirilir, kafir olarak nitelendirilir. Aslında baktığınızda, bu meseleyi derinlemesine insanlık tarihi olarak incelemeye çalıştığınızda önümüze enteresan şeyler çıkar. Mesela Hristiyanlar ve Yahudi olarak nitelendirdiklerimiz gerçekte İslam mıydılar? Evet. Peki, onlar Muhammed-i Mustafa'yı neden kabul etmediler? Muhammed-i Mustafa peygamberdi ve onlar bir peygamberin özelliklerini biliyorlardı. Peygamberin özelliklerini bildikleri halde bakın; bir peygamberin özellikleri, herhangi bir peygamberin özelliği bu. Herhangi bir peygamberin özelliğini bilen inanç sahipleri bir peygamber geldi ve o peygamberi kabul etmediler. Aslında ellerinde bir peygamberlik şablonu vardı, ellerindeki peygamberlik şablonunu o kimsenin üzerine oturttuğunuzda o peygamberlik şablonuna oturdu mu, oturdu. O peygamberlik şablonuna oturduğu halde o inanç sahipleri onu peygamber olarak niçin kabul etmediler? Onlar çünkü taklidi iman sahipleriydi, onların kendi kafalarında kendilerince putçukları vardı, tanrıçıkları vardı, kendi tanrıçık sistemlerine uymadı çünkü o.

Şimdi size daha acı örnekler vereceğim. Bu hepimiz için geçerli, bir kimsenin şeyhi vefat ediyor, öyle değil mi? Şimdi ehli sufinin düştüğü çukurlardan birisi bu. Bir kimsenin şeyhi vefat etti, kimin şeyhi olursa olsun, herkes bu dünyadan göçüp gidecek. Peki onun arkasındaki sufiler yeni gelen şeyhi kabul etti mi? Hayır. Yeni bir şeyhe gitti mi? Hayır. Sebep? Onun kafasında halbuki bir velinin, bir şeyhin nasıl olması gerektiğine dair şablon var mı? Var. O şablon olmasına rağmen gidip bir yerden intisap etti mi? Hayır. Onun şeyhi de aslında onun farklı bir noktada tanrıçığı oldu. Tanrıçık oldu. Bu meselede en fütursuz konuşarlardan birisidir Hazreti Mevlâna. Fütursuz konuşur der ki: "Bağı çöz." Bu enteresan bir sözdür, bağı çöz. Bu bağı kim atar? Bir kimse kendi kendisine bağ atar ve kendi kendisine bağ ataraktan imanını kemale erdirmez. Kendi kendine bağ ataraktan bir kimse ister sosyal hayatında, ister aile hayatında, ister ticari hayatında, ister dini hayatında, ister dergâh hayatında kendi kendine bağ kuraraktan kendi kendisini çökertir. Bakın, bu Âdem'den beri süregelen bir körlüktür ve bu körlük bütün insanlarda devam eder. Oysa Cenâb-ı Hakk Kur'an'da geçmiş peygamberlerle alakalı hikayeler vardır. Kur'an

bize o hikayeleri anlatır, o hikayeleri anlatarak bizleri bağımızı çözmemizi ister. Mesela Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bize hürriyeti anlatır, hürlüğü anlatır, bize kesinlikle ve kesinlikle Kur'an ve sünnet bize körü körüne bir bağlılığı öngörmez. Mesela Kur'an bize hep düşünmeye teşvik eder, o insanlar düşündü mü ki der. Sünnet-i Resulullah bize tefekkürü emreder, düşünmeyi emreder ve bizi kendi bulunduğumuzdan öne doğru çıkarmaya çalışır. Mesela Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretlerinin sözü olduğu söylenir “Çocuklarınızı yaşayacakları çağa göre yetiştirin, yaşadığınız çağa göre değil.” Yaşayacakları çağa göre yetiştirin. Şu anda da İslam dünyası geçmiş ümmetlerin yaşamış olduğu metal yorgunluğunu yaşıyor ve İslam dünyası -acı bir şey- sufileriyle beraber bunu yaşıyor ve İslam dünyası kendi içlerinde gerçek manada sufi yetiştiremediğinden dolayı bu körlüğüne devam ediyor. Niçin gerçek manada sufi yetiştiremediğini iddia ediyorum? Eğer gerçek manada bir sufi yetiştirmiş olsaydı biz darağacında bir Mansur görmemiz gerekirdi. Ve -dikkat edin- Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretleri diyor ki: “Mansur bizim sözlerimizi işitmiş olsaydı ilk taşı o atardı bize.” diyor. Bu Mansur'u eleştirmek için değil, bu kendi bulunduğu yeri tespit etme manasında. Siz şimdi İslam dünyasında Mansur bizi duysaydı ilk taşı bize atardı, sözünü söyleyebilecek bir kimse görebiliyor musunuz hatta Hazreti Mevlâna'nın bu sözünü kim dillendirebiliyor şu anda? Siz bu beytini dillendiren bir kimseyi okudunuz mu, gördünüz mü hiç? Bu beyiti dillendirmek dahi zordur; hele bugünkü İslam dünyasında daha da zordur ve bugünkü İslam dünyası da -biz kendi kendimize konuşuyoruz bunu şimdi- bizim Hristiyanlara, İsevilere, putperestlere, değişik inanç sahibi kimselere kızmaya hakkımız yok. Şu ramazan mübarek günde, şu ezan-ı şerifte daha acı bir şey söyleyeyim: İslam dünyası kendince bir sürü putçukların içerisinde çünkü. Bu işin acı tarafı ve İslam dünyasının içerisinde bizler biz kendi kendimize konuşalım şimdi. Bunun içerisinde biz de aynıyız.

O zaman şimdi bir kimsenin kendi içerisinde oluşturmuş olduğu bir Allah kavramı, kendi içerisinde oluşturmuş olduğu. Ben Allah kavramı demiyorum ona, ben ona putçuk diyorum, tanrıçık diyorum ben ona Müslümanlar için. Hepimiz Müslümanız, bak. Hepimiz kendimizce kendi tanrıçığımızı oluşturduk içimizde. Bizim tanrımız canımız sıkılırsa eşimize kızar, bizim tanrımız canımız sıkılırsa çocuğumuza kızar. Bizim tanrımız bizim canımız sıkılırsa annemize, babamıza, akrabalarımıza, komşularımıza, etrafımıza kızar; onları cehennemde yakar. Bizim tanrımız bizi haklı çıkartır, biziz haklı olan, bizden başka haklı olan yok, tanrı bizimle. Çok özür dilerim, her şeyi yaparız, tanrı bizimledir çünkü o tanrıyla biz özel diyalog halindeyizdir. Haksızlık yaparız, hukuksuzluk yaparız, yanlışlık yaparız, eksiklik yaparız ama biz haklıyızdır ve biz oluşturmuşuzdur tanrının çizgilerini. Tanrının özgürlüğü dahi bize

aittir, biz istediğimiz kadar tanrı özgürdür, biz çizeriz tanrının özgürlüğünü, biz tanrının özgürlüğünü çizerken de kendi özgürlük alanımızı oluştururuz. Bize ne kadar özgürlük lazımsa tanrıyı o kadar özgürlüğe doğru sevk ederiz biz ve insanların özgürlüklerini de bizim tanrımız belirler. Bakın, dikkat edin! İnsanların özgürlüklerini de bizim tanrımız belirler, bizim tanrımız ezanın Türkçe okunmasını ister, biz ezanı Türkçe okuturuz, bizim tanrımızdır o. Bizim tanrımızdır, bütün insanları göbeğine kadar sakal bırakmakla zorlarız biz. O bizim tanrımızdır, bizim tanrımız öyle emretmiştir, bütün insanlar sakallarını göbeklere kadar bırakacak. Bizim tanrımızdır o, bütün insanlar şu kıyafeti giyecekler. Bizim tanrımızdır, bütün insanlar şu şekle bürünecekler. Bu bizim tanrımızdır, birisi kalkar, Allah sizin kıyafetinizin rengiyle ilgilenmez, derse biz onu taşlarız. Neden? Bizim tanrımız bizim kıyafetimizin rengiyle de ilgilenir çünkü bizim tanrımız bizim kıyafet biçimimizle de ilgilenir çünkü bizim tanrımız senin ne yiyeceğinle ilgilenir, o yüzden sen o kuru fasulyeyi pişirirken onun tanrısına göre pişireceksin.

Bazen küçük şeyler söylerim. Bayanlara, bazen yaparım bayan kardeşlere. Kuru fasulye pişirmeyi bana tarif et, tarif eder o. Derim ki annen baban da böyle yapıyor, değil mi? Evet. Basit bir şey. Hiç farklısını düşündün mü, denedin mi hiç? Hayır. O annesinden gördüğü gibi kuru fasulyeye devam ediyor, onu değiştirmiyor, değiştirecek çünkü tanrısı ona müsaade etmiyor. Ama birisi kalkmış, piyaz yapmış aynı kuru fasulyeden, bildiğiniz piyaz yapmış, yemeğin haricinde bir şey yapmış. Söylesem şimdi bayanlara, desem ki hiç patlıcanlı kuru fasulye pişirdiniz mi? Hepsisi de hayır, diyecek, hepsi de itiraz edecek zaten, siz de yemeyeceksiniz ki. Siz de yemeyeceksiniz. Asla. Sizin yemek tanrınız patlıcanlı kuru fasulyeyi kabul etmeyecek çünkü inkâr edeceksiniz. Basit şeyler değil mi? Evet, o sizin hangi tanrıçılıklarla uğraştığınızı gösteriyor. Tanrıçıklar var. Sizin kafanızdaki tanrıçıklar koyuyor sizin önünüze ama içerde ama dışarıda. Mesela kıyafetler herkes tek düze oluyor mu? Moda tanrıçığı önünüze bir şey koydu sizin. Siz onun öyle giyinilmesi gerektiğini, öyle yapılması gerektiğini size söyledi; siz de onu kabul ettiniz. Bütün erkekler bermuda pantolona alıştı mı? Alıştı. Tanrıçıklar öyle istedi. Hiç kendince benim otantik kıyafetim bu deyip de o otantik kıyafetle dolaşan kimseye biz aa onunla dolaşıyor, öyle demiyor muyuz? Evet. Neden? Bizim tanrıçığımız onu kabul etmiyor çünkü. Siz dışarıda birisi ihramla dolaşmış olsa ne yaparsınız? Hepimiz deli demez miyiz ona? Hepimiz deli deriz, öyle değil mi ve kesin onu şikâyet ederler. Sebep, ne oldu? Böyle dolaşılmaz. Neden? Sebep ne? Dinse haram mı? Değil. Bir kimse çuvalın kafasından kesse yanlarından da kesse çuvalı kafasından aşağı geçirse böyle dolaşsa herkes döner, bakar mı o kimseye? Döner, bakar. Bize tuhaf gelmez mi? Tuhaf gelir. O kimse kimliğini alsa resmi daireye gitse resmi dairedeki ona işlem yapmaz. Bakın,

bunları çoğaltmamız o kadar fazla ki o kadar çok fazla ki. Bizi yöneten bizim kendi içimizde veya bir başkasının baskın olan bize daha baskın olan bir kimsenin veya kurumun tanrıcılığıyla biz hareket ediyoruz. Baskın. Birinci baskın ne? Devlet. Devlet de bir tanrıcılıktır. Devlet o kuralı, o kaideyi koyar; tanrıcılığını ilan eder; biz de onun tanrılığını kabul ederiz zaten. Keşani Arabî'den şerh ederken söylüyor bunu. Arabî'yi şerh ediyor Keşani ve Arabî bu manada bugünkü insanlığın gelmiş olduğu bugünkü noktadan çok çok çok çok ileri şeyler söylüyor. Aslında Hazreti Mevlâna sekiz yüz elli yıl olmuş. Dikkat edin! Sekiz yüz elli yıllık bir körlüğümüz var, sekiz yüz elli yıllık. Buna yüz yıl da Arabî'yi koyarsan dokuz yüz elli yıllık. Bin yıllık. Biz bin yıl önce bir söz söyleyen Muhammedî bir kimsenin sözünü bugün anlamaya gayret edenlerdeniz. Biz bin yıl sonra ondan ileri bir söz söyleyememiştir, körlüğümüzü görüyor musunuz? Bin yıl geçmiş üstünden, bin yıl sonra biz ondan daha ileri bir şey söyleyememiştir. Onlar Kur'an ve sünnetten aldıklarını söylediler. Bin yıldır Kur'an ve sünnetten alıp da ondan daha ileri söyleyen bir kimse gelmemiş önümüze ve işin acı tarafı biz onları çözemediğimiz için bataklıkta çırpınıp duruyoruz ve biz onları çözmeye çalışıyoruz ve Keşani'yi İzutsu'dan anlamaya çalışıyoruz. Enteresan bir şey. Hazreti Mevlâna'yı Nicholson'dan anlamaya çalışıyoruz, enteresan bir şey. Mevlâna Mesnevi'si ve Divan-ı Kebir'iyle alakalı ilk incelemeler, ilk araştırmalar Nicholson'da. Bu neden kaynaklandı? Bizim tanrıcılık oynamamızdan. Burada tabi geleneği reddetmek değil derdim ama gerekirse gelenek de reddedilmeli. Geleneğe de sıkı sıkı bağlanmak söz konusu değil, geleneğe de. Ama biz ona da körü körüne bağlanırsınız.

Şimdi kendimi öne çıkartmak için söylemiyorum. Enteresan bir şey söyleyeceğim, hepiniz evleniyor musunuz? Evet. Evlenmeleriniz de birbirinize benzemiyor mu? Evet. Kız istemeniz, kız vermeniz, kız almanız, düğünleriniz, sünnetleriniz yaşadığınız hayatın hepsi de birbirine benzemiyor mu? Bundan farklı bir şey çıkarsa herkes gözünü diyor mu size? Evet. Ve sizi reddediyor mu bütün herkes? Evet. Ve siz bunu kabul ettirebiliyor musunuz? Hayır. Ama kendiniz de kabul etmiyorsunuz bunu, kendiniz de kabul etmiyorsunuz. Bazen soruyorum ya evlenecek kızı olan, gece sen kızını evlendirebilir misin? Hayır. Sebep? Yani ne derler, dersiniz. Örnekliyorum ya bazen. Hüseyin burada şimdi. Hüseyin bizim Mehmet'in kızına bakmaya gitti. Tamam mı? Tamam. Oldu mu? Oldu. Kızı ver bana. Tamam mı kızım? Tamam. Hüseyin tamam mı? Tamam. Hacı Mehmet'e telefon açtım. Hacı Mehmet telefonu aldım, dedim, abicim bu adam geliver ayvazım gidiver tingozum yapacak olursa ben burada dükkânda çalışacağım, benim dükkânda çalışacak zamanım yok, sen kızı nikahla gönder buraya, dedim. Şimdi bunu Hacı Mehmet hiç itiraz etmeden kabul eder, bunda bir sıkıntı yok. Hacı Mehmet'in hanımı kabul eder içi hafiften burkulsun da yine sıkıntı yok ama Hacı Mehmet'in

sülalesi bunu kabul etmez, mümkün değil, anamın sülalesi. Aslında Hüseyin'in ailesi de çokta. Onlar da kabul edememişlerdir. Demişlerdir ki ne oluyoruz ya ne oldu ya geldik, bir kız görmeye geldik, şimdi kızı alıp gidiyoruz. Neden? O alışkanlığın ötesinde bir şey çünkü normal değil bu. Neden normal değil? Tanrıçıklar düğün tanrıçılığı var, o tanrıçık hükmetmiş bir kimsenin evlenmesi böyle olacak. Ya nerden hükmettin buna? Kim söyledi? Onun tanrısı söyledi. Neden? Annesi ne der, babası ne der, dedemiz ne der, amcamız ne der, sülale ne der? Nerdeyse sokağın itine de soracaklar ne dersin diye. Evlenen kim? Ben kendim dahi annem bana diyor ki millet ne der? Bana ne dedim milletten. Kıyamet koptu bana ne milletten deyince. E kıyamet koparmayı seviyorum ya ben, kıyameti de kopardım ben. Bu neden kaynaklandı? Biz tanrıçılık oynuyoruz. Nikah iki kişinin arasında. Aldım, verdim. İki tane de şahit diyorum, kabul etmiyor kimse bunu. Bunu hacısı, hocası, şeyhi, alimi kabul etmiyor önce. Olmaz öyle şey. Ya bu kadar. Kitap açıyorum Hanefi'den, istediğini aç, diyorum ya. İcap, kabul, iki şahit hatta diyorum, şahit olmasa da olur. Sonradan şahitlenebilir, diyorum ben Hanefi'ye göre. Olmaz diyor. Neden olmaz diyor? Onun kafasındaki tanrı olmaz diyor çünkü. İman ettiğim Allah dediği, iman ettiğim Peygamber dediği böyle olur; diyor. O olmaz diyor. Bakın, o olmaz diyor. Ya din Kur'an sünnet mi? Evet. İmamların içtihiadı mı? Evet. Ya olur diyor. Olmaz. Doğru mu? Evet. Ben diyorum ki zuhr-ı âhiri kılmıyorum ben. Sebep diyorlar Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri kılmamış bu namazı, diyorum. Kılmıyş mı, diyorum ben. Hayır, diyor. Nerden çıkardın bu namazı o zaman sen, diyorum ben. Bu namazı nerden çıkarttın? Bu sohbeti benden önce dinlemeyenler zuhr-ı âhiri kılıyor muydu herkes. Hala daha kılanlarınız var değil mi? Bunda bir beis yok. Zuhr-ı âhiri kılanlar elini kaldırsın. Baya azalmışsınız ya. Birisi de çıkacak ben hiçbirini kılmıyorum ki zuhr-ı âhiri kılayım, diyecek. Allah, Allah biz de zuhr-ı âhiri soruyoruz.

Şimdi zuhr-ı âhiri kılarken neye göre kıldı? Muhakkak Osmanlı ulemasından birileri bu fetvayı verdi. Ne diye fetva verdiler? Cuma namazının bir yerde toplanılması mümkün değil, tek noktada da olması mümkün değil, kabul olunmama ihtimali var, bütün herkes zuhr-ı âhir kılsın. E kabul olunacak noktaya getir. Bunun mücadelesini vermedi de. Bakın, bunun mücadelesini vermedi. E içtihat et o zaman. Bu içtihat öncedenmiş, böyleymiş, yeni içtihat ediyorum, her yerde cuma kılınabilir, her yerde de cuma kılınması müstehaptır, de, çık. Onu da yapamadı, bir namaz üretti. Yaşadığı gibi inanmaya başladı. E Hanefi'ye göre cumanın tek merkezde kılınması lazım. Şehri bölen bir vadi, bir nehir, herhangi böyle şehri bölen bir şey varsa iki merkezde, üç merkezde kılınabilir böyle bölen bir şey varsa. İşte ne var Nilüfer Çayı var, Nilüfer Çayı'ndan öteye geçememen lazım. Geçebiliyor musun? Geçebiliyorsun. Düşünebiliyor musunuz Bursa'da cumanın tek merkezde kılındığını?

Hayal ya bizimki şimdi. İstanbul'un Avrupa yakasının tek merkezde cuma kıldığını düşünebiliyor musunuz? Cumanın tatil olması lazım o zaman. Cuma tatil olur mu ya, Avrupa ne der sonra bize. Avrupa ne der? O zaman pazar gününün de tatil olması lazım, cumartesinin de tatil olması lazım, o zaman devletin sisteminin değişmesi lazım. Haydi tanrılar duruma el koyması lazım, olmaz demesi lazım. Neye göre olmaz? Kurduğumuz sisteme göre olmaz.

Evet, o zaman putperestlere putlara tapmaktan vazgeçmek demek onlara zulüm. Bir Müslümana nasıl Müslümanlıktan vazgeçmek demek zulümse putpereste de putperestlikten vazgeç demek zulüm. Bir İsevi'ye, bir Musevi'ye de bundan vazgeç demek zulüm. Vazgeç demeyip de onun imanının gerçeğiyle karşılaştırmaktır önemli olan. Ayırtışma konusu.

Dinler konusunda en hoşgörülü olanlardan YUNUSU unutmayalım.

Yunus'tan daha hoşgörülü olanlar yok mu yani şimdi? Bu da bir bağ. Yunus'un hoşgörülü olduğuna dair kim hükmetmiş? Bir tarafından bak Yunus'a, başka bir yerden bak, Yunus için farklı şeyler de söylersin. Bu da bağ.

(BİZİM İÇİN HER DİN MAKBUŁDÜR) YUNUS EMRE

Hiç okumadım nerden okunduysa bu? Din denilince farklı bir şey, iman denilince farklı bir şey. Bizim için her din makbuldür dediği zaman karıştı ortalık. Benim için bir kimsenin inanması makbuldür. İnanması makbuldür. Bir kimse çünkü kendince bir din oluşturabilir. Din oluşturmak basit bir şeydir. Bakın, din oluşturmak basit bir şeydir. Oturursunuz, bir din oluştursunuz. Oturur devlet, Türkiye Cumhuriyeti Devleti dinini oluşturur ve tebaası da bunu kabul eder, kabul etmiş vaziyettedir zaten. Oturur devlet, bir din oluşturur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti herkes der ya, dini yoktur, der mesela. Hayır yok, eksik bir söylem. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kendine ait bir dini vardır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir din oluşturur kendince ve bütün tebaaya da bu dini tavsiye eder, söyler. Türkiye laik falan değildir, öyle o kâğıdın üzerindedir. Türkiye'deki muhafazakâr kesim de bağırır, Türkiye laiklik var da dinsiz de. Ya ne alakası var, bak bakalım, dinsiz mi bu devlet? Bal gibi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin dini var. Kendi dini var, aynı şey İngiltere için de geçerli, aynı şey Amerika için de geçerli, Almanya için de geçerli, Rusya için de geçerli, bugün dünya üzerindeki bütün devletlerin kendi dinleri var. Hepsinin kendilerince oluşturmuş olduğu tanrıları var, o tanrıların emirlerinde duruyorlar. Bir de uluslararası düzlemde, uluslararası noktada da bir din var. Yani o uluslararası din dairesi zalim bir daire. Ona uymayan herkesi bertaraf ediyor, uymak zorundasın. Ben gülüyorum onlara, boş tartışma diyorum. Mesela anayasada

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin dini İslam'dır, derse her şey hallolacak, bitti sanki. Bakın, her şey halloldu, bitti. İslam olduk birden, ne alakası var. Evet, o yüzen "Bizim için her din makbuldür." Yunus Emre sözüne katılmıyorum söylediyse. Çünkü bu noktada bizim için her din makbuldür, diyemez Yunus. Sebep? Yunus çünkü Kur'an'a sımsıkı bağlıdır. "Bugün sizin dininizi tamam ettim, sizin dininizi de İslam olarak da seçtim." dediyse ayet-i kerime onun üzerine Yunus kalkıp da benim için her din makbuldür, diyemez. Allah muhafaza eylesin.

Celâleddin Rumi de dinlerin birliğine sık sık değinir ve tüm vahiylerin biçimsel düzenlemelerinin ötesinde aynı iç muhtevaya sahip olduklarını göstermek için Fihi Mâ Fih ve Mesnevi'de çeşitli hikayeler anlatır.

Hazreti Mevlâna dinlerin birliği değildir bu, buranın altını çizelim. Hazreti Mevlâna'da inanç sistemlerinin birliği vardır. İnançla, inanmakla din aynı değildir. Bu bağlamda aynı değildir. Neden? Mesela bugün İsevi dinini ele alacak olursak tam bir İsevilik değildir o, Musevi dinini ele alacak olursak tam bir Musevi dini değildir o. Peygamberlerin peygamberlik mesleği ve peygamberlere indirilen vahiy evet bunlar birdir. Bakın, bu enteresan bir noktadır. Biz Âdem ile Muhammed-i Mustafa arasında ne kadar peygamber geldiyse onların peygamberliklerini kabul ederiz, iman ederiz peygamberliklerine ve onlara indirilene de iman ederiz. Bu, din birliği değildir; bu, inanma inanç birliğidir bu. İnanırız biz buna, bütün peygamberlerin peygamberliklerine inanırız, bütün peygamberlere indirilen vahye de inanırız. Bunlar hepsi de bir kaynaktan alınan sudur, bir kaynaktan gelir. Hazreti Âdem'e gelen vahiy ile Hazreti Musa'ya gelen vahiy Allah'tandır. Hazreti İsa aleyhisselama gelen vahiy ile Hazreti Yusuf'a gelen vahiy Allah'tandır. Hazreti Muhammed-i Mustafa'ya da gelen vahiy Allah'tandır. Bu vahiy birlikteliğidir ki vahyin kökeninde Allah vardır ve vahiy Allah'a aittir. Bu konuda hiç şekkimiz, şüphemiz yoktur. Bütün veliler vahyi tanırırlar, bütün veliler vahyi tanıdıkları için vahye tabi olurlar çünkü. Aynı veliler ilhamı da tanırırlar, vahyin bir altıdır ilham. İlhamı da Arabî ileri derecede, ileri boyutta alır, onu da vahyin içine koyar çünkü. İlham da vahyidir bir açıdan fakat Müslümanlar burada peygamberlere verilen, indirilen vahiy ile velilere indirilen vahyin aynı derecede olmadığını göstermek için velilere indirilene ilham adını koymuşlardır. Velilere indirilen de vahyidir. İşte bu vahiy birlikteliğini kabul ederiz hatta Hazreti Mevlâna Celaleddin Rumi hazretleri der ki: "Peygamberlere indirilen vahye inandın da velilere indirilene neden inanmadın?" Velilere yeni bir kitap indirilmez, velilere indirilmiş olan kitabı anlama olan yolu, velilere indirilmiş olan kitabın tefsiri indirilir; öyle söyleyeyim size. Velilere yeni bir ayet indirilmez; Kur'an ayeti gibi bir ayet indirilmez ama her ilham bu manada bir ağaç gibi bir böcek gibi bir ot gibi bir çöp gibi bir fiiliyat gibi bir eylem gibi bütün yaratılmış herhangi bir şey

Allah'ın ayetidir ya ve Allah ayetlerini varlığın üzerinde tecelli ettirir. Velinin de kalbine gelen bu manada ayettir ama Kur'an ayeti gibi değildir, bu bunun altını çizmek lazım. Bir kısım sufi oluşumlar bunu böyle söylerler, bu fakirce doğru değildir bu. O yüzden buradaki hem Yunus'ta hem Arabî'de hem Yunus'tan öncekilerde hem sonrakilerde vahiy birlikteliği vardır. Bunu zaten Kur'an bize hükmeder ki. De ki Musa'ya da indirilene, İbrahim'e de indirilene, İsa'ya da indirilene iman ettik; biz peygamberlerin hepsine de iman ettik; peygamberlerin peygamberliklerine ve peygamberlerin gerçek Cenâb-ı Hakk'tan almış olduğu emirleri ve nehiyleri kabul ettik. Bizim imanımızın bir veçhesi de budur. Zaten bunu kabul ederiz ki imanın şartlarından birisidir. Meleklerle iman, peygamberlerine iman ve o peygamberlere indirilen kitaplara iman. Biz buna iman ederiz. Bakın, buna biz iman ederiz ama bizim bu imanımız da takliddir, tahkiki değildir. Cemaleddin Rumi hazretlerinin Yunus Emre'nin ve diğerlerinin söz konusu ettiği şey budur, iman birlikteliğidir, din birlikteliği değil. Sebep? Bu size tuhaf gelir şimdi. Din Kur'an ve sünnettir, bir çıt yaşanabilmesi için imamların içtihadıdır. Biz onu öyle çoğaltırız; öyle çoğaltırız ki kendi içimizde. Çoğalttığımız her şey, birilerinin çoğalttığı her şey dinin içerisine girer. Az önce söylediğim meseleler olur. Her çoğaltılan şey dinin içine girer, din kategorisinde algılanır. Dinin içerisine girince hani Hazreti Mevlâna Cemaleddin Rumi hazretleri buna atıfta bulunur ya, birisi gelir der ki: "Ey Pir Hazreti Peygamber nasıl kuşak sarardı? Her şeyimi Ona benzettim bir tek kuşağım kaldı, ben nasıl bir kuşak sarayım ki Ona benzeyeyim. O da der ki: Sen Onun sardığı gibi kuşak sararsan tam bir Ebu Cehil olursun." Çünkü Ebu Cehil'in kıyafetiyle Muhammed-i Mustafa'nın kıyafetinin arasında bir fark yoktu. Müşriklerle Müslümanların kıyafetlerinin arasında bir fark yoktu, kadınların ve erkeklerin. Bir fark geldi sonradan. Ne oldu? Bedir Savaşında bir fark olsun, müşriklerle müminler arasında kıyafet bir ya, bir fark olsun, bir işaret olsun diye Cebrail aleyhisselam ve melekler başlarında sarıkla geldiler. Bir fark oluştu. Bu sefer Müslümanlar, müminler, Bedir Savaşı'ndakiler baktılar ki Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri kafasına bir şey sardı. Onun sardığı gibi sardı bütün herkes ve böylece müşriklerle kendi arasında bir ayırım oluştu. Ayırım burada oluştu, bakın, dikkat edin, Bedir Savaşında. Bayanlar nasıl ayrıldı? Medine-i Münevvere'de bayanlara baş örtüsü emredilince ayrıldı, müşrik bayanla iman etmiş bayanı ayırt eden bir unsur oluştu. O zamana kadar kıyafetlerde bir farklılık var mı? Yok. Bakın, hiçbir farklılık yok. İşte din sonradan ilavelerle oluşa oluşa gelir ve insanlar gerçek Kur'an ve sünnet noktasında değil, sonradan insanların oluşturdukları dini yaşamaya başlarlar. O yüzden dinlerin birlikteliği mümkün değildir. Dinler hiçbir zaman bir olamazlar. Sebep? Yani İsevilere dahi kendi aralarında anlaşılamamışlar, kitaplarında anlaşılamamışlar önce daha. Museviler anlaşılamamışlar, kendileri anlaşılamamışlar, onlar dahi kendilerince tek

din olarak Museviliği oluşturamamışlar. Bu mümkün değil zaten. İseviler de oluşturamamış, bu mümkün değil. E Muhammedîler de oluşturamamış ki zaten, bu mümkün değil tek din oluşması. Bakın, tek din oluşması mümkün değil, oluşturulmıyor bir türlü. Kızacak belki de Müslüman kardeşler bana. Diyecekler ki nasıl oluşturulamaz. İyi, DAİŞ nerden çıktı, bana söyler misiniz? Uzaydan mı geldiler? Ben bunları konuşuyorum, bu sohbeti dinliyor bazıları, son zamanlar ben burada sohbette dillendirince canları sıkılıyor, biz size özelden mail yazıyoruz, siz sohbette bunu dillendiriyorsunuz diye. Hem bir de kızıyorlar hem dinliyorlar, eleştirecekler ya bir de benim küfrüme fetva veriyor. Hani Müslümanlar tek dindi? Onun kafasındaki tanrı bilincine uymadım ben; onun kafasındaki tanrı inanışına, onun kafasındaki dine uymadığımdan dolayı beni dinsiz ilan ediyor. Onun kafasındakine uymadım çünkü ben. Aynı şey.

O yüzden dinlerin birlikteliği değil, imanın birlikteliği inancın birlikteliği. Biz bütün peygamberlere indirilene iman ettik, bütün peygamberlere indirilenlere iman ettik, bütün peygamberlerin peygamberliklerine de iman ettik. Son peygamber Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem ona da iman ettik, Onun getirdiklerine iman ettik, bakın, Onun getirdiklerine iman ettik. Bunun altını çiziyorum. Ben onun getirdiklerine iman ettim, ben onun getirdiklerine iman ettim. Din, Kur'an sünnet. Ben onun getirdiklerine iman ettim. Bazen kardeşlere, arkadaşlara derim ya arkadaşlar Kur'an ve sünnete uymayan bir halim, durumum, size anlattığım bir şey varsa beni uyarın. Kur'an ve sünnete uymayan bir durumum varsa beni uyarın. Ya filanca imamın içtihadına uymamışım, uymamışımdır ya. Uymamışımdır. Uymak zorunda mıyım? Din mi o? Yanlış anlamayın, ben Hanefi içtihadının üzerinde yaşamaya gayret ediyorum. İbadetlerimi öyle yapmaya çalışıyorum, öyle mezhepsiz falan değilim yani ama benim kendimce bir hayatım var, ben kendimce hayatımı yaşıyorum. Hanefi mezhebine göre seyahate çıkınca namazları cem etmek yok, ben cem ediyorum, saklamıyorum bunu da. Ben seyahate çıkınca cem ediyorum namazları, benim hayatım öyle kolay oluyor. "Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız." Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretlerinin oğlu Abdullah diyor ki: "Biz 23 sefer seyahate çıktık, 23'ünde de namazları cem etti." diyor. Biz beraber 23 sefer seyahate çıktık. 23 sefer seyahat etmişler, 23'ünde namazı cem etmiş. İmam-ı Azam hazretleri bir tek Arafat'ı ve Müzdelife'yi kabul etmiş, evet ama benim hayatım bunu götürmüyor. Geçen gün birisi orucun cezasıyla Şafiî'ye göre dedim, cinsel ilişkiye girdiysen 61 tutacaksın, öbür türlü bir güne bir gün, dedim birisine, kaldı telefonda. Dedim, böyle olması lazım, ben böyle biliyorum ama yine de sen sohbeti takip et, ben fırsatım olursa bakayım, sana cevap vereyim perşembe günü, dedim. Gerçekten öyle. Hanefi'ye göre bir kimse orucu kasten

yediyse 61 tutacak, Şafîî'ye göre 61 tutmayacak. İmam-ı Şâfiî de sonuçta mezhep imamı o da şeyi almış. Sahabe geliyor, yandım ya Resulullah, diyor ya. Neden? Ben cima ettim. 61 tutacaksın, diyor cima ettim deyince tutamam diyor. Ne geldiyse benim başıma bu oruç yüzünden gelmedi mi, diyor. Yani adam oruca dayanamamış zaten, kadınsız yaşayamamış. Millet kızıyor ona. Ben diyorum, ne güzel bir şey, adam kadınsız yaşayamamış. Maşallah sübhanallah. Bizde bu büyütülür mesele. Bir de başka taraftan bak ya. İmam-ı Şafîî diyor ki: O 61 tutacak, öbür türlü kasten bir kimse orucu bozarsa o 61 tutmayacak, bir güne bir gün, diyor. Enteresan bir ictihad. Şafiiler dahi bilmiyor bunu. O yüzden dinle alakalı mesele farklı, imanın kemale ermesi imanla alakalı şey farklı.

Yunus'a göre sufi hangi ibadeti isterse edebilir çünkü gerçek mümin bu ibadet aracılığı ile yaradan nezdinde geçerli tek ibadete her zaman ulaşır. Derviş şekillere ve zahiri kanaatlere önem vermez.

Evet, bu noktada sufi anlayışı ibadetlerde tekilliği değil, renkliliği kabul eder. Bu farz ibadetleri reddetmek olarak algılanmasın. Biz farz ibadetleri reddetmeyiz, farzları yerine getirmeye çalışırız, din bize bunu emreder ama bir şeyde biz takılı kalmayız. Bir kimsenin gönlüne hoş gelen bir ibadet vardır, birisi oruca karşı çok sevgilidir, oruçla kendi kendisini yakınlaştırmaya çalışır. Vesilelerle yaklaşınız. Birisi namazdadır, birisi oruçtadır, birisi haçtadır, birisi sadakadadır, birisi tebessümdedir, birisi zikirdedir, birisi anne babaya iyiliktedir yalnız bunların hepsi de o kimsede az miktarda temel olarak vardır ama bir şeyde mahirleşir, öyle söyleyelim. Sufiler böyle bir şeyde mahirleşirler. O sufi topluluğa baktığınızda hepsi de bir renkte farklılaşmış, rengini parlatmış, rengarenk görürsünüz. O kesrette vahdet odur. Herkes bir şeyde uzmanlaşır. Bir şeyde uzmanlaşır, bu güzel bir şeydir. O bir şeyde uzmanlaşanları siz bir yere topladığınızda bir bütünlük arz eder. O yüzden benim sufi anlayışında herkesi bir konuda uzmanlaştırmak yoktur. Gerçek sufi bu değildir zaten. Herkes kendi istidadında, kendi renginde uzmanlaşır. Kemalât o kimseyi kendi renginde uzmanlaştırmaktır. Herkesi tek bir sarığa bağlamak sufilik değildir. Herkesi tek tip bir kıyafete bağlamak, tek tip bir noktaya bağlamak sufilik değildir. Herkesi tek tip bir kitaba bağlamak, herkesi tek tipe bağlamak asla benim inancım ve dinim değildir. Yok. Benim değildir o. Çünkü herkesin fitratı, anlayışı, kavrayışı, tavrı, tarzı, kültürü kabul edelim etmeyelim; farklı bir noktadadır. Öyle olunca biz onu tek tipe götürmemiz o kimseye zulümdür, o şahsa zulümdür, o bireye zulümdür, bu sufilik değildir. Bütün bayanlar ders esnasında beyaz örtü takacak. Nerden çıkardın bunu? Nerden çıkardın? Din olarak Kur'an ve sünnetse Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinde böyle bir hadis okudun mu? Hayır. Nerden çıkardın kardeşim bunu? Bütün erkekler şu renk sarık saracak. Nerden çıkardın sen bunu? Bütün

erkekler şu renk giyinecek. Nerden çıkardın kardeşim sen bunu? Bana söyle, nerden çıkardığını söyle bunu. Yok. Bütün herkesin sakalı şöyle olacak. Nerden çıkardın kardeşim sen bunu? O zaman burada tek tipcilik, tek renklilik, değil; çok renklilik, çok tiplilik. İşin en zor kısmı da bu zaten. Bir küpten rengarenk kumaşlar çıkartmak. Mahir olmak o.

Hani Hazreti Mevlâna'nın bir İsa küpü var ya İsa küpü metaforu. İsa aleyhisselam boyacılığa başlıyor, gidiyor, çıraklık yapıyor. Ustası geliyor; bu yeşil, bu kırmızı, bu beyaz, bu siyah, bu sarı. Bu küpler bu renklere boyar. Bunları sarıya, bunları yeşile, bunları kahverengiye, bunları şu renge, boyayacaksın. Kumaşları, elbiseleri sıralıyor; küpleri de söylüyor. İsa aleyhisselam 13,14 yaşında, 15 yaşında. Bütün kumaşları alıyor, hepsini bir küpün içerisine koyuyor. Akşamüstü geliyor ustası ve mal sahipleri. Boyadın mı, diyor. Evet, diyor. Hani nerde? Küpün içinde hepsi. Oğlum hepsini ayrı ayrı boyayacaktın, nasıl olur, diyor. Müşteriye diyor, sen ne istemiştin, senin elbisen neydi, neydi senin boyanacak olan? Yeşildi elbisem, yeşile boyanacaktı. Küpün içerisine elini sokuyor, onunki yeşil çıkıyor. Al, diyor, aradığın yeşil bu senin. Senin neydi? Kırmızı. Al sana kırmızı. Senin neydi? Siyah. Al sana siyah. Senin neydi? Kahverengi. Al sana kahverengi. Bir küpten rengarenk kumaşlar ve elbiseler çıkıyor. Bir küpten İsa metaforu. İsa aleyhisselamın küp metaforu, ben öyle nitelendiriyorum onu. Bu muhteşem bir şey. Bir dergâhtan rengarenk insanların oluşması. Herkesin kendi kıyafetleriyle. Kendisi ya o kendisi. Bakın, o kendisi. Kendin ol, hürriyet bu. Kendin ol ya, bırak ne renk giyersen giy, bana ne ya. Bizi de eleştiriyorlar ya, nerden buldunuz o renkli tennureleri? Ya adam rüyasında görmüş, diyorum ben, bakıyor şimdi. Rüyasında görmüş deyince rüyayı inkâr edecek. Ediyor zaten. Ya adam rüyasında hep böyle. Ne görecek? Giyeceği tennurenin rengini de görmüş, sana ne. Yok, beyaz olacak tennuresi. Neden? Neden? Mevlevilikte beyaz. Hazreti Mevlâna'da var mı? Tennure bile yok Hazreti Mevlâna'da. Hazreti Mevlâna sema edeceği zaman dur ya, rengini de beğeneyim, üzerimde bir tennure olsun, ayağımda mesh olsun, belimde kuşağım olsun, elif namesi olsun. Ne alakası var kardeşim. Allah dedi, yürüdü, sema etti. Rengini mi düşündü, şeklini şemailini mi düşündü? Yürüdü, gitti. Sonradan din oluştu. Ne oldu? Şu kadar adım atılır, böyle boyun kesilir, şöyle yan dönülür, şöyle çark edilir, şöyle şunu yapılır, böyle bunu yapılır. Sonradan oluştu. Sonradan. Oldu din. Semahaneye böyle girilir, böyle çıkılır, böyle adım atılır. Siz bunu yapmıyorsunuz, siz bunu etmiyorsunuz. Kardeş sen et ya, sen et, işte meydan senin. Sen et. Devr-i veled yapmıyorsunuz, yapmıyoruz. Nerdeyse biz semazen kıyafetini de atacacağız, nasıl oluyorsa öyle sema edeceğiz, çıkacağız biz. Yok. Din oluşmuş. Allah muhafaza eylesin.

İslam dininde ibadet yelpazesi geniştir. Olmazsa olmazdır. Namazın farziyeti, orucun farziyeti, haccın farziyeti, zekâtın farziyeti gibi. Eyvallah. Bunları boş geçmek, es geçmek değil amma ve lakin çeşitliliği kabul etmek, çok renkliliği kabul etmek ve birinin öyle bir rengi varsa o rengini reddetmemek. O rengini reddetmemek, onu kabullenmek, bu da onun rengi. Bu onun bu konuda uzmanlık alanı ya, o bu konuda hassas. Eyvallah.

Gökyüzünde İsa ile Tur dağında Musa ile

Elindeki asa ile çağırayım Mevlam seni.

Derdi öküş Eyyüb ile gözü yaşlı Yakub ile

Ol Muhammed Mahbub ile çağırayım Mevlam seni.

Eyvallah. Bütün peygamberlere iman ettik, bütün peygamberlerin getirdiklerine de iman ettik. Bakın sufiler bu konuda öyle enteresan öğretiye sahiptirler ki ben bazen derim ya, sufi öyle bir noktaya gelir, onu geçmiş peygamberlerden birisi öğretiye alır, geçmiş peygamberlerden birisi onun piri olur. Onun makamının yükseleceğine işaretler bir peygamber onu öğretiye aldıysa. Eğer İsa aleyhisselam aldıysa bunu örnekleme, ölçüt olsun diye söylerim ya. İsa aleyhisselam aldıysa o kemalâta doğru yürüyecektir, onun manevi olarak yolunun açılacağına işaretler. Biz kabul ederiz. Biz peygamberlerin bütün peygamberliklerini kabul ederiz. O kimseyi önce şeyhi manen başlar eğitmeye, sonra pir efendilerden birisi gelir, onun eğitimiyle ilgilenir, aynı o pir efendilerden birisi onun eğitimiyle ilgilenirken aynı geçmiş peygamberlerden birisi de onunla ilgilenmeye başlar. Bu yolun hakikatidir. Biz bunları kabul ederiz hep. A bu Musa aleyhisselamı, biz onu kabul etmeyiz, demeyiz. Bu Âdem aleyhisselamı, biz onu kabul etmeyiz, demeyiz. Hatta öyle olmalı ki dervişliğin ilk yıllarında ilk başlarında Âdem aleyhisselamla o yol başlar almaya. Bu enteresan manevi bir eğitim, terbiyedir. Bunları açık açık konuşmaz hiç kimse, söylemezler de. O sufiye ilk eğitimi veren, ilk onunla ilgilenen peygamberlerin içerisinde Âdem aleyhisselamdır çünkü varlığın insani olarak başlangıcı ve peygamberlerin zuhura erme noktasında birincisidir. O yüzden o dervişe Âdem aleyhisselam ilk önce ilk öğretileri verir. Dervişin istidadına, gelişmesine, kendisini geliştirmesine, yol yürümesine göre ona göre ikinci veya üçüncü bir peygamber devreye girer. O yüzden özellikle üzerinde dururum ben, biz bütün peygamberlerin peygamberliklerine iman ettik ve o peygamberler bize bir şey söylemiş olsa kabul ederiz. Bizim için peygamberlerin ve peygamberlik mesleğinin en yücesinde oturan Muhammed-i Mustafa'dır sallallahu aleyhi ve sellem. Peygamberlik mesleğinin başlangıcı ve sonudur. Daha Âdem henüz

yaratılmamışken Hazreti Muhammed-i Mustafa peygamber idi ve peygamberlerin, nebilerin sonuncusudur. Biz ondan sonra da hiçbir peygamber, nebi, hiç kimseyi tanımayız; kabul etmeyiz bunu da. Bakın, bunu tanımayız, kabul de etmeyiz ama Hazreti Âdem ile Hazreti Muhammed-i Mustafa arasında adı bilinsin, bilinmesin, ne kadar peygamber varsa kabul ederiz. Öyle peygamberler var ki hiçbir kitapta ismi yok, enteresan. Bunlar zikir halakasında gelirler, zikrederken gece yarısından sonra çok az insan oturuyor zikrediyor ama o zaman zikrederken gelirler, muhakkak bir irtibat kuran olur. O size rüyanızda, halinizde ben peygamberim dediyse sakın ha onun peygamberliğini kabul edin. Şeytan hiçbir zaman ben peygamberim, diyemez çünkü hiçbir zaman. Orda, burada konuşanlara bakmayın siz; onlar hakikatten uzak insanlar. Bir kimse rüyasında veya halinde, zikrullah esnasında veyahut halaka-ı zikirde veya kendi başına zikrederken, yolda giderken nerde olursa olsun bir zat gelir de ona ben peygamberim derse ona onun peygamberliğini kabul edeceksiniz. Siz okuduklarınızı biliyorsunuz bir tek. Enteresan. Evet, okuduklarınız peygamber mi peygamber. Kur'an'da geçen peygamberlerin isimleri doğru mu? El-hak doğru. İman ettik mi? Evet. Ama bir kısmı geçti onların Kur'an'da. Biz net olarak kaç tane peygamber geçti insanlık tarihinden, bilmiyoruz. Öyle peygamberler var ki insanlık tarihinde hiç tanınmıyor. Üç beş tane inananı olmuş, öyle peygamberler var insanlık tarihinde, hiç inananı olmamış. Öyle peygamberleri var Cenâb-ı Hakk'ın, size enteresan gelir. Onlar Hayy'dır, hayattır, ayet-i kerimesi var ya. Evet Hayy'lar, hayattalar. Cenâb-ı Hakk onlara farklı farklı yaşam biçimleri takdir etmiş. Biz hayatı sadece dünya hayatı, ahiret hayatı, işte mahşer, cennet, cehennem hayatı olarak görüyoruz; biliyoruz. Değil. Bunlar işin ana temelleri. Öylesine hayat standartları var ki farklı farklı hayat standartları var Cenâb-ı Hakk'taki hayat standardı son mu bulur? Belki de her hayat standardına, her hayat perdesine bir peygamber görevlendirmiş. Öylesine farklı peygamber hayatları var ki Allah hepinize de gösterebilir. Bir kimse kaç tanesini görebilir, kaç tanesini bilebilir, bilemiyorum. O yüzden sakın ha sufi kardeşler, derviş kardeşler sakın ha rüyanızda, halinizde -genelde rüyada böyle bir şeye itiraz edemezsiniz de- eğer rüyanızda böyle bir şeye itiraz ediyorsanız kemale ermemiş imanınız. Dikkat edin bu konuda! İmanı kemale ermeyen bir kimse, bir peygamberden gelen öğretiyi veya bir peygamberi reddeder rüyasında. İmanı kemale ermemiştir. İmanı kemale eren bir kimse, kim peygamberim diyorsa kabul eder onun peygamberliğini. Kim peygamberim derse. Sakın ha sonradan çıkan bu soytarılarla alakalı değil bu sözüm ha. Hani var ya, ben nebiyim, yok ben resulüm diyen. Bunlar soytarı, bunlar bunlarla alakalı değil benim sözüm. Geçmiş insanlık tarihiyle alakalı. Hazreti Muhammed-i Mustafa'ya gelinceye kadar. Allah bizi affetsin.

Arabî bu konuda biraz ikili oynar. Ya sufiler ikili değildir, çok yönlüdür ya, çok yüzlüdürler.

Siyasi ve ekonomik durumlarda gayri Müslimlerle ilişki kurulmamasından uzak durulmasını isterken,

“Bütün suretleri kabul edecek bir hale geldi kalbim.

Ceylanların otağına döndü.

Keşişlerin manastırına

Puthaneye döndü.

Tavaf edenlerin Kabe’sine

Tevrat levhalarına

Kur'an sayfalarına

Ben “aşk” dinin müntesibiyim.

Aşk bineği hangi yöne götürürse benim dinim, imanım orada.

Aslında böyle inanır!

İşte dediğim şey buydu. Din ile imanın arasında farklılık bu. Birisinin imanını kabul etmek, imanla alakalı bir şeyi kabul etmek ile dini kabul etmek farklı bir şeydir. Bakın, iman ile dini kabul etmek ayrı bir şeydir. Mesela bir İsevi’ye sorarım ben, İsa aleyhisselamı rüyanda hiç gördün mü? Görmedin. Ben kendi içimden derim, bu imanında kemale ermemiş. İmanında kemale ermiş olsa İsa aleyhisselamı rüyasında görürdü. Buradan kendinize de pay çıkarın. İmanınızda kemale ermiş olsaydınız Muhammed-i Mustafa’yı görürdünüz. Hayy. Ayet diyor ki: “Diridir.” Bir Musevi’yle karşılaştığımda diyorum ki gördün mü Musa aleyhisselamı? Hayır. İmanında kemale ermemiş. Uyanığın birisi sordu, sen gördün mü, dedi. Evet, dedim ben. Kaldı bu şimdi. Biz bütün peygamberlere iman ettik, dedim. Bu bakıyor şimdi. Tercüman da tercüme ediyor, görmediğimiz peygamberlere neden iman edelim, dedim. Bütün peygamberlere iman ettiniz Âdem aleyhisselamla Muhammed-i Mustafa’ya kadar. Ne kadar peygamber geldiyse hepsinin de suretlerini görmeniz lazım.

Sufi kardeşler bütün peygamberlere iman ettiniz. Bütün peygamberlere iman ettiyseniz Âdem aleyhisselamla Muhammed-i Mustafa arasında ne kadar peygamber geçtiyse hepsinin suretlerini bir tamam görmeniz sizin imanınızın kemale erdiğine işaret. Meleklerin varlığına iman ettiniz. Melekleri rüyanızda veya

halinizde görmeniz imanınızın kemaline işaret. Eğer Cebrail aleyhisselamı gördüyseniz bütün melekleri görmüş gibi oldunuz. Hadi size kolaylık olsun. Hazreti Muhammed-i Mustafa'yı gördüyseniz çünkü suret-i maneviyatında bütün peygamberler saklıdır. Onun suret-i maneviyatında bütün peygamberler saklıdır. Bütün melekler Cebrail aleyhisselamın suret-i maneviyatında saklıdır. Eğer bir kimse sahabelerin içerisinde Hazreti Ebu Bekir radiyallahu anh hazretlerini rüyasında gördüyse onun da suret-i maneviyatında bütün sahabeler saklıdır. Eğer bir kimse Âdem aleyhisselamı da görürse Âdem aleyhisselam insanlığın ve peygamberliğin babasıdır zahir noktada. Onda da bütün peygamberlerin sureti saklıdır ama bütün peygamberlerin kemalâtı Hazreti Muhammed-i Mustafa'da saklıdır. Sureti Âdem aleyhisselamda saklıdır ama maneviyatının ve suretinin tamamı Hazreti Muhammed-i Mustafa'da saklıdır. O yüzden bir kimse Hazreti Muhammed-i Mustafa'yı -sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini- görürse bütün peygamberleri görmüş gibi kabul edilir. Bir kimse rüyasında Kur'an okursa rüyasında Kur'an dinlerse halinde Kur'an okursa halinde Kur'an dinlerse bütün kitapların maneviyatı Kur'an'da saklıdır. Kur'an'ı severse bir kimse -Kur'an ayıdır Ramazan- ona ayet-i kerimelerin okunması lazım, o ayet-i kerimeyi okuması lazım. Kur'an'da bütün kitaplar saklıdır. Kur'an'ın içerisinde de Fatiha'da saklıdır. Bir kimse de rüyasında, maneviyatında, halinde Fatiha'yı bir tam olarak okursa huzurda onun da Kur'an'la alakalı hikmetin veya kitaplarla alakalı hikmet onda saklıdır. Fatiha-ı şerife bu kadar önemli bir ayet-i kerimedir. Şifadır, rahmettir, berekettir, lütuftur, ikramdır, ihsandır Fatiha-ı şerife. Hastalıklara devadır Fatiha-ı şerife çünkü bütün kitapların anası hükmündedir Fatiha-ı şerife. Bir kimse onu da rüyasında halinde maneviyatında okursa bir tamam harikadır. Sufiliğin manevi işaretleridir bunlar. Başına bir sarık sardın, üstüne bir cübbe giydin, hemen böyle sufi olunmaz, öyle sufilik yok. Hemen gittin; bir şeyhin elini, ayağını öptün. Bir titredin, sufi oldun. Yok öyle bir şey, öyle bir şey yok. Hemen tek renk örtüyü taktın, tek renk mantoyu giydin veya çarşafı giydin sufi oldun, yok öyle bir şey. Sufilik maneviyat, mana. Mana, mana. Bu da neyle mümkün? Öyle ele geleni yersin, dile geleni dersin. Hep Yunus'tan bugün konuştuk ya. Böyle dervişlik dursun, sen derviş olamazsın. Olamazsın. Allah için yaşamaktır sufilik. Allah bizi onlardan eylesin.

O yüzden Arabî de, Hazreti Mevlâna da bütün sufiler gerçek manada din ile -buradaki dinden kasıt sonradan oluşturulan oluşan manzumeler- din ile imanı ayırt ederler. Mesela Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bu konunun çok üzerinde durur. Neden? Sonradan çıkarılan her şey bidattır. Derim ya, bu namazı nerden çıkardın kardeşim sen? Üniversiteye giriş namazı ya. Yok böyle bir şey, nerde yazacak, filanca'nın kitabında varmış. Yok böyle bir şey kardeşim,

üniversiteye giriş namazı mı olurmuş. Yok evlenme namazı. Ne alakası var kardeşim ya. Evlenme namazı diye namaz mı olurmuş? Yok, var. Kim dedi? Bizim şeyhimiz filanca dedi veya onun şeyhinin şeyhi dedi. Yok böyle bir şey. Allah muhafaza eylesin. Ama biz ne kadar yok dersek diyelim... Bir kimse kendince bir tarz oluşturabilir, onun tarzıdır, kabul ederiz biz onu ama o din değildir. Bakın, o din değildir. Bir kimsenin kendince bir kuru fasulye pişirme tarzı var ya, eyvallah. Elleme, pişirsin adam, bize ne ya ama onu bize illaki dayatırsa böyle pişecek diyorsa yok böyle bir şey. Bu da onun gibi bir şey. Allah bizi muhafaza eylesin.

Buraya kadar dinlerin çeşitliliği, dinler arası hoşgörü saygı vs. fakat soru bu değil!

Geçtiğimiz günlerde okuduğum bir makale sorunun kaynağı.

"Kendine gel... Gayb sırlarını bilmezsin sen, ümidi kesme, elemleme.

Perde arkasında gizli oyunlar var!"

Hafız ŞİRAZİ

Sorumuz şu GNOSTİSİZM (sırr-ı hakikat)

Gnostisizm geniş bir öğretiler ve özü itibariyle bir inançtır. Bu inanca göre bütün dinler bir kabuktur ama aynı özü taşırlar.

Gayrıdır her milletten

Şu bizim milletimiz.

Hiçbir dinde bulunmaz.

Din ve diyanetimiz

Yunus

Gnostik inanç eski Yunan dinine girip ORFİZM

Eski Mısır dinine göre HERMETİZM

Eski Zerdüş dinine göre MAZDEKÇİLİK ve Yahudiliğin içine girip Mesih beklentisi hareketle İsa hikayesini yaratmış ve HRİSTİYANLIĞI kurmuştur. Bir bölüm Alevi de bu inanca sahiptir.

Bu inanç yapısı gereği karşılaştığı diğer inancın içinde hareket eder. Karşılaştığı inancın öğretilerinin aslında bu inancın zahir kısmı olduğunu, özü olmadığını, batın olan özü kendilerinin bilip öğrettiğini iddia eder.

(Fırat Bayram)

Biraz önce Yunus'tan bir şey paylaştık "BİZİM İÇİN HER DİN MAKBULDÜR." ile BİZİM İÇİN HİÇBİRİ MAKBUL DEĞİLDİR (alıntı) aynı anlamda mıdır?

İslamiyet içinde gnostik bir görüş, (inanç) bir mezhep var mıdır? Tasavvuf bunun neresindedir?

Muhammedî tavırda gnostik inancı yoktur. Bu Muhammedî tavra gelinceye kadar insanlar kendi dinlerini bir başkasının üzerine dayatarak yürümüşler. Kendi dinlerini bir başkasının üzerine dayatarak yürüdüklerinden dolayı orda insanlar gnostik inancı oluşturmuşlar, bunu kabul ediyorum. O baskı, o zulüm, dindarların baskısı bunu Kur'an da beyan eder ya hahamlarla alakalı, Musevilerle alakalı. Musevi hahamların yaptıklarını Kur'an bahseder. Kendi dininin dışında hani sohbetin başında tanrıçıklar oluştururuz, tanrı oluştururuz, onun bir dini vardır, o dini dayatır. Devletler bu konuda çok öndedir, devletler kendi dinlerini dayatırlar veyahut da etken unsurlar kendi dinlerini dayatırlar. Kendi dinlerini dayatan bu etken unsurların içerisinde insanlar kendi canlarını, mallarını, ırzlarını, namuslarını, akıllarını koruyabilmek için ondanmış gibi görünerekten hakikate ermeye çalışırlar; bu böyledir.

Şimdi bunu böyle söylerken bugünkü Müslümanların da tavrı budur yalnız. Bugünkü Müslümanlar da dünya üzerinde ondanmış gibi görünürler hatta görüntünün haricinde ondandırılar, devşirilmişlerdir. Bunun içerisinde sufi görünümde olanlar da vardır; ondanmış gibi görünme, oradan görünme, ondan olma. Bu geçmiş dönemlerde etken unsurlar dindarların üzerinde böyle oluşturunca bu hiç bitmedi, hiç tükenmedi. Bu etken unsurlar dindarların üzerinde bu baskıya devam ettiler. Çünkü etken unsurlar kendi inanç sistemlerini ve kendi inanç da değil, din sistemlerini kurgularlar. Çünkü bu din sistemini kurgularken devletin yapısı, ekonomisi, siyaseti, askeriyesi aynı zaman da uluslararası siyaset, uluslararası askeri, siyasi, ekonomik dengeler bir din oluşmasını gerektirir onlar için. Ve böyle olunca gnostisizm dedikleri hikmeti saklama, hikmeti aramaya çalışma, hikmeti bulmaya çalışma ve bu öğretiyi de elden ele, dilden dile aktarma. Bu noktada her dinin kendi içerisinde oluşmuş metafizik oluşumlar. Tarikatların çıkış noktası, bütün dinlerdeki tarikatların çıkış noktası. Saklı gizli herkesin inancı öyle olmasına rağmen kıyıda, köşede, kuytuda, bir yerde toplanıp farklı şeyler konuşmak, farklı inanç sistemini oturtturmak. Cüneyd-i Bağdâdî'nin tevhidle alakalı veya sufilikle alakalı konuşacağı zaman kapıyı pencereyi örttürüp ışıkları köreltip sadece orda bulunanlara. Bunlar oluştu, Müslümanların içerisinde de oluştu. Müslümanlar da sahabe döneminden sonra gerçek inançlarını yaşayamadılar bilhassa Emeviler döneminde. Emevi hanedanlığı insanları gerçek dinin üzerinde yaşamalarını

istemedi, hanedanlık sıkıntı yaşayacak yoksa. Mesela İslam'da devlet başkanı seçimle geliyor. Hazreti Ebu Bekir Efendi'miz seçimle, Hazreti Ömer seçimle, Hazreti Osman seçimle Hazreti Ali Efendi'miz seçimle. Hazreti Ali Efendi'mizden sonra seçim kalkıyor, kılıçla. Kim? Muaviye. Ardından oğlunu atıyor. Hazreti Hüseyin Efendi'miz onun seçilme tarzına ve tavrına karşı çıkıyor. O gerçek imanın ve dinin temsilcisi diyor ki olamaz. Böyle seçilmemesi lazım, böyle olmaması lazım. Ne olacak? Seçim olacak diyor. Seçim olacak çünkü Muaviye'nin de devlet başkanı olması dinen sıkıntılı ve sakıncalı. Bakın enteresan. Sonradan gelen bir kısım ulema böyle kılıç zoruyla ele geçiren bir kimsenin hak olduğuna fetva vermişler. Bakın, devleti kılıç zoruyla askeri bir şekilde ele geçirmeyi hak olarak fetva vermişler. Neden bu darbeciler çıkıyor meydana? Neden çıkıyor? Neden İslam'ın içerisinde silahlı gruplar çıkıyor? Dinin kendi özünde hareket edilmediğinden dolayı bu fetvalardan dolayı çıkıyor ve siz o fetvaları değiştiremiyorsunuz ve siz diyemiyorsunuz kardeşim silah zoruyla değiştirilecek olsaydı Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Mekke'de silah zoruyla eline kılıcı alır, savaşmaya başlardı. O peygamber değil miydi ama Muaviye'nin hanedanlığına fetva çıkarılacak ya, Yezid'in hanedanlığına fetva çıkarılacak ya. Muaviye'den sonra olacak olan oluşacak olanların hanedanlıklarına fetva çıkarılacak ya ve o günkü o fetvayı verenler o siyasi ve ekonomik askeri baskının altında o fetvayı verdiler ya, bütün Müslümanları o fetvaya uydurmaya çalışıyorlar şimdi. İslam dünyasında enteresan şeyler var. İşte ne oldu İslam dünyasının içerisinde? Gnostik yapılanma da oluştu. Ne zamandan sonra oluştu? Muaviye'den sonra oluştu. Ben İslam'da bu yoktur, derken Hazreti Muhammed-i Mustafa'dan kaynaklanıyor bu. Hazreti Muhammed-i Mustafa'ya peygamberlik Ona tebliğ edildi, tebliğ edilir edilmez o peygamberliğini saklamadı. Peygamberliğinin üzerinden getirilmiş olan hikmet-i hakikati de saklamadı. Ne yaptı? Cenâb-ı Hakk Ona emretti, dedi ki: "Akrabalarını topla, hepsine de yemek ver, hepsine de peygamberliğini ilan et, hepsine de Allah'ın bir olduğuna, Allah'ın var olduğuna, gerçekten Allah'a iman edilmesi gerektiğini söyle." Bunu söyledi, gnostik bir yapılanma değil bu. Enteresan nokta burası zaten. Bu fakirin meşhur sözüdür; tebliğ etmek, söylemek, mesajı vermek açıktır. İslam dininde kapalı bir şey yoktur. Kabul edilmezsen taşlanırsın, taşlanmayı göze almayan hakikate doğru yol almasın, bıraksın herkes gibi, kumda oynasın kınanmayı göze almayan. Ayet-i kerimede ne diyor? "O iman edenler, o inananlar o aşıklar o hakikate ram olmak isteyenler kınanmaktan korkmazlar. Müminin en önemli özelliği kınanmaktan korkmazlar." O zaman o kimse gerçekten imanını, inandığını açıkça söyler. Taşlanacakmış, kınanacakmış, hapse atılacakmış, içeri girecekmiş, dışarı çıkacakmış, başına bir çorap örülecekmiş, ona bakmaz, o inancını yürüyecek, inancını söyleyecek. Gnostik yapılanma İslam için uygun değildir ve Muaviye zamanından

sonra o gnostik yapılanmayla alakalı insanlık tarihinde eski bir kültür var. O eski kültürle beraber Muaviye zamanından sonra gnostik yapılanma oluşmuş. Mesela Şia'nın içerisinde İsmailiye, İsmailiyenin içinden çıkma Bâtınlık, Bâtınlığın içinden çıkma Fatimilik. Bunların hepsi de içinden çıkmadır ve hala daha bunlar daha devam eder daha gnostik yapılanma olarak. Şu anda da İslam dünyasının içinde vardır bunlar, bunlar yok değildir. Ne kadar doğrudur, hakikate yakındır, değildir, bu ayrı bir tartışma konusu. Ama mesela İsmaliye mezhebi Şia'nın içerisinden çıkma gnostik bir yapılanmadır. Onun içerisinde de Bâtınlık çıkar. Batinlilerin içerisinde Fatimilik çıkar, devam eder. Türkiye'deki Alevilerde de vardır bu. En son ölen gazeteci vardı, Hacı Beştaş Veli'ye gömüldü, neydi onun adı? O Türkiye'deki Alevilerin içerisinde gnostik yapılanmanın piri hükmündeydi. Türkiye'nin bir kısım Alevilerde bu yapılanma var ama bunlar böyle bildiğiniz Tokat Çorum veyahut da Tunceli Alevileri gibi o oluşumun içerisinden değil, bu bunlar daha farklı. Onlar Hazreti Mevlâna'yı da bu yapılanmanın içinde görüyorlar zaten, Şems-i Tebrizi'yi de bu yapılanmanın içinde görüyorlar ama ben onu kabul edenlerden değilim.

İslam başlangıç noktasında da sonra da sahabe döneminde de böyle bir yapılanmaya ihtiyaç duymadı ama Emeviler'den sonra böyle bir yapılanmaya ihtiyaç duyuldu. Çünkü Emeviler bir din oluşturdular, oluşturmaya çalıştılar kendi saltanatlıklarına ait. Ve o saltanatlıklarına ait o oluşturmuş oldukları şeyler baskıya zulme dayalıydı ve Müslümanlar kendilerince bunun içerisinde böyle bir yapılanmaya gitmiş olabilirler.

Tasavvuf bunun neresindedir?

Ehli tasavvuf zaman zaman bu dış dünyadaki din baskısından kurtulmak için içine kapandığı zamanlar olmuştur. Bu insanlık tarihi içinde ben ehli tasavvufu sadece ben Muhammedî tavırdan almıyorum Âdem aleyhisselamdan itibaren alıyorum. Bu dış dünyanın baskısından dolayı zaman zaman içine kapanmış, zaman zaman kendi dairesinde kendilerince böyle bir şey yürütmüş, hakikati korumuş, muhafaza etmiş. Elden ele, dilden dile bunu aktardığı zamanlar olmuş. Eyvallah. Bu bana ait bir analiz olsun. Şimdi de dünya üzerindeki ehli tasavvuf, Müslümanlar gerçekten tam olarak inançlarını anlatabiliyorlar mı? Bunu kendimden örnekleyerek söyleyebilirim, hayır. Bunun anlatılmasını bende kısıtlayan şey karşıdaki insanların bunları anlamakta, kavramakta güçlük çekeceğine dair. Bir şeyden korktuğumdan değil. Ben bunu zaman zaman kenarından, kıyısından çıkarıp anlatıyorum. Mesela size devamlı hadis okuyun, dememin bir sebebi bu. Çokça hadis okuyun, çokça hadis okuyarak hadisleri de kendi hayatınıza hem fikri noktada hem de eylem noktasında oluşturursanız hakikate doğru yol alacaksınız. Bu mezhepsizlik değil, bu yolsuzluk

değil, en güzel yol Muhammedî yoldur. Anlayışınız değişecektir; tavrınız değişecektir ki değişiyor kardeşler, arkadaşlar. Bu konuda sizi kötüleme noktasında değilim. Allah bizi affetsin. Yol yürüyoruz sonuçta muhakkak ayet ve hadisler okuyarak, arkadaşlara anlatarak. Az önce anlattım örneğin: 15 Temmuz'da bir kimse darbe yapmış olsaydı ona itaat etmek zorunda kalacaktınız Hanefi mezhebinin içtihadına göre. Biliyor musunuz bunu? Darbecilere itaat Hanefi mezhebinin içerisinde içtihat var, fetva var. Neden? Muaviye darbeyle geldi, Yezit darbeyle geldi. Muaviye saltanatı darbeye devam etti, saltanata devam etti, darbeyle geldi, devleti ele geçirdiler. Bunu dışarıdan ya Amerika darbeyi yaptırdı. Kardeşim bizim içimizde de var bu. İctihat orda duruyor mu? Diyanet mesela bu içtihadı kaldırıabiliyor mu şimdi? Kaldıramıyor. Kitaplarda duruyor mu bu? Duruyor. Getirin, size ben bir sürü bu konuda fetvaları çıkartıvereyim. Hazreti Osman radiyallahu anh hazretlerine de darbeciler gelip şehid etmediler mi Onu? Hazreti Osman radiyallahu anh hazretlerine darbe yapmaya kalkanların arkasında Muaviye yok muydu? Bazen sohbette diyorum ya; beş bin tane, silahlı, tam teçhizatlı, Muaviye'ye bağlı askeri personel komple ordu geldi. Medine'nin dışında konuşlandı, çadır kurdu. Çadır kurdu. Medine-i Münevvere'de Hazreti Osman radiyallahu anh hazretlerinin evi ve hükümeti, devleti, yönettiği yeri muhasara altına aldılar. O çapulcular da Medine'nin dışında çadır kurdular. Toplamda altı yedi bin tane asker -silahlı çapulcu grubu diyorum onlara- bakın, çapulcu. Hepsi de hepsi de geldiler, Hazreti Osman radiyallahu anh hazretlerinin yönetiminden rahatsız olduklarından dolayı elleri silahlı bekliyorlar orda. Hazreti Osman radiyallahu anh hazretlerini devirmek için. Bu kimin gözetiminde yapılıyor? Muaviye'nin de askerleri Medine'nin dışında. Beş bin tane, tam teçhizatlı. İsteseler o çapulcuları siler, süpürürler. Hiç hareket etmediklerinden dolayı Muaviye ve askerlerini sorumlu tutuyorum Hazreti Osman'ın şehadetinden. Doğrusunu Allah bilir, beni ilgilendirmes ama sen Hazreti Osman'ı halife olarak kabul ettiysen ve halife devletin başkanı da muhasara altındaysa seninle sana bağlı bir askeri güç personel var ise sen onların üzerine yürütmüyorsan onu sen darbeye çanak tutuyorsun kardeşim. Bu da benim kendi içtihadım, kendi analizim, hesabım Allah'a. Ne oldu Hazreti Osman radiyallahu anh hazretleri şehid olunca? Onlar da Şam'a döndü çünkü gerçekleşti istenen ama orda bir hesap edemediği Hazreti Ali radiyallahu anh hazretlerinin feraseti ve sahabenin Ona olan sevgisiydi. Sonradan iki tane o Hazreti Ali Efendi'mizi seçen sahabeler döndüler geriye tekrar Muaviye ama iş işten geçti. Enteresan bir şeydir bu. Seçimle gelmesi lazımdı. Hazreti Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali radiyallahu anh hazretleri seçimle geldi. Sonra ne oldu? Muaviye askeri gücüyle devletin başına oturdu. Kendisinden sonra da Yezidi atadı ve ne yaptılar? O günün uleması buna fetva verdi.

Evet, meseleyi toparlıyoruz. İslam dininde, gerçek başlangıç noktasında, Muhammedî noktada böyle bir gnostik yapılanma yok. Sonradan oluşmuş mu? Evet. Tasavvuf bunun neresinde? Zaman zaman ehli tasavvuf bunun belirli yerlerinde olmuş. Bunu inkâr etmek mümkün değil.

Söz güzel.

Koyun beni Hak aşkına yanayım.

Dönen dönsün ben dönmezem yolumdan.

Yolumdan dönüp mahrum mu kalayım?

Dönen dönsün ben dönmezem yolumdan.

Pir Sultan Abdal

(Bu yazıdaki her şey alıntıdır.) Allah razı olsun.

O yüzden evet, ehli tasavvufun içerisinde zaman zaman böyle gnostik yapılanmalar olmuş. Şimdi de böyle bir gnostik yapılanma zahiri olarak var mı? Olduğunu zannetmiyorum ama manevi olarak insanların bazıları bulundukları nokta ve daire ortamında bunları açık açık anlatamayabilirler.

Kapısını çalıp ısrarla, ümitle pür dikkat bekledim.

Ta ki çehresinin azameti gözün önünde belirene kadar

Gel dedi... Hepsı bu.

Varlığın bilgisiyle doldu bütün kalbim.

Geride Allah'tan gayrısı kalmadı.

ARABÎ

Hiç kimse eşyanın tabiatıyla ilgili hakiki bilgiye “ya o ya da bu” şeklindeki açıklamalarla ulaşamaz. Gerçek durum “hem O hem de bu” ya da “ne O ne de bu”nda aranmalıdır.

Eşyanın hakikatini gerçek anlamda teslim ettiğimizde hem Allah'ın hakikatini hem de aynı zamanda Allah'ın O şey olmadığını teslim etmiş oluruz.

Eşya, mevcudiyeti ve belirli bir şey olması bakımından yalnızca bir nesnedir ancak varoluş ve nitelikleri bakımından tanrıdır. Bu durumu ne kadar tartışırsak dil o kadar karmaşıklaşır ve dinleyenler de o kadar hayrete düşer. Olması gereken de budur, zira kâinat hem O hem O değildir.

“Allahtan gayrı her şey” olan varoluşun tabiatını anlamaya yönelik bütün insanların sahip olduğu en anlaşılır yol “hayallerimiz”, özellikle “rüyalarımız”dır.

Hayallerimizin ruhumuzla bedenimiz arasında bir “berzah” olduğu gibi varoluş da vücutla hiçlik arasında bir “berzah” tır.

Rüyalarda müşahade ettiğimiz alem manevi ve cismani, akli ve duygusal, anlam ve biçim olduğu gibi aynı şekilde tanrının “rüyasında” müşahade ettiği de vücut ve hiçlikten oluşur. Uyandığımızda rüyamızı anlamak isteriz ve onu yorumlar ya da yorumlatırız. Bunun gibi ölüp de tanrının kozmik rüyasına uyandığımızda bu “uyanmanın” kendisi bir başka kozmik rüyanın bir başka aşaması olsa da rüyamızın yorumunu bulacağız. (?)

Hangi düzeyde kavranırsa kavransın, hayale ve onun nasıl işlediğine dair bilgi sahibi olmadan dini düşüncelerin temel ruhuna ulaşabilmek mümkün değildir.

Aristocu filozofların ve kelimacıların rasyonel akıl ve mantık yasalarına uygun olmayan bütün vahiy bilgisini tevil etmelerinin sebebi, hayal dünyasıyla ilgili bilgisizlikleri ve cehaletleriydi. Diğerleri bunu anlamaya çalışmayıp “Tanrı böyle söylüyor, öyleyse doğrudur.” dediler. (Prof. William Chittick)

Hayal? İbn Arabî'ye göre “Hem o hem O değil.” durumunun hakikati kâinatta yalnızca hayalle anlaşılabilir.

Örneğin hayalin bir fonksiyonu olan rüya halinde insan cisim olmayan cismani şeyler görür. Gördüğü nesnelerin maddi suretleri olsa da bu nesneler maddi alemde değil, ruh olan hayal aleminde yer alırlar. Hayal bir mana üstlenebilir, yani akledilebilir, dünyanın şekli olmayan bir gerçekliğine dönüşebilir, ona duyusal biçim (suret-i mahsusa) kazandırabilir.

Mana ve duyusal biçimler birbirlerinin zıddı olmalarına rağmen hayal bunları birleştirme gücüne sahiptir yani Arabî'nin ifadesiyle "el-kavî" (güçlü) ismi kendini gösterir.

Duyusal idrakin ya da akıl gücünün zıtlıkları bir araya getirmesinin olanağı yoktur ama hayal için bu imkânsız değildir. Ebu Said el-Harraz'a sordular: Hakk'ı neyle bildin? Cevap: Zıtları bir araya getirişinin hakikatiyle. (?)

Allah dostları zaman zaman melekleri, peygamberleri hatta tanrının somutlaşması (tecessüd) halini gördüklerinden söz ederler fakat bu gördükleri gerçekte mücessem görüntüler değildir. Bunun gibi kâinatın kendisi de zahir varlıkta görünen ya da vücut kazanmış olan yok hükmündeki (ma'dum) anlamlardan oluşur. Yani kainat bütünüyle bir hayalden başka bir şey de-ğil-dir.

İşlerin hakikati şudur ki ne türlü idrak gücüyle olursa olsun, gördüğün ya da idrak ettiğin her şey için tıpkı Allah'ın "Attığın zaman sen atmadın." dediği gibi "Hem O hem O değil." demen gerekir.

Rüya halindeyken gördüğün suretin, olduğu söylenenin aynı olduğundan şüphe duymazsın. Uyanıp da onu tabir edince ise gördüğünün aynısı olmadığından kuşku duymazsın. Sağlam bir akli muhakemeyle durumun hem O hem O değil hali olduğundan şüphe duymayacaksın.

Uykudaki hayal varoluştaki en tam ve genel durumdur. Çünkü hem "ariflerin" hem de sıradan insanların sahip olduğu bir şeydir. Başka yerde olma (gayb), fena ve mahv gibi manevi hallere gelince sıradan insanlar bu gibi halleri yaşayıp tecrübe edemezler.

Allah bütün yaratılmış şeyleri kendi içlerinde kendileri olarak ancak bu mertebeye varlık alemine getirmiştir. Böylece Allah hayal mertebesini kendisi olarak kendisindeki asıl durumu göstermek için var etti. Öyleyse bil ki mazharda ortaya çıkan (zahir) -ki onlar asıllardır (a-yân)- hakkın vücududur ve mümkünler olarak O'nun zuhur edişi olan suretler ve sıfatlardan dolayı O, O değildir. (Füsüs II 379.3) (?)

Bu yazıda her şey alıntıdır. İnşallah haftaya devam ederiz.

Birkaç yere not düşmek istiyorum. Önce şiirle başlayayım tabi.

Kapısını çalıp ısrarla ümitle pür dikkat bekledim.

Ta ki şehresinin azameti gözün önünde belirene kadar

Gel dedi... Hepsi bu.

Varlığın bilgisiyle doldu bütün kalbim.

Geride Allah'tan gayrisi kalmadı.

Sufilerde, Allah aşıklarında özel bir hususiyet vardır. Bu özel hususiyet onların kalplerine gelen ilhamdır. Genelde onlar da bu ilhamları şiirsel bir anlatımda dökerler orta yere. Çünkü o şiirsel anlatım onun kalbine gelen o ilhamın dışı vurumudur ama burada muhteşem bir şey var. Bakın burada muhteşem bir şey var: 1) Kapısı çalınacak birisi var. 2) Kapısının önünde durulması gerekiyor. 3) O kapısı çalınacak kimsenin “Gel.” demesi bekleniyor. 1) Kapısı çalınacak bir zat-ı kerim var. Bu Muhyiddin-i Arabî de olsa Arabî birisinin kapısını çalıyor. Bu kim? Zülcelal Hazretleri. Kapısını çaldıktan sonra ***ümitle, pür dikkat bekledim.*** Ve onun kapısında ümitle ve dikkatle beklemek gerekiyor. Ben kapıya geldim, kapıyı çaldım, ya dönüyorum, öyle bir şey yok. Kapıya geldi; kapıyı çaldı ve ümitle, pür dikkat bekledi. Ne zamana kadar? “Gel.” deyinceye kadar. Sufilik budur çok kısacası. Sevmek, aşıklık budur çok kısacası. Kapısında beklersin, çalarsın kapısını, beklersin ümitle ve pür dikkat ve ümit edersin, ümidini hiç kesmezsın. Pür dikkat. O kapıda nasıl davranılması gerekiyorsa pür dikkat öylece dikkatli bir şekilde, ehemmiyetli bir şekilde kapıda beklersin. Ümidini kesmek yok, dikkatini dağıtmak yok. Yani odak noktayı, menzilini karıştırmak yok. Asla şaşkınlık, şapşallık, dağınıklık, odağını başka bir yere çevirme, gönlüne başka bir şey koyma böyle bir şey yok. Ya? Kapıda pür dikkat beklemek var. Ve ardından o sesin geleceğine inanmak var, ümit etmek var. Sen kapıda pür dikkat ümitle beklersen içerden “Gel.” sesi sana gelir. İçerden sana kapı açılır. Bakın, içerden sana kapı açılır. O yüzden hiçbir zaman insan -haşa- Allah değildir. Hiçbir zaman varlık Allah değildir. Kapısında beklediğin var ise O’dur. Sen O değilsindir. O olsaydın kapısında beklemezdin zaten. Kapısını çaldığın varsa sen O değilsin. Kapısını çaldığın bir zat-ı kerim var. O zaman asla sen yine O değilsin.

“Ya o ya da bu” şeklindeki açıklamalarla ulaşamaz hakiki bilgiye. Gerçek durum “hem O hem de bu”.

Hazreti Pir’in en önemli özelliklerinden birisi şudur: Tenzihî ve teşbihî, tenzihi ve teşbihi yolun belirli zamanında kabul eder. Ben kendim öyle algıladım, öyle söyleyeyim. Sufiliğin belli bir döneminde, sufilik başlangıcında o sufi pişinceye kadar hani “Ben insanları beni zikretsinler, beni tanısinlar, beni bilsinler diye yarattım.” burada tenzih etmek vardır ya, O değildir, O hiçbir şeye benzemez, tenzih

ederiz. O hiçbir şeye benzemez. Teşbih ederiz öyle değil mi? O Rahman'dır, O Rahim'dir, O Kerim'dir, O Basir'dir. Bu nedir? Teşbihtir, benzetmedir. Biz bir şeyi benzetiriz. O, benzettiğimiz değildir. Deriz ki, O hiçbir şeye benzemez. Bu, yolun ortalarındır. Hazreti Pir bu noktada tenzihiçi değildir, bir müddet sonra "O değildir." demez. Bakın, bir müddet sonra "O değildir." demez, yani tenzihi atar. Bakın, tenzihi atar. Öyle olunca her nerde ama bu da yanlış değildir çünkü fiiliyat haktır. "La faili illallah" fail olan Allah'tır. İşleyen, çalışan, bütün sıfatsal tezahür Allah'a aittir. Bu, kulların üzerinden, varlığın üzerinden, eşyanın üzerinden, neyin üzerinden giderse gitsin bütün tecelliyat bu noktada fiiliyat açısından Allah'a aittir. Öyle olunca "Sen atmadın ben attım." sırrı olmuş olur. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bir avuç toprak attı, bir avuç toprak atınca Cenâb-ı Hakk onu üzerine aldı, dedi ki, "Sen atmadın Allah attı." O zaman kullarının fiiliyatını Allah üzerine aldı ama hangi kulunun fiiliyatını üzerine aldı? Kendisine "Gel." dediği, kapıyı araladığı dostunun, peygamberinin fiiliyatını kendi üzerine aldı. O zaman hani bir hadis-i kudsi var ya: "Benimle görür." E benimle görür noktasına gelmek için hadis-i kudsinin başında diyor ki: "Kul farzları yerine getirmekle Allah'a en sevimli işi yapmış olur. Nafilelerle yaklaşır, Allah'ı sever. Allah da onu sever. Allah onu sevince gören gözü, duyan kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı olur. Benimle söyler, benimle görür, benimle duyar, benimle tutar, benimle yürür." der. Demek ki kim farzları yerine getirdi, nafilelerle yaklaştı, Allah'ı sevdi, Allah da onu sevince Allah da onu sevince o kulun bütün fiiliyatlarını Cenâb-ı Hakk üzerine aldı. Bütün yaptığı her şeyi üzerine aldı. Cenâb-ı Hakk onu üzerine alarak o kulun yapmış olduğu her şeyi, her şeyi kendi emri ilahisine bağladı. O yüzden Peygamber için dedi ki "O heva ve hevesinden hiç konuşmadı." O yüzden Peygamberi için dedi ki "O Allah'ın emrini yerine getirdi." O yüzden Peygamberi için dedi ki "O hiç şaşmadı." O yüzden Peygamberi için dedi ki "O'nun gözü hiç kaymadı." O yüzden Peygamberi için dedi ki "O'nun elinde tutan rabbinin elini tuttu." Bakın Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri üzerinde olan bütün her şeyi ne yaptı? Cenâb-ı Hakk kendi üzerine aldı. O biatlaşma seremonisi düzenledi, dedi ki "O el Allah'ın eliydi." O bir avuç toprak attı düşmanın üzerine, dedi ki "Sen atmadın, ben attım." Onun atmış olduğu bir avuç toprağı da kendi üzerine aldı. Mesela müşrikler dediler ki, bu delirdi, dedi ki "O delirmedi. O rabbinin emrini yerine getirdi." Herkes dedi ki, bu adam acaba karıştırır mı? Cenâb-ı Hakk Onun bütün her şeyini bakın, kendi üzerine aldı. Kendi üzerine aldı. Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın nesi varsa kendi üzerine aldı. "Ya böyle bir hadis var." kardeşim hadisin üzerinde kendince sen bir hadis ilmi olarak yap ama Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın üzerinde konuşma çünkü bunlar ayetlerle sabit. Bunlar hadislerle sabit değil, ayetle sabit. "Sen atmadın, ben attım." Hevai hevesinden konuşmadı. Hevai hevesinden bir hareket yapmadı. Her şey

rabbinin emri ve izniyle oldu ve Cenâb-ı Hakk Onun üzerinden tecelli ettirdiği her şeyi kendi üzerine aldı. Bu yol Allah'ın Muhammedî velilerinin üzerine de açıldı. Hadis-i kudsidir dediğim şey, farzlarla kulun Allah'a en sevgili işleri yaptığı. Hadisi kudsî. Nafilelerle yaklaştı ve Allah'ı sevdi, Allah'ın da onu sevdiğini ve ondan sonra gören gözü, duyan kulağı, tutan eli olduğunu ve o velinin de bütün fiiliyatını Cenâb-ı Hakk ne yaptı? Kendi üzerine aldı. İşte bu noktada olunca artık tenzih kalktı. Neden tenzih kalktı? Neden tenzih kalktı? Çünkü "la faili illallah" Allah'tan başka fail olan hiçbir şey yok. Bu zatlar için, bu zatlar için tenzih yoktur artık. Neden tenzih yoktur? Birisinden bir bela, bir musibet gelince de Ondan bilir. Birisinden bir güzellik gelince de Ondan bilir, birisinden bir nimet gelse ondan bilir. Birisinden bir zorluk gelse de ondan bilir. Ne dedi Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri kuzeni Abdullah'a: "Ey oğul, sana bir şeyler söyleyeceğim iyi belle. Buyur Ya Resulullah. İyi düşündün mü? Düşündüm ya Resulullah. Hazır mısın? Hazırım ya Resulullah. Bütün insanlar toplansalar sana kötülük yapmaya kalksalar Allah müsaade etmedikçe sana kötülük yapamazlar. Bütün insanlar sana iyilik yapmaya kalksalar Allah onu yaratmadıkça sana iyilik yapamazlar." Bakın, ne yaptı? Bütün her şeyi O'na bağladı. O zaman Hazreti Pir **hem O hem de bu, ya da ne o ne bu** bak **hem O hem de bu**. Hem o, yani bunu işleten kim? Rabbim. Ama rabbin mi? Değil. Bu, yolun başını anlatıyor bize. **Ne o ne bu**. Tenzih var. Bize tenzihi anlatıyor. Bu, yolun başı. Başka bir noktada, başka bir dairede Muhyiddin İbn Arabî hazretlerinin, "O?" O, diyecek. "O?" O da O, diyecek. "Bu?" Bu da O, diyecek ama şu anda bize sufilik olarak yolun başı bu. Diyor ki: **Hem o hem de bu ya da ne o ne de bu aranmalıdır**. Yani nedir bu? Dur kardeş, bu tenzih. Önce bu tenzih. Bu tenzih kapısından geçecek mi? Evet. Teşbih kapısından geçecek mi derviş? Evet. Bu tenzih ve teşbih kapısından geçtikten sonra o kemale erecek. Ondan sonra "la faili illallah." Bakacak ki fail olan Allah ama bunu kelam olarak değil, bunu hal olarak yaşayacak. Bunu felsefi olarak değil, bunu hal olarak yaşayacak. Bunu hal olarak yaşamadığı müddetçe o kimse felsefi olarak ne kadar bu noktaya gelirse gelsin. Çünkü o tenzihi ve teşbihi bir derviş yaşamazsa Allah'ı tanımlamada ve bilmede sıkıntı yaşayacaktır, aldanacaktır çünkü. Nasıl aldanacaktır? Mesela teşbih o kimseyi hep arama noktasında götürecektir. Tenzih ise buldum, dediği anda reddetme noktasına getirecektir. Böylece o kimse her daim ne yapacaktır? O perdeden perdeye geçecektir. Ta ki ta ki bütün "la faili illallah" haline erişinceye kadar. Bu tenzih ve teşbih yani önce teşbihten başlar, önce benzetmeye başlar, her benzettiğinde ne yapacak? "O değil." diyecek. Bu derviş buradan geçecek.

Eşya, mevcudiyeti ve belirli bir şey olması bakımından yalnızca bir nesnedir ancak varoluş ve nitelikleri bakımından tanrıdır.

Eşya bir nesnedir ama varoluş noktası, onu var eden Allah'tır. Bakın, var eden Allah'tır, yoksa bardak Allah değildir. Bardak bir nesnedir ama bunu varoluşuna ve niteliklerine baktığımızda varoluş ve nitelikleri Allah'a aittir. Varoluş matematik, denklem olarak görün. O denklem Allah'a aittir. O matematik denklemi, o kimya denklemi Allah'a ait. O kullara ait değil. O matematik denklemini yaparken onun niteliğini ve niceliğini belirleyen de Allah'tır. O yüzden eşya tamamıyla varoluş noktasında Cenâb-ı Hakk'a aittir ama biz eşyayı tanrıdan bir parça, Allah'tan bir parça olarak görmeyiz veya komple mevcudatı Allah olarak da görmeyiz ama komple mevcudatın üzerinde Cenâb-ı Hakk'ın bütün sıfatları tecelli eder mi? Evet. Bütün sıfatları tecelli eder mi? Evet. Sayısız, sonsuz sıfatlarının tecelligâhı varlıktır. Varlığın içerisinde bu varlığın tamamıyla tecelliyatının üstünde tecelliyat peygamberlerin kalplerinedir. Onun bir çıt altı zamanın kutbunadır. Onun bir çıt altı üçleredir. Onun bir çıt altı beşleredir, onun bir çıt altı yedilere, onun bir çıt altı kırklaradır. Onun bir çıt altı nedir? Bütün yüz yirmileredir örneğin. Şimdi bu manada varlık dediğiniz şey sınırlıdır an itibarıyla. Bakın, an itibarıyla sınırlıdır. An itibarıyla. Ama bu varlığı komple içine alan tecelliyat zamanın kutbundadır. Varlığı içine aldığı gibi bir çıt ilerisi varlık ötesine de kalbinin tecelliyatı açıktır onun. Bunun daha üstünü peygamberlerdedir, bunun daha da üstünü Hazreti Muhammed-i Mustafa'dadır sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinde. Tekrar ediyorum bunu: Varlığın sınırı vardır, o yüzden varlık tanrı değildir. O sınırsızdır. Bakın, o sınırsızdır ama varlığın sınırı vardır. Eğer tanrı varlık, dersek o zaman tanrıyı sınırlandırmış oluruz veyahut da tanrıyı her an büyüyen bir varlıkmiş gibi görürüz. Bu yanlıştır. Bu eksiktir. Çünkü "Kün." diyen, var eden Allah'tır. Bir var eden var, "Kün." diyen var. Var eden var olduğu müddetçe var olan asla tanrı olmayacaktır. Burada ona dikkat çekmek istedim.

Allah'tan gayrı her şey -bakın, Allah'tan gayrı her şey- olan varoluşun. Allah'tan gayrı her şey olan, Allah değil. ***Allah'tan gayrı her şey olan varoluşun tabiatını anlamaya yönelik bütün insanların sahip olduğu en anlaşılır yol "hayallerimiz", özellikle "rüyalarımız"dır.***

Altına yüz bin sefer imza atıyorum. Altına sonsuz imza atıyorum. ***Allah'tan gayrı her şey olan varoluşun tabiatını.*** Evet. Allah'tan gayrı her şeydir varoluş. Varlık Allah'tan gayrı her şeydir. Allah'tan gayrıdır ama aynı değildir. Gayrıdır. Varoluş Allah değildir. Bir kısım Arabiciler Uzakdoğu'dan etkilenerekten varoluşu tanrı olarak görüyorlar, varlığı tanrılaştırıyorlar. Bunlar maddeci, bunlar maddeperestler. Bu sufilik değil, bu doğru değil. Bu, Muhyiddin İbn Arabî'yi anlayamadıklarından bu konuda idraklerinin istidatları kısa. İstidatları yetmiyor anlamaya. Anlamak bir istidat meselesidir çünkü. Onu kavramak bir istidat

meselesidir. İstidadı olmayan bir kimsenin anlamadığı bir şeyi reddetmesi bu manadadır. İstidadı müsait değil ona, anlamaya müsait değil. Yani bir kimseye anlatırsın, anlatırsın, anlatırsın, anlatırsın, istidadı yok anlamaz. Matematik olarak istidadı yok. Ona matematikten hendek atlatmak lazım. Bu mümkün değil. Bunun gibi bir şey bu. Arabî'yi anlama istidadında değildir herkes. Mesela -Allah razı olsun- Hakan bu konuda gerçekten başarılı bir kimse. Yani ayrı bir bu konuda istidadı var, tebrik ediyorum kendisini. İyi de okuyor ve böyle konuştuğum için de kendisinden de özür diliyorum. Böyle soru insanı heyecanlandırmalı, insanın içerisini kıpır kıpır etmeli. Yani bir şey daha ilave edeyim, sohbete döneyim, hem arada bir kesit olsun: Bir şeyi taklit etmeyin. Yani ben burada methediyorum diye ertesi gün de birisi kocaman bir sayfa yazıyor, geliyor. Yapma kardeş, taklit etme. Bu doğru bir alışkanlık değil. Bizde böyle bir şey var ya, birisi bir iş yapıyor, aynı maldan herkes taklit ediyor, yürüyor ya. Birisi bir kebabçı dükkânı açıyor, bir iki para kazanıyor, bütün herkes kebabçılık yapacağım diye uğraşıyor. Bunun gibi bir şey. Yapmayın. Bu kendine münhasır bir şey, bu istidatla alakalı bir şey, bu bir şeye kendini vermekle alakalı bir şey. Konu bütünlüğü var mesela, akıp gidiyor öyle değil mi? Kendinizi alamıyorsunuz. Ben kendimi alamıyorum ve gerçekten muhteşem bir soru hazırlama tekniği. Bu bir istidat. Arabî kolay bir şey değildir öyle. Bir temel lazım Arabî için. Temeli olmayan bir kimsenin Arabî'yi okuması, anlaması, onu idrak etmesi çok zordur. Muhteşem bir şey. **Allah'tan gayri her şey olan varoluşun tabiatını anlamaya yönelik bütün insanların sahip olduğu en anlaşılır yol hayallerimiz, özellikle de rüyalarımızdır.**

İlim edinme, bilgi edinme yolu vardır. Bunu Yunan Helenistik Çağ'ındaki Aristo'suna varıncaya kadar bilgi edinme yollarının birisinin metafizik yani rüyalar ve aynı zamanda kalbe gelen ilhamlar olaraktan nitelendirilir. Bilgi edinme yolu. Ama ne yazık ki biz Yunan Helenistik Çağ'ın büyük felsefecileri dahi bunu kabul etmesine rağmen son dönem, son iki yüz yıl, üç yüzyıldan beri böyle bir sufilere karşı savaş açma, sufilere karşı böyle bir kalkışma, sufi gelenek, kültüre karşı acımasız davranışların içerisine girildi. Belki de kendi zamanındaki sufiler de buna çanak tuttular yapmış oldukları şeylerle, burayı da göz ardı edemeyiz ama bilgi edinme, hakikate ulaşmanın en önemli yollarından birisi rüyadır. Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri rüyayı peygamberliğin kırk altı cüzünden bir cüz olarak nitelendirir. Kırk altı cüzünden bir cüz. Salih rüyaların mübeşşirat kapısı olduğunu, mübeşşiratın da müjde olduğunu, bu noktada salih rüyaların bilgi edinme olduğunu mesela ezan rüyayla tespit edilmiştir örneğin. Okunan ezan-ı şerif sahabelerin rüyalarıdır. Rüya bu noktada insanı hakikate götüren, insanı bu noktada bilmediklerini öğreten bir yoldur ve rüyadaki metafizik

alem hiçbir okumakla elde edilecek bir şey değildir. Hayal, bildiklerimizle sınırlıdır. Bir de hayal vardır, bilmediklerin öğretilir. Hayalin bir halktan geleni vardır. Halktan gelen nedir? O kimse bilgisi kadar hayal kurar. Ne kadar ne biliyorsa o kadar hayal kurar. Bu, onun bilgisinin sınırları dahilindedir ama hayal vardır, haktır, yani kulun kendisinin bir şeyi yoktur. Kulun o güne kadar almış olduğu bilgilerin üstüne bir hayal ona verilir. Bu hayal ise “Siz bildiklerinizle amel ederseniz Allah sizin bilmediklerinizi öğretir.” Kapısıdır, ayetle sabittir. Ayet. “Siz bildiklerinizle amel ederseniz Allah sizin bilmediklerinizi öğretir.” Allah'ın öğretmesi hayal ve rüyadır. Metafizik olan şeyleri. Zaten metafizik olmayanları öğrenmen mümkündür, kitaplarda yazılıdır, bütün her yerde yazılıdır. Yazılı, çizili bulabilirsin onu. Bilmediklerinizi öğreneceğiniz kapı: 1) O hayaldir diyorum ya, hayal haktan gelince ilham olur sana. Adı onun ilhamdır. Adı ilhamdır. Haktan gelince uyuduğunda görürsün, salih rüyadır, zikrullah esnasında görürsün, salih haldir. Hal, rüyanın içerisinde tanımlanan bir şeydir. Hal, rüya şemsiyesinin içerisinde tanımlanır ama sufiler ona rüya demezler; sufiler onu uyanırken gördükleri için adına hal derler. Zikrullah esnasında. Zikrullahta, o kimse zikrullah ederken ayrı bir perde ve pencere açılır. O farklı zatlara görür, farklı zatlara konuşur hatta bu hali daha da ilerlerse özel görüşmeler yapar, özel çağrılar yapar. Filancayla görüşmek istiyorum, der, onunla görüşür. Ona soracağı olur, ona sorar. Ondan cevap alır. Ondan ilim alır. O, orta yerde görünendir; gerçekte onu konuşturan Allah'tır. Orda bana Abdülkadir Geylani hazretleri geldi, bana böyle dedi, der derviş anlatırken veya söylerken öyle der. Abdülkadir Geylani hazretlerini gönderen, onun ruhaniyetini orta yere salan, onun ruhaniyetinin üzerinden konuşan O'dur. Nasıl Musa'ya ağacın üzerinden konuştuysa nasıl Musa'ya ateşin üstünden ateşin arkasından konuştuysa nasıl peygamberlere taşın arkasından konuştuysa ağacın arkasından konuştuysa Allah sufilere hal esnasında bu tip zat-ı muhteremlerin üzerinden konuşur. O yüzden Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini rüyada görsek dahi itaat ederiz. Ne dedi Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem? “Beni rüyada gören gerçekte görmüş gibidir.” Onu rüyada gören gerçekte görmüş gibidir. Sebep? Çünkü Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin şekline şemaline şeytan girmez. Sebep, neden? Mesela sahabeler, sahabenin önde olanları, pir efendiler, büyük velilerin üzerinden çünkü başka bir hadis-i şerifte de: “Benim ve salih ümmetimden benim halifelerimin şekline şemaline şeytan giremez.” der. O yüzden bu bilgi edinme yoludur. Bu, hakikate erme yoludur. 1) O kimsenin hayali. 2) Rüyalar. Hayalleri ikiye ayırdık, dikkat edin. Hayal, bir kimsenin kendi bildikleriyle kurduğu bir hayal. Arabaya bindin, Çin'i biliyorsun, Çin'e gittin. Arabaya bindin, Tayvan'ı var, Tayvan'a gitmeye hayal kurdun, biliyorsun çünkü ama Tayvan'ı biliyor musun, içini gezdin mi? Hayır, bilmediğin bir şey. O zaman

Tayvan’da sana adım adım bir yer gösterildi mi? Bakın, bu ayrı bir şey oldu. Bu, senin kurduğun hayal olmadı. Bu, sana bir paket geldi.

Bunu açık açık konuşacağım. Bunu dervişler beşinci esmanın sonuna doğru, altı ya doğru bunu yakalarlar. Beşinci esmanın sonuna doğru, altının içinde yakalarlar bunu. Allah hepinize nasip etsin. Bu, paket hayaldir. Bunda senin inisiyatifin yoktur hiç. Sen bakarsın gözünün önünde olaylar cereyan ediyordur. Bilmediğin şeyler, bilmediğin varlıklar, bilmediğin makinalar, bilmediğin alet edevat, takım taklavat. Bilmiyorsun. Öylesine devasa şeyler görürsün, öyle devasına gördüğün şeyler başka şeylere bürünür, başka şeylere döner, başka başka şeyler olur öylesine. Çünkü onları kitapla okuman mümkün değil, bir yerde bulman da mümkün değil ve onları gördüğünde hayret etmezsin. Neden? Onun daha yüksekini gördün çünkü sen. Bakın, bilgi edinme yolu bu. Bunun hayal kısmı var, bir de neydi? Rüya. Rüya peygamberliğin kırk altı cüzünden bir cüz. Yani peygamberlere vahiy, sana ilham. Mübeşşirat kapısıdır. Eyvallah. Rüyada da bilmediklerin öğretilir. Bunun karşılığında ayet-i kerime, hiç kimse oraya buraya kımıldamasın, bakın, ayetle bağlıyorum: “Bildiklerinizle amel ederseniz Allah sizin bilmediklerinizi öğretir.” Ne yapar? Allah size eşyanın hakikatine vakıf kılar, Allah sizin bilmediğiniz halleri, bilmediğiniz noktaları ne yapar? Size açıklar.

Hayallerimizin ruhumuzla bedenimiz arasında bir “berzah” olduğu gibi varoluş da “vücut”la hiçlik arasında bir “berzah” tır.

Evet, yani burada Hazreti Allah, kendisi hayal kurmaz ama varoluşla Cenâb-ı Hakk’ın arasında bir hayal perdedir; berzaktır yani. Bir boşluktur öyle diyelim. Varoluşla Hazreti Allah arasında. Bize boşlukmuş gibi gelir ama aynı zamanda ilintidir, iletişimidir. Cenâb-ı Hakk varoluşun üzerinde bizatihi tecelli eden kendisidir ama arada perde vardır. Arada perde olmamış olsa o berzah olmamış olsa varoluş yanar, kül olur, yok olur zaten. Varoluş diye bir şey kalmaz. Varoluş diye bir şey kalmaz. O berzah olacak ki o berzahtan varoluş muhafaza olacak, korunacak çünkü kün dedi, kün dedikten sonra o varoluşun arasında da berzahı koydu. Şunu unutmayın! Her makam ve perde arasında berzah vardır. Her makamla perde arasında. Her makamın içerisinde 7 perde vardır, 7 perdenin içerisinde -kendi içerisinde- 7,7 ayrı ayrı dereceler vardır. Ben kısa kesiyorum bunları yormamak için. Her makam arasında da perde vardır, berzah vardır. Her makam ve her perde arasında. Bu hayalle alakalıdır. Siz hayali oturup sadece hayal etmek olarak algılırsınız, hayal aynı zamanda bir berzaktır, ayrı bir alemdir. Bakın, ayrı bir alemdir. İki perde arasında, iki oda arasında duvar gibidir; öyle söyleyeyim. Siz bir perdeden bir perdeye geçerken direkt geçemezsiniz. Direkt geçerseniz bu perdenin haliyle öbür perdenin hali aynı değildir. Ateşlere gelirsiniz, yangınlara gelirsiniz,

aklınızı yitirirsiniz, kendinizden geçersiniz. Bakın, kendinizden geçersiniz. Musa dedi ki, “Ben seni göremem mi?” Ona dedi ki, “Bu dağa bak.” Musa birden dağa baktı, arada berzah olmadı. Birden dağa baktı, dağa birden O tecelli ettiğinden bayıldı, gitti. Neden? Arada hayal perdesi yoktu çünkü. Arada berzah yoktu. O yüzden dedi Musa’ya “Dayanamazsın.” diye. Birden oluşa dayanamadı. Oysa Musa dayanabilir miydi? Musa dayanabilirdi. Mesela Musa dedi ki, “Yarabbi ümmetim seni görmek istiyor. Ümmetim seni tanımak istiyor.” Dedi ki, “Ya Musa (gün verdi) şu gün geleceğim.” dedi. Şehri temizlediler, yemekler yaptılar, sular getirdiler, her şeyi yaptılar. Yaşlının birisi geldi, Musa’nın cübbesinden tuttu. “Ya Musa çok açım.” dedi. “Bana şuradan yemek yedirsen.” Dedi, “Yediremem, çok önemli misafirimiz geliyor.” Dedi ki, “Ya Musa ben sana dua ederim, nolursun yaşlıyım, ihtiyarım, şuradan bir yemek yedir.” Dedi, “Yok, yedirmem ya, yürü git başımdan. Biz öyle bir misafir bekliyoruz ki ona yedireceğiz her şeyi, ona hazırladık.” Tekrar ona dedi. O dedi ki, “Yedirmem.” Akşam oldu hiç kimse kalmadı. Herkes bekle, bekle, bekle. Yahudiler enteresan bir ümmettir. Dediler ki, “Ya Musa rabbin sana yalan söyledi. Bak, o kadar da biz ziyafet hazırladık, yemek hazırladık, gelmedi.” Musa’nın taaccubuna gitti, Tur-i Sina’ya gitti, rabbisine yalvardı. Dedi, Ya rabbi! Sen ahdinde durarsın, o kadar hazırlık yaptık, beni inananların önünde rezil rüsva ettin -tabiri caizse-. Dedi, gelmedin. Geldim ya Musa, dedi. O hani dedi senin cübbenden asılıp senden yemek isteyen kimse vardı ya, o bendim, dedi. Bakın, burada berzah var, burada ayrı bir perde de ayrı bir tecelliyat var. Ayrı bir perdede ayrı bir tecelliyata Musa dayanıyor, bakın, Musa dayanıyor ama öbürküne dayanamadı. Bazı aşıklar vardır, aşıklar kendi aşıklığını Cenâb-ı Hakk’ın ilmi ilahisiyle örtülür. O aşığın gerçek hakikatini görse insanlar bakamazlar. Ona bakamazlar. Sebep? Çünkü onun üzerindeki tecelliyat öylesine dehşetlidir ki onun üzerindeki tecelliyat öylesine muhteşemdir ki onu gerçek manada göremez o kimse. Mesela sahabeler Hazreti Muhammed-i Mustafa’nın üzerindeki gerçek nurunu ve tecelliyatını göremediler. Evet. Yanında duramazlardı. Bakın, yanında duramazlardı. Daha manyak bir şey söyleyeceğim de dervişlerin hallerindeki gördüğü peygamberi sahabeler görmediler. Evet. Görselerdi akılları kalmazdı hem zahiren hem batinen akılları kalmazdı. Evet. Kapısının önünde yatarlardı. Kapısının önünde yatarlardı. Bu da enteresan bir tespit olsun.

Rüyalarda müşahade ettiğimiz alem manevi ve cismani, akli ve duygusal, anlam ve biçim olduğu gibi, aynı şekilde tanrının “rüyasında” müşahade ettiği de vücut ve hiçlikten oluşur.

Şimdi gördüğümüz rüya, rüya görüyoruz ya yattığımız yerde, manevidir; aynı zamanda nedir? Cismani olan aklımıza ve duygumuza da hitap eder.

Gördüğümüz rüya manevidir. Gördüğümüz rüya mesela bir şekilselliği vardır, o şekilseller tanıdığımız bir kimseyse tanıdığımız şeylerse akla o rüya... Bakın, tekrar söylüyorum. Rühayı görürüz, biz uyuyoruz ama o esnada bizim bilincimiz açık değil, gördüğümüz rüyayı akla tecelli eder, akıl onu hafızaya alır. Akıl onu hafızaya aldıktan sonra biz rüyayı anlatırken videodan tekrar izleriz rüya anlatırken. Hafızaya aldı, onu tekrar izleriz, onu tekrar izleriz, onu tekrar izleriz hafızadan. Çağırır, izleriz bir daha. Çağırır, izleriz acaba kaçırdığımız bir yer var mı, diye bakarız. Düşünürüz, ya o siyah siyah çikolatalardan kaç tane vardı ya yediğim? Şu kadar vardı. Şu kadar mıydı? Haydi rüyayı bir daha geriye sar. Bir daha. Bir daha seyret, bir daha seyret, bir daha seyret. Neden? Hafızada var. Yirmi yıl önce gördüğün rüya hafızada var, otuz yıl önce gördüğün rüya hafızada var. Beş gün önce gördüğün rüya hafızada var. Baktın, aa görmüştüm rüyamda, geldi şimdi, tamam. Şimdi şu olacak, çat o oldu, şimdi bu olacak, çat oldu, tamam rüya sahih. Başladı. Gözünün önünde tecelli ediyor. Gözünün önünde tecelli ediyor. Bakın, başladı tecelli etmeye. Harika. Hafızadan aldın, neymiş? Rüyan salih rüyalardanmış. Rüyalar da kaç bölünüyor? Üçe. Şeytani olanlar, bir şeyin etkisinde kalınarak görünen rüyalar, bir de rahmani rüyalar. Tevil ihtiyacı gören ne? Rahmani rüyalar. Şeytani rüyalar, solunuza euzü besmele çekip üç sefer tükürün. Şeytani rüyalarla alakalı Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri öyle diyor. Bir şeyin etkisinde kalınarak görünen rüyalar. Anlamı yok, herhangi bir tevil yok. Öbürkü de ne? Rahmani. Bunu kim anlayacak? Siz rüyalarınızı salih kimselere anlatınız. Rüya semada bulut gibi durur, nasıl tevil edilirse öyle tecelli eder. O zaman rüyanı ona göre -salih rüyayı- ona göre anlat. Evet.

...ve anlam biçim olduğu gibi, aynı şekilde tanrının “rüyasında” müşahade ettiği de vücut ve hiçlikten oluşur.

Bu noktada Allah rüyasında bir şey müşahade etti, yani kul rüya gördü, Allah da rüya gördü. Bunu benim kabul etmem mümkün değil. ***Vücut ve hiçlikten oluşur.*** Bu noktada komple varlığı rüya olarak nitelendiriyorsak evet. Varlık rüyadan ibarettir. Biz böyle nitelendirelim bu meseleyi, orta yol olarak böyle bulalım.

Uyandığımızda rüyamızı anlamak isteriz ve onu yorumlar ya da yorumlatırız. Bunun gibi ölüp de tanrının kozmik rüyasına uyandığımızda bu “uyanmanın” kendisi bir başka kozmik rüyanın bir başka kozmik aşaması olsa da rüyamızın yorumunu bulacağız.

O kimse rüyasının yorumunu burada bulamazsa bu dünyayla ilişkisini kestiğinde öteye doğru gittiğinde... Bu kozmik lafı Muhyiddin İbn Arabî'nin değil, bunu çeviren kimsenin şerhi bu. Arabî kozmik lafını kullanmaz çünkü hiçbir eserinde

kozmik lafı yok ama şöyle diyebiliriz: Biz bu dünyada uykuya daldık çünkü dünya hayatı uyku. Ne diyor: “İnsanlar uykudadır, öldüklerinde uyanırlar.” Biz uykudayız, rüyadayız şu anda. Tabi, belki de bunu çeviren kimse biz uykuda olduğumuz için bunu tanrının bizler için yaratmış olduğu bir uyku alemi olarak gösterebilir. Hadis-i şerifte çünkü bizler uykudayız ve biz bir rüyayız şu anda. Biz rüyadayız şu anda. Hatta gerçekte var mıyız, o bile tartışmalı. Biz öldüğümüzde rüyadan uyanacağız. Ölünce bu dünyada ölünce rüyadan uyanacağız. Uyandığımızda diyeceğiz ki, “Allah Allah dün gibi ya. Biz seksen yıllık bir hayat mı yaşadık?” diyeceğiz. “Ne kadar çabuk geçti.” diyeceğiz. Bir saniye iki saniye gibi geçecek bizim için. Allahım ahireti ne kadar çok merak ediyorum, biliyor musunuz? Hep beraber şuraya gitsek bir kurulsak oraya da “Ne günlerdi ya!” Ne günü ya, anlıktı işte. Ne günü? Biz diyeceğiz, ne günlerdi ama. Gün değil anlıktı. Rüya.

Hangi düzeyde kavranırsa kavransın, hayale ve onun nasıl işlediğine dair bilgi sahibi olmadan dini düşüncelerin temel ruhuna ulaşabilmek mümkün değildir.

Evet, hangi düzeyde kavranırsa kavransın; hayale ve onun nasıl işlediğine dair bilgi sahibi olmadan dini düşüncelerin temel ruhuna ulaşabilmek mümkün değildir. Öylesine ki hayali öylesine kendisine önemli görmüş ki bunun nerden oluştuğunu, nasıl oluştuğunu, nerden geldiğine, kaynağına inmedikçe dini düşüncelerin temel ruhuna ulaşmak mümkün değil; diyor. Bu ama bizim kurguladığımız hayal değil, bu paketlenip gelmiş olan hayalden bahsediyor. Bizim kurguladığımız hayal bizim bilgimiz dahilinde. Burada bahsettiği hayal –Allah u alem- paketlenip gelen hayalle alakalı.

Aristocu filozofların ve kelimcilerin rasyonel akıl ve mantık yasalarına uygun olmayan bütün vahiy bilgisini tevil etmelerinin sebebi, hayal dünyasıyla ilgili bilgisizlikleri ve cehaletleriydi.

Bütün kelimcileri attı ya kenara, bütün tefsirciler gitti, bütün kelimciler gitti. Eyvah eyvah. Yani bu kimseler Cenâb-ı Hakk’ın ayetlerine bakarken müteşabih noktadan bakmadılar hiç. Bunlar geçmiş dönemdeki Yahudi ve Hristiyanlar bu bataklığa düştüler. Bizlerde de bu bataklığa düşenler var şimdi. Bakın bizlerde de bu bataklığa düşenler var. Meseleyi sadece zahirsel boyutta ele alıp, işin metafiziğinden uzak duranlar var ve bu zahirsel boyutu alıp bunlar tabi hadisleri de mecbur inkâr etmek zorunda kalıyorlar çünkü hadisleri inkâr etmezlerse kendi sapkınlıklarına yol açamıyorlar. Hadisleri inkâr edecekler ki kendi sapkınlıklarına yol açsınlar çünkü Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri din için hiç kimseyi katletmedi, hiç kimseyi öldürmedi din için. İslam dünyasının içerisinde

Yahudiler de yaşadılar Hristiyanlar da yaşadılar. Medine-i Münevvere’de Hristiyanlar da yaşadı, Yahudiler de yaşadı. Birisi inancından dolayı katledilmedi Muhammed-i Mustafa’nın sağlığında, sallallahu aleyhi ve sellem. Bazen örnekliyorum ya: Necranlı Hristiyanlar din tartışmaya geldiler, onları reddetmedi, onları dinledi. Onlar ibadet etmek isteyince Mescid-i Nebvi’nin kapısını açtı. Medine’de değişik kavimlerden insanlar vardı. O insanlar kendi kavimlerinin ulusal bayramlarında, neşe günlerinde eğlenirlerdi; onlar bayram yaparlardı; onları Hazreti Muhammed-i Mustafa reddetmezdi ve Mescid-i Nebvi’nin içerisinde onlar harbeleriyle oyun oynarlardı. Mescid-i Nebvi’nin içinde. Biz ne yazık ki bunları unuttuk, bunları es geçtik. Müslümanlar birbirlerini katlediyorlar şimdi. “La ilahe illallah Muhammeden Resulullah.” diyen bir kimsenin kanı herkese haramdır. Bir kimse “La ilahe illallah Muhammeden Resulullah.” dedi mi? Evet. Onun kanı haramdır ama katlediyoruz biz şimdi. Mekke’ye hizmet etme görevini yüzyıllardan beri yapan aileye verdi yine, emaneti ehline teslim etti ve Cenâb-ı Hakk ayet-i kerime indirdi: “Emanetleri ehline teslim etmeniz Allah’ın çok hoşuna gider.” dedi. Biz bunu yapabiliyor muyuz şimdi? “Alo abi ya bizim arkadaşlardan bir adam var ya, bunu alır mısın ya? Şimdi girmeyecek de ne zaman girecek ya?” Bu hale geldik mi? Geldik. Bu hale geldik. Emanetler ehlinde değil. Kıyamet alameti. Kıyameti biz çağırıyoruz. Kıyamet öyle asılı duruyor, biz onu çekiyoruz kendimize doğru. Biz asılıyoruz, kıyamete doğru gidiyoruz. Biz gidiyoruz. Biz istiyoruz onu. Allah bizi muhafaza eylesin.

Diğerleri bunu anlamaya çalışmayıp “Tanrı böyle söylüyor, öyleyse doğrudur.” dediler.

Yani meseleyi hep böyle zahir noktadan baktılar.

Hayal. İbn Arabi'ye göre "Hem o hem O değil." durumunun hakikati kâinatta yalnızca hayalle anlaşılabilir.

Örneğin hayalin bir fonksiyonu olan rüya halinde insan cisim olmayan cismani şeyler görür. Gördüğü nesnelerin maddi suretleri olsa da bu nesneler maddi alemde değil, ruh olan hayal aleminde yer alırlar. Hayal bir mana üstlenebilir, yani akledilebilir, dünyanın şekli olmayan bir gerçekliğine dönüşebilir, ona duyusal biçim (suret-i mahsusa) kazandırabilir.

Mana ve duyusal biçimler birbirlerinin zıddı olmalarına rağmen hayal bunları birleştirme gücüne sahiptir yani Arabi'nin ifadesiyle "el-kavi" (güçlü) ismi kendini gösterir.

Duyusal idrakin ya da akıl gücünün zıtlıkları bir araya getirmesinin olanağı yoktur ama hayal için bu imkânsız değildir. Ebu Said el-Harraz'a sordular: Hakk'ı neyle bildin? Cevap: Zıtları bir araya getirişinin hakikatiyle. (?)

Hayal tarih boyunca hep tartışılmış. Hayal, insanlık var olduğundan itibaren insanların ilgisini çekmiş hep; o yüzden sufilerin ayrı bir alanı olmuş hayal. Felsefecilerin ayrı bir alanı olmuş hayal. Hayali bu fakir ikiye bölüyor, kısaca anlaşılması için. 1) Bir kimsenin bilgi birikiminin neticesinde kendisince kendisinin kurguladığı hayaller. Bu o kimsenin bilgisiyle sınırlıdır. Bakın bilgisiyle. Ne iş yapıyor? Elektrik mühendisi. Elektrik mühendisi ne kadar mühendislik bilgisi var ise o mühendislik bilgisinin üzerinde hayal etmeye başlar ama önce hani bütün her şey bir şeyin felsefesiyle başlar. O felsefe hayaldir. Siz bir iş kuracaksınız, önce o işin hayalini kurarsınız. O işin hayalini kurar, hayalinde o işi yaşar, çalışırsınız. Sonra onu realiteye dökmeye gayret edersiniz ama bu kurmuş olduğunuz iş sizin bilginiz ve istidadınız dairesindedir. Bilginizin ve istidadınızın dışında değildir bu hayal. Bu hayal sizin akıl kapasitenizin hayalidir. Sizin idrakinizin genişliği, derinliği, ölçüsü miktarıncadır. Sizin o esnadaki istidadınızın ölçüsü miktarındadır. O esnadaki sizin bilginiz miktarındadır. O zaman bu hayal kulun kendisine ait; bilgisi, istidadı neticesinde oluşan bir şeydir. Bunun dışına çıkması mümkün müdür? Değildir. O kimse bunun dışında bir şey üretmesi, bunun dışında bir şey hayallemesi mümkün değildir. Bir de o insanın duygularıyla alakalı. Bunu aklın veya bireyin kendi hayallerini sıralarken duygusunu da bunun içine katıyorum ben. Duygu ne? Mesela bir erkeğin kadına karşı iştiaak duyması ve kadının üzerinde hayal etmesi duygusuyla alakalı. Bir kimse ölümü biliyor ya; duygusuyla alakalı, ölümün üzerinde hayal etmesi gibi ama bu duygularda sonuçta bilgiye ve istidada dayanır ve o meseledeki yeterliliğine bakılır o kimsenin. Bu kulun kendisinin kurduğu hayallerdir. Bunun rüyadaki karşılığı bir şeyin üzerine odaklanıp görülen rüyalardır. Bir şeye

odaklanır o kimse, odakladığı şeyi ne yapar? Rüyasında görür. Bir hayal daha vardır, bu hakka aittir. Bunu ikiye ayırdığının sebebi bu. Bu hayal hakka aittir. Sizin o konuda bir bilginiz yoktur, o konuda bir istidadınız da yoktur. Sizin o konuda bir yeterliliğiniz de yoktur ama Cenâb-ı Hakk size ama ilham olarak ama rüya olarak bilmediğinizi öğretir. Bilmediğiniz yoldan sizi ilimlendirir, bilgilendirir. Bu hayal ise Cenâb-ı Hakk’a aittir, kulun bunda herhangi bir inisiyatifi yoktur. Kul bu noktada kendi istidadını da bilmez. Kendi istidadını bilmediği için ona paketlenmiş bir hayal gelir, paketlenmiş bir hayal geldiğinde o kendi istidadının ona uygun olduğunu görmüş olur. O ana kadar o istidattan haberi yoktur ama onun o ana kadar o meseleye yeterlilik olduğunun da bilgisi yoktur onda. O ana kadar o konuyla alakalı bilgilendirilmemiştir de hiç ismini dahi bilmiyor olabilir o meselenin. Bu, peygamberlerde vahiydir, bu velilerde ilhamdır, bu müminlerde salih rüyadır. O kimsenin bilgisinin üstünde bir şeydir bu. Bu kulun üzerindeki hayaldir. Bir de varlığın üzerinde tecelliyatları vardır. Varlığın üzerinde. Varlığın üzerindeki bütün tecelliyatlar -hatta bunu biz bu noktada metafizik alem de diyebiliriz- metafiziğin üzerinde de hayal vardır ama metafiziğin üzerindeki hayal ile bir kimsenin kurmuş olduğu hayalin arasında da fark vardır. Mesela ilme’l yakın ile ayne’l yakın arasında perde olarak bir hayal perdesi vardır. Siz onu boşluk olarak nitelendirebilirsiniz oysa o ayrı bir perdedir. Ayne’l yakın ile hakke’l yakın arasında da perde vardır, o da hayal perdesidir. Her makam ve derecenin arasında bir perde vardır, her makam ve derecenin arasındaki perde de hayal perdesidir. Hayaldir. Ve perdelerin birbirlerinden ayrışması da o hayal perdesiyle mümkün olur. Buna örnek: Acı su ile tatlı suyun birbirine karışmamasıdır. Arasında hayal perdesi vardır, arasındaki hayal perdesiyle acı suyla tatlı su birbirine karışmaz. Bir insandan iyilik de sudur eder, kötülük de sudur eder. Bir insanda iyiliği de kötülüğü de birbirine karıştırmayan insanın fiiliyatlarında ve düşünce sisteminde hayal perdesi vardır. O hayal perdesi iyilikle kötülüğü birbirine karıştırmaz. O hayal perdesi düşünce mekanizmasında iyi düşünceyle kötü düşünceyi birbirine karıştırmaz. Onun arasında hayal perdesi vardır. Mesela biz bir bardak süt alsak sütün içerisine şeker koysak aynı zamanda da biz tuz koysak tuz şekere karışmaz, şeker tuza karışmaz. İkisinin arasında hayal perdesi olur, asla birbirinin içerisine karışmaz. Birbirine bitişiktir, birbirinin aynısı gibi görünür ama birbirinin içinde değildir. Bakın sütün içindedir, bir bardak sütün içindedir. Bir bardak sütün içerisinde şeker de vardır, tuz da vardır. İkisini de karıştırırsınız ama ikisini de birbirinden ayırt eden bir hayal perdesi vardır. Siz o hayal perdesini görmediğinizden ikisinin birbirine karıştığını söylersiniz ve içerken tuzu baskınsa tuzlu dersiniz, şeker baskınsa şekerli dersiniz. Ama içerisindeki şeker baskınsa içindeki tuz tadını almadığınızdan içinde bunun tuz yok dersiniz oysa onun

içerisinde tuz da vardır ama birbirlerinden şeker molekülleri, tuz molekülleri birbirinden ayırdır; asla birbirinin içerisine karışmaz.

Varlık bütünüyle böyledir, her zerre diğer zerreden bir hayal perdesi ile ayırdır amma ve lakin biz o zerrelere bir merkezde bir bütün olarak görürüz. O yüzden o zaman bütün hayaller bir merkezdedir. Hepsi de birbirinin içindedir, birbiriyle bitişiktir ama hiç birisi de birbirinin içinde değildir. Her hayalin kendi içerisinde cisme büründürdüğü her düşünce de birbirinin yanındadır ama nedir? Birbirine karışmaz. Hayal kurarız, düşünce tamamıyla şekilselliğe bürünür. Kendi kendimize bir araba hayal ederiz. Deriz ki kendi kendimize, uçağı gördük ya uçan kuşu da gördük. Uçan kuştan çıkardık uçağın uçmasını. Uçağın uçmasından arabanın uçmasını çıkarıyoruz şimdi. Oysa önce uçan araba yapabiliydik. Aslında önce uçan arabayı hayal ettiler ama uçak çıktı orta yere. Onun uçmasını nereden öğrendik? Biz kuşlardan öğrendik. Onun üzerinden hayal ettik, o varlığın üzerinden hayal ettik ve uçak uçtu. Şimdi yeniden hayal ediyoruz, ne diyoruz? Uçan arabalar olması lazım. Sonra yeniden hayal edeceğiz, diyeceğiz ki, tek kişilik küçük makinalar olması lazım. Hayal edeceğiz. Sonra tekrar hayal edeceğiz, diyeceğiz ki, biz uçamaz mıyız? Sonra tekrar hayal edeceğiz, diyeceğiz ki, bir anda bir başka yerde olamaz mıyız? Sonra tekrar hayal edeceğiz, bir anda birkaç farklı yerde olamaz mıyız? Sonra bir daha hayal edeceğiz, diyeceğiz ki, ya aynı anda kaç tane Mustafa Özbağ olur kaç perdede? Ve hepsi de sahih olur, hepsi de gerçek olur, hepsi de iş görür. Onu hayal edeceğiz. Bu hayal 1) bilgimizle alakalı. Bilgi ikiye ayrılıyordu, değil mi? Bir de Cenâb-ı Hakk'ın bizi kendi ilmi ilahisinden bilgilendirmesiydi. İşte bu ilmi ilahisinden direkt bilgilendirdiği şey de: Hayal diyoruz biz ama bunun adına rüya diyoruz, bunun adına ilham diyoruz, peygamberlerin üzerinde tecelli ederse ne diyoruz? Vahiy diyoruz. O yüzden hayal üzerinde insanlar tarih boyunca hep konuşmuşlar. Bu meselenin içerisinde sufi cenah da konuşmuş. Âdem'den itibaren sufilik vardır, Âdem'den itibaren sufiler kendi yaşadıkları çağın insanlarına yol gösterici olmuşlar ışık gibi. Peygamberlerden sonra peygamberlerin vazifesini yerine getirmişler. İşte o yüzden normalde hayalden bahsedeceksek kısaca bu.

Mana ve duysal biçimler birbirlerinin zıddı olmalarına rağmen hayal bunları birleştirme gücüne sahiptir, yani Arabi'nin ifadesiyle "el-Kavi" (güçlü) ismi kendini gösterir.

Manada metafizik noktada birbirlerinden ayrı olan şeyler hayalle birbirlerine bitiştirirler, birleştirirler ve hayal ile siz bir film şeridi gibi film üretirsiniz. Aslında farklı cisimlerdir, farklı işlevleri vardır, siz onları birleştirirsiniz. Hayal edersiniz, farklı cisimleri birleştirir, farklı bir makina haline getirirsiniz. Aynı makinayı bir silah yapabilirsiniz, aynı makinayı farklı bir işlevde de kullanabilirsiniz. Bu neyle

mümkün? O kimsenin hayal edip o farklı cisimleri farklı şekilleri, farklı güç ve kuvvete sahip olan şeyleri birleştirmekle alakalıdır.

Örneğin Türkiye’de şu anda en uzun ve en gelişmiş dağ ve kayaları delen makine var şu an. Dünya üzerinde en gelişmiş bizdeymiş. En gelişmiş. Sebep? Bize lazım. Bakın, bize lazım. Lazım olunca onun hayalini kuruyorlar. Sebep? Şu anda dünya üzerinde en uzun tünelleri yapan Türkiye. Buna teknoloji lazım. Bir şey lazım, onun hayali kuruluyor o zaman. Bakın, bir şey lazım, onun hayali kuruluyor. Mesela bir otomobil tasarımcısı ne yapıyor? Hayal ediyor aslında. Aranızda desinatör olan var mı? Hayal ediyorsun öyle değil mi? Aslında çiçek öyle değil ama öyle çiçek hayal ediyorsun ve kendi hayalini çiziyorsun, kendin beğenmiyorsun değil mi? Beğenmediğini ne yapıyorsun? Yırtıp atıyorsun. Oysa kendi hayalin. Desinatörlük yapıyor. Hayal ediyor. Bakın, hayal ediyor. Hayalini çizgiye aktarıyor. Şair hayal ediyor, hayalini neye aktarıyor? Söze, kelimeye aktarıyor. O gözünün önünde sevgilisini görmese hayalen o şiiri söyleyebilir mi? O kelimeleri dökebilir mi? Dökemez. Ne lazım? 1) Sevmesi lazım. 2) Sevdığını hayallemesi lazım. 1) Sevmesi lazım. 2) Sevdığını hayallemesi lazım. Seviyorsa hayalliyorsa bilgi birikimi var ise o sevgisini kelimeye dökcek. Öylesine kelimeye dökcek ki yüz yıllar sonrada da o kelimeler konuşulacak. Sebep? İlahi ilham çünkü o. “Beni candan usandırdı, cefadan yar usanmaz mı? Felekler yandı ahımdan, muradımın şem-i yanmaz mı?” Hala daha söyleniyor mu? Söyleniyor. Neden? Sevgiliye yazılmış. O sevgiliyi hayal etti. Çok eski zamanlarda İslam öncesi Arap şiiriyle alakalı elime bir eser geçmişti. İslam öncesi Arap şiiriyle alakalı. Biraz böyle inceledim, İslam öncesinde oradaki Araplar belagatta çok ileri gitmişler ya konuşmada, söz sanatında, kelimeleri kullanmada, harfleri kullanmada. Çölün ortasında kiraz dudaklı, elma yanaklı, mavi gözlü bir sevgili kadın hayal ediyor. Çölün ortasında. Çölün ortasında. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Hazreti Aişe annemize “ya Humeyra” derken Aişe annemizin acaba misal alemindeki haline mi “ya Humeyra” dedi? Neden? Humeyra, elma yanaklı demek. Bir de işin bu tarafı var. Hayal denilince bir de işin misal alemin çıktı, misal perdesi çıktı. Acaba misal perdemizde nasılız? Bir de işin o tarafı var. O yüzden **mana ve duysal biçimler birbirlerinin zıddı olmalarına rağmen** mana metafizikle alakalı, duysal ise beş organımız. Manada farklı, duysalda farklı yani dokunduğunda farklı. O kimsenin şekli şemali karşında manada farklı ama. Zıddı. Birinde dokunamıyorsun ama duysalda dokunuyorsun. Rüyada dokunamıyorsun veya dokunsan dahi rüyada manada dokunmuş oldun. Konuşuyorsun rüyada, gerçekte konuşmuyorsun ama rüyada konuşuyorsun. Birbirinin zıddı mana ile duyunun perdeleri ama ne yapıyor? Yine de o buna rağmen bunları birleştiriyor. Nerde birleştiriyor? Akılda birleştiriyor.

Duyusal idrakin ya da akıl gücünün zıtlıkları bir araya getirmesinin olanağı yoktur ama hayal için bu imkânsız değildir.

Siz manayı duyusal aleme tecelli ettirmeniz mümkün değildir ama onu hayalde yaşarsınız. Onu hayalde yaşamanız mümkündür. Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretleri der ya “Rüya görürsün, rüyada diyor, kolunun koptuğunu görürsün. Sabah uyandığında önce elini koluna atarsın, bir bakarsın ki kolu yerindeymiş, derin bir oh çekersin.” diyor. Derin bir oh çekersin. Mana asla duyuya tecelli etmez, akla tecelli eder ama onu hayalde birleştirirsiniz. Manayla duyguların tecelliyatını, onu hayalde birleştirirsiniz. ***Zıtları bir araya getirişinin hakikatiyle*** demiş Allah’ı bilme. Allah’ı bilmenin çok yolu vardır. Sufiler demişler ya, nefes adedince Allah’a giden yol vardır. Siz Kur'an ve sünnet yolundan seçin ama. Nefes adedince vardır ama siz Kur'an ve sünnet yolundan seçin. ***Zıtları bir araya getirişinin hakikatiyle*** demiş O da Allah’ı oradan bilmiş. Yani zıtlar bir araya geliyor ya. E şimdi de o CERN’ciler buldular öyle değil mi? Ne dediler, kâinat komple zıtlıkların bir araya gelmesiyle oluşmuş. Hatta dünya için ne dediler? Dünya aslında olmaması lazım. Sebep? Zıtlıklardan dolayı. Zıtlıklardan dolayı olmaması gerek diyorlar.

Allah dostları zaman zaman melekleri, peygamberleri hatta tanrının somutlaşması (tecessüd) halini gördüklerinden söz ederler fakat bu gördükleri gerçekte mücessem görüntüler değildir. Bunun gibi kâinatın kendisi de zahir varlıkta görünen ya da vücud kazanmış olan yok hükmündeki (ma'dum) anlamlardan oluşur. Yani kâinat bütünüyle bir hayalden başka bir şey de-ğil-dir.

Arabî, Hazreti Mevlâna –tabi- onların bu hayal görüşü daha da geriye gidersek Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine kadar dayanır. “İnsanlar uykudadır, öldüklerinde uyanırlar.” hadis-i şerifine dayanınca iş o zaman bütün insanlar uykuda, bu yaşam dedikleri şey bir rüyadan ibaret. Arabî’de zaten bunu söyler. Der ki, “İnsanlar uykudadır, bu dünya hayatı onlar için bir rüya hükmündedir.” Hazreti Mevlâna Celaledin-i Rumi hazretleri de “Sen alemleri hayal üzerinde yürür gör.” der. O zaman sufilerin büyük bir çoğunluğu bu alemleri, mevcut alemleri, hayalden ibaret görürler. Bir hayaldir. Tabi bunu daha geriye götürecek olursak Allah kavramı soyut bir kavramdır. Fakat rü’yetullah haktır bahsi var ya, rüyada Allah görülür mü? El-cevap: Görülür. Rü’yetullah haktır denilince, bir kimse Allah’ı rüyasında gördüğünde somut bir cisim gibi görür. Mesela Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri “Ben Allah’ı rüyamda genç bir delikanlı şeklinde gördüm.” der. İmam-ı Azam hazretleri “Ben Allah’ı 99 kez rüyamda gördüm.” der. Sahabeler rüyalarında Allah’ı gördüklerini söylerler. Bu konuda Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin rüyasında Allah’ı gördüğüne dair hadisler mevcuttur. Öyle olunca imamlar ictihad etmişler, Allah rüyada görülebilir mi? El-cevap: Evet, demişler ve İmam-ı Azam hazretleri ayrı bir bâb açmış rü’yetullah haktır, diye ve selef uleması rü’yetullahı kabul etmiş. Hanefi uleması rü’yetullahı kabul etmiş. İmam-ı Maturidi, İmam-ı Azam, İmam-ı Nefesi kabul etmiş. Hanefi akaitçilerinin hepsi de silsile halinde rü’yetullahı kabul etmiş.

Şimdi, melekler rüyada görünür mü? Evet. Melekler aslında soyuttur. Soyut olan melekler bir cisme bürünmüş halde görünürler mi? Evet. Mesela Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Cebrail aleyhisselami somut bir şekilde görür müydü? evet. Mesela sahabeler Cebrail aleyhisselami Dıhye zannetmişlerdi, öyle değil mi? Bu soruları soran kim, denildiğinde sahabeler dediler ki: Dıhye’ydi. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri dedi ki: O Dıhye değildi, o Cebrail kardeşimdi. Size dininizi öğretmeye geldi, dedi. Soyut olan Cebrail aleyhisselam somut olan Dıhye suretinde gördü sahabeler. Sahabeler onu Dıhye suretinde görürken Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri onu Cebrail olarak gördü. Cebrail aleyhisselam olduğunu söyledi. O hakikatini gördü. Cebrail aleyhisselamın hakikatini gördü. Aslında o da hayalden ibaretti. Varlık tamamıyla hayal olunca Cebrail de hayal oluyor. Varlık

tamamiyetle hayal olunca Muhammed-i Mustafa da sallallahu aleyhi ve sellem de hayal oluyor. Varlık tamamen hayal olunca sen de hayal olursun, ben de hayal oluyorum. Varlık tamamıyetle hayal olunca “kün” lafzı hayalin başlangıcı oluyor. O zaman hepimiz de birer hayalden ibaretiz. O zaman hepimiz de birer hayalden ibaretsek o zaman biz bu noktada -bakın- her şey, varlık ve bizler hayalden ibaretsek melekler de hayalden ibaret. Biz nasıl soyut bir kavram iken bir vücuda bürünüp somut olarak görünüyorsak melekler de soyut bir kavramdır, onlar da somuta yani bir cisme bürünerekten görünürler. Görünmesi gerekirse. Aynı şey cinni taifesi için de şeytan için de geçerlidir. Şeytan da somut bir kavramdır ama biz şeytanı gördüğümüzü iddia ederiz ki doğrudur. Gördüğümüzde somut bir kavrama yani somuta indirgenmiş olarak görürüz. Melekleri somuta indirgenmiş olarak görürüz. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini somuta indirgenmiş olarak görürüz, Allah'ı biz somuta indirgenmiş olarak görürüz. Çünkü bir cisim şeklinde bize tecelli eder. Mesela bir ses şeklinde tecelli etti. Kime? Musa aleyhisselama. Nerden tecelli etti? Ateşin üzerinden tecelli etti. Nerden tecelli etti? Ağacın üzerinden tecelli etti ama sesi işitti. Ses somut bir kavram. Bakın, somut bir kavram. O sesi işitti mi? Evet. Ayet-i kerimede sesin geldiği yöne doğru yöneldi mi? Evet. Bakın, somut bir kavram ve Tur-i Sina'da Cenâb-ı Hakk'la kelimullah olarak görüştü mü? Evet. Ama somut bir kavram. Konuşmak, somuta indirgenmesi ve alem tamamıyetle o zaman hayalden ibaret bütün her şey hayal, biz bir hayalin içindeyiz ve hayaliz. Biz bir hayalin içindeyiz ve hayaliz. Ve hepimiz de hayalden ibaretiz ama bu hayali somuta indirgenmiş bir vaziyette yaşıyoruz ve gerçek zannı ile yaşıyoruz. Hani zaman zaman anlatıyorum ya, Hazreti Mevlâna öyle diyor ya “Rüyanızda kolunuzun koptuğunu görürsünüz, kendinize geldiğinizde elinizi kolunuza atarsınız, bakarsınız ki yerinde duruyor.” İşte bu dünya hayatı da, diyor, bundan ibarettir.

İşlerin hakikati şudur ki ne türlü idrak gücüyle olursa olsun, gördüğün ya da idrak ettiğin her şey için tıpkı Allah'ın “Attığın zaman sen atmadın.” dediği gibi “Hem O hem O değil.” demen gerekir.

Bu “Hem O hem O değil.” demesi teşbih ve tenzihi söylüyor. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri düşmanın üzerine bir avuç toprak attı ya, Cenâb-ı Hakk onun bir avuç attığı toprağı kendi üzerine aldı. Dedi ki “Sen atmadın, ben attım.” Fiiliyatı yaratan Allah. Tabi Cenâb-ı Peygamber'in bütün her şeyini kendi üzerine aldı Cenâb-ı Hakk. Böyle olunca hem O hem O değil. Hem O yani bütün her şey teşbih noktasında işleyen Allah hem o değil, O hiçbir şeye benzemez.

Rüya halindeyken gördüğün suretin, olduğu söylenenin aynı olduğundan şüphe duymazsın. Uyanıp da onu tabir edince ise gördüğünün aynısı

olmadığından kuşku duymazsın. Sağlam bir akli muhakemeyle durumun hem O hem O değil hali olduğundan şüphe duymayacaksın.

Bir kimse rüya görür, gördüğü rüyanın gerçek olduğuna o kimse inanır. Eğer o gördüğü rüya gerçekten hakikat penceresinden görüldüyse hiç şek şüphe yoktur. Ayna temizse kirli ve puslu değilse o kimsenin gördüğü rüya bu noktada hiç şek şüphe kaldırmaz. Böyle rüya birinci derecede peygamberlere aittir, ikinci derecede velilere aittir. Diğerleri buna yakın rüyalar görürler mi? Evet ama onlar şeytan vesvesesi rüya da görebilirler mi? Evet. Onlar kendilerince bir şeyi kafaya takaraktan da rüya görülebilir mi? Evet. Bu hayalin, bu hayal alemin kendi içerisinde de dereceleri vardır çünkü. Hayalin de “ilme’l yakini, ayne’l yakini, hakke’l yakini” vardır. Bu hayal dereceleri de kendi içerisinde de O yüzden ilme’l yakın derecedeki bir kimsenin rüyası ile hakke’l yakın derecedeki bir kimsenin rüyası aynı parlaklıkta değildir ve bunların hepsi de soyutun somuta dönüşmesinden dolayı, soyutun somuta dönüşmesinden dolayı tevile ihtiyacı vardır. Tevilsiz mümkün değildir. Mesela miracta Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine süt ikram edildi. “Süt mü, şarap mı?” İki de ikram edildi. Hazreti Muhammed-i Mustafa sütü tercih etti. Sütü tercih edince miracta yani somuta döndü. Neye döndü? Süt. Sütü neye tabir edildi? İlme. Bir kimse, rüyasında ona süt içirilirse o ilim sahibi olacak bir kimse. Bakın süt, ilme tabir edildi. Aslında ilim, ilim olarak ona görünmedi; süt olarak görüldü. Demek ki soyutlar somuta dönüştürülürken değişik rumuzlara döndürülür. Rüya da, halde, bunlar farklı rumuzlarda görülür. Farklı rumuzlarda görülünce ona tabir gerekir. Tabir edenin bu ilimden haberdar olması gerekir. Bu ilimden haberdar değil ise o zaman insanların başını yakar o kimse. Kalbine gelmedi onunla alakalı bir şey. Bu ayıp değil, günah değil. Allah hayırlısını versin kardeş, kalbimize bir şey gelmedi. Gitsin başka yere sorsun. Tevil edeceğim, diye uğraşma. Rüya tevil eden kardeşler, kalbinize bir şey gelmiyorsa tevil edeceğiz diye uğraşmayın. Deyin ki, kalbimize bir şey gelmedi kardeş. Eyvallah. Sebep? Rüya semada durur. Tabir edildiği gibi tecelli eder. Sen sütü ilme tabir edersen o kimse ilim ehli olur. Sen sütü rızka tayin edersen rızık olur. Sen sütü başka bir şeye tevil edersen başka bir şey olur. Sen hakikatine erişmediysen onun sus. Her rüya tevil olacak, diye de bir kaide yok. Sufi kardeşler bu konuda ısrarcı oluyorlar hatta emir vaki yapıyorlar kimisi, rüyam ne anlama geliyor. Bilmedik kardeş. Başka kapıya git, bir bilene sor. İllaki tevil alacak ya. Allah muhafaza eylesin. Sufilik edeptir. Rüyanı anlatırsın, sana bir şey denilirse denilir, denilmezse susarsın, geçersin. Sebep? Çünkü soyut somuta döndürülerekten sana gösteriliyor. Onun manası ayrı, o farklı. O yüzden suret -rüya da gördüğün- rüyan haksı rüyada gördüğün suretlerden hiç şüphelen yoktur. Araba arabadır, suret olarak gördün. Suret olarak gördün. Bugün

Murat'tan göründüm ya. Murat, Murat'tır; gördün rüyada. Murat. Tamam. Şüphe etmezsin onda, sureti gördün çünkü. Gördüğün suret tam ise tanıdığın bir kimse şüphe etmezsin, dersin ki tamam, gördüğümüz bu.

Uykudaki hayal varoluştaki en tam ve genel durumdur.

Uykudaki hayal. Yani uykudaki rüya. Cenâb-ı Hakk denk getirecek ya, ne dedim sohbetin başında? Dedim ki, bir sufinin görmüş olduğu rüya benim için daha önemlidir, dedim. Sebep? Uykudasın çünkü. Vücutla bağın kesilmiş. O esnada sana gösterilen rüya eğer gerçekten salih rüyalardansa hakikatten bir penceredir sana. Onun üzerinde şüphe etme veya sufilikte yakaza denir ya, yarı uykudur. Ne uyuyor ne uyanık. La ilahe illallah, La ilahe illallah, La ilahe illallah... El gidiyor, sen onun farkında değilsin. La ilahe illallah da gidiyor ama uyuyorsun hafif. Yakaza hali bu. Bu esnada görülen rüyalar da hakikate açılır. O yüzden zikir üzerinde durun. Yattığınız yerde dahi zikrullahı devam edin. Uyuyuncaya kadar La ilahe illallah, La ilahe illallah, La ilahe illallah... kaldın. O esnada gördüğün rüya, hakikate açılan bir pencere, bir perde. Ve yahut da normalde uykuda gördüğün rüya, uykuda gördüğün rüya bu manada halden kıymetlidir. Bakın halden kıymetlidir. Neden? Peygamberliğin 46 cüzünden bir cüzdür rüya. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine peygamberlik tebliğ edildikten sonra altı ay rüyayla Ona öğretilirdi her şey. Ve Peygamber'in gördüğü rüya, sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin gördüğü rüya aşikâr; gerçekmiş gibidir. O rüya gerçek olur zaten onun. Velilerin gördüğü rüya da buna yakındır, gerçeğe yakın görür o. Onun gördüğü rüya da tecelli eder. Karanlık gecede ayın ışığı gibidir onların gördüğü rüya. Peygamberlerin gördüğü rüya ise güneş gibidir. Peygamberlerin rüyası güneş gibidir, apaydınlık. Velilerin rüyası karanlık gecede ay gibidir. Onlar yolunu şaşırmazlar. O yüzden. Nasıl peygamberler kendi rüyalarına tabi iseler İbrahim aleyhisselamdaki örnek gibi. Örnek. Aynı şekilde veliler de rüyalarına tabidirler. Çünkü onlar kendileri de bir rüya gördüklerinde bu böyleymiş böyle hareket edilecekmiş, derler, ederler. Onların bir tarafı kendilerine ait değildir. Onların bir tarafında cüz'i iradeleri yoktur. Peygamberlerin tamamında Cüz'i iradeleri yoktur. Tamamında. Onlar tamamen cüz'i iradesizdir, cebridir. Peygamberlerin peygamberlikleri cebridir, cüz'i iradeleri yoktur. Velilerin bir tarafı velilik nuru çalışmaya başladığında cebridir onlar da. Bir tarafı insani tarafıdır, beşer tarafıdır, cebri değildir orası. Bakın cebri değildir ama bu onların hayatlarında çok dar bir alandır. Dar bir alandır orası. İnsanlar bu hali anlamadıklarından onları eleştirirler. İşte şöyle oldu da böyle oldu da yan yattı, çamura battı da şöyle yaptı da böyle yaptı da. Otur oturduğun yere. Bırak. Irgalama, burgalama. Çünkü onların hayatının kısa bir bölümü cebri değildir ama büyük bir tarafı velilik nurunun tecelli ettiği anda

cebridir, onlar da bir tarafa kımıldanamazlar. Onlar da ne yaparlar? Bir tarafa kımıldanamazlar. O yüzden peygamberlerin rüyası güneş gibidir, velilerin rüyası karanlık gecede ay gibidir. Velilerin haricindeki müminlerin rüyası da gökteki yıldızlar misali gibidir. Derecelerine göre konumlarına durumuna göre kâh parlak bir yıldız olur, kâh sönük bir yıldız olur. Bu, onların maneviyatlarına göredir. Maneviyatına göre değişir.

Çünkü hem “ariflerin” hem de sıradan insanların sahip olduğu bir şeydir.

Bu uykudaki rüya. Hem ariflerin hem peygamberlerin hem de sıradan insanların sahip olduğu bir şeydir. Ya bu da bu rüyayı görür mü? Deme. Herkese açıktır o kapı. Cenâb-ı Hakk oradan irşad eder, Cenâb-ı Hakk oradan ikaz eder, Cenâb-ı Hakk oradan ihsan eder. Soyut orda somuta döner. Sen rüyada Beytullah’a gidersin, hac yaparsın, tavaf yaparsın, say edersin, ihram giyersin, tıraş olursun, bütün her şey biter, bir bakarsın uyanmışsın. Hak. Doğru. Ya bu adam onu göremez. Ya neden göremez? Görür o da. Sıradan insanlar da hakikat penceresinden bir şey görebilir. Çok günahkâr insanlar da hakikat penceresinden bir şey görebilir. Bunu sınırlamayın, bunu sınıflandırmayın. Allah lütfeder, ikram eder. Allah ihsan eder. Ve şekline, şemaline girmeyen somutlar vardır; şekline, şemaline girmez. Mesela şeytan ben Cebrail’im, diyemez, ben peygamberim, diyemez, ben Abdülkadir Geylani’yim, diyemez, ben veliyim, diyemez şeytan. Şeytan Beytullah’ın şekline ve şemaline giremez. Yapamaz. O zaman böyle hadislerle sabit olan, bir hadis-i şerif “Benim ve halifelerimin şekline şemaline şeytan giremez.” Hadis. O zaman o kimseye hakikat penceresinden bir perde aralandı. Hak mıdır? Evet. Doğru mudur? Evet. Tevile ihtiyacı var mıdır? Evet. Tevile ihtiyacı var mıdır? Evet. Ama bir kimsenin bunu kendi kendine tevil etme hakkı var mıdır? Hayır. Buna o kimsenin hakkı yoktur.

Başka yerde olma (gayb) fena ve mahv gibi manevi hallere gelince sıradan insanlar bu gibi halleri yaşayıp tecrübe edemezler.

Evet. Yani bu tayy-i mekân etme, başka bir mekânda da başka bir perde de bizatihi bulunma. Bu sıradan insanların işi değildir. Başka bir perdeden bir kimseyi bizatihi getirtirme. Bu başka bir perdede sıradan insanların yapabileceği işler değildir bunlar. Fena hali olma. Fena hali olma. Yani o kimsenin kendi cüz’i iradesinden hiçbir şey kalmayıp tamamıyla mahviyete ve cebriyete girmesi. Bu sıradan insanın hali değildir. Bunlar sufiliğin başlangıcında böyle küçük küçük noktasal şeyler olabilir. Aldanmayın. Çünkü bu hali insanların kaldırmaları çok zordur. Bunu alıştıırırlar zaten seyr-i sülûkte.

Ben zaman zaman diyorum ya, kendi ellerinde gömersin, gerçekten gömersin hem bir de. Oturur, bir de başında ağlarsın. Ne kadar sevdiğin varsa teker

teker gömersin toprağa. Selalar okunur. Sen onu gerçek zannedersin zaten. Sonra o hal üzerinden kalkınca dersin ki, ya yok, halmiş. Seyr-i sülûkte yaşarsın bunu. Ondan sonra da kendi selanı da dinlersin. Hem bir de yattığın yerde. Bakarsın yatıyorsun. Ben zikir yapıyordum, oturuyordum ben. Yatmışsın, selalar okunuyor. Aa seni okuyorlar bir de. Kendi kendine dersin, ya ölmüşüm ben demek ki. Ölüm böyle bir şey. Bir kalabalık, bir kalabalık, herkes can hıraş bağırır, çağırır, ağlar, herkesi görürsün. Dövünen dövünene, yıkılan yıkılana. Alırlar senin cenazeni yıkarlar, paklarlar, başındakileri görürsün, herkes gelir. Bir de öyle bir sahici ki film. Melekler gelir, her şey gelir. Dualar, hocalar hacılar, gırla gidiyor her şey. Sen dersin ki ya tamam ölüm bu işte, demek ki ölmüşüm. Haydi, gömerler seni. Her şeyi görürsün. Tam sahici bir film. Kabre girersin, kabirde sorgu sual: rabbike, nebike, dinike, imanike. Haydi iş mahşer kurulur, iş büyür de büyür. Sen bir bakarsın ki bir otuz üç tesbih gitmemiş elinde. Bir otuz üç bile çekmemişsin yani. Kaldın. Dokunursun bile kendine. Ya öbür tarafta mı uyandım acaba? Bir tuhaf olur, güzel olur. Sonra ertesi gün zaten millet satıyormuş, bakıyorsun, alıyormuş, bakıyorsun. Öyle boş boş bakıyorsun etrafa. Millet koşturuyor. Öldünüz ya. Tabi. Çok güzel oluyor yalnız. Tavsiye ederim herkese. Tabi harika bir şey ya. Muhteşem bir şey, ayakların yerden kesiliyor. Sonra böyle uzun müddet götürüyor seni o. Tabi uzun müddet gidiyor o sende. Sana bir şey söylüyorlar, sen böyle bakıyorsun ölü gözlerle ona, o da bakıyor sana. Tabi ya. Hayat ölü. Tabi. O esnada etrafınızda güvenilir, inanılır insanlar olacak. Eşiniz: Ne oldu bu adama? Yok bu beni kesin aldatıyor canım kafası orda. Tabi. Kadın böyle olsa düşünün adamı. Yani yemek? Yemek? Yiyecek miyiz yemek? O hale gelir. İnsan düşün bir de bir yerde çalışıyor o kimse. Abdülhalim'i düşündüm de. Ertesi gün adam çeşme taktıracak, Abdülhalim'i bekliyor. Abdülhalim gitmiş, ne çeşme mi? Sana mı takacaktık çeşme? Ya ölüm var ya, boş ver. Sufileri o yüzden eleştirmişler. Kadın bakmış, adam gidik kafası ya. Rabia-tül Adeviyye neden evlenmiyor? Hangi adam çekecek ki onu? Perdeden perdeye geçiyor. Bu bakmışsın Hu'da, bir bakmışsın Hay'da, bir bakmışsın karışık bir zikrullah yapıyor cayır cayır. Yanınızda konuşan bir hatun var. Gece sabaha kadar konuşuyor. Hanginiz çekecek öyle bir hatunu? Veya kadınlara desem ki, bütün gece konuşan bir adam var. Hanginiz çekecek? Zor iş.

Başka yerde olma (gayb)

Gayb, hani böyle burada ama burada değil. Görüntüde orda. Adam yataкта zahiren yatıyor ama orda değil. Veya adam orda seccadede zikrullah yapıyor ama orda değil. Kadın orda ders çekiyor, oturmuş odanın bir köşesinde ders çekiyor, zikir yapıyor ama orda değil. Gayb hali. Adam veya birkaç perdede, altı yedi perdede birden görülüyor, on perdede birden görülüyor. Allah çarşısına pazar versin,

arttırıyor daha, başka perdelere de gönderiyor. Yok mu perde? Dolu. Her yerde de iş var mı? var? İş biter mi?

Fena ve mahv hali

Bitti. The end. Bu, demek ki herkesin işi değil. Allah bizi muhafaza eylesin inşaallah.

Allah bütün yaratılmış şeyleri kendi içlerinde kendileri olarak ancak bu mertebede varlık alemine getirmiştir. Böylece Allah hayal mertebesini kendisi olarak kendisindeki asıl durumu göstermek için var etti. Öyleyse bil ki mazharda ortaya çıkan (zahir) -ki onlar asıllardır (a-yân)- hakkın vücududur ve mümkünler olarak O'nun zuhur edişi olan suretler ve sıfatlardan dolayı O, O değildir.

O yüzden yaratılmış olan bütün her şey bu mertebede, bu alemde, bizde somut olarak görürüz; somutsal kavramlar üzerinden görürüz. Cenâb-ı Hakk hayali kendine saklamıştır. Kendisi de hayal noktasında durur. Hayali bize göstermesinin sebebi de kendisini bildirmek içindir. Eğer batini yani hayali bize bildirmemiş olsaydı bizim Onu bilmemiz mümkün değildi, diyelim, meseleyi kapatalım.

“Aramakla bulunmaz, lakin bulanlar arayanlardır.” BEYAZID-I BESTAMÎ

Tanrıyı nasıl bulabilirim?

İbn Arabî bütün insanların bu soruya cevap vermesi gerektiğini söyler. Cevaplarının doğruluğunu başarılı bir şekilde teyit edenleri ehlü'l keşf ve'l vücud olarak adlandırır. Onlar kendileriyle Rab'leri arasındaki perdenin ötesine geçen ve onun huzuruna ulaşabilenlerdir. Geçtikleri bu yol herkese açıktır.

Arabî perdelerin ötesine geçmiş olmakla beraber sonsuz sayıda perde olduğunu ve bu dünyanın ve ebedi hayatın her anının sürekli bir biçimde perdelerin kalkışını temsil ettiğini kabul etmeye hazırdır.

Tanrıyı bulmak hayrete düşmek demektir. Fakat bu insanın kendisini kaybedip yolunu bulamayacak hale gelmesinin şaşkınlığı değil hem tanrıyı bulup bilmenin hem de bulamayıp bilmemenin hayret halidir. Tanrıdan başka var olan her şey olumlama ve olumsuzlama, bulma ve kaybetme, bilme ve bilemem halinin hayreti içinde gezinir.

Bulanlarla geride kalan bizler arasındaki fark onların bu ikircikli ve belirsiz durumunun tamamen farkında olmalarıdır. Onlar Hazreti Ebu Bekir'in söylediğinin ne anlama geldiğini çok iyi bilirler.

“Anlamaktan aciz olduğunu bilmenin kendisi idraktır.” Onlar tanrı ile ilgili her hayati sorunun cevabının hem evet hem de hayır olduğunu bilirler. Tıpkı şeyhin dediği gibi: “Hem o hem o değil.”

Arayıp bulmanın yalnızca epistemolojik bir faaliyet olmadığını tekrarlamak gerekir. Bu asıl itibarıyla ontolojik bir iştir. Varlık, tanrıya ve dünyaya dair bilgiden önce gelir, hiçbir şey var olmadan bilinemez. Sık sık söylenen sufi sözünde olduğu gibi “Allah'ı ancak Allah bilir.”

Yunus'tan!

Sensin bize bizden yakın

Görünmezsin hicap nedir?

Ayıbı yok görklü yüzün üzerinde nikap nedir?

Levh üzere kimdir yazan, azdıran kim, kimdir azan?

Bu işleri kimdir düzen?

Bu işleri sen bilirsın, sen verirsın, sen alırsın.

Ne kim dilerse kıların, ya bu soru hesap nedir?

Kün'i bir kezin söyledin, her nesneyi var eyledin.

Yine ahir bir söz ile onu kılmak harap nedir?

Hani bu mülkün sultanı, bu ten ise hani canı?

Bu göz görmek diler onu, bu merci ve meab nedir?

Yunus bu göz onu görmez, görenler hot haber vermez.

Bu menzile akıl ermez, bu koyduğun serap nedir? (Yunus Emre)

Allah'ın ahlakıyla ahlaklanmak!

İbn Arabî'nin Allah'ın ilahi sıfatlarının insan üzerinde tecellilerini anlatmak için en çok kullandığı terim "ahlaklanmak" tır. (tahalluk) Bu kelime genel olarak "ahlak" özel anlamda ise "ahlaki özellikler" olarak tercüme edilebilecek "huluk" kelimesinin kök anlamlarıyla bağlantılıdır.

Huluk insanın karakterini gösterdiği gibi iyi ya da kötü ahlaki özelliklerinin her biri de aynı isimle anılır. Kelimenin çoğulu ahlaktır. Bu terimin geçtiği bazı hadisler:

Hazreti Peygamber'e sordular: İmanın en üst kısmı nedir?

Cevap: Güzel ahlaktır. Hesap gününde mizanda güzel ahlaktan daha değerli bir şey yoktur.

Her dinin bir ahlakı vardır ve İslam'ın ahlakı da hayadır.

Peki, Allah'ın ahlakı nasıldır sorusu onun isimlerini sayarak cevaplanabilir. Arabî için Allah'ın ahlakı ile ahlaklanmak ile Allah'ın isimleriyle ahlaklanmak aynı şeylerdir ve sufilerin manevi yolu budur.

Bir kıyas bir soru için konuyu bu kadar uzattım; gelelim konuya, soruya!

TANRI ÖLDÜ! Nietzsche'nin deyişi. Nietzsche, hiçbir adaletle sığmayan, sayısız çatışma ve acılar iyi bir tanrıya nasıl mal edilebilir düşüncesinden yola çıkarak tanrının ölümünün insanın anlaşılmasız olan doğasını yenmesi için bir üst insana ulaşabilmesi için bir mecburiyet olduğunu savunmuştur.

Tanrı ölmüştür çünkü insan kendi hareketlerini yönlendirebilecek düzeydedir. Nietzsche'nin varoluşa yönelik en büyük amaç ve umut olarak

koyduğu üst insan kavramının çıkış noktası, insanlığın ortak ve içsel dünyasında gerçekleşen bir krizdir.

Nietzsche'nin üst insanı, İslam felsefesinde İbn Arabî, Mevlâna, Hallaç gibi mutasavvıfların ortaya koyduğu, benimsediği insan-ı kâmil kavramıyla benzerlikler taşır mı?

Üst insan tanrıya daha az ihtiyaç duyulan bir dünya yaratabilir mi? Ya da biz bireyler kendi değerlerimizi yaratma görevinde miyiz?

Üst insanla insan-ı kâmil kıyaslar mısınız?

Aydınlanma Çağında tanrıyı öldüren Avrupa'yla günümüz Türkiye'sindeki tanrıyı karşılaştırır mısınız?

Bu yazıdaki her şey alıntıdır.

"Aramakla bulunmaz, lakin bulanlar arayanlardır." BEYAZID-I BESTAMİ

Bu söz meşhurdur ya bütün sufiler kendilerince bu sözü bir şekilde düstur edinmişler ama ben bu sözü de bir çit ileriye hadis-i kudsiyle taçlandırayım.

Aramakla bulunmaz lakin bulanlar arayanlardır. Zaten hadis-i kudsi de bunu bu şekilde bu meselenin manasını açıyor, öyle diyelim. "Arayan bulur. Bulan tanır. Taniyan sever. Seven âşık olur. O bana âşık olursa ben de ona âşık olurum. Ben ona âşık olduğumda gören gözü, duyan kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı, söyleyen dili olurum. Benimle görür, benimle duyar, benimle tutar, benimle yürür, benimle konuşur." aslında bu hadis-i kudsiyi tamamlayan bir hadis-i şerif daha var: "Onun canını ancak ben alırım ve onun pahası yani karşılığı da ancak bana aittir." Tabi bazı insanlar vardır maddecidir, düşüncesi de materyalizme dayanır. Bu, aramakla bulunmaz; dediği şey materyalizmi batırmak ve akli ilahlaştırmanın önünü kesmektir. Akli ilahlaştırmanın önün kesmektir ama tabi hani havf ve reca noktasında durmak var ya; korkuyla ümit arasında, olur la olmaz arasında, hep zıtlıklar mukimdir ya varlığın içerisinde. Aramakla bulunmaz ama bulanlar hep arayanlardır. Bundan ne anlarsın? Aramaya çıkmamız lazım. Onu bulmamız lazım. Neyi bulmamız lazım? Tanrı. Soru sahibinin yazısı. Evet. Aslında bir kimse hiçbir şeye inanmıyorsa ve bir şeye inanmak için yola çıktıysa o tanrı arıyordur kendisine. İnanacağı bir tanrı arıyordur. İnanacağı bir tanrı arıyorsa daha henüz inanacağı tanrı aradığından tanrının ne olduğunu ne olmadığını bilmiyor henüz daha. Eğer tanrı arayışına çıktı da yolu Allah'a keşiştiyse o zaman tanrı algısı Allah'ın üzerine oturacak

yerleşecek. Eğer bu arayış esnasında değişik tanrı düşünceleri, değişik tanrı inanışlarıyla karşılaşır o zaman onun aradığı farklı bir şey olacak ve enteresan bir şey; tarih boyunca tanrı arayanlar ne yazık ki hep boşluğa düşmüşlerdir. Tanrı arayanlar. Bu artık sebebi, hikmeti nedir; bu ayrı tartışma ama bu tanrı arayışı insanın içerisinde fitridir. İnanma algısı, inanma düşüncesi fitridir. Bütün insanlar fitratlarının üzerine mecburi istikamet dairesinde o tanrı inanışı, Allah inanış veya o inanışı isteme, o inanışa doğru koşma fitridir. Neden fitridir? Bunun fitriliğinin ölçüsü nedir? Cenâb-ı Hakk ruhları yarattı. Ruhları yarattıktan sonra onlara sorudu. “Ben sizin rabbiniz değil miyim?” Ruhların hepsi de “Bela. “Evet, sen bizim rabbimizsin.” dedi. Bunu yeni ahit İncil, eski ahit Tevrat, daha ondan eskisi Zebur ve bütün Âdem’den itibaren bütün peygamberler ve nebiler bu inanışı kabul etmişlerdir. Hatta siz doğunun daha uzağına uzak doğuya kadar gitseniz ve hangi inanış felsefesine uğrarsanız uğrayın, üç aşağı beş yukarı dilleri farklı da olsa aynı anlayışı size söyleyeceklerdir. Ve bütün bu inanç sahipleri biz ister batıl görelim, ister doğru görelim, ister eksik görelim, ister yanlış görelim, isterse biz onu küfür olarak nitelendirelim, başlangıcını bu noktadan ele alacaktır. Allah bütün ruhları yarattı. Biz Allah diyoruz, onlar kendilerince kendi tanrılarını diyecekler. Buda’ysa Buda diyecek, Tao’ysa Tao diyecek. Örneğin: Aristo farklı bir şey diyecek ama aynı kapıya gidecek yani farklı bir şey olmayacak ve diyecek ki bütün ruhları yarattı, dedi ki: “Ben sizin tanrınızım.” Bunu ister yarı insan tanrı inanışında olanlar da olsa buna aynı şeyi söyleyecekler. Çünkü din Âdem’den itibaren İslam’dır. Kaçınıcı Âdem olursa olsun, hangi Âdem olursa olsun. İster ilk yaratılmış olan Âdem aleyhisselamdan itibaren olmuş olsun, ister sonradan gelen Âdemler olsun. Hangisi olursa olsun. İster ilkinden gelen Âdemler olsun, sonuçta hepsi de Âdem onların. Sizler de Âdem’siniz. Âdem olmayan hiçbir kimse yok. Kadını erkeği Âdem. Eğer Âdem olabildiyse nur ala nur ama yok Âdem olamadıysa Âdem olmaktan uzaksa o zaman söyleyecek bir laf yok zaten.

Tanrıyı nasıl bulabilirim? İbn Arabî bütün insanların bu soruya cevap vermesi gerektiğini söyler.

Tabi insanlar bir şekilde daha doğrusu çok özür dilerim affınıza sığınarakтан söylüyorum, insan olduğunun farkında olan insanlar. Kimisi çünkü insan olduğunun farkında değil henüz. Görünüşü insan ama insan olduğunun farkında değil. İnsan olduğunun farkında olanlar, bu dünyaya ait olmadıklarını görüp kendilerince derinleşme ihtiyacı duyarlar; yani eğer insan olduğunun farkındaysa. İnsan olduğunun farkında değilse o; bu dünyaya yiyecek, içecek, cinsel ilişkiye girecek, uyuyacak ve ölecek. Bunun için ne yapması gerekiyorsa onu yapacak. Çok özür dilerim ama hayvandan bir farkı kalmayacak. Sonra Batı toplumunun dediği gibi o

ibareye dahil olacak: İnsan konuşan mahluktur. Batı insanı böyle tabir eder. Tabi bizde de böyle bir kısım sorgusuz sualsiz Batı'dan ne geldiyse doğru kabul edip alanlar vardır ya, bizde de bunu söyleyen insanlar çıkmış. İnsan nedir? Konuşan hayvandır, hayvan-ı natıkadır, eski dilde. Bu değildir. İnsan, yer yüzünde, varlık aleminde Allah'ın halifesidir. İnsan sadece konuşan bir varlık değildir. Cenâb-ı Hakk'ın esma-i sıfatının tecelli ettiği ama farkında olsun ama farkında olmasın, tecelli ettiği varlığın nadide bir çiçeğidir. İnsan var ise varlık alemi kıymetlidir. İnsan yok ise varlığın hiçbir anlamı yoktur. Melekler, cennet, cehennem, levh-i mahfuz, kürsü, varlık alemi dediğimizde Allah'ın zatının dışındaki, Allah'tan sudur eden her ne var ise varlık alemidir. Bu varlığın tacı, tahtı, en kıymetli hazinesi insandır. İnsandır Cenâb-ı Hakk'ı arayacak olan, insandır Allah'ı bilecek olan, insandır Allah'ı sevecek olan, insandır Allah'tan nefret edecek olan, insandır Allah'a düşmanlık edecek olan, insandır Allah'a sırtını dönecek olan, insandır Allah'tan sırtını döndükten sonra yeniden Allah'a yönelecek olan, insandır günah işledikten sonra tövbe edip yeniden Allah'a yüz sürecek olan. İnsandır ne kadar günah işlerse işlesin, ne kadar günah işlerse işlesin, tövbe ettiğinde tövbesini kabul edecek olan bir Allah'a inanan insandır. Başka bir varlık yoktur. O yüzden insan varlığın incisi hükmündedir. Varlığı bütünüyle bir okyanus gibi görseniz ki öyledir, varlık bütünüyle bir okyanus gibidir. Bütünüyle. Öyle görseniz, o okyanusun içerisinde en nadide inci insandır.

O yüzden insanı sadece konuşan bir varlık gibi nitelendirirsek konuşan kedi de bulursunuz, konuşan kuş da bulursunuz, konuşan başka bir hayvan da bulursunuz. O konuşuyor diye o Allah'ı bilmez. O birkaç tane harf çıkarttı diye o Allah'ı tanımaz, o birkaç tane kelime ezberledi diye o Allah'ı bu noktada arama ve bilme noktasında değildir. O yüzden insansa eğer insansa bir manevi derinliği, kendince bir kendisini tanımaklığı var ise o kimse beni böyle yaratan var, deyip beni böyle bir yaratan var deyip, daha önce ben yok idim, neredeydim belli değil, neredeydin? Neredeydin? Yoktun. Neredeydin? Yoktun? Neredeydi her şey? Yoktu. Sen de yoktun, ben de yoktum, o da yoktu, o da yoktu. Yoktuk. Yoktan var eden var. Nasıl var olduk? Diyecek ki maymundan. Maymun nasıl oldu? Maymun nasıl oldu? İşte şundan oldu. O nasıl oldu? İşte bundan oldu. O nasıl oldu? O da ondan oldu? O nasıl oldu? Kaldın, tıkandın. O nasıl oldu? O ondan devşirdi, o ondan devşirdi, o ondan devşirdi. İyi, başlangıca geldik. O nasıl oldu? Sıfır. Hiçbir şey yok iken O var idi. Hiçbir şey yok. Başlangıcı var. Hani evrimciler var ya. Evrim teorisine göre ne diyor? Balıktı, balıktan maymun oldu, maymundan insan oldu. Başlangıcı neydi? Balıktı, diyor. Bunu söyleyen kimse, o günden sonra balıktan insan yok da, maymundan insan olan da yok. Komple dindarlar, Hristiyanlar, Yahudiler,

Müslümanlar komple aslında İslam'la savaşırken en büyük silahı kendilerine de çektiler. Bu evrim teorisi İslam karşıtlığıdır ama evrim teorisi İslam karşıtlığı olarak çıktı, Batı bunu kabullendi, kendilerince İslam karşıtlığı yapacak ama e senin de kendi dinin gitti? Sen İsevilğin de sorgulanıyor, senin Musevilğin de sorgulanıyor.

Şimdi Batı kendi evrim teorisini kendisi yok ediyor. Vatikan savaş açtı evrim teorisine. Bakın Vatikan savaş açtı evrim teorisine. Sebep? Çünkü o da kendi ayağına sıkıyor evrim teorisini kabul ederse. Çünkü onun da dini sorgulanacak. E din sorgulanacaksa o da sorgulanacak. Şimdi evrim teorisi noktasında devam eder gidersek Allah muhafaza eylesin yani hepsini de kibrit suyu dökülecek bütün ehli kitabın da. E o zaman insanlar kendi kendilerine bu soruya cevap vermeleri gerek. Demeli ki, ben kendi yaratıcımla nasıl tanışırım? Kendi yaratıcımla nerde buluşurum? Ben kendi yaratıcımı nasıl görebilirim? Ben kendi yaratıcımla nasıl ben hemhal olurum? Bunu insanın kendi kendine -normalse bir kimse gerçekte insansa- bunu kendisinin sorması gerekir ama bütün insanlardan bunu beklemek ham hayaldir. Sebep? İnsanların çünkü büyük bir çoğunluğu bu soruyu sormaz. Gaflete dalmışlardır. Gaflettedirler. Gaflette olduklarından dolayı nerden gelmiş, nereye gidiyormuş, ne yiyormuş, ne içiyormuş, nasıl bir insanmış, ne kadar düşünceye sahip, ne kadar derinliğe sahip, bu zor bir şeydir ve dünya üzerindeki bu vahşi kapitalist sistem insanları bu tip soruları sormaya müsaade etmez. Bu vahşi kapitalist sistem size bunları sorgulatmaya da müsaade etmez. Sakın böyle işte biz sorarız, deyip de cengaverlik yapmayın. Almanya'da Hans da bunu sormaz, Amerika'daki Corç da bunu sormaz, Müslüman dünyasındaki Ahmet de bunu sormaz. Sebep? Hepinizi de boğazından yakalamış; hepinizi yemekten, içmekten, seks yapmaktan, giyinmekten, modadan yakalamış sizi. Şeytan hepimizi yakalamış. Sabahleyin kalktığınızda namaz mı, abdest mi, oruç mu ne kadar bir faziletlilik ne kadar bir erdemlilik, onu mu düşünüyoruz yoksa kahvaltıyı nerden yapalım; onu mu düşünüyorsunuz? Yattığınız yerde ya ne yiyeceğiz bugün, sabah kahvaltısını mı, diye düşünüyorsunuz, yoksa akşamdan bir şey araştırdınız, kafanız orda kaldı, onun üzerinde mi duruyorsunuz? Kendinize bakın. Kendinize baktığınızda o zaman kendi derinliğinizi ve kendi entelektüelliğinizi de göreceksiniz. Sabahleyin kalkar kalkmaz ben işimi düşünüyorum. Harikasin sen, işi düşün. Öbürkü de sabah kalkar kalkmaz hangi restoranda kahvaltı ne var onu şey yapacak. Adam bir de saymış kahvaltıda kaç çeşit veriyor diye. Üşenmemiş saymış. Normal. Hac yaparken Hilton'un terasından namaza duruyorsa Müslümanlar ümrede, hacta, Beytullah'ın hemen dibinde, devasa yükselen otellerde otel lobilerinden namaza duruyorsa Müslümanlar bunları düşünmesini bekleyemezsiniz. Yani önce oteldeki yemekleri soruyorsa Müslümanlar, Müslümanlardan bir derinlik beklemeniz mümkün değil.

Yani oradan alacak olduğu tespihi araştırıyorsa önce Beytullah'ın Rûkn-ü Yemani'sini bilmiyor, Hacer'ül Esved'in olduğu yeri bilmiyor, Rûkn-ü Irakî'yi bilmiyor ama tespihler nerde satılıyor, en iyi alışveriş nerde onu biliyorsa Müslümanlar Müslümanlardan bu derinliği beklemek mümkün değil. Müslüman en iyisine layık deyip de lükste, israfta, şatahatta, şatafatta, sefahatte Müslümanlar çağ atladıysa Müslümanlardan bu soruları beklemek mümkün değil. Aynı şey Avrupalılar için de geçerli ama biz onlardan daha fazla şana, şöhrete, şatafata aitez. Bizdeki perde kültürü onlarda yok. Bizlerdeki yatak odası kültürü onlarda yok, bizlerde olan oturma odası kültürü onlarda yok. Onlar bizlerden daha itidalli yaşıyorlar. Ben görmedim, gezmedim, anlatıyorlar. Bir apartman kaç katlı? Beş katlı. En altında bir tane çamaşır makinası, beş katı da aynı çamaşır makinasında yıkıyor saatle. Öyle anlattılar, doğru yanlış bilmiyorum. Amerika'da parayla yıkıyorsun, çamaşır makinesi çok zenginlerde var. Bizim memleketimiz çok zengin. Bir tane yetmiyor, iki tane var bizde. Tabi. Bizim memleket çok zengin. Gerçekten. Biz o kadar çok zenginiz ki size tuhaf gelir bunlar. Yani o Avrupa'da yaşayanlar kullanılmış kıyafetler satan mağazalar varmış, oradan alıyor millet, oradan giyiniyormuş. Bizde nerde, mümkün mü? Bizler bir takım elbiseye 2 milyar, 2,5 milyar vermeden takım elbise aldık; kabul etmiyoruz onu. Tabi, biz buyuz. İsrâf bize haram kılındı, bir de o var. En fazla ekmek atılan ülke biziz, Müslümanlar. Hacca, umreye gidenler elini kaldırsın. Muhteşemsiniz. Atılan yemekleri biliyorsunuz değil mi orda; pilavları, ekmekleri, yemekleri, değil mi? Bir de nasıl atıyorlar yemekleri, arabaların üzerinden atıyorlar değil mi? Müslümanların da eller havada arabaların üstüne doğru gidiyor değil mi? O da arabanın başında bir tane Bangladeşli ya da Pakistanlı yani kendince aslında kendi seviyesinde değil oradakiler ama o böyle önemli bir iş yapıyormuş gibi. Bir de bakıyor. Ben izliyorum uzaktan. Adam nefisini tatmin ediyor, ona kim tebessüm ediyorsa o tarafa doğru fırlatıyor. Ona bakıyor, ona doğru fırlatıyor, o ona tebessüm etti çünkü. Hâlbuki 100 dolar maaşla çalışıyor. O, 100 dolar maaşla çalışıyor; hacı 5 bin dolar vermiş hacca gitmiş. Bakın o, 100 dolar maaşla çalışıyor; öbürkü 5 bin dolar vermiş hacca gitmiş. 5 bin dolar hacca giden bir kimsenin geride vardır daha 5 10 bin doları hatta Türk'se bu daireleri, katları, yatları. Torun tombalak bütün herkesin işini ayarlamış, bir tek hacılığı eksik onun ya da faizle çevirmiş kolları, çevirmiş kolları ne varsa milleti soymuş, soğana çevirmiş, dövmüş, çarpmış, yapmış yapacağını, bir hacılığı eksik onun. Onun bir hacı olması lazım. Bir de hacı oldu mu tamam onun işi. Bitti. O adam elini kaldırıyor bir tane yoğurt almak için. 5 bin dolar vermiş, hacca gitmiş. Bakın, bir yoğurt bir riyal küçük yoğurtlar. 5 bin dolar ver, hacca git, bir riyalik yoğurt için elini kaldır ve yalakalık yap, "Buradayım." Allah seni kahretmesin! Bu Müslümandan entelektüellik beklemek mümkün mü? "Elhamdülillah, mübarekle bu ümrede beraberdik." "Vay ya, nerde kaldı mübarek?" "E Hilton'da."

“Vay ya mübarekle oradan -diyorum ben- cam fanusun içinden namaza durmuşsunuzdur.” “Hacım çok rahat oluyor elhamdülillah. Çok güzel oluyor.” Ne feyizlidir, ne feyizlidir, diyorum ben ona şimdi. “Elhamdülillah.” diyor. Hatta bana birisi dedi ki: “Yanlış anlama, senin şeyhin var ama ben mübareğin yanına götürüyüm seni.” dedi. “Ben geleceğim, mübareğin elini öpeceğim, ziyaret edeceğim de kendi kendime düşünüyorum, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri sağ olsaydı Hilton’un kapısından içeri girer miydi, diye düşünüyorum.” dedim. Durdu. Dedim “Hazreti Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali, Şah-ı Nakşibendi hazretleri acaba Hilton’un kapısından içeri girer miydi? Orda hac, ümre yapar mıydı?” Kaldı arkadaş. Böyle bir İslami topluluktan bu entelektüelliği aramak hamlık olur zaten veyahut da Avrupa’da işten çıkıp gidip bir bira, yanına bir patates kızartması cips, ondan sonra yarı sarhoş bir şekilde eve, yat, sabahleyin saat 04.30’ da kalk, Mercedes fabrikasına tekrar koşa koşa git, elinde sefer tası veya soğuk sandviçle. Bin metroya, Mercedes fabrikasında in, git, orda dört saat çalış, ondan sonra soğuk sandviçini ye, sonra bir dört saat daha çalış sekiz saat, ondan sonra çık Mercedes’ten, bin metroya gene, tekrar git mahallene, oradan geçerken barda yine birkaç bira iç, yanına patates kızartması cips veya başka bir şey sonra git eve yarı sarhoş bir şekilde, yat, bundan bu entelektüelliği ara. Yani ne yapacak, tanrıyı nasıl bulabilirim diye düşünecek? Bu mümkün mü? Değil. Bunu beklemek mümkün değil. Yani siz gideceksiniz; Amerika’da, New York’ta yaşayan bir kimsenin tanrıyı nasıl bulabilirim diye bir derdinin olduğunu düşünüyor musunuz? Hayır. Kim düşünüyor bunu?

Valla tarih boyunca bunu hep sufiler düşünmüşler. Birisi gelmiş, onların kulağına fısıldamış. “Ara.” Birisi gelmiş, uçuk bir laf söylemiş. O uçuk laf söyleyenlere hep laf söylerler ya. Onların uçuk laf söylemesi insanları irdelemek, ırgalamak, kendine getirmek içindir. “Var mı benden şanı daha yüce?” Bu lafı nasıl sen söylerisin? Var mı kardeşim, var mı? Var. Ne var? E Allah var. Hani? Sende Allah nerde? Ne var? Allah var. Anlatsana bana Allah’ı. Hangi Allah? Kimin Allah’ı? Bana Allah var deme. Anlat. Yer mi, içer mi, yatar mı, uyur mu? E O yemez, içmez. Onu ben de biliyorum. E O uyumaz. Onu ben de biliyorum ya. Ben sendekini görmek istiyorum. Kime sorsam burada herkes Allah var, diyecek mi? Diyecek bana. Var mı demeyecek olan? Var mı Allah yok diyecek olan? Ben diyorum. Hadi anlatın bana. Dedim yok. Sizin inandığınız Allah yok. Anlatsın birisi bana. Bitti. Edep değil, anlatın bana. Birisi çıksın, Allah var, benim inandığım Allah böyle, desin, anlatın.

İşte Muhyiddin İbn Arabî de onu demişti: “Sizin taptığınız Allah benim ayağımın altındadır.” dedi. Yer yerinden oynadı. “Sizin taptığınız Allah benim ayağımın altında.” dedi. Yer yerinden oynadı. Kaç yıl geçti? Bin yıl geçti. Değişti mi

bir şey? Değişmedi bir şey. Karabaş-ı Veli Tekkesi'nde ben sizin inandığınız yok, dedim. Birisi çıkıp da var, demedi. Değişmedi bir şey. Demek ki toplum içerisinde o günkü zaman içerisinde çılgının birisi çıkıyor, bir şey söylüyor. Kim söylüyor bunu? Sufi söylüyor. Herkes taş atıyor ona. Çıktı Hallacı Mansur, "Ene'l hak." dedi. Herkes taş attı, herkes sorguluyor, herkes bir şey diyor onunla alakalı. Dememiş olsaydı hiç kimse sorgulamayacaktı. Dememiş olsaydı hiç kimsenin umurunda değildi hiçbir şey. Attığı taşın dalgası bugüne kadar geldi. Bana birisini gösterin bir taş atsin, dalgası hep ebediyen gidecek olsun. Birisi bir söz söylesin, o söz hep tartışılacaktır. Bakın; Hallacı Mansur'u, Muhyiddin İbn Arabî onunla alakalı ondan bahsediyor. Mesnevi bahsediyor, kendisinden sonra gelen bütün sufiler Hallacı Mansur'dan bahsediyor, yetmiyor, Muhammedîlerin konuştuğu yetmiyor, İseviler konuşuyor, Museviler konuşuyor, Hindular konuşuyor, Osho konuşuyor, Avrupa konuşuyor, Amerika konuşuyor, herkes konuşuyor. Ama bir taş atıyor. Muhyiddin İbn Arabî konuşuyoruz burada, bin yıl geçmiş üzerinden, bin yıldan beri bir şey söylemiş, doğrudur yanlıştır ayrı bir şey, seni ırgalamış, seni irdelemiş, New York'ta kürsü kurmuşlar, Londra'da kürsü kurmuşlar, Berlin'de kürsü kurmuşlar. İbn Arabî araştırma kürsüleri kurmuşlar, harıl harıl Avrupalı İbn Arabî'yi araştırıyor, tartışıyor, beş yüz yıldan beri İbn Arabî konuşuyor Avrupa. Biz kendi değerimizi konuşmaktan korkuyoruz. Onlar beş yüz yıldan beri İbn Arabî'yi tanıyacağız, İbn Arabî'nin sözlerini çözeceğiz, İbn Arabî'nin kullanmış olduğu terimler ne manaya geliyor, bunları anlamaya çalışacağız, derken bizimkiler işin içinden çıkamıyor. "Kâfir o ya bırak." diyor. Bizde çok basit birisinin küfrüne fetva vermek. Tabi internette harıl harıl yaz Muhyiddin İbn Arabî diye, kâfirliğine dair bir sürü sana yazı yazsınlar, söylesinler, söylemişler, fetva vermişler. Okudun mu? Yok. Araştırdın mı? Yok. Anlamaya çalıştın mı? Yok. Ya bu adam "İla ilahe illallah Muhammeden Resulullah." dedi, yine kâfir mi diyecek? Yine kâfir diyecek. Adam şimdi bana da diyor. Yarın şimdi bana diyecek zaten bu sohbeti dinleyen, "Sizin inandığınız Allah yoktur." dedi diyecek, herkes yazacak, kâfir oldun sen, diyecek. Evet. Diyecek mi, demeyecek mi? Allah için söyleyin, demeyecekler mi? Diyecekler. Evet, o esnada benim söylediğim, benim inandığım Allah da yoktu. Evet.

Her an küfür üzerinde olmazsan nasıl imanını tazeleyeceksin? Allah her an bir şan, şen üzerinedir. Ee sen o şen üzerinde misin? Bayatlamadın mı? Bayatladıysan bir önceki şende kaldıysan eskidin, küfür, örttün. Hiç öyle düşündünüz mü? Kaç günlük Allah inancını yiyorsunuz siz? Ekmek bile fırından çıktıktan sonra bayatlıyor, senin düşüncen bayatlamadı mı, senin imanın bayatlamadı mı? Ayet-i kerime var: "Ey iman edenler iman ediniz." diye. Günde kaç sefer iman ettin? Kimin dini üzerindesin? Babanın mı, annenin mi, mahallenin mi,

köyün mü, kentin mi, devletin mi? Kim öğretti? Kimin Allah'ına iman ettin? Kalbinden gelen bir feyzuat var mı ki Allah'la alakalı? Yaprakları değiştiriyor musun? Bu değil, bu değil, bu değil, bu değil, bu değil... Veya diyor musun daha da daha da daha da daha da daha da? Ne demiş? "Dün dün de kaldı cancağızım, bugün yeni şeyler söylemek lazım." Sen yeniden iman ettin mi, yoksa dünkünü mü arıyorsun? Dünkünü arıyorsan geçti, kendisini değiştirdi, O dünkü değil. Sen dünküne iman ettiysen yanıldın, O dünkü değil. Sen az öncekine iman ettiysen O değişti, az önceki değil. Az önceki değil. O zaman kendini de değiştirmen lazım. Kendini değiştiremiyorsan sen eski tanrı inanışında kaldın, putperestten farkın var mı? Kafanda Allah'ı putlaştırdın, koydun oraya, o Allah'a tapınıyorsun. Put. O değiştirdi kendini, sen görünen putu arıyorsun. Bırak görünen putu, sen asıl içindeki putu yık. Sufilik içindeki putu yıkmaktır önce. İçindeki putu yıkmak. Onu yıkamadıysan yeni bir Allah inancı sende olmaz.

Cevaplarının doğruluğunu başarılı bir şekilde teyit edenleri ehlü'l keşf ve'l vücud olarak adlandırır. Onlar kendileriyle Rab'leri arasındaki perdenin ötesine geçen ve onun huzuruna ulaşabilenlerdir. Geçtikleri bu yol herkese açıktır.

Biz bunu okumadan anlatmışız zaten. Ne tuhaf bir şey de. Bir şey değil, diyecekler ki bu okumuş da çıkmış meydana. Aldatanlardan değiliz, Allah bizi affetsin.

Cevaplarının doğruluğunu başarılı bir şekilde teyit edenleri ehlü'l keşf ve'l vücud olarak adlandırır. Onlar kendileriyle Rab'leri arasındaki perdenin ötesine geçen ve onun huzuruna ulaşabilenlerdir. Geçtikleri bu yol herkese açıktır.

Bu yol herkese açıktır. Siz hakiki manada Allah'a iman etmek istiyorsanız ve hakiki manada Allah'la aranızda ünsiyet peyda etmek istiyorsanız ayet-i kerime açıktır: "Yolumuzda mücahede edenlere yollarımız açarız". İdrak etmek, yoldur; Allah'ın ihsanına erişmek, yoldur. Bu ancak Allah'ın ihsanının kabarmasıyla alakalıdır ama o ihsanı coşturan, o ihsanı kabartan, o ihsanı velveleli hale getiren kulun kendisidir. O hep önce zikrullah, ardından hep teşbih, ardından hep tenzihle gider ve her teşbihi bu değil; diyerekten tenzih eder. Her teşbihi tenzih eder, her teşbihi tenzih eder, öyle bir hale gelir ki artık tenzih edilecek perde kalmaz hale gelir. Hani Cenâb-ı Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bize yolu anlatırken diyor ki: "Müminin kalbinde yetmiş bin perde vardır. Zulümat perdesidir, zulüm perdesidir, karanlık perdedir bu ve bu perdeler aralanmadıkça o mümin ehli keşf olmaz." Onun perde gönlündedir, gözde gibi konuşulur, o da gönlündedir. Kalptedir o perde. O perdenin aşılması zikir, teşbih ve tenzihledir. O her an bir iş üzerindedir, O her an bir şan üzerinedir, O her an bir padişahlık üzerinedir, O her an bir şeyi

yaratır, bir şeyi yok eder, bir şeyi var eder, bir şeyi değiştirir. O her an ama. Her an her şeyi hep değiştirir ve sen yorulmak bilmeden, durmak bilmeden, uyku tanımadan yani sen uykunda da, uykunda da o keşf üzerine olursun. Bir tarafın uyur bir tarafın uyumaz hale geldiği anda keşf sana bulaşmıştır.

Hani gelirler, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin başında melekler konuşur ya, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri onları duyar. Melekler de ya bunun uyur görüldüğüne bakma, bu aslında uyanıktır, diye bu keşf ehlidir. İşte o kimse o zaman Allah'ı tanıma noktasında belli bir mesafe etmiştir. Ondan sonra zaten o perde kalkınca ondan tenzih de kalkar, ondan teşbih de kalkar. Artık o teşbih de etmez, tenzih de etmez. Yani onun artık gördüğü haktan başka bir şey değildir, onun duyduğu haktan başka bir şey değildir, onun yöneldiği yön haktan başka bir şey değildir. Artık o, tenzihi atar; teşbihi atar. O zikir ve hamd üzerine olur. Zikir ve hamd üzerine olur çünkü yolun başı zikirdir, yolun sonu da zikirdir ve hamd bu noktada onun değişmeyen sığınağıdır. O; her halükârda hamd edenlerdendir ki onun Allah bilgisi, onun Allah tanınması, onun Allah'ı tanıma ve bilgisi artsın. Artık o, yediği suya hamdetmez. Sen suya hamdedersin, sen şekere hamdedersin, sen hatuna hamdedersin, sen çocuğa hamdedersin, sen arabana hamdedersin, sen Allah'ın sana verdiği dünyalıklara hamdedersin ama arif-i billah Allah'ı tanıma ve bilmeye hamdeder. Onun hamdi Allah'ın bilgisine ulaşmaktır, onun hamdi Allah'ın ilmiyle alakalıdır. O; Onu görmek, Onu duymak, Onu işitmek, Onunla konuşmak; Onun sevgisini, Onun muhabbetini, Onun düsturunu, Onun aşkını kalbinde hissetmek ister. O, buna hamd eder. O, buna hamd eder. Onun hamdiyle, senin hamdinin arasında fark vardır. Sen ekmeğe hamd edersin, sen buğdaya hamd edersin, o ekmeğin ve buğdayın hayal olduğunu bilir. Ekmek önüne gelinceye kadar neredeydi? Neydi ekmek? Buğdaydan önce neydi? Ottu. Ottan önce neydi? Tohumdu. Tohum ne oldu? Ot oldu. Otun bir hükmü var mı? Otun hükmü olmazsa buğdayın nasıl hükmü olacak? Yedin ne oldu? Dimi. Buğdaydan eser yok. Bugüne kadar bir öküz yemişiz, değil mi, bir insan yemiştir. Nerde bu öküz ya? Yediğimiz etlerden bir öküz olur mu olur. hani öküz nerde? Yok. Yok mu yedik biz yoksa? Altı üstü olmayana hamdetmişiz biz ya, değil mi? Hamdetmek deyince ekmeğe suya hamdetmek aklımıza gelmiş. Biz yine ekmeğe suya hamdedelim, nankörlerden olmayalım ama asıl hamdedilecek şey Onu tanımadır.

Kimisi padişahı gelecekte olan yemek kazanlarına gözünü dikmiş. Kapıda kazan bekliyor, yemek kazanlarını saraydan yemek kazanı çıksın, yiyeyim. Birine sorsalar orada, sen ne bekliyorsun? Dese ki, ben padişahın huzuruna çıkmak için bekliyorum. Her sabah yemek kazanını alan gidiyor. Alan gitti, alan gitti, alan gitti, biri kaldı orda. Sen ne bekliyorsun? Ben onun huzuruna çıkmak istiyorum, ben her

gün bu yemekleri vereni görmek istiyorum. Ben yemek almaya gelmedim, ben kazan taşımaya da gelmedim. Ya? Ben o padişahın cemalini seyretmeye geldim. Ben bir kez olsun, onu görmek istiyorum. O da dese ki, cemalimi gören sarayımdan dışarı çıkamaz, fitneye mahal verir yoksa. Hiç gördünüz mü siz saraydan dışarı çıkanı?

Arabî perdelerin ötesine geçmiş olmakla beraber sonsuz sayıda perde olduğunu ve bu dünyanın ve ebedi hayatın her anının sürekli bir biçimde perdelerin kalkışını temsil ettiğini kabul etmeye hazırdır.

Bak, bu soruları sen bir daha lambayı açık bırakaraktan hazırlama. Bir gören var herhalde bunu.

Bu perdeler sonsuzdur. Bu, kalbi seyr-i sülukun bir derecesine kadar bu perdeler zulüm perdesi olarak nitelendirilir. Bu perdeler aşıldıktan sonra artık bu zulüm perdesi değildir. O, cemaliyetin tecelliyatıdır artık. Artık ondan sonrası sufi için tanıma safhasıdır, bilme safhasıdır ama bu perdeler de sonsuzdur. Bu her daim, her daim durduğu yerde duracak olan bir şey değildir; o yüzden o sufi, o arif kimse perdeden perdeye geçer artık. Bunlar öylesine anlık şeylerdir ki o kimse hep hayret noktasındadır. Hep hayret noktasındadır.

Tanrıyı bulmak hayrete düşmek demektir. Fakat bu insanın kendisini kaybedip yolunu bulamayacak hale gelmesinin şaşkınlığı değil hem tanrıyı bulup bilmenin hem de bulamayıp bilmemenin hayret halidir.

O kimse hep hayrettedir artık. Aslında bu bilmeme hayreti değildir, bir an önceki bildiğinin eskimesinin hayretidir. Bunu ben bazen tarif ederken size diyorum ya, bir şelale düşünün, o şelalenin dibine dursanız siz oradan geçen örneğin bir çöp tanesi olsun, o çöp tanesini bir anda görebilirsiniz, bir sefer görebilirsiniz onu. O çöp tanesini ikinci sefer göremezsiniz. Varlığın üzerindeki tecelliyat böyledir. Varlığın üzerindeki tecelliyat. Siz bu şelaleyi sudan çıkarın, bunu nur haline getirin. Hayal edin. Ve bu şelalenin Cenâb-ı Hakk'ın kendi zat-ı ilahiyesinden çıkan bir ilim olarak görün. Padişahın özel bir kapısı var. Bu özel kapısından ariflere ayrı ihsanlar var. Padişahın şanına yakışır mı her gün kuru fasulye vermek? Yakışmaz. O, her gün yeni yemek veriyor; öyle değil mi? Değişik çeşit yemek veriyor. O, ne muhteşem padişah ki avanesine verirken her gün değişik yemekler veriyor. Hatta her yemek yiyen her an değişik yemek yiyor ve değişik lezzet alıyor ve enteresan, herkes bir yere toplansa dahi herkes aynı tadı almıyor. Herkes aynı pirinçten yiyor ama aynı pirinci yemiyor. Hepiniz çay içiyorsunuz, hepinizin çayı birbirine benziyor, aynı çay değil. Birbirine benziyor. Siz diyorsunuz ki, aynı çayı içtik. Aynı değil. Sizin körlüğünüzden aynı görüyorsunuz. Hepiniz ayrı ayrı çay içirdi ve her içtiğiniz çayın ayrı bir özelliği var,

sizin aldığınız ayrı bir tat var ve bir bardak sonrası da aynı değil. Çay çorba dağıtan padişah dahi bunu böyle yapıyorsa kendi ilmi ilahisini talim ettirecek, kendisini tanıyacak, kendisini tanıttırarak olanlara kim bilir nasıl bahşediyordur. Çayı, çorbayı dahi aynı vermeyen o ilmini aynı verir mi? Vermez. O zaman o, perdeden perdeye hep değişkendir. Hep daha da hep daha da hep daha da hep daha da diyecektir o. Hep daha da diyecektir. O, her daim öyle yapıyor. Sen hep daha da diyeceksen hep seni bu manada besleyecektir ve perde sonsuz olacaktır. Ve o kimse de her daim kendince hayret makamında oturacaktır. Bu hayret makamı Arabî'nin dediği gibi şaşkınlık değildir. Şaşkınlık ayrıdır, hayret ayrıdır, aptallık ayrıdır. Arifler ne şaşkıncıdır ne aptaldır. Onlar hayrettedir hep.

Bulanlarla geride kalan bizler arasındaki fark onların bu ikircikli ve belirsiz durumunun tamamen farkında olmalarıdır. Onlar Hazreti Ebu Bekir'in söylediğinin ne anlama geldiğini çok iyi bilirler: "Anlamaktan aciz olduğunu bilmenin kendisi idraktır." Onlar tanrı ile ilgili her hayati sorunun cevabının hem evet hem de hayır olduğunu bilirler. Tıpkı şeyhin dediği gibi: Hem o hem o değil.

Hem O, teşbih. O değil, tenzih. Ama Arabî'yi konuşurken Arabî'nin üzerinde hem O hem O değil dediği zaman ile tenzihi ve teşbihi attığı zamanı, ikisinin arasını da ayırt etmekte fayda vardır. Hem O hem O değil, diyen kimse teşbih ve tenzihtedir bir müddet, sonra sufi teşbihi ve tenzihi de geçer. Artık onun için hep O'dur. "O değildir." Kalmaz. "O değildir." Bitinceye kadar sufinin yolu devam eder.

Arayıp bulmanın yalnızca epistemolojik bir faaliyet olmadığını tekrarlamak gerekir. Bu asıl itibarıyla ontolojik bir iştir. Varlık, tanrıya ve dünyaya dair bilgiden önce gelir; hiçbir şey var olmadan bilinemez. Sık sık söylenen sufi sözünde olduğu gibi "Allah'ı ancak Allah bilir."

Allah'ı ancak Allah bilir. Allah'ın bildiği Allah, Allahlık halidir. Allahlık halinin en büyük, en olgun kemale ermiş, en yüksek derecedeki tecelliyatı Hazreti Muhammed-i Mustafa'dır sallallahu aleyhi ve sellem. O, insanların arasında, varlığın içerisinde Allah'ın Allahlık halini bilmekte en yüce mertebededir. Ondandır da Allah'ın veli kulları gelir. Yine Tirmizi'nin, İmam-ı Hambel' in, Hakim'in naklettiği Cenâb-ı Hakk'ın kırkların içerisinde olan zamanın kutbu hadis-i şeriflerin metinlerinde ebdal olarak geçer. Her dönemin ebdalların içerisinde bir kutup vardır, bu kutup da o günkü insanların içerisinde Allah'ın Allahlık halini en fazla bilen odur. Şimdi tabi dilimi fark etmişsinizdir Allah'ın Allahlık hali olarak. Çünkü Cenâb-ı Hakk meşhur hadis-i şerif kudside "Ben bilinmez idim." diyor. Ben bilinmez idim, denilen halini biz bilmiyoruz, Cenâb-ı Hakk da burayla alakalı bir bilgi vermiyor zahir manada ve Hazreti Muhammed-i Mustafa'da diyor ki, "O bilinmez idi." Hadis-i kudsi devam

ediyor: “Bilinmekliğı istedi.” Onun bilinmekliğı istemesi Allahlık halidir. Bilinmekliğı istemesi Allahlık halidir. Ve bir şey yarattı. O yarattığı şey de onu bildi. Onu yaratır yaratmaz onu zikretti, onu teşbih etti, onu tenzih etti. Bu, varlığın başlangıcı olan, kendi ruhumdan ve nurumdan üfledim dediği, Hazreti Muhammed-i Mustafa’nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ruhaniyeti ve nuraniyeti. Varlığın başlangıcı, varlığın evveli, peygamberlerin evveli ve ahiri. O yüzden Allah’ı ancak Allah bilir, sonra da en yüce mertebede, en yüce noktada bilen Hazreti Muhammed-i Mustafa’dır sallallahu aleyhi ve sellem. Sonra diğerleridir. Ama eğer varlık olmamış olsa idi Allah’ı bilme tanıma da olmayacaktı. Hatta Allah’ın Allahlık halinin de bir anlamı olmayacaktı.

Bütün herkes bunu anlarken, algılarken sanki bu tecelliyatın bir zaman içerisinde oluyormuş gibi algılıyorlar. Bunu bir zaman içerisinde oluyormuş gibi algıyorsanız küfürdür bu. Asıl küfür budur. Küfrün özü, aslı budur. Bunu bir zaman içerisinde olduğunu düşünüyorsa. Yani Allah bir önceki çıtta bilinmez idi; düşünürken, bilinmezlik içerisinde seyrane ederken “Ben bilineyim ya.” dedi. Herkesin algısı bu noktada. Geçmiştekilerin de algıları bu noktada. Bunu böyle düşünmeyin. Normalde bilinmez idi, bilinmez idiyle bilinirlik arasında bir hayal perdesi var. Bu hayal perdesi derken ayırıştırma açısından söylüyorum bunu. Bunu ayırıştırma açısından söylüyorum. Siz bilinmezliğı beyninizin içi, fiiliyatınızı da bilinirlik olarak düşünün. Beyninizin içerisindeki bir fiiliyatın oluşması, oluşturulması ve o fiiliyatın harekete geçmesi ne kadar kısa bir birimde öyle değil mi? Bunu düşündüğünüzde saniyenin altında görürsünüz siz onu. Hatta daha da o kimse kıvrak zekaysa böyle aklını, fikrini, beynini çok hızlı kullanıyorsa saniyenin bilmem kaçta kaç birimidir o. Yani aslında o kadar çok hızlı çalışır ki beyniniz. Siz beni şimdi beyninizde aslında seyrederesunuz. O kadar hızlı çalışıyor ki benim konuşmalarımı, benim fiiliyatımı, benim ritmimi beyniniz anında hafızaya alıp hafızadan size tekrar izletiyor ikinci sefer ve siz o kadar çok hızlı çalışıyor ki bu, donmuyor, o kadar hızlı çalışıyor. Siz beni aslında her dinlediğinizde beni sizin beyniniz ikinci sefer dinletiyor size. Önce hafızaya alıyor bütün kelimelerimi, hareketlerimi, tavrımı, tarzımı; onu size beyninizin içerisinde hızla izletiyor. Hızla izledikten sonra siz bunu idrak ediyorsunuz ve aslında düşünebiliyor musunuz, ben her harfi çıkardığımda siz o harfi hemen algılıyorsunuz. O harfi hemen algılıyorsunuz. Ses hızıyla geldi ya size harf. Aslında harf de değil, değil mi? Beyniniz onu harfe döndürdü, siz sadece bir ses duydunuz, bir titreşim duydunuz, bir elektro manyetik geldi size, bir elektronik dalga geldi. Biz onun adına ses dedik, biz isimlendirdik, biz sıfatlandırdık onu. O yüzden Allah’ı da biz sıfatlandırdık. Biz sıfatlandırdık onu. Anladınız mı? Biz sıfatlandırdık. Biz sıfatını algılamamış olsaydık anlamamış olsaydık

sıfatlandırmayacaktık ve onu sıfatlandıran kim? Önce peygamberler. Neden? Onlar biliyorlar çünkü. Yetmiş bin zulüm perdesini aşan ilk Âdem. Neyle aştı? Allah'ın eliyle aştı, Allah aştı o perdeyi ona ve bütün Cenâb-ı Hakk isim ve sıfatlarını ona ne yaptı? Bahsetti, ezberletti, hıfzetti ona. O bütün Cenâb-ı Hakk'ın o esnadaki esma-i sıfatını aldı çip gibi. Hepinizde var bu. O zaman yolculuk nereye? O zaman aradığımız ne? O zaman aradığımız nerde? Mademki Âdem'e hepsini verdi ve öğretti ve bütün meleklerle ve şeytanın avanesine "Sorun Âdem'e ne soracaksınız bugün." dedi. Biz de o Âdem'densek o Âdem'in nesliyse ki öyleyiz, bu çip bizde nerde? Nerde? Bizde. Yetmiş bin perdeyi aşan o çipteki bilgiye kavuşacak. O bilgi dışarıda değil, o bilgi bizde. O bilgi bizde. Perdeyi aştığında göreceksin onu. Burayı ben şimdi kocaman bir perdeyle perdelesem 1 perde, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9... yetmiş bin perde koysam buranın altına dışarıdan burayı birisi görür mü? Görmez. Ne der? Yok burada hiçbir şey, der. Yok burada, der mi? Der. Hatta bu perde manyetik olsa zahir böyle tahta olmamış olsa -siz tahtaya takıyorsunuz ya, varlık tahta 5. element- tahta olmamış olsa manyetik olsa bu perde ve insanlar buradan geçerken sizi görmese yürüse geçse içinizden o manyetik perdelenmeden fark etmese burada bir kimse var, diyebilir mi? Diyemez.

Bana melek gösterebilecek olan var mı burada? Yok. Melekler var mı? Var. Perdelendiniz, görmüyorsunuz. Perdeyi aşarsanız meleği göreceksiniz. Görmediğiniz şeyi yok zannediyor musunuz? Evet. Burada cinni taifesi gören var mı şu anda? Yok. Perdelendiniz çünkü. Görmüyorsunuz. O ilim de sizde. Perdelisiniz o ilme. Perdeli olduğunuzdan dolayı görmüyorsunuz, duymuyorsunuz. Aslında az önce söylerken aldattım sizi konuşurken, farkında değildiniz. Gören gözü olurum, duyan kulağı olurum, dedim tepki bekledim sizden. Allah sonradan görmez, Allah sonradan duymaz, Allah sonradan tutmaz, Allah'ın sıfatları sonradan oluşmaz. Elma gibi değildir, erginleşmez sonradan, sonradan üçte bir kesip tamamlanmaz, üçte üç olmaz. O öyledir aslında ama biz perdeliyiz. O öyledir aslında, biz perdeliyiz. O, gören gözdür, O duyan kulaktır, O tutan eldir, O söylen dildir, O yürüyen ayaktır. Aslında herkes konuşurken Onunla konuşur. Herkes söylerken Onunla söyler, herkes tutarken Onunla tutar. Onsuz bir şey yapmak bir şeyin oluşması mümkün değildir. O çünkü her an her bir iştendir. O zaman hiç kimsenin, varlığın hiçbir boyutunun ve hiçbir noktasının Onsuz bir şey yapması mümkün değildir ama varlık kördür. Varlık bu tahtadan başka bir şey değildir. Varlık taştan başka bir şey değildir. Sizin gök gördüğünüz, sizin deniz gördüğünüz, sizin su gördüğünüz, sizin tahta gördüğünüz şey bundan ibarettir. Bundan ibarettir. Ve varlığın içerisindeki vücut bulmuş her ne var ise hepsi de Onunla görür. Onunla görür, Onunla yaşar, Onunla tutar, Onunla yürür. Ama perdeli olduğundan "Ben tuttum." der. Perdeli

olduğundan “Ben konuştum.” der ve şurası da (bilinmez idiyle bilinirlik arasındaki hayal perdesi) perdeli olduğundan dolayı der ki, “Hiçbir şey yok idi, sonra bir şey yaratmaya karar verdi.” Sonra. Bu, Allah için mümkün değildir. Böyle inananlar küfür üzerindedir. Böyle inananlar küfür üzerindedir. O yüzden Allah’ı ancak tam manasıyla Allah bilir. İnsanların, varlığın içerisinde O’na en yakın bilen, O’na en yakın bilen Hazreti Muhammed-i Mustafa’dır.

Sensin bize bizden yakın.

Sensin bize bizden yakın. İnsan genel olarak kendinden haberdar değildir, genel olarak kendini bilmez, o yüzden bazı hadisçiler kendi içlerinde “Nefsini bilen rabbini bilir.” diye beyan etmişler. Tabi bazıları da bunun zayıf hadis olduğunu söylemişler ama bunu zayıf hadis olmasının öyle ibare edenler olması bu hadisin tecelliyatını ortadan kaldırmaz. Çünkü Cenâb-ı Hakk bütün insanları ve cinnileri kendisini tanısınlar diye yarattı. Öyle olunca Âdem’i de kendi suretinde yarattı. “Allah Âdem’i Rahman’ın suretinde yarattı.” diye hadis-i kudsî var. Böyle olunca bir kimse kendisini bilirse rabbisini bilecek. E kendinden habersizse bir kimse kendinden habersiz, kendinden habersiz bir kimsenin neye müteallik olduğu, ne işe yaradığını, ne olması gerekip de ne olup olmadığını bilmesi de mümkün değil.

Sensin bize bizden yakın. Cenâb-ı Hakk bizi bütün zerremizin en ince ayrıntısına kadar Allah bizi bilir ve ilme’l yakın noktasında Cenâb-ı Hakk varlığın tamamına yakındır. Ayet-i kerîmede de “Allah size şah damarınızdan daha yakındır.” der. Öyle olunca bize bizden yakın olan Allah’tır. Biz, bize o kadar yakınlığımız yoktur. O kadar yakınlığımız olmadığından dolayı zaten biz kendimizden genel manada, genel manada habersiziz. Kendimizden avareyiz aslında, kendimizi tanımlamaktan da uzağız.

Sensin bize bizden yakın.

Görünmezsin hicap nedir?

Görünmezsin, Cenâb-ı Hakk’ın Batın sıfatıdır. Allah Batın sıfatının bütün varlığın üzerinde, her şeyin üzerinde tecelli ettirir. Aynı zamanda da Cenâb-ı Hakk Zahir ism-i şerîfine sahiptir. Zahir ism-i şerîfiyle Allah sıfatlarıyla görünendir ama bir kimse göremezse o zaman o kimse Allah’ın sıfatlarının tecelliyatını görmekten uzak olmuş olur. Bu da o kulun kendi tembelliğindendir. Hicap, perde demektir. Cenâb-ı Hakk her insanın kalbinde yetmiş bin hicap vardır. Hicapları geçmek ve Cenâb-ı Hakk’ı bu noktada ayan olarak sıfatlarını görmek kulun yine kendi cüz-i iradesiyle yola koyulmasıyla mümkündür ama -bu aynı zamanda da içime geleni söyleyeyim- bu aynı zamanda hem teşbih hem tenzih noktasıdır. Hicap her gördüm dediğin şey, her gördüm dediğin şey, o bir teşbihtir. Her “bu” dediğin şey teşbihtir. Onu tenzih edersin. Tenzih de onun hicabı, perdesidir ve sufi, derviş veya Allah’ı bilme yoluna giren bir kimse o yüzden her gördüğü şeyi O zanneder. Bakın, o bir zandan ibarettir çünkü hiçbir şey ona benzemez ama O değil midir? Evet, Odur. Ama O mudur? Değildir. Bunu bir ikilem gibi görebilirsiniz ama bu teşbih ve tenzihtir.

Ayıbı yok, görklü yüzün üzerinde nikap nedir?

Benim yüzüm ayıplı, yani ben eksikim, ben kusurum, benim yanlışlıklarım var, benim üzerimde o kadar eksiklikler yanlışlıklar var ki bu yanlışlıklar ve eksikliklere rağmen ben neden kıymetliyim, ben neden değerliyim, ben neden özelim? Devam ediyor.

Levh üzere kimdir yazan, azdıran kim, kimdir azan?

Bu işleri kimdir düzen?

Levhi yazan kim? Levhi yazan sensin. Bu tabi insanları uçurur yalnız burası. Burası normalde, burayı söyleyecek olduğum yer normalde emmare, levvame, mülhime, mutmainne, radiye, mardiyye, safiye hatta safiye'nin son noktasında duran insanların zevk halidir. Onlar levh-i mahfuzu kim yazdı? Sen yazdın. Bizi yaratmazdan önce bizim ne yapacağımızı da biliyor musun? Evet. O zaman azdıran kim? Yani burada siz şimdi azdıran kim, dediğinizde siz otomatikman azdıranın Allah olduğunu düşünürsünüz. Burada bizi azdıran kim? Nefsimizdir. Kimdir azan? Nefse uyan kimse azmıştır. Bu işleri kimdir düzen? Bu işleri varlık alemi olarak düzenleyen Allah'tır ama biz kendi günahımızdan, kendi kusurumuzdan, kendi hatamızdan biz sorumluyuz. O yüzden bu meseleye bakarken böyle, levh üzerine kimdir yazan? E sensin. Azdıran da kim? O zaman o da sensin. Azan da kim? O zaman azan biziz ama sen azdırdın da biz azdık, noktası çıkmasın sizde. Bu doğru bir inanış değil çünkü. Hani Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretleri Mesnevisinde der ki: "Sen Âdem'in yolunu seç." Âdem'in yolunu seçmek ne demektir? Âdem'in yolu: Ben nefsimi zulmedenlerden oldum. Yani Âdem'in yolunda suçu, kabahati, kusuru kendi üzerine almak vardır. Şeytanın yolunda ise suçu, kabahati Allah'ın üzerine atfetmek vardır. O yüzden biz Âdem'in yolundan gideriz. Hatayı kusuru kendi üzerimize alırız ki hata bizim, kusur bizim, günah bizim, suç bizim, der, sazın tellerine vururuz öyle ama eğer bu meseleye şeytani tarafından bakılacak olursa veyahut da kaderiye veyahut da cebriye noktasından bakılacak olursa o zaman o kimse bütün üzerinde var olan şeylerin bir kader yazısı olduğunu, onun kendi içerisinde cüz'i iradesinin olmadığını söyler ki bu doğru değildir. Amma sufiler, bakın sufiler; kendi üzerlerinde kendilerince tefekkür ederlerken, kendi üzerlerinde kendilerince tefekkür ederlerken bazen bundan zevk alırlar. Yani derler ki, bu hataya sebebiyet sensin, tövbe etmemize vesile olan da sensin. Biz bu hatayla tövbe edeceğiz ki sana yaklaşalım, diye kendilerince zevk edinirler. Sakın buradan kendi kendinizi cebriyeye ve kaderiyeye atmayın. Sakın. Bu sufilerin kendilerince bir zevk dünyalarıdır. O yüzden bunları okurken de analiz ederken de o hale gelmeyen insanların arasında bunların okuması ve analiz edilmesi de doğru kabul edilmemiştir zaten.

Sufi dili sadece sufiler için geçerlidir. Sufinin zevki sadece sufi dairede geçerlidir. Bunu dışarı anlatırsanız veya dışarıdaki bir kimse, bu dilden haberi olamayan bir kimse kendince der ki bunlar küfür ehli. Hep öyle söylemişler ya. Neden? Aslında sufi kelamı yazıya dökülmezmiş önceden. Hiç yazmazlarmış. Yazıya döktükleri şeyler genel meselelerdir. Kendilerince kendi zevklerini ve kendi hallerini hiç yazıya dökmemişler. Yazıya döküldükten sonra kıyamet kopmuş zaten. Sebep? O çünkü almış mesela: Hiç Antep baklavası yememiş bir kimse ama Antep baklavası yiyen kimse bir anlatmış, bir anlatmış, bir anlatmış Antep baklavasını, onu yemeyen bir kimse demiş ki, hadi ya böyle tat mı olurmuş? Haklı mı adam? Haklı, hiç yememiş çünkü. Hiç tatmamış. Şimdi bir kimse hiç bal yememiş, tatmamış hiç, görmemiş de. Bir kimse bir bal yemiş, öylesine bir bal yemiş ki ne o Karadeniz’de olan ne balıydı? Anzer balı. Ben şimdi Anzer balından hiç yemedim. Bilmiyorum tadını. Bakın, tadını bilmiyorum ama Anzer balını bir anlatıyor, bir anlatıyor, herkes öyle değil mi? Benim kıyaslayacak bir tadım yok. Biz de aklından geçir hemen adam gelsin. Bizdeki bal tadı ne? Ali’nin balı. Hoş, benim yediğim Ali’ninki de değil. Ali bakıyor Allah için şimdi. Ne kadar bakıyor bilmiyoruz. Bendeki bal tadı ne? Ali’nin yetiştirmiş olduğu kendi arılarının balı. Arıcılık sertifikası aldım ben, orda öğrendik. Normal arıcılık sertifikasında bir kovan yıllık 35 40 kilo bal yapıyormuş. Dedim hocaya, hocam deme bu kadar, adamın boğazını mı sıkıracaksın bana. Neden, dedi. Valla hiç 35 40 kilo bize bal gelmiyor bir kovandan, 3 kovandan 120 kilo, at 20 kilosunu, 100 kilo. Tarih yazmadı, dedim böyle bir şey. Hoca baktı bana, kaç kovan arın var? Bilmiyorum ki sayısını. Adam böyle bir bakıyor boşluğa, kaç kovan benim arılar deyince ben. Durdu, düşündü, düşündü, düşündü. Ben sayıyor zannettim, dedim ben. 8 dedi bana, dedim ben. Ali çok düşündün 4’ünü sildim, hadi 4 kovan olsun, 4’ü benim olmasın, dedim dedim ben. 4 biliyorum ben, dedim, onu da ölmediyse kalmadıysa Ali kaçırmadıysa kurtlar parçalamadıysa, dedim. Adam dedi ki, 4 kilo kovandan 100 kilo bal alman lazım, dedi. Biz tabi bunu Ali’ye söyledik ama hiç 100 kilo bal olmadı. Ali bu sene kaç kilo oldu kovan başına? Kovan başına 15 kilo oldu mu? Tamam, gelecek demek ki daha. Yolda demek ki daha. Her neyse şimdi kıyaslayacağız ya o kıyaslama yok. Yani bir şeyin tadını aldın, bir başka şeyle kıyaslayacaksın.

İnsan akli kıyaslar. Bakın, akıl kıyaslar. Akla done verirsin; iki şey arasında kıyaslar akıl; bilgiyle alakalı, tatmakla alakalı, zevkle alakalı, her şeyle alakalı. İşte sufilik de bu manada hiç bilmeyen, hiç tatmayan bir kimse için aslında konuşulmaması gereken bir ölçü sufilik gerçek manada ama tarikatı konuşursunuz. Tarikatın ritüelleri bellidir, hali ahvali bellidir, durumu bellidir. Tarikatı tebliğ edersiniz, söylersiniz. Biz ehli tarikat değiliz. Ben kendimi ehli tarikat olarak görmüyorum. Ben Türkiye’de de bir ehli tarikatın olduğunu da düşünmüyorum

zaten. İşin bir de bu tarafı var. Zaten sufilik ne zaman tarikatlaşmış, sıkıntı o zaman başlamış. Bakın, sufilik ne zaman tarikatlaşmış, o zaman sıkıntı başlamış. İslam dünyasında ne zaman katı bir mezhepçilik, ne zaman ki taassup halinde bir mezhepçilik başlamış; sıkıntı o zaman başlamış. Hala da devam ediyor. Bakın hala da devam ediyor. Taassup halindeki bir mezhepçilikten problem çıkmış. E şimdi bundan dolayı mezhepleri kökten reddetmek ayrı bir nokta, bu da doğru değil veya tarikatlarda şöyle bir sıkıntı oldu kompleksini reddedelim, bu da doğru değil. Bakın işte, neler geliyor İslam dünyasının başına. Bakın. Farklı farklı din algıları, farklı farklı din taassupları, dayatmaları, farklı. Bir devlet farklı bir din dayatması yapıyor, başka bir devlet farklı bir din dayatması yapıyor. Acı bir şey bunlar. Türkiye de bunun ortasında tam. Bir tarafta milliyetçi Şia anlayışı, bir tarafta da milliyetçi vahhabi anlayışı İslam dünyasında en büyük sıkıntıyı üretiyor. O milliyetçi Şia anlayışıyla milliyetçi vahhabi anlayışı çatışmasından dolayı İslam dünyasının ne yazık ki iki yakası bir araya gelmiyor. Bunun bir sacayağı da Türkiye'nin önderliğini üstlenmeye çalıştığı Sünni ayağı var. Aslında bu Sünni ayakta Mısır da vardı, bu son dönem Sisi darbesi ile Türkiye'nin yanındaki en büyük Sünni destekçi konumundaki Mısır'ı Suudi Arabistan vahhabisine teslim etti Batı'lı güçler. Bu aynı zamanda da Türkiye'yi dini algı anlamında da yalnızlaştırma projesiydi. Siz Türkiye'nin yurt içerisinde devlet olarak Türkiye yurt içinde dindar değil, dinle alakası yok, yurt dışında ama dinle alakası var. Bu ayrı bir tenakuz oraya girmeyelim.

Şimdi sufiler bu manada bu sözleri kendilerince kendilerine zevk ederler ama bu söz dışarı konuşulduğunda dışarıdaki kimse onun küfrüne fetva verir. O yüzden ilk sufiler bir şey yazmazlar, ehli gelince ona konuşturlardı. Cüneyd-i Bağdadi hazretleri ile alakalı meşhurdur ya: Sufilikle alakalı, tevhidle alakalı bir şey konuşacağında kapıyı pencereyi kapattırır; örttürülmüş. İçerde eğer sufi olmayan bir kimse var ise hiç konuşmazmış bu mevzuları. İşin bir de bu tarafı. Mesela Mevlevihane'lerde Mesnevi'yi ancak ehli okur şerh eder. Mesnevi alelade herkesin okuyacağı bir kitap değildir. Ama Mevlevihane'lerde ama Mesnevi'yi ancak ehli okur şerh eder. Mesnevi alelade herkesin okuyacağı bir kitap değildir. Mesnevi kitabı orda kilitli durur ancak ya postnişin gelir ya Mesnevihan gelir ya da postnişinin müsaade ettiği bir kimse Mesnevi okur ve şerh eder. Mesnevi alelade her dervişin, her sufi adayın, her derviş adayının, dışarıdaki herhangi bir kimsenin okuyacağı bir kitap değildir aslında. Bakın, okuyacağı bir kitap değildir aslında. Ama tabi hiçbir şeyin ölçüsü kalmayınca ayetten hadisten haberi olmayan, sufilikten bir bilgisi olmayan da herhangi bir sufi sözünü...

Aslında ona nefes denir, söz de değildir. Sufiler ona sufi nefesi denir, ilahi nefes derler, hak nefes derler. Onun adı nefestir çünkü dilin özünde. O sufi sözü ancak sufiler için geçerlidir çünkü. Yani o kimse Mesnevi okuyor veyahut da çok

seviyor Hazreti Mevlâna'yı, harika. Diyorum, anlayabilmen için bir Şems'e ihtiyacın var, bir üstad bulman lazım, bir şeyhin dizinin dibine oturman lazım. Hatta bu şeyh normalde tarikat şeyhi olmaması lazım. Ya? O kimse bir sufi şeyh olması gerekir. Sufi. Sebep? Hazreti Mevlâna bildiğimiz tekke şeyhiydi. Ne zamana kadar? Şems'le karşılaşınca kadar. Hazreti Şems'le karşılaşınca tipik tarikat şeyliğinden çıktı. Oysa şeyhti. Kim? Babasının yolundan gidiyordu. Babası vefat edince babasının halifesine bağlandı, o da vefat edince o oturdu kürsüye. Ama o tipik tarikat şeyhiydi o zaman. Ne zamana kadar? Hazreti Şems'le karşılaşınca kadar. Onunla karşılaşınca tipik bir sufi oldu.

Onu düşünebiliyor musunuz, o güne kadar bildiklerinin hepsini de okuduklarının hepsini de havuza atıverdi birden. Koca bir kütüphane düşünün, aldı bütün kitaplarını, havuza attı. Hazreti Mevlâna Celeddin-i Rumi hazretleri böyle üzgün üzgün baktı. Dedi, neden üzülyorsun? Dedi, üzülmüyorum. Bir tek "Avarifü'l Mearif" var. (Evliyaların hayatları ve menkıbelerini anlatan dört ciltlik bir eser. Meşhurdur sufi dünyada.) Babam rahmetli hediye etmişti onu, ona üzüldüm, dedi. Havuzun içinden binlerce eserin içerisinde 4 ciltlik "Avarifü'l Mearifi" çıktı, "Bismillahirrahmanirrahim." dedi. Kupkuru, hiç ıslanmamış. "Bunlar mı?" dedi. Hazreti Mevlâna Celeddin-i Rumi hazretleri pert. Bu bulunduğu ertesi sabahı oluyor. Düşünün. Nasıl derinden yıkıyor ne varsa. Bakın, derinden yıkıyor. Hani bizim ilahilerde var ya: "Dünden kalma neyim varsa attım sana geliyorum." Böyle atıyorlar dünden kalan ne varsa. Bakın bu bir sufi algısı. Ondan sonra Hazreti Mevlâna dedi ki: "Biz pergelin iki sivri ucu gibiyiz. Bir ayağımız Şeriat-ı Ahmediye'ye bağlı, diğer ayağımızla alemleri seyrân ederiz." Bakın, burada artık bir tarikat bağı yok, başka sözünde ne diyor: "Ey oğul hür ol. Ne zamana kadar altına ve gümüşe bağlı kalacaksın?" Bakın, burada artık bir önünde tarikat bağı yok ama bizde var. Şeyhimizin, şeyhimizin, şeyhimizin şeyhi böyle yapardı. Kardeş şeyhinin, şeyhinin, şeyhinin zamanında o doğru olabilir; itiraz etmiyoruz ama şimdi bunu uygulaman mümkün değil. Anlayış, algı değişmesi lazım; Cenâb-ı Hakk Âdem'den itibaren şeriatını değiştirmiş. Muhammed-i Mustafa'ya gelinceye kadar sallallahu aleyhi ve selleme gelinceye kadar nice şeriat ahkamı, kuralları değişmiş. Hazreti Mevlâna yine bu manada Mesnevisinde der ki: "Terzi bir elbiseyi yırtar, yerine yenisini yeniden diker." der. Yenisini yeniden diker. Yani o yırttığını tamir etmez. Terziysen onu yırtarsın, yenisini yeniden dikersin eğer terziysen. Neden? Elbise senin çünkü. Din, elbise gibidir. Allah vakti, saati geldiğinde yırtar o elbiseyi ve yeniden inşa eder; yapar. Sufi algısı din üzerinde böyle düşünür. Din, bir kimsenin üzerinde din eskimez; o kimse eskir. O zaman her sabah senin elbiseni yenilemen gerekir. Allah yeniler, sen ne yenilemiyorsun? Allah yeniler. O zaman sen Allah'ın yenilemesine

ayak uydur. Sufi isen dünkü Allah algısı ve anlayışı ile bugünkü Allah algısı ve anlayışı aynı olmamalı. Neden dedi Cenâb-ı Hakk ayet-i kerimde? “Ey iman edenler iman ediniz.” dedi. Sebep? Dünkü imanın eskidi, törüştü, yıprandı. Hatta hatta şeyhim - Allah rahmet eylesin- Abdullah Efendi öyle demişti: Mustafa Efendi... Vel asr ile alakalı bunu söyledi bana. “Bismillahirrahmanirrahim. Vel'asr. İnnel'insâne lefi husr.. Bütün insanlar hüsrandır.” “Oğlum bu ayet-i kerimeyi nasıl anlayacaksın, biliyor musun? dedi bana. Nasıl efendim, dedim ben. Bütün insanlar her nefes hüsrandır. Bunu bana ne zaman söyledi biliyor musunuz? Son beraber ümremizde söyledi bana. O meşhur bana vasiyet ettiği ümrede. “Mustafa Efendi bunu nasıl anlayacaksın, biliyor musun oğlum?” dedi. Nasıl efendim, dedim. “Bütün insanlar her nefes hüsrandır. Hüsrandan kurtuluş, her nefes Allah’ı zikretmektir.” Bunu bana bu kadar söylemişti, arkasını ben kendim getirdim kendi kendime. Bütün insanlar her nefes hüsrandaysa bu insanı hüsrandan kurtaracak bir tek bir şey var, o da ne? Her nefes Allah’ı zikretmek. Bakın; her nefes Allah’ı zikretmek demek, her nefes imanı yenilemek ve her nefes hicap perdelerini geçmek demektir. Her nefes hicap perdelerini geçmek demektir.

O yüzden **levh üzere kimdir yazan?** Allah’tır. **Azdıran kim?** Nefsimizdir. **Kimdir azan?** Biziz. Biziz. **Bu işleri kimdir düzen?** Kendi üzerimizdeki eksiklikleri nefsimizden bileceğiz. İylilikleri de kimden bileceğiz? Rabbimizden, Allah’ tan.

Bu işleri sen bilirsin, sen verirsın, sen alırsın.

Ne kim dilerse kılarınsın, ya bu soru hesap nedir?

Burada Yunus tam bir vahdet şuurunda. O açıyor ben örtüyorum, işin doğrusu bu. Ben örtüyorum. O açmış, ben örtüyorum şimdi. Benim örtmemin sebebi şu: Siz cebriyeye ve kaderiyeye düşersiniz, diye örtüyorum, yoksa Yunus’un söylediğinin altına komple imzama atıyorum. Sufiler iki yüzlü değil, çok yüzlülerdir. Sözü ehline ehlinin olduğu yerde anlatılması lazım. Burayı es geçecektim, es geçmeyeyim. ***Ne kim dilerse kılarınsın, ya bu soru hesap nedir?*** Sen herkesin dilediğini yerine getiriyorsun, ondan sonra bir de hesap soruyorsun, diyor. Siz hemen cebriyeye atarsınız kendinizi, tevbe etmezsiniz, sen diledin, sen yaptın, sorumluluk kalmadı dersiniz. Bu avam düşüncesidir işte. Avam bunu böyle algılar. Arif ise der ki, evet sen diledin, sen yaptın, bana tövbe etmek düşer, der. Suçu üzerine alır, hatayı üzerine alır.

Kün’i bir kezın söyledin, her nesneyi var eyledin.

Yine ahir bir söz ile onu kılmak harap nedir?

Kün dedin, ol dedin, öldürdün bütün her şeyi, ondan sonra bir söz ile tekrar harap ediyorsun, yıkıyorsun ortalığı, diyor.

Hani bu mülkün sultanı, bu ten ise hani canı?

Bu göz görmek diler onu, bu merci ve meab nedir?

Bu mülkün sultanı kim? Sensin. E bu tenin canı kim? O da sensin. E bu göz görmek diler onu. Madem bütün her şeyin canı da kanı da mülkün sahibi de sensin, e bu göz seni görmek ister. Bu merci bu meab nedir, neden diyor bizi başka mercilere, perdelere atıyorsun?

Yunus bu göz onu görmez, görenler hot haber vermez.

Bu menzile akıl ermez, bu koyduğun serap nedir?

Yunus bu çıplak göz onu görmez. Bu çıplak göz onu görmez, bu çıplak göz görmez, gören de bunu konuşmaz, söylemez. Yine Yunus'un var ya sözü: "Gören gördüm, demez, bilen bildim, demez" der. ***Bu menzile akıl ermez bu koyduğun serap nedir?*** Bu menzile, bu durduğumuz noktaya gören gördüm demiyor, bilen bildim demiyor ama görünüyor mu? Evet. Gören var mı? Evet. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri ben Allah'ı gördüm, diyor. Sahabe, nasıl gördün ya Resulullah? Genç delikanlı suretinde gördüm, diyor. Onarın anlayacağı dil o çünkü. Siz de aynı görürsünüz. Gören ilk önce şeyhinin suretinde görür, pirinin suretinde görür, genç bir delikanlı suretinde görür. Görenler elini kaldırsın. Allah'ı gördüm diyenler. Maşallah sübhanallah. Hamdolsun. Şimdi gene küfrüme fetva vereceklerde. Rü'yetullah haktır. Allah rüyada görülür. Ehli sünnet bu noktada ittifak etmiş. İmam-ı Azam hazretleri diyor ki: "Ben 99 kez Allah'ı rüyamda gördüm." Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri diyor ki, bir sürü hadis var "Ben Allah'ı rüyamda gördüm." diye. Sahabelerin söyledikleri var Allah'ı rüyada gördüklerine dair. O yüzden Allah rüyada görülür. Fıkıhı Ekber'e bakabilirsiniz, Sabuni'ye bakabilirsiniz, Maturidi'ye bakabilirsiniz, Nesefi'ye bakabilirsiniz akaid olarak. Size kitap ölçüsü de söylüyorum. ***Bu menzile akıl ermez, bu koyduğun serap nedir?*** Bu akılla alakalı bir şey değil. Evet, bu normal bildiğimiz akılla alakalı değil. Ya? Bu kalbi bir şey. Bu serap nedir? İnsan hep o diyerek gider ya, serap olmuş olur o. Bu işin de kanunu bu demek.

Allah'ın ahlakıyla ahlaklanmak!

İbn Arabî'nin Allah'ın ilahi sıfatlarının insan üzerinde tecellilerini anlatmak için en çok kullandığı terim "ahlaklanmak" tır (tahalluk) bu kelime genel

olarak “ahlak”, özel anlamda ise “ahlaki özellikler” olarak tercüme edilebilecek “huluk” kelimesinin kök anlamlarıyla bağlantılıdır.

Huluk insanın karakterini gösterdiği gibi iyi ya da kötü ahlaki özelliklerinin her biri de aynı isimle anılır. Kelimenin çoğulu ahlaktır. Bu terimin geçtiği bazı hadisler:

Hazreti Peygamber’e sordular: İmanın en üst kısmı nedir?

Cevap: Güzel ahlaktır.

Hesap gününde, mizanda güzel ahlaktan daha değerli bir şey yoktur.

Her dinin bir ahlakı vardır ve İslam’ın ahlakı da hayadır.

Peki Allah’ın ahlakı nasıldır? Sorusu onun isimlerini sayarak cevaplanabilir. Arabî için Allah’ın ahlakı ile ahlaklanmak ile Allah’ın isimleriyle ahlaklanmak aynı şeylerdir ve sufilerin manevi yolu budur.

Sufilik Âdem’den itibaren oturduğu temel unsurlardan birisi, sufiliğin temeli, farzları yerine getirmek, nafilelerle yaklaşmaktır. Bu nafilelerle yaklaşmanın en önemli noktası ahlakını güzel ahlaka devşirmektir. Sufiler nafile ibadet olarak kendilerine ahlakı güzelleştirmek ve zikri önemli tutarlar. Burada sufiler için saatlerce namaz kılmak değildir nafile ibadet. Sufiler için nafile ibadet, hiç kimseye zarar vermemektir. Bu meselenin temel noktasıdır. Hadis-i şerifte Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri buyurdu ki: “Sizin en hayırlınız etrafına hiç zarar vermeyeninizdir. Etrafınıza hiç zarar vermeyeninizdir. Müslüman o dur ki elinden ve dilinden diğer Müslümanlar emindirler. Müslüman o dur ki diğer Müslümanlar onun elinden ve dilinden emindirler.” Doğru Müslüman, doğru Müslüman, iyi bir mümin; elinden, dilinden diğer Müslümanların ve insanların emin olduğu kimsedir. Doğru mümin etrafındaki hiçbir şeye ve hiç kimseye zarar vermeyendir. Sen elinden, dilinden, gözünden, kulağından, ayağından, sen cinsel organlarından hiç kimseye zarar vermeyeceksin. Doğru müminlik, doğru Müslümanlık budur. Farzları yerine getireceksin, farzları yerine getireceksin. Bakın, farzları yerine getireceksin. Ve aynı zamanda da ne yapacaksın? Nafilelerle Allah’a yaklaşacaksın ya hadis-i kudsi, bu birinci ayağı hiç kimseye zarar vermemektir. Eşine bağırıp çağırıyorsan çocuklarına bağırıp çağırıyorsan yanında çalışanlarına bağırıp çağırıyorsan etrafındaki insanları kırıp geçiriyorsan senden doğru Müslüman olmaz. Olmaz. Doğru Müslüman etrafına hiç zarar vermeyendir. Doğru Müslüman. Doğru Müslüman dilinden, elinden diğer Müslümanlar emin olmalı. Arkanı dönüp, kaynananın gıybetini yapıyorsan arkanı dönüp, gelininin gıybetini yapıyorsan arkanı döndüğünde eşinin, çoluğunun

çocuğunun gıybetini yapıyorsan arkanı döndüğünde damadını, gelinini çekiştiriyorsan arkanı döndüğünde derviş kardeşini çekiştiriyorsan arkanı döndüğünde seni ilgilendirmeyen herhangi bir kimseyi çekiştiriyorsan senin doğru Müslüman olmadığını gösterir.

O yüzden sufiler ta Âdem'den itibaren kendilerini güzel ahlakla süslerler. Güzel ahlakla. Bu noktada güzel ahlakla ahlaklanmak yolun olmazsa olmazıdır. Güzel ahlak nedir? Güzel ahlak Allah'ın ahlakıyla ahlaklanmaktır. Allah'ın ahlakı neyin üzerinde tecelli etmiştir? Birinci derecede Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin üzerinde tecelli etmiştir. O yüzden sufiler Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sünnetlerine riayet etmeyi kendilerine yol olarak tutarlar. Sufiler şeyhlerinin yolundan gitmezler. Gerçek sufilikte şeyhin yolu yoktur. Gerçek sufilikte yol Hazreti Muhammed-i Mustafa'nındır sallallahu aleyhi ve sellem. Tarikatlarda şeyhlerin yolu vardır. Tarikatlarda şeyhlerin yolu vardır. Tarikatta şeyhinin şeyhi dervişlerden harçlık alır. O da harçlık alır. Ona sorduğunda, dervişlerden neden harçlık alıyorsun dediğinde şeyhimiz alırdı, der. Onun şeyhi de alırdı, der, onun şeyhi de alırdı, der. Bu tarikat silsilesinde sıkıntı yok bunda. Herkes geliyor, şeyhin cebine bir harçlık bırakıyor. Kimisi de yastığının altında bırakıyor, kimisi minderinin altına bırakıyor, kimisi cebine bırakıyor. Böyle söylüyorum, sakın ha yol tarif etmiş olmayayım size. Ben şeyh değilim zaten, o yüzden bu ancak bir şeyhe yapılır. Bakın, tarikat bunu normal görür. Bizim üstadımızın edebi bu, der. Herkes cuma selamına gelir, herkes öper, cebine harçlık koyar. Gözümle gördüm birisini. Herkes cuma selamun aleyküm, aleyküm selam. Efendim cumanız mübarek olsun. Allah razı olsun evladım, el böyle öpüyor, cebine de bir harçlık koyuyor. Koyar. Fukaradır şeyhi, koyar insan. Derviş şeyhinin cebine harçlık koyar mı? Koyar. Şeyhi fukara-yı sabirindir, koyar. Başka bir yerde gördüm mesela. Herkes geliyor, elinden öpüyor, cumanız mübarek olsun veya gecenez mübarek olsun. Minder var, minderin altına bir şey sıkıştırıyor. Bu size tuhaf gelir şimdi. Çorumlu Hacı Mustafa Efendi hazretleri ben görmedim, böyle yaparmış. Millet gelirmiş, minderin altına bir şey sıkıştırmış, orda dergâhta bir şey lazım. İşte şu alınacak, al oğlum oradan minderin altından, dermiş. O da minderin altından alırlarmış, oradan harcarlarmış örneğin. Bakın, kendi içerisinde doğrudur bu. Bunu başka bir şeyh efendinin orda da gördüm. Uzun bir sofraya var, herkes yemek yiyor, haber göndermiş bana görüşelim bir misafir edelim, diye. Gittim bende. Orda da minderin altına koyuyorlar harçlık olarak. Demek ki adabları bu usulleri bu. Sonra ertesi gün yemek için geldi orda vazifelinin birisi, efendim ertesi gün yemek için hazırlık yapalım mı, dendi, tabi evladım yapın, dedi, minderin altından alın oradan lazım olduğu kadar, dedi. O derviş geldi oradan artık kimse,

lazım olan ne kadarsa aldı, üstünü minderin altına koydu gene. O usulde orda öyle oturmuş. Bu, tarikat adabı içerisinde, bunlara siz yabancısınız böyle şeylere tuhaf tuhaf öyle bakıyorsunuz, öyle şeyler oluyor mu, diye. Evet bu doğrudur. Tarikat adabı içerisinde. Sufilikte değildir. Sufi adapta Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine uymak vardır. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri böyle bir şey yapmamıştır, ölçüde yok, Sünnet-i Resulullah'ta. Enteresan bir şey bakın. Yok. Yol. O zaman ne oldu? Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin durumu değişti. O cuma selamına çıkıp herkesten para toplamıyordu, almıyordu. O yüzden sufiler gerçek manada kendilerine yol olarak Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ahlakını kendilerine düstur edinirler. Yol odur. Bakın yol odur. O yüzden tarikat şeyhinin yolu vardır ama bir sufi üstadın, bir arifin yolu yoktur. Onun yolu Muhammed-i Mustafa'nın yoludur. Onun düsturları onun Sünnet-i Resulullah'ıdır yolu ve Onun ahlakıyla ahlaklanmaktır. Ayet-i kerimde Cenâb-ı Hakk bizi kime yönlendirdi? Peygamberine. Ne dedi? "Ey Habibim de ki eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun." Bakın ayet-i kerime çok açık. "Ey Habibim de ki eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun." O zaman bir sufi için gerçek manada Hazreti Muhammed-i Mustafa'ya uymak vardır sallallahu aleyhi ve sellem. Başka bir ayet-i kerimde de "Allah'ı zikredenler için Resulullah'ta güzel örnekler vardır." O zaman bir sufi Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın ahlakıyla ahlaklanır. Sebep? Çünkü Cenâb-ı Hakk kendi ahlakını en güzel, en mükemmel şekilde onun üzerinde tecelli ettirmiştir. Öbür türlü Allah'ın ahlakı bizim için soyut bir kavram olacaktı ama Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin üzerinde tecelli edince kavram somutlaştı. Görülen bir şey var çünkü. Bizatihi yaşanan bir şey var. Sen secdeyi örneğin oturduğun yerde "Böyle de secde olur." diyemezsin. Sebep? Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem secdeyi nasıl yaptıysa öyle yapmakla mükellefsin. Sen kendi kafandan namaz uyduramazsın. Yolun Allah'aysa yolda uyacak olduğun rehber Muhammed-i Mustafa'dır sallallahu aleyhi ve sellem. O yüzden sen namazı kılarken onun ölçüsünde kılarırsın. Sen kendi kafandan öğlen namazının farzını ikiye indiremezsin. Öğlen namazının farzını altıya da çıkartamazsın. Sünnet-i Resulullah'a uymak zorundasın. Hadis-i şerifi inkâr eden ahmaklar öğlen namazının kaç rekât kılınacağına nasıl cevap vereceksiniz? Hadisleri kökten inkâr eden ahmaklar! "Sabah akşam rabbinizi zikret" ayet-i kerimesini bir kimse kalkar sabahtan akşama kadar namaz kılmak, akşamdan sabaha kadar namaz kılmak olarak algılsa bunu böyle söylerse onun karşısında neyle duracaksın? Hadisleri inkâr ettiler, işte DAİŞ çıktı. Hadisleri inkâr ettiler, terör örgütleri çıktı. Sufileri inkâr ettiler, terör örgütleri çıktı. Mezhepleri inkâr ettiler, terör örgütleri çıktı. Sebep? Hanefi'ye göre çünkü siz la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyen bir kimseyi öl-dü-re-mez-si-niz! Siz

İslam’a göre kendi kafanızdan hiç kimseyi öldüremezsiniz. Hiç kimseyi. Sen orda 10 kişi toplanacaksın, 50 kişi 100 kişi toplanacaksın, CIA’den MOSSAD’dan silahları alacaksın, ondan sonra la ilahe illallah Allahu Ekber diyerekten namaz kılanları öldürecek. Yok böyle bir din. Böyle bir din yok. Hadislerde yok, ayet-i kerimelerde yok, Hanefi’de yok, Şafi’de yok, Maliki’de yok, Hambeli’de yok, sufilerde yok. Yok. Ama ne yapacaklar İslam dünyasını? Böyle karıştıracaklar. E Müslümanlar da cahil, yani o karıştırmak istiyor da Müslümanlar çok mu ehil? Yoo cahil. Okumuyorlar. Okuyacaklarsa da ne okuyacaklarını bilmiyorlar. Çıkıyor bir tanesi, hadislerin hepsini de inkâr ediyor. Onun nefesine tatlı geliyor Müslümanın, hadisleri inkâr ediyor ya. Kim inkâr ediyor? Taslaman. Kim inkâr ediyor? Okuyan. Kim inkâr ediyor? İslamoğlu. Kim inkâr ediyor? İbadet etmeyen adamlar inkâr ediyor. Zaten İslam düşmanı onlarda inkâr ediyorlar, kafa yapıyorlar bununla alakalı kendilerince. Müslümanların nefesine hoş geliyor bu ilk önce, farklı ya. Hadisler sahih mi hocam? 16 yaşındaki çocuk söylüyor bunu. Oğlum evinizde bir hadis kitabı var mı? Yok. Hiç okudun mu? Yok. Evinizde şöyle bir şey var mı? Yok. Oğlum nerden aldın bu bilgiyi sen? İnternette öğrendim hocam. Farkında değil o çocuk, geleceğin teröristi. Neden? Onu hadislerle durduracaksın. Durduramıyorsun. Onu fetvayla durduracaksın, müctehidlerin ictihadiyla. Durduramıyorsun. Neden? Hadisi inkâr etti, mezhebi inkâr etti, sufiliği de inkâr etti, bir şeyhi de yok intisap etsin ona.

Şimdi bizde daha önce Afganistan’a cihada gidecek arkadaşlar vardı. “Yavrum otur, bu işler uluslararası şeyler, otur oturduğun yere. Gitme.” “İşte Mustafa abi izin vermiyor.” Etrafa öyle söylüyor ya. “Sizin Mustafa abiniz tağut zaten. Mustafa abiniz şöyle müşrik, şöyle kâfir, şöyle kötü adam.” İyi. “Yavrum ne diyorlarsa desinler, gitme.” Çocuk gitmedi 3 4 tane öyle genç çocuklar vardı yıllar önce. Aradan Afganistan cihadı denilen cihadın uluslararası bir kavga olduğu çıktı meydana. Uluslararası bir kavga. Nerde şimdi Afganistan cihadı yapanlar? Şimdi kiminle cihad ediyorlar? Ne oldu, Afganistan’da İslam hukuku mu var şimdi? Çeçenistan cihadı ne oldu? Nerde Çeçen cihatçıları? Değil mi? Neredeler? Nerde bu cihatçılar ya? Amerika geldi, Irak’ı yerle bir etti, nerde bu cihatçılar? Neredeler ya? Irak yerle bir oldu, yıkıldı, şehir kalmadı, nerde bu cihatçılar? Oradaki Müslüman kadınların namusları parçalandı, Müslüman kız çocuklarının namusları parçalandı, evleri yıkıldı, ekonomisi bitti, güzelim şehirler yandı, yok oldu. Nerde bu cihatçılar, Amerika’ya karşı cihat edenler nerde? Hiç düşündünüz mü? İngilizlere karşı oradaki Şia bir hareket etti, hemen Ayetullah Sistani’yi getirdiler Irak’tan. Felluce’de. Felluce’de İngilizlere karşı orda bir cihad başlattı oradaki Şia, İngilizler kayıp vereceğini anladı, kimi getirdiler Irak Şia’sına? Sistani. Nerden geldi, biliyor musunuz? Londra’dan. İkametgâhı nerde? Londra’dan. Londra’dan apar topar

getirdiler çünkü “Ayetullah” Sistani. Ayetullah olunca altındakilerin hepsi de ona itaat etmek zorunda. O bir El Sadr var ya Irak’ta, El Sadr’ın üstünde. El Sadr cihad ediyordu İngilizlerle; o tabi kendince ne kirli oyunlar, ne düzenler döndüğünün farkında değil. Sistani geldi, cihadı durdurdu, İngilizlerle anlaştılar. E hani ayet-i kerimede kafirlerle savaşacaktı, ne oldu? Sistani savaştırmadı ve İngilizler Felluce’ye kendi kafalarına göre oturdular. Aynı şey, Suriye yok oluyor, yok oldu Suriye. Nerde bu cihatçılar? Müslümanları yok etmekte. Ne yapıyorlar? Müslümanları yok ediyorlar. Dikkat edin. Bunu durduracak olan ne? Ayet, hadis, imamların icthadları. Diyor ki, sen la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyene bırak öldürmeyi, sen ona karşı silahını bile kaldıramazsın işaret etmek için dahi. İşaret etmek için. Sen la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyen kimseyi şakadan da olsa kor-ku-tamaz-sın. Şakadan da olsa. Eşinizi, çocuğunuzu, arkadaşınızı, sokaktan geçen bir kimseyi şakadan da olsa korkutamazsınız. İslam hukuku olmuş olsa sen düğünde güm güm güm silah çekemezsin. Eğer İslam hukuku olmuş olsa bir kimse elini silahına atsa karşıda da senin düşmanın olmuş olsa sen istediğin kadar de, ben havaya ateş edecektim, diye. O kimse seni çıkarıp gümbedek vurur ve vuran kimse katil olmaz. Elini silahına atan iki katil olur. O yüzden sen İslam hukuku olmuş olsa düğünde sen havaya ateş de edemezsin. İslam hukuku olmuş olsa sen belinde silahla dolaşamazsın. Sebebi ne biliyor musun? Karşıdaki kimse düşmanın olan kimseye kazara senin silahın görünse düşmanın şöyle düşünüp ya bu beni öldürmeye geldi, deyip de seni öldürse sen iki katil olursun. Hadisle sabit bunlar. Bakın, İslam hukuku ne kadar ince ayrıntıları düşünüyor. Sen öyle silahı omuzuna asıp dolaşamazsın İslam hukukunda. Ancak savaş esnasında silah altına alınan kimseler ancak emniyet görevlileri onunla dolaşır ama sen mezhepleri inkâr edeceksin, hadisleri inkâr edeceksin, onu sana yaptıracaklar.

İşte Allah’ın ahlakıyla ahlaklanmanın yolu Muhammed-i Mustafa’ya sallallahu aleyhi ve selleme tabi olmaktır. Sufiler bunu çok önemserler. Tekrar söylüyorum, sufiler bunu çok önemserler ve bu kardeşlere bu söz miras kalsın: Yolunuz Muhammed-i Mustafa’nın ayak izlerini takip etmek olsun. Onun ayak izlerini takip edin. Gerçek sufilik budur. Onun ayak izlerini takip etmektir ve o yüzden ahlakını, ahlakını, yaşamış, görünür, bilinir Muhammed-i Mustafa’nın ahlakına tabi etmektir. Ne dedi kendisi? “Beni rabbim terbiye etti. Ne güzel terbiye etti.” Hazreti Aişe annemize sordular dediler ki “Ey Aişe, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ahlakı nasıl idi?” “Siz Kur’an okumuyor musunuz?” Cevap muhteşem. “Siz Kur’an okumuyor musunuz? Hazreti Muhammed-i Mustafa’nın ahlakı Kur’an’ın ahlakıydı.” O yüzden sufiler bu noktada ahlakı çok önemserler. Tekrar söylüyorum, çok önemserler. Hatta öylesine

önemserler ki öylesine önemserler ki bir kısmı yani senin ahlakın düzgün değilse namazın namaz değil, demiş. Ne der Yunus: “Bir gönül kırdın ise kıldığın namaz namaz değil. Bir gönül kırdın ise kıldığın namaz namaz değil.” Bakın, sufi ahlakına bakın. Tirmizi hadis-i şerifinde geçer: “Güzel ahlak nafil ibadetlerinin en üstünüdür.” Bir rivayette “Güzel ahlak namaz ve oruçla müsavidir.” denktir. O yüzden sufiler için ahlak çok önemlidir. Yalnız şu yanılgıya düşmesin hiç kimse. Yani güzel ahlak önemli, namaz değil. Sakın ha. Biz ibadetlerimizi yerli yerinde yapmaya çalışırız ama ahlakımızı en zirve noktaya taşımaya çalışırız. Allah bizi onlardan eylesin.

Bir kıyas bir soru için konuyu bu kadar uzattım; gelelim konuya, soruya!

TANRI ÖLDÜ! Nietzsche'nin deyişi. Nietzsche, hiçbir adalete sığmayan, sayısız çatışma ve acılar iyi bir tanrıya nasıl mal edilebilir düşüncesinden yola çıkarak tanrının ölümünün insanın anlaşılabilir olan doğasını yenmesi için bir üst insana ulaşabilmesi için bir mecburiyet olduğunu savunmuştur.

Batı kendi içerisinde dinsel anlamda ve felsefik anlamda çıkmazdadır. O materyalist düşüncenin sonu vardır çünkü. Ben hemen buradan başka bir yere sıçrayayım. Mesela bizim aşk anlayışımızın sonu yoktur. Bizim Allah inancımızda son yoktur. Bizim aşıklık inancımızda son yoktur. Son olmadığından dolayı tabiri caizse dipsiz kuyu gibidir. Bizim inandığımız Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri mirac etmiştir. Eğer ümmet Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ayak izlerini takip ederse gidecek olduğu yer, varacak olduğu yer değil. Varmak, bir şeyin sonudur. Bu manada gidecek olduğu yer mirastır. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin eğer bu noktada o kimse gidebilecekse ama bu bir insanın kendi gayretiyle ulaşabileceği bir nokta değildir. Bu mevcut akıllarımızla, mevcut manevi kalplerimizle algılayabileceğimiz bir şey değildir çünkü. O yüzden İslam ve sufi felsefesi sonsuz hükmündedir ama Batı'nın materyalist felsefesi ve materyalistleşmiş bir din anlayışı son bulmuştur. Ne zaman? Bundan 500 yıl önce, bundan 1000 yıl önce, bundan 1500 yıl önce. Batı noktasında bu son bulmuştur. Sebep? Batı çünkü maddede kalmıştır. Batı maddede kalınca ve maddeye sahip olmak onların birinci derecede ölçüleri olduğu için onlar tanrı anlayışlarını kendi yaşam standartlarına göre dizayn ettiler. Kendi düzenlerine ve sistemlerine uygun bir tanrı anlayışı dizayn ettiler; ekonomilerine, askeriyelerine, devlet sistemine, milleti sömürme sistemine, insanları sömürme sistemine uygun bir din anlayışı dizayn ettiler. Böyle olunca onlar üst insan anlayışı noktasında ulaşabilecekleri bir nokta, bir hal yok. Onların üst nokta diye en üst nokta dini, felsefik anlamında ulaşan kimse papaları örneğin. Katolik dünya için söylüyorum. Büyük bir çoğunluğu eşcinsel, sapkınlar. Sizin üst insan versiyonu olarak gösterebileceğiniz dinsel anlamındaki prototipler problemlidir.

Düşünebiliyor musunuz? Vatikan bir devlet; ekonomisiyle, parasıyla, varlıklarıyla bir devlet yani maddesel. Bakın maddesel. Batı'da üst insan dinsel anlamda papalıktan geçecek. Burada İslam sufiliğiyle ayrılan yeri şu: İslam'da din adamlığı profili yok. İslam'da halife var, bu halife siyasi ve askeri. Bu halife siyasi ve askeri otorite, dini otorite değil. Eğer dini otorite kapısı açılmış olsaydı Hazreti Ebu Bekir radiyallahu anh hazretlerine açılacaktı. Ömer'e, Osman'a, Ali'ye açılacaktı ama Cenâb-ı Hakk dedi ki: "Ben dinimi tamam ettim bugün." Dinimi tamam ettim,

denilen bir yerde bir kimsenin dini otorite olma noktası yoktur. Eğer Hazreti Ebu Bekir radiyallahu anh hazretleri halife olduğunda dini otoritede olmuş olsaydı ictihad edilecek, fetva verilecek meseleleri istişare etmezdi. Bu konuda Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden bir şey duyan varsa gelsin, söylesin, demezdi. Derdi ki: Ben dini otoritenin başıyım, benim söylediğim doğrudur, derdi ama o yol açılmadı, o yol yok, din tamam oldu. O zaman din tamam olduysa ancak bir kimse okuduğu ve anladığı kadar dinden kendine hüküm çıkarır. Bir kimse dinden hüküm çıkarırsa bu hüküm o kimsenin kendine aittir. Umuma ait değildir. Umum kendisini onu rehber olarak görürse alır, baş tacı eder. Der ki, evet ben bu ictihadla amel ediyorum, bu ictihadın doğru olduğuna inanıyorum. Bakın, ictihadın doğru olduğuna inanıyorum, der, ictihadı veren kimsenin değil. Dikkat edin. İctihadın doğruluğu tartışılır meselelerde, şahsın doğruluğu tartışılmaz ama İslam toplumu şahsın doğruluğunu tartışır. Yanlış. İctihadın doğruluğu tartışılmalı. Çünkü doğru kimden gelirse gelsin doğrudur. Doğrunun kimden geldiğine bakılmaz. Doğru olarak kabul edilen bir ilke tartışılır ama bizde şahıslar girer. Filanca yerde bu adam böyle dediydi. Ya bırak filanca yerde o adamın öyle dediğini, o bir ictihad etmiş orta yere. O ictihadı doğru mu, değil mi? Ayakkabıdan kurban olur mu, olmaz mı? Olur dersen bize hüccet getireceksin Kur'an'dan ve sünnetten. Kimin söylediği önemli değil burada. Bakın, kimin söylediği önemli değil. Önemli olan ne burada? İctihad. Bir kadın 4 tane, 5 tane evliyken başka erkeklerle cinsel ilişkiye girdi. Bu kadın 4 tane, 5 tane, 6 tane, 3 tane, 1 tane evli olduğu halde başka bir erkekle cinsel ilişkiye girerse bunun nikahı ne olur? Bunu söyle bana. Biz ictihadı tartışalım. Sen dersin ki nikahı durur, o zaman bu kadınlara bu kapı açılmıyor mu? O zaman erkeklere kapı açılmıyor mu? Herkes dilediği kadar zina edebilir mi nikahı duruyorsa? Adam 10 tane kadınla cinsel ilişkiye girdi, kimden çocuğunun olup olmadığını bilmiyor. Yarın, öbür gün bir kadın eline bir çocuk alıp, gelip bu senden derse ne olacak? Veyahut da adamın cinsel ilişkiye girdiği kadınlar, adamın oğlu da varsa yetişkin aynı kadınlarla oğlu da cinsel ilişkiye girerse ne olacak? Adamın kendi erkek kardeşi var ise aynı erkek kardeş, o adamın cinsel ilişkiye girdiği kadınlarla cinsel ilişkiye girerse bunun hükmü ne olacak? Nikahı düşmez, demekle kalınmıyor bu işlerde. Bunun arkası var. Bu adamın başka bir kadından çocukları oldu, adam öldüğünde o çocuk miras alacak mı, almayacak mı? Örneğin bunlar tartışılıyor mu? Tartışılmıyor. İslam'da ictihad tartışılır. Din adamı o yüzden yoktur İslam'da. Din adamı profili de yoktur o yüzden İslam'da. Şu anda İslam dünyasının kısırlaşmasının bir sebebi budur. Dini perspektifte kısırdır İslam dünyası. İctihadda kısır, felsefesinde kısır, akaidinde kısır, tefsirinde kısır, her tarafta kısır. Siz muhteşem bir tefsir deyip de okuyabildiğiniz bir tefsir var mı? Yok. Yani herkes hala daha Elmalılı'yı okuyor. Düşünebiliyor musunuz, şu Anadolu toprakları Elmalı'dan sonra bir alim

yetiştirememiş. Herkes Atatürk'ü eleştirir, mangalda kül bırakmaz atarken ama Atatürk'ün zamanında yazılmış tefsiri okur herkes. Neyi okur? Elmalı'yı okur. E nerde bu diyanetçiler, bu ilahiyatçılar? Maaş alıyorlar devletten. Devletin kanunlarının hilafına bir şey söyleyebilirler mi? Hayır. Neden? 657'ye tabi. Diyebilir mi şimdi, nikahı düşer, diye? Diyemez. Neden? Devlet der ki, ya sen nasıl nikah düşer dersin? Benim resmi nikahımı tanımıyor musun, der. Adamın memuriyetine son verir belki de bilmiyoruz.

E şimdi öyle olunca İslam dünyası kendi kısırlığını tartışmayalım, İslam dünyası ucu açıktır. İnancın noktasında, felsefi noktada, akait noktasında, fıkıh noktasında ucu açık çünkü maddeye, materyale dayanmaz kendisi. İmana dayanır. İmana dayanınca madde ve materyal girmez ama Batı madde ve materyalist düşünür. Kendileri de çıkmazdadır aslında. Açmazdadır. Sebep? O kadar maddeye ve materyale düşkünlerdir ama inandıkları, iman ettikleri, din olarak kabul ettikleri Hristiyanlıkla alakalı bir tane tarihi belgeleri yoktur. Bakın, maddeye ve materyale düşkün olan Hristiyan dünyası kendi peygamberlerinin kitabına ve peygamberleriyle alakalı bir tane materyalleri yoktur tarihi kayıt olarak. Materyalist bir Batı veya materyalist bir İsrail Yahudi inancı. İsrail Yahudi inancı diyorum ona, Musevi demiyorum onlara. Batı'nın inancına İsevi demiyorum. Aynı şekilde materyalist olan İsrail Yahudi düşüncesi ve inancı için de aynı şey geçerli. Musa aleyhisselamla alakalı bir tane tarihi vesika, yaşadığına dair bir tarihi belge ve kitaplarıyla alakalı bir tarihi belgeleri yoktur. Aynı şey İsa aleyhisselam için de geçerlidir. İsa aleyhisselamın yaşadığına dair bir tane tarihi vesika yoktur. İncil'le alakalı bir tane tarihi vesika yoktur. Bu da İslam dünyasında konuşulmaz, konuşulmamasının sebebi şudur: Ya bunu söylersek insanlar İsa aleyhisselama inanmaz. Ya biz inanıyoruz o peygamberin yaşadığına. Biz ona iman ettik. Kur'an bize diyor ki, bu peygamberler yaşadı. Biz Kur'an bu peygamberler bize yaşadı dediği için biz ona iman ettik. Bakın, biz iman ettik ona. Bizim elimizde bir vesika yok. Bizim elimizdeki vesika Kur'an. Bizim elimizdeki vesika Sünnet-i Resulullah, sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hadisleri. Bunlar tarihi vesika olarak var mı? Evet.

Sizi farklı bir noktaya götüreyim bu gece. Kur'an ilk indirildiği zamandan yazılan tarihi vesikalar İslam dünyasının elinde mevcut mu? Evet. Yazılı hadis-i şerifler mevcut mu? Evet. Tarihi vesika olarak. Tarihi vesika. Bunu yıkmaya çalışan kimdi? Suud'du. Çünkü o tarihi vesika olarak evi duruyordu Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin, Mekke'deki evi duruyordu, Medine'deki evi duruyordu, sahabelerin yaşadığı yerlerdeki alanlardaki tarihi yerler duruyordu. Her şey duruyordu. Batı ne yaptı? Batı amacı, maksadı Osmanlı'yı yıkmak değildi. Koca bir İslam inancını yıkmak için mücadele etti. Ne yaptı? Suud'da vahhabi zihniyeti

türetti. Vahhabi zihniyeti türeterekten tarihi ne kadar, tarihi ne kadar yapı, belge, mezar taşı ne varsa ne yaptı? Hepsini de yıktı. Mezar taşı dahi tarihe vesikadır. Mezar taşı. Bakın, mezar taşı dahi tarihi vesikadır ama ne yazık ki Batı ve bizim içimizdeki Batı uşakları bizim tarihi vesikalarımızı yıktılar ve ne yazık ki biz kendi tarihi vesikalarımızı okuyacak dil bilgisinden uzak olduk. Dedesinin kabir taşını okuyamayan bir nesil olduk. Dedesinin kabir taşını okuyamayan bir nesil olduk. Kapattık, tekkeleri kapattık, zaviyeleri kapattık, bunlar şirk yapıyorlar, bunlar günaha giriyorlar, kabirlerde dileniyorlar, kabirlerden medet umuyorlar, dediler, kabirleri yıktılar. Dikkat edin, bunun arkasında tarihi vesikaları yok ediyorlar. Tarihi vesika. Şu anda Süleyman Mabedi tarihi vesika. Yıkma için uğraşıyorlar. Mescid-i Aksa tarihi vesika. Bağdat'ı yıktılar, tarihi vesikaları yıktılar, Şam'ı yıktılar, tarihi vesikaları yıktılar, Ortadoğu'da ne kadar tarihi vesika varsa hepsini yıkıyorlar. Bir hendekçiler çıktı, Diyarbakır'ın Sur'un içerisindeki tarihi medreseler yakıldı, yıkıldı. Diyarbakır'daki Sünni inancın merkezi konumundaki Sur'un içerisinde bir tane ayakta medrese kalmadı. Sebep? Çünkü Güneydoğu Kürtleri Sünni'dir. Sünni olduğu müddetçe, Sünni olduğu müddetçe diğer Sünni kardeşleriyle savaştı, yani Türklerle savaştı, Araplarla savaştı. Çünkü Sünni olarak kardeşleridir. Der ki, ben kardeşime silah çekmem, der ama Sünni eğitimin alimlerinin çıktığı medreseleri siz yıkarırsanız o gençlik ne tarafa gideceğini bilmez, bataklığa gömülür. Amaç bu. E şimdi Batı bu kendi anlamda, kendi noktasında tenakuzda. Tenakuzda olduğu için dini boşlukta, dini boşlukta olduğu için maddeye gitti, maddeye gitti, maddede takıldı kaldı. O yüzden Batı bir veçhesiyle tanrı öldü. Bir veçhesiyle Batı'nın anlayışını söylüyorum, üstün insan tanrı oldu.

Nietzsche tanrı öldü derken, tanrı öldü derken ikinci veçhesiyle tanrı öldü, diyor. İkinci veçhesiyle tanrı öldü, demek yani bir kimse üstün insan noktasına geldi, o kimse için tanrı öldü. Sebep? Ben şimdi Nietzsche hangi halde bunu söyledi, bilmiyorum. Ben kendi kendime bunu analiz ediyorum. Sebep? 1) Nietzsche anlayışındaki bir tanrı bütün her şeyiyle üstün insanın üzerinde tecelli ettiyse onun için tanrı öldü ama o kimsenin üzerinde tanrı yeniden var oldu. Bu kafanızı karıştırabilir. Bunu Nietzsche böyle düşünmüştür, diye düşünüyorum ben. Eğer tanrı bütün özellikleriyle bir insanın üzerinde tecelli etti, var oldu, bütün insanın üzerinde tecelli edip var olunca o kimse için tanrı öldü, yeni tanrı kendisi. Tanrı öldü, yaşasın yeni tanrı. Size bir şey hatırlatmıyor mu bu, tanrı öldü yaşasın yeni tanrı diye? Neydi bu? Kral öldü, yaşasın yeni kral. Batı anlayışının eski Yunan felsefesinde tanrı krallar vardır. Helenistik Çağa doğru gidiyoruz şimdi. Helenizm'de tanrı insanlar vardır ve Helenizm'de tanrı krallar vardır. Herkül tanrı kraldır. Çocuklarımıza çok sevdirdiler ya çizgi filmlerle. Bir Herkül var değil mi? Herkül, tanrı kraldır. Onun tanrıçası kimdi?

Afrodit. Neydi? Güzellik tanrıçası. Tanrı bütün güzelliği Afrodit'in üzerinde tecelli ettirince Afrodit için güzellik tanrısı öldü, yaşasın Afrodit. Afrodit ne oldu? Tanrı oldu.

Şimdi Nietzsche üstün insan veya üstün insan ırkı, üstün insan dediğimizde de bir şeyi çağrıştırdı. Ne çağrıştırdı? Almanya Hitler'i çağrıştı. Ne dedi Hitler? Üstün Alman ırkı oluşturuyoruz, dedi. Üstün insan, üstün ırk. Aslında Batı tamamiyetle faşisttir. Bildiğiniz faşisttir. Siz asla bir İngiliz olamazsınız, asla bir Fransız olamazsınız, asla bir Alman olamazsınız, asla bir İsveçli olamazsınız, asla bir Danimarkalı olamazsınız. Batı kendi içerisinde bu ırkları üstün ırk olarak görür. Mesela Hitler ne yapıyordu, kafatası ölçüyordu, soylarına bakıyordu, göz renklerine bakıyordu, üstün Alman ırkı oluşturuyordu. Üstün Alman ırkı adayı olan bir erkekle üstün Alman ırkı olan bir kadını evlendiriyordu. Ondan doğan üstün Alman ırkı oluyordu. Göz rengiyle, kaşıyla, saçıyla, kendi rengiyle ne olmuş oluyordu? Üstün Alman ırkı oluyordu. Cumhuriyetin ilk yılları bize ne getirdi? En üstün ırk Türk'ün ırkıdırı getirdi, öyle değil mi? Bakın, ne kadar birbirine benzeşiyor, değil mi? Bir tarafta üstün Alman ırkı, bir tarafta üstün Türk ırkı, bir tarafta üstün İngiliz ırkı kibirleriyle meydanda, bir tarafta Fransız ırkı, o da üstün. Bakın, bu Batı felsefesinin temelidir. Materyalizmin çöktüğü yerdir. Bizde de ne vardır? İslam'da da üstün insan, insan-ı kâmil vardır; yani olgunlaşmış insan, kemale ermiş, erginleşmiş, dinginleşmiş. Bu ne demektir? Biz sufiler olarak deriz ki, o kimse kendi üzerinden sudur edecek olan bütün kötülükleri zapturapt altına almıştır. O kimsenin üzerinden bir kötülük sudur etmez ama bir kısım tarikatlar bu bizde bunu çok ibadet etmeye yönlendirdiler. Değildir. İnsan-ı kâmil çok ibadet eden kimse değildir. İnsan-ı kâmil asıl özelliği: Üzerinden kötülük sudur etmeyen kimsedir mana itibarıyla. O kimsenin üzerinden kötülük sudur etmez. O kimse kötülüklerle savaştan bir kimsedir. Kötülüklerle savaştan, üzerinde kötülük sudur etmeyen, olabildiğince iyilik yapan kimsedir insan-ı kâmil gerçek sufilik manasında. Bakın; kötülerle ve kötülüklerle mücadele eden, kendi üzerinden kötülük sudur etmeyen, kendi üzerinden olabildiğince iyilik sudur eden kimsedir insan-ı kâmil. Bunun sonu var mıdır? Yoktur. Bunun da sonu yoktur. Şimdi Nietzsche bütün iyilikler bir kimsenin üzerinde toplanırsa Allah'ın insanlara öğrettiği, dikte ettiği, olması gerektiği şey nedir? İnsan, üstün insan iyi insandır ve o kimse üstün insan niteliklerine ulaştığı anda onun için tanrı ölmüştür Nietzsche'nin düşüncesi budur. Sebep? Yeni tanrı onda yeniden var olmuştur. Allahualem ben öyle anladım.

Tanrı ölmüştür çünkü insan kendi hareketlerini yönlendirebilecek düzeydedir.

O kimsede tanrı ölmüştür artık; o kendi hal ve hareketlerini, kendi düşüncesini, kendi fiiliyatını kendisi yönlendirebilir. Onun akli kemale ermiştir artık. Onun tanrının aklına ihtiyacı yoktur. Tuhafınıza mı gitti? Onun tanrı bilgisine de ihtiyaç yoktur. Artık tanrı bilgisi o kimseden fıskırır. O yüzden tanrı – oğul – kutsal ruh vardır. Oğul nedir? Tanrının yerine iş yapan kimsedir. Tanrı gaybtır ama oğul gayb değildir, meydandadır ve gayb olan tanrı meydana olan oğlun üzerinden tecelli eder.

Şimdi Vatikan'ın başındaki papa tabiri caizse oğul hükmündedir. Papa dinin kurallarını değiştirebilecek yetkiye sahiptir çünkü. Yeryüzünde tanrı adına iş yapan kimsedir papa. Yeryüzünde ne adına, tanrı adına iş yapan kimsedir. Hahambaşı yeryüzünde tanrı adına iş yapan kimsedir, tanrı ölmüştür onlar için. Daha ileri gidiyorum şimdi, bakın, daha ileri gidiyorum, yeryüzündeki dini inanış felsefelerinin hepsinde de tanrı ölmüştür. Kim yapar tanrı adına işi? O felsefenin en zirve noktasındaki kimse yapar. Bu doğunun doğusunda keşiştir. Keşiş ne yapar? Tanrı adına iş yapar. Buda kimdir? Tanrı adına iş yapandır. Tanrı adına iş yapandır. Buda tanrı değildir, tanrı adına iş yapmıştır. Tanrı ölmüştür, Buda'da yaşıyordur tanrı çünkü tanrı her dem gaybtır. Her dem gayb olduğu için onun yeryüzünde yaşayan numuneleri vardır. Bunlar kimdir? Doğuda, doğunun doğusunda Buda ve keşişlerdir; batının batısında kimdir? Hahamlardır, papadır, Süryani Kilisesi'nin başıdır, Ermeni Kilisesi'nin başıdır. Bunlar tanrı adına iş yaparlar. Tanrı adına iş yaptıkları için dilediklerini affederler, dilediklerini cennete koyarlar, dilediklerini cehenneme koyarlar, dilediklerini aforoz ederler. Tanrı adına iş yaparlar. Onlar için artık tanrı ölmüştür. Tanrı onların üzerinde tecelli etmektedir. Anladınız mı bu meseleyi? Çok karıştırmadım, inşaallah değil mi?

Bakın, bu manada Nietzsche noktasında veya Batı noktasında artık tanrı yoktur. Tanrı bütün işlerini neyle yönetir? Papazlarla, papayla, keşişlerle yönetir, Buda'yla yönetir. Tanrı gaybtır çünkü. Bunun inanç felsefesi nedir? Oğul – kutsal ruh – baba üçgenidir. Şimdi bütün dinlerin herhangi bir hükmünü değiştirmek tanrı adına bunlar için mümkündür. Bir tek istisna vardır, İslam'dır. İslam'ı ifsat etmek istediklerinin sebebi budur. Oysa şu an İslam ayakta durur. Neden? Tanrı adına dini hükümlerle oynayabilecek hiçbir merci yoktur ancak mevcut hükümlerden ictihad çıkaran insanlar olur ki ictihadlar da tartışmaya açıktır. Kabul edilmemeye açıktır. İslam'ın aslında en önemli felsefi olarak ayakta durmasının en önemli noktalarından birisidir bu. Orda köşedeki bir kimse sen ne kadar ictihad edersen et, benim kalbim bunu kabul etmiyor, deme hakkı vardır İslam'da. Çünkü hadis vardır, hadis der ki: Fetvacı başıları ne kadar fetva verirlerse versinler eğer senin kalbin o fetvayı kabul etmiyorsa onunla amel etme, der. İslam'da bu kadar özgürlük vardır. Benim

anlattığım ayet, hadis; Maturidi'nin, İmam-ı Azam'ın ictihadları doğrultusunda konuşuyorum. Ben inandığımı anlatıyorum size. O yüzden çok tartışıyorum ben. İslam'da birisine bu görüşü kabul edeceksin, diye bir dayatma yoktur, dayatmaya hep karşı çıkmışlar. İmam-ı Azam karşı çıkmış, İmam-ı Şafîî karşı çıkmış, İmam-ı Hambeli karşı çıkmış, İmam-ı Malik karşı çıkmış. İmam-ı Hambel o kadar karşı çıkmış ki öldürülmeye, asılmaya giderken Emevi Kralı düşürülmüş yolda; yeni gelen Emevi Kralı demiş ki onu azad ettik. Bakın, dayatmaya karşı çıkmışlar. Neden? "Kur'an mahluktur." İctihadına karşı geliyorlar. Emevi diyor ki: Kur'an mahluktur. Emevi devletin etrafında çöreklenmiş, devletten nemalanan, para yiyen, maaş alan, akçe alan, devletten geçimini sağlayan din adamı görüntüsünde kisvesindeki kimseler Emevi adına fetva veriyorlar Kur'an mahluktur diye. Ama İmam-ı Azam ve ekolü: İmam-ı Azam, İmam-ı Şafîî, İmam-ı Malik, İmam-ı Hambeli gibi büyük imamlar ve arkasından gelen İmam-ı Muhammed gibi. Gökte yıldız hükmünde olan imamlar buna canları pahasına da olsa mücadele ediyorlar, bu ictihada katılmayız. Bakın, bize yol açıyorlar, nasıl yol açıyorlar? Bir ictihada katılmak zorunda değilsin. İctihad çünkü o. Yani bir şahsın fikri. Ayetten, hadisten kendince bir yorum yapmış; onun fikri. Katılmak zorunda değiliz. İslam inancının sonsuzluğunun sebebi budur. Ve İslam'ın bozulmamasının da sebebi budur. Neden? Herhangi bir kimse tanrı adına bir ayet-i kerimeyi ortadan kaldıramaz. Herhangi bir kimse kendi bilgisinin darlığına, sılgılığına bakmaksızın bir hadis-i şerifi ortadan kaldıramaz. Benim hadisler üzerinde mücadele etmemin bir sebebi bu. Kardeş bu hadis dursun. Sana ne. Şimdi hükmünü bilemedin, şimdi bunun tecelliyatını bilemedin, şimdi bunun ne için söylediğini bilemedin, 100 yıl sonra insanlar hangi noktaya geleceğini biliyor musun? Hayır. 200 yıl sonra? Hayır. Bu hadis 200 yıl sonra meydana çıkacak gerçeği. Nerden biliyorsun? Sen kendi aklına ne diyorsun ki böyle hadis olur mu, diye haşa.

Bu noktada İslam düşüncesinde hiçbir zaman tanrı ölmeyecek. Tanrı hep diri, tanrı hep sağ ve üstün insan. İnsanı kâmil düşüncesi her daim gelişmeye açık eğer İslam dünyası eğitimini, öğrenimini yukarı kaldırırsa İslam dünyası kendisini eğitirse. Bizde bir de böyle bir şey var ya: Dış güçler bizi eğitmez, dış güçler bizim okumamıza engel, okul yapmamıza engel, dış güçler bizim dini öğrenmemize engel, her şeye engel. Komple İslam dünyası cahil. Büyük bir çoğunluğu. Osmanlının son döneminden itibaren hep aşağı düşüyor ivme. Aşağı düşüyor, yukarı çıkmıyor. Ben bazen sohbetlerde diyorum ya: 250 yıl 300 yıl dip aşağı gidiyor. Hala daha aşağı gidiyor. Bakın, aşağı gidiyor. Aşağı gidiyor daha. Evet o yüzden İslam dünyasında, İslam noktasında bu manada tanrı hiç ölmez. Neden? Bizim mihmandarımız, yol göstericimiz, rehberimiz Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri der ki: "Ben hakkıyla kulluk edemedim ya mabud." O hakkıyla edemediyse

düşünün, bizim ne kadar yol gitmemiz lazım? Bizim için hiçbir zaman tanrı ölmez, yani kemalâtın sonu yoktur.

Nietzsche'nin varoluşa yönelik en büyük amaç ve umut olarak koyduğu üst insan kavramının çıkış noktası, insanlığın ortak ve içsel dünyasında gerçekleşen bir krizdir.

Üst insan hep zaten toplumlar arasında krize sebep olmuştur. Üst insan bir kaostur. Üst insan yerleşik düzende ve yerleşik sistemde sistem ve sistemi idare edenler tarafından bir kaostur. Bunun hangi din olduğu önemli değildir. Çünkü dünya üzerindeki bir deccal sistemi vardır, bu deccal sistemi sistemini oluşturur, o sistemin içerisinde üst insana gerek yoktur ve dünya sistemi üst insan yetiştirmenin üzerine kurulu değildir. Siz pozitif bilimi üst insan olarak görürsünüz. Ben pozitif bilimi üst insan olarak görmüyorum. Pozitif bilim, bilim adamıdır o. O oturur, bilim üzerinde çalışma yapar, o üst insan değildir. Hiçbir peygamber bilim adamı değildir, hiçbir peygamber matematikçi değildir, hiçbir peygamber tıpcı değildir, hiçbir peygamber kimyager değildir, hiçbir peygamber simyacı değildir, kimyacı değildir, matematikçi değildir, astrofizikçi değildir örneğin ama her peygamber hikmet sahibidir. Her peygamber irfan sahibidir. Her peygamber üstün insan, kemal ehlidir. Hiçbir peygamber filozof değildir ama her peygamber hem kimya hem simya hem matematik hem astrofizik hem tıp mevcut insanı ilgilendiren bütün bilim dallarının üzerinde davranışlar sergilemişlerdir. Bu alanda bilgileri olmadığı halde. Hazreti İsa aleyhisselam hastaları iyileştirir, hiçbir tıp bilgisi yoktur. Kur'an bize bunu böyle söylediği için iman ediyoruz, tarihi bir vesika yok elimizde. İsa aleyhisselam tıp ilmi görmemiştir. Çocukluğunda kumaş boyacılığı yapmıştır 13'le 18 yaş arası, 20 yaş arası öyle söyleyeyim. Meryem annemiz onun öldürülme korkusuyla kalbine gelen ilham ile Mısır'a hicret eder. Mısır'a hicret ettiğinde İsa aleyhisselam henüz daha 12 13 yaşlarındadır. 12 13 yaşlarındayken orada iaşelerini temin etmek için bir kumaş boyacısının yanında çıraklığa girer. Musa aleyhisselam çobandır kendisi. Üzeyir aleyhisselamın kızlarının koyunlarının başındayken onları korur kollar, koyunlarını güdüverir Musa'dan kaçtığında. Davut aleyhisselam çobandır; dağda, bayırda dolaşır; koyunları otlatır. Enteresan bir şeydir ve Davut sonra kral olur peygamberlikle beraber. Davut'un hiçbir felsefesi yoktur bu manada. Felsefeci değildir, savaşçı değildir, komutan değildir ama peygamberlikle beraber onlara birer hikmet verilmiştir. Davut Calut'la savaşmaya gideceği zaman taş dile gelir. Küçük bir sapan taşı. Ey Davut beni al, alır. Bir az daha yürürken bir taş daha dile gelir. Ey Davut beni de al, onu alır. Biraz daha ilerler, ey Davut beni de al, onu da alır. Üç tane taş alır ve Calut'u düşünün. Calut'un o zaman kadar herhangi bir kılıç, ok, mızrak, herhangi bir demir, ıvrı zıvrı hiçbir şey delmez Calut'u; deviremez ve Calut'u

deviremedikleri için her savaştan mağlup çıkarlar. Ama Davut üç tane taş koyar sapan taşının içine, atar, Calut'u devirir. Bu aklın dışında bir şeydir. Bu matematiğin, kimyanın, simyanın, astrofiziğin, fiziğin üstünde bir şeydir bu. Fiziğin üzerindedir bu. Süleyman aleyhisselam bütün hayvana, haşarata söz geçirir ve söz dinletir ve onları dinler. Bu, aklın durduğu yerdir. Hiçbir ilimle bunu ölçmeniz, hiçbir ilimle buna karşılık vermeniz mümkün değil ki. Bakın, hiç felsefe okumamıştır, hepsi de ümmidir peygamberlerin bu manada. Bakın, hepsi de ümmidir. Materyalist anlamda hiçbir eğitim almamışlardır.

Biz Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ümmiliğiyle övünürüz, öyle değil mi? Ümmi peygamber. Neden? Yani hiçbir mektep görmedi, medrese görmedi, öyle olmasına rağmen ondan öyle hikmetler çıktı ki. Sebep? Çünkü Cenâb-ı Hakk onun üzerinde ilim olarak, sıfatsal olarak tecelli etti. Diyor ya, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri için de diyor: “Biz ona kitapla beraber hikmet verdik.” ayet-i kerime böyle. Kitapla beraber hikmet verdik. Sen kitabı kabul etmekle yetmez. Ya? Yanında verilmiş hikmeti de kabul edeceksin. Yanında verilmiş hikmet ne? Hadis-i şerifler. Ama Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri astrofizikten haberdar mı? Hayır. Astrofizikten bahsediyor ama. Kimya mı okudu? Hayır ama kimya var, tıp var. Birisi yaralanıyor, gel, diyor gelen kimseye. Yaralandığı yere tükürüğüyle sıvazlıyor böyle parmağınla, sıvazlıyor, kanı duruyor, yapışıyor orası. Gelmiş, kolu kırılmış. Geliyor, sıvazlıyor, bitti, yürü, git, diyor. Ayağı kırılmış, ayağı sallanıyor, geliyor, ayağını sıvıyor, yürü, git, diyor. Savaşta gözü çıkmış sahabeinin, gözü elinde geliyor. Gözü elinde. Gözü elinde geliyor. “Gözüm ya Resulullah.” diyor. Oy kurban olayım senin, diyor alıyor gözünü. Parmak, nasıl bir parmaksa. Tükürük. Parmak ve tükürük. Göz yerine üzerine sıvazlıyor. Sahabe seksen küsur yaşında. Diyor ki, öbür gözüm görmüyor ama Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin yerine oturtturup da sıvazladığı göz var ya, diyor, hala daha her haliyle on numara görüyor, diyor. Bakın, öbürkü gitmiş, mort olmuş öbürkü ama öbürkü görüyor daha. Biri geliyor, sakalım çıkmıyor ya Resulullah, diyor. Hançerini alıyor onun, kendi sakalından bir tane sakal kopartıyor, yarıyor yanağını, sakalı yatırıyor yanağın içine, sakalı çıkıyor o kimsenin. Birisi diyor ki, saçım dökülüyor ya Resulullah, gel, diyor saçı dökülene. Kafasını yarıyor bu sefer onun. Eline neşteri alıyor. Hazreti Mevlâna ne diyor? Çocuk elinde neşteri olan doktor görünce korkar, irkilir ağlamaya başlar ama anne bilir ki çocuğu onda şifa bulacak, o yüzden çocuğunu teskin eder, ağlamasını durdurur. Neden? Bilir çünkü oradan o şifa bulacak. Anlaşıldı? Bakın, o sahabeler biliyorlar, oradan şifa bulacaklar, kurbanlık koyun gibi yatıyor. Ne yapıyor? Yanağını kesiyor, sakalını yatırıyor, sakalı çıkıyor. Bunu hangi ilimle şimdi söyleyebilirsiniz? Susuz kalıyorlar.

Susuz kalınca parmaklarından su akıyor. 10 parmağından. 10 parmağından su akıyor. Bunu bir ilimle anlatmanız mümkün mü? Tabi bu hadis inkarcısı geri zekâlılar bunlara karşı çıkıyorlar. E ayette onu destekliyor. Ne yapıyor Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bir avuç toprak atıyor düşmana; bir avuç toprak atınca etrafta bir fırtına, bir kaos oluşuyor. Cenâb-ı Hakk diyor ki: “Sen atmadın ben attım.” Onu bütün her şeyini ne yaptı? Kendi üzerine aldı.

Üstün insan bu manada kaostur. Sebep? Mevcut deccal ve tağut sistemleri üstün insanı kabullenmek istemezler. Bütün peygamberler bu noktada mevcut sistemlerin içerisinde kaos oluşturmuşlardır. Onlar onu kaos olarak görmüşlerdir. Aynı şekilde Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri de Mekke devleti nezdinde kaostur. Medine’ye hicret ettiğinde Medine’de kaos devam etmiştir. Sonuçta Kur’an ve sünnet kendi sistemini oturttuğunda düzene girmiştir. Üstün insan o yüzden Batı için de kaostur. Sebep? Batı’daki hukuksuzluklar Batı’daki yanlışlıklar ve eksiklikler üstün insan için eleştirilmesi gereken, değiştirilmesi gereken şeylerdir. O yüzden Batı üstün insan bu manada yani kemale ermiş, olgunlaşmış bir kimsenin yetişmesine müsaade etmez. Batı bilim adamı yetiştirir, Batı üstün insan yetiştirmez. Bu noktada kısırdır. Biz Batı’nın bilimiyle avunuruz. Bizdekiler derler ki, Batı bilimde önde gitti. Ben küçük şeyler sorarım, küçük şey, atom bombası olsa siz sivil insanların üzerine atabilir misiniz? Atamazsınız. Neden? Kur’an ve sünnet sizi bundan men eder. Siz sivil bir kimseyi öldüremezsiniz. Neden? Kur’an ve sünnet sizi bundan men eder. Siz bir terör örgütü bir yere kurup orda devletlerin talihini değiştirecek, kaderini değiştirecek, oradaki insanlara kaos oluşturacak bir terör örgütü kendi elinizle kuramazsınız. İslam buna müsaade etmez. İslam sivil insanların eline verip bir başkasının öldürülmesini emretmez. İslam buna müsaade etmez.

O yüzden İslam üstün insan üretmeye müsait bir inanıştır ama Batı üstün insan istemez. İslam’ın şu anda Müslümanların yaşadığı devlet sistemleri de bugün için üstün insanın üretilmesine müsaade etmez ve istemezler. Bugün hiçbir İslam dünyasında bulunan devlet sistemlerinin hiçbirisi de üstün insan yetişmesini istemezler. Suudi Arabistan’da hakkı hak, batılı batıl gören alimler olmuş olsa üstün insanlar olmuş olsa Suudi Arabistan yönetimiyle savaşmayacaklar mı; mücadele etmeyecekler mi? Edecekler öyle değil mi? Aynı şey bütün Ortadoğu Müslüman ülkelerinde olamayacak mı? Evet. Aynı şey Türkiye’de de olmayacak mı? Evet. Şimdi bir İslami noktada üstün bir insan oluş olsa kardeş zina neden suç değil, içki neden suç değil, kumar neden suç değil, uyuşturucu neden suç değil, eşcinsellik neden suç değil? Bunları sorgulamayacak mı? Faiz neden suç değil, insanların alın terleri neden faizle yok ediliyor? Neden faiz resmi bir gelir aracı olarak kullanılıyor, sormayacak

mi? Soracak. Sorunca kapitalist sistemin çarkları değişmesi lazım. Yani kapitalizme karşı çıkılması lazım. O zaman mevcut sistemler kapitalizmin dışına çıkmaya kalksa başlarına gelmedik iş kalır mı? Kalmaz. O yüzden dünya üzerindeki hiçbir sistem üstün insan istemez. Onlar için üstün insan kaostur. Neden sufilerle savaş halindedir bütün dünya düzeni? Sufilerle savaşılır. Sebep? Çünkü sufiler onların sistemlerine ayak uydurmazlar. Biz az yiyecek, deriz onlar çok yiyecek, der. Biz az uyuyun, deriz, onlar çok uyuyun, der. Biz az tüketin, bu moda safsatasına bakmayın, deriz, onlar modacıdır. Biz deriz ki, israf etmeyin, onlar israfçıdır. Biz deriz ki, boş kelimeler konuşmayın, onlar boş lafla dolaşırlar. Biz deriz ki, heva ve hevesinize uymayın, Kur'an ve sünnete uyun, onlar der ki, heva ve hevesinize uyun. E zıtladır. Otomatikman. Üstün insan felsefesi mevcut dünyayı dizayn eden, düzenleyen sistemle çatışır. O yüzden üstün insanı Batı da Doğu da İslam dünyası da istemez çünkü onlar için üstün insan ve üstün insan yetiştiren ekoller kaostur. Neden bütün dünya üzerinde üstün insan ekolu olan sufilik kapatılmıştır her yerde? Gerçek sufilik. Yasaklanmıştır. Neden bin yıldan beri sufiler hor ve hakir görülür İslam dünyasında? Hatta 1200 yıldan beri. Neden? Çünkü mevcut sistemlerinin çarkını durdurmaya çalışır o. Uymaz. Bakın, uymaz. Uymadığı için onlar için kaostur.

Nietzsche'nin üst insanı; İslam felsefesinde İbn Arabî, Mevlâna, Hallac gibi mutasavvıfların ortaya koyduğu benimsediği insan-ı kâmil kavramıyla benzerlikler taşır mı?

Yani üst insan, insan-ı kâmil bunlar bu noktada birbirlerine yakın anlamlardır; manalardır ama İslam dairesinde tanrı hiçbir zaman ölmez.

Üst insan tanrıya daha az ihtiyaç duyulan bir dünya yaratabilir mi?

Bu anlayış Batı felsefesidir. Batı felsefesi de böyle olduğundan dolayı tanrıya ihtiyaç duymuyorlar şimdi. Daha az değil, hiç ihtiyaç duymuyorlar. Tanrı adına biz işleri yapıyoruz diyorlar. Tanrı adına savaş çıkartıyorlar, tanrı adına insanları öldürüyorlar, tanrı adına insanları bu noktada sömürüyorlar, tanrı adına kaos çıkartıyorlar, her şeyi tanrı adına yapıyorlar. Tanrıya ihtiyaç kalmadı Batı'da. Bu Batı felsefesi içerisinde doğru.

Ya da biz bireyler kendi değerlerimizi yaratma görevinde miyiz?

Bireyler kendi değerlerini değil, mevcut değerleri üzerlerinde taşımakla mükellefler. Çünkü bizde iyilikler, güzelliğe Allah'tan; kötülükler nefsimizdendir. Allah'ın iyi ve güzel sevdiği şeyleri kendi üzerimizde bulundurmamakla mükellefiz.

Üst insanla insan-ı kâmil-i kıyaslar mısınız? Aydınlanma çağında tanrıyı öldüren Avrupa'yla günümüz Türkiye'sindeki tanrıyı karşılaştırır mısınız? Bu yazıdaki her şey alıntıdır.

Batı aydınlanma diyerekten yürüttüğü şey aslında bir aydınlanma değil gerçek manada. Evet, onlar aydınlanma adını koydular. Batı'nın böyle felsefik olarak kullandığı terimler vardır. Aydınlanma der, demokrasi der, hukuk der, insan hakları der, böyle söyleyerekten yapar yapacağını. Peki Batı aydınlanma felsefik olarak farklı bir noktaya mı gitti? Batı'nın aydınlanması kilisenin aktif hayattan ve devlet yönetiminden geri çekilmesidir. Batı'nın aydınlanması budur. Bu Osmanlıya da sirayet etmiştir. Batılılaşma noktasında Osmanlıda da dini devlet sisteminden ve halkın kendi içerisinde çıkarmak istemişlerdir. Tekkelerin kapatılması, zaviyelerin kapatılması, medreselerin kapatılması. Bu süreç Osmanlıda başlamıştır yalnız. Yani herkes bunun cumhuriyetle olduğunu söylüyor, haksızlık ediyorlar, bu süreç Osmanlıda başladı. Rakı fabrikası Osmanlı zamanında kuruldu, bira fabrikası Osmanlı zamanında kuruldu, şarap fabrikası Osmanlı zamanında kuruldu, sarık Osmanlı zamanında yasaklandı, cübbe Osmanlı zamanında yasaklandı. Bu reel düşüneceğiz bunu. Bu devletin kendi içerisinde almış olduğu bir şey, bir süreç bu. Bu sürecin neticesinde cumhuriyetle beraber kıyafet devrimi, yazı devrimi, tekke ve zaviyelerin kapatılması gibi şeyler sürecin belli bir noktasıydı. Bu sonra devam etti zaten bu süreç yine, bu burada kalmadı ki. Ezanın Türkçeleştirilmesi, namazın Türkçeleştirilmesi. Bu süreç orada kalmadı, devam etti. Kur'an'ın içerisindeki ahkam ayetlerinin kaldırılma düşüncesi. Devam etti bu süreç daha. Bu batılılaşma adına devam etti. Şimdi bu süreç sonuçta ülke bu oyunu bozdu, biraz dindarlaştı, biraz dindarlaşınca bu oyun bozuldu, şimdi farklı oyunlar tezgahlanıyor. Sulandırılıyor şimdi. Hadis inkârcıları, mezhep inkârcıları sulandırıyor meseleyi; insanların kafalarını karıştırıyorlar. Bunlar özel, yani tam anlamıyla bir din öğrenmesin diye uğraşıyorlar bu manada, özel olarak yapılıyor ve sulandırılıyor. Şimdi Batı'nın üstün insan düşüncesi ile İslam'ın insan-ı kâmil düşüncesi birbirine yakındır amma ve lakin bu noktada çok örtüşen yeri yoktur. Biz her daim bu noktada iyiye, doğruya, güzele doğru açığız. Allah bizi iyi etsin.

WEB adreslerimiz

www.mustafaozbag.com

www.tasavvufvakfi.org.tr

www.mevlana.org.tr

Sosyal Medya adreslerimiz

<https://twitter.com/mozbag>

<https://www.instagram.com/mozbag>

<https://www.facebook.com/ozbagmustafa>

<https://www.youtube.com/mustafaözbağ>

SAYIN MUSTAFA ÖZBAĞ EFENDİYE

BOSNA-HERSEK/KAÇUNI

MESUDİYE TEKKESİ ÜSTADI

PROF.DR. KAZIM HACIMEYLİC EFENDİ
TARAFINDAN VERİLEN İCAZETTİR.

بسم الله الرحمن الرحيم

اجازتنامه - وکیل نامه

الحمد لله الذي فتح على الاولياء ابواب التوفيق بدوامه الذكر
و التوحيد و اذكر على اصفياته بالتواضع المراقبة سبل التوصل
و التمجيد و الصلاة و السلام على سيدنا محمد خاتم الانبياء
و المرسلين و على آله و اصحابه الكرام الذين كانوا لأعداء
الدين المجاهدين و على البلاء الصابرين بل الشاكرين و رزقنا
الله تعالى و اياكم بعلم العارفين و آداب الصوفيين و سقنا من
كأس العاشقين و أقدم الواصلين بحرمه النبي أمين يا أكرم
الأكرمين و حيث إننا غريباء في الدنيا أو عابر المسيل فبنتي يا
ولدي اوصيك ببناء على قوله تعالى و ما خلقت الجن و الإنس الا
ليعبدون يتقوى الله و محبة رسول الله و أهل بيته الأخيار
و محبة الأولياء و الفقراء و بعد لقد اذنت و اجزت لآخي في
دين الله و رفيقي في سبيل الله و ولدي الصادق في الله الدرويش

مطفي بن حسن

ان يقوم بالوكالة عني بافتتاح الاذكار و قرأة الاوراد
متمسكاً عند ذلك بسلوك طريقة النقشبندية و آداب
الذاكرين المسالكين القداماء بهذه الطريقة.

خادم الفقراء النقشبندي

السيد الشيخ موسى كاظم

ميلي زاده

التاريخ

1377 2-10

QADAN 48 05

22

Idrosmen - Kollnara
Tuzja Mesudija, Kaçuni, BiH

SAYIN MUSTAFA ÖZBAĞ EFENDİYE

BOSNA-HERSEK/KAÇUNI MESUDİYE TEKKESİ ÜSTADI

PROF.DR. KAZIM HACIMEYLİC EFENDİ

TARAFINDAN VERİLEN İCAZETTİR.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إجازة

الحمد لله الذي من علينا في طريق السلوك الاتصال وجعله حقاً وديناً لمعرفة الرجال ، ومنحه سند الاتصال بقرينه وأنسه، وصلى الله على سيدنا محمد خير من عرف ربه وأحق صلته فقال: (أنا أعرفكم بالله وأخوفكم منه)، فكان هو مصدر الاستمداد للعباد من ربه فصار قدورة المسترشدين الطالبين الله به: (الرَّحْمَنُ كَأَنَّهُ يُوحِيهِمْ).

أما بعد لما كان الاسناد من الدين في معرفة الرجال لسمو الاتصال فقد منحنا الحق هبة الاتصال به وتحقيق خلافة نبيه صلى الله عليه وسلم، وقد أذنت للأخ المبارك المستمد من رسول الله صلى الله عليه وسلم الشيخ/ مصطفى أوزباغ في خلافة الطريقة القادرية الكباشية لتسليك المريدين (لا إله إلا

الله) وتربيتهم وإرشادهم على منهج رسول الله صلى الله عليه وسلم بسندي المتصل عن سيدي الشيخ/ محمد عن أبيه سيدي الشيخ/ إبراهيم عن أبيه الشيخ/ مصطفى عن أبيه الشيخ/ إبراهيم الكباشي عن سيدي الشيخ/ طه الأبيض البطعاني عن سيدي الشيخ/ أحمد المكاشي عن سيدي الشيخ/ عبد الباقي الفيل عن سيدي الشيخ/ عبدالله والعجوز عن سيدي الشيخ/ محمد المسلمي عن سيدي الشيخ/ دفع الله أبو إدريس عن سيدي الشيخ/ عبدالله العركي عن سيدي الشيخ/ حبيب الله العجمي عن سيدي الشيخ/ تاج الدين البهاري عن سلطان الأوثياء سيدي الشيخ/ عبدالقادر الجيلاني فقد لبس خرقة الطريق الصوفي من يد شيخه القاضي أبي سعيد المبارك الخزمي وهو عن الشيخ/ علي التهامي وهو عن الشيخ/ أبي فرح الطرسوسي وهو عن الشيخ/ عبدالواحد التميمي وهو عن الشيخ/ أبي بكر الشبلي وهو عن سيد الطائفتين الشيخ/ الجنيد البغدادي وهو عن خاله الشيخ/ السري السقطي وهو عن الشيخ/ معروف الصكرخي وهو عن السيد الإمام/ علي الرضا عليه السلام عن أبيه السيد الإمام/ موسى الكاظم عليه السلام عن أبيه السيد الإمام/ جعفر الصادق عليه السلام عن أبيه السيد الإمام/ محمد الباقر عليه السلام عن أبيه السيد الإمام/ السجاد علي زين العابدين عليه السلام عن أبيه سيد شباب الجنة سبط الرسول صلى الله عليه وسلم السيد/ الإمام أبو عبد الله الحسين عليه السلام عن أمير المؤمنين سيدنا مولى الثقلين/ علي بن أبي طالب كرم الله وجهه ورضي الله عنه وأرضاه عن فخر الكائنات ونور الموجودات سيدنا ومولانا وقرّة أعيننا الرسول الكريم سيدنا/ محمد صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه أجمعين.

هذا وقد أذنت للمجاز كل الأحزاب والأوراد على نهج طريقتنا ونسأل الله سبحانه وتعالى ان يوفقه لما يحبه ويرضاه وأوصيه بتقوى الله في السر والعلن وان يجعله الله تعالى من أهل أنسه ووداده.

وكتبه: حسن الخليفة محمد الشيخ إبراهيم

تاريخ: ١١/١١/٢٠١٩ هـ الموافق ١٤٤١/٠٨/٢٠ م

SAYIN MUSTAFA ÖZBAĞ EFENDİYE

SUDAN KABBAŞI DERGAHI ÜSTADI HASAN EL - KABBAŞI
TARAFINDAN VERİLEN İCAZETTİR.

Soru insanın varlığının temelini oluşturan ve eylem gerektiren bir sonuçtur. Sorularımız, hayatlarımız her yönüyle ilerlerken bizlere kılavuzluk ederler. Eğitimimiz, yetiştiğimiz toplum, soru sorma yeteneğimizi ve arzumuzu da arttırmıştır. Bundan dolayı elimizdeki kaynakları "Hikmet" penceresinden yorumlamanın yolunu öğretebilecek yöntem ve öğreticilere olan ihtiyacımız, her dönemde olandan daha fazladır. Bu kitapta sufi bakış açısıyla birçok güncel konuya ve varoluşa dair cevapları bulabilirsiniz.

